

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Godišnji izvještaj
o rezultatima aktivnosti
Institucije ombudsmena za ljudska prava
Bosne i Hercegovine za 2025. godinu

Banja Luka, mart 2026. godine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O REZULTATIMA AKTIVNOSTI
INSTITUCIJE OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2025. GODINU

Banja Luka, mart 2026. godine

Izdavač

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/Akademika Jovana Surutke 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Autori Izvještaja

Ombudsmeni:

- Nives Jukić, dipl. iur.
- dr. Nevenko Vranješ
- dr. Jasminka Džumhur

Radna grupa:

- Nives Jukić, dipl. iur., Ombudsmen i koordinatorica Radne grupe
- Aleksandra Marin Diklić, pomoćnica Ombudsmena
- Alma Suljić, pomoćnica Ombudsmena
- Irma Hadžiavdzić, pomoćnica Ombudsmena
- Antea Jozić, pomoćnica Ombudsmena
- Vanja Burić, pomoćnica Ombudsmena
- dr. Predrag Raosavljević, pomoćnik Ombudsmena

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

SADRŽAJ

I. PREDGOVOR	9
II. SAŽETAK.....	11
III. PODACI O POSTUPANJU INSTITUCIJE OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE U 2025. GODINI	26
IV. GRAĐANSKA I POLITIČKA PRAVA	28
4.1. Uvod.....	28
4.1.1. Statistika.....	28
4.2. Pravo na pristup informacijama	29
4.2.1. Statistika.....	30
4.2.2. Zakonodavstvo	30
4.2.3. Postupanje po žalbama.....	31
4.2.3.1. Izdavanje mišljenja.....	31
4.2.3.2. Saradnja javnih organa s Ombudsmenima BiH	32
4.2.3.3. Usklađivanje podzakonskih akata sa ZOSPI.....	34
4.2.3.4. Proaktivno objavljivanje informacija	34
4.2.4. Službenik za informisanje	35
4.2.4.1. Saradnja službenika za informisanje i službi unutar javnog organa	36
4.2.5. Forma zahtjeva za pristup informacijama	37
4.2.6. Neodlučivanje u zakonom propisanom roku	38
4.2.7. Rješenje ne obuhvata sve elemente propisane ZOSPI.....	38
4.2.8. Dvostепенost postupka	39
4.2.9. Upućivanje na traženje informacija „diplomatskim putem“	39
4.2.10. Utvrđivanje izuzetaka i test javnog interesa	40
4.2.11. Pravo na pristup informacijama i zaštita ličnih podataka	41
4.3. Godišnji izvještaj o stanju u oblasti slobode pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine	43
4.3.1. Uvodne napomene	43
4.3.2. Podaci relevantnih institucija.....	44
4.3.3. Zaključak.....	46
4.4. Pravo na imovinu	47
4.5. Policija.....	49
4.5.1. Primjena <i>body</i> kamera u radu policijskih službenika	49
4.5.2. Neprofesionalno postupanje policijskih službenika.....	50
4.5.3. Nepostupanje policije po prijavama građana	51
4.5.4. Nadzor nad radom policijskih službenika.....	52
4.5.5. Prava i status policijskih službenika	55
4.6. Inspekcija	56
4.6.1. Značaj inspeksijskog nadzora	56
4.6.2. Blagovremeno postupanje inspeksijskih organa.....	57
4.6.3. Kadrovske slabosti inspeksijskih organa	58
4.7. Vladina i ministarska imenovanja	58
4.8. Javne isprave	60
4.9. Migracije i azil	62
4.9.1. Predmeti u oblasti migracija i azila.....	63
4.10 Prava povratnika.....	64
4.10.1. Naknada ratne štete	66
4.11. Sloboda okupljanja i udruživanja	68
4.12. Sloboda medija i sigurnost novinara	70
4.13. Besplatna pravna pomoć	72
V. PRAVOSUĐE I UPRAVA.....	74

5.1. Uvod.....	74
5.2. Pravosuđe	74
5.2.1. Dužina trajanja sudskog postupka	75
5.2.2. Plan rješavanja predmeta	76
5.2.3. Izvršenje.....	78
5.2.4. Praćenje/monitoring sudskih postupaka	79
5.2.5. Žalba na rad sudija	81
5.2.6. Ustavni sud Bosne i Hercegovine.....	81
5.2.7. Transparentnost izbora sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.....	83
5.2.8. Tužilaštva.....	84
5.2.9. Tužilaštva i zaštita prava djece	85
5.2.10. Advokati	85
5.3. Uprava.....	87
5.3.1. Finansijska sredstva neophodna za funkcionisanje javne uprave.....	88
5.3.2. Transparentnost u postupanju javne uprave	89
5.3.3. Zaštita prava građana	90
5.3.4. Komunikacija s građanima	91
5.3.5. Dužina trajanja upravnog postupka	91
5.3.6. Ping-pong efekat u upravnom postupku	92
5.3.7. Pravo na pravni lijek.....	92
5.3.8. Usaglašenost pravnih akata.....	93
5.3.9. Notari	93
VI. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA.....	95
6.1. Uvod.....	95
6.1.1. Statistika	95
6.2. Pravo na rad	95
6.2.1. Oglašavanje radnih mjesta.....	96
6.2.2. Dugotrajnost konkursnih procedura	97
6.2.3. Prava državnih službenika i namještenika	97
6.2.4. Kvaliteta rada.....	98
6.2.5. Plaće i naknade iz radnog odnosa	99
6.2.6. Prava iz radnog odnosa.....	100
6.2.7. Pravo na godišnji odmor	101
6.2.8. Radni uslovi	101
6.2.9. Privremena spriječenost za rad	102
6.2.10. Disciplinski postupci	102
6.2.11. Sigurnost i zaštita na radu.....	103
6.2.12. Otkaz ugovora o radu.....	105
6.2.13. Nadzor nad primjenom radnih propisa	105
6.3. Penzije.....	106
6.3.1. Ispunjavanje uslova za penziju	106
6.3.2. Srazmjerna penzija.....	108
6.3.3. Postupak odlučivanja o pravu na penziju	109
6.3.4. Postupanje po sudskim odlukama u oblasti prava iz penzijskog osiguranja	109
6.4. Socijalna prava.....	110
6.4.1. Porodiljske naknade.....	111
6.4.2. Javne kuhinje	111
6.4.3. Socijalna davanja	112
6.4.4. Smještaj osoba u ustanove socijalne zaštite.....	113
6.4.5. Socijalno stanovanje	114
6.4.6. Postupanja centara za socijalni rad	114
6.5. Obrazovanje	115

6.5.1. Osnovno obrazovanje.....	115
6.5.2. Srednjoškolsko obrazovanje	116
6.5.3. Visoko obrazovanje	116
6.5.4. Akreditacija visokoškolskih ustanova.....	117
6.5.5. Obrazovanje i pristup tržištu rada	118
6.5.6. Prava zaposlenih u obrazovanju.....	119
6.6. Zdravstvo.....	120
6.6.1. Prenatalni testovi.....	120
6.6.2. Pristup liječenju	121
6.6.3. Liječenje onkoloških pacijenata.....	122
6.6.4. Pravo pacijenta na informaciju u oblasti zdravstvenih usluga.....	123
6.6.5. Zdravstvena zaštita nezaposlenih osoba	124
6.6.6. Troškovi zdravstvene zaštite.....	124
6.6.7. Korištenje zdravstvene zaštite u inostranstvu	125
6.6.8. Pravo na ostvarivanje zdravstvene zaštite osoba koje privremeno borave na teritoriji BiH.....	126
6.7. Komunalne usluge.....	127
6.7.1. Pravo na vodu	127
6.7.2. Odvodnja otpadnih voda	128
6.7.3. Elektrifikacija.....	128
6.7.4. Izazovi u kolektivnom stanovanju	129
6.7.5. Usluge javnog prijevoza	130
6.7.6. Održavanje puteva	130
6.7.7. Cijene komunalnih usluga.....	131
6.7.8. Komunalna naknada.....	132
6.8. Ekologija i zaštita okoliša	133
6.8.1. Obnovljivi izvori energije	133
6.8.2. Kulturna prava	134
VII. ODJEL ZA PRAĆENJE PRAVA OSOBA LIŠENIH SLOBODE.....	135
7.1. Uvod.....	135
7.1.1. Statistika.....	135
7.2. Stanje u zatvorskom sistemu	136
7.3. Predmeti u Odjelu za praćenje prava osoba lišenih slobode	136
7.3.1. Zdravstvena zaštita.....	136
7.3.2. Uslovi boravka i smještajni kapaciteti	139
7.3.3. Postupanje zavodskih uprava i tretman.....	139
VIII. PREVENTIVNI MEHANIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI.....	141
8.1. Uvod.....	141
8.2. Zakonski i podzakonski okvir kao polazište preventivnog mandata.....	141
8.3. Normativno i organizaciono uređenje rada Preventivnog mehanizma	142
8.3.1. Uspostava Registra subjekata nadzora.....	142
8.4. Terenski rad.....	143
8.5. Okrugli sto o ulozi Preventivnog mehanizma u zaštiti prava osoba lišenih slobode	144
8.6. Jačanje operativnih kapaciteta Preventivnog mehanizma kroz angažman vanjskih saradnika.....	145
8.7. Međunarodno umrežavanje i stručno osnaživanje	146
8.7.1. Nalazi CPT-a kao potvrda nužnosti i pravovremenosti uspostave Preventivnog mehanizma	146
8.8. Primjeri dobre prakse u preventivnoj zaštiti	147
8.9. Zaključna ocjena	148
IX. PRAVA DJETETA	149
9.1. Uvod.....	149

9.1.1. Statistika	149
9.2. Zdravstvena zaštita djece	150
9.3. Pravo na obrazovanje	151
9.3.1. Predškolski odgoj i obrazovanje	151
9.3.2. Osnovno obrazovanje i odgoj	152
9.3.3. Srednje obrazovanje i odgoj	153
9.3.4. Saradnja škole i roditelja	153
9.3.5. Školski objekti	155
9.4. „Amber alert“ u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu BiH	155
9.5. Zabrana pušenja u Republici Srpskoj.....	156
9.6. Nasilje nad djecom i među djecom	156
9.7. Zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja	157
9.8. Djeca u ustanovama socijalne zaštite	158
9.9. Djeca sa poteškoćama u razvoju	158
9.10. Konflikti razvodi	161
9.11. Pravo na dječiji dodatak	163
9.12. Zaštita privatnosti djeteta	164
9.13. Usvojenje djeteta.....	164
9.14. Zanemarena i zapuštena djeca iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	165
9.15. Maloljetnici u sukobu sa zakonom.....	166
X. PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM.....	167
10.1. Uvod.....	167
10.1.1. Statistika	168
10.2. Saradnja s organizacijama osoba s invaliditetom	168
10.3. Vijeće za osobe s invaliditetom	169
10.4. Zakonodavstvo, inicijative i mišljenja	169
10.5. Implementacija odredbi Zakona o roditeljima njegovateljima Federacije BiH.....	171
10.6. Pristupačnost i razumno prilagođavanje	173
10.7. Pristup obrazovanju.....	174
10.8. Socijalno i zdravstveno zbrinjavanje	175
10.9. Utjecaj i posljedice Odluke Vlade Federacije BiH o minimalnoj plaći za 2025. godinu na osobe s invaliditetom	176
10.10. Utvrđivanje invaliditeta i postupci medicinskog vještačenja.....	177
10.11. Banjsko liječenje i rehabilitacija	178
10.12. Institucionalni kapaciteti i podrška radu dnevnih centara.....	179
10.13. Prelazak državne granice	179
10.14. Sport i rekreacija	180
10.15. Povrede prava osoba s invaliditetom od strane bankarskih institucija.....	180
XI. DISKRIMINACIJA I ZAŠTITA PRAVA NACIONALNIH I VJERSKIH MANJINA	183
11.1. Uvod.....	183
11.2. Ocjena stanja po žalbama.....	184
11.3. Diskriminacija u obrazovanju	185
11.4. Diskriminacija po osnovu jezika.....	186
11.5. Diskriminacija po osnovu invaliditeta	187
11.6. Vraćanje troškova specijalizacije	188
11.7. Diskriminacija u konkursnoj proceduri.....	188
11.8. Mobing i drugi oblici diskriminacije na radnom mjestu	190
11.9. Diskriminacija po osnovu članstva u sindikatu.....	194
11.10. Diskriminacija u dodjeli sredstava iz budžeta.....	195
11.11. Diskriminacija putem društvenih mreža i vještačke inteligencije	195
11.12. Ostali oblici diskriminacije	196

11.13. Situaciono testiranje	196
11.14. Govor mržnje.....	197
11.15. Prevencija nasilja nad ženama.....	198
11.16. Prava nacionalnih i vjerskih manjina	199
XII. SARADNJA S ORGANIMA I INSTITUCIJAMA, ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA I CIVILNIM SEKTOROM.....	201
12.1. Saradnja s organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini	201
12.2. Saradnja sa zakonodavnim organima	202
12.3. Promocija ljudskih prava i saradnja s akademskom zajednicom	203
12.4. Saradnja s međunarodnim organizacijama i institucijama	204
12.5. Saradnja s mrežama nacionalnih institucija za ljudska prava	205
12.6. Saradnja s organizacijama civilnog društva	206
12.7. Pregled aktivnosti Ombudsmena.....	208
XIII. SARADNJA S MEDIJIMA	226
13.1. Značaj medija za javnost	230
XIV. PREPORUKE OMBUDSMENA.....	231
ANEKS I. PREGLED BUDŽETA ZA 2025. GODINU	261
ANEKS II. PREGLED OBAVEZA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE PREMA ZAKONU O SLOBODU PRISTUPA INFORMACIJAMA NA NIVOU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	262
ANEKS III. TABELARNI PRIKAZ STATISTIČKIH POKAZATELJA.....	268

I. PREDGOVOR

Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH uspostavljena je na osnovu Aneksa IV i VI Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini¹ i Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine². Institucija je svoj rad započela 1996. godine. Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine u članu 1. predviđeno je da je Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine nezavisna institucija uspostavljena s ciljem promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite i promocije prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, a koja u vezi s tim nadgleda aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko distrikta BiH. Zakonska definicija nezavisnosti proistječe iz međunarodnih obaveza koje je Institucija prihvatila i principa ustanovljenih Rezolucijom Generalne skupštine 48/134 od 20. decembra 1993. godine³ (u daljem tekstu: Pariski principi), Principima o zaštiti i promociji Institucije ombudsmena⁴ (u daljem tekstu: Venecijanski principi) i preporukama Komiteta ministara.

U skladu s čl. 34. i 35. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava⁵, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine podnose godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske. Izvještaj ima višestruk značaj: prezentuje aktivnosti Ombudsmena BiH, prikazuje stanje u oblasti zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda, pojedinačne mjere u radu na predmetima, sistemske mjere kroz specijalne izvještaje, izdata mišljenja, informisanje javnosti, saradnju s organizacijama civilnog društva i organima javne vlasti.

Rad Ombudsmena BiH organizovan je po oblastima ljudskih prava, a izvještaj je koncipiran u skladu s organizacionom strukturom Institucije, putem prikaza stanja ljudskih prava u različitim oblastima (ostvarivanja prava djece, prava osoba s invaliditetom, prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, kao i ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, političkih i građanskih prava, eliminacija svih oblika diskriminacije, prava osoba lišenih slobode, prava u oblasti pravosuđa i uprave).

Bosna i Hercegovina je, s ciljem provođenja obaveza iz Opcionog protokola uz UN Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka (OPCAT), usvojila izmjene i dopune Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH, kojim je propisano da Ombudsmeni obavljaju poslove Preventivnog mehanizma za sprečavanje torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupanja i kažnjavanja u Bosni i Hercegovini.⁶ Tokom 2025. godine aktivnosti Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine bile su usmjerene na njegov daljnji razvoj, jačanje i operacionalizaciju. Iako veliki dio rada nije imao neposrednu vidljivost u formi formalnih preventivnih posjeta, upravo su normativna, organizaciona i pripremna djelovanja stvorila neophodne uslove za početak punog operativnog rada. Na tim osnovama, početkom 2026. godine Preventivni mehanizam započinje fazu redovnog, sistemskog i efikasnog preventivnog djelovanja s ciljem stvarnog smanjenja rizika od torture i drugih oblika zlostavljanja.

¹ Dejtonski sporazum usvojen 21. novembra 1995. godine i ratifikovan 14. decembra 1995. godine;

² Zakon o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj 19/02, 35/04, 32/06, 38/06, 50/08 i 61/23;

³ Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, 48/134 od 20. decembra 1993. godine www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2014012212054704cro.pdf

⁴ Koje je objavila Venecijanska komisija 2019. godine;

Dostupno na: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)005-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)005-e)

⁵ Zakon o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj 19/02, 35/04, 32/06, 38/06, 50/08 i 61/23;

⁶ „Službeni glasnik BiH“, broj 61/23;

Pored mandata propisanih Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava BiH, Institucija ima i dodatne mandate utvrđene zakonima u Bosni i Hercegovini i to: Zakonom o zabrani diskriminacije⁷, Zakonom o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine⁸, Zakonom o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH⁹, Zakonom o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske¹⁰, Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine¹¹, Zakonom o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine¹² i Zakonom o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima Republike Srpske¹³.

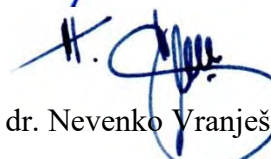
Ombudsmeni su, u skladu s članom 7. stav (2) tačka f) Zakona o zabrani diskriminacije, obavezni podnijeti godišnje, a prema potrebi i vanredne izvještaje o pojavama diskriminacije Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni dostavljaju izvještaj o pojavama diskriminacije kao zasebnu cjelinu u okviru ovog godišnjeg izvještaja.

Odredbom člana 48. Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH propisano je da je Institucija ombudsmena obavezna izraditi godišnji izvještaj o stanju u oblasti slobode pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine, koji se dostavlja nadležnim institucijama. Navedeni izvještaj sadržan je kao zasebna cjelina u okviru Godišnjeg izvještaja o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2025. godinu.

Uvjereni smo da će Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za 2025. godinu doprinijeti kvalitetnijem i cjelovitijem sagledavanju stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, te imati pozitivan utjecaj na proces kreiranja i unapređenja zakona, politika i drugih mjera nadležnih institucija, s ciljem otklanjanja uočenih sistemskih nedostataka u pojedinim oblastima.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine

Nives Jukić, dipl. iur.

dr. Nevenko Yranješ

dr. Jasminka Džumhur

⁷ Zakon o zabrani diskriminacije, „Službeni glasnik BiH“, broj 59/09 i 66/16;

⁸ Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj 61/23;

⁹ Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 32/01 i 48/11;

¹⁰ Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 20/2001;

¹¹ Zakon o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj 37/03;

¹² Zakon o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine FBiH“, broj 12/03 i 34/04;

¹³ Zakon o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima Republike Srpske, „Službeni glasnik RS“, broj 41/03;

II. SAŽETAK

Ombudsmeni BiH razmatraju predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili na povredu ljudskih prava počinjenu od strane bilo kojeg organa Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko distrikta BiH. Pored ovog mandata, Ombudsmeni BiH su tijelo za ravnopravnost u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije, te postupaju prema odredbama zakona o slobodi pristupa informacijama i zakona o vladinim i ministarskim imenovanjima. Predmeti se formiraju na osnovu pojedinačnih žalbi pravnih ili fizičkih osoba ili *ex officio*.

U toku 2025. godine Ombudsmeni BiH su zaprimili ukupno 3.759 žalbi, dok je istovremeno završen rad u 3.242 predmeta. Institucija ombudsmena bilježi ukupno 9.443 obraćanja građana (direktni kontakti, pismeni kontakti, telefonski pozivi, elektronska pošta i pisane žalbe), a izdato je 409 preporuka u 605 predmeta. U odnosu na prošlu godinu 2024. zaprimljeno je 967 žalbi više (povećanje od 34,63%), a također je zabilježen i porast od 2.356 (povećanje od 33,24%) pri generalnom obraćanju Instituciji, što predstavlja značajno povećanje i broja žabi i broja obraćanja građana prema Instituciji.

Struktura podnesenih žalbi, u odnosu na povredu prava: povrede političkih i građanskih prava – 1.014 žalbi; kršenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava – 1.028 žalbi; povrede prava u pravosuđu i upravi - 794 žalbe; kršenja prava djece - 404 žalbe; diskriminacija - 309 žalbi; povrede prava lica lišenih slobode - 100 žalbi; povrede prava osoba s invaliditetom - 108 žalbi i povrede prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina - 2 žalbe.

Pohvala građana¹⁴ nakon provedenog postupka pred Institucijom ombudsmena, tokom kojeg je u toku djelovanja drugostepeni sud donio odluku u predmetu radnog spora, najbolji je pokazatelj da je rad Institucije prepoznat:

„Vaš profesionalan, posvećen i nepristrasan pristup dao je osjećaj sigurnosti i povjerenja da se prava građana Bosne i Hercegovine dosljedno štite. Vaša podrška i angažman je, vjerujem, značajno doprinio hitnom rješavanju predmeta i dostavljanju drugostepene odluke, ali je i snažna poruka da se prava i slobode svakog čovjeka štite, bez obzira na okolnosti. Vašim djelovanjem ste pokazali da Vaša misija nije samo formalno izvršavanje zakonom propisanih obaveza, već istinska briga za dostojanstvo i dobrobit građanina.

U vremenu kada je pojedinac često suočen sa izazovima i osjećajem nemoći pred institucijama, organima pravosuđa, Vaša uloga predstavlja izuzetno važan oslonac. Vaša profesionalnost, nepristrasnost i posvećenost radu ulijevaju nadu i povjerenje da se u Bosni i Hercegovini glas svakog građanina ipak može čuti i uvažiti.

Vaš rad dokazuje da su institucije bliže građanima, pa iz tog razloga želimo da ovo Pismo zahvalnosti bude podsjetnik da Vaše djelovanje u cilju zaštite ljudskih prava ostavlja pozitivan trag kako u životu pojedinca, tako i u širem društvenom kontekstu. Još jednom, zahvaljujemo se na razumijevanju, profesionalnosti i trudu koji ste uložili, sa željom za puno uspjeha u budućem radu.”

¹⁴ Ž-SA-04-828/25

Tokom 2025. godine, u Odjelu za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava, registrovano je 1.014 žalbi, što je za 32,72% više u odnosu na 2024. godinu kada je zaprimljeno 764 žalbe.

Prema razmatranim povredama prava broj žalbi je sljedeći: pristup informacijama - 312, policija - 235, vladina i ministarska imenovanja - 83, imovinskopravni odnosi - 195, inspekcije - 112, besplatna pravna pomoć - 1, javne isprave - 15, migracije i azil - 28, ratna šteta - 5, mediji i sloboda informisanja - 20, predmeti korupcije - 13, vjerske slobode i religija - 2 i sloboda okupljanja - 7.

Tokom izvještajnog perioda u okviru nadležnosti ovog odjela upućene su 162 preporuke. Najveći broj preporuka upućen je zbog nepostupanja javnih organa po odredbama zakona o slobodi pristupa informacijama - 94, zbog kršenja principa utvrđenih zakonima o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima - 18, zbog neefikasnog postupanja organa uprave u postupcima imovinskopravne prirode - 18, inspeksijskim organima zbog propuštanja radnji iz okvira inspeksijskog nadzora - 16, policijskim organima - 15.

Inspekcija: U oblasti inspekcija zaprimljeno je 112 žalbi, što je 27 žalbi više nego u 2024. godini, a u 16 predmeta upućene su preporuke koje se odnose na povrede prava na pristup informacijama od strane inspeksijskih organa, način postupanja inspeksijskih organa, potrebe popunjavanja upražnjenih radnih mjesta u inspeksijskim organima, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH. Organi u postupku koji se vode pred ovom Institucijom dužni su postupati na način kako je to propisano zakonom, zbog čega je zabrinjavajuće nepostupanje inspeksijskih organa koji odbijaju saradnju i ne postupe po traženju Ombudsmena BiH.

Policija: Tokom 2025. godine oblast policijskog postupanja ostala je jedna od najzastupljenijih i najosjetljivijih oblasti u radu Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, što potvrđuje značajan porast broja zaprimljenih žalbi u odnosu na prethodnu godinu (2024. godina - 160 žalbi, a u 2025. godini - 235 žalbi – porast od 75 žalbi, odnosno povećanje za 47%). Analiza predmeta ukazuje da se žalbe građana najčešće odnose na neprofesionalno postupanje policijskih službenika, neblagovremeno ili izostalo postupanje po prijavama, nedostatak povratnih informacija, kao i na ograničenu efikasnost unutrašnjih mehanizama nadzora i disciplinske odgovornosti.

Istovremeno, praksa pokazuje da formalno provođenje internih postupaka često ne rezultira pravovremenim i suštinskim ishodom, naročito u složenim i dugotrajnim predmetima koji zahtijevaju koordinirano postupanje više institucija.

U dijelu koji se odnosi na nadzor nad radom policije, Ombudsmeni su uočili izražen formalizam, dugotrajnost postupaka i otežanu saradnju pojedinih policijskih struktura s Institucijom, što direktno utječe na efikasnost zaštite prava građana. S druge strane, u određenom broju predmeta preporuke Ombudsmena su ispoštovane i dovele su do konkretnih preventivnih mjera i poboljšanja prakse.

Žalbe policijskih službenika i kandidata za prijem u službu ukazuju na potrebu dosljedne primjene principa zakonitosti, objektivnosti i jednakih mogućnosti u postupcima zapošljavanja, unapređenja i disciplinske odgovornosti.

Ukupno posmatrano, nalazi iz 2025. godine potvrđuju da je jačanje profesionalnih standarda, transparentnog i efikasnog nadzora nad radom policije, kao i unapređenje saradnje između nadležnih institucija, ključno za izgradnju povjerenja građana i efikasnu zaštitu ljudskih prava.

Vladina i ministarska imenovanja: Ombudsmeni BiH su tokom 2025. godine razmatrali 83 prigovora, a upućeno je 18 preporuka. Prigovori su izjavljeni zbog kršenja principa prilikom provođenja postupaka imenovanja i razrješenja članova upravnih i nadzornih odbora u javnim preduzećima i javnim ustanovama, komisija koje djeluju u okviru zakonodavnih organa, nepostupanja po odredbama kojima je definisan sam postupak provođenja procedure i odlučivanja o izboru najboljeg kandidata, kao i povrede prava na pravni lijek i prava na informisanost o rezultatima provedenog postupka. Ombudsmeni BiH su u preporukama upućenim odgovornim javnim organima ukazali na obavezu postupanja u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i zahtjeve da se: sva javna imenovanja obavljaju transparentno, na zakonit način, u skladu sa svim važećim pravilima, propisima i zakonima, da se provedu po principu izbora na osnovu kvaliteta, putem dobro informisanog izbora osoba, koje po svojim sposobnostima, iskustvu i kvalitetom odgovaraju potrebi regulisanog organa, da se u postupku izbora osigura i princip pravičnosti te onemogući svaka zloupotreba prava stranaka.

Javne isprave dokazuju istinitost onoga što se u njima potvrđuje ili određuje, dok se eventualno ne dokaže suprotno (pretpostavka istinitosti). S obzirom na značaj javnih isprava nadležni organi u vršenju svojih ovlaštenja dužni su postupati zakonito i krajnje profesionalno kako bi se osigurala pravna sigurnost, efikasnost postupka i zaštita prava stranaka. Tokom 2025. godine evidentirano je 15 predmeta koji se odnose na ovu oblast a žalbe su izjavljene zbog neosnovanog brisanja iz matične knjige državljana, neposjedovanja ličnih i putnih isprava, trajnog zadržavanja originalne dokumentacije izdate od strane druge države u proceduri odricanja od državljanstva, nedostavljanja traženih informacija, neprofesionalnog ponašanja službenika matičnog ureda, pogrešnog upisa ličnog imena, kršenja prava na državljanstvo.

Migranti: Tokom 2025. godine Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupala je u 28 predmeta po žalbama i po službenoj dužnosti u oblasti migracija i azila, s posebnim fokusom na ostvarivanje prava stranih državljana, migranata i tražilaca azila u postupcima pred nadležnim organima. Postupanje Ombudsmena obuhvatalo je pitanja pristupa postupku azila, informisanosti o pravima, zdravstvene zaštite u prihvatnim i smještajnim kapacitetima, kao i pravne sigurnosti u upravnim postupcima. Kroz postupanje u ovoj oblasti Ombudsmeni su nastojali doprinijeti jačanju zaštite prava migranata i tražilaca azila, unapređenju prakse nadležnih organa i osiguravanju dosljedne primjene domaćih i međunarodnih standarda.

Prava povratnika: Ombudsmeni BiH su tokom 2025. godine postupali po zaprimljenim žalbama koje se odnose na pitanja obnove stambenih objekata povratnika, rješenja stambenog pitanja osobe sa statusom raseljene osobe, neimplementacije odluke od značaja za imovinu povratnika, uslova kolektivnog smještaja u kojima borave raseljene osobe, naknade

nematerijalne štete za vrijeme provedeno u logorima, statusa civilne žrtve rata, ali i uništavanja groblja i obnove vjerskih objekata. Postupali su u postupku koji se vodi pred nadležnim sudovima vezano za pravo na korištenje maternjeg jezika i pravo na upotrebu pisma djece povratnika u sredinama u kojoj pohađaju školu.

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbama i u situacijama kada povratnici nisu imali saznanja o toku postupka vezano za javne pozive radi pružanja pomoći izbjeglim i raseljenim osobama, i dostavljali im neophodne informacije.

Tokom 2025. godine upućene su preporuke nadležnim organima da osiguraju sredstva za rekonstrukciju i obnovu stambenih objekata povratnika te omogućće priključenje na elektrodistributivnu mrežu. Praćene su realizacije svih preporuka koje su upućene u ranijem izvještajnom periodu a odnose se na prava povratnika. Ombudsmeni BiH su također pozvali nadležne organe da, prije svega, posebnu pažnju posvete sigurnosti povratnika u njihovim mjestima stanovanja i poduzmu sve neophodne mjere kako bi se prevenirali eventualni napadi na povratnike, efikasno proveli postupci utvrđivanja odgovornosti u slučaju napada na povratnike i osiguralo uživanje ljudskih prava povratnika bez diskriminacije. Iako se nadležni organi vlasti i elektrodistributivna preduzeća u svojim izjašnjenjima o razlozima zbog kojih povratnička domaćinstva nemaju električnu energiju uglavnom pozivaju na nedostatak finansijskih sredstava, Ombudsmeni smatraju neprihvatljivom činjenicu da građani Bosne i Hercegovine, a naročito povratnici kao posebno osjetljiva kategorija u XXI vijeku, nemaju pristup električnoj energiji jer je elektrifikacija domaćinstava polazni uslov svakog održivog povratka.

Sloboda okupljanja i udruživanja: Nakon preliminarnog razmatranja žalbi koje se odnose na članove udruženja Ombudsmeni BiH informišu žalitelje da Institucija ombudsmena razmatra predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg organa vlasti, nadgleda aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko distrikta BiH te je van njene nadležnosti preispitivanje odnosa unutar/između članova udruženja. Međutim, polazeći od činjenice da je Zakonom o zabrani diskriminacije Institucija ombudsmena označena kao centralna institucija za zaštitu od diskriminacije, a zabrana diskriminacije se odnosi na javni i privatni sektor u svim oblastima života, Ombudsmeni su proveli istražni postupak po žalbenim navodima koji se odnose na diskriminatorni tretman prijema novih članica u mrežu volonterskih udruženja. Shodno odredbama koje regulišu ovu oblast, udruženje koje je upisano u registar može provoditi programe i projekte od javnog interesa, što podrazumijeva i ostvarivanje prava na sredstva iz budžeta. Ovo otvara pitanje primjene odredbi zakona o udruženjima koje se odnose na status udruženja od javnog interesa i neophodnost uspostave efikasnog mehanizama nadzora.

Tokom izvještajnog perioda zaprimljeno je sedam žalbi vezanih za ovu oblast, kao što su netransparentan prijem u članstvo udruženja, ponašanje i odnos između članova udruženja, nemogućnosti iščlanjenja iz sportskog kluba, nedostavljanje traženih informacija. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku nadležnom ministarstvu saobraćaja i skrenuli pažnju da više međunarodnih tijela, između ostalih i Venecijanska komisija, ukazuju da države trebaju uspostaviti odgovarajuće mehanizme pomoću kojih bi ostvarivanje prava na slobodu okupljanja bilo više praktično, odnosno podlijegalo manje birokratskoj proceduri.

Sloboda medija i sigurnost novinara: Sloboda medija i sigurnost novinara su bitni stubovi demokratskog društva. Sigurnost novinara omogućava profesionalan rad i ni u kom slučaju ne smiju biti izloženi prijetnjama, nasilju ili pritiscima. Od novinarstva se zahtijeva njegovanje kulture javne riječi, pridržavanje najviših profesionalnih i etičkih načela i istinito izvještavanje. Svaki senzacionalizam, objave koje nisu istinite i koje ne sadrže provjerene podatke, objave u kojima se krši pravo na privatnost, bez zaštite iznose lični podaci, ne samo da predstavljaju povrede pozitivnih zakonskih propisa i prava građana na koja se direktno odnose, nego izlaze iz okvira postavljenih standarda i načela ove profesije.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 20 žalbi koje se odnose na medije a koje možemo svrstati u dvije kategorije. Žalbe zbog diskriminatornog tretmana medija, uskraćivanja prava na pristup informacijama, zabrane snimanja i napada, uskraćivanja prisustva predstavnicima medija sjednicama gradskog/opštinskog vijeća, povrede slobode medija. Po službenoj dužnosti otvoren je postupak zbog napada na novinare. S druge strane, zaprimljene su žalbe građana zbog neistinitog izvještavanja i povrede prava na privatnost prilikom izvještavanja.

Upućene su dvije preporuke, zbog diskriminatornog tretmana privatnog medija i nemogućnosti prisustva sjednicama gradskog vijeća.

Postupajući po žalbama zbog neistinitog izvještavanja koje za posljedicu može imati povredu ugleda i časti, ali i izazvati međunacionalnu netrpeljivost, kao i po žalbi zbog grube povrede prava na privatnost, dostojanstvo i lični integritet, u suprotnosti s Kodeksom za štampu i online medije BiH Ombudsmeni BiH su iste uputili Vijeću za štampu i online medije Bosne i Hercegovine kako bi poduzeli mjere iz okvira svoje nadležnosti.

Pravo na pristup informacijama jedna je od ključnih pretpostavki za osiguranje i jačanje transparentnosti vlasti i povjerenja građana u rad javnih organa. Iako su zabilježeni pomaci u razumijevanju obaveza javnih organa i građana, i dalje postoji potreba za unapređenjem zakonskog okvira, stručnim usavršavanjem službenika za informisanje i javnim kampanjama.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 312 žalbi zbog povreda prava na pristup informacijama, što predstavlja povećanje broja žalbi u odnosu za 2024. godinu za 29,4%. Najčešće isticane povrede odnose se na šutnju administracije, neodlučivanje u zakonom propisanom roku, odbijanje zahtjeva, te nepravilno utvrđivanje izuzetaka i neprovođenje testa javnog interesa. Ombudsmeni su izdali 94 preporuke što u odnosu na 2024. godinu iznosi povećanje za 11,2%, najčešće vezane za kašnjenja u postupanju, formalno-pravne nedostatke rješenja, neadekvatno obrazloženje izuzetaka, te osiguranje dvostepenosti postupka. U većini slučajeva saradnja javnih organa je bila zadovoljavajuća i povrede su otklonjene nakon intervencije Ombudsmena, ali i dalje postoje slučajevi u kojima se preporuke ne realizuju, što ugrožava pravo građana na efikasan pravni lijek i princip dobre uprave.

Zakonodavni okvir u oblasti pristupa informacijama doživio je značajne promjene usvajanjem Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH i Zakon o slobodi pristupa informacijama u Brčko distriktu BiH, dok entitetski zakoni još uvijek nisu izmijenjeni. Iako je obaveza proaktivne objave informacija doprinijela smanjenju broja formalnih zahtjeva i povećanju transparentnosti, ostaje problem nepostojanja Centralnog portala javnih informacija

na nivou institucija Bosne i Hercegovine u smislu člana 15. Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH, neujednačene prakse proaktivne objave i nejasno definisanog postupka provođenja testa javnog interesa.

Besplatna pravna pomoć: Građani slabog imovinskog stanja predstavljaju ugroženu kategoriju koja nije u mogućnosti adekvatno zaštititi svoja prava i interese pred nadležnim organima. Osiguravanje jednakosti pred sudom i drugim organima najčešće se omogućava primjenom instituta besplatne pravne pomoći i na taj način se poništavaju negativni efekti koje bi materijalne prilike imale na najugroženije kategorije stanovništva. Funkcionalan i efikasan sistem besplatne pravne pomoći predstavlja garant za jednak pristup sudu ranjivim kategorijama za zaštitu njihovih prava i interesa i to naročito povratnika, raseljenih osoba, apatrida i osoba pod rizikom od apatridije, djece koja nisu upisana u matične knjige rođenih, tražitelja azila, izbjeglica i osoba kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita.

Pravosuđe i uprava Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi tokom 2025. godine zaprimio je 794 žalbe, što je za 142 žalbe ili 21,78% više u odnosu na 2024. godinu kada su zaprimljene 652 žalbe. Upućene su 52 preporuke koje obuhvataju 185 predmeta. Kada je u pitanju pravosuđe izjavljeno je 374 žalbe na rad pravosudnih organa zbog dužine trajanja postupaka pred sudovima i tužilaštvima, na rad sudija i tužilaca, postupak izvršenja, nedostavljanja traženih informacija, postupanja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Ureda disciplinskog tužioca ali i samog merituma donesenih odluka. 10 žalbi odnosi se na rad advokata i advokatskih komora. Vezano za upravu izjavljeno je 405 žalbi a građani se obraćaju zbog neprimjerene dužine upravnog postupka, šutnje administracije, neefikasne reakcije inspeksijskih službi, nepostupanje organa u zakonskim rokovima prilikom odlučivanja o zahtjevima stranaka, dostupnosti nadležnih organa prema zahtjevima građana itd.

Pravosuđe: Žalbe su izjavljene na rad sudija, zbog dužine trajanja postupka i povrede prava na suđenje u razumnom roku, neizvršenja presuda, na Visoko sudsko i tužilačko vijeće, netransparentnosti izbora sudija Ustavnog suda BiH, a neke su izjavljene i na meritum donesenih odluka, čije preispitivanje izlazi iz okvira nadležnosti ove institucije. Ombudsmeni BiH su uputili preporuke koje su se odnosile na osiguravanje efikasne primjene člana 6. Evropske konvencije u smislu vođenja sudskog postupka, donošenja odluka, odnosno poduzimanja procesnih radnji u izvršnom postupku. Do povrede prava na suđenje u razumnom roku najčešće dovodi: nepoduzimanje procesnih radnji sudova, nezakazivanje ročišta, vraćanje predmeta prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, prekid postupaka do okončanja drugih postupaka koji su od značaja za presuđivanje i dr. Rješavanje pitanja zaostalih predmeta, bez obzira na protek vremena od početka reforme pravosuđa, još uvijek je značajan problem u sudovima Bosne i Hercegovine. U toku istraživanja drugostepeni sudovi, u određenom broju slučajeva, Ombudsmenima dostavljaju tipske odgovore kojima potvrđuju da rad po konkretnoj žalbi nije okončan, da postupaju u skladu s Planom rješavanja starih predmeta, ali često ne daju informaciju kada bi se moglo očekivati donošenje odluke.

Žalbe u kojima je kao odgovorni organ označeno Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH su izjavljene zbog nezadovoljstva postupanjem i odlukama Ureda disciplinskog tužioca, provođenja javnog konkursa Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, evidencije u elektronskom pravosudnom sistemu, odredbi Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i

sistematizaciji radnih mjesta u Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, kao i odredbi Pravilnika o testiranju kandidata za pravosudne funkcije i Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeće BiH.

Tokom izvještajnog perioda zaprimljeno je 14 žalbi koje se odnose na Ustavni sud Bosne i Hercegovine zbog: nedonošenja odluka po izjavljenoj apelaciji, urgenciji za prioritarno donošenje odluke zbog opravdanog pravnog interesa, nužnosti donošenja odluke o privremenoj mjeri, izostanka informacije o statusu apelacije. Po obraćanjima Ombudsmena Ustavni sud je informisao ovu Instituciju kao i same apelante da od novembra 2022. godine Ustavni sud radi u otežanim okolnostima i sa nepotpunim sastavom jer nadležni entitetski zakonodavni organi propuštaju ispuniti svoju ustavnu obavezu da izaberu sudije na upražnjene sudijske pozicije. Iz navedenog razloga ne mogu se održavati sjednice Velikog vijeća na kojima se u normalnim okolnostima donosio veliki broj odluka i Ustavni sud je prisiljen predmete rješavati isključivo na plenarnim sjednicama na koje se može uputiti samo ograničen broj predmeta. Međutim, uprkos velikim naporima koji se ulažu, čak ni svi hitni predmeti ne mogu u isto vrijeme biti upućeni na istu plenarnu sjednicu. Ustavni sud nastoji svojim organizacijskim prilagođavanjima novonastalim okolnostima ublažiti njegove posljedice kako bi ovakva situacija imala što manje utjecaja na postupke po predmetima pred Ustavnim sudom.

U postupku po žalbama koje se odnose na isključenje javnosti iz procedure izbora sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine koje bira Zastupnički dom Federacije BiH, Ombudsmeni su zauzeli stav da navedeno pitanje treba biti propisano od strane zakonodavnog organa Federacije Bosne i Hercegovine na način da se osigura proporcionalnost između zaštite integriteta procesa izbora sudija s jedne strane, ali i uključenosti javnosti u sam proces izbora, s druge strane. Odluka da se javnost isključi iz ovog dijela postupka izbora, mora biti pravno osnovana i jasno obrazložena.

Tužilaštva: Žalbe na postupanje tužilaštava izjavljene su zbog nepoduzimanja radnji po podnesenim krivičnim prijavama, nedonošenja tužilačke odluke u pokrenutim postupcima, nezadovoljstva tužilačkim odlukama, nepostupanja tužilaštva usljed kojeg žalitelji nisu mogli ostvariti pravo u drugim postupcima, nedostavljanja traženih informacija i dokumentacije, neinformisanosti oštećenih o poduzetim radnjama. Suočeni sa godinom u kojoj su konstatovana ekstremna kršenja prava djece, Ombudsmeni BiH ukazuju da, shodno obavezama koje proizlaze iz Konvencije o pravima djeteta, nadležni organi trebaju poduzimati sve odgovarajuće zakonske mjere kako da bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupanja, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, staratelja ili bilo koje druge osobe koja se brine o djetetu. Nadležna tužilaštva moraju djelovati urgentno, zakonito i efikasno u otkrivanju i procesuiranju počinitelja svakog oblika krivičnih radnji na štetu djece.

Advokati: Tokom 2025. godine institucija je zaprimila 10 žalbi koje se odnose na neprofesionalan rad advokata, dugotrajnost postupanja advokatskih komora u disciplinskim postupcima, nedostavljanje traženih informacija itd. Postupajući po žalbama kojima se zahtijeva preispitivanje postupanja i odgovornost advokata, Ombudsmeni BiH su građane poučili o ovlastima ove Institucije, te uputili na postupke koje, ukoliko cijene da disponiraju činjeničnim i pravnim osnovom, mogu eventualno pokrenuti pred nadležnim organima krivičnog gonjenja,

građanskim postupcima za naknadu štete, kao i postupkom za utvrđivanje disciplinske odgovornosti advokata.

Advokatska komora je nezavisna organizacija koja okuplja advokate radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva, uređivanja advokatske djelatnosti i zaštite interesa profesije. Ona upisuje advokate u imenik, utvrđuje kodeks etike, vrši disciplinski nadzor i osigurava kvalitet pravne pomoći koju pružaju njezini članovi, stoga je od izuzetnog značaja njeno profesionalno i efikasno djelovanje.

Prema odredbama entitetskih i zakona Brčko distrikta BiH **služba notara** je javna služba koju obavljaju notari, samostalni i nezavisni nosioci te službe, profesionalno i isključivo kao zanimanje, tokom vremena za koje su imenovani. Nadležni ministar pravde u svim postupcima davanja saglasnosti za izbor u notarsku službu mora postupati dosljedno u skladu s načelima pravne sigurnosti i vladavine prava, kako bi se obezbijedio jednak tretman svih kandidata koji učestvuju u konkursnom postupku. Istrage vezane za žalbe građana na notare zahtijevaju izjašnjenja notarskih komora i nadležnih ministarstava pravde.

Oblast uprave: Tokom 2025. godine zaprimljeno je 405 žalbi iz ove oblasti, što je 142 žalbe ili 53,88% više nego u 2024. godini. Najveći broj žalbi odnosio se na trajanje upravnog postupka, šutnju administracije, neefikasnu reakciju inspekcijских službi, nepostupanje organa u zakonskim rokovima prilikom odlučivanja o zahtjevima stranaka, osporavanja prava stranaka na učešće u upravnom postupku. Razmatrani su i žalbeni navodi koji su se odnosili na pitanje raspoloživosti finansijskih sredstava pomoću kojih se osigurava funkcionisanje organa uprave i dostupnosti nadležnih organa prema zahtjevima građana.

Ombudsmeni BiH su uputili preporuke da se poduzmu neophodne zakonske radnje u konkretnim postupcima, odluči o zahtjevima građana, osiguraju neophodna finansijska sredstva za rad uprave, preispitaju uslovi za realizaciju projekta subvencioniranja po javnom pozivu, pokrenu procedure za donošenje pravnih propisa, omogući pravo na pravni lijek, postupi po zakonu o slobodi pristupa informacijama, okončaju započeti radovi na javnim površinama, postave usporivači saobraćaja na određenoj putnoj dionici, imajući u vidu zaštitu i sigurnost građana, osigura uključivanje građana u upravne postupke u kojima imaju legitiman interes i osigura transparentnost rada.

Ombudsmeni BiH skreću pažnju na situaciju nazvanu “**ping-pong efekat u upravnom postupku**” u kojoj se predmet više puta vraća između organa prvog i drugog stepena, bez konačnog rješavanja predmetne stvari, zbog formalnih ili proceduralnih nedostataka u odluci ili postupku. Ova pojava dovodi do povrede različitih vrsta prava kao što je povreda prava na pravično suđenje, odnosno suđenje u razumnom roku, povreda prava na efikasan pravni lijek, te povreda načela ekonomičnosti i efikasnosti u upravnom postupku, a sve dovodi do pravne nesigurnosti stranke i neefikasnosti organa uprave. U konačnici, na ovaj način se onemogućava da predmet bude razmatran pred sudskom instancom.

Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava je u 2025. godini zaprimio 1.028 žalbi. U odnosu na 2024. godinu Odjel je zaprimio 320 više žalbi, što je povećanje od 46,02%.

Zaprimljene žalbe su se u najvećem broju odnosile na povrede prava iz radnih odnosa (373), komunalne usluge (176), penzije (134), zdravstvo (127), obrazovanje (107), socijalnu zaštitu (75), ekologiju i zaštitu okoliša (31), javne prihode (jedna). Unutar odjela upućeno je 119 preporuka. Najveći broj izdatih preporuka odnosi se na povrede prava iz radnih odnosa (44).

Upućene preporuke u oblasti **radnih odnosa** odnosile su se na način provođenja konkursnih procedura, odobravanje obavljanja dodatne aktivnosti državnim službenicima, isplate plaća i naknada iz radnog odnosa, ostvarivanje prava iz radnog odnosa, ostvarivanje prava na godišnji odmor, prevladavanje narušenih međuljudskih odnosa, te profesionalizaciju radne atmosfere, disciplinskih postupaka, otkaza ugovora o radu, te provođenja, odnosno neprovođenja inspekcijских nadzora.

Po povredama prava iz penzijskog **osiguranja** Ombudsmeni BiH su u 2025. godini zaprimili 134 žalbe, te izdali 15 preporuka. Upućene preporuke odnosile su se na pitanja ostvarivanja prava na penziju, srazmjerne penzije, neplaćanje doprinosa od strane poslodavaca.

Iz oblasti zdravstvene zaštite registrovano je 127 predmeta, što je 71 obraćanje više nego u prethodnoj godini, dok je u 16 predmeta izdata preporuka. U određenom broju predmeta Ombudsmeni BiH su donijeli odluku o neprihvatljivosti žalbe jer su kao odgovorni organi označena udruženja, te privatne ordinacije prema kojima Ombudsmeni BiH nemaju nadležnost postupanja, dok u pojedinim slučajevima kada je proveden postupak istraživanja, Ombudsmeni BiH nisu utvrdili da je došlo do povrede prava žalitelja na liječenje. U svakom slučaju, otvara se pitanje uspostavljanja mehanizama za nadzor nad zdravstvenim ustanovama i pitanje njihove efikasnosti. Upućene preporuke odnosile su se na pitanja korištenja zdravstvene zaštite građana BiH u inostranstvu ili korištenja zdravstvene zaštite stranaca na području Bosne i Hercegovine, prava pacijenta na informisanje i ostvarivanje prava zaposlenih u zdravstvu, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH.

Po povredama prava iz **socijalne oblasti** registrovano je 75 žalbi, što je u odnosu na 2024. godinu povećanje od 18 žalbi, a izdato je 6 preporuka. Upućene preporuke odnose se na pitanja otvaranja javnih kuhinja, ostvarivanje prava na porodijsku naknadu, socijalnu pomoć, pitanje socijalnog stanovanja, postupanja centara za socijalni rad. Ombudsmeni BiH kontinuirano ukazuju da je zaštita majke i majčinstva jedna od ključnih obaveza Bosne i Hercegovine kada su u pitanju međunarodni standardi ljudskih prava, a posebno jednaka prava i mogućnosti žena na području cijele Bosne i Hercegovine, bez diskriminacije i nejednakog tretmana po bilo kojoj osnovi, uključujući i mjesto stanovanja.

U oblasti obrazovanja registrovano je 107 predmeta, 66 više nego 2024. godine, a izdato je 14 preporuka. Žalbe i upućene preporuke odnosile su se na pitanja sigurnosti djece u školama, sigurnosti školskih objekata, stručne podrške djeci, preciziranja prava na individualizaciju u postupku realizacije nastavnog procesa studentima s poteškoćama u razvoju i invaliditetom, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH. Ombudsmeni BiH kontinuirano ukazuju da svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učestvovanja u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi. Poštovanje dostojanstva djeteta, prava koja se odnose na obrazovanje, ispravna briga za dobrobit njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i

sigurnosti, u školama i na svim mjestima gdje se obrazuje, imaju prvenstvo nad svim drugim pravima. Važna zadaća škole je kontinuirano poticanje roditelja na saradnju te jačanje međusobne komunikacije.

Ombudsmeni BiH registruju značajan broj predmeta koji se odnose na **komunalne usluge**. U 2025. godini zaprimljeno je 176 žalbi, 20 više nego prethodne godine, a upućene su 22 preporuke. Upućene preporuke odnosile su se na probleme s odvodnjom otpadnih voda, korekciju računa izdatih za komunalne usluge, pitanja održavanja puteva, elektrifikaciju, rješavanje problema s grijanjem, uspostavu saradnje s Ombudsmenima BiH. Kako se u ovoj oblasti često radi o uslugama koje se pružaju na osnovu zaključenih ugovora, Ombudsmeni BiH iste prosljeđuju Ombudsmenu za potrošače. Nadležnost Ombudsmena BiH definisana je u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje cijena i načina pružanja usluga, gdje odluke donose javni organi, činjenicu da se kao pružatelji usluga javljaju javna poduzeća, na okolnosti da se infrastrukturna ulaganja obavljaju javnim sredstvima, a i u dijelu koji se odnosi na povredu prava na imovinu, kao što je pitanje etažnih vlasnika. Potrebno je napraviti razliku između usluge i pristupa resursu, što je posebno značajno kod prava na pristup pitkoj vodi.

U izvještajnoj godini Ombudsmeni su zaprimili 31 žalbu koja se odnosi na pitanja **ekologije i zaštite okoliša**, 14 više nego 2024. godine, a upućene su dvije preporuke. Žalbama građani izražavaju nezadovoljstvo postupcima izdavanja okolinskih dozvola, onemogućavanje korištenja park šuma, upravljanjem deponija otpada, smanjivanjem ribljeg fonda u rijekama radi krivolova, postupanjem inspeksijskih organa u vezi s prijavama iz oblasti ekoloških prava. U određenom broju slučajeva, žalitelji, pojedinci ili neformalne grupe građana prestanu učestvovati u postupku pred Institucijom ombudsmena za ljudska prava nakon inicijalnog podnošenja žalbe. Ombudsmeni BiH su u izvještajnom periodu registrovali i žalbe koncesionara na postupanje nadležnog ministarstva. Značajno je navesti da su Ombudsmeni BiH, s ciljem rješavanja pitanja plutajućeg otpada/smeća u rijeci Vrbas na lokaciji jezera Bočac, uputili preporuku svim nadležnim organima da poduzmu sve neophodne postupke, mjere i radnje na redovnom uklanjanju istog.

U oblasti **kulturnih prava** Ombudsmeni BiH ukazuju da je kulturni sektor ključan za promociju slobode izražavanja i kreativnosti. Bez podrške, ograničava se mogućnost umjetnicima i kulturnim radnicima da doprinose društvenom razvoju i učestvuju u javnom životu. Kultura igra ključnu ulogu u građenju društvenog identiteta i promociji interkulturalnog dijaloga. Nakon razmatranja više žalbi u vezi s pravnim statusom i finansiranjem Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da postupi u skladu s članom 30. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine.¹⁵ Preporuka nije realizovana.

Odjel za praćenje prava osoba lišenih slobode: Tokom 2025. godine Odjel za praćenje prava osoba lišenih slobode Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupao je po 100 predmeta, kroz rad po pojedinačnim žalbama, postupanje po službenoj dužnosti te

¹⁵ Član 30. „Vijeće ministara će u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu ovog zakona pokrenuti postupak pred Parlamentarnom skupštinom BiH za donošenje zakona kojim će se urediti pitanje nastavka rada drugih ustanova, službi i organa koji su uspostavljeni propisima BiH i RBiH, a koji su obavljali ili obavljaju upravne, stručne ili druge poslove iz okvira nadležnosti BiH ili za potrebe organa vlasti BiH.“

redovne i vanredne posjete ustanovama u kojima borave osobe lišene slobode. Predmeti su ukazivali na izraženu složenost ostvarivanja prava u zatvorskom sistemu, posebno u pogledu zdravstvene zaštite, uslova boravka i postupanja zavodskih uprava.

Najveći broj žalbi odnosio se na dostupnost i kvalitet zdravstvene zaštite, uključujući pravovremenost medicinskih pregleda i terapijskih postupaka, kao i postupanje prema osobama s teškim i hroničnim oboljenjima. U slučajevima u kojima su utvrđeni nedostaci, Ombudsmeni BiH su tokom izvještajnog perioda uputili ukupno devet preporuka kazneno-popravnim zavodima i nadležnim ministarstvima, koje su se odnosile na osiguranje adekvatne zdravstvene zaštite, poboljšanje uslova boravka, zakonitost postupanja i jačanje nadzora nad izvršenjem krivičnih sankcija.

Pored navedenog, evidentirani su i predmeti koji su se odnosili na smještajne kapacitete, prenatrpanost pritvorskih jedinica i ograničene institucionalne resurse, kao i na pitanja komunikacije i tretmana osoba lišenih slobode. Iako su u određenom broju slučajeva zabilježeni pozitivni pomaci i djelimična ili potpuna realizacija preporuka, postupanje Ombudsmena ukazuje na potrebu kontinuiranog nadzora i dosljedne primjene važećih propisa radi osiguranja humanog tretmana i zaštite dostojanstva osoba lišenih slobode.

Preventivni mehanizam: Tokom 2025. godine Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine nalazio se u intenzivnoj i izuzetno zahtjevnoj fazi institucionalne uspostave, koja je obuhvatala istovremeno normativno uređenje, organizacionu izgradnju, jačanje operativnih kapaciteta, intenzivan terenski angažman i međunarodno pozicioniranje. Iako je zakonski i podzakonski okvir osigurao formalne pretpostavke za djelovanje Preventivnog mehanizma, stvarna operacionalizacija započela je tek kroz njegovu praktičnu primjenu. Tokom izvještajnog perioda uspostavljeni su ključni organizacioni i administrativni temelji, uključujući poseban djelovodnik i Registar subjekata nadzora, čime su stvoreni uslovi za sistemsko planiranje, provođenje i praćenje preventivnih aktivnosti u svim mjestima lišenja slobode u Bosni i Hercegovini.

Posebno obilježje rada Preventivnog mehanizma u 2025. godini predstavljao je izuzetno intenzivan terenski angažman, usmjeren na izgradnju razumijevanja preventivne prirode mandata, uspostavljanje povjerenja i stvaranje operativne spremnosti subjekata nadzora. Brojne posjete i višednevni sastanci s kazneno-popravnim zavodima, policijskim organima, pravosudnim, zdravstvenim i socijalnim institucijama, kao i kontinuirani dijalog s međunarodnim partnerima, bili su neophodan pripremni korak za započinjanje redovnih preventivnih posjeta u smislu OPCAT-a.

Značajan doprinos jačanju kapaciteta ostvaren je kroz provođenje Javnog poziva i angažman vanjskih saradnika, čime je osiguran interdisciplinarni pristup preventivnom djelovanju, kao i kroz aktivno međunarodno umrežavanje, uključujući pristupanje Mreži nacionalnih preventivnih mehanizama Jugoistočne Evrope i učešće na relevantnim međunarodnim skupovima i obukama.

Ukupno posmatrano, 2025. godina predstavlja fazu osnovne izgradnje Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine. Iako veliki dio rada nije imao neposrednu vidljivost u formi formalnih preventivnih posjeta, upravo su normativna, organizaciona i pripremna djelovanja stvorila neophodne uslove za početak punog operativnog rada. Na tim osnovama, početkom 2026. godine

Preventivni mehanizam započinje fazu redovnog, sistemskog i efikasnog preventivnog djelovanja s ciljem stvarnog smanjenja rizika od torture i drugih oblika zlostavljanja.

Prava djece: U Odjelu za praćenje ostvarivanja prava djece u 2025. godini registrovane su 404 žalbe, što predstavlja povećanje u odnosu na 2024. godinu kada je broj žalbi iznosio 299, što je povećanje od 35,12%. Žalbe su se u velikoj mjeri odnosile na oblast obrazovanja (žalbe na rad odgojno-obrazovnih ustanova i prosvjetno osoblje zbog izvođenja nastave, neprofesionalnog ponašanja prosvjetnog osoblja, stručnih službi i uprava škole, zbog vršnjačkog nasilja), oblast zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja, oblast visoko konfliktnih razvoda, na rad centara za socijalni rad, sudova, tužilaštava, policiju i oblast zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja. Izdato je 58 preporuka u 41 predmetu koje su se najčešće odnosile na zaštitu prava i interesa djeca u visokokonfliktnim razvodima, obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu.

U 2025. godini posebno se bilježi dosta predmeta koji ukazuju na ugrožavanje i kršenje prava djece u oblasti obrazovanja - žalbe roditelja zbog nejednakog tretmana djece pri ostvarivanju prava na predškolski odgoj i obrazovanje (privatni i javni vrtići) i pitanje subvencija za smještaj djece u privatnim predškolskim ustanovama, štrajk prosvjetnog osoblja, besplatan prevoz za učenike, vršnjačko nasilje i neprihvatljivo ponašanje učenika i roditelja, loše uslove u školskim objektima itd.

Tokom 2025. godine Instituciji ombudsmena obraćali su se učenici osnovnih i srednjih škola¹⁶ koji su u okviru nastavnog predmeta Građansko obrazovanje/Demokratija i ljudska prava pokrenuli važna pitanja u vezi s prevozom učenika, prevencijom i postupanjem u slučajevima nasilja među i nad djecom...

Ombudsmeni podržavaju nastavni program koji svojim teorijskim i praktičnim sadržajima doprinosi osposobljavanju i osnaživanju mladih za efikasno učešće u demokratskim procesima, postizanju odgovornog odnosa prema javnom interesu, uči o značaju i načinima zaštite ljudskih prava i sloboda i podstiče mlade na odgovorno ponašanje.

Ombudsmeni zagovaraju uspostavljanje „Amber alert“ u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Brčko distriktu BiH, kao i zabranu pušenja u Republici Srpskoj. Također smatraju da prioritet nadležnih mora biti suzbijanje nasilja nad i među djecom i digitalna sigurnost djece.

U Republici Srpskoj i u Federaciji BiH usvojeni su zakoni o posebnom registru osoba pravosnažno osuđenih za krivična djela seksualne zloupotrebe i iskorištavanja djece, u skladu s obavezama iz Konvencije Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, a u 2025. godini i Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je usvojila Zakon o posebnom registru osoba pravosnažno osuđenih za krivična djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.¹⁷

¹⁶ Ž-BR-01-81/25, Ž-BR-04-137/25, Ž-BR-04-377/25

¹⁷ Skupština BD BiH usvojila Zakon na redovnoj sjednici održanoj 5.11.2025. godine („Službeni glasnik BD BiH“, broj 39/2025 od 12.11.2025.);

Djeca bez roditeljskog staranja susreću se s brojnim problemima o čemu je detaljno bilo riječi u Specijalnom izvještaju o smještaju djece bez roditeljskog staranja s posebnim fokusom na ustanove iz 2023. godine. Ombudsmeni BiH i u ovom izvještaju značajnu pažnju posvećuju problemu djece u ustanovama socijalne zaštite, posebno kada je riječ o smještaju djece koja su istovremeno s poteškoćama u razvoju i bez roditeljskog staranja ili adekvatnog roditeljskog staranja.

Tokom 2025. godine i dalje je primjetan velik broj žalbi u tzv. visoko konfliktnim razvodima, zbog povrede prava djeteta u brakorazvodnim parnicama i zbog loših roditeljskih odnosa između supružnika/bivših supružnika, odnosno roditelja djece. Žalbe se najčešće odnose na rad sudova, tužilaštava i centara za socijalni rad, zbog dužine trajanja postupaka, nepostupanja po različitim zahtjevima i podnescima stranaka, zbog pristrasnosti, nestručnosti i sl.

Ombudsmeni BiH u 2025. godini bilježe i predmete koji se tiču ostvarivanja prava djeteta na dječiji dodatak, zaštitu privatnosti djeteta, usvojenje djeteta, a posebna pažnja posvećena je pronađenoj zanemarenoj i zapuštenoj djeci iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Prava osoba s invaliditetom: Bosna i Hercegovina je ratifikacijom UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom preuzela obavezu osiguranja njihovog punog i ravnopravnog učešća u društvu. Iako je ostvaren određeni napredak u zakonodavnom okviru, finansijskoj podršci i jačanju javne svijesti, žalbe zaprimljene u Instituciji ombudsmena ukazuju na postojanje izraženih sistemskih izazova. Tokom 2025. godine zaprimljeno je 98 žalbi zbog povrede prava osoba s invaliditetom, što predstavlja povećanje od preko 55% u odnosu na prethodni period. Na nedostatke u pravnom i institucionalnom okviru ukazala je i Evropska komisija, naglašavajući potrebu za unapređenjem provedbe propisa, jedinstvenom definicijom invaliditeta, jačanjem socijalne zaštite i hitnim usvajanjem strategije deinstitutionalizacije.

Ombudsmeni BiH su tokom 2025. godine aktivno saradivali s organizacijama osoba s invaliditetom te učestvovali u zagovaračkim i savjetodavnim aktivnostima s ciljem unapređenja javnih politika u ovoj oblasti. Istaknuta je potreba za snažnijim uključivanjem Vijeća za osobe s invaliditetom u zakonodavne procese, s obzirom na njegovu nedovoljnu ulogu u donošenju odluka. Inicijativa za formiranje Vijeća za osobe s invaliditetom pri Parlamentarnoj skupštini BiH predstavlja značajan korak ka jačanju institucionalnog nadzora nad provedbom Konvencije i unapređenju mehanizama zaštite prava osoba s invaliditetom.

Značajan dio aktivnosti Ombudsmena BiH odnosio se na praćenje zakonodavnih procesa, davanje mišljenja i pokretanje inicijativa u oblastima zapošljavanja, obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite. Posebno su uočeni problemi u ostvarivanju prava roditelja–njegovatelja, pristupačnosti javnih i stambenih objekata, razumnog prilagođavanja, inkluzivnog obrazovanja i ekonomskog položaja osoba s invaliditetom. Uočene nepravilnosti i djelimična realizacija preporuka potvrđuju potrebu za jačanjem institucionalnih kapaciteta, dosljednom primjenom propisa i kontinuiranim nadzorom nad ostvarivanjem prava osoba s invaliditetom, u skladu s međunarodnim standardima.

Diskriminacija: U godini izvještavanja registrovano je 309 predmeta diskriminacije, što predstavlja povećanje od 60% u odnosu na prethodnu 2024. godinu, kada je bilo registrovano 196 predmeta.

Najveći broj žalbi u izvještajnom periodu odnosi se na mobing, zatim slijede žalbe na diskriminaciju na osnovu etničke pripadnosti, na osnovu jezika, na osnovu obrazovanja, na osnovu vjere, uznemiravanje ili na osnovu invaliditeta. U pogledu posebnih potkategorija iz šifrnika, registrovane su 24 žalbe na nasilje i dvije žalbe zbog povrede ravnopravnosti spolova.

Ombudsmeni BiH su izdali 52 preporuke. Preporuke su upućivane najčešće u slučajevima mobinga, diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti, rodne ravnopravnosti, kao i po ostalim osnovama, najviše u oblasti zapošljavanja i obrazovanja. Preporukama je konkretno zahtijevano usklađivanje internih akata s članom 24. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, kojim je propisano da su svi javni organi te ostale pravne osobe dužne da svojim opštim pravnim aktima, ili posebnim pravnim aktima, regulišu principe jednakog postupanja, te da osiguraju efikasne interne procedure zaštite od diskriminacije. Situacija pokazuje potrebu da se uradi promocija Zakona, posebno u odnosu na obavezu iz člana 24. Zakona, što iziskuje jačanje kapaciteta i resursa Ombudsmena kao tijela za jednakost, posebno imajući u vidu da nikada nisu osigurana sredstva u budžetu sa izvršenje ovog mandata, shodno članu 7. Zakona. Ovo je posebno značajno s obzirom na obaveze države u odnosu na Evropske direktive.

U slučajevima diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti preporukama je zahtijevano prioritetno obnavljanje infrastrukture u povratničkim sredinama, jednake mogućnosti u korištenju javnih resursa, blagovremeno postupanje u ostvarivanju prava na penziju pred nadležnim fondovima, te jednake mogućnosti prilikom konkurisanja na javne pozicije, što uključuje ravnomjernu zastupljenost konstitutivnih naroda u organima javne vlasti, ali i u procesu unapređenja i imenovanja rukovodećih kadrova.

U godini izvještavanja, Institucija ombudsmena je izradila „**Specijalni izvještaj o pojavnim oblicima, mehanizmima zaštite i prevencije od nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini**“ koji je krajem 2025. godine dostavljen izvršnim organima svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini. Izdavanje izvještaja pratila je i promocija s javnim tribinama organizovana u Mostaru, Banjoj Luci i Tuzli, uz podršku Populacijskog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA), kao i konferencija za novinare u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Cilj ovog izvještaja je osigurati razumijevanje problema i pitanja vezanih za položaj osoba izloženih nasilju u porodici u Bosni i Hercegovini, kao jednog od preduslova za osiguranje prava svakoga, a posebno žena na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu, te doprinijeti opštem poboljšanju prava svih osoba da žive slobodno od nasilja.

Saradnja sa domaćim institucijama i organizacijama u BiH i međunarodna saradnja: Tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH ostvarili su saradnju s organima i institucijama vlasti na svim nivoima, međunarodnim organizacijama, mrežama nacionalnih institucija za ljudska prava, akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva. Kroz konstruktivan dijalog, učešće u zakonodavnim i izvršnim procesima, edukativne i promotivne aktivnosti, kao i međunarodnu saradnju, Ombudsmeni su doprinijeli jačanju zaštite, te razvoju kulture ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Ove aktivnosti imale su za cilj unapređenje efikasnosti postupanja nadležnih

organa, jačanje odgovornosti institucija i osiguravanje dosljedne primjene međunarodnih standarda ljudskih prava.

III. PODACI O POSTUPANJU INSTITUCIJE OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE U 2025. GODINI

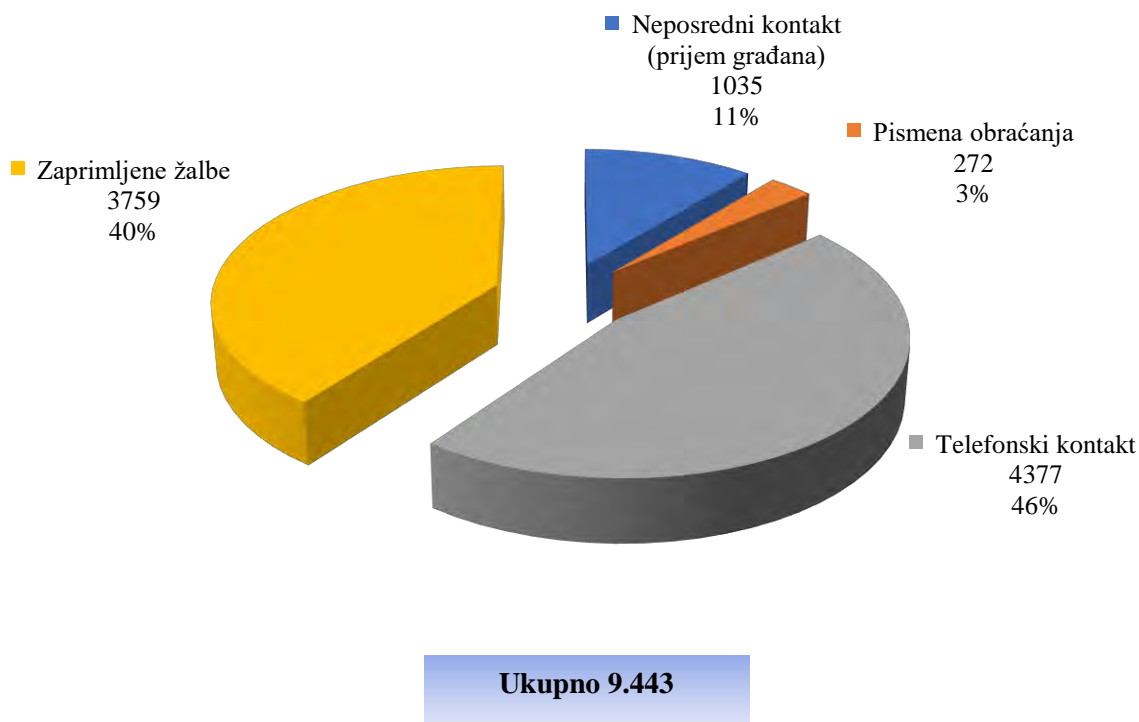
Tokom 2025. godine Institucija ombudsmena zaprimila je ukupno 3.759 žalbi. U 2025. godini ukupno je završeno 3.242 predmeta, od toga 2.201 predmet iz 2025. godine i 1.041 predmet iz prethodnih godina. Tokom izvještajnog perioda Instituciji ombudsmena ukupno se obratilo 9.443 građanina (direktni kontakti, pismeni kontakti, telefonski pozivi, elektronska pošta i pisane žalbe). U grafikonu 2 dat je prikaz obraćanja građana Ombudsmenima BiH u 2025. godini.

Grafikon 1. Pregled osnovnih pokazatelja vezanih za rad Institucije

Tabela 1. Struktura podnesenih žalbi u odnosu na povredu prava

ODJEL	Zaprimljeno u 2025. godini	Procenat %
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece	404	10,75
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom	108	2,87
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	2	0,05
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	1028	27,35
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava	1014	26,98
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	309	8,22
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode	100	2,66
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi	794	21,12
UKUPNO	3.759	100

Grafikon 2. Prikaz obraćanja građana Instituciji ombudsmena

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH izdali su 409 preporuka u 605 predmeta. U istom izvještajnom periodu prošle godine Ombudsmeni BiH izdali su 350 preporuka u 390 predmeta.

Tabela 2. Stepen realizacije preporuka

Način realizacije preporuka u predmetima	Broj predmeta s izdatom preporukom u 2025. godini	Broj predmeta s izdatom preporukom u 2024. godini
Realizovana	286 (42,27%)	145 (37,18%)
Ostvarena saradnja	135 (22,31%)	80 (20,50%)
Djelimično realizovana	7 (1,16%)	12 (3,08%)
Nema odgovora	87 (14,38%)	92 (23,59%)
Nije realizovana	90 (14,88%)	61 (15,64%)
Ukupan broj predmeta s izdatom preporukom	605	390

IV. GRAĐANSKA I POLITIČKA PRAVA

4.1. Uvod

Ustav Bosne i Hercegovine, član II/1. propisuje da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, shodno odredbama Ustava Bosne i Hercegovine dio je pravnog sistema Bosne i Hercegovine¹⁸. Obaveza država članica Pakta je da poštuju i garantuju prava priznata u ovome paktu svim osobama na svom području i područjima koja se nalaze pod njihovom jurisdikcijom, bez obzira na razlike, kao što su rasa, boja kože, spol, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, imovina, rođenje ili neka druga okolnost. Svaka država članica obavezuje se da će, u skladu sa svojim ustavnim postupkom i odredbama Pakta, tamo gdje to još nije uređeno postojećim zakonima ili drugim mjerama, poduzeti potrebne korake kako bi se usvojile zakonske i druge mjere prijeko potrebne za ostvarivanje priznatih prava.¹⁹

Odjel za praćenje ostvarivanja građanskih i političkih prava unutar Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine na osnovu zaprimljenih žalbi, ali i u postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti, razmatra žalbe zbog povrede prava na imovinu, slobodan pristup informacijama, rad policije, povrede odredbi zakona o vladinim i ministarskim imenovanjima, rad inspeksijskih organa, prava na besplatnu pravnu pomoć, javne isprave, migracije i azil, ratne štete, medije i slobodu informisanja, predmete korupcije, vjerske slobode i religiju i slobodu okupljanja.

4.1.1. Statistika

Povreda	Broj predmeta
Pristup informacijama	312
Policija	235
Imovinskopravni odnosi	195
Inspekcije	112
Vladina i ministarska imenovanja	83
Migracije i azil	28
Mediji i sloboda informisanja	20
Javne isprave	15
Predmeti korupcije	13
Sloboda okupljanja	7
Ratne štete	5
Vjerske slobode/religija	2
Besplatna pravna pomoć	1
Ukupno	1014

Tokom 2025. godine, u Odjelu za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava, registrovano je 1.014 žalbi. Iz ranijih godina preneseno je 517, tako da je u radu bio ukupno 1.531 predmet. Okončan je rad u 902 predmeta.

¹⁸ Ustav Bosne i Hercegovine, Aneks I - Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini;

¹⁹ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, tekst Pakta, https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013031901595385cro.pdf

Prema razmatranim povredama prava broj žalbi je sljedeći: pristup informacijama - 312, policija - 235, vladina i ministarska imenovanja - 83, imovinskopravni odnosi - 195, inspekcije - 112, besplatna pravna pomoć - 1, javne isprave - 15, migracije i azil - 28, ratna šteta - 5, mediji i sloboda informisanja - 20, predmeti korupcije - 13, vjerske slobode i religija - 2 i sloboda okupljanja - 7.

Tokom izvještajnog perioda u okviru nadležnosti ovog odjela upućene su 162 preporuke. Najveći broj preporuka upućen je zbog nepostupanja javnih organa po odredbama zakona o slobodi pristupa informacijama - 94, kršenja principa utvrđenih zakonima o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima - 18, zbog neefikasnog postupanja organa uprave u postupcima imovinskopravne prirode -18, inspeksijskim organima zbog propuštanja radnji iz okvira inspeksijskog nadzora - 16, policijskim organima – 15.

Preporukama je odgovornim organima ukazano i na obavezu saradnje s Ombudsmenima Bosne i Hercegovine, nakon što u postupcima istrage nisu postupili po zahtjevima za izjašnjenje i dostavili tražene informacije.

4.2. Pravo na pristup informacijama

Ombudsmeni BiH u svom radu kontinuirano ukazuju na društveno - političku važnost prava na pristup informacijama, kao pretpostavke za ostvarivanje svih drugih prava. Pravo na pristup informacijama smatra se osnovnom pretpostavkom za izgradnju demokratskog društva, dok efikasan sistem ostvarivanja i zaštite prava na pristup informacijama i slobode izražavanja u cjelini, predstavlja jasan pokazatelj odgovornosti, otvorenosti i transparentnosti vlasti.

Uključivanje javnosti u proces donošenja odluka putem prava na pristup informacijama treba biti zasnovan na principima transparentnosti i otvorenosti javnih organa, jer se na taj način jača povjerenje građana u organe vlasti, što dovodi do osiguranja efikasne dvosmjerne komunikacije na relaciji građani – javni organi.

Sloboda pristupa informacijama je neodvojiva od principa dobre uprave i vladavine prava, pa shodno tome Ombudsmeni podsjećaju i na obaveze Bosne i Hercegovine shodno Konvenciji Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (*Konvencija iz Tromsøa*)²⁰, kojom se ukazuje na važnost principa transparentnosti rada javnih organa vlasti. Promoviše se princip da pravo na pristup službenim dokumentima pruža izvor informacija i pomaže javnosti da formira mišljenje o stanju društva i javnih organa vlasti, jača integritet, efikasnost i odgovornost javnih organa vlasti, pomažući afirmaciji njihovog legitimiteta. Svi su dokumenti u načelu javni i mogu biti predmetom uskraćivanja samo u slučaju zaštite drugih prava i legitimnih interesa.

Žalbe zaprimljene u Instituciji ombudsmena ukazuju da postoje pozitivni pomaci u kontekstu shvatanja obaveza javnih organa, ali i građana kao tražilaca prava na pristup informacijama. Međutim, i dalje postoji širok prostor za unapređenje zakonskog okvira s ciljem što efikasnije primjene zakonskih propisa, adekvatno stručno usavršavanje službenika za informisanje, ali i

²⁰Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS 205), usvojena 18. juna 2009. godine;

organizovanje konkretnih javnih kampanja s ciljem informisanja javnosti o pravu na pristup informacijama.

4.2.1. Statistika

Tokom 2025. godine u oblasti slobode pristupa informacijama zaprimljeno je 312 žalbi kojima su fizičke i pravne osobe ukazale na povredu prava na pristup informacijama od strane javnih organa u Bosni i Hercegovini, što predstavlja povećanje broja žalbi u odnosu za 2024. godinu za 29,4%.

Najčešće isticane povrede odnosile su se na šutnju administracije, odnosno nerješavanje zahtjeva u zakonom propisanom roku (93), činjenicu odbijanja pristupa informacijama (29) i povrede prava na dvostепенost (2). U kategoriji „ostalo“ označeno je 188 žalbi. Važno je istaknuti da se žalbama označenim u ovoj kategoriji najčešće ukazivalo na neadekvatno utvrđivanje izuzetaka, neprovođenje testa javnog interesa, funkciju službenika za informisanje i slično.

U oblasti slobode pristupa informacijama izdate su 94 preporuke koje su se najčešće odnosile na nepostupanje po zahtjevu u zakonom propisanom roku, formalno-pravne nedostatke u rješenju, neadekvatno utvrđivanje izuzetaka, neprovođenje ili neadekvatno provođenje testa javnog interesa, osiguranje dvostепенosti postupka i slično.

4.2.2. Zakonodavstvo

U pogledu zakonodavstva u oblasti slobode pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, u posljednje dvije godine desile su se značajne promjene. Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine stupio je na snagu 7.9.2023. godine²¹. Shodno obavezi iz člana 48. Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH, o iskustvima u primjeni navedenog zakona će više biti riječi u posebnom naslovu.

Usvajanjem navedenog zakona, Brčko distrikt BiH ostao je van zakonskog normiranja oblasti slobode pristupa informacijama, te je nastala potreba za donošenjem propisa koji će ovo pravo regulisati i u Brčko distriktu BiH. Shodno tome, Ombudsmeni su nadležnim institucijama Brčko distrikta BiH izdali inicijativu za usvajanje Zakona o slobodi pristupa informacijama²², koja je usvojena. Tokom trajanja javne rasprave Ombudsmeni su, s ciljem uspostavljanja konstruktivne saradnje, unapređenja zakonskog rješenja i osiguranja njegove efikasne primjene u praksi, uputili Skupštini Brčko distrikta BiH i Uredu Gradonačelnika Brčko distrikta BiH, komentare na Nacrt Zakona o slobodi pristupa informacijama Brčko distrikta BiH.²³ Skupština Brčko distrikta BiH dana 15.10.2025. godine usvojila je Zakon o slobodi pristupa informacijama Brčko distrikta BiH, koji prema mišljenju Ombudsmena nije u cijelosti usklađen sa Konvencijom Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (Tromsø konvencija), na šta je ukazano i u Izvještaju Evropske

²¹ „Službeni glasnik BiH“, broj 61/23;

²² Ž-BR-05-248/24, preporuka broj P-24/25;

²³ Akt Ombudsmena BiH, broj OI-K-SA-33/25 od 22.7.2025. godine;

komisije o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu²⁴. Nedostaci se prvenstveno odnose na nepostojanje nezavisnog nadzornog organa zaduženog za provođenje Zakona.

U pogledu zakonodavstva na nivou entiteta još uvijek nije došlo do promjena, te Ombudsmeni smatraju da je krajnje vrijeme da se poduzmu konkretne aktivnosti s ciljem usvajanja novih zakona u oblasti slobode pristupa informacijama, koji će u cijelosti biti usklađeni s važećim međunarodnim standardima.

4.2.3. Postupanje po žalbama

4.2.3.1. Izdavanje mišljenja

U smislu odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, u obavljanju svojih funkcija Ombudsmen BiH može, između ostalog, razmatrati sačinjavanje i dostavljanje informacija, kao što su vodiči i opšte preporuke koje se odnose na provođenje i primjenu Zakona i predlagati upute o primjeni navedenih zakona svim nadležnim organima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj.

Kao i prethodnih godina, i tokom 2025. godine zaprimljen je određen broj zahtjeva javnih organa za izdavanje mišljenja u vezi s načinom primjene zakona u oblasti slobode pristupa informacijama²⁵. Ombudsmeni su više puta ukazivali na pozitivne aspekte ovakve prakse javnih organa, koja prvenstveno ima preventivni efekat na pojedinačne slučajeve koje javni organi razmatraju. Istovremeno, efekat ima šire efekte, jer se javnim organima daju smjernice i za buduće slučajeve koji mogu biti predmet razmatranja.

U jednom od slučajeva traženo je mišljenje da li se u predmetima u kojima je upravni postupak okončan i predmet arhiviran, primjenjuje Zakon o upravnom postupku Federacije BiH ili Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, te da li je službenik za informisanje ovlašten da ispituje/utvrđuje postojanje javnog interesa²⁶. Ombudsmeni su ukazali da se zahtjevi postavljani u skladu s članom 79. Zakona o upravnom postupku, bez obzira da li je postupak u toku ili je okončan trebaju rješavati u skladu s istim propisom, a ne u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH. Ukoliko je zahtjev podnesen od strane fizičkih ili pravnih osoba koje nisu imale status stranke u upravnom postupku, organ je dužan utvrđivati postojanje pravnog interesa. S druge strane, ukoliko je iz zahtjeva nesporno da podnosilac traži informacije u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH ili se u samom zahtjevu pozvao na navedeni zakonski propis, službenik za informisanje dužan je isti obraditi u skladu s odredbama navedenog zakona i utvrditi postoje li izuzeci.

²⁴ Radni dokument osoblja Komisije, Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, uz dokument saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Saopštenje o politici proširenja EU-a za 2025. godinu, dostupno na:

https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/izvjesce-o-bosni-i-hercegovini-za-2025-bhs3_1764581924.pdf

²⁵ Ž-SA-05-1481/25, Ž-SA-05-1514/25, Ž-SA-05-1736/25 i Ž-SA-05-1872/25, Ž-MO-05-163/25

²⁶ Ž-SA-05-1481/25

U drugom slučaju, traženo je mišljenje o načinu postupanja u slučaju kada je zahtjev za pristup informacijama naslovljen i dostavljen direktno upravnom odboru, a ne službeniku za informisanje ili drugoj organizacionoj jedinici ustanove koja je ovlaštena i dužna zaprimati ovakve zahtjeve.²⁷ Ombudsmeni su u izdatom mišljenju istakli da su službe/organizacione jedinice javnog organa, u skladu s organizacijskim kapacitetima, dužne uspostaviti korektnu i adekvatnu saradnju sa službenikom za informisanje. U suprotnom se ne može osigurati efikasno postupanje po zahtjevima za pristup informacijama. Ombudsmeni su ukazali da je u konkretnom slučaju upravni odbor dužan proslijediti zahtjev službeniku za informisanje koji će postupati shodno Zakonu.

Od Ombudsmena BiH je traženo mišljenje i da li je javni organ dužan postupati u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH u slučaju kada je podnesen zahtjev za razgledanje i prepisivanje spisa predmeta, pozivajući se na odredbe Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.²⁸ S tim u vezi, Ombudsmeni su ukazali da je u konkretnom slučaju podnosilac zahtjeva precizirao zakonski propis i pravo koje se traži zahtjevom, pa se zahtjev treba riješiti uz primjenu odredbi Zakona o upravnom postupku Federacije BiH, a ne Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH.

4.2.3.2. Saradnja javnih organa s Ombudsmenima BiH

U pogledu ostvarene saradnje s Ombudsmenima BiH, žalbe se mogu grupisati u više kategorija i to: slučajevi u kojima je saradnja u cijelosti ostvarena, saradnja je ostvarena ali nakon upućivanja urgencija i/ili preporuke²⁹, kao i slučajevi u kojima saradnja nije ostvarena ni nakon izdavanja preporuke³⁰. U takvim slučajevima, Ombudsmeni obavještavaju neposredno viši organ i pozivaju da poduzme odgovarajuće radnje iz okvira svoje nadležnosti kako bi preporuka Ombudsmena bila ispoštovana.³¹ Najzad, Ombudsmenima ostaje mogućnost da nesaradnju i/ili nepostupanje po preporukama unesu u godišnji izvještaj o radu.

U najvećem broju slučajeva ostvarena je dobra saradnja s javnim organima, koji su blagovremeno dostavljali informacije potrebne za vođenje postupaka istraživanja po žalbama fizičkih i pravnih osoba. Znatan je broj postupaka u kojima je povreda otklonjena nakon intervencije Ombudsmena BiH³².

Žalitelj se obratio Instituciji ombudsmena³³, navodeći da o podnesenom zahtjevu za pristup informacijama nije odlučeno do dana obraćanja Instituciji ombudsmena. Ombudsmeni BiH su proveli postupak istraživanja, nakon čega je zaprimljen akt odgovornog organa iz kojeg proizlazi da je postupljeno po zahtjevu žalitelja i istom dostavljene tražene informacije. Naknadno je

²⁷ Ž-SA-05-1736/25

²⁸ Ž-SA-05-1514/25

²⁹ Ž-MO-05-21/25, preporuka broj P-203/25, Ž-LI-05-128/25, preporuka broj P-330/25, Ž-LI-05-129/25, preporuka broj P-268/25

³⁰ Ž-BL-05-576/2, preporuka broj P-32/25, Ž-LI-05-128/25, preporuka broj P-330/25, Ž-SA-05-101/25, preporuka broj P-305/25, Ž-BL-05-75/25, preporuka broj P-213/25

³¹ Član 32. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH;

³² Ž-LI-05-69/25, preporuka broj P-222/25

³³ Ž-BL-05-715/25

žalitelj informisao da je informacije dobio tek nakon intervencije Institucije ombudsmena, te se zahvalio na angažmanu i postupanju.

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi³⁴ u kojoj se navodi da o zahtjevu žalitelja za pristup informacijama nije odlučeno u zakonom propisanom roku. Tokom postupka istraživanja, opštinski sud nije dostavio tražene informacije potrebne za vođenje postupka istraživanja, zbog čega je izdata preporuka s ciljem uspostave saradnje i dostavljanja traženog izjašnjenja. Preporuka je realizovana i po zahtjevu žalitelja postupljeno u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁵ upućenu zbog nepostupanja po zahtjevu za pristup informacijama u zakonom propisanom roku. Nakon provedenog postupka istraživanja, Ombudsmeni su izdali preporuku da odmah poduzme adekvatne mjere i radnje radi uspostave saradnje s Institucijom ombudsmena, na način propisan Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Podnosilac žalbe je obavijestio Instituciju ombudsmena da je u predmetu doneseno rješenje s kojim je zadovoljan. Žalitelj je iskazao zahvalnost Instituciji ombudsmena na poduzetim aktivnostima. Preporuka je u cijelosti realizovana.

Pitanje efikasne i kvalitetne saradnje s Institucijom ombudsmena direktno se reflektuje i na kvalitet, sadržaj i meritum postupaka koje Ombudsmeni vode. Neblagovremena saradnja javnih organa s Ombudsmenima BiH doprinosi dodatnom odugovlačenju postupka, produbljuje nepoštivanje zakonom propisanih rokova, što na kraju ima neposredan učinak na ostvarivanje prava građana i urušavanje principa dobre uprave i vladavine prava. Posebno je zabrinjavajuće da još uvijek postoje slučajevi u kojima se u potpunosti ignorišu akti i dopisi Ombudsmena BiH. Ombudsmeni kontinuirano podsjećaju da svi javni organi, u skladu s članom 25. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³⁶, u toku provođenja aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH, imaju obavezu saradnje i pružanju odgovarajuće pomoći u istraživanju povreda ljudskih prava.

Ombudsmeni su postupali po žalbi³⁷ iz koje proizlazi da je žalitelj učestvovao u konkursnoj proceduri, te nadležnom javnom organu podnio zahtjev za pristup informacijama, tražeći dostavljanje dokumentacije u vezi sa izabranim kandidatom. Navodi da zahtjevu nije udovoljeno u dijelu kojim se traži dostavljanje izvještaja komisije s obavljenog intervjua s jednim od kandidata. Ističe da označena odgovorna strana nije postupila po navedenom zahtjevu, zbog čega je zatražena intervencija Ombudsmena. Nakon provedenog postupka istraživanja, Ombudsmeni su izdali preporuku odgovornom organu da odmah odgovori podnosiocu žalbe na podneseni zahtjev, na osnovu odredbe člana 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske. S obzirom da nije zaprimljena informacija o realizaciji preporuke, Ombudsmeni su obavijestili neposredno viši organ. Preporuka ni nakon toga nije realizovana.

³⁴ Ž-LI-05-129/25, preporuka broj P-268/25

³⁵ Ž-MO-05-44/25, preporuka broj P-278 /25

³⁶ "Službeni glasnik BiH", br. 32/00,19/02, 35/04, 32/06, 38/06, 50/08 i 61/23;

³⁷ Ž-BL-05-15/25, preporuka broj P-100/25

Ombudsmeni su razmatrali i žalbu³⁸ kojom je ukazano na povredu prava na pristup informacijama, na način da nadležni javni organ nije razmotrio i odlučio o podnesenom zahtjevu za pristup informacijama kojim je tražena informacija u vezi s postupkom imenovanja generalnog direktora Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu. S obzirom da Federalno ministarstvo zdravstva nije dostavilo informacije u vezi sa žalbenim navodima, Ombudsmeni su izdali preporuku s ciljem uspostavljanja saradnje. Preporuka nije realizovana, o čemu je obaviještena Vlada Federacije BiH.

4.2.3.3. Usklađivanje podzakonskih akata sa ZOSPI

Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH, kao i isti zakon koji se primjenjuje u Republici Srpskoj, izričito propisuju da zakoni koji se usvoje nakon donošenja ovih zakona, a čija svrha nije izmjena ili dopuna zakona, ni na koji način ne mogu ograničiti prava i obaveze utvrđene ovim zakonom.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁹ kojom se ukazuje da Pravilnik o evidenciji nekretnina Općine Centar Sarajevo⁴⁰ nije usklađen sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Naime, članom 5. Pravilnika propisano je da:

"(1) Evidencija nije javni registar.

(2) Podaci iz Evidencije smatraju se poslovnom tajnom i mogu se dostaviti javnim organima, odnosno fizičkim i pravnim licima (u daljem tekstu: Treća lica), samo u zakonom propisanim slučajevima ili po nalogu suda."

Žalitelji smatraju da je navedeni član 5. Pravilnika u suprotnosti s članom 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine koji propisuje da svaka fizička i pravna osoba ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, a svaki javni organ ima odgovarajuću obavezu da te informacije saopšti. Pravo pristupa informacijama može biti ograničeno samo na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Ombudsmeni BiH su utvrdili da postoji neusaglašenost navedenih propisa, te izdali preporuku načelniku da poduzme odgovarajuće mjere i aktivnosti s ciljem donošenja izmjena Pravilnika o evidenciji nekretnina Općine Centar Sarajevo. Preporuka je u cijelosti ispoštovana.

4.2.3.4. Proaktivno objavljivanje informacija

Koncept otvorene uprave jedan je od ključnih principa na kojima se zasniva rad javnih organa uprave i institucija vlasti. Proaktivno objavljivanje informacija je neposredan izraz principa otvorenosti i podrazumijeva samoinicijativno objavljivanje informacija u vezi s radom institucija, dokumentima (finansijskim dokumentima, internim aktima, zapisnicima, javnim oglasima, javnim nabavkama), zaposlenicima i njihovim stručnim kvalifikacijama i slično.

³⁸ Ž-SA-05-101/25, preporuka broj P-305/25

³⁹ Ž-BL-05-21/25, preporuka broj P-206/25

⁴⁰ Akt broj, 16-19-2305/24 od dana 22.04.2024. godine;

Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH i Zakon o slobodi pristupa informacijama Brčko distrikta BiH propisuju obavezu javnih organa da proaktivno objavljuju zakonom taksativno nabrojane dokumente. Međutim, bez obzira na činjenicu da zakoni na nivou entiteta Federacija BiH i Republika Srpska nisu izričito propisali obavezu, ne postoji smetnja da javni organi u što većoj mjeri objavljuju dokumente od značaja za rad javnog organa.

Proaktivno objavljivanje informacija ima dvojak značaj, jer s jedne strane jača povjerenje građana u rad javnih organa, a s druge strane se smanjuje broj potencijalnih zahtjeva za pristup informacijama, te se na taj način rasterećuju službenici za informisanje koji obrađuju zahtjeve.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴¹ u kojoj se navodi da je Republičkoj upravi podnesen zahtjev za pristup informacijama kojim su traženi dokumenti: lista zaposlenih osoba u Republičkoj upravi, po odjeljenjima i sektorima i kopija Sistematizacije radnih mjesta. Republičkoj upravi izdata je preporuka da se udovolji zahtjevu za pristup informacijama, na način da se pojedinačno za svaku inspekciju dostavi informacija sa koliko inspektora raspoláže, odnosno koliko je inspektora trenutno zaposleno u svakom odjeljenju (brojčano stanje), uključujući i šest područnih odjeljenja. U toku je praćenje realizacije navedene preporuke.

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi⁴² kojom se ukazuje da je žalitelj podnio zahtjev za pristup informacijama Vladi Kantona Sarajevo i Ministarstvu privrede Kantona Sarajevo, tražeći dostavu ugovora Vlade Kantona Sarajevo i EXPO 2020 Dubai, a koji je u cijelosti odbijen, te da je utvrđen izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama, jer su dokumenti klasifikovani kao poslovna tajna i zaštićeni izjavom o povjerljivosti. Utvrđeno je da javni interes u vezi s otkrivanjem povjerljivih podataka iz dokumenta koji je predmet zahtjeva za pristup informacijama ne prevazilazi potrebu zaštite integriteta institucije Ministarstva. Ombudsmeni su uputili preporuku Ministarstvu da po pravu nadzora ukine rješenje i u ponovnom postupku provede proceduru utvrđivanja izuzetaka i provede test javnog interesa u smislu člana 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH. U izdatoj preporuci Ombudsmeni su zauzeli stav da je javnost već iskazala interesovanje u vezi sa pojedinostima, a naročito troškovima EXPO 2020 Dubai, te da bi se objavljivanjem informacija u vezi s ugovorom, a što uključuje i cijenu, doprinijelo povećanju transparentnosti, jačanju povjerenja građana u javne institucije, te smanjila nagađanja i negativne projekcije u odnosu na postupanje javnih institucija u konkretnom slučaju. Preporuka nije realizovana.

4.2.4. Službenik za informisanje

Važeći zakoni o slobodi pristupa informacijama, na svim nivoima vlasti, propisuju obavezu imenovanja službenika za informisanje koji obrađuje zahtjeve za pristup informacijama.

Ombudsmeni često zaprimaju upite javnih organa kojima se traže informacije i upute koje se odnose na ulogu i ovlaštenja službenika za informisanje, a kroz praktično postupanje po žalbama ukazuju na obaveze javnih organa i službenika za informisanje u kontekstu zakonskih odredbi.

⁴¹ Ž-BL-05-193/24, preporuka broj P- 254/25

⁴² Ž-SA-05-67/25, preporuka broj P-89/25

Svrha službenika za informisanje jeste da osigura adekvatnu i efikasnu primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH.

Najčešća dilema s kojom se javni organi suočavaju odnosi se na obim ovlaštenja službenika za informisanje. Ombudsmeni su od ranije zauzeli stav da Zakoni izričito ne propisuju uslove za ispunjavanje ove dužnosti, niti se definiše u okviru koje službe treba biti imenovan službenik za informisanje. Zakoni daju diskreciono pravo rukovodiocu javnog organa da odredi koji službenik će obavljati poslove službenika za informisanje. Zakoni ne postavljaju uslov da se radi o službeniku koji će u opisu radnih zadataka imati samo obradu zahtjeva za pristup informacijama. Štaviše, dosadašnja praksa Ombudsmena Bosne i Hercegovine pokazuje da službenici za informisanje u velikom broju javnih organa jesu službenici koji uz redovne zadatke, obavljaju i poslove obrade zahtjeva za pristup informacijama⁴³. U kontekstu obima ovlaštenja službenika za informisanje, Ombudsmeni su u dosadašnjem praktičnom postupanju zauzeli stav da jedna od važnih uloga službenika za informisanje jeste da u prvom stepenu donosi rješenja o pristupu informacijama, kako bi se osigurao princip dvostepenosti u odlučivanju unutar javnog organa.⁴⁴

Postupajući po žalbi⁴⁵ kojom se ukazuje da odgovorni javni organ nije postupio po podnesenom zahtjevu za pristup informacijama, Ombudsmeni su proveli postupak istraživanja, nakon čega je izdata preporuka da se podnosiocu žalbe na podneseni zahtjev odgovori u skladu s odredbama člana 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine. U odgovoru na preporuku navodi se da javni organ nije bio u mogućnosti donijeti odluku iz formalno-pravnih razloga, jer nije imenovan službenik za informisanje, niti javni organ ima popunjenu poziciju rukovodioca organa ovlaštenog za donošenje pojedinačnih akata i odluka iz člana 14. odnosnog zakona, pa posljedično tome nezadovoljna stranka, s obzirom na ovu pravno relevantnu činjenicu, nema pravnu mogućnost podnošenja prigovora rukovodiocu organa. Iako su Ombudsmeni ukazali na zakonske obaveze javnog organa, u konkretnom slučaju preporuka Ombudsmena BiH nije realizovana.

4.2.4.1. Saradnja službenika za informisanje i službi unutar javnog organa

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁶ u okviru koje je javni organ kao razlog nepostupanja po zahtjevu za pristup informacijama naveo propust u komunikaciji i postupanju radnika, dok je primjera radi od Institucije ombudsmena traženo i mišljenje⁴⁷ da li je upravni odbor dužan zaprimljeni zahtjev za pristup informacijama proslijediti službeniku za informisanje.

U pogledu navedenih žalbi, Ombudsmeni BiH su zauzeli stav da su sve službe/organizacione jedinice dužne pružiti sve informacije službeniku za informisanje, koji ima obavezu na osnovu tih informacija, donijeti odluku po zahtjevu za pristup informacijama. Dakle, na nivou javnog organa, a u skladu s organizacijskim kapacitetima, službe/organizacione jedinice dužne su uspostaviti korektnu i adekvatnu saradnju sa službenikom za informisanje. U suprotnom se ne može osigurati efikasno postupanje po zahtjevima za pristup informacijama.

⁴³ Ž-SA-05-1736/25

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ Ž-BL-05-778/24, preporuka broj P-17/25

⁴⁶ Ž-LI-05-128/25

⁴⁷ Ž-SA-05-1736/25

4.2.5. Forma zahtjeva za pristup informacijama

Ombudsmeni BiH kontinuirano ukazuju na potrebu dodatne edukacije, ne samo stručnog osoblja javnih institucija, nego i građana kao korisnika prava na pristup informacijama. Zbog nedovoljne informisanosti i nerazumijevanja svrhe propisa iz ove oblasti, nerijetko se dešava da se javnim organima podnose zahtjevi za pristup informacijama kojima se traži dostavljanje informacija koje po svojoj prirodi nisu informacije od javnog značaja. Također, česta je pojava i da zahtjevi ne sadrže sve elemente propisane zakonom, pa su stranke često nezadovoljne navodeći da komplikovane birokratske procedure samo otežavaju ostvarivanje prava.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁸ iz koje proizlazi da je zahtjev upućen javnom organu putem elektronske pošte. Zahtjev nije sadržavao ime i prezime, adresu podnosioca, niti se podnosilac zahtjeva pozvao na odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH, ali je podnesen u pisanom obliku, na službenom jeziku, te je sadržavao dovoljno podataka o prirodi i/ili sadržaju informacije, kako bi se omogućilo da javni organ uz razuman napor pronađe traženu informaciju. Žalitelj je Ombudsmenima BiH dostavio žalbu izražavajući nezadovoljstvo postupanjem nadležnog javnog organa. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku odgovornom javnom organu da, u smislu odredbe člana 11. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH, zahtjev formalno-pravno djelimično ispunjava uslove propisane Zakonom. Vezano za činjenicu da zahtjev nije sadržavao ime i prezime podnosioca i adresu, Ombudsmeni su ukazali odgovornom organu na obaveze propisane članom 12. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH⁴⁹, te je javni organ pozvan da postupi shodno navedenoj odredbi. Preporuka je u cijelosti realizovana.

U vezi s formalno-pravnim uslovima koje zahtjev mora ispunjavati, Ombudsmeni su razmatrali i žalbu⁵⁰ kojom se ukazuje da je nadležnom javnom organu podnesen zahtjev za pristup informacijama kojim su tražene informacije u vezi s koncertom koji grad i turistička zajednica organizuju. Žaliteljica izražava nezadovoljstvo činjenicom da joj je, kao uslov za postupanje po zahtjevu zatražena skenirana lična karta kako bi se utvrdio identitet. Postupak istraživanja po navedenoj žalbi je u toku, te će nakon okončanja istog biti donesena konačna odluka u predmetu. U određenom broju slučajeva razmatranih u Instituciji ombudsmena, prilikom podnošenja zahtjeva podnosioci se nisu se pozvali na odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama.

U jednom od slučajeva to je bio razlog nepostupanja nadležnog javnog organa po zahtjevu u zakonom propisanom roku,⁵¹ dok je u drugom slučaju nadležni javni organ, zbog nepozivanja na odredbe Zakona, dovodio u pitanje i osnovanost samog zahtjeva i donošenje odluke.⁵² Ombudsmeni su izdali preporuku odgovornom javnom organu da postupi u skladu s članom 12.

⁴⁸ Ž-SA-05-160/25, preporuka broj P-163/25

⁴⁹ Član 12. Zakona o slobodi pristupa informacijama: *“ako javni organ nije u mogućnosti da udovolji zahtjevu zbog odsutnosti formalnih uvjeta, dužan je što je prije moguće, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva, rješenjem obavijestiti podnosioca zahtjeva, kada je takvo obavješćavanje moguće, da zahtjev ne može biti obrađen iz navedenog razloga. Navedeno rješenje sadrži pouku o pravu na žalbu, naznaku i adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe, kao i uputu o pravu obraćanja Ombudsmenu sa naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.”*

⁵⁰ Ž-SA-05-1413/25

⁵¹ Ž-SA-05-1216/24, preporuka broj P-74/25

⁵² Ž-SA-05-160/25

Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine i donese rješenje. Ukazano je na obavezu i način primjene Zakona, kao i da je nepostupanjem u skladu sa Zakonom, podnosiocu žalbe onemogućeno preispitivanje zakonitosti odluke što predstavlja i povredu prava na efikasan pravni lijek, koje je zagarantovano članom 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukoliko iz zahtjeva nesporno proizlazi da se informacije traže u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, javni organ dužan je primijeniti navedeni zakon, bez obzira da li se podnosioci zahtjeva na njega pozivaju.

4.2.6. Neodlučivanje u zakonom propisanom roku

Tokom 2025. godine najveći broj žalbi u odnosu na povredu prava na pristup informacijama, odnosio se na neodlučivanje javnog organa u zakonom propisanom roku.⁵³ U velikom broju slučajeva, javni organi riješe zahtjev nakon prve intervencije Ombudsmena BiH⁵⁴. Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁵⁵ kojom se ukazuje da nije postupljeno po zahtjevu za pristup informacijama u zakonom propisanom roku. Izdata je preporuka odgovornom organu da razmotri zahtjeve za pristup informacijama i da u smislu člana 14. Zakona donese rješenje o pristupu informacijama. Preporuka je realizovana, a zahtjevu za pristup informacijama je udovoljeno.

Šutnja administracije i dalje predstavlja veliki izazov u radu po žalbama građana, posebno u slučajevima kada ni nakon upućivanja nekoliko urgencija i/ili preporuke nema reakcije odgovornog javnog organa. Odsustvo reakcije javnih organa i nepoštivanje zakonom propisanih rokova negativno se odražava na pravo građana na pristup informacijama, kao i na pravo na efikasan pravni lijek, te opravdano kod javnosti stvara sumnju i nepovjerenje u rad javnih organa⁵⁶.

Kao najčešće razloge nepostupanja u zakonom propisanom roku navodi se povećan obim posla⁵⁷, provjerom kroz službene evidencije zahtjev nije zaprimljen⁵⁸, nije imenovan službenik za informisanje⁵⁹ i slično.

4.2.7. Rješenje ne obuhvata sve elemente propisane ZOSPI

Rad na žalbama pokazuje da još uvijek postoji određen stepen nerazumijevanja zakonskih odredbi kojima je propisan postupak odlučivanja po zahtjevima za pristup informacijama, posebno u segmentu utvrđivanja izuzetaka i u vezi s tim provođenja testa javnog interesa. Praksa Ombudsmena BiH pokazuje da se odgovorni javni organi često pozivaju na izuzetak bez adekvatnog obrazloženja, ali i bez provođenja testa javnog interesa u smislu važećih zakona o slobodi pristupa informacijama na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.⁶⁰

⁵³Ž-LI-05-57/25, preporuka broj P-132/25, Ž-BL-05-713/24, Ž-BL-05-639/24, Ž-BL-05-301/24, Ž-BL-05-694/24, preporuka broj: P-61/25, Ž-BL-05-778/24, preporuka broj P-17/25

⁵⁴Ž-SA-05-1449/25

⁵⁵ Ž-BL-05-240/25, preporuka broj P-183/25

⁵⁶ Ž-SA-05-101/25, preporuka broj P-305/25

⁵⁷ Ž-SA-05-1449/25

⁵⁸ Ž-SA-05-1068/25

⁵⁹ Ž-BL-05-778/24, preporuka broj P-17/25

⁶⁰ Ž-BL-05-28/25, preporuka broj P-97/25, Ž-SA-05-1413/25

Ombudsmeni su razmatrali žalbi⁶¹ u kojoj je žalitelj ukazao da je dobio nepotpune informacije, kao i da je ostalo nejasno šta se podrazumijeva pod privatnošću na koji izuzetak se odgovorna strana poziva. Ombudsmeni su izdali preporuku odgovornom javnom organu kojom su ukazali da, u smislu člana 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj, nadležni organ dužan je, po prijemu zahtjeva, poduzeti sve redovne mjere da prikupi zahtijevane informacije i razmotri sve činjenice i okolnosti koje su značajne za obradu zahtjeva. Pored toga, ukazano je da obaveza javnog organa jeste da podnosiocu dostavi dopis/rješenje iz kojeg će biti vidljivo da li se pristup informacijama odbija/dozvoljava u cijelosti ili djelimično, zakonski osnov izuzeća informacije, a što svakako obuhvata provođenje, te obrazloženje testa javnog interesa, kao i sva druga relevantna pitanja, kao što su pouka o pravnom lijeku, naznaka adrese organa kojem se prigovor podnosi, rok i troškove za podnošenje prigovora. Preporuka je u cijelosti realizovana.

4.2.8. Dvostепенost postupka

Analizom statističkih pokazatelja, Ombudsmeni su utvrdili da je tokom 2025. godine zaprimljen značajno manji broj žalbi u odnosu na dvostепенost postupka, što pokazuje da javni organi u ovom segmentu dosljednije tumače i primjenjuju zakonske propise.

Postoje slučajevi da u rješenjima nije navedena adekvatna pouka o pravnom lijeku. Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁶² iz koje proizlazi da je u drugostepenom rješenju sporan sadržaj pouke o pravnom lijeku prema kojoj se žalba na doneseno rješenje može izjaviti Instituciji ombudsmena. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku odgovornom javnom organu da ubuduće prilikom odlučivanja o zahtjevima za pristup informacijama vodi računa o ulozi Institucije ombudsmena u pogledu primjene odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama. Ombudsmeni su preporukom ukazali da Ombudsmeni BiH nemaju zakonsko ovlaštenje da preispituju zakonitost donesenih drugostepenih odluka. Uloga Ombudsmena je da prati rad nadležnih organa u pogledu primjene zakona o slobodi pristupa informacijama, a ne da preuzima ulogu organa od kojeg se očekuje da u trećem stepenu ispituje zakonitost donesenog rješenja. S obzirom na navedenu pouku, može se zaključiti da je podnositeljica žalbe dovedena u zabludu u pogledu načina zaštite svojih prava.

4.2.9. Upućivanje na traženje informacija „diplomatskim putem“

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁶³ Advokatske kancelarije iz Beograda u kojoj se navodi da na zahtjev za pristup informacijama, podnesenom Predsjedništvu BiH, nije odgovoreno u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH. Postupajući po zahtjevu, žalitelj je poučen da se pridržava „diplomatske prakse“, odnosno da se obrati putem Ministarstva vanjskih poslova ili Ambasade Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku Predsjedništvu BiH da podnosiocu žalbe odgovori na podneseni zahtjev za pristup informacijama, ukazujući da Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i

⁶¹ Ž-BL-05-462/24, preporuka broj P-18/25

⁶² Ž-BL-05-481/25, preporuka broj P-306/25

⁶³ Ž-BL-05-575/24, preporuka broj P-20/25

Hercegovine propisuje da je korisnik prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu dokumenata svaka domaća ili strana fizička i pravna osoba. Zakon propisuje i proceduru postupanja nadležnog organa nakon podnošenja zahtjeva za pristup informacijama. Podnosilac zahtjeva nije dužan obrazložiti zašto traži određene informacije. Upućivanje na traženje navedenih informacija, putem diplomatske prakse nije opravdano niti zasnovano na Zakonu. Preporuka je u cijelosti ispoštovana.

4.2.10. Utvrđivanje izuzetaka i test javnog interesa

Postupajući po žalbama koje se odnose na ostvarivanje prava na pristup informacijama, Ombudsmeni BiH nerijetko ukazuju da je pravo na pristup informacijama relativno pravo, te da država ima pravo ograničiti pravo pod uslovom da je to ograničenje propisano zakonom, objektivno opravdano i proporcionalno cilju koji se želi postići ograničenjem. Važeći zakoni koji regulišu oblast pristupa informacijama na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini ne pretpostavljaju da su sve informacije dostupne javnosti. Upravo zbog toga su propisani izuzeci od saopštavanja, kao i obaveza provođenja testa javnog interesa, ukoliko javni organ utvrdi izuzetak od saopštavanja.

Tražena informacija će biti utvrđena izuzetkom od saopštavanja na osnovu ocjene svakog pojedinačnog slučaja, samo kada su ispunjena dva kumulativna uslova i to: kada se utvrdi izuzetak za cijelu ili dio informacije, te kada se utvrdi, nakon obavljenog ispitivanja javnog interesa, da saopštavanje informacije nije u javnom interesu. Zakoni propisuju da, kada javni organ utvrdi izuzetak od saopštavanja, on tu informaciju saopštava, ako je to opravdano u javnom interesu.

Ombudsmeni BiH su u okviru razmatranja žalbi⁶⁴ koje se odnose na povredu prava na pristup informacijama javnim organima ukazali na način na koji se provodi test javnog interesa, a to je postavljanjem sljedećih pitanja:

1. Da li informacija obuhvata neki od izuzetaka od saopštavanja propisanih odredbama člana 6., 7. i 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine?
2. Ukoliko obuhvata neki od izuzetaka, da li je i pored toga, saopštavanje takve informacije u javnom interesu (provođenje testa javnog interesa)?
3. Ukoliko informacija obuhvata neki od izuzetaka, i saopštavanje takve informacija nije u javnom interesu, tražena informacija bit će izuzeta od saopštavanja.

Test javnog interesa predstavlja najviši stepen odluke u javnom organu i slobodnu procjenu preovladava li javni interes da zatražena informacija ostane u sferi ograničenja pristupa, ili će prevladati javni interes da se zatražena informacija izuzme iz okvira postojećeg ograničenja i da se učini dostupnom. To je najvažniji dio u procesu odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama jer jednom utvrđen javni interes, podrazumijeva da tražena informacija neće biti samo dostavljena podnosiocu, već ista može biti dostupna i bilo kojem članu javnosti. Upravo zbog toga predmet razmatranja zakona o slobodi pristupa informacijama jesu informacije od javnog značaja.

⁶⁴ Ž-SA-05-518/24

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁶⁵ kojom se ukazuje da su žalitelji uputili zahtjeve za pristup informacijama kojim su tražene informacije i dokumentacija u vezi s poplavom koja se desila u oktobru 2024. godine u Donjoj Jablanici. Povodom podnesenih zahtjeva Ministarstvo je donijelo rješenja kojim se odbijaju zahtjevi žalitelja, navodeći da je utvrđen izuzetak od saopštavanja u smislu čl. 6. stav (1) tačka 2) Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, a kojim je propisano da nadležni javni organ može utvrditi izuzetak u slučaju kada se saopštavanjem informacije osnovano može očekivati izazivanje značajne štete za legitimni cilj Federacije, sprečavanje kriminala i otkrivanje kriminala. Istaknuto je da je cjelokupna dokumentacija iz službene evidencije, a koja se odnosi na predmetni privredni subjekt i lokalitet, privremeno oduzeta jer su predmet istrage koju vodi nadležno tužilaštvo. Ombudsmeni BiH su u navedenom predmetu zauzeli stav da je Ministarstvo privrede pravilno utvrdilo činjenično stanje i pravnim utemeljenjem utvrdilo izuzetak, na šta ukazuje i sudska praksa u ovoj oblasti⁶⁶. Istaknuto je i da cilj i svrha zakona o slobodi pristupa informacijama jeste da se omogući pristup informacijama koje su javnom interesu, ali da je od izuzetne važnosti pravilno utvrđivanje izuzetaka u postupku rješavanja zahtjeva.

Ombudsmeni BiH su postupali i po žalbi⁶⁷ kojom se izražava nezadovoljstvo načinom postupanja po zahtjevu za pristup informacijama kojim su tražene informacije u vezi sa izgradnjom Bloka 7 Termoelektrane u Tuzli. U rješenju kojim se odbija pristup informacijama, javni organ se poziva na Pravilnik o poslovnoj tajni⁶⁸, te utvrđuje da bi tražena informacija prouzrokovala štetu. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su utvrdili da prvostepeni organ nije proveo test javnog interesa, niti je obrazložio štetu i korist koja može nastati saopštavanjem tražene informacije. Izdata je preporuka u kojoj su Ombudsmeni ukazali na važnost i obavezu provođenja testa javnog interesa te da, provodeći test javnog interesa, javni organ mora utvrditi da li zaštita privatnog interesa ima prevagu nad javnim interesom. Utvrđeno je i da su prvostepeni, ali i drugostepeni organ, postupajući po žalbi, bili dužni procijeniti koju štetu bi dostavljanje traženog ugovora uzrokovalo. Preporuka je djelimično realizovana.

4.2.11. Pravo na pristup informacijama i zaštita ličnih podataka

Ombudsmeni kontinuirano ukazuju da postoji potreba za provođenjem širih javnih kampanja s ciljem informisanja i edukovanja javnosti o pravu na pristup informacijama, uključujući način podnošenja zahtjeva, značenje pojma „informacija od javnog interesa“, korištenje pravnog lijeka i slično. Izostanak adekvatne edukacije javnosti, dovodi do povećanog broja zahtjeva koji po svojoj suštini ne predstavljaju informacije od javnog značaja, čime se javni organi dodatno opterećuju u trošenju ljudskih kapaciteta.

Ombudsmeni BiH su i u prethodnim godišnjim izvještajima ukazivali na ovu problematiku, ističući da se zahtjevima za pristup informacijama veoma često traže informacije koje po svojoj prirodi predstavljaju lični podatak, koji nema javni značaj ili koji je potreban pojedinačnoj osobi

⁶⁵ Ž-MO-05-15/25

⁶⁶ Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu: AP-2357/16 („Službeni glasnik BiH, br. 54/18);

⁶⁷ Ž-SA-05-176/25, preporuka broj P-162/25

⁶⁸ Pravilnik o poslovnoj tajni, broj NO-41-2460-8.2./06 od 28.02.2006. godine;

podnosiocu zahtjeva, najčešće za potrebe podnošenja tužbe, prikupljanje dokaza, pokretanje postupaka izvršenja i slično⁶⁹.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁷⁰ kojom se ukazuje da je podnesen zahtjev za pristup informacijama, kojim je tražena informacija o trenutnom prebivalištvu/boravištu supruga podnositeljice, navodeći da je informacija potrebna radi uređenja tužbe za razvod braka. Zahtjevu nije udovoljeno uz obrazloženje da podnositeljica žalbe nije stranka u krivičnom postupku i da sud, u okviru svojih nadležnosti, može zatražiti dostavljanje ovog podatka po službenoj dužnosti.

Oblast zaštite ličnih podataka je u neposrednoj vezi s pravom na pristup informacijama, te je od ključne važnosti pitanje kako pronaći balans između ova dva prava. Nesporno je da svaka osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, bez obzira na državljanstvo ili prebivalište ima pravo na zaštitu ličnih podataka, koji se na nju odnose. Međutim, činjenica je da fizičke i pravne osobe nerijetko putem zahtjeva za pristup informacijama traže dostavljanje ličnih podataka. Ombudsmeni BiH ukazuju da cilj i svrha zakona o slobodi pristupa informacijama jeste da se omogući pristup informacijama koje su u javnom interesu, te da su zakoni precizirali izuzetke uz obavezu provođenja testa javnog interesa. Jedan od propisanih izuzetaka jeste i zaštita privatnosti, odnosno zaštita ličnih podataka.

Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini, kao upravni organ koji nadzire primjenu Zakona o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini, ukazala je da su pitanja zaštite privatnosti prisutna u svakom aspektu života pojedinca, posebno jer savremeni uslovi života omogućavaju dostupnost velikom broju podataka. Globalizacija i tehnološki napredak su uzrokovali niz promjena čemu i sami svjedočimo, naročito u informatičkom i digitalnom svijetu. U procesu globalizacije, informacije ne poznaju granice, pa je teško osigurati balans između privatnosti i sigurnosti, podržavajući i pristup informacijama i zaštitu ličnih podataka.⁷¹

Bosna i Hercegovina je usvajanjem novog Zakona o zaštiti ličnih podataka u BiH napravila važan korak u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine⁷² je reformski propis kojim je domaći pravni okvir usklađen s međunarodnim i evropskim standardima i propisima Evropske unije, posebno s Opštom uredbom EU o zaštiti podataka (GDPR). Zakon je usvojen 30. januara 2025. godine, objavljen 28. februara 2025. godine, a na snagu je stupio 8. marta iste godine. Primjena Zakona je odgođena za 210 dana od dana stupanja na snagu, te se na području cijele Bosne i Hercegovine primjenjuje od 4. oktobra 2025. godine. Novi Zakon o zaštiti ličnih podataka donosi niz promjena kojima je zapravo osnovni cilj osigurati zaštitu fizičkih osoba u pogledu automatske obrade ličnih podataka, vratiti građanima nadzor nad njihovim ličnim podacima i pojednostaviti regulatorno okruženje za međunarodne kompanije, ujednačavanjem propisa u cijeloj Uniji.

⁶⁹ Ž-SA-05-1449/25, Ž-SA-05-1866/25, Ž-BL-05-481/25

⁷⁰ Ž-BL-05-481/25

⁷¹ Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, Izvještaj o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu, dostupno na: https://azlp.ba/publikacije/Archive.aspx?langTag=bs-BA&template_id=149&pageIndex=1

⁷² "Službeni glasnik BiH", broj 12/25;

4.3. Godišnji izvještaj o stanju u oblasti slobode pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine

4.3.1. Uvodne napomene

Na osnovu člana 48. Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine⁷³ Institucija ombudsmena izrađuje Godišnji izvještaj o stanju u oblasti slobode pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine koji dostavlja nadležnim institucijama.

Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine usvojen je u Zastupničkom domu Parlamenta BiH 22. avgusta 2023. godine. Iako je usvajanje navedenog zakona značilo ispunjavanje obaveza Bosne i Hercegovine u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, sam proces usvajanja praćen je brojnim komentarima, posebno od strane organizacija civilnog društva, ali i Ombudsmena BiH koji su ukazali na slabosti predloženog, a kasnije i usvojenog Zakona.

U izvještaju Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu ističe se potreba usklađivanja Zakona s međunarodnim standardima o nezavisnosti žalbenog postupka, te je ukazano da se pravila o zaštiti podataka i pristupu informacijama i dalje tumače na način kojim se štite privatni, a ne javni interesi. Preporuke Ombudsmena i dalje su uglavnom usmjerene na osiguravanje pristupa informacijama, iako je zabilježeno blago smanjenje ukupnog broja preporuka iz tog područja.⁷⁴

Činjenica je da je od usvajanja navedenog zakona u Instituciji ombudsmena primjetan smanjen broj žalbi koje se odnose na povredu prava na pristup informacijama od strane institucija na nivou Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni su uvjerenja da povrede prava i dalje postoje, ali da jedan od razloga može biti i uklanjanje iz Zakona nadležnosti Institucije ombudsmena, njenog mandata i uloge u procesu zaštite prava na pristup informacijama. Ombudsmeni su na to ukazivali u vrijeme dok je zakon bio u formi nacрта. Nažalost, nadležne institucije nisu uzele u obzir opservacije Ombudsmena BiH, te se sada otvara pitanje adekvatne informisanosti građana o mogućnostima obraćanja Ombudsmenu Bosne i Hercegovine u slučajevima povrede prava na pristup informacijama od strane institucija na nivou Bosne i Hercegovine.

Ombudsmeni BiH su tokom 2025. godine razmatrali žalbu⁷⁵ kojom se ukazuje na povredu prava pristupa informacijama od strane Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine, te se navodi da Agencija nije postupila po podnesenom zahtjevu za pristup informacijama u skladu s odredbama Zakona. Ombudsmeni su proveli postupak istraživanja, nakon čega je utvrđeno da je Agencija postupila po zahtjevu na način da se odobrava pristup informacijama, ali da je žalitelj, nezadovoljan rješenjem uložio žalbu Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara BiH (u daljem tekstu:

⁷³ „Službeni glasnik BiH“, broj: 61/23;

⁷⁴ Radni dokument osoblja Komisije, Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, uz dokument Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Saopštenje o politici proširenja EU-a za 2025. godinu, dostupno na:

https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/izvjesce-o-bosni-i-hercegovini-za-2025-bhs3_1764581924.pdf

⁷⁵ Ž-SA-05-1318/24

Žalbeno vijeće). Žalbeno vijeće je informisalo Instituciju ombudsmena da je žalba usvojena, dio dispozitiva poništen i naloženo Agenciji da žalitelju dostavi dio traženih informacija. Ombudsmeni su pratili postupak do njegovog okončanja, a povreda je otklonjena u toku intervencije Institucije ombudsmena.

4.3.2. Podaci relevantnih institucija

S ciljem objektivnog prikaza dosadašnjeg iskustva u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni BiH su Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara BiH i Upravnom inspektoratu, uputili akt⁷⁶ kojim su tražene sljedeće informacije:

- Zapažanja u pogledu pozitivnih aspekata primjene Zakona, ali i izazova koji se u praksi javljaju;
- Zapažanja u pogledu obaveze javnih organa na proaktivnu objavu informacija;
- Da li su usvojeni svi prateći podzakonski akti i o kojim podzakonskim aktima se radi?
- U kojoj fazi je proces uspostavljanja Centralnog portala informacija?
- Koliko je nadzora provedeno od strane Upravnog inspektorata, na šta su se odnosili i ključna zapažanja Upravnog inspektorata?
- Statistika žalbi koje su rješavane od strane Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, vrste žalbi, ishod postupaka i ključna zapažanja u pogledu primjene Zakona?

Institucija ombudsmena je zaprimila odgovore nadležnih institucija⁷⁷ kako slijedi:

Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH u dostavljenom aktu ističe da jedan od najznačajnijih pozitivnih efekata Zakona jeste obaveza proaktivne objave informacija, koja omogućava da građani i pravne osobe dobiju veliki broj traženih informacija bez podnošenja formalnog zahtjeva i bez donošenja rješenja, čime se značajno smanjuje administrativno opterećenje institucija i ubrzava postupak za korisnike. Na taj način se istovremeno ostvaruje osnovni cilj Zakona, a to je veća otvorenost i transparentnost rada institucija.

Navodi se i da se pojedinim zahtjevima traži dostavljanje velike količine podataka iz višegodišnjih perioda (često 5-10 i više godina unazad), što zahtijeva angažovanje više službenika tokom dužeg vremena i dovodi do toga da drugi važni administrativni procesi trpe ili se odlažu. U određenom broju slučajeva primijećeno je da se pristup informacijama koristi na način koji nije u skladu sa Zakonom - podaci se selektivno izvlače, iskrivljuju ili predstavljaju izvan konteksta, u svrhu političke ili medijske diskreditacije institucije, umjesto da služe konstruktivnoj javnoj kontroli ili informisanju građana.

Provođenje Politike i Standarda proaktivne transparentnosti prati Ured koordinatora za reformu javne uprave i o tome godišnje izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.⁷⁸ Vijeće

⁷⁶ Akt Ombudsmena BiH, broj Oi-K-SA-45/25 od 10.11.2025. godine;

⁷⁷ Akt Generalnog sekretarijata Vijeća ministara BiH, broj 07-50-2-2554/25 od 20.11.2025. godine; Akt Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara BiH, broj ŽV-07-24-12/25 od 26.11.2025. godine; Akt Upravnog inspektorata pri Ministarstvu pravde BiH, broj 10-07-12-10053/25 od 21.1.2026. godine;

ministara BiH usvojilo je više zaključaka usmjerenih na povećanje transparentnosti svojih institucija i organa.

U vezi s proaktivnom objavom informacija Generalni sekretarijat je zadužen za vođenje i održavanje Centralnog portala javnih informacija, a način njegovog organizovanja i vođenja propisuje se pravilnikom zasnovanom na Politici proaktivne transparentnosti. Pravilnik treba da donese Vijeće ministara, na prijedlog Generalnog sekretarijata.

Po usvajanju ZOSPI-ja Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH izradio je Nacrt pravilnika o organizovanju i vođenju Centralnog portala javnih informacija institucija BiH. Pravilnikom su bile razrađene vrste informacija koje se objavljuju, nadležnosti institucija te pravila ponovne upotrebe podataka. Međutim, dokument nije upućen Vijeću ministara BiH, budući da u tom trenutku još nisu postojali tehnički uslovi za izradu i funkcionisanje Centralnog portala, uključujući i jasno definisanje tehničkih rješenja koje bi pravilnik trebao sadržavati. Do danas Centralni portal informacija nije uspostavljen.

U međuvremenu je Generalni sekretarijat nastavio s konkretnim aktivnostima na uspostavi Centralnog portala javnih informacija, kroz projekat tehničke pomoći EU pri Uredu koordinatora za reformu javne uprave (PARCO)⁷⁹.

Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u dostavljenom odgovoru referisalo se na statistiku i prirodu žalbi koje je razmatralo tokom 2025. godine. U tom smislu navodi se da je postupalo po ukupno 76 žalbi⁸⁰, izjavljenih na odluke prvostepenih organa.

U 58 predmeta Žalbeno vijeće je donijelo odluke na način da je:

- 39 žalbi odbijeno
- 4 usvojeno
- 4 djelimično usvojeno
- 10 žalbi riješeno na način da su doneseni zaključci o obustavi postupka.

⁷⁸ Vijeće ministara BiH je na 72. sjednici, održanoj 4. 3. 2025. godine, usvojilo Informaciju Ureda koordinatora za reformu javne uprave o šestom provedenom online istraživanju o primjeni Politike i Standarda proaktivne transparentnosti koje je provedeno u razdoblju od 29. 4. do 27. 5. 2024. godine uz učešće 56 institucija BiH.

Istraživanje je pokazalo da prosječna ispunjenost Standarda proaktivne transparentnosti iznosi 73,78%, što predstavlja poboljšanje u odnosu na 2023. godinu za 1,51%.

Standardi proaktivne transparentnosti, između ostalog, podrazumijevaju omogućavanje uvida javnosti u setove podataka/informacija koje posjeduju: strateške, operativne, finansijske te informacije u oblasti javnih nabavki, borbe protiv korupcije i slobode pristupa informacijama.

U razdoblju od 19. 5 do 19. 6. 2025. godine Ured koordinatora je proveo 7. istraživanje o provođenju Politike i Standarda proaktivne transparentnosti. U toku je obrada podataka i priprema izvještaja za Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Također, 22. 5. 2025. godine Agencija za državnu službu, u saradnji s Uredom koordinatora za reformu javne uprave, provela je obuku državnih službenika, posvećenu transparentnosti, odgovornosti i otvorenim podacima.

⁷⁹ Razvijen je pilot-portal otvorenih podataka, zasnovan na EU standardima (CKAN). Portal je funkcionalan kao platforma, ali još nema objavljenih podataka. Analiza postojećeg rješenja pokazala je da se ono, uz potrebne nadogradnje i tehničke dorade, može optimalno iskoristiti kao temelj za Centralni portal. Zbog toga su u budžetu za 2025. godinu planirana sredstva za njegovo unapređenje, no zbog trenutne neizvjesnosti ta će se sredstva prenijeti i realizovati u 2026. godini. Kroz projekt „Redizajn web-stranica Vijeća ministara BiH i DKP-a BiH“, koji se provodi u saradnji s UNDP-jem BiH, u toku su aktivnosti identifikacije, pripreme i strukturiranja setova podataka institucija BiH za njihovu objavu na Centralnom portalu. Ove aktivnosti usklađuju se s planiranim nadogradnjama DEXI (GSB) rješenja, koje će omogućiti integraciju i automatizovano preuzimanje odabranih podataka, čime će funkcionalnost portala biti u potpunosti zaokružena.

⁸⁰ Protiv odluka Žalbenog vijeća pokrenuto je ukupno 6 upravnih sporova pred Sudom Bosne i Hercegovine po kojima još nisu donesene sudske odluke.

U odgovoru se navodi da je usvajanjem Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH znatno povećan broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama, pa samim tim i broj uloženi žalbi na odluke prvostepenih organa. Upravni inspektorat je u dostavljenom aktu naveo isti podatak.

U pogledu izazova u primjeni navodi se da nije jasno definisan postupak provođenja testa razmjernosti i javnog interesa, što nerijetko završava odlukama prvostepenih organa a da nije proveden test javnog interesa, ili je proveden neadekvatno.

Člana 29. stava (3) Zakona propisao je pravo na pokretanje upravnog spora i od strane institucije koja je donijela prvostepeno rješenje, što se desilo samo u dva slučaja. U odgovoru Žalbenog vijeće ističe se da se na ovaj način komplikuje odlučivanje po zahtjevima za pristup informacijama, odnosno postupak se dodatno odugovlači upravo od strane onih koji bi trebali da omoguće pristup traženoj informaciji, pa čak i da iste objavljuje nezavisno od postavljenog zahtjeva, putem proaktivnog objavljivanja informacija. Na ovu problematiku ukazao je i Upravni inspektorat Ministarstva pravde BiH.

Upravni inspektorat u dostavljenom odgovoru navodi i da se donošenjem Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine smanjio broj inicijativa za vršenje inspeksijskog nadzora za oko 50%. Kao mogući razlog navodi se uspostavljanje novih mehanizama zaštite predviđenih odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine.

U pogledu proaktivne objave informacija navodi se da značajan broj institucija na svojim internet stranicama proaktivno objavljuje informacije, ali da se ne objavljuju sve zakonom propisane informacije, te će tokom 2026. godine Upravni inspektorat izvršiti tematske nadzore s ciljem tačnog utvrđivanja stanja u oblasti proaktivne objave informacija.

U pogledu izvršenih inspeksijskih nadzora tokom 2025. godine, navodi se da je formirano pet predmeta u vezi s ostvarenjem prava na slobodan pristup informacijama, i to:

- U jednom predmetu nije postojala nadležnost Upravnog inspektorata.
- U jednom predmetu je organ postupio po zahtjevu prije izvršenog inspeksijskog nadzora, tako da nije naložena upravna mjera.
- U jednom predmetu nije utvrđena nepravilnost prilikom postupanja organa.
- U jednom predmetu je utvrđeno da se ne radi o ostvarivanju prava na slobodan pristup informacijama.
- U jednom predmetu subjektu nadzora je zapisnikom naloženo da postupi po zahtjevu za slobodan pristup informacijama. Subjekt nadzora je postupio po nalogu postupajućeg inspektora.

4.3.3. Zaključak

Analizirajući odgovore nadležnih institucija, može se zaključiti da je usvajanje Zakona donijelo pozitivne pomake propisivanjem obaveze proaktivne objave informacija, čime se smanjuje broj formalnih zahtjeva i administrativno opterećenje. Međutim, neuspostavljanje Centralnog portala

javnih informacija predstavlja ozbiljan nedostatak koji onemogućava punu primjenu zakonskih rješenja. Dodatni izazovi ogledaju se u zaprimanju zahtjeva koji se odnose na opsežne višegodišnje podatke, neujednačenoj praksi proaktivne objave informacija, te nejasno definisanom postupku provođenja testa razmjernosti i javnog interesa.

Prema navodima Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara zakonska mogućnost pokretanja upravnog spora od strane institucija dodatno produžava postupke i može biti suprotna svrsi Zakona. Iako je broj inspekcijskih inicijativa smanjen, uočeni su nedostaci na strani javnih organa u pogledu proaktivne transparentnosti, te su najavljeni tematski inspekcijski nadzori u 2026. godini, što potvrđuje potrebu za daljnjim unapređenjem normativnih i institucionalnih mehanizama radi efikasnijeg ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama.

Ombudsmeni zaključuju da su i dalje prisutne nejasnoće u pogledu načina provođenja testa javnog interesa, sadržaja testa javnog interesa kao najvažnijeg koraka u postupku donošenja odluke da li će određena informacija biti saopštena tražiocu ili ne. Pored navedenog, razućenost mehanizama pravne zaštite koji su uključeni u nadzor nad primjenom Zakona.

Također, Ombudsmeni su u više navrata ukazali, a što je Evropska komisija potvrdila u Izvještaju za Bosnu i Hercegovinu, nedostaci u Zakonu se prvenstveno odnose na nepostojanje nezavisnog nadzornog organa zaduženog za provođenje Zakona, što dovodi do razućenosti mehanizama koji su uključeni u nadzor nad primjenom Zakona.

Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH propisuje obavezu službenika za informisanje u vezi s izradom godišnjeg izvještaja koji se u zakonom propisanoj proceduri upućuje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, a koji obavezno uključuje evidenciju o broju primljenih zahtjeva, vrsti traženih informacija, broju donesenih rješenja, broju konačnih rješenja, broju zahtjeva po kojima nisu donesena rješenja i načinu postupanja institucije BiH. Navedeni izvještaj sadržan je u posebnom Aneksu ovog dokumenta.

4.4. Pravo na imovinu

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine žalbe koje se tiču prava na nesmetano uživanje imovine razmatraju u okvirima člana 1. Protokola 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i relevantnih domaćih zakona.

Postupajući po žalbi žaliteljice⁸¹ Ombudsmeni su utvrdili da postoje propusti javne uprave usljed kojih je građanima stambene zgrade, onemogućen pristup javnim površinama zbog postavljanja bašte od strane ugostiteljskog objekta. Upućena je preporuka nadležnoj službi da po službenoj dužnosti pokrene ponovni upravni postupak za preispitivanje dopunskog rješenja kojim je omogućeno korištenje javne površine za potrebe ljetne bašte. Istovremeno, nadležnim inspekcijskim organima preporučeno je poduzimanje radnji iz okvira njihove nadležnosti. Praćenje realizacije preporuke je u toku.

Eksproprijacija predstavlja zakonom uređeno oduzimanje ili ograničavanje prava vlasništva na nekretninama uz naknadu prema tržišnoj vrijednosti nekretnine. Koristi se isključivo kada je u

⁸¹ Ž-BR-05-178/24, preporuka broj P-111/25

pitanju izgradnja objekata za koje je na zakonit način utvrđeno da predstavljaju objekte od javnog interesa i podrazumijeva nadoknadu prema tržišnoj vrijednosti nekretnine. Nije sporna činjenica da vlasti različitim prostorno-planskim dokumentima mogu radi javnog interesa određivati namjenu prostora, te odrediti određena ograničenja, odnosno miješati se u pravo na imovinu. Međutim, problem nastaje usljed dugotrajnog postupka u kojem vlasnici ne mogu koristiti svoju nekretninu, a pri tome naknada nije isplaćena.

U razmatranom predmetu⁸² utvrđeno je da podnositeljice žalbe godinama trpe ograničenja na svojoj imovini, te su Ombudsmeni uputili preporuku nadležnom ministarstvu da uz saradnju s drugim nadležnim organima vlasti, održe sastanak s podnositeljicama žalbe u svrhu postizanja sporazuma o eksproprijaciji/obeštećenju za njihovu nekretninu. U toku je praćenje realizacije preporuke.

U pojedinim predmetima interesi zajednice ili javnog preduzeća koje vrši isporuku komunalne usluge su u suprotnosti s pravom pojedinca na nesmetano uživanje privatne imovine.

Žalitelj⁸³ navodi da su zaposlenici Elektroprivrede FBiH na privatnom posjedu, bez saglasnosti vlasnika, srušili stablo, čime mu je nanesena šteta, koju Elektroprivreda odbija nadoknaditi. U konkretnom slučaju nije utvrđena povreda prava podnosioca žalbe jer je, radi sigurnosti i nesmetane isporuke električne energije, bilo neophodno izvršiti održavanje trase ispod dalekovoda, te ukloniti sve izraslo drveće, grane, rastinje i slično, a koje se nalazi u zaštitnoj zoni elektroenergetskog objekta, u skladu sa Zakonom o električnoj energiji⁸⁴.

Jedan od predmeta žalbi je usvajanje regulacionih planova koji često nisu u interesima pojedinaca ili grupe građana.

Podnositeljica žalbe⁸⁵ navodi da je opštinsko vijeće donijelo odluku o regulacionom planu, kojom je nezadovoljna. Ombudsmeni su izdali preporuku⁸⁶ kojom se Odsjeku za inspeksijske poslove preporučuje da, u skladu s pozitivnim propisima, razmotri navode podnositeljice žalbe i obavi inspeksijski nadzor. Odgovor na preporuku nije zaprimljen. Ovaj predmet otvorio je i pitanje nezavisnosti inspeksijskih organa u opštinama.

U predmetu⁸⁷ u kojem podnosioci žalbe traže kompenzaciju za stanarsko pravo, upućena je preporuka⁸⁸ Vladi FBiH da poduzme sve mjere i aktivnosti kako bi se podnositeljici žalbe omogućilo ostvarenje prava koja su joj priznata jer nedostatak sredstava za izvršenje ne može i ne smije ići na štetu stranke.

Preporuka je realizovana.

⁸² Ž-SA-08-230/25, preporuka broj P-205/25

⁸³ Ž-SA-08-222/24

⁸⁴ „Službene novine FBiH“, broj 60/23;

⁸⁵ Ž-BL-04-310/24

⁸⁶ P-294/25

⁸⁷ Ž-SA-05-338/23

⁸⁸ P-73/25

4.5. Policija

Tokom 2025. godine Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine zaprimila je ukupno 227 predmeta koji su se odnosili na postupanje policijskih organa, što predstavlja povećanje od 42% u odnosu na 2024. godinu, kada je razmatrano 160 žalbi na rad policije. Ovakav trend potvrđuje da oblast policijskog postupanja i dalje predstavlja jednu od najosjetljivijih oblasti u zaštiti ljudskih prava, ali i da građani u značajnoj mjeri koriste mehanizam Institucije ombudsmena radi zaštite svojih prava.

Žalbeni navodi vezani za ovu oblast odnosili su se na postupanje policijskih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine i to ministarstava unutrašnjih poslova svih kantona, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i Granične policije Bosne i Hercegovine, što omogućava teritorijalno uravnoteženu i uporednu procjenu profesionalnih standarda i praksi u različitim policijskim strukturama.⁸⁹

Analiza zaprimljenih žalbi ukazuje da se najveći broj navoda odnosio na neprofesionalno postupanje policijskih službenika, nepostupanje ili zakašnjelo postupanje po prijavama građana, neefikasnost unutrašnjih mehanizama kontrole i nadzora, dugotrajnost disciplinskih postupaka, kao i pitanja statusa, zapošljavanja i napredovanja policijskih službenika.⁹⁰

U izvještajnom periodu, u oblasti policijskog postupanja okončan je rad na značajnom broju predmeta, pri čemu su Ombudsmeni BiH uputili ukupno 15 preporuka nadležnim policijskim organima i drugim institucijama uključenim u postupanje po žalbama građana. Preporuke su se odnosile na unapređenje profesionalnih standarda postupanja, jačanje unutrašnjih mehanizama kontrole i nadzora, osiguranje zakonitog i blagovremenog postupanja po prijavama građana, kao i na zaštitu prava policijskih službenika u postupcima zapošljavanja i napredovanja.⁹¹

Ombudsmeni BiH konstatuju da povjerenje građana u policijske institucije ne zavisi od broja formalno provedenih postupaka, već od njihove stvarne efikasnosti, transparentnosti i sposobnosti da rezultiraju konkretnom odgovornošću i unapređenjem prakse pri čemu posebno ukazuju da ovo pitanje zahtijeva dublju i sistemsku analizu stanja, imajući u vidu obim nadležnosti koje snage za provođenje zakona imaju, a naročito široka ovlaštenja koja im stoje na raspolaganju u postupanju prema građanima.⁹²

4.5.1. Primjena *body* kamera u radu policijskih službenika

Tokom 2025. godine zabilježene su aktivnosti na uvođenju *body* kamera u rad policijskih službenika na području Kantona Sarajevo i Srednjobosanskog kantona. Nakon ispunjavanja pravnih i tehničkih pretpostavki, policijski službenici patrola i saobraćajnih jedinica u okviru nadležnih policijskih uprava započeli su sukcesivnu primjenu *body* kamera, pri čemu je najavljeno da će sistem biti u potpunosti funkcionalan od 25. septembra 2025. godine.

⁸⁹ Ž-SA-05-624/25; Ž-SA-05-183/25; Ž-MO-05-37/25; Ž-BL-07-665/24; Ž-BL-05-487/25; Ž-BL-05-691/22; Ž-BR-05-174/25; Ž-BR-05-78/25

⁹⁰ Ž-BL-07-665/24; Ž-SA-05-624/25; Ž-BL-05-691/22

⁹¹ Ž-BL-05-730/24, Ž-BR-05-78/25, Ž-BR-05-103/25, Ž-BL-05-608/24, Ž-BL-05-343/25, Ž-SA-05-872/24

⁹² Ž-BL-07-665/24; Ž-BR-05-174/25; Ž-BR-05-78/25

Primjena *body* kamera provodi se u okviru nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo i Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona. Kamere su pričvršćene na uniformu policijskog službenika iznad pojasa i postavljene tako da snimaju prostor ispred službenika. Policijski službenici dužni su upoznati osobu prema kojoj primjenjuju policijska ovlaštenja da se snimanje vrši, osim u izuzetnim situacijama kada bi to moglo ugroziti sigurnost ili zakonit cilj postupanja, uz obavezu naknadnog obavještanja. Kada se policijska ovlaštenja ne primjenjuju, kamera se isključuje.

Navedene informacije dostupne su putem javnih objava i medijskih saopštenja nadležnih organa. Ombudsmeni u ovom trenutku nemaju dodatne podatke o praktičnoj implementaciji sistema, uključujući način primjene u konkretnim situacijama, režim pohrane i zaštite snimaka, kao ni eventualne izazove u njegovom dosljednom provođenju. U narednom periodu bit će moguće sagledati stvarne efekte ove mjere na transparentnost policijskog postupanja, zaštitu prava građana i unapređenje profesionalnih standarda.

4.5.2. Neprofesionalno postupanje policijskih službenika

Neprofesionalno postupanje policijskih službenika i dalje predstavlja jedan od najčešćih osnova za obraćanje Ombudsmenima BiH.

Razmatrano je postupanje policijskih službenika policijske stanice⁹³ prema osobi lišenoj slobode tokom njenog boravka u prostorijama za zadržavanje. Tokom postupka pribavljena su izjašnjenja navedenog policijskog organa i relevantna dokumentacija, uključujući medicinsku dokumentaciju. Utvrđeno je da je tokom zadržavanja došlo do incidenta i fizičkog kontakta između podnositeljice žalbe i policijskog službenika, pri čemu su obje strane zadobile lakše tjelesne povrede. Na osnovu raspoloživih činjenica Ombudsmeni BiH nisu mogli sa sigurnošću utvrditi postojanje prekoračenja policijskih ovlaštenja. Imajući u vidu obavezu policijskih službenika da postupaju u skladu s principima zakonitosti, profesionalnosti i poštivanja dostojanstva osoba lišenih slobode, Ombudsmeni BiH su policijskoj stanici uputili preporuku da o preporuci upozna ovlaštene policijske službenike zaposlene u policijskoj stanici, a sve s ciljem njihove dodatne edukacije i podizanja svijesti o pravima osoba lišenih slobode. Preporuka je ispoštovana.

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH su razmatrali i žalbu⁹⁴ koja se odnosila na rad policijskih službenika kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova. Nakon provedenog istražnog postupka upućena je preporuka nadležnom ministarstvu da izvrši internu provjeru zakonitosti i pravilnosti postupanja policijskih službenika, te da poduzme mjere radi sprečavanja ponavljanja sličnih propusta u budućnosti, uključujući dodatne edukacije i unapređenje internih procedura u vezi s komunikacijom prema građanima i uručenjem prekršajnih naloga. Iz dostavljenog odgovora proizlazi da nadležni organ nije postupio po izdatoj preporuci, što ukazuje na ograničenu efikasnost mehanizama unutrašnje kontrole i odgovornosti u ovom konkretnom slučaju.

⁹³ Ž-BL-07-665/24, preporuka broj P-31/25

⁹⁴ Ž-BR-05-78/25, preporuka broj P-182/25

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi⁹⁵ u kojoj su izneseni navodi o neprofesionalnom i nepristojnom ponašanju službenika Granične policije Bosne i Hercegovine na Međunarodnom graničnom prelazu Bijača, prilikom ulaska u Bosnu i Hercegovinu dana 15.07.2025. godine. Ombudsmeni BiH su zatražili izjašnjenje od Granične policije BiH. Granična policija BiH je obavijestila da su provedene odgovarajuće radnje i da je izvještaj dostavljen Odboru za žalbe Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, uz napomenu da je, u skladu s članom 15. Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine, davanje informacija o ishodu žalbe u nadležnosti Odbora. Ombudsmeni BiH su potom zatražili izjašnjenje od Odbora, koji je naveo da je postupak okončan kvalifikacijom „bez dovoljno dokaza“. Izjašnjenje Odbora proslijeđeno je podnosiocu žalbe na komentar, uz ostavljen rok i pouku o posljedicama neblagovremenosti. Budući da komentar nije dostavljen u ostavljenom roku, predmet je zatvoren.

4.5.3. Nepostupanje policije po prijavama građana

Žalbe građana ukazuju na postojanje dva problema i to odbijanje zaprimanja prijava ili neblagovremeno postupanje po zaprimljenim prijavama, te nedostatak povratnih informacija o poduzetim radnjama.

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu⁹⁶ koja se odnosila na dugogodišnje navode o nepostupanju policijskih službenika policijske uprave po prijavama koje su uključivale krađu imovine, prijetnje i onemogućavanje pristupa privatnom vlasništvu. Tokom postupka utvrđeno je da su podnosiocu žalbe u dužem vremenskom periodu izostajale povratne informacije o poduzetim policijskim radnjama, kao i pisani dokazi o zaprimljenim prijavama, što je dovelo u pitanje efikasnost policijskog postupanja i osjećaj pravne sigurnosti žalitelja. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova i policijskoj upravi kojom je preporučeno da policijski službenici ubuduće postupaju u skladu s iznesenim mišljenjem Ombudsmena. Nadležni policijski organ je dostavio više izjašnjenja iz kojih proizlazi da su policijski službenici policijske uprave, postupajući po preporuci Ombudsmena BiH, u kontinuitetu provodili redovne aktivnosti i preventivne obilaskе na području naseljenog mjesta, te da u posmatranom periodu nisu evidentirani novi incidenti niti zaprimljene nove prijave koje bi se odnosile na navode iz žalbe. Preporuka je ispoštovana.

U istom kontekstu razmatrana je žalba⁹⁷ koja se odnosila na navode o neadekvatnom postupanju policijskih službenika kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova, policijske stanice, u vezi s kontinuiranim uznemiravanjem i napadima na žalitelja i članove njegove porodice. Tokom provedenog istražnog postupka Ombudsmeni BiH su konstatovali da su policijski službenici postupali po zaprimljenim prijavama, ali su, imajući u vidu evidentno poremećene međuljudske odnose, postojanje imovinskopravnog spora i kontinuitet radnji koje imaju obilježja prekršajnih i krivičnih djela, uputili preporuku nadležnom policijskom organu da pojačaju nadzor na predmetnom lokalitetu i poduzmu dodatne mjere i radnje s ciljem preveniranja eventualnih sukoba između suprotstavljenih porodica, kao i bilo kojeg oblika uznemiravanja, prijetnji ili

⁹⁵ Ž-BL-05-539/25

⁹⁶ Ž-BR-05-103/25, preporuka broj P-180/25

⁹⁷ Ž-BR-05-174/25, preporuka broj P-265/25

napada. U odgovoru na preporuku istaknuto je da su policijski službenici nastavili s preventivnim djelovanjem i obilascima predmetnog naselja, te da u posmatranom periodu nije bilo novih prijavi niti incidenata vezanih za navode iz žalbe. Preporuka je ispoštovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali i žalbu⁹⁸ koja se odnosila na višegodišnje uznemiravanje građana, u kojem su u postupanje bile uključene različite institucije, uključujući policijske organe, ali bez osiguranog koordiniranog i sistemskog pristupa koji bi doveo do trajne zaštite prava građana. Tokom istražnog postupka pribavljena su izjašnjenja i dokumentacija kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova, kantonalnog tužilaštva, JU “Kantonalni centar za socijalni rad”, psihijatrijske bolnice i opštine iz kojih proizlazi da su u predmetnom slučaju vršene policijske intervencije, poduzimane pojedinačne mjere i radnje, te da su postojale aktivnosti i inicijative u vezi sa zdravstvenim i socijalnim aspektom slučaja. Međutim, Ombudsmeni BiH, imajući u vidu kontinuitet događaja i činjenicu da povremene intervencije i pojedinačne mjere nisu dovele do prestanka uznemiravanja niti do trajne zaštite prava stanara, ocijenili su da je izostalo adekvatno i usklađeno postupanje nadležnih institucija u razumnom roku, te da slučaj ukazuje na potrebu intenzivnije međusektorske saradnje u situacijama koje uključuju elemente javnog reda i mira, krivičnopravnih radnji, zdravstvene i socijalne zaštite. Upućena je preporuka kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova, kantonalnom tužilaštvu, JU “Kantonalnom centru za socijalni rad” i psihijatrijskoj bolnici, kojom je preporučeno da u skladu sa svojim nadležnostima, a posebno uzimajući u obzir dostavljena izjašnjenja i stručna mišljenja organa, učine sve neophodne mjere i radnje s ciljem zaštite najboljeg interesa i zdravlja J. I., kao i prava na dom i prava na mirno uživanje imovine stanara predmetne ulice. Preporuka je u fazi praćenja.

Ombudsmeni BiH ukazuju da nepostupanje po prijavi građanina, kao i izostanak povratne informacije o eventualno poduzetim radnjama, ima direktan negativan utjecaj na osjećaj pravne sigurnosti i povjerenje građana u rad policijskih organa. Izostanak blagovremene reakcije policije nosi rizik ponavljanja protupravnih radnji i ostavlja utisak nekažnjivosti, što je suprotno obavezi policije da djeluje preventivno i zaštitno prema građanima.

4.5.4. Nadzor nad radom policijskih službenika

U oblasti nadzora nad radom policijskih službenika i dalje je prisutan izražen formalizam. U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH postupali su u predmetu koji se odnosio na navode o neprofesionalnom i nezakonitom postupanju rukovodećeg policijskog službenika policijske stanice, po žalbi E. M. i više građana navedene lokalne zajednice. Podnosioci žalbe ukazivali su na dugotrajno postupanje koje su opisivali kao proizvoljno korištenje policijskih ovlaštenja, zloupotrebu službenog položaja i kontinuirano ugrožavanje lične sigurnosti građana, uz navode da nadležni organi nisu osigurali efikasnu zaštitu njihovih prava. Nakon provedenog istražnog postupka Ombudsmeni BiH su utvrdili povredu prava te su dana 06.04.2023. godine uputili preporuku kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova da, bez odlaganja, poduzme sve radnje iz svoje nadležnosti radi okončanja postupanja po podnesenim prijavama, kao i kantonalnom tužilaštvu da poduzme mjere s ciljem donošenja tužilačkih odluka u predmetima koji su bili u fazi postupanja. U preporuci je posebno ukazano na zabrinutost Ombudsmena BiH zbog

⁹⁸ Ž-SA-05-872/24, preporuka broj P-120/25

činjenice da se više građana iste lokalne zajednice obraćalo Instituciji s navodima da se osjećaju ugroženo i nesigurno zbog postupanja navedenog policijskog službenika. Ombudsmeni BiH su kontinuirano pratili aktivnosti nadležnih organa. Iz dostavljenih izjašnjenja proizlazi da su policijski organi poduzimali određene mjere, dok je kantonalno tužilaštvo nakon višegodišnjeg postupanja donijelo naredbu o neprovođenju istrage, koja je potvrđena odlukom glavnog tužioca, a potom dostavljena Federalnom tužilaštvu na odlučivanje po pritužbi. Imajući u vidu da su nadležni organi donijeli odluke u predmetima na koje se preporuka odnosila, te da je Institucija ombudsmena iscrpila sve zakonske ovlasti u okviru svoje nadležnosti, Ombudsmeni su predmet zatvorili. Istovremeno, s obzirom na ozbiljnost navoda i dugotrajnost postupanja, Ombudsmeni su odlučili otvoriti novi predmet radi daljeg obraćanja Federalnom tužilaštvu, s ciljem nastavka praćenja ovog pitanja i zaštite prava građana predmetne lokalne zajednice⁹⁹. Ovaj predmet je uključen u godišnji izvještaj kao ilustrativan primjer dugotrajnog i neefikasnog postupanja nadležnih organa, s obzirom da su prijave građana i aktivnosti Ombudsmena BiH trajale nekoliko godina bez pravovremenog i efikasnog okončanja postupaka.

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH razmatrali su i žalbu¹⁰⁰ koja se odnosila na navode o neprofesionalnom postupanju policijskog službenika uprave policije (navodno neljubaznog i neprimjerenog ponašanja policijskog službenika tokom telefonske komunikacije). U toku postupka Ombudsmeni BiH su utvrdili da jedinica za profesionalne standarde nije blagovremeno dostavila tražene informacije i izjašnjenja, uprkos nekolicini upućenih zahtjeva i urgencija, zbog čega je Ombudsmenima bila otežana efikasna kontrola zakonitosti postupanja. Imajući u vidu obavezu saradnje organa s Institucijom, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku jedinici za profesionalne standarde uprave policije da, bez odlaganja, uspostavi saradnju i dostavi traženo izjašnjenje. Uprava policije je dostavila izjašnjenje iz kojeg proizlazi da su izvršene preliminarne provjere navoda iz žalbe, da je utvrđen identitet policijskog službenika koji je zaprimio telefonski poziv žalitelja, ali da nisu pronađeni dovoljni dokazi za pokretanje internog postupka protiv navedenog službenika. Također je navedeno da je podnosilac žalbe pismenim putem obaviješten o rezultatima provjera, te upućen na nadležnost tužilaštva u vezi s daljnjim postupanjem. Preporuka je realizovana.

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbe¹⁰¹ koje su se odnosile na navode o neprofesionalnom postupanju policijskih službenika policijske uprave. Tokom postupka utvrđeno je da su provedene unutrašnje istrage u skladu s važećim propisima, ali da raspoloživi dokazi nisu omogućavali pouzdano utvrđivanje povrede prava, zbog čega su predmeti zatvoreni uz ukazivanje na mogućnost sudske zaštite.

Po žalbi¹⁰² koja se odnosila na postupanje policijskih službenika policijske stanice, Ombudsmeni su, nakon provedenog istražnog postupka, utvrdili osnovanost navoda o prekomjernoj upotrebi sile prema građaninu. Imajući u vidu obavezu policijskih službenika da policijska ovlaštenja primjenjuju zakonito, proporcionalno i samo kada je to nužno, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku entitetskom ministarstvu unutrašnjih poslova radi poduzimanja odgovarajućih mjera s ciljem utvrđivanja disciplinske odgovornosti. Iz dostavljenog odgovora proizlazi da je nadležni

⁹⁹ Ž-BL-05-691/22

¹⁰⁰ Ž-BL-05-343/25, preporuka broj P-296/25

¹⁰¹ Ž-SA-05-624/25, Ž-SA-05-183/25

¹⁰² Ž-BL-05-730/24, preporuka broj P-71/25

organ, postupajući po preporuci Ombudsmena BiH, pokrenuo disciplinski postupak protiv policijskih službenika. Preporuka je realizovana.

Ombudsmeni BiH postupali su po žalbi¹⁰³ u kojoj je navedeno da je podnesena prijava protiv policijskog službenika policijske uprave zbog navodne zloupotrebe službenog položaja i prekoračenja ovlaštenja, te da od podnošenja prijave nije zaprimio informaciju o tome koje su radnje poduzete po njegovom obraćanju. Zatražena je informacija u kojoj fazi se nalazi prijava podnosioca. Entitetsko ministarstvo unutrašnjih poslova, policijska uprava, dostavilo je izjašnjenje da je krajem novembra 2024. godine zaprimljena predstavka podnosioca, koja se odnosila na navode o neprofesionalnom i neodgovornom ponašanju policijskog službenika, te da je po predstavi proveden unutrašnji postupak od strane jedinice za profesionalne standarde. Postupak je okončan bez utvrđivanja činjenica koje bi ukazivale na povredu službene dužnosti, a podnosiocu je u aprilu 2025. godine dostavljen odgovor putem nadležnog biroa za predstavke građana. Predmet je zatvoren.

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi¹⁰⁴ u kojoj je kao odgovorna strana označeno kantonalno ministarstvo unutrašnjih poslova. U žalbi je navedeno da je policijski službenik došao u prostorije centra za socijalni rad u policijskoj uniformi, iako je nastupao u privatnom svojstvu, kao stranka u postupku koji se odnosi na ostvarivanje prava na viđanje djeteta. Centar je istakao da je službenik imao neprimjeren nastup prema zaposlenicima te izrazio sumnju da je upotrijebio uniformu i status policijskog službenika radi utjecaja na rad centra, zbog čega je o događaju obaviještena nadležna policijska uprava, odnosno ministarstvo. Postupajući po žalbi, Ombudsmeni BiH su od MUP-a zatražili izjašnjenje o tome da li je vođen postupak po prijavi centra i kakav je ishod. U dostavljenom izjašnjenju navedeno je da je odjel za unutrašnju kontrolu proveo provjere navoda, formirao predmet i okončao interni postupak, te da je prijava protiv policijskog službenika ocijenjena kao osnovana, zbog čega će biti izrečena disciplinska mjera za lakšu povredu službene dužnosti. Predmet je zatvoren.

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu¹⁰⁵ u kojoj podnosilac ukazuje na navodno neprimjerene procedure i postupanje na graničnim prelazima, posebno u odnosu na djecu, tvrdeći da se mjere pravdaju „usklađivanjem s pravilima EU“ i da mogu imati obilježja ponižavajućeg tretmana i povrede dostojanstva. U obraćanju se poziva na relevantne domaće i međunarodne standarde zaštite ljudskih prava, te traži zvanična pojašnjenja o pravnom osnovu, garanciji zaštite djece i informacije o pravnim mehanizmima zaštite. Podnosilac žalbe obaviješten je o nadležnostima Institucije ombudsmena, naglašavajući da mogu postupati u predmetima koji se odnose na postupanje organa vlasti u Bosni i Hercegovini, dok postupanje po navodima koji se odnose na institucije Evropske unije ne spada u mandat Institucije. S obzirom na to da u obraćanju nije bilo precizirano da li se navodi odnose na Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, niti su navedeni ključni podaci (na kojem graničnom prelazu i kada se događaj desio), podnosilac je upućen da, ukoliko se žalba odnosi na postupanje Granične policije BiH, podnese konkretnu žalbu tom organu uz preciziranje činjenica radi provođenja odgovarajućeg postupka. Predmet je zatvoren.

¹⁰³ Ž-SA-05-1458/25

¹⁰⁴ Ž-LI-05-215/25

¹⁰⁵ Ž-SA-05-1669/25

4.5.5. Prava i status policijskih službenika

Ombudsmeni BiH su i tokom 2025. godine razmatrali žalbe policijskih službenika i kandidata za prijem u službu koje su se odnosile na zapošljavanje, napredovanje, ocjenjivanje rada i disciplinsku odgovornost.

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu¹⁰⁶ koja se odnosila na postupak zapošljavanja policijskih službenika u kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova. Žalbeni navodi odnosili su se na navodne nepravilnosti u vezi s provođenjem javnog oglasa, uključujući tvrdnje o prekoračenju broja primljenih kandidata, uključujući kandidata koji su prethodno bili isključeni iz postupka, kao i povredi principa nacionalne zastupljenosti. Tokom postupka pribavljeno je izjašnjenje ministarstva unutrašnjih poslova, te izvršena analiza dostavljene dokumentacije i relevantnog zakonskog okvira. Utvrđeno je da je javni oglas proveden na osnovu važećih odluka vlade, da je komisija za izbor postupala u skladu sa Zakonom o policijskim službenicima i pripadajućim podzakonskim aktima, te da eventualne uočene tehničke greške nisu imale utjecaja na zakonitost postupka i bile su pravovremeno ispravljene. Također je konstatovano da žalitelj nije imao status učesnika konkursnog postupka, niti su dostavljeni dokazi koji bi potkrijepili navode o povredi prava iz nadležnosti Institucije. Predmet je zatvoren.

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu¹⁰⁷ koja se odnosila na disciplinski postupak protiv policijskog službenika uprave policije. Navodi su se odnosili na pravilnost provođenja disciplinskog postupka, primjenu Zakona o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine i Pravilnika o disciplinskoj odgovornosti policijskih službenika FMUP-a. Tokom istražnog postupka Ombudsmeni BiH utvrdili su potrebu da se u drugostepenom postupku osigura cjelovito razmatranje svih odlučujućih činjenica i žalbenih navoda, te pravilna primjena materijalnog i procesnog prava. U tom pravcu upućena je preporuka u kojoj je ukazano na obavezu zakonitog i nepristrasnog odlučivanja, uz sprečavanje eventualne zloupotrebe prava stranaka u postupku. Preporuka je ispoštovana.

Po drugoj žalbi¹⁰⁸ koja se odnosila na postupak internog konkursa za unapređenje policijskih službenika u kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova, Ombudsmeni BiH su razmatrali navode o povredi principa objektivnosti i jednakih mogućnosti u postupku unapređenja. Nakon provedenog istražnog postupka, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku nadležnom ministarstvu da otkloni uočene povrede i osigura da se postupci unapređenja provode uz dosljednu primjenu principa objektivnosti, jednakih uslova i kvaliteta kandidata. U dostavljenom odgovoru nadležnog organa navedeno je da su konkursne procedure provedene u skladu s važećim propisima te da je žalitelju omogućeno učešće u postupku pod jednakim uslovima, kao i ostalim policijskim službenicima. Predmet je zatvoren.

Predmeti iz oblasti policije u 2025. godini potvrđuju da, uprkos pojedinačnim pozitivnim primjerima i realizovanim preporukama, i dalje postoje izraženi sistemski problemi u pogledu profesionalnih standarda, efikasnosti unutrašnjih mehanizama kontrole i disciplinske

¹⁰⁶ Ž-MO-05-37/25

¹⁰⁷ Ž-SA-05-1323/24, preporuka P-69/25

¹⁰⁸ Ž-BL-05-608/24, preporuka P-128/25

odgovornosti, uključujući i postupanje službenika Granične policije Bosne i Hercegovine na graničnim prelazima, gdje su zaprimane žalbe koje su se odnosile na zadržavanje građana i način provođenja provjera.

4.6. Inspekcija

Inspeksijski nadzor je vrsta upravnog nadzora kojim se ostvaruje neposredan uvid u zakonitost rada, poslovanja i postupanja pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju određenu djelatnost, s pravom poduzimanja upravnih i drugih mjera za koje su inspeksijski organi ovlašteni.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 112 žalbi, što je 27 žalbi više nego u 2024. godini, a u 16 predmeta su upućene preporuke koje se odnose na povrede prava na pristup informacijama od strane inspeksijskih organa¹⁰⁹, način postupanja inspeksijskih organa, potrebe popunjavanja upražnjenih radnih mjesta u inspeksijskim organima, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH. Određeni broj predmeta koji se tiču postupanja inspeksijskih organa obrađen je u ostalim poglavljima ovog izvještaja.

Organi u postupku koji se vode pred ovom Institucijom dužni su postupati na način kako je to propisano zakonom, zbog čega je zabrinjavajuće nepostupanje inspeksijskih organa koji odbijaju saradnju i ne postupe po traženju Ombudsmena BiH.¹¹⁰

4.6.1. Značaj inspeksijskog nadzora

Inspeksijski nadzor ima višestruk značaj, preventivni - poduzimanje mjera i radnji radi sprečavanja povrede propisa; korektivni - donošenje rješenja o otklanjanju nedostataka ili zabrani poduzimanja radnji koje su u suprotnosti sa zakonima i drugim propisima i drugih upravnih mjera i radnji za koje je inspektor ovlašten posebnim zakonom ili drugim propisom i represivni - podnošenje zahtjeva i prijava nadležnim organima za pokretanje odgovarajućeg prekršajnog ili kaznenog postupka. Inspeksijski organi djeluju na teritoriju entiteta, kantona, grada, opštine na kojem su osnovani, te poštivanje načela mjesne nadležnosti u praksi može dovesti do nepostupanja inspeksijskih organa. U svakom slučaju kada inspektor utvrdi da nije nadležan jer se bitni elementi poslovanja nalaze u drugom entitetu ili kantonu, dužan je predmet proslijediti nadležnom inspeksijskom organu. Ombudsmeni BiH smatraju potrebnim jačati kapacitete inspeksijskih organa, posebno u dijelu njihove bolje koordinacije i saradnje.¹¹¹

Razmatrana je žalba¹¹² žalitelja koji je zaposlenik privatnog preduzeća, a navodi da se boji za svoje zdravlje zbog uslova na radnom mjestu. Uzimajući u obzir nadležnosti Ombudsmena BiH, žalba je upućena inspeksijskom organu od kojeg je zatraženo vršenje nadzora. Postupajući po traženju Ombudsmena BiH, inspeksijski organ iz oblasti rada i zaštite na radu je izvršio usmjereni inspeksijski nadzor, koji je rezultirao izricanjem upravnih i prekršajnih mjera pravnoj i odgovornoj osobi. Žalitelj se zahvalio Ombudsmenima BiH na postupanju.

¹⁰⁹ Ž-BL-05-248/25, preporuka broj P-207/25

¹¹⁰ Ž-BL-05-523/25, preporuka broj P-13/25; Ž-BL-05-57/25, preporuka broj P-233/25

¹¹¹ Ž-BR-05-329/25

¹¹² Ž-SA-04-655/24

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe¹¹³ stanara jedne ulice koje su izjavljene radi viktimizacije kao oblika diskriminacije od strane inspeksijskog organa. Stanari su se obratili zahtjevom za inspeksijski nadzor opštinskoj inspekciji koja je podnosiocima zahtjeva, umjesto donošenja odluke po njihovom zahtjevu, putem predstavnika etažnih vlasnika dostavila akt kojim se informišu da je izvršen inspeksijski nadzor nad njihovom imovinom i da se upozoravaju na pokretanje upravnog postupka i izdavanje prekršajnih naloga. Ovakvo postupanje inspeksijskog organa dovodi do narušavanja odnosa između građana i javnih organa, stvara se nepovjerenje o primjeni zakona. Ombudsmeni BiH uvažavaju napore inspeksijskih organa usmjerenih na otklanjanje određenih nepravilnosti, no pokretanje nadzora nad podnosiocima zahtjeva stvara osjećaj nepotrebnog pritiska šaljući poruku šta se događa građanima ako se obrate inspekciji za zaštitu svojih prava. Upućene su preporuke¹¹⁴ s ciljem otklanjanja uočenih povreda prava, čija se realizacija prati.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbe¹¹⁵ više žalitelja radi povrede prava na rad prilikom provođenja konkursne procedure za prijem u radni odnos u osnovnoj školi. Suština žalbenih navoda odnosi se na postupanje prosvjetne inspekcije, koja je prilikom obavljanja inspeksijskog nadzora donijela rješenje o poništavanju javnog konkursa, iako za navedeno nije imala ovlasti. Nakon analize cjelokupne dokumentacije upućena je preporuka označenom organu da preispita svoje postupanje, te da provođenje inspeksijskog postupka vrati u zakonske okvire, a nadležnom ministru obrazovanja da poduzme mjere i aktivnosti kako bi se osiguralo postupanje prosvjetne inspekcije u skladu s odredbama važećeg zakonodavstva. Preporuka je realizovana.

4.6.2. Blagovremeno postupanje inspeksijskih organa

Pravo na postupanje u razumnom roku primjenjuje se na sve postupke u kojima se utvrđuju ili ostvaruju građanska prava. Činjenica da se inspeksijski nadzor ne vrši ili da se ne izvršavaju rješenja donesena tokom postupka predstavlja kršenje prava. U pojedinim slučajevima je utvrđeno da inspeksijski organi postupaju u skladu s nadležnostima,¹¹⁶ dok u određenom broju predmeta povreda prava na koju žalitelji ukazuju bude otklonjena tokom postupka pred ovom institucijom.¹¹⁷

Ombudsmeni BiH ukazuju inspeksijskim organima svojim preporukama prvenstveno na obavezu vršenja inspeksijskog nadzora, posebno u slučajevima kada žalbeni navodi ukazuju na eventualna kršenja prava djece¹¹⁸, kao i u slučajevima nastajanja štete na imovini građana.¹¹⁹ Također, ukazuje se i na potrebu okončanja postupka pred inspeksijskim organom izricanjem

¹¹³ Ž-SA-05-302/25; preporuka broj P-152/25 i Ž-SA-05-303/25, preporuka broj P-333/25

¹¹⁴ *Načelnici općine i Službi za inspeksijske poslove da u cilju izvršavanja svoje obaveze iz člana 24. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini poduzme mjere u svrhu osiguranja usklađivanja Statuta Općine Novo Sarajevo sa Zakonom o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini i stvori pravne pretpostavke za jednako postupanje svih organa Općine po podnesenim zahtjevima i predstavkama građana, da uvedu jasne i objektivne kriterije za izbor subjekta nadzora, kako bi se izbjegla selektivna kontrola i stvorilo povjerenje u nepristrasnost inspeksijske službe i da se suzdrže od ciljanih inspeksijskih nadzora prema subjektima koji su se obratili Općini za zaštitu svoje imovine, da se u svojim postupanjima vode principima nediskriminacije u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije, da po okončanju postupka podnositelje zahtjeva obavijeste o poduzetim aktivnostima i mjerama.*

¹¹⁵ Ž-LI-04-197/24, Ž-LI-04-198/24, Ž-LI-05-200/24, Ž-LI-04-5/25 i Ž-LI-04-6/25, preporuka broj P-36/25

¹¹⁶ Ž-BL-05-459/25, Ž-BL-04-333/25

¹¹⁷ Ž-BL-05-436/24, Ž-BL-05-158/24, Ž-MO-04-10/25, Ž-MO-05-13/25

¹¹⁸ Ž-BL-05-248/25, preporuka broj P-207/25

¹¹⁹ Ž-BR-05-203/25, preporuka broj P-260/25

daljnjih mjera, poput prekršajnih naloga u slučajevima nepostupanja po rješenju o otklanjanju nedostataka.¹²⁰

4.6.3. Kadrovske slabosti inspekcijских organa

Ombudsmeni BiH su upoznati s problemom nedostatka stručnih kadrova, uglavnom urbanističko-građevinskih inspektora¹²¹, ali i nedostatkom zaposlenih komunalnih inspektora¹²² s čime se pojedine opštine/gradovi na području Bosne i Hercegovine suočavaju.¹²³ Pritom podsjećaju da je osnovna odgovornost države, u ovom slučaju jedinice lokalne samouprave, osigurati zaštitu ljudskih prava u okviru svoje nadležnosti. Ombudsmeni BiH ukazuju na potrebu popunjavanja upražnjenih radnih mjesta inspektora, a sve s ciljem kvalitetnog provođenja i dosljednosti službenih kontrola, te osiguranja zakonitosti i zaštite javnog i privatnog interesa.

Na osnovu registrovanih žalbi¹²⁴ utvrđeno je da građani Grada Doboja ne mogu efikasno i blagovremeno ostvariti zaštitu imovinskih prava u postupcima koje vodi urbanističko-građevinski inspektor jer je u ovoj lokalnoj zajednici zaposlen jedan inspektor koji je zadužen velikim brojem predmeta. Krajem 2024. godine upućena je preporuka gradonačelniku Doboja da razmotri mogućnost osiguranja dodatnih novčanih sredstava s ciljem zapošljavanja urbanističko-građevinskog inspektora, a tokom 2025. godine, ponovo zbog obraćanja građana u vezi s istom problematikom održan je sastanak između Ombudsmena BiH i gradonačelnika Grada Doboja. Pritom je istaknuto da je u gradskoj upravi zaposlen još jedan urbanističko-građevinski inspektor, te da će se postojeći predmeti rasporediti i samim tim brže rješavati.

4.7. Vladina i ministarska imenovanja

Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine¹²⁵, Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH i Hercegovine¹²⁶ i Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Republike Srpske¹²⁷ utvrđuju se otvoreni postupci izbora kojima se vrši konačno imenovanje i ponovno imenovanje na pozicije u regulisanim organima, definisanim zakonima uz poštivanje utvrđenih principa. Bilo koji član javnosti može podnijeti prigovor na konačno imenovanje u skladu s odredbama zakona u slučaju kada postoje dokazi da zakonima utvrđeni principi ili postupci nisu ispoštovani. Prigovor se podnosi odgovornom javnom službeniku, a kopija dostavlja Ombudsmenu BiH, koji je dužan pripremiti nalaz i zaključke vezano za prigovor. Zaključci mogu sadržavati preporuku, ukoliko se utvrdi da je došlo do kršenja odredbi zakona.

¹²⁰ Ž-BL-05-233/23, preporuka broj P-282/24

¹²¹ Ž-BL-05-255/25, preporuka broj P-298/25

¹²² Ž-LI-05-140/25, preporuka broj P-65/25

¹²³ Ž-LI-05-119/25

¹²⁴ Ž-BL-04-34/24, preporuka broj P-230/24, Ž-BL-05-171/25

¹²⁵ Zakon o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, 24/08);

¹²⁶ Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 12/03,34/03,65/13);

¹²⁷ Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 41/03);

Ombudsmeni BiH su tokom 2025. godine razmatrali 83 prigovora dok su u 2024. godini razmatrana 72 prigovora. Upućeno je 18 preporuka u 2025, dok je u 2024. godini upućeno 35 preporuka u predmetima.

Prigovori su izjavljeni zbog kršenja principa prilikom provođenja postupaka imenovanja i razrješenja članova upravnih i nadzornih odbora u javnim preduzećima i javnim ustanovama, komisija koje djeluju u okviru zakonodavnih organa, nepostupanja po odredbama kojima je definisan sam postupak provođenja procedure i odlučivanja o izboru najboljeg kandidata, kao i povrede prava na pravni lijek i prava na informisanost o rezultatima provedenog postupka.

Ombudsmeni BiH su u preporukama upućenim odgovornim javnim organima ukazali na obavezu postupanja u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i zahtjeve da se: sva javna imenovanja obavljaju transparentno, na zakonit način, u skladu sa svim važećim pravilima, propisima i zakonima, da se provedu po principu izbora na osnovu kvaliteta, putem dobro informisanog izbora osoba, koja po svojim sposobnostima, iskustvu i kvalitetom odgovaraju potrebi regulisanog organa, da se u postupku izbora osigura i princip pravičnosti te onemogućiti svaka zloupotreba prava stranaka.

Podnosilac prigovora pobija rješenje o imenovanju za članove upravnog odbora zdravstvene ustanove, a na upućeni prigovor nije dobio odgovor.¹²⁸ Ombudsmeni BiH su ocijenili da je došlo do povrede principa iz člana 3. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Republike Srpske i to principa zakonitosti na način da se nije postupilo u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti Republike Srpske. Zakonom je propisano da upravni odbor javne zdravstvene ustanove čiji je osnivač ili suosnivač lokalna samouprava, imenuje i razrješava skupština opštine na prijedlog načelnika, odnosno gradonačelnika nakon provedenog postupka javne konkurencije, u skladu s propisom kojim je uređen sistem javnih službi. U konkretnom slučaju Ombudsmeni BiH su ustanovili da konačno imenovanje nije izvršeno na prijedlog načelnika, nego na prijedlog komisije za izbor i imenovanje pri skupštini opštine. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku predsjedniku skupštine opštine da poništi postupak konačnog imenovanja članova upravnog odbora zbog utvrđene povrede principa zakonitosti. Po preporuci nije postupljeno uz obrazloženje skupštine opštine da je tadašnjem načelniku opštine završavao mandat i da je dao usmenu saglasnost na prijedlog komisije za izbor organa upravljanja javnih ustanova čiji je osnivač opština.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu¹²⁹ zbog provođenja procedure za izbor i imenovanje direktora osnovne škole. U žalbi se Ombudsmenima BiH postavlja pitanje da li se primjenjuje Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru SBK/KSB¹³⁰ na postupak imenovanja direktora u školi. Ombudsmeni BiH su konstatovali da se u konkretnom slučaju, s obzirom da se radi o imenovanju, ne primjenjuje navedena uredba, nego Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH. Označena škola je javna ustanova, čiji je osnivač nadležno ministarstvo. Kako se upravni odbor škole u procesu izbora i imenovanja direktora škole nije vodio odredbama Zakona, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku upravnom odboru

¹²⁸ Ž-BL-05-85/25, preporuka broj P-216/25

¹²⁹ Ž-LI-04-17/25, preporuka broj P-232/25

¹³⁰ "Službene novine SBK/KSB", broj: 7/19;

da poništi odluku o izboru direktora škole i da provede ponovni postupak. Preporučeno je i nadležnom ministarstvu obrazovanja da preispita postupak izdavanja saglasnosti na imenovanje direktora škole. Nakon izdate preporuke, ministarstvo dostavlja informaciju da je Inspektorat izvršio nadzor i utvrdio da je izbor direktora, a kasnije i imenovanje izvršeno u skladu s važećim zakonodavstvom, dok upravni odbor škole navodi da škola nije postupila po preporuci Ombudsmena BiH iz razloga što se vodi sudski postupak¹³¹.

Ombudsmenima BiH se obratila direktorica javne ustanove iz oblasti kulture, osporavajući rješenja o imenovanju predsjednika i članova upravnog odbora javne ustanove na kraće periode.¹³² Upućena je preporuka načelniku opštine da osigura punu primjenu Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH, kao i da se prestane s praksom imenovanja predsjednika i članova upravnog odbora na kraće periode i da okončaju izbor i konačna imenovanja predsjednika i članova upravnog odbora. Postupljeno je po preporuci Ombudsmena BiH.

Postupajući po žalbi zbog donošenja nezakonite odluke o razrješenju članova nadzornog odbora privrednog društva s većinskim državnim kapitalom,¹³³ Ombudsmeni BiH su skupštini društva uputili preporuku kojom preporučuju poduzimanje aktivnosti i mjera kako bi se u budućim postupanjima osiguralo transparentno i efikasno provođenje postupaka, zasnovano na principima pravičnosti i onemogućila svaka zloupotreba prava stranaka. Imenovane osobe moraju biti obaviještene o razlozima razrješenja, a ti razlozi trebaju biti opravdani i obrazloženi, na način da ne pružaju prostor za zloupotrebu i samovoljno odlučivanje. Nakon upućene preporuke zaprimljeno je izjašnjenje da je u toku sudski postupak radi poništavanja spornih odluka skupštine društva, ali istovremeno ukazuju da su preporuka i mišljenje Ombudsmena BiH proslijeđeni većinskom dioničaru radi realizacije u budućim postupanjima.

Ombudsmenima BiH se obratio podnosilac žalbe prigovorom zbog odluke o njegovom razrješenju s pozicije direktora javnog preduzeća prije isteka mandata.¹³⁴ Nakon postupka istraživanja, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku privremenom nadzornom odboru javnog preduzeća da ponovo razmotri odluku o razrješenju direktora i da prilikom donošenja odluke omogućiti podnosiocu prigovora podnošenje pravnog lijeka. Preporuka nije realizovana, uz obrazloženje javnog preduzeća da je u toku sudski postupak.

4.8. Javne isprave

Pod javnom ispravom smatra se isprava izdata od mjerodavnih upravnih, sudskih i drugih organa, institucija, organizacija ili drugih pravnih osoba u vršenju javnih oblasti iz djelokruga BiH, Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko distrikta BiH.¹³⁵ Javna isprava dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje, dok se eventualno ne dokaže suprotno (pretpostavka istinitosti). S obzirom na značaj javnih isprava nadležni organi u vršenju svojih ovlaštenja dužni

¹³¹ Radni spor

¹³² Ž-SA-05-1195/24, preporuka broj P-26/25

¹³³ Ž-SA-05-17/25, preporuka broj P-60/25

¹³⁴ Ž-BL-05-134/25, preporuka broj P- 108/25

¹³⁵ Zakon o važnosti javnih isprava u Bosni i Hercegovini, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 23/04;

su postupati zakonito i krajnje profesionalno kako bi se osigurala pravna sigurnost, efikasnost postupka i zaštita prava stranaka.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 15 predmeta koje se odnose na ovu oblast a žalbe su izjavljene zbog neosnovanog brisanja iz matične knjige državljana, neposjedovanja ličnih i putnih isprava,¹³⁶ trajnog zadržavanja originalne dokumentacije izdate od strane druge države u proceduri odricanja od državljanstva, nedostavljanja traženih informacija,¹³⁷ neprofesionalnog ponašanja službenika matičnog ureda, pogrešnog upisa ličnog imena¹³⁸, kršenja prava na državljanstvo.¹³⁹

Zaprimljena je i inicijativa udruženja „Vaša prava“¹⁴⁰ za :

- dopunu/izmjenu člana 27. Pravilnika o postupku, dokaznim sredstvima i načinu upisa državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine u matičnu knjigu rođenih i matičnu knjigu državljana¹⁴¹;
- dopunu člana 7. Pravilnika o preciziranju dokaza o ispunjavanju uslova za sticanje državljanstva Bosne i Hercegovine naturalizacijom i olakšanom naturalizacijom¹⁴²;
- dopunu člana 7. Pravilnika o načinu pribavljanja dokaza u postupku za sticanje državljanstva Republike Srpske prirođenjem i olakšanim prirođenjem¹⁴³. Postupak je u toku.

Ombudsmeni BiH su uputili jednu preporuku u postupku u kojem je razmatrana žalba¹⁴⁴, zbog neupisa majke žalitelja u knjigu državljana. Zbog nepotpune dokumentacije i proceduralnih propusta nije u mogućnosti ostvariti minimum prava, a posebno pravo na adekvatnu medicinsku njegu. S obzirom na činjenicu da je upisana u matičnu knjigu rođenih, nadležni matični ured, po službenoj dužnosti, bio je obavezan izvršiti upis u knjigu državljana Bosne i Hercegovine prilikom uvođenja te evidencije, bez potrebe da stranka naknadno podnosi zahtjev ili dostavlja dodatne dokaze. Nepostojanje upisa u knjigu državljana predstavlja propust u radu organa, a ne odgovornost stranke, zbog čega su Ombudsmeni nadležnoj gradskoj službi uputili preporuku da, bez odlaganja, poduzme aktivnosti na upisu u matičnu knjigu državljana po službenoj dužnosti. U postupku realizacije preporuke sinu žaliteljice kao opunomoćenoj osobi date su detaljne instrukcije od strane nadležnih organa u pogledu radnji koje treba poduzeti kako bi se upis proveo.

Ombudsmeni BiH naglašavaju da su javni službenici obavezni postupati u skladu s propisima o zabrani diskriminacije, pravilima o pristupačnosti i razumnim prilagođavanjima, etičkim kodeksom javne službe i krajnjom senzibilnošću kada su osobe s invaliditetom tražiocu javnih isprava. Ne smije se odbiti usluga niti otežati postupak zbog invaliditeta, svi imaju pravo na

¹³⁶ Ž-SA-05-1466/25

¹³⁷ Ž-SA-05-133/25

¹³⁸ Ž-BR-05-325/25

¹³⁹ Ž-BR-05-218/25

¹⁴⁰ Ž-SA-05-858/25

¹⁴¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 85/16;

¹⁴² "Službeni glasnik BiH", broj 07/14;

¹⁴³ "Službeni glasnik BiH", broj 07/14;

¹⁴⁴ Ž-SA-05-878/25, preporuka broj P-245/25

jednak pristup javnim uslugama. Pred Institucijom ombudsmena pokrenut je postupak zbog neprofesionalnog ponašanja službenika matičnog ureda u odnosu na osobu s invaliditetom i poduzimaju se istražne radnje.¹⁴⁵

Vežano za pitanje trajnog zadržavanja originalne dokumentacije izdate od strane druge države u proceduri odricanja od državljanstva Bosne i Hercegovine, nakon ostvarene korespondencije s Ministarstvom civilnih poslova Bosne i Hercegovine utvrđeno je da je cjelokupni postupak odricanja od državljanstva proveden u skladu s odredbama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine, da je u komunikaciji s Ambasadom Austrije u Sarajevu ustanovljeno koji dokumenti mogu biti dokaz posjedovanja austrijskog državljanstva, kako stranke ne bi bile oštećene oduzimanjem dokumenata koje nadležni organi Republike Austrije izdaju samo jednom, i isto je primijenjeno u predmetnom slučaju.¹⁴⁶

4.9. Migracije i azil

Zakon o strancima Bosne¹⁴⁷ i Hercegovine i Zakon o azilu Bosne i Hercegovine¹⁴⁸ predstavljaju osnovni normativni okvir kojim se uređuju uslovi i postupci ulaska stranaca u Bosnu i Hercegovinu, njihov boravak, udaljenje i stavljanje pod nadzor, kao i prava i obaveze stranih državljana, tražilaca azila, izbjeglica i osoba pod međunarodnom zaštitom. Ovim propisima regulisana su i pitanja pristupa postupku azila, dodjele izbjegličkog statusa i statusa supsidijarne zaštite, te prihvata, smještaja i ostvarivanja osnovnih prava stranaca na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u oblasti migracija i azila postupa po individualnim žalbama, po službenoj dužnosti, kao i kroz saradnju s nadležnim državnim i entitetskim organima, međunarodnim organizacijama i organizacijama civilnog društva, s ciljem zaštite prava stranih državljana, migranata, tražilaca azila i izbjeglica.

Izvještaj Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu konstatuje da je Bosna i Hercegovina postigla određeni nivo pripremljenosti u oblasti pravde, slobode i sigurnosti, uključujući migracije, azil i upravljanje granicom, te da je u ovom području ostvaren određeni napredak, naročito kroz donošenje Zakona o graničnoj kontroli i Zakona o zaštiti ličnih podataka, usvajanje strategije i akcionog plana za integrisano upravljanje granicama, kao i potpisivanje sporazuma o statusu s Agencijom Evropske unije za graničnu i obalnu stražu – Frontex¹⁴⁹.

Značajan iskorak u oblasti upravljanja migracijama i granične sigurnosti je potpisivanje Sporazuma o statusu s Agencijom Evropske unije za graničnu i obalnu stražu (Frontex), čime je uspostavljen pravno obavezujući okvir za provođenje zajedničkih operacija upravljanja

¹⁴⁵ Ž-SA-04-720/25

¹⁴⁶ Ž-SA-05-847/25

¹⁴⁷ Zakon o strancima Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik BiH", broj 88/15, 34/21;

¹⁴⁸ Zakon o azilu Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik BiH", broj 11/16; Ispravka Zakona o azilu, "Službeni glasnik BiH", broj 16/16;

¹⁴⁹ Izvještaj Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, Poglavlje 24;

granicama u skladu s evropskim standardima¹⁵⁰. Također, bitno je istaknuti da je Vijeće ministara BiH usvojilo Strategiju integrisanog upravljanja granicom u BiH i Akcioni plan za njezino provođenje za razdoblje 2025-2029. godina, čime se ova oblast u našoj zemlji harmonizuje s pravnom stečevinom EU. Bosna i Hercegovina donošenjem ove strategije i pratećeg akcionog plana nastavlja razvijati i usklađivati vlastiti koncept s novim evropskim konceptom integrisanog upravljanja granicom s ciljem efikasnog nadzora granica te jačanja međuagencijske saradnje unutar BiH. Istovremeno će realizacija strateških mjera osigurati funkcionalniji i efikasniji sistem upravljanja granicom u BiH, što će rezultirati povećanjem ukupne sigurnosti u BiH i olakšati protok ljudi, robe i transportnih sredstava preko granice¹⁵¹.

Ombudsmeni BiH nemaju nadležnosti u implementaciji Sporazuma sa Frontexom, niti Strategije integrisanog upravljanja granicom, ali su u okviru svog mandata nadležni da prate njihovu primjenu s aspekta zaštite i poštivanja ljudskih prava.

Postupanje Ombudsmena BiH u oblasti migracija i azila tokom 2025. godine bilo je usmjereno na razmatranje pojedinačnih navoda o ostvarivanju prava stranih državljana u postupcima pred nadležnim organima. Navedeni predmeti pružaju uvid u pitanja koja su se u izvještajnom periodu pojavljivala u praksi u vezi s boravkom, pristupom postupku azila, zdravstvenom zaštitom i pravnom sigurnošću.

4.9.1. Predmeti u oblasti migracija i azila

U okviru postupanja po žalbama u oblasti migracija i azila tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH su postupali u 28 predmeta u oblasti migracija i azila, koji su se odnosili na ostvarivanje pojedinačnih prava stranih državljana u kontaktu s institucijama Bosne i Hercegovine, uključujući pitanja boravka, pristupa informacijama, zdravstvene zaštite i pravne sigurnosti u postupcima pred nadležnim organima.

U predmetu¹⁵² koji se odnosio na pribavljanje uvjerenja o nekažnjavanju, Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi stranog državljanina koji je ranije boravio u Bosni i Hercegovini, a koji je u postupku pribavljanja vize za Sjedinjene Američke Države ukazivao na poteškoće u dobijanju potrebne dokumentacije. U postupku ispitivanja navoda, podnosiocu žalbe su dostavljene informacije o nadležnosti i proceduri za pribavljanje uvjerenja o nekažnjavanju pred Sudom Bosne i Hercegovine i time je okončan rad na predmetu, u korist žalitelja.

Posebna pažnja tokom izvještajnog perioda posvećena je predmetima koji su se odnosili na zdravstvenu zaštitu migranata. U tom kontekstu, Ombudsmeni BiH su razmatrali predmete koji su se odnosili na postupanje nadležnih organa u vezi sa zdravstvenim stanjem četiri migranta, porijeklom iz Maroka, koji su početkom novembra 2024. godine bili zbrinuti u bolnici u Zvorniku. Tokom komunikacije sa zdravstvenim ustanovama utvrđeno je da su navedene osobe, nakon inicijalnog zbrinjavanja, upućene na dalje liječenje i specijalističke pretrage u Univerzitetski klinički centar Tuzla. Nakon otpusta iz zdravstvene ustanove i zaprimanja

¹⁵⁰ Ibidem

¹⁵¹ Izvor: <https://vijeceministara.gov.ba/bs>, preuzeto dana 30.01.2026. godine;

¹⁵² Ž-SA-05-696/25

informacije da su osobe napustile teritoriju Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni BiH su zaključili da ne postoji osnov za dalje postupanje, te su predmeti zatvoreni.¹⁵³

U oblasti uslova prihvata i zdravstvene zaštite migranata, razmatrani su i navodi po žalbama¹⁵⁴ koji su se odnosili na funkcionisanje zdravstvene zaštite u Privremenom prihvatnom centru Blažuj. U postupku provjere navoda pribavljena su izjašnjenja nadležnih institucija i Međunarodne organizacije za migracije, iz kojih je proizlazilo da je zdravstvena zaštita u centru organizovana kroz sistematske preglede, dostupnost primarne zdravstvene zaštite, te osiguravanje sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite u saradnji s JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo i Kliničkim centrom Univerziteta u Sarajevu. Kako tokom postupka nisu utvrđeni elementi povrede prava, predmeti su zaključeni, uz napomenu da će se stanje u ovoj oblasti i dalje pratiti.

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi Udruženja „Vaša prava BiH“, podnesenoj u ime državljanke, koja je ukazivala na nemogućnost registracije i zaprimanja zahtjeva za azil nakon iskazivanja namjere dana 17.11.2023. godine pred Službom za poslove sa strancima, Terenski centar Sarajevo, kao i na činjenicu da, uprkos višemjesečnom boravku u Privremenom prihvatnom centru Ušivak, nije pozvana na registraciju i podnošenje zahtjeva za azil. U žalbi je dalje navedeno da je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Sektor za azil, aktom od 15.07.2024. godine, obavijestilo punomoćnika da se potvrda o iskazanoj namjeri smatra nerealizovanom, primjenom člana 35. stav (2) Zakona o azilu, s obzirom da zahtjev za azil nije podnesen u zakonom propisanom roku, te da je o tome obaviještena i Služba za poslove sa strancima. Provjerom žalbenih navoda, pribavljenim izjašnjenjima Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Sektora za azil i Službe za poslove sa strancima, Ombudsmeni BiH su utvrdili da su nadležni organi postupali primjenom važećih zakonskih odredbi koje uređuju rokove i proceduru podnošenja zahtjeva za azil, te da žaliteljici nije uskraćena mogućnost korištenja pravnih sredstava, niti ponovnog podnošenja zahtjeva za azil. Ombudsmeni nisu našli osnov za dalje postupanje, zbog čega je predmet zatvoren.¹⁵⁵

4.10 Prava povratnika

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su se, razmatrajući prava i status povratnika, referisali na međunarodno i domaće zakonodavstvo, te preporuke međunarodnih organa u vezi s ovom problematikom. Sve osobe na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim dokumentima za zaštitu ljudskih prava.

Aneksom VII Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini propisano je da će strane potpisnice osigurati izbjeglicama i raseljenim osobama siguran povratak, bez rizika uznemiravanja, zastrašivanja, progona ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjerskog opredjeljenja ili političkog mišljenja.¹⁵⁶

¹⁵³ Ž -SA-05-1145/24 i Ž-SA-05-1162/24

¹⁵⁴ Ž-SA-05-692/25 i Ž-SA-05-699/25

¹⁵⁵ Ž-SA-05-935/24

¹⁵⁶ Poglavlje I, član 1. stav (2);

Ombudsmeni su tokom 2025. godine postupali po zaprimljenim žalbama koje se odnose na pitanja obnove stambenih objekata povratnika,¹⁵⁷ rješenja stambenog pitanja osoba sa statusom raseljenog lica,¹⁵⁸ neimplementacije odluke od značaja za imovinu povratnika,¹⁵⁹ uslova kolektivnog smještaja u kojima borave raseljene osobe,¹⁶⁰ naknade nematerijalne štete za vrijeme provedeno u logorima,¹⁶¹ statusa civilne žrtve rata,¹⁶² ali i uništavanja groblja¹⁶³ i obnove vjerskih objekata.¹⁶⁴ Postupali su u postupku koji se vodi pred nadležnim sudovima vezano za pravo na korištenje maternjeg jezika¹⁶⁵ i pravo na upotrebu pisma djece povratnika u sredinama u kojoj pohađaju školu.¹⁶⁶

Ombudsmeni su postupali po žalbama¹⁶⁷ i u situacijama kada povratnici nisu imali saznanja o toku postupka vezano za javne pozive radi pružanja pomoći izbjeglim i raseljenim osobama i dostavljali im neophodne informacije.

Tokom 2025. godine upućene su preporuke nadležnim organima da osiguraju sredstva za rekonstrukciju i obnovu stambenih objekata povratnika te omoguće priključenje na elektrodistributivnu mrežu. Praćene su realizacije svih preporuka koje su upućene u ranijem izvještajnom periodu a odnose se na prava povratnika.

Ombudsmeni BiH su uputili saopštenje za javnost¹⁶⁸ kojim su pozvali nadležne organe da, prije svega, posebnu pažnju posvete sigurnosti povratnika u njihovim mjestima stanovanja i poduzmu sve neophodne mjere kako bi se prevenirali eventualni napadi na povratnike, efikasno proveli postupci utvrđivanja odgovornosti u slučaju napada na povratnike i osiguralo uživanje ljudskih prava povratnika bez diskriminacije.

Ombudsmeni BiH sa žaljenjem konstatuju da je 30 godina nakon završetka rata u BiH, sigurnost povratnika ponovo dovedena u pitanje.

Povratnici se žale na nedostatak putne mreže i lošeg stanje iste, na nemogućnost uspostavljanja napajanja električnom energijom i vodom bez obzira što su ovu infrastrukturu i prije rata imali, na uništavanje putne infrastrukture u povratničkim naseljima od strane nekih privrednih subjekata i na nedostatak adekvatne reakcije policijskih i inspeksijskih organa, na krađu šume i uništavanje usjeva, na napade na imovinu, vjerske i sakralne objekte, na neobnavljanje stambenih jedinica i nemogućnost zaposlenja, kao i ostvarivanje drugih prava iz radnog odnosa i dr.

¹⁵⁷ Ž-BL-05-526/25, Ž-SA-05-229/25

¹⁵⁸ Ž-BL-08-966/25

¹⁵⁹ Ž-BL-05-448/25

¹⁶⁰ Ž-BL-05-470/25

¹⁶¹ Ž-SA-04-856/25

¹⁶² Ž-SA-05-259/25

¹⁶³ Ž-BL-06-746/24 i Ž-BL-01-476/25

¹⁶⁴ Ž-BL-06-486/25

¹⁶⁵ Ž-BR-08-67/24

¹⁶⁶ Ž-BL-04-66/25

¹⁶⁷ Ž-BL-08-562/25

¹⁶⁸ OI-K-BL-/25 juni, 2025. godine;

Institucija ombudsmena za ljudska prava održava i uredovne dane u gradovima i opštinama u kojima nema uspostavljene stalne urede,¹⁶⁹ što je značajno za sve građane a posebno za povratnike da imaju mogućnost neposredno razgovarati s predstavnicima Institucije ombudsmena i ukazati na poteškoće s kojima se suočavaju: pristup javnim uslugama, ostvarivanje prava na imovinu, zdravstvene usluge, pravnu pomoć itd. U svakom slučaju dobiju pravnu uputu o načinu na koji mogu ostvariti svoja prava, obratiti se žalbom Instituciji ombudsmena BiH, drugom nadležnom organu ili besplatnoj pravnoj pomoći. Ovakav način rada potvrđuje potrebu za jačanjem kapaciteta i unapređenjem institucionalne prisutnosti.

Upotreba maternjeg jezika i pisma omogućava povratnicima lakše uključivanje u obrazovni sistem, pristup javnim institucijama i ostvarivanje zakonom zagarantovanih prava. Zbog toga je poštivanje jezičkih prava povratnika od izuzetnog značaja za izgradnju multietničkog društva, međusobnog povjerenja i trajnog mira. Osim toga, Ustav Bosne i Hercegovine i ustavi entiteta garantuju pravo na ravnopravnu upotrebu službenih jezika.

Roditelji učenika bošnjačke nacionalnosti u povratničkim naseljima¹⁷⁰ obratili su se Ombudsmenima BiH, navodeći da njihova djeca, učenici osnovnih škola, ne poznaju ćirilčno pismo, odnosno počinju ga učiti tek u trećem razredu osnovne škole, a svi udžbenici za učenike od prvog do četvrtog razreda osnovne škole, osim udžbenika iz nacionalne grupe predmeta, štampani su ćirilčnim pismom. Ombudsmeni BiH su ustanovili da su predstavnici ministarstva obrazovanja i pedagoškog zavoda održali sastanak s predstavnicima Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva u vezi s izradom Prijedloga plana udžbenika za naredni period. Postignut je dogovor da Zavod pripremi latinična izdanja udžbenika, kako bi se učenicima bošnjačke nacionalnosti olakšalo učenje. Problem na koji se ukazivalo žalbom uspješno je riješen tokom intervencije Ombudsmena BiH, a udžbenici su pripremljeni za štampanje i na latiničnom pismu.

4.10.1. Naknada ratne štete

Aneks VII Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da sve izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo da se slobodno vrate svojim kućama, pravo na povrat imovine koja im je oduzeta tokom neprijateljstava od 1991. godine, kao i nadoknadu imovine koja im se ne može vratiti (poglavlje I, član 1. stav (1)).

Bez obzira na protek više od 30 godina od okončanja ratnih dejstava povratnici još uvijek ne mogu ostvariti pravo na povrat imovine, rekonstrukciju svojih stambenih objekata, kao ni na pristup električnoj energiji. Osim nedostatka finansijskih sredstava dodatno otežavajuća okolnost je uključenost organa različitih nivoa vlasti u ovaj proces.

S obzirom na protek vremena posebno treba imati u vidu činjenicu da je značajan broj povratnika u starijoj životnoj dobi. Stoga organi vlasti trebaju poduzeti dodatne napore kako bi se povratnicima pružila pomoć u obnovi, zbog čega moraju preispitati sve pravne i finansijske mogućnosti kako bi se iznašla odgovarajuća rješenja koja će omogućiti implementaciju naprijed navedene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine. Vlasti Ombudsmenima dostavljaju odgovore

¹⁶⁹ Tuzla, Bihać, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar;

¹⁷⁰ Ž-BL-04-66/25

kako nemaju sredstava za ove svrhe, ali nedostatak sredstava ne bi trebao pogađati građane, shodno stavovima Evropskog suda za ljudska prava.

Žalitelj¹⁷¹ se duži niz godina obraćao nadležnim službama radi povrata stana u kojem je stanovao sa svojom suprugom do početka rata. Zgrada u kojoj je stanovao direktno je pogođena u ratu, nadležna opštinska služba donijela je rješenje o povratu stana još 2003. godine, ali rješenje nije izvršeno zbog čega se žalitelj više puta obraćao nadležnim službama opštine i ministarstvima na nivou entiteta i države, ali bez rezultata zbog osporavanja nadležnosti. Ombudsmeni su svim relevantnim organima uputili preporuku da, u okviru svojih zakonskih ovlaštenja, poduzmu odgovarajuće aktivnosti kojim bi se omogućila rekonstrukcija i obnova predmetne nekretnine – devastirane stambene zgrade ili da poduzmu određene aktivnosti kako bi se iznašlo zamjensko rješenje u realizaciji stanarskog prava žalitelja. Preporuka nije realizovana.

U postupku po žalbi žalitelja¹⁷² zbog nerealizacije projekta obnove/izgradnje stambene jedinice u okviru Državnog projekta stambenog zbrinjavanja izgradnje i obnove povratničkih stambenih objekata (DPSZ)¹⁷³ zaprimljen je odgovor Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine¹⁷⁴ u kojem se navodi da *”Državni projekat stambenog zbrinjavanja u okviru Regionalnog stambenog programa, završen 31. decembra 2023. godine... Općenito, ugovore o obnovi/izgradnji stambenih jedinica koje su ostale nezavršene nakon zatvaranja Regionalnog stambenog programa, nije moguće realizirati usljed nedostatka sredstava....”* Ombudsmeni BiH proveli su postupak istraživanja i uputili preporuku Ministarstvu da, u skladu sa svojim nadležnostima i obavezama, učini dodatne napore kako bi se preostalim korisnicima ugovora o obnovi/izgradnji stambene jedinice u okviru Državnog projekta stambenog zbrinjavanja obezbijedila rekonstrukcija i obnova stambenih jedinica. Preporuka nije realizovana.

Memorandumom o razumijevanju o priključenju stambenih objekata povratnika na elektrodistributivnu mrežu u BiH,¹⁷⁵ kao i Sporazumom o ponovnom priključenju stambenih objekata povratnika na elektrodistributivnu mrežu u BiH¹⁷⁶ predviđene su prioritetne aktivnosti u pogledu rekonstrukcije mreže na povratničkim lokacijama. Elektroprivrede u Bosni i Hercegovini su se tim dokumentima obavezale na blisku saradnju s lokalnim samoupravama kako bi se ubrzao proces elektrifikacije.

Ombudsmeni smatraju neprihvatljivom činjenicu da građani Bosne i Hercegovine, a naročito povratnici kao posebno osjetljiva kategorija u XXI vijeku nemaju pristup električnoj energiji. Pravo pojedinca na pristup električnoj energiji predstavlja uslov dostojanstvenog života, a elektrifikacija domaćinstava je polazni uslov svakog održivog povratka.

¹⁷¹ Ž-MO-05-131/24, preporuka broj P-156/25

¹⁷² Ž-SA-05-229/25, preporuka broj P-160/25

¹⁷³ Ugovor o obnovi/izgradnji stambene jedinice u okviru Državnog projekta stambenog zbrinjavanja zaključen je između žalitelja, kao korisnika, jedinice lokalne samouprave, Republičkog sekretarijata za raseljena lica i migracije (implementator) i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH;

¹⁷⁴ Akt broj 06-12-1-451-2/25/ET od 12.03.2025. godine;

¹⁷⁵ Memorandum o razumijevanju o priključenju stambenih objekata povratnika na elektrodistributivnu mrežu u Bosni i Hercegovini predstavlja ključni korak u procesu elektrifikacije povratničkih naselja. Potpisan je 21.09.2016. godine u Sarajevu od strane predstavnika nadležnih ministarstava i elektroprivreda u BiH.

¹⁷⁶ Akt broj 02-17829/05 od dana 13.12.2005. godine, koji je sačinjen pod pokroviteljstvom OHR-a, OSCE-a i UNHCR-a.

Nadležni organi vlasti i elektrodistributivna preduzeća u svojim izjašnjenjima Ombudsmenima BiH o razlozima zbog kojih povratnička domaćinstva nemaju električnu energiju uglavnom se pozivaju na nedostatak finansijskih sredstava.¹⁷⁷

Žalbama¹⁷⁸ se navodi da je stambeni objekat izgrađen u okviru programa koji provodi nadležno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, ali da prilikom izvršene primopredaje objekta nije izvršeno priključenje na elektrodistributivnu mrežu. Ombudsmeni BiH su uputili preporuke državnom i entitetskom ministarstvu nadležnom za raseljene i izbjegle osobe, elektrodistributivnom preduzeću i jedinici lokalne samouprave da, bez odlaganja i u okviru svojih zakonom propisanih nadležnosti, poduzmu sve neophodne korake kako bi se predmetni stambeni objekti priključili na elektrodistributivnu mrežu. Preporuka nije realizovana a u odgovoru na preporuku, elektrodistributivno preduzeće navelo je da posljednjih nekoliko godina zbog smanjenih sredstava za investicije te nedostatka materijala nisu u mogućnosti investirati u ovakve ili slične zahvate a da pri tome ne ugroze nivo kvaliteta održavanja distribucijske mreže za postojeće kupce.

U drugom slučaju¹⁷⁹ porodični stambeni objekat obnovljen je u projektu „Državni projekat stambenog zbrinjavanja (DPSZ/RSP)“ u kojem: *„Jedan broj obnovljenih stambenih jedinica nije bio u mogućnosti da se priključe na NN elektromrežu, jer su udaljeni više od 50 m od postojeće NN elektromreže.“*¹⁸⁰ a do realizacije i okončanja projekta nije došlo zbog nedostatka finansijskih sredstava. Upućena je preporuka nadležnom državnom ministarstvu da poduzme dodatne aktivnosti i mjere kako bi se u što skorijem vremenskom roku obezbijedila finansijska sredstva za priključenje na elektromrežu stambene jedinice u vlasništvu podnosioca žalbe. Preporuka nije realizovana.

4.11. Sloboda okupljanja i udruživanja

Sloboda mirnog okupljanja i udruživanja zagarantovana je Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima¹⁸¹ kojom se priznaje pravo svake osobe na slobodno udruživanje, uključujući i pravo na osnivanje sindikata i učlanjenje u njega radi zaštite svojih interesa (član 22), kao i odredbama Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Tokom izvještajnog perioda zaprimljeno je sedam žalbi vezanih za ovu oblast iz razloga nezadovoljstva pripadnika civilnog društva uslovima za organizovanje mirnih skupova, netransparentnog prijema u članstvo udruženja, ponašanja i odnosa između članova udruženja¹⁸², nemogućnosti iščlanjenja iz sportskog kluba, nedostavljanja traženih informacija.

Odredbom člana 11. Evropske konvencije priznaje se pravo mirnog okupljanja, koje u jednom demokratskom društvu može biti ograničeno samo zakonom, u interesu nacionalne i javne

¹⁷⁷ Ž-BL-368/25, P-291/24

¹⁷⁸ Ž-LI-04-162/24, Ž-LI-04-163/24, preporuka broj P-197/25

¹⁷⁹ Ž-SA-04-913/24, preporuka broj P-11/25

¹⁸⁰ Akt broj 01-014-73/24 od dana 03.10.2024. godine;

¹⁸¹ Opšta deklaracija o pravima čovjeka, proglašena od Opšte skupštine Ujedinjenih naroda 10. decembra 1948. godine;

¹⁸² Ž-SA-05-1863/25

sigurnosti, javnog reda ili radi zaštite javnog zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih osoba. Ombudsmeni su razmatrali žalbu neformalne grupe građana organizatora "Osmomartovskog marša"¹⁸³ koji smatraju da je predviđeni mehanizam za održavanje manifestacija pretjerano opterećenje za organizatora. Ombudsmeni su uputili preporuku nadležnom ministarstvu saobraćaja i skrenuli pažnju da više međunarodnih organa, između ostalih i Venecijanska komisija, ukazuju da države trebaju uspostaviti odgovarajuće mehanizme pomoću kojih bi ostvarivanje prava na slobodu okupljanja bilo više praktično, odnosno podlijegalo manje birokratskoj proceduri¹⁸⁴ te preporučili da razmotre mogućnost održavanja konsultativnog sastanka s organizacijama civilnog društva s ciljem sagledavanja navedenog pitanja i načina na koji bi se postojeće procedure mogle pojednostaviti. Preporuka je prihvaćena.

Nakon preliminarnog razmatranja žalbi koje se odnose na članove udruženja¹⁸⁵ Ombudsmeni informišu žalitelje da Institucija ombudsmena razmatra predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg organa vlasti, nadgleda aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko distrikta BiH te je van njene nadležnosti preispitivanje odnosa unutar/između članova udruženja.

Ombudsmeni ukazuju da shodno odredbama koje regulišu ovu oblast, udruženje koje je upisano u registar može provoditi programe i projekte od javnog interesa, što podrazumijeva i ostvarivanje prava na sredstva iz budžeta. Ovo otvara pitanje primjene odredbi zakona o udruženjima koje se odnose na status udruženja od javnog interesa i neophodnosti uspostave efikasnog mehanizama nadzora.

Zakonom o zabrani diskriminacije¹⁸⁶ Institucija ombudsmena je označena kao centralna institucija za zaštitu od diskriminacije, a zabrana diskriminacije proteže se na javni i privatni sektor u svim oblastima života, stoga je proveden istražni postupak po žalbi¹⁸⁷ izjavljenoj na neprofitnu organizaciju koja djeluje kao mreža volonterskih udruženja, zbog načina prijema novih članica i postupanja koje ostavlja prostor za diskriminaciju i narušavanje osnovnih principa jednakosti i jednakog pristupa javnim i društvenim resursima. Ombudsmeni su konstatovali da prijem novih članica u mrežu udruženja ne smije biti diskriminatoran, favoriziranjem određenih organizacija, bez prethodnog javnog i fer procesa i mimo procedura predviđenih internim aktom, zbog čega su uputili preporuku predmetnom udruženju da u procesu usklađivanja unutrašnjih akata i reorganizacije mreže definiše objektivne i transparentne kriterije i procedure za prijem u članstvo. Na preporuku Ombudsmena nije dostavljen odgovor.

Sportski savezi su organizacije koje okupljaju sportske klubove, sportiste i druge učesnike u određenom sportu, s ciljem da organizuju, razvijaju i regulišu taj sport. Oni „vode brigu“ o sportu na određenom nivou (državnom, entitetskom), a njihove glavne uloge su da organizuju takmičenja (lige, prvenstva, kupove), donose pravila i brinu o njihovom poštovanju, registruju

¹⁸³ Ž-SA-08-248/25, preporuka broj P-123/25

¹⁸⁴ Office for Democratic Institutions and Human Rights, European Commission for Democracy through Law, Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly, str. 35, t. 30;

¹⁸⁵ Ž-BR-05-336/25, Ž-BR-05-337/25, Ž-BR-05-338/25, Ž-BR-05-339/25

¹⁸⁶ Članom 7. Zakona o zabrani diskriminacije, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 59/06, 66/16, Institucija ombudsmena je označena kao centralna institucija za zaštitu od diskriminacije, a zabrana diskriminacije proteže se na javni i privatni sektor u svim oblastima života.

¹⁸⁷ Ž-BL-05-263/25, preporuka broj P-201/25

sportiste i klubove, obučavaju sudije i trenere, predstavljaju sport na međunarodnim takmičenjima i razvijaju sport. Ombudsmeni su razmatrali žalbe¹⁸⁸ sportiste i sportskog kluba zbog poteškoća prilikom prelaska sportiste između sportskih saveza različitih entiteta, no nakon pokretanja postupka pred Institucijom ombudsmena žalitelju je omogućeno pravo prelaska, registracija i učešće na takmičenjima.

4.12. Sloboda medija i sigurnost novinara

Sloboda medija i sigurnost novinara¹⁸⁹ bitni su stubovi demokratskog društva. Slobodni i nezavisni mediji jačaju povjerenje građana u institucije i društvo u cjelini, doprinose pravu građana na tačno, pravovremeno i necenzurisano informisanje, istražuju zloupotrebe vlasti, korupciju i kršenje zakona te doprinose pluralizmu mišljenja i javnoj debati. Sigurnost novinara omogućava profesionalan rad i ni u kom slučaju ne smiju biti izloženi prijetnjama, nasilju ili pritiscima.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 20 žalbi koje se odnose na medije, što je 11 više nego u 2024. godini kada je zaprimljeno devet žalbi. Izjavljene su zbog neistinitog izvještavanja,¹⁹⁰ povrede prava na privatnost,¹⁹¹ diskriminatornog tretmana, uskraćivanja prava na pristup informacijama,¹⁹² zabrane snimanja i napada,¹⁹³ uskraćivanja prisustva predstavnicima medija sjednicama gradskog/opštinskog vijeća¹⁹⁴ i povrede slobode medija.¹⁹⁵ Po službenoj dužnosti otvoren je postupak zbog napada na novinare.

Upućene su dvije preporuke, zbog diskriminatornog tretmana privatnog medija i nemogućnosti prisustva sjednicama gradskog vijeća.

Ombudsmeni su po službenoj dužnosti pokrenuli istragu na osnovu medijskog izvještavanja o napadu na novinare Centra za istraživačko novinarstvo (CIN), pri vršenju službenih zadataka, na području Brčko distrikta BiH.¹⁹⁶ Zahtijevano je da Policija Brčko distrikta BiH dostavi izjašnjenje koje radnje i mjere su poduzeli u pogledu napada na novinarku CIN-a i snimatelja¹⁹⁷. Nakon očitovanja da Policija pod nadzorom Tužilaštva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, provodi istragu i činjenice da je Tužilaštvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine podnijela Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, praćen je postupak poduzimanja procesnih radnji od strane Tužilaštva u predmetnoj pravnoj stvari sve do donošenja tužilačke odluke i podizanja optužnice pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH.¹⁹⁸ Optužnica sa krivičnim nalogom podignuta je protiv fizičke osobe zbog izvršenja krivičnog djela - Laka tjelesna povreda - iz člana 170. stav (1) Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH u sticaju s krivičnim djelom -

¹⁸⁸ Ž-BR-04-298/25

¹⁸⁹ Termin „novinar“ integriše označavanje oba spola i rodno neutralne osobe.

¹⁹⁰ Ž-SA-05-1702/25, Ž-SA-05-1293/25

¹⁹¹ Ž-SA-05-1487/25

¹⁹² Ž-MO-05-121/25

¹⁹³ Ž-MO-05-76/25

¹⁹⁴ Ž-BL-05-194/25

¹⁹⁵ Ž-SA-05-1555/25

¹⁹⁶ Ž-BR-05-102/25

¹⁹⁷ Izvršen dana 27. februara 2025. godine u Brčkom.

¹⁹⁸ Tužilaštvo Brčko distrikta BiH dostavilo je akt broj T18 0 KT 0018361 25 od 07.08.2025. godine.

Oštećenje tuđe stvari - iz člana 287. stav (1) Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH sve u vezi s članom 54. istog zakona.

Ombudsmeni kontinuirano podsjećaju na zaključke, mišljenja i preporuke iz Specijalnog izvještaja o položaju novinara i slučajevima prijetnji novinarima u Bosni i Hercegovini¹⁹⁹ koje su upućene nadležnim organima, u kojem su jasno naglasili da status novinara u društvu mora biti uređen, a novinarima zagarantovano uživanje osnovnih prava i sloboda. Ovo, između ostalog, podrazumijeva pravo na sigurnost i dostojanstvo, zbog čega je nužno da se napad na novinare u krivičnim zakonima definiše kao posebno krivično djelo ili kao teži oblik krivičnog djela napada na službenu osobu u vršenju službene dužnosti. Preporuke Ombudsmena nisu realizovane što potvrđuje i Izvještaj Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu.²⁰⁰

Mediji predstavljaju sponu između donosilaca odluka i građana, a njihovo prisustvo omogućava javnosti da bude informisana o pitanjima od zajedničkog javnog interesa, njihovo prisustvo sjednicama zakonodavnog organa vlasti predstavlja osnovni oblik demokratskog nadzora i osigurava transparentnost. Ograničavanje prisustva novinara sjednicama lokalnog organa zakonodavne vlasti, bez pravnog osnova, predstavlja kršenje prava na slobodu informisanja, stoga svako eventualno uskraćivanje prava mora biti jasno obrazloženo, zasnovano na zakonskim osnovama i proporcionalno cilju koji se želi postići. U razmatranom slučaju Ombudsmeni su uputili preporuku gradskom vijeću: da se omogući transparentan rad vijeća uz nesmetano prisustvo predstavnika medija, odluke koje se tiču eventualnog ograničavanja pristupa medijima da se donose u skladu s važećim zakonskim propisima uz jasno obrazloženje te da se osigura ujednačeno i nepristrasno postupanje prema svim medijskim kućama, bez diskriminacije.²⁰¹

Zabrana diskriminacije obuhvata sve sfere društva. Ukoliko je privatni *online* medij, koji je uredno registrovan kao poslovni subjekt koji izmiruje svoje obaveze, isključen iz programa podsticaja kantonalne vlade,²⁰² to može predstavljati posrednu diskriminaciju, zbog čega je upućena preporuka kantonalnoj vladi da osigura donošenje jasnih i transparentnih kriterija za raspodjelu budžetskih sredstava u slučajevima dodjele podrške lokalnim medijima, da u procesu donošenja budućih odluka o raspodjeli budžetskih sredstava osigura jednak tretman svih lokalnih medija, kao i da, u zavisnosti od raspoloživosti finansijskih sredstava razmotri mogućnost naknadnog uključivanja žalitelja u dodjelu finansijskih sredstava. Preporuka je realizovana, vlada je informisala Ombudsmene da će u 2025. godini sredstva biti raspoređena na osnovu javnog poziva, a u julu 2025. godine je usvojena odluka o odobravanju finansijskih sredstava službi za odnose sa javnošću vlade u svrhu podrške lokalnim medijima, kada su sredstva nakon provedenog javnog poziva, između ostalog, dodijeljena i žalitelju. U pogledu zahtjeva za retroaktivnu dodjelu sredstava, žalitelj je upućen na mogućnost sudske zaštite od diskriminacije²⁰³.

¹⁹⁹ <https://www.ombudsmen.gov.ba/>

²⁰⁰ SWD(2025) 751 final, od 04. 11. 2025. godine;

²⁰¹ Ž-SA-08-1294/24, preporuka broj P-94/25

²⁰² Ž-LI-06-1/25, preporuka broj P-168/25

²⁰³ Žalitelj je informisan i o odredbi člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije, "Službeni glasnik BiH", broj 59/09 i 66/16;

Od novinarstva se zahtijeva njegovanje kulture javne riječi, pridržavanje najviših profesionalnih i etičkih načela i istinito izvještavanje. Svaki senzacionalizam, objave koje nisu istinite i koje ne sadrže provjerene podatke, objave u kojima se krši pravo na privatnost, bez zaštite iznose lični podaci, ne samo da predstavljaju povredu pozitivnih zakonskih propisa i prava građana na koje se direktno odnose, nego izlaze iz okvira postavljenih standarda i načela ove profesije.

Postupajući po žalbama zbog neistinitog izvještavanja koje za posljedicu može imati povredu ugleda i časti, ali i izazvati međunacionalnu netrpeljivost, kao i po žalbi zbog grube povrede prava na privatnost, dostojanstvo i lični integritet, u suprotnosti s Kodeksom za štampu i online medije BiH (član 11. - Zaštita privatnosti), Ombudsmeni su isto uputili Vijeću za štampu i online medije Bosne i Hercegovine kako bi poduzeli mjere iz okvira svoje nadležnosti.²⁰⁴

4.13. Besplatna pravna pomoć

Građani slabog imovinskog stanja predstavljaju ugroženu kategoriju koja nije u mogućnosti adekvatno zaštititi svoja prava i interese pred nadležnim organima. Njihovo pravo na pristup sudu i drugim organima ograničeno je njihovim materijalnim mogućnostima. Osiguravanje jednakosti pred sudom i drugim organima najčešće se omogućava primjenom instituta besplatne pravne pomoći i na taj način se poništavaju negativni efekti koje bi materijalne prilike imale na najugroženije kategorije stanovništva. Funkcionalan i efikasan sistem besplatne pravne pomoći predstavlja garant za jednak pristup sudu ranjivim kategorijama za zaštitu njihovih prava i interesa i to naročito povratnika, raseljenih osoba, apatrida i osoba pod rizikom od apatridije, djece koja nisu upisana u matične knjige rođenih, tražilaca azila, izbjeglica i osoba kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita.

Besplatna pravna pomoć u Bosni i Hercegovini organizovana je na sljedeći način:

- pri Ministarstvu pravde BiH osnovan je Ured za pružanje besplatne pravne pomoći sa sjedištem u Sarajevu;
- u Federaciji BiH su uspostavljeni kantonalni zavodi sa sjedištima u glavnim gradovima kantona, s napomenom da na području Srednjobosanskog kantona još uvijek nije usvojen zakon i nije počeo s radom zavod za pružanje besplatne pravne pomoći;
- u Republici Srpskoj uspostavljen je Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske (pri Ministarstvu pravde Republike Srpske) s organizacionim jedinicama u Istočnom Sarajevu, Banjoj Luci, Trebinju, Doboju i Bijeljini;
- U Brčko distriktu BiH osnovan je Ured za pravnu pomoć.

Ombudsmeni BiH prate rad kantonalnih i drugih zavoda/ureda preko građana koji se obraćaju Instituciji ombudsmena bilo da ih savjetuju da im se obrate zbog pružanja pravne pomoći i zastupanja ili prilikom podnošenja pojedinačnih žalbi građana na rad sudova i organa uprave kada se ustanovi da građani ostvaruju pravo na besplatnu pravnu pomoć.²⁰⁵

²⁰⁴ Ž-LI-05-82/25, Ž-LI-05-81/25, Ž-SA-05-1293/25

²⁰⁵ U predmetu broj Ž-SA-05-1194/24 Udruženje „Vaša prava BIH“ zastupalo je maloljetno dijete – stranca, podnosioca zahtjeva za azil. Udruženje je tokom postupaka kod nadležnih organa (Ministarstvo sigurnosti BIH i Služba za poslove sa strancima TC Bihać postavljeno za staratelja za poseban slučaj maloljetnoj osobi), a u predmetu broj Ž-SA-05-1121/24 Udruženje „Vaša prava BIH“ pružalo je besplatnu pravnu pomoć stranom

Ombudsmeni BiH su Vladi Srednjobosanskog kantona preporučili da usvoji Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći za područje Srednjobosanskog kantona²⁰⁶ i da okonča proces imenovanja direktora i izvrši zaposlenje osoblja u Zavodu za pružanje besplatne pravne pomoći. Nadležni organi Srednjobosanskog kantona nisu to učinili ni tokom 2025. godine.

punoljetnom državljaninu koji je bio smješten u Imigracionom centru, pa potom smješten u Azilantski centar u Delijašu.

²⁰⁶ Ž-SA-05-227/23, preporuka broj P-236/23

V. PRAVOSUĐE I UPRAVA

5.1. Uvod

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda garantuje pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom, u postupcima utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe.²⁰⁷ Shodno odredbama Ustava Bosne i Hercegovine²⁰⁸ prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad ostalim domaćim zakonima. Zagarantovana prava se odnose na sveobuhvatan proces koji se vodi u građanskim i krivičnim postupcima, ali i postupcima pred javnom upravom, odnosno primjenjuje se na sve postupke u kojima se utvrđuju ili ostvaruju građanska prava ili obaveze.

Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi tokom 2025. godine zaprimio je 794 žalbe, što je za 142 žalbe ili 21,78% više u odnosu na 2024. godinu kada su zaprimljene 652 žalbe. Upućene su 52 preporuke koje obuhvataju 185 predmeta. Kada je u pitanju pravosuđe, izjavljene su 374 žalbe na rad pravosudnih organa zbog dužine trajanja postupaka pred sudovima i tužilaštvima, na rad sudija i tužilaca, postupak izvršenja, nedostavljanje traženih informacija, postupanja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Ureda disciplinskog tužioca, ali i zbog samog merituma donesenih odluka. 10 žalbi se odnosi na rad advokata i advokatskih komora. Vezano za upravu izjavljeno je 405 žalbi a građani se obraćaju zbog neprimjerene dužine upravnog postupka, šutnje administracije, neefikasne reakcije inspekcijских službi, nepostupanje organa u zakonskim rokovima prilikom odlučivanja o zahtjevima stranaka, dostupnosti nadležnih organa prema zahtjevima građana itd.

5.2. Pravosuđe

Sudski postupak nije svrha sam za sebe nego je proceduralna garancija za ostvarivanje prava građana koja su predmet tih postupaka, zbog čega država mora sudski sistem organizovati na način koji će joj omogućiti da odgovori zahtjevima iz Konvencije.²⁰⁹

Nadležnost Institucije ombudsmena Bosne i Hercegovine propisana odredbama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine²¹⁰ sadrži ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama vezano za slabo funkcionisanje sudskog sistema ili nepravilno procesuiranje individualnih predmeta i da preporuči odgovarajuće pojedinačne ili opšte mjere. Ombudsmen se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može intervenisati u toku postupka koji se vodi, kada ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju njegovih dužnosti a također može dati preporuke organu vlasti koji je strana u postupku ili biti konsultovan od strane u postupku.

²⁰⁷ Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama član 6. stav (1);

²⁰⁸ Član II.2.

²⁰⁹ Evropski sud za ljudska prava, Presuda od 07.10.2004. godine u predmetu Baumann protiv Austrije, B 45;

²¹⁰ Član 4. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 50/08 i 61/23;

Tokom 2025. zaprimljena su 292 predmeta koji se odnose na rad sudskih organa i to: 38 žalbi zbog dužine trajanja postupka, 22 na rad sudija, 35 na izvršni postupak i 197 koje se odnose na ostale povrede prava tokom postupanja sudova po različitim vezanim osnovama. Na Visoko sudsko i tužilačko vijeće izjavljeno je 6 žalbi.

Određeni broj žalbi odnosi se na meritum donesenih sudskih odluka čije preispitivanje izlazi iz okvira nadležnosti ove Institucije o čemu žalitelji budu upoznati.²¹¹ Ovo nailazi na nerazumijevanje i kritiku žalitelja, na način da nakon obavijesti o zakonskim nadležnostima Ombudsmena žalitelji započinju s teškim kritikama prema Ombudsmenima što često uključuje žalbe Parlamentarnoj skupštini i stvara pritisak na rad, te ugrožava nezavisnost Institucije. Registrovane su i prijetnje Ombudsmenima.

Ombudsmeni su uputili osam preporuka radi efikasne primjene člana 6. Evropske konvencije u smislu: vođenja sudskog postupka, donošenja odluka, odnosno poduzimanja procesnih radnji u izvršnom postupku.

U nekim slučajevima Ombudsmeni su provodili istražni postupak protiv suda prvog stepena, a nakon donošenja odluke i korištenja pravnih lijekova na istu, po obraćanju žalitelja vodili postupak i u odnosu na sud drugog stepena, u kojem je tokom intervencije Ombudsmena donesena odluka.²¹²

Problem je što žalitelji nisu uvijek informisani o statusima svojih predmeta pred pravosudnim organima, te tokom postupka pred ovom Institucijom dobiju saznanje i o samom okončanju postupka.²¹³ U jednom od konkretnih slučajeva tek nakon istraživanja Ombudsmena prema sudu i prvog i drugog stepena žalitelj je upućen u kojoj procesnoj fazi se nalazi njegov postupak, nakon čega je mogao poduzeti potrebne pravne radnje u svom interesu.²¹⁴

5.2.1. Dužina trajanja sudskog postupka

Prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine razumnost dužine trajanja postupka mora se ocijeniti u okviru okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim praksom Evropskog suda, a naročito složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna stvar ima za apelanta.²¹⁵

Do povrede prava na suđenje u razumnom roku najčešće dovodi nepoduzimanje procesnih radnji sudova, nezakazivanje ročišta, vraćanje predmeta prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, prekidi do okončanja drugih postupaka koji su od značaja za presuđivanje i dr.

²¹¹ Ž-SA-08-1616/25, Ž-BR-08-210/25, Ž-BL-08-169/25

²¹² Prvostepeni postupak Ž-BL-08-451/24, drugostepeni postupak Ž-BL-08-295/25

²¹³ Ž-BL-08-337/25

²¹⁴ Ž-SA-08-1260/24

²¹⁵ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 94/14; „Prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda razumnost dužine trajanja postupka mora da se ocjenjuje u okviru okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijumima uspostavljenim praksom Evropskog suda, a naročito složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud za ljudska prava, Mikulić protiv Hrvatske, aplikacija broj 53176/99 od 07.02.2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav (38)“;

Nakon pokretanja istražnog postupka pred Institucijom ombudsmena uočeno je da sud poduzme neophodne radnje u predmetu, posebno u predmetima koji se vode u prvom stepenu.²¹⁶

Drugostepeni sudovi, u određenom broju slučajeva, dostavljaju tipske odgovore kojima potvrđuju da rad po konkretnoj žalbi nije okončan, da postupaju u skladu s Planom rješavanja starih predmeta, ali često ne daju informaciju kada bi se moglo očekivati donošenje odluke.

Dugotrajnost postupaka i prirodan protok vremena u određenim okolnostima može imati i realnu posljedicu da učesnici postupaka i ne dočekaju njegovo okončanje. U razmatranom slučaju žalitelj²¹⁷ je naveo da je jedan od tužilaca u sudskom postupku radi razvrgnuća zajednice koji traje već 22 godine, a zadnje ročište održano u maju 2022. godine prekinuto je radi provođenja ostavinskih rasprava iza sada već pokojnih tužilaca. S obzirom da tuženi jedno vrijeme ne vrši djelatnost za koju je registrovan, a i neki od tužilaca su već u godinama da možda neće dočekati kraj postupka, očigledna je potreba što hitnijeg nastavka ovog postupka. Po traženju Institucije ombudsmena, nakon nekoliko upućenih urgencija, zaprimljeno je izjašnjenje predsjednika suda, uz koje je priložena dnevna naredba postupajućoj sutkinji za hitno postupanje.

Postupci koji zahtijevaju odlučivanje o porodičnim i pravima djece moraju imati kontinuitet postupanja kako bi sudska odluka bila donesena u što kraćem vremenu. Podnositeljica žalbe,²¹⁸ tužiteljica, pokrenula je bračni spor protiv tuženog radi razvoda braka, povjeravanja maloljetne djece i određivanje visine izdržavanja u junu 2023. godine, koji do dana obraćanja Ombudsmenima nije okončan. Ombudsmeni su uputili preporuku postupajućem sudiji da nastavi aktivno i blagovremeno poduzimanje radnji s ciljem okončanja predmetnog postupka. Preporuka je realizovana, sud zaključio raspravu i donio odluku.

Bez obzira na dužinu samog postupka od izuzetne važnosti je aktivno učešće stranaka, naročito kada se radi o stečajnom postupku privrednih subjekata i ostvarivanja njihovih potraživanja. Tokom ovakvih postupaka evidentno je postojanje značajnog broja radnih sporova, koji u znatnoj mjeri utječu na duže trajanje postupka, zbog čega se u situaciji kada ne postoji opravdan razlog za upućivanje preporuke podnosilac žalbe upoznaje sa izjašnjenjem odgovornog organa uz uputu da se obrati stečajnom upravniku i zatraži uvid u spis predmeta.²¹⁹

Također, narušava se i prioritet u rješavanju predmeta po radnim sporovima.

5.2.2. Plan rješavanja predmeta

Pravo na postupak pred sudom u razumnom vremenu je neodvojivi dio prava na pravično suđenje, onako kako je ono definisano i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, zbog čega je obaveza države da svoje pravosuđe organizuje na način koji će obezbijediti građanima bez obzira na njihovu finansijsku situaciju ili nivo obrazovanja,

²¹⁶ Ž-LI-08-103/25

²¹⁷ Ž-MO-08-136/25

²¹⁸ Ž-BL-08-84/25, preporuka broj 114/25

²¹⁹ Ž-BL-08-53/25

predvidive rezultate suđenja, uključujući i vrijeme potrebno za donošenje odluke i efikasne pravne lijekove.

Rješavanje pitanja zaostalih predmeta je, bez obzira na protek vremena od početka reforme pravosuđa, još uvijek značajan problem u sudovima Bosne i Hercegovine. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine usvojilo je Uputstvo za izradu plana rješavanja starih predmeta prema starosti inicijalnog akta (Uputstvo) u decembru 2010. godine, s ciljem da se u sudovima intenzivira rad u pogledu rješavanja starih neriješenih predmeta i poveća efikasnost u radu. Formirana je Stalna komisija za praćenje implementacije Uputstva kao stalno tijelo VSTV-a BiH. To je bio početni reformski okvir kojim je na nivou pravosuđa uvedena obaveza da sudovi identifikuju stare predmete, utvrde plan njihovog rješavanja i prate realizaciju kroz izvještavanje. Plan rješavanja starih predmeta sudovi sačinjavaju za svaku kalendarsku godinu i on daje određenu vjerovatnoću kada će neki predmet doći u razmatranje od strane suda, kao i da će se poštovati redosljed zaprimanja inicijalnog akta, ali ne rješava suštinski problem dužine postupka. Plan rješavanja starih predmeta i dalje predstavlja neadekvatan mehanizam ublažavanja posljedica neprimjerene dužine trajanja postupaka.

Iz izjašnjenja drugostepenih sudova²²⁰, kao i u ranijim izvještajnim periodima, pozivanje na plan rješavanja predmeta predstavlja obrazloženje zašto u razmatranim postupcima nije donesena odluka. Kako stranke i dalje nemaju saznanje kada će odluka suda biti donesena, ta informacija, sama po sebi, ne znači mnogo u postupku ostvarivanja njihovih prava. Ukoliko su sudovi opredijeljeni za prevashodno postupanje u predmetima koji su obuhvaćeni planom i dijelom novozaprimljenih predmeta neophodnih za predviđenu normu, protekom vremena u kojem nisu poduzete procesne radnje u novozaprimljenim predmetima može se očekivati da i oni budu svrstani u kategoriju „starih predmeta“.

Kada izjašnjenje suda sadrži okvirno vrijeme u kojem se sa određenom izvjesnošću može očekivati donošenje odluke, isto bi trebalo biti i ispoštovano. U razmatranom predmetu²²¹ nadležni sud je obavijestio žalitelja da postupa po planu rješavanja predmeta, a donošenje odluke u predmetnoj pravnoj stvari „očekuje se u prvoj polovini 2025. godine“ što nije učinjeno. Tek nakon upita upućenog od strane Institucije ombudsmena, sud je donio presudu 20.08.2025. godine.

U postupku po žalbi na drugostepeni sud pred kojim se vodi upravni spor radi ostvarivanja prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja rješenje u upravnom postupku je doneseno u julu 2023. godine, tuženi je u oktobru 2024. godine dostavio spis i odgovor na tužbu nadležnom sudu, koji je Ombudsmenima dostavio izjašnjenje *da se predmet nalazi u evidenciji, te da još nije okončan i da sudeći sudija trenutno rješava predmete po tužbama iz 2022. godine.*²²²

Izuzetak nisu ni postupci koji su pozitivnim zakonskim odredbama propisani kao postupci hitne prirode.²²³ U radnom sporu i predmetu u kojem se tužbenim zahtjevom traži i utvrđivanje diskriminacije, datum podnošenja inicijalnog akta je februar 2019. godine, a postupak po žalbi

²²⁰ Ž-BR-08-175/25

²²¹ Ž-MO-08-100/25

²²² Ž-SA-08-399/25

²²³ Ž-SA-08-410/24, preporuka broj P-9/25

na kantonalnom sudu se vodi od oktobra 2022. godine, u istome nije odlučeno, a nije niti odgovoreno na traženje Ombudsmena. Upućena je preporuka da sud odmah po prijemu preporuke uspostavi saradnju s Institucijom ombudsmena na način propisan Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, kao i da poduzme neophodne aktivnosti, u skladu sa standardima člana 6. stav (1) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, s ciljem što skorijeg donošenja odluke u predmetu. Nakon odgovora suda u kojem se, između ostalog, navodi da se ovaj predmet trenutno ne nalazi u planu rješavanja predmeta, u skladu s članom 32. stav (2) Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine²²⁴ sa ovime je upoznato i Visoko sudsko i tužilačko vijeće koje je sudu uputilo akt u kojem se navodi: *“...predmetnim dopisom Vas želimo obavijestiti da je preporuka Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine bila predmetom razmatranja na sastanku Stalne komisije za efikasnost i kvalitet sudova (u nastavku Stalna komisija) održanom 3.4.2025. godine pri čemu su članovi Stalne komisije upoznati sa svim navodima o konkretnom spisu, kao i sadržajem Vašeg izjašnjenja i izjašnjenja postupajuće sudije u pogledu navedenog pitanja. Cijeneći odredbe Uputstva za izradu plana rješavanja predmeta u sudovima, a na koje se poziva i postupajući sudija, pozivate se da razmotrite mogućnost rješavanja postupka koji je predmet prigovora, u preostalom dijelu norme koji ne obuhvata planove rješavanja predmeta.”*²²⁵

5.2.3. Izvršenje

Osiguranje provođenja sudske odluke je temelj principa vladavine prava. Iz tog razloga izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio suđenja u smislu člana 6. Evropske konvencije²²⁶, što je stav i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.²²⁷

Neizvršavanje sudskih odluka od strane organa javne vlasti bilo je predmet razmatranja tokom izvještajnog perioda. U konkretnom postupku²²⁸ po žalbi zbog neizvršenja pravosnažnog rješenja o naknadi zbog izuzete imovine, nadležni sud nije niti odgovorio na zahtjev Ombudsmena zbog čega je upućena preporuka kojom je ukazano na obavezu saradnje i postupanja po aktima Ombudsmena. O svemu je informisano i Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine koje je poduzelo radnje iz okvira svoje nadležnosti i dostavilo informaciju o izvršnim radnjama koje su poduzete u predmetnoj pravnoj stvari.

Kontinuirano je praćena je realizacija preporuke²²⁹ u postupku gdje je žalitelj još 2012. godine pokrenuo postupak prinudnog izvršenja utvrđenih prava iz radnog odnosa. Nakon više obraćanja postupajućem sudu u maju 2025. godine zaprimljena je informacija da je, radi namirenja žalitelja i drugih radnika kao tražilaca izvršenja, donesen zaključak o prodaji nekretnina izvršenika i

²²⁴ Član 32. stav (2): *“Ako jednom, kada su preporuke date, predmetni organ vlade ne poduzme odgovarajuće mjere u roku koji je Ombudsmen odredio, ili ako ne obavijesti Ombudsmena o razlozima njihovog nepoduzimanja, Ombudsmen može ukazati ministru odgovornom za taj organ ili najvišim organima vlade, na tok predmeta i na date preporuke. Ako Ombudsmen nakon toga ne dođe do rješenja u predmetu u kojem je po njegovom mišljenju bilo moguće naći pozitivno rješenje, taj problem bit će uvršten u godišnji ili specijalni izvještaj, spominjući imena organa vlasti ili službenika koji su zauzeli takav stav.”*

²²⁵ Akt broj 12-08-6-3-131/2025 od 10.04.2025. godine;

²²⁶ Evropski sud za ljudska prava, Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36;

²²⁷ Odluka broj AP 1248/07 od 11. novembra 2009. godine i AP 2558/07 od 29. juna 2010. godine;

²²⁸ Ž-BL-08-126/25, preporuka broj P-184/25

²²⁹ Ž-BR-08-321/23, preporuka broj P-193/24

zakazano prvo ročište za prodaju. Preporuka je prihvaćena, međutim Ombudsmeni ne mogu utjecati na iznos novčanih sredstava koji se prodajom nekretnina može osigurati.

5.2.4. Praćenje/monitoring sudskih postupaka

Praćenje stanja ostvarivanja i zaštite ljudskih prava u oblasti pravosuđa Institucija ombudsmena vrši i putem praćenja sudskih postupaka. Na odluku za korištenje ovog mehanizma utječu sami navodi žalbe i dokumentacija priložena uz istu, indikacija na povrede ljudskih prava, ranjivost stranke (osoba s invaliditetom, zaštita interesa djece), neprimjerena dužina postupka i dr.

Evidentno je obraćanje građana za praćenje sudskih postupaka koji cijene da će prisustvo predstavnika Institucije ombudsmena osigurati nepristrasan postupak ili naprotiv smatraju da će bez obzira na osnovanost njihovog zahtjeva izdejsstvovati odluku u svom interesu.

Osim toga, u konkretnom slučaju sud prvog stepena, postupajući u krivičnom postupku također je uputio zahtjev za prisustvo predstavnika Institucije, zbog navoda branioca optuženog u vezi s pritiscima na odbranu i tvrdnjama o političkim elementima postupka. Ombudsmeni su nakon prisustva na glavnom pretresu zaključili da u konkretnom slučaju nisu utvrđene povrede prava na pravično suđenje niti drugi oblici povrede ljudskih prava, te da nema osnova za dalje postupanje Ombudsmena u predmetu. Stranke u postupku (uključujući branioca) upućene su da, ukoliko smatraju da je u toku krivičnog postupka došlo do povreda prava od strane sudskih ili tužilačkih organa, mogu koristiti redovne i vanredne pravne lijekove pred nadležnim sudovima, obratiti se Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH radi pokretanja postupka protiv nosilaca pravosudnih funkcija, ukoliko smatraju da su isti povrijedili pravila profesionalnog ponašanja, a po okončanju domaćih postupaka, eventualno podnijeti apelaciju Evropskom sudu za ljudska prava u skladu s članom 35. Evropske konvencije.²³⁰

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH je nezavisna institucija Bosne i Hercegovine, osnovana Zakonom o visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH čiji je osnovni mandat uspostava i očuvanje nezavisnog, efikasnog i odgovornog pravosuđa u Bosni i Hercegovini, što uključuje sljedeće nadležnosti: imenovanje sudija, tužilaca i stručnih saradnika, disciplinsku odgovornost, pravosudnu upravu i statistiku, budžete pravosudnih institucija, nadzor nad stručnim usavršavanjem, uvođenje IKT-a, kao i vodeću ulogu u provođenju i koordiniranju reformskih aktivnosti u pravosudnom sektoru Bosne i Hercegovine.

Evropska komisija u svom Izvještaju o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu²³¹ je navela da nezadovoljavajuće funkcionisanje pravosudnog sistema i dalje ugrožava prava građana i borbu

²³⁰ Ž-BR-08-300/25

²³¹ SWD (2025) 751 final, od 04. 11. 2025. godine Neophodno je: „...finalizirati i usvojiti nove zakone o VSTV-u i sudovima Bosne i Hercegovine, u skladu s preporukama Venecijanske komisije, te osigurati pristup VSTV-a svim informacijama potrebnim za obavljanje provjera integriteta, i u potpunosti implementirati odredbe Zakona o VSTV-u u dijelu koji se tiče integriteta kako bi se uspostavio pouzdan sustav provjere imovinskih kartica uz pomno vanjsko praćenje.”

protiv korupcije. Zakonodavne reforme i provjere integriteta ključne su za ponovnu izgradnju povjerenja javnosti u pravosudni sistem.

Tokom 2025. godine Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH zaprimila je šest žalbi u kojima je kao odgovorni organ označeno Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, dvije manje nego 2024. godine kada je zaprimljeno osam žalbi i upućena jedna preporuka.

Žalbe su izjavljene zbog nezadovoljstva postupanjem i odlukama Ureda disciplinskog tužioca Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine,²³² provođenja Javnog konkursa Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine,²³³ evidencije u elektronskom pravosudnom sistemu,²³⁴ odredbi Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine,²³⁵ kao i odredbi Pravilnika o testiranju kandidata za pravosudne funkcije i Poslovnika VSTV-a BiH.

Nakon provedenih postupaka koji su se odnosili na Ured disciplinskog tužioca Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, Ombudmeni nisu mogli utvrditi osnovanost žalbenih navoda. U svakom konkretnom slučaju konstatovano je postupanje u skladu s odredbama Zakona o visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, jer iz zaprimljenih odgovora nije bilo moguće s neophodnom dozom sigurnosti izvesti drugačiji zaključak.

Ombudmeni su razmotrili navode podnositeljice žalbe²³⁶ koja je ukazala na *diskriminirajuće i nepravedne odredbe* Pravilnika o kvalifikacionom i pismenom testiranju kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine²³⁷ (dalje: Pravilnika) i Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine²³⁸ (dalje: Poslovnika), a posebno odredbe člana 49. Poslovnika koja se odnosi na izbor kandidata za obavljanje razgovora,²³⁹ člana 30. Pravilnika²⁴⁰ kojim je uređeno pitanje vremenskog važenja ostvarenih

²³² Ž-SA-08-722/25, Ž-SA-08-88/25

²³³ Ž-SA-06-401/25

²³⁴ Ž-BL-08-321/25

²³⁵ Ž-BL-04-396/25.

²³⁶ Ž-SA-06-994/25, preporuka broj P-368/25

²³⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 78/14,45/15,48/16,12/18,i 51/18,12/21 i 64/21;

²³⁸ „Službeni glasnik BiH“, br.55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21,35/21, 68/21,1/22,26/23, 83/23,9/24,27/24 i 72/24;

²³⁹ Član 49. Poslovnika;

(1) Na razgovor se pozivaju kandidati koji su ostvarili odgovarajući uspjeh za kriterije stručnosti i sposobnosti pravne analize u skladu sa članom 56. ovog poslovnika.

(2) Kandidat s kojim je u posljednje dvije godine obavljen razgovor za poziciju istog nivoa neće se ponovo pozivati na razgovor i u tom slučaju u obzir će se uzeti ranije ostvareni uspjeh.

(3) Izuzetno od odredbe stava (2) ovog člana, kandidat može u prijavi podnijeti zahtjev da se s njim obavi novi razgovor nakon proteka perioda od godinu dana od posljednjeg razgovora, računajući do dana isteka roka za podnošenje prijava.

²⁴⁰ Član 30. Pravilnika;

(1) Ukupna ocjena stručnosti kandidata iz člana 28.a vrijedi dvije godine od dana polaganja pismenog testa, računajući do dana isteka roka za podnošenje prijava.

(2) Kandidat koji nije položio kvalifikacioni ili pismeni test, odnosno kandidat koji nije zadovoljan ostvarenom ukupnom ocjenom stručnosti ima pravo ponovo pristupiti kvalifikacionom i pismenom testu nakon proteka perioda od godinu dana od dana polaganja testa.

(3) U postupku odabira i imenovanja kandidata na pozicije nosilaca pravosudnih funkcija uzima se u obzir ukupna ocjena stručnosti kandidata ostvarena na testiranju u okviru javnog konkursa dok se svi prethodni rezultati poništavaju.

rezultata. Zaključeno je da pojedinačno posmatrane ove odredbe imaju administrativnu logiku, no njihova kombinovana primjena može dovesti do sistemske proceduralne nejednakosti.

Razmotrena je i odredba člana 54e. Pravilnika koji definiše radno iskustvo kandidata u odnosu na poziciju na koju se prijavio. Način bodovanja jasno propisuje da se bodovi dodjeljuju isključivo na osnovu ranijeg iskustva u pravosuđu i pravnim profesijama (sudija, tužilac, advokat, stručni saradnik ili savjetnik u sudu) što sve druge kandidate bez obzira na iskustvo u javnom ili privatnom sektoru u samom startu stavlja u neravnopravan položaj. Upućena je preporuka Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine: da, u kontekstu primjene člana 49. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća i člana 30. Pravilnika o kvalifikacionom i pismenom testiranju kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine, razmotri mogućnost normativne revizije, uz uvođenje mehanizma koji bi omogućio izuzetke u opravdanim slučajevima, čime bi se osigurala jednakost, pravičnost i meritornost u postupku imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine, kao i da izvrši izmjenu člana 54.e st. (2) i (3) Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća (radno iskustvo kandidata u odnosu na poziciju na koju se prijavio) na način da se, pored iskustva stečenog na poslovima stručnog saradnika i savjetnika u pravosudnim institucijama, vrednuje i iskustvo ostvareno na rukovodnim funkcijama u privatnom i javnom sektoru.

Zaprimljen je odgovor Vijeća²⁴¹ iz kojeg proizlazi da je na sjednici održanoj 18.12.2025. godine, razmatralo predmetne preporuke, te donijelo zaključak kojim se zadužuje Stalna komisija za legislativu i Stalna komisija za provođenje testnih procedura, strukturiranog razgovora i unapređenje postupka imenovanja da izvrše analizu odredbi člana 49. i člana 54e. stav (2) i (3) Poslovnika VSTV-a BiH, kao i relevantnih odredbi Pravilnika.

5.2.5. Žalba na rad sudija

Žalbe na postupanje sudija često se javljaju kao rezultat nezadovoljstva stranaka konačnim ishodom postupka i donošenjem odluke koja nije u njihovu korist i za koju u nekim slučajevima smatraju da je rezultat političkog²⁴² ili drugog utjecaja na sud. U određenim slučajevima žalitelji smatraju da Institucija ombudsmena može meritorno promijeniti odluku, što je u suprotnosti s članom 4. stav (2) Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH. Uz obavijest o nadležnostima Ombudsmena stranke se informišu o mogućnosti korištenja pravnih lijekova, shodno odredbama procesnih zakona, odnosno mogućnosti obraćanja Uredu disciplinskog tužioca Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ukoliko disponiraju valjanim činjeničnim i pravnim osnovom.

5.2.6. Ustavni sud Bosne i Hercegovine

Ustav Bosne i Hercegovine²⁴³ osigurava ustavnopravni okvir za organizaciju i funkcionisanje Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kao nezavisnog čuvara Ustava Bosne i Hercegovine i

²⁴¹ Akt broj 08-08-1-2601-4/2025 od 26.12.2025. godine;

²⁴² Ž-BR-08-221/25

²⁴³ Aneks 4 Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;

institucionalnog garanta za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zagarantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine i instrumentima Aneksa I. Ustava. Institucija Ustavnog suda je utemeljena članom VI Ustava, kojim se osim nadležnosti uređuju i organizaciona struktura i procedure, te konačnost i obaveznost odluka. Shodno odredbama člana VI. 4. Ustava BiH i Pravila Ustavnog suda, presude Ustavnog suda BiH su konačne, obavezujuće i izvršne, a svako fizičko i pravno lice dužno ih je poštivati.

Tokom izvještajnog perioda zaprimljeno je 14 žalbi koje se odnose na Ustavni sud BiH, zbog: nedonošenja odluka po izjavljenoj apelaciji,²⁴⁴ urgenciji za prioritarno donošenje odluke zbog opravdanog pravnog interesa,²⁴⁵ nužnosti donošenja odluke o privremenoj mjeri,²⁴⁶ izostanka informacije o statusu apelacije.²⁴⁷

Uvažavajući nezavisnost Suda Ombudsmeni su zahtijevali informaciju vezanu za žalbene navode, i u skoro svakom pojedinačnom slučaju Ustavni sud je informisao ovu instituciju, kao i same apelante da *“...od novembra 2022. godine Ustavni sud radi u otežanim okolnostima i sa nepotpunim sastavom jer nadležna entitetska zakonodavna tijela propuštaju ispuniti svoju ustavnu obavezu da izaberu sudije na upražnjene sudijske pozicije. Iz navedenog razloga ne mogu se održavati sjednice Velikog vijeća na kojima se u normalnim okolnostima donosio veliki broj odluka i Ustavni sud je prisiljen predmete rješavati isključivo na plenarnim sjednicama na koje se može uputiti samo ograničen broj predmeta. U principu, predmeti koji se upućuju na plenarnu sjednicu su samo oni koji se, po Pravilima Ustavnog suda, rješavaju hitno, te određeni, ograničeni broj dopustivosti. Međutim, uprkos velikim naporima koji se ulažu, čak ni svi hitni predmeti ne mogu u isto vrijeme biti upućeni na istu plenarnu sjednicu. Ustavni sud nema mehanizme kojima može utjecati na otklanjanje ovog problema, ali nastoji svojim organizacijskim prilagođavanjima novonastalim okolnostima ublažiti njegove posljedice kako bi ovakva situacija imala što manje utjecaja na postupke po predmetima pred Ustavnim sudom.”*²⁴⁸

Tokom praćenja predmeta iz prethodnog izvještajnog perioda²⁴⁹ zbog nedonošenja odluke po apelaciji izjavljenoj na odluku entitetskog Vrhovnog suda, Ustavni sud Bosne i Hercegovine obavijestio je Ombudsmene da je apelacija podnosioca žalbe riješena Odlukom o dopustivosti u februaru 2025. godine i dostupna na zvaničnoj internet-stranici Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u više svojih odluka i rješenja o neizvršavanju njegovih odluka je ukazao da se obaveznost i izvršnost odluka Ustavnog suda ne odnose samo na izreku te odluke, već i na pravno shvatanje i pravne ocjene o tome koje je ustavno pravo povrijeđeno i na koji način.²⁵⁰

²⁴⁴ Ž-SA-08-825/25

²⁴⁵ Ž-SA-08-1633/25

²⁴⁶ Ž-SA-08-1492/25, Ž-SA-08-1493/25

²⁴⁷ Ž-BL-08-613/25, Ž-BL-08-494/25

²⁴⁸ Broj: SU-09-995-1/25 i SU-09-998-1/25 Sarajevo, 29. oktobra 2025. godine;

²⁴⁹ Ž-BL-08-651/24

²⁵⁰ Odluka o dopustivosti i meritumu USBiH u predmetu broj U 8/19, para. 41. Rješenje USBiH u predmetu broj U 3/13, od 30. 9. 2016. godine. Rješenje USBiH u predmetu broj AP 289/03, od 1. 4. 2006. godine, para. 8. Rješenje USBiH u predmetu broj AP 854/04 od 1. 6. 2006. godine, para. 8.

Zaprimljena je žalbe žaliteljice²⁵¹ koja navodi da ju je entitetsko pravobranilaštvo pozvalo da plati 2100,00 KM na ime troškova parničnog postupka u kojem je učestvovala kao civilna žrtva rata radi naknade štete jer je sa dvije maloljetne kćerke bila zarobljena u logoru. U pozivu za izjašnjenje Ombudsmeni su podsjetili označeni odgovorni organ na Odluku o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine²⁵² da civilne žrtve rata (tužiocu u predmetima naknade štete pretrpljene usljed ratnih događaja) u postupcima koji se vode protiv entiteta (tuženih) neće trpjeti pretjeran teret zbog gubitka sporova i u vezi s tim naknade troškova postupka prema pravobranilaštvu, zastupniku entiteta. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, pozivajući se na stav Evropskog suda za ljudska prava²⁵³ utvrdio da, iako je postupanje suda koji je dosudio naknadu troškova postupka pravobranilaštvu zakonito i legitimno, ono nije proporcionalno iz razloga što *apelantica tužba, u vrijeme podnošenja tužbenog zahtjeva protiv tužene, nije bila nerazumna ili neutemeljena, odnosno apelantica je mogla očekivati uspjeh svoje tužbe jer su sudovi u BiH u pogledu primjene pravne norme na koju se ona pozvala imali različite pravne stavove, uključujući one na osnovu kojih su dati tužbeni zahtjevi usvajani. Pravobranilaštvo se finansira iz budžeta, čime se nalazi u drugačijoj situaciji negoli advokat. Puni iznos dosuđenih troškova nije neznatan (3.000,00 BAM) imajući u vidu finansijsku situaciju u kojoj se nalazila tužiteljica, zbog koje je bila oslobođena plaćanja sudske takse.* Ustavni sud Bosne i Hercegovine je iz ovih razloga utvrdio da je apelantici prekršeno pravo na imovinu (jer miješanje u to pravo nije bilo proporcionalno) i pravo na pravično suđenje, u dijelu prava na pristup sudu.

5.2.7. Transparentnost izbora sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Ombudsmeni su proveli postupak istraživanja²⁵⁴ u pogledu navoda žalitelja da mu se uskraćuje pristup sjednici Radne grupe na kojoj će se provesti intervju s kandidatima za funkciju sudije Ustavnog suda BiH, jer ne postoji pravni osnov za njegovo prisustvo, nakon čega je Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH upućena preporuka da uredi pitanje prisustva javnosti sjednicama Radne grupe za izbor sudije Ustavnog suda Bosne i Hercegovine koje bira Zastupnički dom Federacije BiH, na način koji će se osigurati adekvatna uključenost javnosti u predmetni postupak izbora. Ombudsmeni su u preporuci izrazili stav da izbor i imenovanje sudija u Ustavni sud Bosne i Hercegovine, kao najvažniju sudsku instancu tzv. čuvara ustava, svakako mora u određenom segmentu uključiti i javnost, te cijene osnovanim navode žalitelja da odluka Radne grupe da žalitelj ne može prisustvovati intervjuu kandidata nema zakonsko uporište. Ombudsmeni smatraju da navedeno pitanje treba biti propisano na način da se osigura proporcionalnost između zaštite integriteta procesa izbora sudija s jedne strane, i uključenosti javnosti u sam proces izbora, s druge strane. Pored navedenog, odluka da se javnost isključi iz ovog dijela postupka izbora, mora biti pravno osnovana i jasno obrazložena.

²⁵¹ Ž-BR-08-247/25

²⁵² Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u predmetu broj AP- 1101/17 od 22. marta 2018. godine.

²⁵³ Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske, Apelacija broj 72152/13, presuda od 6. 9. 2016. godine;

²⁵⁴ Ž-SA-05-153/25, preporuka broj P-242/25

5.2.8. Tužilaštva

Tužilaštva su samostalni državni organi koji u okviru propisanih nadležnosti poduzimaju zakonom određene mjere u pogledu otkrivanja i gonjenja učinilaca krivičnih djela i ulažu pravne lijekove radi zaštite zakonitosti.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 76 žalbi u kojima su kao odgovorni organ označena tužilaštva, što je za 5,56% više nego u 2024. godini i upućene su tri preporuke.

Žalbe su izjavljene zbog nepoduzimanja radnji po podnesenim krivičnim prijavama,²⁵⁵ nedonošenja tužilačke odluke u pokrenutim postupcima, nezadovoljstva tužilačkim odlukama,²⁵⁶ nepostupanja tužilaštva usljed kojeg žalitelji nisu mogli ostvariti pravo u drugim postupcima, nedostavljanja traženih informacija i dokumentacije,²⁵⁷ neinformisanosti oštećenih o poduzetim radnjama²⁵⁸ itd.

Postupajući po žalbama izjavljenim na meritume tužilačkih odluka, Ombudsmeni su obavijestili žalitelje da se odredba člana 4. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine²⁵⁹, primjenjuje i na odluke postupajućih tužilaštava, te upute o načinima korištenja pravnih lijekova.²⁶⁰

Uočeno je da nakon djelovanja Ombudsmena, u predmetima pokrenutim po žalbi zbog dugotrajnosti postupaka do donošenja tužilačke odluke, nadležno tužilaštvo poduzme krivičnopravne radnje i donese odluku.²⁶¹

Žaliteljica je navela da je početkom 2024. godine podnijela krivičnu prijavu zbog neplaćanja zakonske obaveze izdržavanja, tužilaštvo nije pokrenulo rad na predmetu sve do oktobra mjeseca 2024. godine, tek nakon više urgencija kod postupajućeg tužioca uzeta je izjava okrivljenog ali nije donesena tužilačka odluka. Nakon pokretanja postupka pred Institucijom ombudsmena zaprimljen je odgovor da je podignuta optužnica u predmetnoj pravnoj stvari.²⁶²

Žalitelj je izjavio žalbu na nadležno tužilaštvo iz razloga što u krivično pravnom predmetu nisu utvrđene sve činjenice od kojih zavisi mogućnost provođenja ostavinskog postupka iza njegovog pokojnog sina.²⁶³ Ombudsmeni su predmetnom tužilaštvu i sudu uputili preporuku da poduzmu neophodne zakonske radnje iz okvira svoje nadležnosti, radi utvrđivanja činjenica i donošenja odluka, relevantnih za provođenje ostavinskog postupka iza preminulog ostavitelja i o tome obavijeste postupajućeg notara. Preporuka je prihvaćena, žalitelj je ostvario pravo zbog kojeg se obratio i zahvalio Instituciji ombudsmena na djelovanju.

²⁵⁵ Ž-SA-08-1659/25

²⁵⁶ Ž-BL-05-334/25

²⁵⁷ Ž-BL-06-91/25, Ž-SA-08-218/25, Ž-SA-05-1517/25, Ž-BL-08-427/25

²⁵⁸ Ž-BL-08-675/25

²⁵⁹ Propisuje da je izvan nadležnosti Ombudsmena Bosne i Hercegovine preispitivanje merituma sudskih odluka.

²⁶⁰ Ž-BL-08-484/25

²⁶¹ Ž-BL-08-81/25

²⁶² Ž-SA-08-268/25

²⁶³ Ž-BR-08-74/25, preporuka broj P-141/25

Tužilaštva kao i drugi javni organi imaju obavezu postupati u skladu s odredbama zakona o slobodnom pristupu informacijama i strankama dati ispravnu pouku o pravnom lijeku. Postupajući po žalbi žaliteljice kojoj je u drugostepenoj odluci tužilaštva, kojem se obratila za pristup informacijama, data pouka o pravnom lijeku prema kojoj se žalba na doneseno rješenje može izjaviti Instituciji ombudsmena u ostavljenom roku. Polazeći od uloge Ombudsmena da prati rad nadležnih organa u pogledu primjene zakonskih odredbi o slobodi pristupa informacijama, a ne da preuzima ulogu organa od kojeg bi se očekivalo da u trećem stepenu ispituje zakonitost donesenog rješenja, Ombudsmeni su uputili preporuku nadležnom tužilaštvu *„da ubuduće prilikom odlučivanja o zahtjevima za pristup informacijama uvaži naprijed navedeno i vodi računa o ulozi Institucije ombudsmena u pogledu primjene odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama, a imajući u vidu ostvarivanje prava građana koji podnose zahtjev za pristup informacijama.“*²⁶⁴

Žalitelji u pojedinim slučajevima navode da nemaju informacije o radnjama koje nadležno tužilaštvo poduzima u konkretnim predmetima, kao niti u kojoj fazi se nalazi postupak po krivičnoj prijavi. Međutim, u toku postupka istraživanja Institucija ombudsmena zaprimila je relevantne informacije iz kojih je vidljivo da se predmetni postupak vodi u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i da nema osnova za eventualno upućivanje preporuke.²⁶⁵

5.2.9. Tužilaštva i zaštita prava djece

Suočeni s godinom u kojoj su otkrivena teška kršenja prava djece Ombudsmeni ukazuju da shodno obavezama koje proizlaze iz Konvencije o pravima djeteta nadležni organi trebaju poduzimati sve odgovarajuće zakonske mjere kako bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupanja, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, staratelja ili bilo koje druge osobe koja se brine o djetetu.

Imajući u vidu naprijed navedeno nadležna tužilaštva moraju djelovati urgentno, zakonito i efikasno u otkrivanju i procesuiranju počinitelja svakog oblika krivičnih radnji na štetu djece.²⁶⁶

5.2.10. Advokati

Zakonima o advokaturi uređeno je pružanje stručne pravne pomoći fizičkim i pravnim osobama u ostvarivanju i zaštiti njihovih prava, obaveza i pravnih interesa putem advokatske službe, propisani su uslovi za bavljenje advokaturom, organizacija i položaj advokata, advokatskih stručnih saradnika za pravne poslove i advokatskih pripravnika, nadležnost i rad entitetskih advokatskih komora.²⁶⁷

Advokatska komora je nezavisna, profesionalna organizacija koja okuplja advokate radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva, uređivanja advokatske djelatnosti i zaštite interesa profesije.

²⁶⁴ Ž-BL-08-481/25, preporuka broj P-306/25

²⁶⁵ Ž-BL-08-553/25

²⁶⁶ Ž-BR-01-94/25, Ž-BR-01-95/25 i Ž-BR-01-96/25, preporuka broj P-83/25; Ž-BL-01-849/25

²⁶⁷ Zakon o advokaturi FBiH, „Službene novine FBiH“, br. 25/2002, 40/2002, 29/2003, 18/2005, 68/2005, 42/2011, 01/2025, Zakon o advokaturi Republike Srpske, „Službeni glasnik RS“, br. 80/2015;

Ona upisuje advokate u imenik, utvrđuje kodeks etike, vrši disciplinski nadzor i osigurava kvalitet pravne pomoći koju pružaju njezini članovi.

Tokom 2025. godine Institucija je zaprimila 10 žalbi koje se odnose na neprofesionalan rad advokata, dugotrajnost postupanja advokatskih komora u disciplinskim postupcima, nedostavljanje traženih informacija itd.

Osim žalbi Institucija je zaprimila i zahtjev²⁶⁸ kojim se od Ombudsmena Bosne i Hercegovine traži stav i mišljenje u tumačenju odredbi Kodeksa etike advokata Advokatske komore u smislu zakonitosti imenovanja advokata u nadzorni odbor javnog preduzeća. Ombudsmeni su ukazali da su članom 2. Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine jasno propisana ovlaštenja i nadležnosti Ombudsmena Bosne i Hercegovine i nije propisana mogućnost tumačenja pravnih propisa. Autentično tumačenje zakona i drugih pravnih akata spada isključivo u nadležnost njegovog donosioca.

Od Institucije je zatražena i uputa²⁶⁹ na koji način osoba nakon završenih studija može započeti pripravnički staž u advokaturi na prostoru svoje lokalne zajednice. Nakon detaljnih instrukcija da se za pitanja pripravničkog staža, nostrifikacije diplome, kao i polaganja pravosudnog ispita pismenim putem obrati Ministarstvu pravde, Ministarstvu prosvjete i kulture, kao i Advokatskoj komori entiteta, zaprimljena je zahvala na značajnoj pomoći.

Postupajući po žalbama kojima se zahtijeva preispitivanje postupanja i odgovornost advokata, Ombudsmeni su građane poučili o ovlastima ove Institucije, te uputili na postupke koje, ukoliko cijene da disponiraju činjeničnim i pravnim osnovom, mogu eventualno pokrenuti pred nadležnim organima krivičnog gonjenja, građanskim postupcima za naknadu štete, kao i postupkom za utvrđivanje disciplinske odgovornosti advokata.

Žalbeni navodi žaliteljice²⁷⁰ su se odnosili na neprofesionalno postupanje advokata, o čemu je obavijestila entitetsku i regionalnu advokatsku komoru ali do dana obraćanja Instituciji ombudsmena po istom nije odgovoreno. Tokom postupka pred Institucijom ombudsmena prijava žaliteljice je dostavljena disciplinskom tužiocu Regionalne advokatske/odvjetničke komore, proveden i rješenjem okončan disciplinski postupak protiv advokata, a žaliteljica o svemu informisana.

Ombudsmeni ukazuju na značaj efikasnog postupanja i djelovanja advokatskih komora kao strukovnih udruženja koja imaju javna ovlaštenja.

Žalitelj je podnio žalbe zbog dužine trajanja disciplinskog postupka pred nadležnom komorom i brisanja iz advokatske komore,²⁷¹ u kojima se navodi da je 2022. godine optužnicom disciplinskog tužioca pokrenut disciplinski postupak protiv njega, radi počinjenja teže povrede advokatske dužnosti, ali postupak još uvijek nije okončan. Ombudsmeni su zaključili da je s obzirom na dužinu trajanja predmetnog postupka povrijeđeno pravo žalitelja na pravično

²⁶⁸ Ž-BL-08-361/25

²⁶⁹ Ž-BL-08-692/25

²⁷⁰ Ž-BR-08-26/25

²⁷¹ Ž-BL-08-157/25 i Ž-BL-08-157/25, preporuka broj P-341/25

suđenje. Upućena je preporuka Advokatskoj komori da poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti s ciljem donošenja odluke i okončanja postupka. U toku je praćenje realizacije preporuke.

5.3. Uprava

Dužnost organa uprave jeste da, postupajući u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i međunarodnim standardima zaštite ljudskih prava, osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana. Ovo podrazumijeva efikasnu organizaciju na izvršavanju poslova organa, brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u zakonom propisanom postupku, uz svestrano razmatranje tih stvari, poštujući propisana načela postupka, pravo žalbe, pravo na pomoć i zabranu diskriminacije. Pravo građana na dobru upravu reguliše i Povelja o osnovnim pravima Evropske unije.²⁷² Efikasnija, odgovornija i transparentnija javna uprava, koja će biti orijentisana ka građanima i spremna da odgovori svim evropskim zahtjevima, vizija je reforme javne uprave zacrtane dokumentima Strategijom reforme javne uprave²⁷³ te Strateškim okvirom za reformu javne uprave i Akcionim planom za reformu javne uprave za razdoblje 2018-2022. godine koji je produžen do kraja 2027. godine.

Tokom 2025. godine zaprimljeno je 405 žalbi iz ove oblasti, što je za 142 žalbe ili 53,88% više nego u 2024. godini. Najveći broj odnosio se na trajanje upravnog postupka, šutnju administracije, neučinkovitu reakciju inspekcijских službi, nepostupanje organa u zakonskim rokovima prilikom odlučivanja o zahtjevima stranaka, osporavanja prava stranaka na učešće u upravnom postupku. Razmatrani su i žalbeni navodi koji su se odnosili na pitanje raspoloživosti finansijskih sredstava pomoću kojih se osigurava funkcionisanje organa uprave i dostupnosti nadležnih organa prema zahtjevima građana.

Ombudsmeni su u 168 predmeta uputili preporuke kojima je preporučeno: da se poduzmu neophodne zakonske radnje u konkretnim postupcima, odluči o zahtjevima građana,²⁷⁴ osiguraju neophodna finansijska sredstva za rad uprave, preispitaju uslovi za realizaciju projekta subvencioniranja po javnom pozivu, pokrenu procedure za donošenje pravnih propisa, omogući pravo na pravni lijek, postupi po zakonu o slobodnom pristupu informacijama,²⁷⁵ okončaju započeti radovi na javnim površinama, postavte usporivači saobraćaja na određenoj putnoj dionici, imajući u vidu zaštitu i sigurnost građana²⁷⁶ itd.

Iako su organi vlasti dužni da Instituciji pruže odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrole, u nekim slučajevima nije odgovoreno na traženje Ombudsmena niti nakon upućivanja preporuke kojom se ukazalo na obavezu uspostavljanja saradnje.²⁷⁷

²⁷² Član 41.

²⁷³ Reformski proces u BiH odvija se na osnovu Strategije reforme javne uprave u BiH, koju su 2006. zajedno s Akcionim planom I (AP1), usvojili Vijeće ministara BiH (27. jula), Vlada Federacije BiH (3. avgusta), Vlada Republike Srpske (31. avgusta) i Vlada Brčko distrikta BiH (24. jula). Strategija reforme javne uprave je sveobuhvatan i univerzalan dokument koji pruža strateški okvir za navedenu reformu, fokusiran na unapređenje opštih upravnih kapaciteta, odnosno načina na koji je državna uprava organizovana, kako kreira politike, sačinjava i izvršava budžet, zapošljava i obučava kadrove.

²⁷⁴ Ž-SA-08-580/25, preporuka broj P-214/25

²⁷⁵ Ž-SA-08-589/25, preporuka broj P-227/25

²⁷⁶ Ž-SA-08-1247/24, preporuka broj P-271/25

²⁷⁷ Ž-BL-08-558/24, preporuka broj P-330/24

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine, osim na obaveze javnih organa posebno ukazuju da i građani imaju dužnost svoje obaveze ispunjavati u skladu s pozitivnim zakonskim propisima i propisanim rokovima, u interesu ostvarivanja zagarantovanih prava.²⁷⁸

Tokom izvještajnog perioda zabilježena su ponovljena obraćanja žalitelja povodom istog činjeničnog i pravnog osnova po kojemu je već proveden postupak i donesena odluka s kojom je upoznat.²⁷⁹ Ovakva postupanja za rezultat imaju neosnovano angažovanje zaposlenih i trošenje resursa ove institucije.

5.3.1. Finansijska sredstva neophodna za funkcionisanje javne uprave

Finansijska sredstva imaju presudan utjecaj na rad javne uprave, jer direktno određuju njen kapacitet, efikasnost i kvalitet usluga koje pruža građanima. Taj utjecaj se može sagledati kroz nekoliko ključnih aspekata: funkcionisanje i kontinuitet rada, kvalitet i brzinu usluga, razvoj i reforme. Finansijska sredstva ne garantuju sama po sebi dobar rad javne uprave, ali su neophodan preduslov za njenu efikasnost, profesionalnost i odgovornost.

Ombudsmeni na ovom mjestu ukazuju na uobičajen standard relevantnih međunarodnih organa za zaštitu ljudskih prava, posebno Evropskog suda za ljudska prava, da javni organi ne mogu koristiti nedostatak finansijskih sredstava kao opravdanje za neizvršavanje svojih obaveza predviđenih konvencijama.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine primila je žalbu udruženja²⁸⁰ povodom ostvarivanja prava iz oblasti lokalne samouprave. U postupku istrage utvrđeno je da se ne organizuju i ne provode izbori za članove savjeta mjesnih zajednica na području grada, te da se članovi biraju na prijedlog klubova vijećnika političkih subjekata, a da se ovakvo postupanje pravda nedostatkom finansijskih sredstava, zbog čega je upućena preporuka gradskom vijeću da bez odlaganja poduzme mjere iz svoje nadležnosti radi organizacije izbora za članove savjeta mjesnih zajednica u skladu s odredbama statuta grada, ustava kantona i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, što nije realizovano.

Direktor Agencije za razvoj jedinice lokalne samouprave²⁸¹ izjavio je žalbu, navodeći da se Agenciji uskraćuju novčana sredstva za rad. Prema očitovanju načelnika opštine, kao posljedica neusvajanja budžeta za 2024. godinu, došlo je do znatnog smanjenja priliva sredstava s kojima raspolaže opština. Ombudsmeni su načelniku opštine i predsjedniku skupštine opštine izdali preporuku da u skladu sa svojim nadležnostima u što kraćem roku pripreme i donesu budžet opštine za tekuću godinu i na taj način omoguće redovno finansiranje svih obaveza i normalno funkcionisanje ove lokalne zajednice, kao i da s ovom preporukom Ombudsmena upoznaju sve odbornike skupštine opštine. Preporuka je ispoštovana i u aprilu 2025. godine je usvojen budžet ove opštine.

²⁷⁸ Ž-SA-08-201/25

²⁷⁹ Ž-SA-05-10/25, Ž-SA-08-793/25, Ž-SA-05-1448/25, Ž-SA-05-1447/25, Ž-SA-05-1405/25, Ž-SA-05-1325/25, Ž-SA-05-1052/25, Ž-SA-05-1051/25, Ž-SA-05-1050/25, Ž-SA-05-1049/25, Ž-SA-05-1016/25, Ž-SA-08-1015/25, Ž-SA-05-949/25, Ž-SA-08-948/25, Ž-SA-08-947/25, Ž-SA-08-946/25, Ž-SA-05-945/25, Ž-SA-05-807/25

²⁸⁰ Ž-BL-06-112/25, preporuka broj P-127/25

²⁸¹ Ž-BL-08-396/24, preporuka broj P-37/25

Ombudsmeni su razmatrali više žalbi²⁸² u kojoj su korisnici iskazali nezadovoljstvo visinom isplate subvencija za rješenje stambenog pitanja po Javnom pozivu za mlade iz 2023. godine, u jednom kantonu, odnosno linearnom isplatom istog iznosa bez obzira na iznos utvrđen bodovanjem. Naglasili su da prethodna praksa isplate subvencija stvara legitimno očekivanje da će sredstva biti realizovana u punom iznosu. Kantonalna vlada je izvršila isplatu u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta i pojasnila da prethodni iznosi subvencija zavise od raspoloživih budžetskih sredstava i da ranije isplate ne predstavljaju pravno obavezujuću praksu. Ombudsmeni su prije svega uputili preporuku da se uspostavi saradnja s Institucijom ombudsmena, a potom i pruži jasan odgovor u vezi s pitanjem legitimnih očekivanja korisnika predmetne subvencije u smislu njenog obima i realizacije. Predstavnici institucije su održali sastanak s predstavnicima nadležnog ministarstva. Preporuka je realizovana, a Skupština Kantona je usvojila Zakon o doplati sredstava korisnicima subvencije iz javnog poziva za subvencioniranje rješavanja stambenog pitanja mladih iz 2023. godine, čime je predviđeno izdvajanje pet miliona KM za jednaku doplatu svim korisnicima koji su ostvarili pravo, čime je uspostavljen zakonski okvir za realizaciju potraživanja korisnika.

5.3.2. Transparentnost u postupanju javne uprave

Javne uprave bi morale konsultovati javnost u slučajevima donošenja odluka koje imaju direktan utjecaj na zdravlje, sigurnost i dobrobit zajednice, naročito djece. Postupak treba biti transparentan i javan, a odluke donesene otvoreno i odgovorno uz učešće predstavnika lokalne zajednice. Pristup pravdi, odnosno, pravu na pravni lijek mora biti dostupan.

Razmatrane su žalbe više grupa građana koje se odnose na smještaj Metadonskog centra na lokalitetu Bolnička ulica-Općina Centar Sarajevo,²⁸³ u neposrednu blizinu njihovih domova, škola, fakulteta i vrtića. Lokacija Centra se nalazi 50-ak metara od školskih vrata, što smatraju neprihvatljivim. Odluka o izmještanju Centra je donesena bez prethodnih konsultacija s lokalnom zajednicom, netransparentno, bez javne rasprave. Građani su dobili saznanja tek po okončanju radova, nakon dolaska korisnika usluga, registrovanih slučajeva konzumacije droga na otvorenom, ostavljenih šprica u parkovima i dvorištima, te pojave korisnika u stanju vidne ovisnosti u blizini škola i stambenih zgrada. Planovi nisu blagovremeno predstavljeni javnosti, niti je izvršena procjena utjecaja na zajednicu. Nije osigurano adekvatno 24-satno osiguranje niti je utvrđen bolnički režim rada Centra.

Nakon pokrenutog postupka pred Institucijom ombudsmena, ostvarene komunikacije s nadležnim opštinskim i kantonalnim organima, Odsjek za opijatsku supstitucionu terapiju (OST centar) izmješten je s predmetne lokacije a podnosioci žalbe su iskazali veliku zahvalnost Instituciji ombudsmena na brzim i pravovremenim aktivnostima.

²⁸² Ž-SA-08-432/25, Ž-SA-08-440/25 - Ž-SA-08-561/25, Ž-SA-08-567/25 i Ž-SA-08-643/25, preporuka broj P-179/25

²⁸³ Objedinjene pod brojem Ž-SA-08-1083/25

5.3.3. Zaštita prava građana

Kada organi i institucije koje imaju javne ovlasti vode postupak, dužni su strankama omogućiti što lakšu zaštitu i ostvarivanje prava, vodeći pritom računa da ostvarivanje njihovih prava ne bude na štetu prava drugih osoba niti u suprotnosti sa zakonom utvrđenim javnim interesom.

Zaprimljeno je više žalbi građana zbog nemogućnosti uključivanja u upravne postupke u kojima imaju legitiman interes.

Ovo je posebno značajno pitanje kada se radi o izdavanju dozvola za gradnju na lokaciji na kojoj su individualni stambeni objekti žalitelja pozicionirani kao prvi susjedni objekti uz planirani stambeno-poslovni objekat, radi čega su morali biti uključeni kao zainteresovane stranke u postupak odlučivanja o urbanističkoj i građevinskoj dozvoli. U konkretnom postupku upućena je preporuka nadležnom organu da odmah poduzme adekvatne mjere i radnje radi uspostave saradnje s Institucijom ombudsmena, na način propisan Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine te da Odjel za urbanizam i građenje dostavi traženo izjašnjenje na žalbene navode podnosioca žalbe, kao i urbanističku i građevinsku dozvolu na osnovu koje su započeti radovi na predmetnoj lokaciji.²⁸⁴ Preporuka nije realizovana.

Podnosilac žalbe²⁸⁵ ukazuje da je opština započela izvođenje građevinskih radova na izgradnji kružnog toka na zemljišnoj parceli koju on, zajedno sa svojim srodnicima, potražuje kroz više sudskih postupaka, tvrdeći da je predmetno zemljište nezakonito izvlašteno, nadležna služba uskratila mu je pristup građevinskoj dozvoli, obrazlažući to činjenicom da nije dokazao postojanje pravnog interesa niti status stranke u konkretnom upravnom postupku. Ombudsmeni su nadležnom kantonalnom ministarstvu uputili preporuku da razmotri ovaj i slične predmete s ciljem iniciranja izmjena relevantne legislative, posebno u dijelu koji se odnosi na priznavanje prava trećih osoba na učešće u postupcima izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola a opštini da ponovo razmotri zahtjev podnosioca žalbe za uvid u građevinsku dozvolu, uzimajući u obzir sudske sporove koji se vode u vezi s vlasništvom nad predmetnim nekretninama. Preporučeno je da u budućem radu, posebno pri odlučivanju u upravnim predmetima koji se odnose na nekretnine nad kojima postoji pravna nesigurnost, postupa s povećanom pažnjom i obazrivošću, uvažavajući načela pravičnosti, vladavine prava i legitimnih očekivanja građana te razmotri mogućnost privremene obustave građevinskih aktivnosti, ukoliko se dostave dokazi koji bi mogli utjecati na pravni status predmetnih nekretnina, kako bi se izbjegla potencijalna pravna ili materijalna šteta. Opština nije postupila po preporuci dok je nadležno ministarstvo prihvatilo preporuku.²⁸⁶

²⁸⁴ Ž-MO-08-31/25; Ž-MO-08-32/25, preporuka broj P-228/25

²⁸⁵ Ž-LI-08-43/25, preporuka broj P-220/25

²⁸⁶ U očitovanju, akt broj 07-01-19-6/23, od dana 02.10.2025. godine se, između ostalog, navodi: "... da će u svakom pogledu razmotriti mogućnost izmjene regulative i materijalnih zakona iz ove oblasti u dijelu koji se odnosi na stranke u postupku, te ukoliko se pokrene procedura izmjene, u svakom pogledu će biti provedena javna rasprava kako je to propisima i određeno, u kojoj će sigurno imati priliku dati izjašnjenje i sam žalitelj. U slučaju eventualnih dodatnih potrebnih informacija ili dokumentacije, ovo ministarstvo stoji na raspolaganju, kako Vašoj instituciji tako i imenovanom."

5.3.4. Komunikacija s građanima

Žalitelj je podnio dvije pismene molbe²⁸⁷ sa zahtjevom da bude primljen na razgovor kod načelnika opštine vezano za postupke koji se vode pred nadležnim službama, pismeni odgovor na te zahtjeve nije dobio, što je u suprotnosti s načelom transparentnosti i pravne sigurnosti u radu uprave, a tek po inicijativi Institucije ombudsmena, organ je dostavio izjašnjenja iz kojih je vidljivo da do prijema nije došlo, ali da je načelnik navodno usmeno ovlastio drugog službenika da komunicira sa žaliteljem. Ombudsmeni su uputili preporuku načelniku opštine da bez odlaganja organizuje prijem žalitelja, u skladu s njegovim zahtjevima, ili da ga pismeno obavijesti o konkretnim razlozima eventualnog odbijanja prijema, uz navođenje pravne pouke o daljem postupanju, te da u budućem radu postupa u skladu s načelima dobre uprave, vodeći računa o obavezi pravovremenog odgovaranja na pismene zahtjeve građana, posebno kada se tiču komunikacije s izabranim predstavnicima vlasti. Preporuka je realizovana.

5.3.5. Dužina trajanja upravnog postupka

Postupak pred organom uprave mora se voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje učestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine uočavaju neblagovremena i dugotrajna postupanja u svim fazama upravnog postupka zbog čega su, ne prejudicirajući suštinu odluka koje treba donijeti, upućivali preporuku²⁸⁸ da nadležni organ odmah, bez daljeg odlaganja, odluči o zahtjevu podnosioca žalbe, u skladu sa zakonom i nalazima preporuke, vodeći računa o načelima zakonitosti i ekonomičnosti postupka, kao i da poduzme potrebne mjere edukacije državnih službenika koji postupaju u upravnim stvarima, kako bi se obezbijedilo pravilno i blagovremeno provođenje upravnih postupaka u skladu sa zakonom. Preporuka se smatra ispoštovanom.

Građani²⁸⁹ su jedan period bili bez adekvatnih informacija o planiranim radovima vezanim za sanaciju dječijeg igrališta u velikom i centralnom gradskom naselju, i ukazivali na potencijalno neadekvatno uređenje površina koje najčešće koriste djeca, zbog čega je upućena preporuka gradskoj upravi da, bez odlaganja, poduzme sve neophodne radnje kako bi se završila sanacija dječijeg igrališta. Preporuka je u kratkom roku realizovana.

U razmatranom slučaju²⁹⁰ u kojem je okončanje postupka zavisilo od vještačenja od strane ovlaštene osobe, Ombudsmeni su nadležnom organu uputili preporuku da, bez daljeg odlaganja omogući provođenje geodetskog vještačenja u navedenom predmetu, kako bi upravni postupak mogao biti nastavljen i blagovremeno okončan, kao i da u budućem radu obezbijedi striktno poštivanje Zakona o upravnom postupku Federacije BiH, posebno u dijelu koji se odnosi na trajanje postupka i zaštitu prava stranaka. Preporuka se smatra ispoštovanom.

²⁸⁷ Ž-BR-08-192/24, preporuka broj P-285/25

²⁸⁸ Ž-LI-08-44/25, preporuka broj P-95/25

²⁸⁹ Ž-BL-05-275/25, preporuka broj P-175/25

²⁹⁰ Ž-LI-08-99/25, preporuka broj P-267/25

Posebno je značajno neodložno postupanje kada se radi o izdavanju uvjerenja o pripadnosti oružanim snagama i regulisanje radnog angažmana u oružanim snagama, gdje se zainteresovani žalitelj obraća nadležnim ministarstvima državnog i entitetskog nivoa, i tek je tokom djelovanja Institucije ombudsmena riješeno pitanje njegovog statusa, na čemu se zahvalio Instituciji.²⁹¹

U drugom slučaju žalitelj se obratio Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine žalbom koja se odnosi na Pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica, njegov zahtjev/žalba prosljeđivan je četiri puta nižim organizacionim jedinicama u skladu s Pravilima službe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, ali na isto nije zaprimio nikakav odgovor. Ombudsmeni su Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine preporučili da, u pogledu zaprimljenog obraćanja postupi na način propisan Zakonom o upravnom postupku u BiH²⁹², u skladu s iznesenim mišljenjem Ombudsmena u ovoj preporuci.²⁹³ Preporuka je ispoštovana.

5.3.6. Ping-pong efekat u upravnom postupku

Ping-pong efekat u upravnom postupku odnosi se na situaciju u kojoj se predmet više puta vraća između organa prvog i drugog stepena, bez konačnog rješavanja predmetne stvari, zbog formalnih ili proceduralnih nedostataka u odluci ili postupku. Ova pojava dovodi do povrede različitih vrsta prava, kao što je povreda prava na pravično suđenje, odnosno suđenje u razumnom roku, povreda prava na efikasan pravni lijek, te povreda načela ekonomičnosti i efikasnosti u upravnom postupku, a sve dovodi do pravne nesigurnosti stranke i neefikasnosti organa uprave.

Nakon provedenog postupka nadležnom kantonalnom ministarstvu je upućena preporuka da kao drugostepeni organ, odmah, bez odgađanja, poduzme efikasne mjere i radnje na donošenju odluke kojom će se meritorno odlučiti po izjavljenoj žalbi, bez vraćanja predmeta prvostepenom organu na ponovno odlučivanje.²⁹⁴ Ombudsmeni će pratiti realizaciju preporuke.

5.3.7. Pravo na pravni lijek

Pravo na efikasan pravni lijek proizlazi iz prava na „pravičan postupak” propisan članom 6. stav (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Upotrebom pravnih lijekova štite se pravno priznati interesi građanina kao pojedinca, njegove materijalne i duhovne vrijednosti, njegova ustavna, zakonska i zagarantovana osnovna ljudska prava.

Ombudsmeni su u postupku po žalbi žaliteljice²⁹⁵ nadležnoj opštini uputili preporuku da poduzme mjere da se javni pozivi dodjele finansijskih sredstava namijenjenih za samozapošljavanje mladih i unapređenje poduzetništva iz sredstava budžeta ali i drugih javnih poziva odvijaju na transparentan i zakonit način, imajući u vidu da pravo na efikasan pravni lijek predstavlja osnovno ljudsko pravo svakog pojedinca, a čiji je cilj ispravak nepravilne odluke

²⁹¹ Ž-LI-08-64/25

²⁹² Zakon o upravnom postupku u BiH, "Službeni glasnik BiH", br. 29/2002, 12/2004, 88/2007, 93/2009, 41/2013 i 53/2016;

²⁹³ Ž-BL-08-679/24, preporuka broj P- P-81/25

²⁹⁴ Ž-SA-08-1344/24, preporuka broj P-144/25

²⁹⁵ Ž-SA-08-835/24, preporuka broj P-1/25

državne ili druge javne vlasti, te čijom se upotrebom otklanjaju negativne štetne posljedice prouzrokovane nepravilnom i nezakonitom odlukom. Preporuka je uvažena, na način da je u konkretnom slučaju izmjenama i dopunama Odluke o realizaciji programa poticaja za samozapošljavanje mladih i unapređenje poduzetništva iz sredstava budžeta kreiran novi član 13. Odluke koji definiše mogućnost prigovora, kao pravnog lijeka na odluku opštinskog načelnika o izboru najboljih kandidata.

5.3.8. Usaglašenost pravnih akata

Podnosilac žalbe²⁹⁶ obraća se u vezi s neusaglašenošću tarifnika o nagradi i naknadi troškova za rad vještaka sa Zakonom o vještacima Republike Srpske.²⁹⁷

Prema odredbi člana 22. Zakona vještak ima pravo na nagradu za obavljeno vještačenje i nadoknadu troškova nastalih u vezi s vršenjem poslova vještaka, u skladu s odredbama Tarife o nagradi i naknadi troškova za rad vještaka (u daljem tekstu: Tarifa). Tarifu donosi ministar, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva finansija, a objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine". Tarifa nije donesena iako je Zakon usvojen 2017. godine.

Udruženje sudskih vještaka Republike Srpske donijelo je Odluku o usklađivanju vrijednosti boda troškova vještačenja za članove Udruženja sudskih vještaka Republike Srpske²⁹⁸ i Prečišćen tekst cjenovnika o nužnim troškovima za naknade i nagrade sudskih vještaka u postupcima vještačenja.²⁹⁹ Međutim, sudovi troškove vještačenja ne priznaju prema spomenutim aktima Udruženja, nego se pozivaju na član 40. Uredbe o naknadi troškova u krivičnom postupku³⁰⁰, kojim je propisano da se njene odredbe primjenjuju u parničnom, vanparničnom, izvršnom i prekršajnom postupku.

Ombudsmeni su Ministarstvu pravde Republike Srpske uputili preporuku da, bez odlaganja, okonča započetu proceduru donošenja odgovarajuće Tarife o nagradi i naknadi troškova za rad vještaka u skladu sa Zakonom o vještacima Republike Srpske. Praćenje realizacije preporuke je u toku.

5.3.9. Notari

Prema odredbama entitetskih i zakona Brčko distrikta BiH³⁰¹ služba notara je javna služba koju obavljaju notari, samostalni i nezavisni nosioci te službe, profesionalno i isključivo kao zanimanje, tokom vremena za koje su imenovani, u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu istog.

²⁹⁶ Ž-BL-08-591/25, preporuka broj P-335/25

²⁹⁷ Zakon o vještacima Republike Srpske, "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 74/17;

²⁹⁸ "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/21, 125/22;

²⁹⁹ "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 03/23;

³⁰⁰ Uredba o naknadi troškova u krivičnom postupku, "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 17/14;

³⁰¹ Zakon o notarima, "Službene novine FBiH", br. 45/2002 i 30/2016 - odluka US; Zakon o notarskoj službi u Republici Srpskoj, "Službeni glasnik RS", br. 28/2021; Zakon o notarima Brčko distrikta BiH, "Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 9/2003 i 17/2006;

Ombudsmeni su uputili preporuku nadležnom ministru pravde ukazavši na opšte smjernice i preporuke koje se odnose na transparentnost, zakonitost i odgovornost u postupcima imenovanja u javnim institucijama, uključujući notarsku službu.³⁰² Preporučeno je da u svim postupcima davanja saglasnosti za izbor u notarsku službu postupa dosljedno u skladu s načelima pravne sigurnosti i vladavine prava kako bi se obezbijedio jednak tretman svih kandidata koji učestvuju u konkursnom postupku, a u slučaju davanja ili odbijanja saglasnosti za izbor u notarsku službu obrazloži razloge zasnovane na jasnim zakonskim kriterijima, uključujući i pitanje postupanja u slučajevima srodstva kandidata s aktivnim notarima i omogući kandidatima da imaju uvid u to obrazloženje.

Podnositeljica žalbe³⁰³ obratila se žalbom na mjesno nadležni sud i notara, navodeći da je još u aprilu 2024. godine u matičnom uredu pokrenula ostavinski postupak iza pokojnog supruga ali do momenta obraćanja Ombudsmenu nema saznanja u koji je fazi spomenuti postupak. Tokom postupka pred Institucijom ombudsmena i nadležni sud i notar poduzeli su odgovarajuće radnje iz okvira svoje nadležnosti i zakazana je ostavinska rasprava.

Žalba³⁰⁴ je izjavljena na rad notarke koja, prema navodima žalitelja, obavlja poslove notara, iako je u penziji i oduzeta joj je licenca, a žalitelju odbija izdati traženi dokument. Ombudsmeni su zahtijevali izjašnjenje Notarske komore, Federalnog ministarstva pravde i ministarstva pravosuđa i uprave tog kantona te nisu našli valjan osnov za dalje postupanje Institucije u predmetu žalbe. Žalitelj je od strane nadležnih organa, pismenim putem, već ranije upoznat sa svim relevantnim činjenicama, kao i načinom za ostvarenje svog prava.

Ombudsmeni su pokrenuli istražni postupak po žalbi³⁰⁵ kojom je odgovornom stranom označeno Federalno ministarstvo pravde i ministarstvo pravosuđa i uprave predmetnog kantona, iz razloga nepostupanja po prijavama žalitelja vezanim za nepravilnosti u vezi sa sačinjavanjem notarskog ugovora i povrede Zakona o notarima Federacije Bosne i Hercegovine. Postupak je u toku.

³⁰² Ž-SA-08-128/25, preporuka broj P-153/25

³⁰³ Ž-LI-08-103/25

³⁰⁴ Ž-SA-08-907/25

³⁰⁵ Ž-SA-05-662/25

VI. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA

6.1. Uvod

Ekonomska, socijalna i kulturna prava uključuju pravo na rad, pravo na obrazovanje, pravo na stanovanje, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na zdravlje, pravo na nauku i kulturu, te su zaštićena, prije svega, međunarodnim instrumentima. Bosna i Hercegovina je potpisnica međunarodnih konvencija i ima obavezu poštovati, štiti i ispunjavati ekonomska, socijalna i kulturna prava, te poduzimati "*progresivne mjere*" radi njihovog ostvarivanja.

Pitanja koja se tiču ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u Bosni i Hercegovini su uglavnom u zakonodavnim kompetencijama entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH. U Federaciji Bosne i Hercegovine većina pitanja vezana za ostvarivanje ovih prava su dodatno decentralizirana. Federalna vlast i kantoni nadležni su za garantovanje i provođenje ljudskih prava, zdravstvo, politiku zaštite čovjekove okoline, socijalnu politiku, korištenje prirodnih bogatstava, dok shodno potrebama, ove nadležnosti mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno ili od strane kantona, koordinirano od federalne vlasti.³⁰⁶ Problem predstavlja činjenica da se radi o zajedničkoj nadležnosti i ukoliko nema dovoljno komunikacije između različitih nivoa vlasti, u nekim kantonima se nikad ne donesu provedbeni akti nužni za ostvarivanje prava građana.

6.1.1. Statistika

Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava je u 2025. godini zaprimio 1.028 žalbi. U odnosu na 2024. godinu Odjel je zaprimio 320 više žalbi, što je povećanje od 46,02%.

Zaprimljene žalbe su se u najvećem broju odnosile na povrede prava iz radnih odnosa (373), komunalne usluge (176), penzije (134), zdravstvo (127), obrazovanje (107), socijalnu zaštitu (75), ekologiju i zaštitu okoliša (31), javne prihode (jedna). Unutar odjela je upućeno 119 preporuka. Najveći broj izdatih preporuka odnosi se na povrede prava iz radnih odnosa (44).

6.2. Pravo na rad

Pravo na rad podrazumijeva pravo pojedinca da radi i ima mogućnost traženja posla po vlastitom izboru, a država ima obavezu donijeti propise koji postavljaju sigurnosne i zdravstvene standarde rada i osigurati poštenu plaću za obavljene posao. Specifičnost radnog odnosa je da se na njega istovremeno primjenjuju zakonske odredbe kojih se moraju pridržavati i radnik i poslodavac.

Upućene preporuke u oblasti radnih odnosa odnosile su se na način provođenja konkursnih procedura, odobravanje obavljanja dodatne aktivnosti državnim službenicima, isplate plaća i naknada iz radnog odnosa, ostvarivanje prava iz radnog odnosa, ostvarivanje prava na godišnji odmor, prevladavanje narušenih međuljudskih odnosa, te popravljjanja radne atmosfere,

³⁰⁶ Ustav FBiH, član III/2 i III/3

disciplinskih postupaka, otkaza ugovora o radu, te provođenja, odnosno neprovođenja inspekcijskih nadzora.

6.2.1. Oglašavanje radnih mjesta

Ombudsmeni BiH su kroz izvještajnu godinu razmatrali veliki broj predmeta koji se odnose na povrede učinjene u konkursnim procedurama. U određenom broju predmeta ukazane nepravilnosti budu otklonjene tokom intervencije Ombudsmena BiH,³⁰⁷ dok u nekim slučajevima nakon inicijalnog podnošenja žalbe, žalitelji prestanu učestvovati u postupku pred Institucijom.³⁰⁸ Bez obzira na upućenu žalbu Ombudsmenima BiH, građani su pozvani koristiti redovne pravne lijekove koji im stoje na raspolaganju.³⁰⁹

Cilj provođenja konkursne procedure jest zapošljavanje najkvalitetnijeg kandidata. Postupajući po žalbama³¹⁰, Ombudsmeni BiH su utvrdili da u pojedinim slučajevima tekst javnog konkursa i pravilnika kojim se uređuje način pozivanja kandidata na testiranje nije ujednačen, što predstavlja povredu prava na učestvovanje u proceduri prijema na radno mjesto. Ombudsmeni BiH su mišljenja da je javni konkurs mjerodavan za kandidate jer iz njegovog teksta kandidati dobivaju osnovne informacije prilikom prijave na određeno radno mjesto. Radi navedenog je upućena preporuka odgovornom organu da poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti s ciljem poništavanja provedene procedure. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu³¹¹ u čijem okviru je razmatrana opravdanost izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji rada organa u dijelu važećih uslova za obavljanje poslova direktora, s naglaskom na potrebu redefinisavanja zahtijevane vrste obrazovanja. Razmatrana je i odgovornost nadležnih organa prilikom davanja saglasnosti na takve izmjene, posebno odnosi li se njihova uloga isključivo na formalno usaglašavanje dokumenta ili i na ocjenu suštinskih izmjena propisa. Izmjena pravilnika je donesena u trenutku kada je u toku konkursna procedura za izbor direktora i ista još uvijek nije okončana. Time se narušava pravna sigurnost kandidata koji su se prijavili na javni poziv, ispunjavajući uslove za prijavu propisane u tada važećem pravilniku. Navedeno može stvoriti percepciju o netransparentnosti procesa, te otvoriti prostor za sumnju u namjeru pogodovanja određenim kandidatima, uz istovremeno onemogućavanje ravnopravnog pristupa ostalim učesnicima. Moglo bi se reći da je došlo i do retroaktivnog mijenjanja uslova konkursa. Nadležni organi koji su dali saglasnost na takvu odredbu pravilnika nisu izvršili sadržajnu kontrolu usklađenosti pravilnika sa zakonima, ustavnim načelima i međunarodnim standardima. Saglasnost je data bez razmatranja stvarnih posljedica po konkursnu proceduru i prava kandidata, što ukazuje na formalistički pristup koji zanemaruje suštinsku odgovornost tih organa da štite javni interes i osiguraju transparentnost i zakonitost postupka. Upućena je preporuka Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Uredu za zakonodavstvo i usklađenost s propisima EU, Federalnom ministarstvu pravde i federalnoj upravi, kako bi se osigurala zakonitost i funkcionalnost propisa koji uređuju pristup rukovodećim pozicijama u javnim organima, iste zasnivaju isključivo na objektivnim, transparentnim i stručnim kriterijima,

³⁰⁷ Ž-SA-04-603/25

³⁰⁸ Ž-SA-732/25, Ž-SA-04-1388/25

³⁰⁹ Ž-SA-04-304/25

³¹⁰ Ž-BL-04-783/24, preporuka broj P-323/25

³¹¹ Ž-SA-04-1333/25, preporuka broj P-371/25

da prilikom davanja saglasnosti nadležni organi vrše i sadržajnu, a ne samo formalnu kontrolu akata na koje daju saglasnost, a kako bi se očuvalo povjerenje javnosti u institucije. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Nakon razmatranja žalbe³¹² u kojoj je ukazano na neregularnosti u konkursnoj proceduri prilikom zapošljavanja u javnom preduzeću, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku odgovornom organu da s ciljem jačanja povjerenja kandidata koji se prijavljuju na radna mjesta poduzme aktivnosti i mjere da se u svim budućim procedurama zainteresovanim kandidatima omogući uvid u kriterije, način ocjenjivanja i konačne liste s bodovima svih kandidata, kao i druge relevantne dokumente uz potrebnu anonimizaciju, a kako bi se primijenili principi transparentnosti i objektivnosti postupka. Preporuka je realizovana.

6.2.2. Dugotrajnost konkursnih procedura

Konkursne procedure mogu biti dugotrajne, posebno u javnom sektoru, što proizlazi iz obaveznih zakonskih koraka, poput oglašavanja, prikupljanja i provjere prijave, provođenja testiranja, a usporavaju ih i mogući prigovori, te poništavanje oglasa. Razmatrajući žalbu³¹³ žaliteljice koja navodi da je odlukom školskog odbora primljena na radno mjesto nastavnika hemije na neodređeno vrijeme, ali do dana obraćanja Ombudsmenima BiH nije počela raditi niti raspolaže adekvatnim informacijama o navedenom, Ombudsmeni BiH su utvrdili da je škola postupila u skladu s rješenjem prosvjetnog inspektora o izrečenim mjerama i radnjama, te rokovima za njihovo izvršenje i nisu našli osnovu za dalje postupanje.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³¹⁴ žalitelja koji navodi da poslodavac odgađa zaključivanje ugovora o radu. Javno preduzeće je obavijestilo Ombudsmene BiH da je razrješenje direktora i upis nove odgovorne osobe u sudski registar privremeno odgodilo potpisivanje ugovora, ali da je sa žaliteljem ugovorni odnos naposljetku zaključen. Žalitelj je potvrdio navode, te se zahvalio Ombudsmenima BiH na postupanju.

6.2.3. Prava državnih službenika i namještenika

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe zaprimljene od strane državnih službenika i namještenika sa različitih nivoa vlasti. Zapošljavanje u državnoj službi provodi se putem nadležnih agencija za državnu službu.

Ombudsmeni BiH ukazuju da se u postupcima³¹⁵ pred Institucijom ne vrše procjene pitanja, niti se analiziraju pitanja i odgovori koji se postavljaju u konkursnim postupcima. U tu svrhu postoje komisije koje se imenuju na osnovu stručnog znanja i iskustva. Postojanje određenih nejasnih ili nepreciznih pitanja ne dovodi nužno do povrede ljudskih prava učesnika u konkursnoj proceduri, posebno imajući u vidu da isti imaju pravo na pravne lijekove, te da se u postupku pred odborom državne službe za žalbe pobijaju sporne obavijesti agencije za državnu službu.

³¹² Ž-SA-04-238/25, preporuka broj P-145/25

³¹³ Ž-MO-04-157/24

³¹⁴ Ž-SA-04-34/25

³¹⁵ Ž-SA-04-27/25

U situacijama³¹⁶ kada odbor državne službe za žalbe koji, nakon razmatranja svih relevantnih činjenica i dokumentacije, donese odluku kojom se žalba podnosioca odbija kao neosnovana Ombudsmeni BiH cijene da je nadležna drugostepena instanca ispunila svoju zakonsku obavezu razmatranja žalbenih navoda u skladu s važećim propisima, te ne dolazi do kršenja prava koja bi opravdavala dalje postupanje ove institucije.

Žalitelj³¹⁷ se obratio Ombudsmenima BiH, navodeći da je bio prvorangirani na listi uspješnih kandidata prilikom provođenja procedure za prijem u radni odnos, ali je rukovodilac organa postavio drugog kandidata na radno mjesto. Postupajući po prigovoru na obavijest o postavljenju, drugostepeni organ je postupak vratio prvostepenom na ponovno odlučivanje. Prvostepeni organ je potom podnio zahtjev za poništenje konkursa Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni BiH su pokrenuli postupak istrage, ali nakon zaprimanja očitovanja nisu našli osnova za poduzimanjem daljih radnji. Naime, Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ne zabranjuje poništenje konkursa bez obzira na fazu u kojoj se nalazi, a u vremenskom periodu u kojem je konkursni postupak trajao odgovorni organ je ukazao da je došlo do izmjena u organizacijskim potrebama organa, u smislu formiranja novog odjeljenja i s tim u vezi raspodjele finansijskih sredstava. Uvažavajući navedeno, predmet je zatvoren.

Žalitelj³¹⁸ se obratio Ombudsmenima BiH, navodeći da je ostvarivao pravo na naknadu za dolazak i odlazak s posla sve do 2023. godine kada je opštinski načelnik donio rješenje kojim mu je pravo ukinuto. Po zaprimanju rješenja, podnio je žalbu Odboru državne službe za žalbe, po kojoj do dana obraćanja Instituciji ombudsmena nije riješeno. Po pokrenutom postupku istraživanja otklonjena je ukazana povreda u smislu dužine postupka, jer je Odbor državne službe za žalbe postupio po žalbi, nakon čega je opštinski načelnik donio rješenje o priznavanju naknade za prijevoz na posao i sa posla. Predmet je pozitivno okončan.

6.2.4. Kvalitet rada

Kvalitet rada organa javne uprave za građanina predstavlja konkretan pokazatelj funkcionalnosti države. Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³¹⁹ izjavljenu radi izmjene odredbi Pravilnika o polaganju stručnog ispita za rad na poslovima indirektnih poreza zaposlenih kojom je definisano da su svi zaposleni obavezni polagati stručni ispit. Prije izmjene, od polaganja opšteg dijela ispita bio je oslobođen zaposleni koji u Upravi ima najmanje pet godina radnog staža, dok je od posebnog dijela ispita bio oslobođen onaj koji najmanje deset godina obavlja poslove iz osnovne djelatnosti. Ombudsmeni BiH su zaprimili očitovanje Uprave, u kojem se navodi da je nakon polaganja opšteg dijela ispita iskazano neznanje zaposlenih, što je narušilo ugled Uprave, a o čemu su izvještavali i mediji. Navedeno je zahtijevalo hitno reagovanje i otklanjanje uočenih slabosti. Jedna od mjera je bila pristupanje izmjenama Pravilnika. Ombudsmeni BiH su zaključili da provođenje odredbi Pravilnika i samo polaganje ispita koji ima za cilj provjeru znanja, vještina i osposobljenosti zaposlenih za rad na poslovima iz osnovne djelatnosti predstavlja dozvoljenu metodu provjere nivoa znanja i ocjene stvarne situacije.

³¹⁶ Ž-SA-04-1206/24, Ž-SA-04-54/24

³¹⁷ Ž-SA-04-1295/24

³¹⁸ Ž-SA-08-1202/24

³¹⁹ Ž-BR-04-179/25

6.2.5. Plaća i naknade iz radnog odnosa

Plaća kao dohodak od rada ne obuhvata samo iznos koji poslodavac radniku isplaćuje za obavljeni rad, nego i iznos koji poslodavac u ime radnika uplaćuje državi za doprinose i poreze. Prilikom isplate plaće poslodavac je dužan radniku uručiti platnu listu s obračunom plaće, a koja osigurava transparentnost u plaćanju.³²⁰ U svom radu radnik ostvaruje i pravo na naknade plaće u slučajevima kada ne radi.

Bosna i Hercegovina je država složenog unutrašnjeg uređenja, te različiti nivoi vlasti ne uređuju na isti način pitanja visine plaća. Razmatrajući žalbu³²¹ u kojoj se ukazuje na niže plaće, naknade i neplaćeni prekovremeni rad u institucijama BiH u odnosu na druge nivoe vlasti, Ombudsmeni BiH su upoznali žalitelja da su navedena pitanja uređena Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama BiH, Zakonom o budžetu i odlukama Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, a razlike u odnosu na entitete/kantone proizlaze iz njihovih vlastitih propisa i budžeta.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu³²² kojom žaliteljica navodi da je poslodavac odbio zahtjev za napredovanje u viši platni razred i izjavljeni prigovor. Iako je tokom postupka žaliteljica obavijestila Ombudsmene BiH da će ostvarivanje svojih prava zatražiti pred nadležnim sudom i predmet je zatvoren, Ombudsmeni BiH napominju da je Sud Bosne i Hercegovine donio presudu³²³ kojom je u predmetu istog ili sličnog pravnog osnova odlučeno da *“tužitelji ne ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava na raspoređivanje u viši platni razred pošto nisu završili dodatni stepen obrazovanja, niti stekli dodatna stručna znanja nego su izjednačili diplome stečene po starom sistemu studiranja i diplome II ciklusa bolonjskog sistema studija... ekvivalencijom stečenih akademskih titula nisu ostvarili viši stepen stručnih i naučnih zvanja u smislu člana 6. stav (6) Metodologije za raspoređivanje zaposlenih unutar platnog razreda („Službeni glasnik BiH“, br.6/12 I 76/020).”*

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu³²⁴ u vezi s navodima o uskraćenju isplate plaće na osnovu rješenja o radu s polovinom radnog vremena. Utvrđeno je da je poslodavac u međuvremenu retroaktivno izvršio isplatu razlike, čime je predmet pozitivno riješen.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe³²⁵ u kojima je navedeno da je Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine utvrđeno pravo na naknadu za dežurstvo i pripravnost, s tim da će visinu naknade i uslove utvrditi nadležne vlade kantona. Kantonalna vlada je uredbom utvrdila samo naknadu za odvojen život od porodice i smještaj u mjestu rada, za šta žalitelj smatra da je u suprotnosti s odredbama navedenog zakona. Nakon provođenja postupka istraživanja, Ombudsmeni BiH nisu našli elemente za dalje postupanje, posebno cijeneći da je nadležno ministarstvo u procesu donošenja izmjena uredbe konsultovalo pravosudne institucije kantona, te da su isti dostavili pozitivno mišljenje. U pogledu navoda da je donesena uredba umanjila prava sudijama i tužiocima, te da je suprotna Ustavu Federacije Bosne

³²⁰ Ž-LI-04-32/25, preporuka broj P-95/25

³²¹ Ž-SA-04-1064/25

³²² Ž-SA-04-969/23

³²³ Presuda broj SI 3 P 044952 24 GI od 3.7.2024. godine;

³²⁴ Ž-SA-04-893/25

³²⁵ Ž-BL-04-201/25, Ž-BL-04-251/25

i Hercegovine, Ombudsmeni BiH ukazuju kako je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine jedini nadležan ocijeniti ustavnost donesenog propisa. Ombudsmeni BiH su u okviru navedenog predmeta razmotrili uredbe iz drugih kantona, te je utvrđeno da su kantonalne vlasti u skladu sa zakonskim ovlaštenjima uredile ovo pitanje na različite načine.

6.2.6. Prava iz radnog odnosa

U slučajevima kada se zaposleni obraćaju poslodavcu zahtjevima za ostvarivanje prava iz radnog odnosa, izbjegavanje donošenja formalnog akta i oslanjanje na neformalne oblike komunikacije predstavljaju ozbiljan propust i nisu u skladu sa zakonskim obavezama i procedurama. Žaliteljica³²⁶ navodi da je podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na naknadu za slučaj teške bolesti člana uže porodice školi u kojoj radi, a na kojeg je dobila usmeni odgovor da ne ispunjava uslove. U konkretnom slučaju, Ombudsmeni BiH nisu ispitivali osnovanost zahtjeva, jer to nije bilo predmet žalbe. Upućena je preporuka rukovodiocu da odluči o zahtjevu žaliteljice u formi rješenja, vodeći računa o načelima zakonitosti i ekonomičnosti postupka. Preporuka je realizovana.

Tokom 2022. godine registrovan je predmet³²⁷ žalitelja prethodno zaposlenog u jedinici lokalne samouprave, koji je ostvario pravo na otpremninu, no ista mu nije isplaćena. Dužina trajanja ovog postupka premašuje tri godine od dana prestanka radnog odnosa, što ukazuje na administrativni propust i nepostupanje u skladu s načelima dobre uprave. Iako je tokom 2023. godine donesena pravomoćna presuda suda kojom je dodatno potvrđeno pravo žalitelja i naložena obaveza isplate otpremnine, do iste nije došlo, jer planirana budžetska sredstva nisu bila dovoljna za izvršenje, s obzirom na ranije preuzete obaveze. Upućena je preporuka jedinici lokalne samouprave da, bez odlaganja, osigura isplatu otpremnine i poduzme sve potrebne radnje, uključujući i rebalans budžeta. Preporuka nije realizovana.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbe³²⁸ u kojima žalitelji navode da rješenja ministarstva, kojim im je priznato pravo na otpremninu nisu izvršena. Nakon upućivanja preporuke ministarstvu da poduzme sve mjere s ciljem izvršenja svojih rješenja, isto je obavijestilo Ombudsmene BiH da će se isplata izvršiti kada se osiguraju sredstva za ove namjene, ukoliko isplata bude moguća u skladu s članom 379. Zakona o obligacionim odnosima.³²⁹ Iz odgovora nije vidljivo okvirno vrijeme u kojem bi građani mogli očekivati izvršenje rješenja, niti je predočena informacija u pogledu reda naplate, kako bi se moglo utvrditi iz koje godine su rješenja po kojima se vrši isplata, a što je bila ranija praksa ministarstva.

Žalitelj³³⁰ se obratio Ombudsmenima BiH u vezi s rješenjem kojim se odobrava predsjedniku sindikata zaposlenika da obavlja poslove predsjednika sindikata u bolnici u radnom vremenu od 17,5 sati sedmično, a preostalih 20 sati tjedno (4 sata svaki dan, od ponedjeljka do petka) da obavlja poslove fizioterapeuta. Žalitelj je istakao nezadovoljstvo navedenim rješenjem jer smatra

³²⁶ Ž-LI-04-86/25, preporuka broj P-169/25

³²⁷ Ž-SA-04-606/22, preporuka broj P-240/24

³²⁸ Ž-BL-04-501/25 i Ž-BL-04-502/25, preporuka broj P-297/25; Ž-BL-04-955/25, Ž-BL-04-956/25, preporuka broj P-395/25

³²⁹ „Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93, 3/96 i 74/04;

³³⁰ Ž-MO-04-68/25

da je isto doneseno bez činjenične i zakonske osnove, kao i bez postojanja zakonskih uslova, bez obrazloženja i upute o pravnom lijeku. Nakon intervencije Ombudsmena BiH, žalitelj je zatražio obustavljanje postupka, jer je ukazana povreda prava otklonjena.

6.2.7. Pravo na godišnji odmor

Pravo na godišnji odmor je zakonsko pravo zaposlenika na plaćeni odmor, pri čemu ga se zaposleni ne može odreći, poslodavac mu ga ne smije uskratiti, a naknada za neiskorišteni godišnji odmor se može isplatiti samo u određenim situacijama i pod određenim uslovima.

Ombudsmeni BiH su razmatrali anonimnu žalbu³³¹ zaposlenika šumskog privrednog preduzeća izjavljenu radi povrede prava na godišnji odmor. Kopija žalbe dostavljena je nadležnom inspekcijском organu s pozivom da se razmotre žalbeni navodi i poduzmu odgovarajuće radnje. Inspektor za rad i radne odnose obavio je inspekcijски nadzor, te rješenjem odredio obavezu poslodavcu da donese cjelovit plan korištenja godišnjeg odmora, vodeći računa o potrebama radnika, a u skladu s potrebama procesa rada i omogućí radnicima korištenje prava na godišnji odmor. Predmet je pozitivno okončan.

Razmatrajući žalbu³³² žalitelja koji navodi da mu je uskraćeno korištenje dijela godišnjeg odmora za 2023. godinu, te da mu nije odobreno korištenje godišnjeg odmora ni u 2024. godini, bez prava na prigovor, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku domu zdravlja da hitno otkloni ove nepravilnosti, omogućí nesmetano korištenje godišnjeg odmora u skladu sa Zakonom o radu Federacije Bosne i Hercegovine i obustavi selektivno postupanje. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Žalitelj³³³ se obratio radi povrede prava na korištenje godišnjeg odmora jer nisu uvaženi njegovi opravdani razlozi za željeni termin, usklađen sa odmorom supruge i školskim raspustom djece. Smatra da je diskriminisan jer su zahtjevi drugih zaposlenika prihvaćeni bez jasnih kriterija. Nakon provedenog istražnog postupka, upućena je preporuka rukovodiocu organa da ponovo razmotri rješenje o korištenju godišnjeg odmora, uvažavajući iznesene medicinske i porodične razloge, uvažavajući radni proces i prava drugih zaposlenika. Preporuka nije realizovana.

6.2.8. Radni uslovi

Pozitivna radna okolina koju karakteriše međusobno poštovanje, povjerenje i komunikacija bitna je za moral i produktivnost zaposlenika. U pojedinim slučajevima Ombudsmeni BiH budu kanal komunikacije, nakon čega žalitelji³³⁴ izraze zahvalnost na pozitivno riješenom predmetu.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³³⁵ žaliteljice koja ističe da kolegica kontinuirano, verbalno i neverbalno vrši mobing nad njom i drugim zaposlenicima. Navedena kolegica se u prethodnom periodu obraćala Ombudsmenima BiH i poslodavcu, navodeći neistinite komentare i konstatacije

³³¹ Ž-LI-04-96/25

³³² Ž-SA-04-902/24, preporuka broj P-188/25

³³³ Ž-LI-04-110/25, preporuka broj P-329/25

³³⁴ Ž-BL-04-44/25

³³⁵ Ž-SA-04-1180/24, preporuka broj P-41/25

o žaliteljici, koje nisu potkrijepljene činjenicama, čime je ugrozila ugled i ljudska prava žaliteljice. Nakon provođenja postupka istraživanja, Ombudsmeni BiH su odgovornom organu uputili preporuku, te predložili da, bez odlaganja, poduzme sve aktivnosti s ciljem prevladavanja narušenih međuljudskih odnosa, nedostatka profesionalne i kolegijalne komunikacije među zaposlenicima. Preporuka nije realizovana.

Postupajući po žalbama, Ombudsmeni BiH su u nekim slučajevima utvrdili da nije izvršena povreda zakonskih propisa na štetu žalitelja³³⁶, ali na osnovu prepiske između žalitelja koji je dugogodišnji zaposlenik i bivši direktor škole i sadašnje direktorice zaključili su da su međuljudski odnosi u školi u velikoj mjeri narušeni, radi čega je upućena preporuka o poduzimanju mjera, s ciljem popravljivanja radne atmosfere i poboljšanja međuljudskih odnosa. Preporuka je realizovana.

6.2.9. Privremena spriječenost za rad

Bolovanje, odnosno privremena spriječenost za rad ne znači apsolutnu zabranu svakog angažmana, međutim postavlja se pitanje je li djelatnost koju radnik obavlja u vrijeme privremene spriječenosti za rad odgovara njegovoj zdravstvenoj dijagnozi, kao i na koji način se djelatnost obavlja (npr. neke aktivnosti je moguće obavljati online).

Ombudsmeni BiH su zaprimili akt³³⁷ Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine koji je registrovan kao žalba³³⁸, kojim se traži da Institucija preispita i predloži dalje postupanje u pogledu situacije gdje osoba za koju je zavod zdravstvenog osiguranja izvršio kontrolu u periodu privremene spriječenosti za rad planira učešće na seminaru iz oblasti javnih nabavki kao predavač. Ombudsmeni BiH su u konkretnom slučaju smatrali da je riječ o osjetljivom pitanju koje uključuje radnopravne odnose i pravila zdravstvenog osiguranja, te da se prvo pitanje rješava kroz zakonodavne i interne akte poslodavca, a drugo prema pravilima relevantnog organa za preispitivanje privremene spriječenosti za rad.

6.2.10. Disciplinski postupci

Institucija ombudsmena nema ovlaštenja da ulazi u meritum stvari disciplinskih postupaka, s ciljem ocjenjivanja činjenica i preispitivanja donesenih odluka, već se bavi pitanjem eventualnih proceduralnih propusta, što bi dovelo do povrede prava postupka, kao i povrede prava žalitelja. U konfliktnim situacijama potrebno je izgraditi svijest o priznavanju vlastite odgovornosti za postupke, kako na strani poslodavca, tako i na strani zaposlenika, a pokretanje disciplinskog postupka samo po sebi ne predstavlja povredu prava zaposlenika, već je alat dat poslodavcu da određene aktivnosti ili ponašanja zaposlenika koriguje, a zaposleniku data prilika da prihvati odgovornost za svoje postupke.

Zaposleni imaju pravo biti upoznati s internim aktima poduzeća, bez ikakvog ograničenja, zbog čega je potrebno transparentno objavljivanje internih akata.³³⁹ Nakon razmatranja žalbe³⁴⁰

³³⁶ Ž-BL-04-292/24, preporuka broj P-247/25

³³⁷ Akt broj 05-16-11-1076-7/25 od 25.08.2025. godine;

³³⁸ Ž-SA-04-1220/25

³³⁹ Ž-BL-04-604/24, preporuka broj P-329/25

izjavljene radi provođenja disciplinskog postupka protiv žalitelja, Ombudsmeni BiH su konstatovali da poslodavac ima obavezu u pravilniku o radu jasno definisati sve bitne elemente odnosa poslodavca i zaposlenika, uključujući i način provođenja disciplinskog postupka. Delegiranje ključnih procedura na poslovnik disciplinske komisije, koji u konkretnom slučaju nije objavljen na službenoj web-stranici, niti dostupan radnicima, nije u skladu s principima vladavine prava i pravne sigurnosti. Zakonom o radu propisana je obaveza poslodavca da osigura transparentnost i dostupnost pravilnika o radu objavom na oglasnoj ploči. Iako se ova obaveza ne odnosi na poslovnik komisije, Ombudsmeni BiH su stava da, s obzirom na njegovu ključnu procesnu funkciju u disciplinskim postupcima, minimum pravičnog postupanja nalaže upoznavanje zaposlenih sa njegovim sadržajem. Upućena je preporuka organu da, bez odlaganja uskladi pravilnik o radu i poslovnik o radu disciplinske komisije s članom 118. Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine kako bi se jasno i precizno definisao postupak utvrđivanja odgovornosti radnika, omogućiti svim zaposlenim pristup internim aktima koji se odnose na disciplinski postupak, uključujući poslovnik o radu komisije, preispita osnovanost i pravnu valjanost izrečenog pismenog upozorenja, budući da nije konkretizovano koja je radnja predstavljala povredu radne obaveze, a dokazi su isključivo subjektivne izjave bez materijalne potvrde. Preporuka je realizovana.

Ombudsmeni BiH naglašavaju da je uskraćivanje prava zaposleniku na očitovanje o elementima odgovornosti koje mu se stavljaju na teret, prije otkaza ugovora o radu, suprotno pozitivnom radnom zakonodavstvu. Postupajući po žalbi³⁴¹ Ombudsmeni BiH su uputili preporuku organu da stavi van snage odluku o otkazu ugovora zbog teže povrede radnih obaveza koja nije realizovana.

6.2.11. Sigurnost i zaštita na radu

Uslovi za siguran rad su ostvareni u slučaju kada sredstva rada, čovjek i radna okolina ispunjavaju zahtjeve koji su u skladu s pravilima zaštite na radu, te oni kao takvi trajno osiguravaju pravilno funkcionisanje procesa rada.

Postupajući po žalbi³⁴² koja se odnosi na skraćeno radno vrijeme i beneficije za radiološko osoblje u domu zdravlja Ombudsmeni BiH su utvrdili postojanje neujednačene primjene propisa i objektivno nepovoljnijeg položaja zaposlenih u odnosu na kolege u drugim ustanovama koji rade u identičnim profesionalnim uslovima. Takvo stanje predstavlja oblik posredne diskriminacije po osnovu mjesta zaposlenja. Upućena je preporuka domu zdravlja da pokrene postupak nove procjene rizika i uskladi radno vrijeme i prava zaposlenih sa zakonskim i kolektivnim propisima, dok je kantonalnom ministarstvu zdravstva preporučeno da poduzme mjere radi uspostave jedinstvene, koordinirane i nadzirane primjene propisa u svim ustanovama na području kantona. Predmet je u fazi praćenja.

³⁴⁰ Ž-SA-04-843/24, preporuka broj P-91/25

³⁴¹ Ž-BR-04-124/24, preporuka broj P-139/25

³⁴² Ž-SA-06-1104/24, preporuka broj P-315/25

Ombudsmeni BiH su razmatrali više žalbi³⁴³ zaposlenika klinike za onkologiju i radioterapiju univerzitetskog kliničkog centra, radi nepoštivanja prava radnika i zakonskih propisa u vezi s radom i zaštitom na radu. S obzirom da rade osmosatno radno vrijeme na linearnom akceleratoru s megavoltažnim energijama, žalitelji smatraju da imaju pravo na skraćeno radno vrijeme zbog izloženosti jonizirajućem zračenju. Zakon o zaštiti na radu FBiH³⁴⁴ definiše da se radno vrijeme na poslovima gdje nije moguće u potpunosti zaštititi radnika od štetnih utjecaja skraćuje, srazmjerno stepenu izloženosti. O skraćivanju radnog vremena odlučuje federalno, odnosno kantonalno ministarstvo nadležno za rad na zahtjev poslodavca, inspektora rada ili sindikata, a na osnovu stručne analize izdate od ovlaštene stručne organizacije. Takvo radno vrijeme, pri ostvarivanju prava iz radnog odnosa, ima tretman punog radnog vremena. Ovo je definisano i kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva konkretnog kantona. Analizirajući žalbene navode, te očitovanje označenog organa, Ombudsmeni BiH su zaključili da klinički centar nije izvršio procjenu rizika i utvrdio radna mjesta s povećanim rizikom, te u skladu s tim uskladio svoje interne akte o radu i zaštiti na radu, kao i ugovore o radu radnicima koji rade na poslovima s povećanim rizikom, što je konstatovano i od strane nadležnih inspeksijskih organa. Ombudsmeni BiH zaključuju da se u konkretnom slučaju radi o posrednoj diskriminaciji po osnovu mjesta zaposlenja, jer se zaposleni u određenim organizacijskim jedinicama/klinikama nalaze u bitno nepovoljnijem položaju u odnosu na one u kojima se primjenjuju povoljniji uslovi rada i pripadajuća prava, iako svi obavljaju poslove iste/slične prirode i pod stepenom rizika. S obzirom da se radi o zdravstvenim radnicima koji svakodnevno obavljaju poslove od posebnog značaja za funkcionisanje zdravstvenog sistema, te da se pitanje njihovih prava ne može svesti samo na unutrašnju organizaciju ustanove, već ima širi značaj u pogledu zaštite prava radnika i zdravlja stanovništva što zahtijeva urgentno postupanje kliničkog centra, kao i nadzor i uključenost nadležnog ministarstva zdravlja. Upućena je preporuka označenom organu, čija realizacija se prati.

U slučajevima promijenjene radne sposobnosti, odnosno u slučajevima kada zaposlenik nije sposoban obavljati svoj posao u punom kapacitetu, poslodavac ga može rasporediti na druge poslove uz određena ograničenja.³⁴⁵

Žalitelj³⁴⁶ se obratio Ombudsmenima BiH, navodeći kako mu nakon ozljede na radu nije omogućen povratak na radno mjesto komunalnog redara. Nakon obraćanja označenom organu, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku kojom je ukazano na potrebu razmatranja povratka na prethodno radno mjesto i revizije koeficijentata. Organ je dostavio odgovor na preporuku u kojem navodi da trenutno nema potrebe za dodatnim radnim mjestima, ali da će mogućnost povratka biti razmotrena u budućoj sistematizaciji. Također je potvrđeno da nije bilo nezakonitosti niti diskriminacije prema radniku. Žalitelj se zahvalio Ombudsmenima BiH na postupku i podršci.

³⁴³ Ž-BR-04-274/25, Ž-BR-04-275/25, Ž-BR-04-276/25, Ž-BR-04-277/25, Ž-BR-04-278/25, Ž-BR-04-279/25, Ž-BR-04-280/25, Ž-BR-04-281/25, Ž-BR-04-282/25, Ž-BR-04-283/25, Ž-BR-04-284/25, Ž-BR-04-285/25, preporuka broj P-11/26

³⁴⁴ "Službene novine FBiH", br. 26/2016, 89/2018, 23/2020 - odluka US, 49/2021 - dr. zakon, 103/2021 - dr. zakon, 44/2022 i 39/2024;

³⁴⁵ Ž-SA-04-304/25

³⁴⁶ Ž-SA-04-1200/23, preporuka broj P-167/25

6.2.12. Otkaz ugovora o radu

Procedura otkaza ugovora o radu zavisi od toga ko inicira i koji je razlog otkazivanja. Otkaz ugovora se daje u pisanoj formi, koji od strane poslodavca treba biti obrazložen, moguće je sporazumno otkazivanje ugovora o radu, te otkazivanje ugovora sa i bez obaveze odrađivanja otkaznog roka. Radnik ima pravo pobijati nezakonit otkaz pred nadležnim sudom.³⁴⁷

Važeće odredbe radnog zakonodavstva koje se odnose na otkaz primjenjuju se i u situacijama kada poslodavac otkáže ugovor o radu, ali istovremeno ponudi radniku zaključivanje ugovora o radu pod izmijenjenim uslovima. Ukoliko radnik prihvati ponudu poslodavca, zadržava pravo pred sudom osporavati dopuštenost takve izmjene ugovora, s čim žalitelji budu upoznati prilikom obraćanja ovoj instituciji.³⁴⁸

6.2.13. Nadzor nad primjenom radnih propisa

Nadzor nad primjenom propisa iz radnog zakonodavstva je u nadležnosti inspekcije za rad i radne odnose koja je zaštitnik i promotor radnog zakonodavstva i javne politike u oblasti rada. Inspekcija treba biti efikasan mehanizam za prevenciju kršenja zakona. Bez inspeksijskog nadzora ne postoji sigurnost pridržavanja propisa, a bez čega je nemoguće govoriti o vladavini prava, dobroj upravi i zaštiti prava pojedinca.³⁴⁹

Jedan broj žalbi³⁵⁰ odnosi se na kršenje prava iz radnog odnosa od strane privatnih poduzeća, a prema kojima Ombudsmeni BiH nemaju nadležnost postupanja. U takvim slučajevima Ombudsmeni BiH upoznaju žalitelje na mogućnost postupanja nadležne inspekcije rada, te ukoliko inspekcija ne postupi po prijavi ili ukoliko bi u daljem postupku došlo do povrede ljudskih prava i sloboda od strane organa vlasti, imaju mogućnost da se ponovo obrate Ombudsmenima BiH.³⁵¹

Žaliteljica³⁵² se obratila Ombudsmenima BiH iz razloga otkazivanja ugovora o radu zaključenog na neodređeno vrijeme od strane poslodavca, usljed trudnoće. Obratila se inspektoratu rada, koji nije postupio po zahtjevu. Žaliteljica se obratila i Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova, te nadležnom sudu, ali joj nije jasno iz kojeg razloga je inspekcija odbila postupati. Ombudsmeni BiH naglašavaju da je posebna zaštita žene i materinstva predviđena Ustavom Republike Srpske³⁵³, te zakonskim propisima, a svi nadležni organi bi trebali poduzeti sve mjere iz svoje nadležnosti s ciljem zaštite navedenih prava. Iz odgovora inspektora proizlazi da se radnica inspekciji obratila nakon dva mjeseca od otkaza, čine je propustila rok, te je upoznata s daljim mogućnostima zaštite svojih prava. Prema Zakonu o radu, subjektivni rok za obraćanje inspektoratu rada, radi zaštite prava, je mjesec dana od dana saznanja za povredu prava. Ombudsmeni BiH smatraju da je inspekcija imala mogućnost postupanja u objektivnom roku od tri mjeseca od dana učinjene povrede, ponajviše radi činjenice što se radi o predmetu zaštite

³⁴⁷ Ž-SA-06-566/25

³⁴⁸ Ž-SA-06-821/25

³⁴⁹ Ž-SA-04-690/25

³⁵⁰ Ž-SA-04-1500/25

³⁵¹ Ž-SA-06-821/25

³⁵² Ž-BL-04-332/25, preporuka broj P-282/25

³⁵³ Član 36.

prava iz radnog odnosa u situaciji kada žaliteljica dobija otkaz u trenutku konstatovanja trudnoće. Upućena je preporuka upravi za inspekcijske poslove da razmotri mogućnost postupanja po zahtjevu žaliteljice s ciljem vršenja inspekcijskog nadzora u konkretnom predmetu i poduzimanja mjera iz svoje nadležnosti. Preporuka nije realizovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁵⁴ žaliteljice u vezi s neraspoređivanjem na radno mjesto internog revizora, zbog čega su zatražili provođenje usmjerenog inspekcijskog nadzora ili dostavljanje informacija o eventualno provedenom nadzoru. Postupajući po zahtjevu, nadležna inspekcija je utvrdila da se radi o internom rasporedu u nadležnosti poslodavca (moguće bez javnog oglasa) i da inspekcija nije nadležna za preispitivanje takve odluke, uz napomenu da se prava iz radnog odnosa ostvaruju sudskim putem. Žaliteljica je obavijestila Ombudsmene BiH kako je pokrenula postupak pred nadležnim sudom, te je predmet zatvoren.

6.3. Penzije

Penzija je stečeno pravo zasnovano na radu i uplatama doprinosa, a država garantuje isplatu iste. Osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obavezno osiguravaju prava za slučaj starosti ili invalidnosti, a članovima njihovih porodica pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika penzije.

Po povredama prava iz penzijskog osiguranja Ombudsmeni BiH su u 2025. godini zaprimili 134 žalbe, što je pet žalbi manje u odnosu na 2024. godinu, te su izdali 15 preporuka.

Upućene preporuke odnosile su se na pitanja ostvarivanja prava na penziju, srazmjerne penzije, neuplatu doprinosa od strane poslodavaca.³⁵⁵

6.3.1. Ispunjavanje uslova za penziju

Penzijski sistem u Bosni i Hercegovini razlikuje starosnu, invalidsku i porodičnu penziju, a kako bi građanin ostvario pravo na iste, mora ispunjavati zakonski definisane uslove. Obaveza uplate doprinosa je na poslodavcu, koju isti često radi nepovoljnih tržišnih okolnosti propuštaju ispuniti, posebno kada je riječ o privatnom sektoru. S druge strane, odgovornost za pravno uređenje, sigurnost i garanciju osnovnih prava, što uključuje ostvarivanje prava na penziju kao element prava na minimalan standard života, leži na organima javne vlasti, što je nedvosmisleno utvrđeno Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (član 11.) koji se nalazi u dodatku Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članom 4. Evropske socijalne povelje (Revidirane) koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala 2008. godine.

Žaliteljica³⁵⁶ se obratila Ombudsmenima BiH iz razloga prestanka radnog odnosa za vrijeme porodijskog dopusta i u trenutku nove trudnoće tokom 1992. godine. O raskidu radnog odnosa žaliteljica nije obaviještena, te joj je time uskraćeno pravo na pravni lijek. Ombudsmeni BiH su cijenili žalbene navode, imajući u vidu osjetljivost predmetne problematike koja se tiče zaštite

³⁵⁴ Ž-SA-04-223/22

³⁵⁵ Ž-BL-04-427/24, preporuka broj P-70/25

³⁵⁶ Ž-SA-04-765/25, preporuka broj P-224/25

majke i materinstva. Iako je povreda prava nastala 1992. godine tokom ratnih zbivanja, posljedice nisu prestale, jer žaliteljica ne može ostvariti pravo na penziju, što se tumači kao kontinuirana posljedica čina koja se reflektuje na egzistencijalno pravo do danas. Upućena je preporuka organu da ponovno razmotri zahtjev žaliteljice za priznavanje radnog staža za period 1992–1997. godine, uzimajući u obzir ratne okolnosti i posebne mjere zaštite porodice s djecom, da, ukoliko ne postoji dokumentacija, omogući uvažavanje izjave žaliteljice, kao i mogućih svjedoka ili okolnih činjenica (mjesto boravka, dječiji uzrast, mjesto sukoba i sl.). Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁵⁷ u kojoj žalitelj ističe da je nosilac osiguranja donio privremeno rješenje kojim je žalitelju priznato pravo na penziju u skladu s članom 31.b Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica, ali uz napomenu da će konačno rješenje biti doneseno nakon rješavanja spornih pitanja u vezi s primjenom navedenog zakona. Postupajući po žalbi, Ombudsmeni BiH su zaprimili informaciju od nosioca osiguranja da „*svi korisnici prava po ovom zakonu imaju privremena rješenja*“ što ukazuje na sistemsku praksu prolongiranja donošenja konačnih odluka za određenu kategoriju korisnika. Odredbe člana 31.b Zakona su predvidjele pravo ratnih vojnih invalida na punu starosnu penziju s navršениh 35 godina staža bez obzira na godine života, odnosno s 55 godina života i najmanje 15 godina staža, ali nadležno Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (dalje: nadležna ministarstva) nisu donijeli provedbene propise kojima bi se uredio način obračuna i visina penzije. Zbog izostanka tih podzakonskih akata, nosilac osiguranja je u obavezi donositi privremena rješenja u visini najniže penzije, pozivajući se na praksu uspostavljenu još 2008. godine i naglašavajući da je u nekoliko navrata tokom godina (2008., 2016., 2017. i 2022.) uputio više inicijativa nadležnim ministarstvima kako bi se ovo pitanje riješilo. Radi navedenog upućena je preporuka nadležnim ministarstvima da hitno poduzmu odgovarajuće zakonodavne i institucionalne mjere s ciljem rješavanja spornih pitanja u vezi s primjenom člana 31.b Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica, kako bi se osiguralo donošenje konačnih upravnih rješenja za sve korisnike kojima su do sada izdata privremena rješenja o penzionisanju. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Žalitelj³⁵⁸ zaposlen u dioničarskom društvu u privatnom vlasništvu obratio se Ombudsmenima BiH, navodeći da ima presudom priznato potraživanje koje nije u potpunosti naplatio, radi čega ne može ostvariti pravo na penziju. Poslodavcu je odobren reprogram duga, a porezna uprava je obavijestila žalitelja da je poslodavac ostvario pravo odgođenog plaćanja poreznog duga na osnovu rješenja ministarstva finansija. Nakon provedenog postupka istraživanja, upućena je preporuka ministarstvu da poduzme mjere iz svoje nadležnosti s ciljem naplate potraživanja žalitelja, ali i drugih radnika u analognoj situaciji. Žalitelj je informisao Ombudsmene BiH da je ostvario pravo na penziju.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁵⁹ žalitelja koji navodi da ne može ostvariti pravo na starosnu penziju radi neuplate dijela doprinosa, a čije navode potvrđuje i porezna uprava. Iako su

³⁵⁷ Ž-SA-04-1103/25, preporuka broj P-345/25

³⁵⁸ Ž-BL-04-552/24, preporuka broj P-151/25

³⁵⁹ Ž-BL-04-381/22, preporuka broj P-55/25

u konkretnom predmetu poduzimane različite aktivnosti organa, one nisu imale za cilj ostvarenje prava na penziju žalitelja. Upućena je preporuka nadležnim organima da ulože dodatne napore da bi se dug poreznog obveznika naplatio, što će za posljedicu imati omogućavanje odlaska žalitelja u penziju. Preporuka je realizovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe³⁶⁰ zaposlenica tvornice koje radi neuplate obaveznih doprinosa, te zbog propusta nadležnih organa da blagovremeno izvršenim nadzorom i propisanim mjerama sankcionišu postupanje poslodavca, nemaju mogućnost ostvariti pravo na penziju. Iako Vlada FBiH provodi programe kojima se finansijska sredstva dodjeljuju za izmirenje dugovanja privrednih društava za neuplaćene doprinose radnicima koji su stekli uslove za odlazak u penziju ili će ih steći do dana podnošenja zahtjeva, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije odgovorilo je Ombudsmenima BiH da ne može provesti proceduru dodjele sredstava za radnike navedenog društva jer ne ispunjavaju proceduralne uslove programa, s obzirom da društvo nije više „aktivno“, te da nema odgovornu osobu. Dakle, žaliteljice (kao i eventualno druge zaposlenice/zaposlenici koji se nalaze u istom statusu) bez svoje krivice, zbog propusta nadležnih organa na koje nisu mogle utjecati, ne mogu ostvariti pravo na subvencionirana sredstava za izmirenje dugovanja za neuplaćene doprinose po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, iz razloga postojanja formalnih prepreka. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije da, bez odlaganja, poduzmu neophodne radnje i izvrše uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na ime žaliteljica, kao i eventualno drugih zaposlenica/zaposlenika tvornice, koji se nalaze u istom statusu. Preporuka je realizovana, te su doprinosi uplaćeni, čime je žaliteljicama omogućeno pravo na penziju.

6.3.2. Srazmjerna penzija

Srazmjernu penziju uživaju građani koji su svoj radni staž ostvarili u dvije ili više zemalja, ili u dva entiteta unutar BiH, te nemaju dovoljno staža osiguranja da bi ostvarili punu penziju. Zahtjev za izračunom i ostvarivanjem prava podnosi se nosiocu osiguranja u kojem je osiguranik bio posljednji put osiguran, a nosioci osiguranja bi dalje trebali komunicirati radi prikupljanja potrebnih podataka. Krajnji korisnici bi trebali biti precizno informisani, posebno kada je riječ o pravima kako ne bi došlo do nepravilnih pravnih uputa građanima od strane postupajućih službenika.³⁶¹

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁶² u kojoj žalitelj navodi da ima 18 godina radnog staža ostvarenog u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Trenutno je nezaposlen i nalazi se na evidenciji nezaposlenih osoba, po čijem savjetu se obraća Ombudsmenima BiH. Moli pomoć u ostvarivanju prava na penziju, jer postupci čekaju. Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje obavijestio je Ombudsmene BiH kako je u više navrata kroz dvije godine tražio od nosioca osiguranja u Crnoj Gori potvrdu staža, te da nisu zaprimili odgovor, a bez obrasca SCG/BIH205 nisu u mogućnosti izdati uvjerenje o ostvarenom stažu. Ombudsmeni BiH su žalbu

³⁶⁰ Ž-BR-04-45/24, Ž-BR-04-48/24, preporuka broj P-239/25

³⁶¹ Ž-BR-04-116/24, preporuka broj P-288/25

³⁶² Ž-LI-04-76/25

prosljedili Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a po čijem postupanju je nosilac osiguranja dostavio traženi obrazac i predmet je pozitivno okončan.

6.3.3. Postupak odlučivanja o pravu na penziju

Građani se često obraćaju Ombudsmenima BiH žalbama u kojima ističu spor rad organa nadležnih za rješavanje po zahtjevima za penziju, a u kojim slučajevima često nakon obraćanja Ombudsmena BiH nosiocu osiguranja, predmet bude okončan.³⁶³ U radu s građanima potrebno je aktivno učestvovati u rješavanju spornih situacija u skladu s nadležnostima, objektivnim mogućnostima i važećim propisima. Potreban je kontinuiran angažman, kako bi svaki realan zahtjev i molba građana bili razmotreni i eventualno pozitivno riješeni, jer je dužnost državnih organa da svaki postupak značajan za ostvarivanje prava građana vodi na način da radnje i aktivnosti budu usmjerene na postizanje cilja postupka i ostvarivanje njegove svrhe.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu žaliteljice³⁶⁴ koja navodi da se njen zahtjev za ostvarivanje prava na penziju ne može riješiti dok kantonalna bolnica, bivši poslodavac, ne dostavi nosiocu osiguranja obrazac M4. Žaliteljica se više puta obraćala poslodavcu, no bez odgovora. U svom očitovanju, kantonalna bolnica je navela da je popunila M-4 i M-8 obrazac za žaliteljicu, sačinila uvjerenje o radu u ustanovi, te sačinila popratni akt naslovljen nosiocu penzijskog osiguranja, ali navedeno ne može dostaviti putem pošte, jer se pošiljka može izgubiti. Traži se lično preuzimanje dokumentacije. Nakon intervencije Ombudsmena BiH, predmet je pozitivno riješen i obrazac je službenim putem dostavljen nosiocu osiguranja.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu³⁶⁵ u kojoj žalitelj ističe nezadovoljstvo Republičkim fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srbije. S obzirom na to da je riječ o postupanju organa koji se nalaze na teritoriji Republike Srbije i imajući u vidu da su Zaštitnik građana Republike Srbije i Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine tokom 2019. godine potpisali Memorandum o razumijevanju, predmetna žalba je ustupljena Zaštitniku građana Republike Srbije na dalje postupanje, nakon čega je zaprimljen Izvještaj o slučaju Zaštitnika građana Republike Srbije u kojem su detaljno navedene sve poduzete radnje, te zaključeno da nisu utvrđene nepravilnosti u radu nosioca osiguranja kako je navedeno u žalbi.

6.3.4. Postupanje po sudskim odlukama u oblasti prava iz penzijskog osiguranja

U svom postupanju Ombudsmeni BiH se susreću sa žalbama u kojima žalitelji ukazuju da nosioci osiguranja godinama ne odlučuju o zahtjevu za ostvarenje prava na penziju i srodnim zahtjevima, te kada napokon odluče, zahtjev odbiju. U pojedinim slučajevima građani zatraže ostvarenje svog prava putem suda, ali nosioci osiguranja ne postupaju po presudama.

Razmatrajući žalbu³⁶⁶ žalitelja koji navodi da se po zahtjevu za priznavanje prava na novčanu naknadu po osnovu tjelesne onesposobljenosti podnesenom još 2009. godine smjenjuju faze

³⁶³ Ž-SA-04-563/24, Ž-BL-04-355/25, Ž-BR-04-240/24, Ž-SA-04-1277/24, Ž-BR-04-177/25, Ž-BR-04-244/24, Ž-BR-04-258/24

³⁶⁴ Ž-BL-04-130/25

³⁶⁵ Ž-SA-04-616/25

³⁶⁶ Ž-BR-04-200/24, preporuka broj P-259/25

prvostepenog, drugostepenog organa i upravnog spora pred kantonalnim sudom, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku svim ožalbenim organima da postupaju po presudi kantonalnog suda i da se preispita postupanje prvostepenog i drugostepenog organa, a samom sudu da, ukoliko ponovo bude pokrenut upravni spor za predmetnu pravnu stvar poduzme sve radnje i mjere iz okvira svoje nadležnosti kako bi u predmetnoj pravnoj stvari bilo postupljeno shodno odredbama Zakona o upravnom sporu Federacije BiH. Realizacija preporuke se prati.

Žalitelj³⁶⁷ se obratio žalbom na rad nosioca osiguranja u kojoj navodi da ne može ostvariti pravo na starosnu penziju, unatoč sudskoj presudi u svoju korist. Naime, nosilac osiguranja u ponovljenom postupku po donošenju sudske odluke je donio istovjetnu odluku kao u prvom postupku, zanemarujući primjedbe suda u smislu obaveze da pozove žalitelja i uputi ga u njegova prava i uredi/dopuni podneseni zahtjev. Ombudsmeni BiH su utvrdili da je u ovakvoj situaciji organ nanio štetu žalitelju i onemogućio mu ostvarivanje prava, ne samo propuštanjem odlučivanja po zahtjevu pet godina, već i donošenjem rješenja kojim žalitelju nije priznato pravo na starosnu penziju. Upućena je preporuka nosiocu osiguranja da poduzme mjere iz svoje nadležnosti i omogući žalitelju ostvarivanje prava na starosnu penziju u skladu s primjedbama ukazanim u presudi suda. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁶⁸ žalitelja koji navodi da se povodom njegovog zahtjeva za vanrednim usklađivanjem penzije više puta vodio postupak pred prvostepenim i drugostepenim upravnim organima i da je nadležni sud tri puta poništavao akte navedenih organa i vraćao na ponovni postupak prvostepenom organu. Ombudsmeni BiH su u konkretnom predmetu primijetili da prvostepeni organ ignoriše primjedbe navedene u dvije sudske presude i donosi rješenje u ponovljenom postupku, zaobilazeći upute na koje je sud ukazao. Drugostepeni organ postupa na isti način kao prvostepeni. Upućena je preporuka nosiocu osiguranja da poduzme mjere iz svoje nadležnosti i omogući žalitelju vanredno usklađivanje penzije u skladu s primjedbama ukazanim u presudi suda. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

6.4. Socijalna prava

Veliki broj građana Bosne i Hercegovine ima potrebu za određenim oblicima socijalne zaštite. Socijalna prava bi trebala garantovati građanima zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Riječ je o pozitivnim pravima, te je država pozvana intervenirati radi podrške pojedincu. Socijalna zaštita podrazumijeva različite oblike zaštite i brige, poput isplate redovnih novčanih primanja, isplate jednokratnih novčanih pomoći, stambeno zbrinjavanje, osposobljavanje za život i rad, socijalno zbrinjavanje.

Tokom 2025. godine, Odjel je registrovao 75 žalbi, što je u odnosu na 2024. godinu povećanje od 18 žalbi, a izdato je šest preporuka.

Upućene preporuke odnose se na pitanja otvaranja javnih kuhinja, ostvarivanje prava na porodiljsku naknadu, socijalnu pomoć, pitanje socijalnog stanovanja, postupanja centara za socijalni rad.

³⁶⁷ Ž-SA-04-108/25, preporuka broj P-159/25

³⁶⁸ Ž-SA-04-376/25, preporuka broj P-312/25

6.4.1. Porodiljske naknade

Zaštita majke i majčinstva jedna je od ključnih obaveza Bosne i Hercegovine kada su u pitanju međunarodni standardi ljudskih prava, a posebno jednaka prava i mogućnosti žena na području cijele Bosne i Hercegovine, bez diskriminacije i nejednakog tretmana po bilo kojem osnovu, uključujući i mjesto stanovanja. Ombudsmeni BiH podsjećaju na preporuku UN Odbora za eliminaciju diskriminacije prema ženama (CEDAW) o značaju usklađivanja propisa o porodiljskim naknadama i osiguranju jednake naknade za majke i naknade za vrijeme porodiljskog odsustva u svim dijelovima države članice.³⁶⁹

Ombudsmeni BiH često zaprimaju upite³⁷⁰ iz kojih je evidentno da se građani obraćaju za savjet i mišljenje u vezi s korištenjem porodiljskog odsustva u kojim slučajevima se ukaže na važeće zakonodavstvo i mogućnosti.

Žalbeni³⁷¹ navodi odnose se na ostvarivanje prava na porodiljsku naknadu u slučaju kada žaliteljica ima prebivalište u Republici Srpskoj, gdje obavlja i poslove, ali je zaposlena u preduzeću koje je registrovano u Federaciji Bosne i Hercegovine. Od strane poslodavca je informisana da Republika Srpska ne refundira iznos naknade koji bi trebala dobijati dok je na porodiljskom odsustvu, a ovo pravo ne može ostvariti ni u Federaciji Bosne i Hercegovine jer se u ovom entitetu porodiljska naknada isplaćuje samo po mjestu prebivališta žene, odnosno porodilje. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine da, u saradnji s nadležnim ministarstvima, iznađe efikasan mehanizam s ciljem prevladavanja poteškoća pri ostvarivanju prava na porodiljsku naknadu u situaciji kada se mjesto rada i prebivališta žene nalaze u različitim entitetima. Ministarstvo je dostavilo odgovor³⁷² u kojem navodi da je pitanje socijalne politike u isključivoj nadležnosti entiteta, kao i ostvarivanje prava iz radnog odnosa, ali je u skladu sa zakonskim nadležnostima uputilo dopis entitetskim ministarstvima, tražeći dostavljanje sugestija i prijedloga u pravcu konačnog prevladavanja navedenog problema. Ombudsmeni BiH podsjećaju da je u skladu s članom 15. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine³⁷³ Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine nadležno, između ostalog, za obavljanje poslova i izvršavanje zadataka koji su u nadležnosti Bosne i Hercegovine i koji se odnose na utvrđivanje osnovnih principa koordiniranja aktivnosti, usklađivanja planova entitetskih organa vlasti i definisanje strategije na međunarodnom planu u područjima zdravstva i socijalne zaštite. Ombudsmeni BiH će i dalje nastaviti pratiti postupanje nadležnih organa.

6.4.2. Javne kuhinje

Javne kuhinje i druge organizacije za podjelu besplatnih obroka osiguravaju podršku i pružaju utočište za najugroženije kategorije društva u trenucima krize, te postaju dugoročna intervencija,

³⁶⁹ Zaključne napomene o šestom periodičnom izvještaju Bosne i Hercegovine, Odbor za ukidanje diskriminacije žena, CEDAW/C/BIH/CO/6 8. novembra 2019. godine, odredbe: 24. (a), 46. (a,b), 36. (e);

³⁷⁰ Ž-SA-04-1129/25

³⁷¹ Ž-BL-04-12/25, preporuka broj P-79/25

³⁷² Odgovor broj 07-12-1-1988/25 od 31.07.2025. godine;

³⁷³ "Službeni glasnik BiH", broj 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16, 83/17;

koja pruža odgovor na krizu i ključni je instrument u borbi protiv gladi uzrokovane socijalnom isključenošću, siromaštvom i drugim sistemskim problemima.

Ombudsmeni BiH su odlučili po službenoj dužnosti otvoriti predmet³⁷⁴ koji se tiče otvaranja javne gradske kuhinje u Brčko distriktu BiH. Cilj postupka je iznalaženje rješenja za omogućavanje pomoći socijalno ugroženim osobama/građanima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao što su penzioneri s minimalnim penzijama, nezaposlene osobe, samohrani roditelji. S obzirom na to da su se Ombudsmeni BiH u više navrata obraćali Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i gradonačelniku, a da nisu zaprimili odgovore na upite, upućena je preporuka o uspostavljanju saradnje. Po upućenoj preporuci zaprimljen je odgovor³⁷⁵ Pododjela za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u kojem se navodi da je Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine primila na znanje zahtjev Ombudsmena BiH za otvaranjem javne gradske kuhinje.

6.4.3. Socijalna davanja

U svom postupanju Ombudsmeni BiH primjećuju porast broja žalbi u slučajevima kada nadležni organi usvoje pojedine podzakonske akte, pa su tako razmatrane žalbe³⁷⁶ izjavljene radi primjene Uredbe o jednokratnom novčanom dodatku na penziju kao podrške penzionerima Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Spomenutom mjerom se omogućava isplata jednokratnog novčanog dodatka penzionerima, kao znak konkretne podrške najugroženijim kategorijama građana u uslovima rasta životnih troškova. Korisnici penzija u zavisnosti od visine penzije dobili su jednokratni novčani dodatak u iznosu koji se kreće od 100 do 250 KM. Uredbom su izostavljeni penzioneri koji su svoj radni staž ostvarili u različitim državama/entitetima i primaju srazmjerne penzije. Ombudsmeni BiH smatraju da je u ovim i sličnim slučajevima potrebno ustanoviti mehanizam utvrđivanja ukupnih primanja, kako bi i ovi penzioneri bili obuhvaćeni Uredbom. Također, ukoliko se u obzir uzme da je ova mjera donesena kao znak konkretne podrške najugroženijim kategorijama građana u uslovima rasta životnih troškova, primjeri žalbi u Instituciji ombudsmena jasno demonstriraju da cilj mjere nije postignut niti je socijalna pravda uspostavljena. Upućena je preporuka Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike da prilikom donošenja mjera jednokratnih novčanih pomoći za penzionere vodi računa o stavovima izrečenim u preporuci i iznađe mehanizam kako bi pravo na novčanu pomoć bilo dostupno penzionerima u odnosu na realno utvrđena primanja. Zaprimljen je odgovor³⁷⁷ u kojem je, između ostalog, navedeno da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike priprema izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim će se kroz zakonsku normu, urediti i pitanje jednokratne isplate godišnjeg dodatka na penziju.

Žalitelj³⁷⁸ se obratio Ombudsmenima BiH, navodeći da se Uredbom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine vrši očita diskriminacija jedne grupe penzionera i to onih koji su svojim radom ostvarivali veće plaće, te shodno zakonskim propisima najviše izdvajali u penzioni fond. Oni su kažnjeni, diskriminirani i njima je uskraćeno pravo na jednokratni novčani dodatak na penziju od

³⁷⁴ Ž-BR-04-330/23, preporuka broj P-348/25

³⁷⁵ Odgovor broj 34-000759/23 od 28.11.2025. godine;

³⁷⁶ Ž-SA-04-1118/25, Ž-SA-04-1119/25, preporuka broj 301/25

³⁷⁷ Odgovor Federalnog ministarstva rada i socijalne politike broj 04-45-1961/25 M.T. od 06.10.2025. godine;

³⁷⁸ Ž-SA-04-1136/25

strane Vlade Federacije Bosne i Hercegovine iz proizvoljno izvedenog kriterija „da imaju penziju veću od 1.500 KM“ te je neko odredio „da im je to dovoljno“. U konkretnom slučaju Ombudsmeni BiH su stava da, u skladu s odlukama Evropskog suda za ljudska prava, države imaju pravo uređivati socijalnu politiku i da prema slobodnoj procjeni mogu dodjeljivati povlastice onim kategorijama građana za koje to smatraju odgovarajućim, a da to istovremeno nije diskriminacija. Žalba je ocijenjena kao neprihvatljiva.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe³⁷⁹ izjavljene radi raspisivanja Javnog poziva za odabir domaćinstava u okviru provođenja programa EU pomoći dodjele sredstava energetski siromašnim domaćinstvima u Federaciji Bosne i Hercegovine. Nakon provedenog postupka istrage i analize relevantne dokumentacije, Ombudsmeni BiH su utvrdili da je došlo do povrede prava osoba koje su korisnici penzije ostvarene kod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, a koji imaju prebivalište na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i osoba koje su korisnici penzije ostvarene kod Zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Federacije Bosne i Hercegovine, a imaju prebivalište na području Republike Srpske. Upućena je preporuka nadležnim ministarstvima da prilikom raspisivanja novih javnih poziva vode računa i iznađu rješenje kako bi pravo na novčanu pomoć imali opisani korisnici. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je obavijestilo³⁸⁰ Ombudsmene BiH da u ovom trenutku nije izvjesno ponovno raspisivanje javnog poziva, no ukoliko dođe do raspisivanja istog, prilikom utvrđivanja kriterija uzet će se u obzir preporuka Ombudsmena BiH, dok je Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske dostavilo informaciju³⁸¹ da je Ministarstvo u skladu s Odlukom o načinu realizacije paketa energetske podrške energetski siromašnim potrošačima³⁸², vršilo raspodjelu finansijske pomoći za troškove grijanja iz instrumenta pretpristupne pomoći IPA 3 za 2023. godinu. Raspodjela finansijskih sredstava je izvršena, čime je primjena navedene odluke iscrpljena.

6.4.4. Smještaj osoba u ustanove socijalne zaštite

Tokom 2024. godine Ombudsmeni BiH su izradili Prateći izvještaj o stanju u ustanovama s intelektualnim i mentalnim poteškoćama u Bosni i Hercegovini. To je bila prilika da se sagledaju izazovi s kojima se suočavaju institucije koje rade na zbrinjavanju osoba s intelektualnim i mentalnim poteškoćama. Prilikom predstavljanja navedenog izvještaja u Narodnoj skupštini Republike Srpske Ombudsmenima BiH ukazano je na teške uslove života građanina, radi čega je otvoren predmet.³⁸³ Ombudsmeni BiH su zatražili od nadležnog centra za socijalni rad informaciju jesu li upoznati sa slučajem. Centar je dostavio detaljnu socijalnu anamnezu te informaciju da je osoba institucionalno zbrinuta u ustanovi socijalne zaštite radi zdravstvenog i socijalnog stanja.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁸⁴ žaliteljice koja navodi da se obraća radi svog ujaka koji je osoba s invaliditetom i da ne može živjeti sam. Obračala se centru za socijalni rad za pomoć

³⁷⁹ Ž-BL-04-768/23, Ž-SA-04-1002/23, Ž-SA-04-1213/23, preporuka broj P-30/25

³⁸⁰ Akt broj 04-11/13-1964/23 M.T. od 05.03.2025. godine;

³⁸¹ Akt broj 11/05-533-16/25 od 04.03.2025. godine;

³⁸² „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 28/23 i 66/23;

³⁸³ Ž-BL-04-339/25

³⁸⁴ Ž-SA-04-880/25

koji je nekoliko puta „izlazio na teren“, ali da ništa nije učinjeno. Po pokretanju postupka istraživanja Ombudsmeni BiH su obaviješteni da je ujak žaliteljice, uz njegovu prethodnu saglasnost, smješten u ustanovu za socijalno zbrinjavanje po otpustu iz bolnice. Predmet je zatvoren.

6.4.5. Socijalno stanovanje

Socijalno stanovanje je institut pomoću kojeg društvena zajednica pomaže u osiguravanju prihvatljivog načina stanovanja građanima koji ne mogu samostalno riješiti svoje stambeno pitanje. Bosna i Hercegovina je ratifikovala Evropsku socijalnu povelju (Revidiranu), ali nije ratifikovan član 31. koji garantuje pravo na smještaj.³⁸⁵ No, potrebno je istaknuti da Evropska socijalna povelja članom 16. (ratifikovan) propisuje da s ciljem osiguranja potrebnih uslova za puni razvoj porodice, koja je osnovna jedinica društva, zemlje potpisnice preuzimaju obavezu da promovišu ekonomsku, pravnu i socijalnu zaštitu porodičnog života sredstvima kao što su socijalne i porodične naknade, fiskalni aranžmani, pružanje stanovanja za porodicu, beneficije za mlade bračne parove i druga odgovarajuća sredstva.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁸⁶ žaliteljice koja navodi da živi na ulici s mladb. sinom koji je psihički bolesnik. Stan je prodat sudskim putem advokatu za 10.000 KM. Nije joj dozvoljeno da uzme pokretne stvari. Obračala se nadležnim gradskim službama za osiguravanje alternativnog smještaja, no nije dobila odgovor. Moli za pomoć Ombudsmena BiH. Nakon analiziranja žalbe i zaprimljenih očitovanja, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku nadležnom ministarstvu i gradonačelniku kojom se predlaže koordinirana saradnja svih organa, te poduzimanje svih zakonom propisanih mjera i aktivnosti iz svoje nadležnosti s ciljem rješavanja problema stanovanja žaliteljice. Ministarstvo je obavijestilo³⁸⁷ Ombudsmene BiH da će nakon poduzimanja postupaka iz nadležnosti grada, preciznije eventualne dodjele stambene jedinice za alternativno zbrinjavanje žaliteljice, moći poduzeti radnje iz svoje nadležnosti, odnosno dati saglasnost za subvencioniranje zakupnine.

6.4.6. Postupanja centara za socijalni rad

Centri za socijalni rad kao javne ustanove socijalne zaštite pružaju stručnu i materijalnu pomoć pojedincima i porodicama u potrebi. Također, štite prava socijalno osjetljivih kategorija osoba. Zaposleni u centrima za socijalni rad (socijalni radnici, psiholozi, pravnici) djeluju s ciljem rješavanja socijalnih pitanja i osnaživanja korisnika, u nekim slučajevima i preko kapaciteta koji im stoje na raspolaganju, radi čega se nameće pitanje zaštite samih zaposlenih.³⁸⁸

Ombudsmeni BiH su po službenoj dužnosti otvorili predmet³⁸⁹ na osnovu članka koji je objavljen dana 8. septembra 2025. godine u dnevnom listu “Avaz” pod nazivom “Dežurni ljekar u Općoj bolnici za “Avaz”. Socijalna služba Novi Grad neće da prihvati osobu koja treba biti

³⁸⁵ Bosna i Hercegovina je Evropsku socijalnu povelju ratifikovala 7. oktobra 2008., a na snagu je stupila 1. decembra 2008. godine.

³⁸⁶ Ž-SA-04-1226/24, preporuka broj P-272/25

³⁸⁷ Obavijest broj 09-31-16831-2/25 od 24.09.2025. godine;

³⁸⁸ Ž-BL-04-313/25, preporuka broj P-397/25

³⁸⁹ Ž-SA-04-1285/25

pod njihovom brigom.” U članku je riječ o beskućniku, koji je zbrinut u bolnici, međutim nije za hospitalizaciju. Radi navedenog je pozvana policija, te socijalni radnik koji nisu htjeli prihvatiti pacijenta koji treba biti pod njihovom brigom. Nakon provedenog postupka istraživanja, utvrđeno je da je dežurni socijalni radnik u predmetnom slučaju poduzeo konkretne mjere u skladu s procedurama koje se odnose na ovu oblast. Predmet je zatvoren.

Postupajući po saznanju nakon posjete Dnevnog centra za starije osobe, Ombudsmeni BiH su registrovali predmet³⁹⁰ radi navoda žaliteljice da živi u otežanim uslovima izazvanim porodičnim prilikama. Naime, unuk je sklon nasilju i alkoholu, puno galami, lomi po stanu, na poseban upit pojašnjava da ga nikada sa kćerkom nisu prijavile policiji ili centru za socijalni rad jer se boje za njegovo dijete. Cijeneći okolnosti konkretnog slučaja, razgovor i obraćanje, od nadležnog centra za socijalni rad zatraženo je da izvrše provjeru istaknutih navoda, te da eventualno razmotre mogućnost djelovanja. Centar je obavijestio Ombudsmene BiH da su obavljeni razgovori sa članovima domaćinstva, izvršen je obilazak stambene jedinice, te da je porodica u podršci centra kroz različita prava i usluge iz oblasti socijalne i porodičnopravne zaštite i da će tako i nastaviti u narednom periodu.

6.5. Obrazovanje

Pravo na obrazovanje u Bosni i Hercegovini je priznato Ustavom Bosne i Hercegovine³⁹¹, Ustavom Republike Srpske³⁹², Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine³⁹³, Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁹⁴, kao i odgovarajućim zakonskim propisima koji uređuju ovu oblast.

U oblasti obrazovanja, u 2025. godini, registrovano je 107 predmeta, 66 više nego 2024. godine, a izdato je 14 preporuka. Upućene preporuke odnosile su se na pitanja sigurnosti djece u školama, sigurnosti školskih objekata, stručne podrške djeci, preciziranja prava na individualizaciju u postupku realizacije nastavnog procesa studentima s poteškoćama u razvoju i invaliditetom, ostvarivanje prava zaposlenih u obrazovanju³⁹⁵ i radnu atmosferu, kao i poboljšanje međuljudskih odnosa³⁹⁶, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH.³⁹⁷

6.5.1. Osnovno obrazovanje

Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu. Poštovanje dostojanstva djeteta, prava koja se odnose na obrazovanje, ispravna briga za dobrobit njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti, u školama i na svim mjestima gdje se obrazuje, imaju prvenstvo nad svim drugim pravima. Važna zadaća škole je kontinuirano poticanje roditelja na saradnju te jačanje međusobne komunikacije. U interakciji nastavnik/ca-roditelj/ka nije samo važno da se nastavnici

³⁹⁰ Ž-BL-04-491/25

³⁹¹ Član II 3. 1

³⁹² Članak 38.

³⁹³ Članak 2. (1) m

³⁹⁴ Članak 15.

³⁹⁵ Ž-BL-04-105/25, Ž-BL-04-106/25, Ž-BL-04-107/25, preporuka broj: P-131/25

³⁹⁶ Ž-BL-04-292/24, preporuka broj P-247/25

³⁹⁷ Ž-SA-04-733/25, preporuka broj P-307/25

usavršavaju, edukuju, pronalaze adekvatna rješenja i pomažu roditeljima u odgoju djece, već je važno da i roditelji usavršavaju vlastita znanja i roditeljske kompetencije, jer tek tada možemo govoriti o ravnopravnom partnerskom odnosu.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁹⁸ roditelja učenice koja je nakon završenog sata fizike pala kroz prozor kabineta s trećeg sprata škole i hitno smještena u bolnicu sa višestrukim lomovima. Žalitelji smatraju da ova škola nije na odgovarajući način postupila u pogledu zaštite prava djeteta, nije uspostavila komunikaciju s roditeljima i dostavu neophodnih informacija, koje bi pomogle pri utvrđivanju svih činjenica i okolnosti koje su dovele do pada djevojčice, nije izvršila analizu načina rada nastavnika fizike i ophođenja s učenicom, posebno imajući u vidu posljedice takvog ophođenja, niti je utvrdila odgovornost nastavnika. Školski odbor nije poduzeo odgovarajuće radnje i mjere iz okvira svoje nadležnosti, niti donio svoju odluku vezanu za ovaj događaj. Nakon provođenja postupka istraživanja i zaprimanja očitovanja od nadležnih organa, upućena je preporuka nadležnom ministarstvu, pedagoškom zavodu i školi da, djelujući u okviru svoje nadležnosti preispitaju razloge koji su doveli do nesretnog događaja, da se utvrdi postojanje odgovornosti menadžmenta, predmetnog nastavnika i pedagoga škole i da se za ubuduće obezbijedi najbolji model pohađanja nastave u skladu sa zdravstvenim stanjem učenice, uz svaki vid podrške i saradnje s roditeljima. Preporuka je realizovana.

6.5.2. Srednjoškolsko obrazovanje

Kako bi učenici upisali željenu srednju školu trebaju zadovoljiti određene upisne kriterije, odnosno imati određene uslove za pohađanje.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu³⁹⁹ majke učenice koja navodi da njena kći nije upisala željenu srednju školu, te se obratila molbom nadležnom ministarstvu za odobrenjem upisa, koja nije odobrena, ali je žaliteljici preporučeno da se nakon završetka prvog razreda, za prebacivanje u drugu školu obrati nastavničkom vijeću škole koju učenica želi upisati, ukoliko ostvari prosjek ocjena najmanje 4,00 i primjerno vladanje. Konkretni slučaj bio je prezentovan na sastanku koji je održan u prostorijama ministarstva, te su predstavnici Institucije ombudsmena informisani da nema izuzetaka od primjene zakonske odredbe koja definiše prebacivanje iz jedne škole u drugu u prvom razredu, a da je zakonska odredba upravo prevencija situacije prepisivanja iz škole u školu u prvom razredu u slučajevima kada zbog nedostatka bodova dijete nije upisano u školu prvog izbora. Radi navedenog predmet je zatvoren.

6.5.3. Visoko obrazovanje

Ombudsmeni BiH su zaprimili zastupničko pitanje zastupnika Skupštine Kantona Sarajevo koje je registrovano kao žalba⁴⁰⁰ koje se odnosi na provođenje člana 67. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, a tiče se preciziranja prava na individualizaciju u postupku realizacije nastavnog procesa studentima s poteškoćama u razvoju i invaliditetom u Kantonu Sarajevo koji studiraju na Univerzitetu u Sarajevu. Nakon provođenja postupka istraživanja,

³⁹⁸ Ž-BR-04-176/25, preporuka broj P-238/25

³⁹⁹ Ž-SA-04-1315/25

⁴⁰⁰ Ž-SA-04-330/23, preporuka broj P-191/25

Ombudsmeni BiH su konstatovali da je predmetni fakultet poduzeo aktivnosti kako bi studentici s poteškoćama olakšao pristup nastavnom procesu i realizaciju polaganja ispita na istom, no pristup nije dostatan i ne zadovoljava u cijelosti način pristupa rješavanju navedene problematike kako to Zakon normira. Naime, Zakonom o visokom obrazovanju jasno je propisano pravo studenata s posebnim statusom, među koje se ubrajaju i studenti s invaliditetom, na individualizaciju u postupku realizacije nastavnog procesa. Upućena je preporuka Univerzitetu u Sarajevu da pristupi izradi smjernica za izradu individualiziranih programa za visokoškolsko obrazovanje, a Vladi Kantona Sarajevo da osigura potrebna sredstva. Univerzitet u Sarajevu je obavijestio Ombudsmene BiH da će pristupiti izradi smjernica s ciljem realizacije preporuke.

Postupajući po žalbi⁴⁰¹, izjavljenoj radi odluke kantonalne vlade o načinu utroška novčanih sredstava utvrđenih budžetom, te dodjeljivanju sredstava studentima s prebivalištem u kantonu, Ombudsmeni BiH nisu našli povredu prava u odnosu na kategoriju studenata koji nemaju prebivalište u istom kantonu. U konkretnom slučaju utvrđeno je da je prebivalište studenta jedan od osnovnih kriterija za dobivanje stipendije ili novčane nagrade, a studenti koji imaju prebivalište negdje drugo, imaju pravo koristiti druge institucionalne resurse, kao i pravo konkurisanja na pozive koje objavljuju entiteti, kao i njihovi matični kantoni/opštine.

6.5.4. Akreditacija visokoškolskih ustanova

Akreditiranjem visokoškolskih ustanova osigurava se usklađenost s evropskim prostorom visokog obrazovanja i omogućuje priznavanje diploma u Bosni i Hercegovini. Cilj je standardizacija, harmonizacija kvaliteta i mobilnost studenata, pri čemu diplome ustanova bez akreditacije neće biti priznate. Državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova vodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine.

Nakon razmatranja žalbenih navoda⁴⁰², izjavljenih radi odbijanja zahtjeva žaliteljice za produženjem licence od strane kantonalne ljekarske komore, utvrđeno je da na listi akreditovanih visokoškolskih ustanova u BiH nema Internacionalnog univerziteta u Goraždu i da je Internacionalni univerzitet u Goraždu novog naziva: American Northwest University of Health Science and Technology/Američki sjevero-zapad univerzitet za zdravstvene nauke i tehnologije bio uslovno akreditovan, te da ima rješenje o zabrani rada. S obzirom da je Pravilnikom o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova ljekarske komore Federacije Bosne i Hercegovine i članova kantonalnih ljekarskih komora definisano da je ljekar dužan dostaviti ovjerenu kopiju diplome medicinskog fakulteta, stečenu na akreditovanom univerzitetu u Bosni i Hercegovini koji ima akreditaciju i licencu od početka do završetka studija, a žaliteljica ne ispunjava navedeni uslov, predmet je zatvoren kao neosnovan.

Žalitelj⁴⁰³ navodi da je bio izložen diskriminaciji tokom provođenja postupka konkursne procedure na univerzitetu jer njegova prijava nije ni razmatrana, uz obrazloženje da je naučni stepen doktora pedagoških nauka stekao na univerzitetu kada isti nije bio akreditovan. Predmet je zatvoren kao neosnovan. U konkretnom slučaju podnosilac žalbe nije učinio vjerovatnim da je

⁴⁰¹ Ž-BL-06-223/25

⁴⁰² Ž-SA-06-11/25

⁴⁰³ Ž-SA-04-1444/25

stavljen u nejednak položaj u odnosu na druge učesnike konkursne procedure, a da za to nije postojalo objektivno i razumno opravdanje.

6.5.5. Obrazovanje i pristup tržištu rada

Pravo na obrazovanje je efikasno samo ako osoba kojoj se to pravo osigurava, osim same mogućnosti obrazovanja, dobije i mogućnost da iz svoga obrazovanja ostvari određenu korist (...).⁴⁰⁴

Neformalna grupa radnika zaštite na radu obratila se žalbom⁴⁰⁵ u kojoj navode da ministarstvo rada i socijalne politike kandidatima sa visokim obrazovanjem prvog ciklusa Bolonjskog sistema studiranja koji se vrednuje sa 180 ECTS bodova onemogućava pristup polaganju stručnog ispita za obavljanje poslova radnika za zaštitu na radu. Navedeno nije u skladu s odredbama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kao ni Pravilniku o uslovima koje moraju ispunjavati radnici za zaštitu na radu, programu, sadržaju, načinu i troškovima polaganja stručnog ispita. Nakon okončanja istražnog postupka upućena je preporuka odgovornom organu da postupanje po predmetnim prijavama vrati u zakonske okvire, a s ciljem osiguranja temeljite primjene Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini⁴⁰⁶ i Pravilnika, da izvrši dopune Pravilnika na način da se precizira rok u kojem se donosi rješenje o polaganju stručnog ispita, odnosno rješenje kojim se odbija predmetna prijava. Zaprimljen je odgovor na preporuku u kojem se, između ostalog, navodi da je pristupljeno donošenju rješenja po predmetnim zahtjevima, kao i da će biti izvršena analiza Pravilnika, te da će se razmotriti eventualne izmjene i dopune istog.

Ombudsmenima BiH se obratio žalitelj⁴⁰⁷, navodeći da je završio studijski program koji je trajao tri godine i nosio 180 ECTS bodova. Po završetku studija nije mogao konkurisati za radna mjesta na kojima se tražila diploma prvog ciklusa sa 240 ECTS bodova, te da je zbog toga bio izložen neravnopravnom tretmanu. Nakon završetka i drugog ciklusa – master studija, ukupno 300 ECTS, naišao je na nove prepreke jer poslodavci smatraju da njegova kvalifikacija ne može biti izjednačena s diplomom prvog ciklusa od 240 ECTS. Žalitelj ocjenjuje da se time vrši diskriminacija i da mu je nanesena ozbiljna šteta u pogledu prava na rad i jednake mogućnosti zapošljavanja. Ombudsmeni BiH su razmotrili žalbu i dostavljenu dokumentaciju, te su ukazali na sljedeće. Zakonom o visokom obrazovanju Republike Srpske⁴⁰⁸ propisano je da se prvi ciklus studija može organizovati kao trogodišnji program od 180 ECTS bodova ili četverogodišnji program od 240 ECTS bodova. Ova odredba je usklađena s Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini⁴⁰⁹ koji propisuje da studijski program prvog ciklusa traje tri ili četiri godine i nosi najmanje 180, odnosno 240 ECTS bodova. Dakle, oba programa su zakonski utemeljena i akreditovana. Okvirni zakon o visokom obrazovanju BiH garantuje da su visokoškolske ustanove samostalne u kreiranju nastavnih planova i programa,

⁴⁰⁴ Odluka Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine broj CH/03/14950 od 19.02.2006. godine, stavovi 164. i 169.

⁴⁰⁵ Ž-SA-04-1099/24, preporuka broj P-121/25

⁴⁰⁶ „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 59/07 i 59/09;

⁴⁰⁷ Ž-SA-04-1023/25

⁴⁰⁸ „Službeni glasnik RS“, br. 67/20, 119/21 i dr.

⁴⁰⁹ „Službeni glasnik BiH“, br. 59/07, 59/09, 18/21;

pod uslovom da oni budu usklađeni sa zakonskim minimumom i akreditacijskim standardima. Time se potvrđuje da razlike u obimu ECTS bodova nisu posljedica proizvoljnih odluka pojedinih fakulteta, nego zakonom dopuštenog pluralizma studijskih programa.

6.5.6. Prava zaposlenih u obrazovanju

Žaliteljica⁴¹⁰ se obratila Ombudsmenima BiH žalbom, navodeći da je ranije bila u saradničkom statusu na fakultetu u određenoj naučnoj oblasti, te naknadno nije primljena na mjesto asistenta u drugoj naučnoj oblasti, čime je prekršeno njeno pravo na rad. Žalba je odbijena kao neosnovana jer je Zakonom o visokom obrazovanju⁴¹¹ propisano da period na koji se bira asistent na univerzitetu je četiri godine, bez mogućnosti reizbora, a navedeno se odnosi generalno na stručno osoblje, zbog čega se izborni status ne može vezati za pojedinačnu naučnu oblast.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴¹² sekretara srednjih škola koji navode da, iako visoko obrazovani, sa godinama iskustva u obrazovnim ustanovama, faktički su isključeni iz prava konkurisanja na poziciju direktora, isključivo zbog specifičnosti profesije. Upućena je preporuka nadležnom ministarstvu za obrazovanje da razmotri mogućnost pokretanja inicijative za izmjenu člana 146. stav (2) Zakona o srednjem obrazovanju, s ciljem osiguranja jednakog pristupa konkursima za direktorsku poziciju u srednjim školama i za osobe koje imaju visoku stručnu spremu, relevantno radno iskustvo i obavljaju rukovodne poslove u okviru obrazovnih ustanova, poput sekretara škola; da revidira postojeći Pravilnik o izboru, kriterijima za izbor, nadležnostima i radu direktora srednjih škola, kako bi se isti uskladio s principima ravnopravnosti, jednakih mogućnosti i zabrane diskriminacije iz domaćeg zakonodavstva i međunarodnih standarda. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Ombudsmeni BiH su, postupajući po žalbama⁴¹³ žalitelja, utvrdili da kantonalni pravilnik za prijem radnika u radni odnos u osnovnim i srednjim školama dovodi do neravnopravnog tretmana kandidata koji su radni staž ostvarili u Republici Srpskoj jer se njihov staž ne priznaje kao relevantan dokaz pri bodovanju, budući da se u postupku kao jedini valjan dokaz propisuje uvjerenje Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Takvo normativno rješenje faktički onemogućava jednak pristup javnoj funkciji na području kantona i suprotno je principu ravnopravnosti i dobre uprave. Administrativne i tehničke prepreke u vezi s razmjenom podataka i šifri zanimanja između nosilaca osiguranja ne mogu biti osnova za ograničavanje prava kandidata. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku kantonalnom ministarstvu za odgoj i obrazovanje da pristupi izmjeni Pravilnika za prijem radnika u radni odnos u osnovnim i srednjim školama kao javnim ustanovama, na način koji će omogućiti da kandidati koji su radni staž ostvarili u Republici Srpskoj mogu dokazati svoje radno iskustvo pod istim uslovima kao i kandidati koji su staž ostvarili u Federaciji Bosne i Hercegovine, te Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Republike Srpske, da razmotre mogućnost i da u saradnji s nadležnim institucijama, pristupe usklađivanju tehničkih

⁴¹⁰ Ž-BR-04-249/24

⁴¹¹ Zakon o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona "Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 21/2021 - prečišćen tekst, 22/2021 - autentično tumačenje, 5/2022, 11/2022 i 16/2022;

⁴¹² Ž-SA-04-1163/23, preporuka broj P-146/25

⁴¹³ Ž-SA-04-312/25, Ž-SA-06-318/25, preporuka broj P-325/25

i normativnih pretpostavki za razmjenu podataka o radnom stažu, uključujući jedinstveno šifriranje zanimanja i formata uvjerenja. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

Žaliteljica⁴¹⁴ navodi da se kao nastavnica njemačkog jezika obratila molbom za posao srednjoj školi, za koju je imala saznanje o upražnjenom radnom mjestu, a na koju nije zaprimila odgovor. Nakon provedenog postupka istraživanja, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku školi da odgovori žaliteljici na upućenu molbu, te da razmotri potrebu i u skladu s odredbama zakona o srednjem školstvu raspiše javni konkurs za popunu upražnjenog radnog mjesta nastavnika njemačkog jezika. S obzirom da preporuka nije realizovana u ostavljenom roku, o navedenom je obaviješteno nadležno ministarstvo obrazovanja. Ministarstvo je obavijestilo Ombudsmene BiH kako je po navedenom predmetu obavljen inspekcijski nadzor, te je po nalogu inspekcije, žaliteljici odgovoreno na molbu.

6.6. Zdravstvo

Pravo na zdravlje je osnovno i neotuđivo pravo koje pripada svakom čovjeku. U 2025. godini, Odjel za praćenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava je registrovao 127 predmeta iz oblasti zdravstvene zaštite, što je 71 obraćanje više nego u prethodnoj godini, dok je u 16 predmeta izdata preporuka.

U određenom broju predmeta Ombudsmeni BiH su donijeli odluku o neprihvatljivosti žalbe jer su kao odgovorni organi označena udruženja⁴¹⁵, te privatne ordinacije⁴¹⁶ prema kojima Ombudsmeni BiH nemaju nadležnost postupanja, dok u pojedinim slučajevima kada je proveden postupak istraživanja, Ombudsmeni BiH nisu utvrdili da je došlo do povrede prava žalitelja na liječenje.⁴¹⁷

Upućene preporuke odnosile su se na pitanja korištenja zdravstvene zaštite građana BiH u inostranstvu ili korištenja zdravstvene zaštite stranaca na području Bosne i Hercegovine, prava pacijenta na informisanje i ostvarivanje prava zaposlenih u zdravstvu, uspostavljanje saradnje s Ombudsmenima BiH.⁴¹⁸

6.6.1. Prenatalni testovi

Ombudsmeni BiH su po službenoj dužnosti otvorili predmet⁴¹⁹ u vezi s pitanjem obavljanja prenatalnih testova u Bosni i Hercegovini koje je regulisano na entitetskom nivou, pri čemu svaki entitet donosi vlastite propise i odluke koje se odnose na ovu oblast. U Federaciji BiH ne postoji jedinstven zakon na nivou entiteta koji reguliše obavljanje prenatalnih testova. Međutim, kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja donose odluke o sufinansiranju ovih testova. Na primjer, Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo (ZZO KS) omogućava osiguranim trudnicama pravo na sufinansiranje do 90% stvarnih troškova, s maksimalnim iznosom od 1.250

⁴¹⁴ Ž-LI-04-145/24, preporuka broj P-16/25

⁴¹⁵ Ž-BL-04-323/25; Ž-SA-04-600/25

⁴¹⁶ Ž-BL-04-679/25

⁴¹⁷ Ž-BR-04-24/25

⁴¹⁸ Ž-BL-04-229/25, preporuka broj P-148/25

⁴¹⁹ Ž-SA-04-757/23

KM po zahtjevu, uz odgovarajuću medicinsku dokumentaciju i dokaz o plaćanju. U Republici Srpskoj pravo na neinvazivno prenatalno testiranje regulisano je Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju, usvojenim u septembru 2022. godine. Prema ovom zakonu, trudnice s medicinskim indikacijama imaju pravo na besplatno neinvazivno prenatalno testiranje. Od 1. oktobra 2024. godine, Univerzitetski klinički centar Republike Srpske pruža ovu uslugu svim trudnicama koje teritorijalno pripadaju ovoj ustanovi, dok se trudnice iz drugih dijelova mogu informisati o mogućnostima uzorkovanja krvi u nadležnim bolnicama. Iako su prenatalni testovi dostupni besplatno trudnicama s određenim indikacijama, kriteriji i procedure za ostvarivanje ovog prava razlikuju se zavisno od entiteta i kantona. Stoga se trudnicama preporučuje da se konsultuju sa svojim ginekologom ili nadležnim zavodom zdravstvenog osiguranja kako bi dobile tačne informacije o dostupnosti i procedurama obavljanja prenatalnih testova u njihovoj regiji. U slučajevima kada se prenatalni testovi obavljaju privatno, zaštita ličnih podataka u Bosni i Hercegovini regulisana je Zakonom o zaštiti ličnih podataka BiH. Ovaj zakon propisuje pravila o obradi, prenosu i zaštiti osjetljivih ličnih podataka, uključujući zdravstvene podatke. Privatne klinike i laboratorije koje nude prenatalne testove moraju imati interne pravilnike o zaštiti podataka, usklađene sa Zakonom za zaštitu ličnih podataka BiH. U slučaju povrede podataka, dužne su obavijestiti pacijenticu i nadležnu agenciju.

6.6.2. Pristup liječenju

Postupajući po žalbama⁴²⁰ Ombudsmeni BiH upoznaju žalitelje da nisu u mogućnosti, sa potrebnim stepenom sigurnosti, utvrditi eventualnu povredu prava radi nestručno izvedenih medicinskih zahtjeva, bez provođenja odgovarajućeg postupka i pribavljanja nalaza i mišljenja nadležnog medicinskog vještaka i nemaju mogućnost ocjenjivati kvalitet pružene usluge, ali mogu preispitivati efikasnost eventualno uspostavljenih mehanizama nadzora.

Žalitelj⁴²¹ navodi da je pacijent, prethodno operisan, otpušten na kućno liječenje, te mu je odbijen prijem i hospitalizacija usljed pogoršanja stanja. Doktor operant je odbio prijem uz obrazloženje da nema slobodnih kreveta, te da je on dio svog posla obavio. Ombudsmeni BiH su zatražili očitovanje nadležnog kliničkog centra, ali u međuvremenu je žalitelj dostavio informaciju o pacijentovoj smrti, te su zatraženi savjeti za dalje postupanje. Ombudsmeni BiH su obavijestili žalitelja o eventualnim daljim koracima koje može poduzeti, a koji su propisani Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenta⁴²² koje se odnose na podnošenje prigovora, te se može obratiti i Federalnom inspektoratu zdravstva. Također, utvrđivanje građanske i krivične odgovornosti za navodno nestručno liječenje moguće je utvrđivati pred nadležnim sudom, uz vještačenje vještaka medicinske struke.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴²³ Udruženja oboljelih od dijabetesa TIP 1 na postupanje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (dalje: Institut). Naime, djeca sa dijabetesom tip 1 imaju zakonom utvrđen 100% invaliditet, ali je praksa Instituta da odbacuje zahtjeve za dodatak za njegu i pomoć nakon 15. godine bez individualne procjene i objektivno argumentovanih kriterija. Ombudsmeni BiH su zaprimili odgovor u kojem se navodi da je

⁴²⁰ Ž-BL-04-480/25

⁴²¹ Ž-SA-04-855/25

⁴²² „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 40/10;

⁴²³ Ž-SA-04-1105/25

Institut radi činjenice nejednakog postupanja prema djeci do navršene 15. godine, odnosno 18. godine u pogledu propisanih odredbi za kontrolne preglede, uputio Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike molbu za tumačenje u vezi s odredbama člana 33. Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške osobama s invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine⁴²⁴, a koje se tiču kontrolnog pregleda, s obzirom da je spomenuti član u suprotnosti s odredbama Pravilnika o jedinstvenim kriterijima i pravilima postupka medicinskih vještačenja i Listom invaliditeta.⁴²⁵ S obzirom da je međunarodnim standardima ljudskih prava propisano da je dijete osoba do 18. godine, Institut smatra da je napravljen propust prilikom utvrđivanja odredbe u članu 33. Zakona. Iz nadležnog spomenutog ministarstva je zaprimljen odgovor da su u toku hitne izmjene Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške osobama sa invaliditetom kojim bi se utvrdilo pitanje kontrolnog pregleda za djecu do navršene 18. godine života a da je do usvajanja istog Institut obavezan primijeniti odredbe člana 33. navedenog zakona.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴²⁶ žalitelja koji navodi da mu je uskraćen pristup neophodnoj medicinskoj terapiji na osnovu starosne dobi. Nakon provođenja postupka istraživanja, žalitelj je obavijestio Ombudsmene BiH kako je nadležni zavod zdravstvenog osiguranja donio odluku kojom se odobrava biološka terapija, te mu je priznato pravo na liječenje.

6.6.3. Liječenje onkoloških pacijenata

Liječenje onkoloških pacijenata zasniva se na multidisciplinarnom pristupu koji uključuje personaliziranu medicinu, naprednu tehnologiju i sistemsku podršku pacijentu. Za onkološke pacijente značajan je svaki dan u kojem nije omogućeno liječenje i blagovremena terapija.

U žalbi⁴²⁷ se navodi da su onkološki pacijenti sa univerzitetskog kliničkog centra upućeni na zračenje u kantonalnu bolnicu, no nisu zaprimili informaciju o terminu zračenja. Razlog upućivanja je činjenica da aparat za zračenje na univerzitetskom kliničkom centru nije u funkciji, a nabavka novog aparata je zbog tenderske procedure trajala duže vrijeme. Odmah po zaprimanju žalbe, Ombudsmeni BiH su uz pokretanje istražnog postupaka telefonskim putem kontaktirali direktore ovih ustanova i podsjetili ih na prava pacijenata propisana odredbama Zakona o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata Federacije Bosne i Hercegovine i pozvali da hitno poduzmu neophodne radnje i mjere iz okvira svoje nadležnosti, kako bi svim onkološkim pacijentima bio utvrđen termin zračenja, te da o tome obavijeste svakog pacijenta pojedinačno, kako neizvjesnost o mogućnosti zračenja ne bi dodatno negativno utjecala na njihovo zdravlje. Ombudsmeni BiH su naišli na saradnju odgovornih organa i tokom postupka su zaprimljeni odgovori iz kojih proizlazi da su svi pacijenti koji su imali indikaciju a i lično opredjeljenje da započnu radioterapijski tretman na univerzitetskom kliničkom centru prihvaćeni i ušli u proces radioterapijskog tretmana, a pacijenti koji su započeli tretman u kantonalnoj bolnici imaju mogućnost isti završiti u ovoj ustanovi.

⁴²⁴ „Službene novine FBiH”, broj 13/25;

⁴²⁵ "Službene novine FBiH", broj 63/21;

⁴²⁶ Ž-SA-04-1179/25

⁴²⁷ Ž-BR-04-155/25

6.6.4. Pravo pacijenta na informaciju u oblasti zdravstvenih usluga

Pacijent ima obavezu aktivno učestvovati u zaštiti, očuvanju i unapređenju zdravlja, a kako bi mogao ispunjavati tu obavezu, treba imati relevantne informacije o svom zdravlju, te pitanjima poput zdravstvenog osiguranja.⁴²⁸ Pravilno konzumiranje prava na informaciju je garancija za mogućnost učestvovanja u odlukama o vlastitom životu. S tim u vezi pacijent ima pravo na pristup svim podacima koji se tiču njegovog zdravstvenog stanja, a nalaze se u medicinskoj dokumentaciji, odnosno zdravstvenom kartonu.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴²⁹ izjavljenu radi nepružanja zdravstvene usluge iz činjenice da žalitelj nema otvoren zdravstveni karton, iako se u nekoliko navrata obraćao medicinskoj ustanovi po tom pitanju. Nakon razmatranja žalbenih navoda upućena je preporuka nadležnoj javnoj ustanovi da žalitelju što prije omogući otvaranje kartona, te pisanim putem dostavi potpune informacije o mogućnosti registracije pacijenta, informacije o načinu ostvarivanja prava na slobodan izbor doktora medicine primarne zdravstvene zaštite i informacije o relevantnim propisima kojima je to određeno. Preporuka je realizovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴³⁰ u kojoj žalitelj koji je penzioner navodi da mu je uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu jer je upućen na liječenje, odnosno ugradnju ortopedskog pomagala izvan kantona, a tek dio troškova snosi nadležni zavod zdravstvenog osiguranja. Razmatrajući žalbene navode i očitovanje zavoda, Ombudsmeni BiH zaključuju da je zavod bio obavezan informisati žalitelja o svim pojedinostima koje su bile vezane za ugradnju pomagala, posebno iz činjenice visoke cijene pomagala i činjenice da zavod snosi manji dio iznosa. Upućena je preporuka nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja da preispita donesenu odluku kojom je žalitelj obavezan izdvojiti sumu novca za ugradnju pomagala koja nije realizovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴³¹ žaliteljice koja navodi da joj nadležni zavod zdravstvenog osiguranja odbija isplatiti refundaciju troškova liječenja u inostranstvu. U očitovanju zavoda navodi se da se nije radilo o hitnom liječenju, te da je žaliteljica otišla samovoljno na liječenje bez potrebnih potvrda. Ombudsmeni BiH nisu sporili činjenicu da je žaliteljica propustila pribaviti neophodna odobrenja za liječenje i da se liječenje u inostranstvu odobrava samo u izričito opravdanim slučajevima, ali iz samog predmeta nije bilo jasno je li ishod posljedica propusta isključivo žaliteljice, a ne i javnih ustanova kojima se obratila za liječenje. Upućena je preporuka nadležnom zavodu da poduzme mjere iz svoje nadležnosti kako bi se u budućem radu osiguralo pravo pacijenta na potpuno informisanje, proaktivnu administrativnu podršku i što adekvatnije liječenje, uključujući i inostranstvo. Ombudsmeni BiH nisu zaprimili informaciju o realizaciji preporuke.

Žaliteljica⁴³² se obratila Ombudsmenima BiH u vezi sa zahtjevom za izmjenom zdravstvenog kartona na koji nije dobila odgovor dvije godine. Odgovorni organ je dostavio očitovanje u kojem je naveo da nije sigurno utvrđeno da se žaliteljica obratila takvim zahtjevom, ali se isti

⁴²⁸ Ž-SA-04-631/25

⁴²⁹ Ž-SA-04-1308/24, preporuka broj P-58/25

⁴³⁰ Ž-SA-04-1170/23, preporuka broj P-190/25

⁴³¹ Ž-BL-04-700/24, preporuka broj 50/25

⁴³² Ž-LI-04-83/25, preporuka broj P-231/25

odbija. Provodeći postupak istraživanja Ombudsmeni BiH se nisu bavili činjenicom bi li odgovorna strana trebala udovoljiti žaliteljici i postupiti po zahtjevu ili zahtjev odbiti, nego činjenicom je li po podnesenom zahtjevu žaliteljica dobila odgovor. Upućena je preporuka nadležnoj javnoj medicinskoj ustanovi da odmah po prijemu preporuke donese odgovarajuću odluku po zahtjevu žaliteljice; da u ovom i budućim slučajevima pokloni dodatnu pažnju zaštiti prava pacijenata u vezi sa informisanjem, poštujući odredbe Zakona o pravima pacijenata Republike Srpske⁴³³. Preporuka nije realizovana, a žaliteljica je obavijestila Ombudsmene BiH da će zaštitu svojih prava zatražiti sudskim putem.

6.6.5. Zdravstvena zaštita nezaposlenih osoba

Nezaposlene osobe mogu ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu preko zavoda za zapošljavanje, ali je obaveza građana redovno i blagovremeno javljanje na zavod za zapošljavanje, kako bi navedeno pravo ostvarili. Žalitelj⁴³⁴ navodi da je izgubio zdravstveno osiguranje iz razloga što nije ispunio obavezu tj. nije se na vrijeme javio u nadležni zavod za zapošljavanje. Nakon prethodnog ispitivanja žalbenih navoda, predmet je zatvoren kao neosnovan.

Žalitelj⁴³⁵ navodi da mu je od strane nosioca osiguranja usmeno saopšteno da više nije zdravstveno osiguran, iako je ranije imao zdravstveno osiguranje, zbog čega se obraća Ombudsmenima BiH. Nakon provedenog postupka istraživanja, utvrđeno je da je imenovani penzioner sa srazmjernom penzijom, odnosno da je dio penzije/invalidnine ostvario u inostranstvu te da je, u skladu sa Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju Republike Srpske, potrebno provesti postupak utvrđivanja svojstva osiguranika, o čemu je žalitelj obaviješten.

6.6.6. Troškovi zdravstvene zaštite

Iako zdravstveno osiguranje, kao dio socijalnog osiguranja građana, čini jedinstveni sistem u okviru kojeg građani ulaganjem sredstava, na načelima uzajamnosti i solidarnosti ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu, građani i dalje snose značajne izdatke iz svojih džepova. Navedeno se odnosi posebno na izdvajanje za lijekove i participaciju u nekim oblicima liječenja.⁴³⁶ S obzirom na decentralizovanost zdravstvenog sistema, troškovi se razlikuju na entitetskom i kantonalnom nivou.

Ombudsmeni BiH zaprimaju žalbe⁴³⁷ u kojima žalitelji ističu teške životne okolnosti, te navode da ne mogu kupiti potrebne lijekove. Ombudsmeni BiH su se obratili nadležnom ministarstvu, te zaprimili informaciju o uvrštenosti lijeka na pozitivnu listu lijekova, te mogućnosti participacije nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja u plaćanju lijeka.

⁴³³ "Službeni glasnik RS", broj 45/2013 i 25/2019 - dr. zakon;

⁴³⁴ Ž-BL-04-748/24

⁴³⁵ Ž-BL-04-96/25

⁴³⁶ Ž-LI-04-162/25, Ž-BL-04-550/25

⁴³⁷ Ž-SA-04-587/25

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe⁴³⁸ u kojima žalitelj navodi da se lijek „Suboxone“ koji je u ostatku Federacije BiH i u Republici Srpskoj besplatan, u jednom od kantona plaća, te da nije u mogućnosti izvršiti refundaciju troškova lijeka od zavoda zdravstvenog osiguranja, a u zdravstvenoj ustanovi ne žele izdavati recept za lijek. Nakon provedenog postupka istraživanja utvrđeno je da je žalba neosnovana, jer se lijek nalazi na A listi pozitivnih lijekova, ali se njegovo propisivanje i izdavanje vrši u skladu s doktrinarnim pristupom/smjernicom nadležnog ministarstva zdravstva.

Žaliteljica⁴³⁹ se obratila Ombudsmenima BiH radi podnošenja prigovora kliničkom centru na rad doktorice koja reklamira pojedine preparate. U prilogu žalbe je dostavila sliku letka koji je doktorica ovjerila svojim pečatom te joj rekla da sa letkom ode do apoteke. Žaliteljica smatra da to radi jer ima postotak od njihove zarade, da leci ostaju u apoteci da bi se kasnije vršio “obračun”. Zatraženo je očitovanje kliničkog centra, koji je informisao Ombudsmene BiH da je Komisija za prigovore pacijenata djelimično usvojila prigovor žaliteljice i utvrdila nepravilnost u načinu davanja/preporučivanja terapije suprotno propisima i internim procedurama, te je poduzela mjere upozorenja.

Ombudsmenima BiH se obratio žalitelj⁴⁴⁰, navodeći da je njegovoj supruzi bolnica, nakon liječenja, ispostavila račun za pružene zdravstvene usluge, iako je osigurana osoba. Na račun je uložio reklamaciju. Iz bolnice je dobio odgovor da se obrati nadležnom fondu zdravstvenog osiguranja, a od fonda da se obrati bolnici. Ombudsmenima BiH se obraća, jer usljed teške i ozbiljne bolesti supruge nema snage boriti se protiv administracije. Imajući u vidu navedeno, Ombudsmeni BiH su pozvali nadležne da se izjasne na žalbene navode, ali istovremeno i da razmotre svaku mogućnost djelovanja u konkretnom slučaju kako bi se otklonile sve nedoumice i nejasnoće. Utvrđeno je da poslodavac nije pravovremeno izmirio dužne doprinose za zdravstveno osiguranje, što je naknadno učinjeno, te da pacijentica ne mora platiti troškove liječenja.

Žaliteljica⁴⁴¹ se obratila Ombudsmenima BiH zbog povrede prava na zdravstvene usluge. Ističe kako joj je dom zdravlja za svako dijete naplatio pravdanje koje je morala uzeti kao opravdanje dana izostanka u školi u slučaju bolesti, iako ima zdravstveno osiguranje. Iako se dom zdravlja prvobitno izjasnio kako za naplatu pravdanja ima pravo na osnovu Zakona o upravnom postupku i cjenovniku doma zdravlja, nakon obraćanja Ombudsmena BiH, računovodstvo je prestalo s naplatom istog.

6.6.7. Korištenje zdravstvene zaštite u inostranstvu

Veliki broj građana Bosne i Hercegovine živi, radi i školuje se izvan granica države, a prisutan je i veliki trend putovanja. U vezi s tim Ombudsmeni BiH su registrovali žalbe koje se odnose na pitanja korištenja zdravstvene zaštite u inostranstvu.

⁴³⁸ Ž-LI-04-8/25, Ž-LI-04-11/25

⁴³⁹ Ž-SA-04-1175/22

⁴⁴⁰ Ž-BL-04-808/25

⁴⁴¹ Ž-MO-04-161/24

Ombudsmeni BiH su razmatrali više žalbi⁴⁴² studenata – osiguranih osoba koji se nalaze na redovnom studiju ili na razmjeni u nekoj od država s kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene međunarodne sporazume o socijalnom osiguranju. Žalbe su izjavljene jer je Odlukom o korištenju hitne zdravstvene zaštite studenata za vrijeme školovanja u inostranstvu, odnosno na razmjeni studenata⁴⁴³ definisano da je hitna zdravstvena zaštita studenata za vrijeme školovanja u inostranstvu, ograničena na šest mjeseci u jednoj kalendarskoj godini. Odluka diskriminiše žalitelje, ograničavajući njihov pristup kontinuiranoj i sveobuhvatnoj zdravstvenoj zaštiti dok studiraju. Ombudsmeni BiH ukazuju da su studenti u Bosni i Hercegovini različito tretirani u slučaju pristupa zdravstvenoj zaštiti za vrijeme studija u inostranstvu, zavisno od toga u kojem kantonu žive (imaju prebivalište), a odgovornost za primjenu Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine⁴⁴⁴ i Pravilnika o uslovima načinu i postupku ostvarivanja zdravstvene zaštite za vrijeme boravka u inostranstvu⁴⁴⁵ je na Federalnom ministarstvu zdravstva. Radi navedenog upućena je preporuka federalnom ministru zdravstva o uspostavljanju saradnje s Ombudsmenima BiH, te preporuka da bez odlaganja poduzme efikasne mjere i radnje na donošenju novog pravilnika ili eventualne dopune istog, a koji će na jednoobrazan način urediti predmetnu materiju na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine. Preporuka nije realizovana.

Žaliteljica⁴⁴⁶ se obratila Ombudsmenima BiH radi problematike refundiranja troškova hospitalizacije u Republici Francuskoj. Provodeći postupak istraživanja utvrđeno je da nadležni kantonalni zavod za zdravstveno osiguranje na svojoj web-stranici nastoji pružiti građanima potrebne informacije o putnom osiguranju, te da te informacije prenosi određeni broj web-portala, ali brojni građani ovim pitanjima ne posvećuju potrebnu pažnju i navedenom pitanju prilaze olako, stoga je u interesu nadležnih organa ukazivati na to pitanje. Upućena je preporuka kantonalnom zavodu zdravstvenog osiguranja da razmotri potrebu za dodatnim vidom upoznavanja javnosti o potrebi i načinu ostvarivanja putnog osiguranja za vrijeme boravka u inostranstvu čija realizacija se prati.

6.6.8. Pravo na ostvarivanje zdravstvene zaštite osoba koje privremeno borave na teritoriji BiH

Osobe koje imaju zdravstveno osiguranje u inostranstvu, tokom privremenog boravka u Bosni i Hercegovini, imaju pravo na korištenje hitne zdravstvene zaštite. Način ostvarivanja ovog prava i njegov obim zavise od toga postoji li između Bosne i Hercegovine i države prebivališta osiguranika sporazum o socijalnom osiguranju. Kako bi se zdravstvena zaštita mogla neometano koristiti, preporučuje se da osiguranici po dolasku u Bosnu i Hercegovinu u nadležnom uredu zavoda zdravstvenog osiguranja zamijene potvrdu ili karticu za bolesnički list. Na osnovu bolesničkog lista moguće je koristiti zdravstvene usluge kod svih ugovornih doktora i

⁴⁴² Ž-SA-04-791/24; Ž-SA-04-801/24; Ž-SA-04-803/24 i Ž-SA-06-995/24, preporuka broj P-21/25

⁴⁴³ Odluka Upravnog odbora ZZOKS broj 01/2-02-2-3101-2/23 od 22.02.2023. godine, donesena na 17. sjednici Upravnog odbora ZZOKS dana 22.02.2023. godine. Dostupno na: <https://www.kzzosa.ba/wp-content/uploads/2023/08/Odluka-o-ino-osiguranju.pdf>

⁴⁴⁴ "Službene novine Federacije BiH", br. 30/1997, 7/2002, 70/2008, 48/2011, 100/2014 - odluka US, 36/2018 i 61/2022;

⁴⁴⁵ „Službene novine Federacije BiH“, br. 31/02;

⁴⁴⁶ Ž-SA-04-1276/25, preporuka broj P-106/25

zdravstvenih ustanova zavoda, u obimu koji je predviđen međudržavnim ugovorom, uz obavezu plaćanja participacije.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁴⁷ izjavljenu radi povrede prava na korištenje hitne zdravstvene zaštite. Žalitelj navodi da mu je od strane nadležnog organa⁴⁴⁸ Velikog Vojvodstva Luksemburga izdata potvrda za razdoblje od tri mjeseca radi korištenja zdravstvene zaštite u Bosni i Hercegovini, koja mu nije priznata od strane zavoda zdravstvenog osiguranja jer je ovjerena elektronskim crnim pečatom, što žalitelj osporava, navodeći da je riječ o originalnom dokumentu. Zavod zdravstvenog osiguranja mu je izdao bolesnički list na razdoblje od samo 15 dana. Upućena je preporuka nadležnom zavodu da u slučajevima sumnje u vjerodostojnost inostranih isprava, koristi mehanizme međunarodne saradnje s nadležnim institucijama, umjesto da uskraćuje prava korisnicima bez prethodne provjere i da preispita kompletno postupanje i omogući žalitelju ostvarivanje zdravstvene zaštite za vrijeme privremenog boravka na teritoriji Bosne i Hercegovine. Preporuka nije realizovana, o čemu je obaviješten upravni odbor zavoda.

6.7. Komunalne usluge

Ombudsmeni BiH registruju značajan broj predmeta koji se odnose na komunalne usluge. U 2025. godini zaprimljeno je 176 žalbi, 20 više nego prethodne godine, što je povećanje za 12,82%. Upućene su 22 preporuke.

Upućene preporuke odnosile su se na probleme sa odvodnjom otpadnih voda, korekciju računa izdatih za komunalne usluge, pitanja održavanja puteva, elektrifikaciju, rješavanje problema sa grijanjem, uspostavu saradnje s Ombudsmenima BiH.⁴⁴⁹

Kako se u ovoj oblasti često radi o uslugama koje se pružaju na osnovu zaključenih ugovora, Ombudsmeni BiH iste prosljeđuju Ombudsmenu za potrošače. Nadležnost Ombudsmena BiH je definisana u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje cijena i načina pružanja usluga, gdje odluke donose javni organi, činjenicu da se kao pružatelji usluga javljaju javna poduzeća, na okolnosti da se infrastrukturna ulaganja obavljaju javnim sredstvima, a i u dijelu koji se odnosi na povredu prava na imovinu, kao što je pitanje etažnih vlasnika. Potrebno je napraviti razliku između usluge i pristupa resursu, što je posebno značajno kod prava na pristup pitkoj vodi.

6.7.1. Pravo na vodu

Voda kao javno dobro treba biti dostupna svima, a država je dužna urediti kako se to javno dobro koristi. Ljudsko pravo na vodu daje svima pravo na dovoljnu, sigurnu, prihvatljivu, fizički dostupnu i pristupačnu vodu za ličnu i kućnu upotrebu, što u nekim slučajevima stavlja veliki finansijski i infrastrukturni teret pred nadležne jedinice lokalne samouprave⁴⁵⁰. U pojedinim slučajevima je nadležnost Ombudsmena BiH ograničena jer se radi o mjesnim vodovodima koje

⁴⁴⁷ Ž-BR-04-133/25, preporuka broj P-181/25

⁴⁴⁸ National Health Fund

⁴⁴⁹ Ž-MO-04-65/24, preporuka broj P-65/25

⁴⁵⁰ Ž-MO-04-162/24

su građani sami izgradili⁴⁵¹, dok u drugim slučajevima žalitelji, nakon inicijalnog obraćanja prestanu učestvovati u postupku.⁴⁵²

Nakon razmatranja žalbi⁴⁵³ u kojima žaliteljica navodi da u pojedinim mjestima jedinice lokalne samouprave stanovnici četiri mjeseca nemaju dovoljne količine pitke vode, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku komunalnom poduzeću i opštini da se u što kraćem roku osigura pristup pitkoj vodi stanovništvu opštine. Preporuka je realizovana.

6.7.2. Odvodnja otpadnih voda

Sa procesom prepoznavanja prava na vodu kao ljudskog prava, razvija se i ideja o prepoznavanju prava na odvodnju otpadnih voda kao prava što pretpostavlja pristup uređajima za odvodnju otpadnih voda u svim sferama života koji su sigurni, higijenski i socijalno prihvatljivi, omogućavaju privatnost i osiguravaju ljudsko dostojanstvo.

Ombudsmeni BiH su razmatrali predmet⁴⁵⁴ žalitelja koji navodi da je još u 2023. godini podnio zahtjev za priključenje na kanalizaciju, uplatio za priključak, a do trenutka obraćanja Ombudsmenima BiH po zahtjevu nije postupljeno. Po pokrenutom postupku istraživanja, nadležno komunalno poduzeće je žalitelja priključilo na gradsku odvodnu mrežu.

Žaliteljica⁴⁵⁵ navodi da se obratila opštinskom organu uprave zahtjevom za rješavanje problema sa kanalizacijom u ulici u kojoj stanuje, a po kojem nije zaprimila odgovor. U svojim odgovorima opštinski organ uprave i komunalno poduzeće su se odredili kao nenadležni. U konkretnom predmetu, Ombudsmeni BiH su cijenili činjenicu da u ulici u kojoj žaliteljica stanuje, sjedište ima opštinski organ uprave, kao i komunalno preduzeće. Upućena je preporuka označenim organima da preispitaju svoje postupanje, te poduzmu neophodne mjere i radnje s ciljem otklanjanja problema. Preporuka je realizovana.

6.7.3. Elektrifikacija

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁵⁶ žaliteljice koja navodi da u porodičnoj kući 20 godina nema struje. Pokušala je razgovarati sa zaposlenima u nadležnom elektropreduzeću, no niko je nije htio primiti. Nakon provođenja postupka istrage Ombudsmeni BiH su uputili preporuku direktoru nadležnog elektropreduzeća da poduzme sve odgovarajuće radnje i mjere kako bi se na odgovarajući način žaliteljici omogućilo uredno snabdijevanje električnom energijom, te da u sklopu svojih ovlaštenja poduzme odgovarajuće mjere kako bi se blagovremeno odlučivalo o pojedinačnim zahtjevima građana. Preporuka je realizovana.

⁴⁵¹ Ž-SA-04-1354/25

⁴⁵² Ž-SA-04-857/25

⁴⁵³ Ž-LI-04-159/24 i Ž-LI-04-160/24, preporuka broj P-315/24

⁴⁵⁴ Ž-BR-04-130/25

⁴⁵⁵ Ž-LI-04-78/25, preporuka broj P-230/25

⁴⁵⁶ Ž-BL-04-750/24, preporuka broj P-67/25

6.7.4. Izazovi u kolektivnom stanovanju

Pitanje upravljanja u objektima kolektivnog stanovanja često zahtijeva više od formalne funkcije, uz angažman, traži se vrijeme, strpljenje i znanje. Etažni vlasnici se susreću s izazovima u korištenju komunalnih usluga, na šta ukazuje i povećan broj žalbi koje se tiču ove problematike.⁴⁵⁷ U komunikaciji između etažnih vlasnika, njihovih predstavnika i upravitelja zgrada Ombudsmeni BiH uočavaju poteškoće, te pritom naglašavaju potrebu za boljom informisanošću građana o primjeni Zakona o upravljanju zajedničkim dijelovima zgrade, posebno u pogledu prava i obaveza koje proizlaze iz vlasništva nad zajedničkim dijelovima objekta, kao i mehanizmima uključivanja nadležnih inspeksijskih organa u slučajevima kada je to potrebno.

U pojedinim slučajevima⁴⁵⁸ kada se građani obrate nadležnim inspeksijskim organima, isti se oglašavaju nenadležnim za postupanje, jer etažni vlasnici nisu izabrali upravitelja zgrade. Ombudsmeni BiH ukazuju da propust etažnih vlasnika ne oslobađa jedinicu lokalne samouprave, ni nadležne inspeksijske organe obaveza koje proizlaze iz Zakona o korištenju, upravljanju i održavanju zajedničkih dijelova i uređaja zgrada i ne smije biti opravdanje za nepostupanje nadležnih javnih službi u situacijama u kojima postoji stvarna i neposredna opasnost po zdravlje ljudi, sigurnost imovine i dostojanstvo građana. U zgradama u kojima etažni vlasnici nisu izabrali upravitelja, grad/opština, po službenoj dužnosti ili na zahtjev jednog ili više etažnih vlasnika, rješenjem određuje prinudnog upravitelja koji vrši upravljanje i isto je definisano kao obaveza, ne mogućnost. Propust je inspekcije paušalno se odrediti o nenadležnosti, posebno uzimajući u obzir da Zakon jasno definiše nadležnost za naganje provođenja nužnih i hitnih popravaka u zgradi. Ova nadležnost proizlazi iz javnog interesa za zaštitu sigurnosti građana. Upućena je preporuka jedinici lokalne samouprave da pokrene postupak imenovanja prinudnog upravitelja zgrade u kojoj se nalazi stan žalitelja; da provede inspeksijski nadzor na licu mjesta kako bi se utvrdile okolnosti i uzroci prodiranja vode, kao i eventualna odgovornost fizičkih ili pravnih osoba, te naložile odgovarajuće upravne/prekršajne mjere u skladu sa zakonom, da razmotri mogućnost finansiranja/sufinansiranja sanacije nastale štete. Realizacija preporuke se prati.

Prilikom razmatranja žalbi koje se odnose na infrastrukturna ulaganja u komunalnim djelatnostima, Ombudsmeni BiH napominju da ne raspolažu potrebnim stručnim znanjima o vrstama infrastrukturnih ulaganja. Žalbe se razmatraju s aspekta dobre uprave i učešća građana u procesima koji se odražavaju na njih.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁵⁹ korisnika centralnog grijanja, koji navode višegodišnje probleme s kojima se suočavaju u toku sezone grijanja (obustave isporuke toplotne energije, nedostatak energenata, kraća sezona grijanja i slično). Po provođenju postupka istraživanja i zaprimanja očitovanja označenog organa, upućena je preporuka Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS da razmotri

⁴⁵⁷ Ž-MO-05-126/25, Ž,SA,04-335/25, Ž-SA-04-586/25, Ž-SA-08-981/25, Ž-SA-04-1415/25, Ž-SA-04-1429/25, Ž-SA-04-1450/25

⁴⁵⁸ Ž-LI-05-155/25, Ž-LI-05-156/25, preporuka broj P-342/25

⁴⁵⁹ Ž-SA-04-400/25, preporuka broj P-194/25

mogućnost održavanja javne rasprave ili zбора građana koji su korisnici centralnog grijanja s ciljem razmjene mišljenja i ideja o načinu rješavanja ovog pitanja. Preporuka je realizovana.

6.7.5. Usluge javnog prijevoza

Usluge javnog prevoza neophodne su za svakodnevno funkcionisanje građana, jer omogućavaju odlazak na posao, školu, i pristup osnovnim uslugama.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbe⁴⁶⁰ stanovnika naselja koji navode da im je povrijeđeno pravo na javni prevoz. Žalitelji napominju da su u više navrata pokušali uspostaviti komunikaciju s nadležnim institucijama te su suočeni s prebacivanjem odgovornosti između istih. Ovaj problem utječe na kvalitet života stanovnika naselja, posebno na one koji nemaju druge opcije prevoza. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku opštini da na osnovu prikupljenih prigovora i sugestija od strane građana uputi zahtjev za modifikaciju sporne minibuske linije s relevantnim podacima o prevoznim zahtjevima na liniji (broj stanovnika koji bi imali potrebu za prijevozom na liniji - podaci o broju stanovnika koji gravitiraju liniji, aktivnosti koje bi se zadovoljile prevozom na liniji – posao, škola, kulturne aktivnosti i dr.) i s konkretnim prijedlogom modifikacije da bi se zadovoljile potrebe građana za mobilnošću, a nadležnom ministarstvu saobraćaja da postupi po zahtjevu za modifikaciju linije. Preporuka je realizovana.

6.7.6. Održavanje puteva

Putevi su javno dobro i u opštoj upotrebi, te su organi vlasti dužni iste i održavati⁴⁶¹, a u mnogim manjim mjestima u Bosni i Hercegovini sami građani ulažu vlastita sredstva u asfaltiranje lokalnih puteva.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁶² stanovnika mjesne zajednice koji navode da su mještani vlastitim sredstvima postavili asfaltni put, a uz podršku gradske administracije postavljen je saobraćajni znak ukupne nosivosti do 20 tona. Privatno privredno društvo siječe šumu, prolazi kamionima preko puta ne poštujući postavljeni znak jer je nosivost kamiona i preko 40 tona, te usljed toga nastaju oštećenja na putu, a potencijalno može doći i do zagađenja izvora pitke vode koji je u blizini. Upućena je preporuka nadležnom ministarstvu unutrašnjih poslova da poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se zabranio saobraćaj lokalnim putem za vozila čija ukupna težina prelazi 20 tona, te da spriječi sječu šume u blizini izvora pitke vode. Preporuka je realizovana.

Žalitelj⁴⁶³ se obratio Ombudsmenima BiH jer ima kćer koja treba pristupiti u zdravstvenu ustanovu radi primanja terapije, što joj je onemogućeno radi neprohodnosti puteva zatrpanih snijegom. Pokušao je u par navrata putem telefona kontaktirati nadležno komunalno poduzeće, no bez uspjeha. Odgovorni organ u svom očitovanju navodi kako postupa po operativnom planu čišćenja, te smatra kako povrede prava nema. U komunikaciji sa žaliteljem,

⁴⁶⁰ Ž-SA-04-937/24, Ž-SA-04-895/24, Ž-SA-04-898/24, Ž-SA-04-897/24, Ž-SA-04-900/24, Ž-SA-04-901/24, Ž-SA-04-899/24, Ž-SA-04-894/24, Ž-SA-04-896/24, Ž-SA-04-893/24, preporuka broj P-115/25

⁴⁶¹ Ž-MO-04-150/25

⁴⁶² Ž-BL-04-444/25, preporuka broj P-256/25

⁴⁶³ Ž-LI-04-192/24, preporuka broj P-2/25

Ombudsmeni BiH su zaprimili informaciju da je komšija očistio put do žaliteljeve kuće, a po obraćanju Ombudsmena BiH odgovornom organu, isti je u večernjim satima postupio po traženju, te osigurao prohodnost puta, na čemu se žalitelj zahvalio Ombudsmenima BiH. No iako je u konkretnom trenutku otklonjena povreda prava, cijeneći zdravstveno stanje žaliteljeve kćeri, te činjenicu da u svim radnjama u vezi s djecom, bez obzira na to poduzimaju li ih javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonski organi, najbolji interesi djeteta moraju biti od prvenstvenog značaja, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku komunalnom poduzeću da razmotri svaku mogućnost djelovanja i poduzme sve neophodne radnje u okviru svoje nadležnosti kako bi se osigurala prohodnost puteva, posebno u slučajevima potrebe djece za zdravstvenom zaštitom na putevima koje održava. Direktor preduzeća je putem telefona kontaktirao Instituciju ombudsmena za ljudska prava BiH i izjavio kako je razmotrio preporuku, te da u svakom slučaju kada je potreban dolazak u bolnicu bilo kojoj osobi se prioritetno djeluje, posebno radi uspostavljenog sistema obavještanja od strane doma zdravlja i policijske stanice.

Ombudsmeni BiH su primili⁴⁶⁴ žalbu povodom inspeksijske kontrole podzemnog prolaza kod tržnog centra. Suštinu žalbe predstavlja navod da je stanje ovih prolaza svima poznato jer ne rade pokretne stepenice, ne radi rasvjeta, prisutna je prljavština i išarani zidovi. U konkretnom slučaju, nije sporno da jedinica lokalne samouprave nije investitor niti je direktno odgovorna za oštećenja ili nepravilnosti u radu podzemnog prolaza, te da je grad i do sada postupao po prijavama nepravilnosti, uključujući nalog investitoru od strane inspekcije da pribavi upotrebnu dozvolu za prolaz. Ombudsmeni BiH, međutim, ukazuju na činjenicu da je izostalo konačno rješenje problema, pa je upućena preporuka da jedinica lokalne samouprave primijeni mehanizme i ovlaštenja koje ima kako bi se stanje u oblasti uređenja prostora, površina i saobraćajnica namijenjenih javnosti dovelo u zadovoljavajuće stanje. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

6.7.7. Cijene komunalnih usluga

Obračun cijene komunalnih usluga zavisi od vrste usluge i najčešće se reguliše odlukama jedinica lokalne samouprave. Svako javno preduzeće koje pruža usluge građanima dužno je uspostaviti transparentan, jasan i pristupačan sistem primanja i rješavanja po prigovoru korisnika usluge, uz obavezu da o ishodu odluči u pisanoj formi, u zakonski predviđenom roku.

Povećanjem cijena usluge prevoza na gradskim i prigradskim linijama, kao i ukidanja određenih prevoznih linija, Ombudsmeni BiH su zaprimili veliki broj žalbi učenika⁴⁶⁵. Tokom intervencije Ombudsmena BiH, održana je treća vanredna sjednica gradskog vijeća jedinice lokalne samouprave na kojoj je jednoglasno usvojena odluka o davanju saglasnosti za pokretanje postupka javnih nabavki usluga javnog linijskog prevoza putnika, putem otvorenog postupka javne nabavke usluga sa međunarodnom objavom. Kantonalna vlada je na šestoj redovnoj sjednici utvrdila uslove za refundiranje troškova prevoza učenicima srednjih škola i studentima

⁴⁶⁴ Ž-BL-05-51/25, preporuka broj P-394/25

⁴⁶⁵ Ž-BR-04-30/25 do Ž-BR-04-71/25, Ž-BR-04-137/25

visokoškolske ustanove čiji je osnivač skupština kantona, prema kojima će se istima isplata refundacije vršiti u tromjesečnim intervalima.⁴⁶⁶

Ombudsmeni BiH su razmatrali predmet⁴⁶⁷ žaliteljice koja je navela da je Odluka o povećanju cijene vode i komunalnih usluga stupila na snagu 20.6.2025. godine, a da je nadležno komunalno preduzeće dostavilo račun za 6. mjesec sa povećanjem od 1.6.2025. Obračala se komunalnom preduzeću bez uspjeha. Upućena je preporuka komunalnom preduzeću da ponovo razmotri predmet i izvrši korekciju računa za mjesec juni 2025. godine svim korisnicima; da preispita praksu automatskog obračuna naknade za kanalizaciju na osnovu ukupne potrošnje vode, uspostavi pravičniji i individualiziran sistem obračuna odvodnje otpadnih voda; da ubuduće osigura jasno razgraničenje potrošnje po vremenskim periodima prije i nakon promjene cijena usluga, te dosljednu i transparentnu primjenu tarifnih odluka; a nadležnom inspekcijском organu da razmotri mogućnost proširenja inspekcijског nadzora na sve korisnike komunalnih usluga. Preporuka je realizovana.

Žalbom⁴⁶⁸ se izražava nezadovoljstvo postupanjem komunalnog preduzeća i nadležnog ministarstva, a u vezi sa problematikom neutvrđenog kvara zbog kojeg etažnim vlasnicima već duže pristižu neopravdano uvećani računi za utrošenu vodu. Provodeći postupak istraživanja, Ombudsmeni BiH su zaključili da su nadležni organi imali cjelovitu informaciju o predmetnom slučaju jer su bili uključeni u komunikaciju žalitelja i predstavnika etažnih vlasnika, koja se vršila putem elektronske pošte. U kontekstu postupanja upravitelja zgrade, privatnog preduzeća, Ombudsmeni BiH ističu da isti nema svojstvo javnog organa. No kako je Zakonom o upravljanju zajedničkim dijelovima zgrade⁴⁶⁹ propisano da je upravljanje zajedničkim dijelovima zgrade javni interes, s ciljem zaštite života i sigurnosti ljudi i imovine, Ombudsmeni BiH pronalaze osnov za postupanje i prema istom. U odnosu između upravitelja zgrada i etažnih vlasnika često je neravnoteža moći, jer dok etažni vlasnici snose finansijski teret, upravitelji operativno kontrolišu sredstva uz minimalnu kontrolu. Upravitelji su dužni omogućiti uvid u poslovanje, ali u praksi etažni vlasnici često nemaju stručno znanje za efikasnu kontrolu. Pritom, nadležni inspekcijски organi obično nadziru je li upravitelj imenovan i održava li se zgrada, ali se rijetko upuštaju u kontrolu finansijskog poslovanja. Upućena je preporuka nadležnom ministarstvu, komunalnom preduzeću i upravitelju zgrade da putem koordiniranih aktivnosti poduzmu mjere s ciljem identifikovanja i otklanjanja kvara na vodovodnim instalacijama i da poduzmu aktivnosti s ciljem umanjenja računa u skladu sa stvarnim obimom i kvalitetom pružene usluge za period od prve prijave kvara, pa sve do otklanjanja kvara. Preporuka nije realizovana.

6.7.8. Komunalna naknada

Komunalna naknada kao novčano javno davanje koje se plaća za održavanje komunalne infrastrukture je prihod jedinice lokalne samouprave. Plaćaju je vlasnici ili korisnici stambenog i poslovnog prostora i građevinskog zemljišta.

⁴⁶⁶ <https://www.vladatk.kim.ba/clanak/informacija-sa-6-redovne-sjednice-vlade-tuzlanskog-kantona>

⁴⁶⁷ Ž-LI-04-138/25, preporuka broj P-319/25

⁴⁶⁸ Ž-SA-04-644/25, preporuka broj P-243/25

⁴⁶⁹ „Službene novine KS“, br.: 19/17 i 17/18;

Ombudsmenima BiH se obratio žalitelj žalbom⁴⁷⁰ na zakonitost Odluke o visini komunalne naknade, kojom je svim domaćinstvima propisana jednaka, paušalna godišnja naknada u iznosu od 24,00 KM, bez primjene zakonom propisanih kriterija (zona građevinskog zemljišta, korisna površina, stepen infrastrukturne opremljenosti). Ovakvo normiranje odstupa od odredbi Zakona o komunalnim djelatnostima, kojim se izričito propisuje model bodovanja i obračuna naknade po zonama, vrijednosti boda i površini objekta. Upućena je preporuka opštinskom vijeću da se preispita i uskladi Odluka o visini komunalne naknade sa Zakonom o komunalnim djelatnostima. Preporuka nije realizovana.

6.8. Ekologija i zaštita okoliša

U izvještajnoj godini Ombudsmeni su zaprimili 31 žalbu koje se odnose na pitanja ekologije i zaštite okoliša, 14 više nego 2024. godine, a upućene su dvije preporuke. Žalbama građani izražavaju nezadovoljstvo postupcima izdavanja okolinskih dozvola, onemogućavanje korištenja park šuma, upravljanjem deponija otpada, uništavanjem ribljeg fonda u rijekama radi krivolova, postupanjem inspekcijских organa u vezi s prijavama iz oblasti ekoloških prava. U određenom broju slučajeva, žalitelji, pojedinci ili neformalne grupe građana prestanu učestvovati u postupku pred Institucijom ombudsmena za ljudska prava nakon inicijalnog podnošenja žalbe.⁴⁷¹ Ombudsmeni BiH su u izvještajnom periodu registrovali i žalbe koncesionara na postupanje nadležnog ministarstva.⁴⁷²

Ombudsmeni BiH su 2023. godine razmatrali predmet⁴⁷³ u vezi sa čišćenjem plutajućeg otpada/smeća u rijeci Vrbas na lokaciji jezera Bočac, zbog čega je zatražena provjera ispravnosti vode za piće, gdje je u preporuci zaključeno da je svaki nadležni organ u konkretnom predmetu dužan poduzeti mjere iz svoje nadležnosti, s ciljem pronalaženja adekvatnog rješavanja, a ne prebacivati obavezu i odgovornost na drugi organ. S obzirom da preporuka nije realizovana, te problem riješen, žalitelj se ponovno obratio Ombudsmenima BiH radi čega je tokom 2025. godine otvoren predmet⁴⁷⁴ i zatraženo očitovanje od nadležnih organa. Iz dostavljenih odgovora proizlazi da se stanje plutajućeg otpada nije promijenilo. Problem je razmatran i od strane Međuentitetskog tijela za zaštitu životne sredine koje je 2021. godine donijelo zaključke o načinu rješavanja pitanja. Ombudsmeni BiH smatraju da je potrebno da se svi nadležni organi uključe i pronađu sistemsko rješenje. Upućena je preporuka nadležnim organima da poduzmu sve mjere iz svoje nadležnosti, s ciljem rješavanja pitanja plutajućeg otpada/smeća u rijeci Vrbas na lokaciji jezera Bočac, te da ubuduće poduzmu sve neophodne postupke, mjere i radnje na redovnom uklanjanju otpada u rijeku Vrbas, na lokaciji jezera Bočac. Ombudsmeni BiH prate realizaciju preporuke.

6.8.1. Obnovljivi izvori energije

Obnovljivi izvori energije (OIE) uključuju hidroenergiju, energiju vjetra, solarnu energiju, te biomasu i geotermalnu energiju, pri čemu Bosna i Hercegovina ima značajan potencijal.

⁴⁷⁰ Ž-SA-08-758/24, preporuka broj 134/25

⁴⁷¹ Ž-BL-08-853/25, Ž-BL-04-527/25, Ž-BL-04-504/25

⁴⁷² Ž-BL-04-737/25

⁴⁷³ Ž-BL-04-440/23, preporuka broj P-44/24

⁴⁷⁴ Ž-BL-04-298/25, preporuka broj P-346/25

Istovremeno se kao država suočava sa izazovima u implementaciji politika i regulativa, unatoč velikom interesu za investicije. Državni organ putem koncesija dodjeljuje pravo pravnim osobama na iskorištavanje prirodnih resursa i javnih dobara, uz plaćanje naknade. Bosna i Hercegovina je država složenog unutrašnjeg uređenja sa neujednačenim zakonodavstvom na entitetskom i kantonalnom nivou, što potencijalno otvara prostor za netransparentne prakse. U postupku dodjele koncesija važno je osigurati transparentnost i zaštititi javni interes.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁴⁷⁵ neformalnog udruženja građana koje navodi da je kantonalno ministarstvo privrede od 2008. godine sklopilo niz koncesijskih ugovora s različitim investitorima u nedostatku Zakona o koncesijama Kantona 10. Naime, Zakon o dopunama Zakona o koncesijama⁴⁷⁶ na koji se nadležno ministarstvo privrede pozivalo prilikom sklapanja koncesijskih ugovora nije se mogao primjenjivati zbog efekta Presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine⁴⁷⁷, kojom je ovaj zakon stavljen van snage. Ombudsmeni BiH su postupajući po žalbi utvrdili da Kanton 10 nema usvojen pravni propis o koncesijama, te su podnijeli inicijativu Skupštini Kantona 10 za donošenje Zakona o koncesijama, nakon čega je isti usvojen.

6.8.2. Kulturna prava

Opšta deklaracija o ljudskim pravima⁴⁷⁸ definiše da svako ima pravo slobodno učestvovati u kulturnom životu svoje zajednice, uživati u umjetnosti, pridonositi naučnom razvoju i koristiti njegove prednosti, a Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima⁴⁷⁹ da države članice priznaju svakom pravo da učestvuje u kulturnom životu. Kulturni sektor je ključan za promociju slobode izražavanja i kreativnosti. Bez podrške, ograničava se mogućnost umjetnicima i kulturnim radnicima da doprinose društvenom razvoju i učestvuju u javnom životu. Kultura igra ključnu ulogu u građenju društvenog identiteta i promociji interkulturalnog dijaloga.

Ombudsmeni su zaprimili više žalbi, u vezi sa pravnim statusom i finansiranjem Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine⁴⁸⁰ te nakon provedenog postupka istrage uputili preporuku Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da postupi u skladu s članom 30. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine⁴⁸¹ i da u roku od 60 dana, od dana prijema, dostave Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine informacije o mjerama poduzetim na realizaciji ove preporuke. Preporuka nije realizovana.

⁴⁷⁵ Ž-LI-08-47/25, inicijativa broj P-155/25

⁴⁷⁶ „Narodne novine K10“, broj 8/08;

⁴⁷⁷ Presuda Ustavnog suda FBiH, broj U-12/07 od 26.9.2007. godine;

⁴⁷⁸ Usvojena i proglašena na Opštoj skupštini Ujedinjenih naroda, 10. decembra 1948. godine, (rezolucija br. 217 /III/);

⁴⁷⁹ Usvojen i otvoren za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 2200A (XXI) od 16. decembra 1966, stupanje na snagu: 3. januara 1976. u skladu sa članom 27;

⁴⁸⁰ Ž-BL-08-443/24; Ž-BL-08-425/24; Ž-BL-08-454/24; Ž-BL-08-542/24, preporuka broj P-35/25

⁴⁸¹ Član 30. Vijeće ministara će u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu ovog zakona pokrenuti postupak pred Parlamentarnom skupštinom BiH za donošenje zakona kojim će se urediti pitanje nastavka rada drugih ustanova, službi i organa koji su uspostavljeni propisima BiH i RBiH, a koji su obavljali ili obavljaju upravne, stručne ili druge poslove iz okvira nadležnosti BiH ili za potrebe organa vlasti BiH.

VII. ODJEL ZA PRAĆENJE PRAVA OSOBA LIŠENIH SLOBODE

7.1. Uvod

Pravo na ličnu slobodu i sigurnost ličnosti jedno je od osnovnih ljudskih prava zagwarantovanih međunarodnim standardima i domaćim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine. Lišavanje slobode dopušteno je isključivo u slučajevima i po postupku propisanom zakonom, uz obavezu države da osobama lišenim slobode osigura human tretman, poštovanje ljudskog dostojanstva, zaštitu fizičkog i mentalnog integriteta, kao i efektivan pristup zdravstvenoj zaštiti i pravnim sredstvima zaštite. U skladu s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, niko ne smije biti podvrgnut mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, dok svako lišenje slobode mora biti zakonito, nužno i proporcionalno. Evropska zatvorska pravila dodatno preciziraju da se ograničenja prema osobama lišenim slobode mogu uvoditi samo u mjeri koja je nužna, te da se sa svakim oblikom lišenja slobode mora postupati na način koji doprinosi reintegraciji u društvo.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine zaštitu prava osoba lišenih slobode ostvaruje kroz postupanje po pojedinačnim žalbama, postupanje po službenoj dužnosti, kao i kroz redovne i vanredne posjete ustanovama u kojima borave osobe lišene slobode.

7.1.1. Statistika

Tokom 2025. godine Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode zaprimio je 100 predmeta, što je neznatno manje u odnosu na prethodnu godinu kada je zaprimljeno 107 žalbi. Zaprimljene žalbe ukazuju na izraženu složenost i težinu pojedinačnih slučajeva, naročito u pogledu zdravstvene zaštite, smještajnih i higijenskih uslova u pritvorskim jedinicama, te postupanja zavodskih uprava i nadležnih ministarstava.

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH su u ovoj oblasti uputili devet preporuka kazneno-popravnim zavodima i nadležnim ministarstvima, koje su se odnosile na unapređenje materijalnih uslova i tretmana, osiguranje kontinuirane zdravstvene zaštite (posebno za hronične i teško oboljele), zakonitu i proporcionalnu primjenu disciplinskih mjera uz obavezan zdravstveni nadzor, te jačanje internih mehanizama kontrole i odgovornosti po pritužbama.⁴⁸²

Tokom 2025. godine predstavnici Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine izvršili su posjete kazneno-popravnim zavodima (u daljem tekstu Zavod) u Tuzli⁴⁸³, Orašju⁴⁸⁴, Busovači⁴⁸⁵, Zenici⁴⁸⁶, Foči⁴⁸⁷, Bihaću⁴⁸⁸, kao i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i

⁴⁸² Ž-SA-07-950/25, Ž-SA-07-73/25, Ž-SA-07-592/25

⁴⁸³ KPZ poluotvorenog tipa Tuzla – 5.2.2025. godine;

⁴⁸⁴ KPZ poluotvorenog tipa Orašje – 4.2.2025. godine;

⁴⁸⁵ KPZ poluzatvorenog tipa Busovača – 15.5.2025. godine;

⁴⁸⁶ KPZ Zenica – 12.6.2025. godine;

⁴⁸⁷ KPZ Foča – 13.3.2025. godine;

⁴⁸⁸ KPZ Bihać – 18.6.2025. godine;

drugih mjera Bosne i Hercegovine u Vojkovićima⁴⁸⁹. Posjete su obuhvatale obilazak smještajnih i pritvorskih kapaciteta, razgovore s upravama zavoda i osobama lišenim slobode, te uvid u relevantnu dokumentaciju.

7.2. Stanje u zatvorskom sistemu

Prema ocjeni Evropske komisije iz Izvještaja o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, stanje u oblasti zaštite osnovnih prava osoba lišenih slobode, uključujući osobe smještene u kazneno-popravnim zavodima, ostaje obilježeno izraženim jazom između uspostavljenog normativnog okvira i njegove primjene u praksi. Komisija konstatuje da, iako je zakonodavni okvir u velikoj mjeri usklađen s evropskim standardima, i dalje postoje ozbiljni izazovi u dosljednom poštivanju prava garantovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, posebno u pogledu zabrane nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, kao i u osiguranju efikasnih mehanizama nadzora nad izvršenjem krivičnih sankcija.⁴⁹⁰ Bosna i Hercegovina je ostvarila određeni nivo pripremljenosti u oblasti pravde, slobode i sigurnosti, ali da su institucionalna koordinacija i efikasnost sistema i dalje ograničeni, što se reflektuje i na funkcionisanje sistema izvršenja krivičnih sankcija. I dalje postoji potreba jačanja zakonitosti, proporcionalnosti i transparentnosti u postupanju institucija nadležnih za lišenje slobode, kao i na unapređenje mehanizama kontrole i odgovornosti u ovom segmentu.⁴⁹¹

Nalazi Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u oblasti zaštite prava osoba lišenih slobode tokom 2025. godine u značajnoj mjeri koreliraju s navedenim ocjenama Evropske komisije. U postupcima po pojedinačnim žalbama utvrđene su sistemske poteškoće u pogledu dostupnosti zdravstvene zaštite, pravovremenosti medicinskih postupaka, adekvatnosti uslova boravka i funkcionisanja pritvorskih jedinica, naročito u situacijama povećanog smještajnog opterećenja i nedostatne koordinacije. Istovremeno, evidentirani su i pojedinačni primjeri u kojima su, nakon provedenog istražnog postupka, nadležne ustanove poduzele mjere s ciljem otklanjanja uočenih nedostataka, što ukazuje na postojanje ograničenih, ali pozitivnih pomaka u praksi. Praksa Ombudsmena također pokazuje da u određenom broju predmeta, nakon pribavljanja relevantne medicinske i druge dokumentacije, nisu utvrđene povrede prava osoba lišenih slobode, što potvrđuje da uočeni problemi u ovoj oblasti nisu isključivo normativne prirode, već su prvenstveno povezani s neujednačenom primjenom propisa i nedostacima u institucionalnom postupanju. U tom kontekstu i nalazi Evropske komisije i postupanje Ombudsmena ukazuju na postojanje strukturnih izazova, ali i na prostor za unapređenje kroz dosljednu primjenu postojećih pravnih standarda.

7.3. Predmeti u Odjelu za praćenje prava osoba lišenih slobode

7.3.1. Zdravstvena zaštita

Zdravstvena zaštita osoba lišenih slobode i u 2025. godini ostaje jedna od najzastupljenijih oblasti postupanja Ombudsmena BiH. Veći broj predmeta odnosio se na dostupnost medicinskih

⁴⁸⁹ 12.2.2025. godine;

⁴⁹⁰ Evropska komisija, Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, Poglavlje 23 – Pravosuđe i osnovna prava;

⁴⁹¹ Ibidem

pregleda, pravovremenost dijagnostičkih postupaka, adekvatnost terapije, kao i na postupanje prema osobama s hroničnim i teškim oboljenjima.

Ombudsmeni BiH postupali su po žalbi koja se odnosila na moguće ugrožavanje zdravlja osuđene osobe usljed izlaganja zaraznoj bolesti. U toku istražnog postupka pribavljeno je izjašnjenje nadležnog zavoda, iz kojeg proizlazi da testiranje na HIV i druge zarazne bolesti u ustanovi nije obavezno, te da je osuđeniku, na njegov zahtjev, testiranje omogućeno i da je postupak u toku. Zavod navodi da kontakt koji je osuđenik imao s drugim osuđenikom, kod kojeg je potvrđena HIV infekcija, ne predstavlja realan rizik za prenos bolesti, budući da se radilo o korištenju iste opreme za vježbanje, bez direktnog kontakta krvlju, te da se obavezno testiranje ne provodi upravo radi sprečavanja stigmatizacije. U odgovoru na izjašnjenje ističe se da testiranje nije bilo blagovremeno omogućeno, iako je osuđenik dao izričit pristanak na testiranje i ponudio da troškove snosi iz vlastitih sredstava. Dodatno, navodi se da je drugom osuđeniku, u istim ili sličnim okolnostima, testiranje omogućeno odmah, i to izvan zavoda i o vlastitom trošku, što, prema njenim navodima, ukazuje na selektivno i potencijalno diskriminatorno postupanje. Iako zavod navodi da je testiranje u toku, vremenski razmak između podnošenja zahtjeva i njegove realizacije nije u skladu sa standardom hitnog i efikasnog postupanja koji nalažu domaći propisi, kao ni relevantni međunarodni standardi u oblasti zaštite zdravlja osoba lišenih slobode. Ombudsmeni BiH uputili su preporuku direktoru zavoda da se, bez odlaganja, omogući odgovarajuća dijagnostička obrada. Po prijemu preporuke, zavod je omogućio testiranje, te je konstatovano da je preporuka realizovana.⁴⁹²

Po žalbi osuđene osobe smještene u zavodu poluotvorenog tipa, razmatrani su navodi o teškom zdravstvenom stanju oboljelog od malignog oboljenja, te nemogućnosti adekvatnog liječenja u zavodskim uslovima. U postupku je utvrđeno da su zdravstvena služba i uprava zavoda podržavale vanzavodsko liječenje, ali da su odluke komisije za uslovni otpust bile nedovoljno obrazložene, jer iz njih nije bilo jasno na koji način je cijenjena dostavljena medicinska dokumentacija, iako je iz iste proizlazilo da se radi o osuđenoj osobi oboljeloj od teškog malignog oboljenja s metastazama, uz preporuke ljekara da bi prekid ili drugačiji režim izvršenja kazne doprinio liječenju i oporavku. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku zavodu, ministarstvu pravde entiteta i komisiji za uslovni otpust, ukazujući na potrebu humanog postupanja i uzimanja u obzir medicinske dokumentacije. Preporuka je u dijelu zdravstvenog tretmana realizovana.⁴⁹³

Po žalbi na zavod poluotvorenog tipa, koja se odnosila na stanje pritvorske jedinice, utvrđeni su problemi u pogledu redovnog medicinskog nadzora, dijetetske ishrane za pritvorenu osobu sa hroničnim oboljenjem, higijenske uslove i prenatrpanost kapaciteta. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku direktoru zavoda, ministarstvu pravde entiteta, koja je obuhvatala šest konkretnih mjera, uključujući poboljšanje zdravstvene zaštite, higijenskih uslova i preispitivanje instrukcija o prijemu dodatnog broja pritvorenika. U ovom predmetu je konstatovano da su pojedini segmenti preporuke djelimično realizovani, dok su sistemski problemi ostali prisutni.⁴⁹⁴

⁴⁹² Ž-SA-07-950/25, preporuka broj P-275/25

⁴⁹³ Ž-SA-07-73/25, preporuka broj P-92/25

⁴⁹⁴ Ž-SA-07-592/25, preporuka broj P-196/25

Ombudsmeni BiH su postupali i u vezi s primjenom disciplinske mjere samice bez prethodnog obaveznog zdravstvenog pregleda osuđene osobe u zavodu. Utvrđeno je da ne postoji jasno propisan sistemski mehanizam obaveznog medicinskog nadzora prilikom izricanja ove mjere. Nakon intervencije Ombudsmena i upućene preporuke, zavod je donio internu odluku kojom je propisan obavezan zdravstveni nadzor i dokumentovanje zdravstvenog stanja osuđenih osoba prije i tokom primjene disciplinskih mjera⁴⁹⁵ i time je preporuka u cijelosti realizovana.

Ombudsmeni BiH su razmatrali navode osuđene osobe o navodno neadekvatnom pružanju stomatološke zdravstvene zaštite u zavodu, uključujući tvrdnje o intenzivnim bolovima nakon stomatološke intervencije i neodobravanje hitnog odlaska u zdravstvenu ustanovu van zavoda o vlastitom trošku. U provedenom postupku pribavljena je relevantna medicinska dokumentacija i izjašnjenje zavoda, iz kojih je utvrđeno da je stomatološka intervencija izvršena u skladu s važećim medicinskim standardima, da je osuđenoj osobi pravovremeno pružena terapija, te da prema procjeni zdravstvene službe nije postojala medicinska indikacija za hitno vanzavodsko zbrinjavanje. Kako u konkretnom slučaju nisu utvrđeni elementi povrede prava osobe lišene slobode u pogledu ostvarivanja zdravstvene zaštite, predmet je zatvoren.⁴⁹⁶

Postupajući po žalbi pritvorene osobe u kojoj su izneseni navodi o uskraćenosti adekvatne zdravstvene zaštite tokom boravka u zavodu, kao i primjedbe na uslove smještaja i način ostvarivanja komunikacije s braniocem, zatraženo je izjašnjenje od zavoda. Iz dostavljene medicinske dokumentacije proizlazi da je pritvorenoj osobi od prijema obezbijedena kontinuirana zdravstvena zaštita, propisane terapije i specijalistički pregledi. U pogledu ostalih navoda, zavod je naveo da su uslovi boravka u skladu s važećim propisima, dok je u vezi sa komunikacijom s braniocem istaknuto da sudskim odobrenjem nije bilo predviđeno ostvarivanje posjete bez fizičke prepreke. Predmet je zatvoren.⁴⁹⁷

Postupajući po žalbi⁴⁹⁸ koja se odnosila na navode o neadekvatnoj zdravstvenoj zaštiti i uslovima boravka osuđene osobe u zavodu, dostavljena je kompletna medicinska dokumentacija, iz koje proizlazi da je zdravstveno stanje osuđene osobe redovno praćeno, da su obavljani kontrolni pregledi kod specijaliste ortopedije, te da se postupalo u skladu s mišljenjima nadležnih ljekara, uključujući i nalaze pribavljene na zahtjev osuđene osobe. Istaknuto je da zdravstvena služba ustanove ne može postupati suprotno mišljenju specijaliste. Predmet je zatvoren.

Pored predmeta u kojima su utvrđene sistemske poteškoće ili su izdate preporuke, zabilježeni su i primjeri u kojima nakon neposrednog postupanja nisu utvrđene povrede prava, te je evidentirana konstruktivna saradnja osuđenih osoba i zavodskih uprava. Tako je, postupajući po žalbi⁴⁹⁹ osuđene osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u zavodu poluotvorenog tipa, a u kojoj su izneseni navodi koji se odnose na ličnu porodičnu situaciju, zdravstveno stanje i socijalne okolnosti. Tokom terenske posjete ustanovi i neposrednog razgovora sa podnosiocem žalbe, utvrđeno je da su određena pitanja od značaja za ostvarivanje prava njegovog djeteta riješena u saradnji s nadležnim centrom za socijalni rad. Podnosilac žalbe nije iznio primjedbe na

⁴⁹⁵ Ž-SA-07-289/25, preporuka broj P-122/25

⁴⁹⁶ Ž-SA-07-910/24

⁴⁹⁷ Ž-BL-07-488/25

⁴⁹⁸ Ž-BL-07-516/25

⁴⁹⁹ Ž-BL-07-136/25

tretman u ustanovi niti na postupanje ovlaštenih službenih osoba, te je istakao da mu je boravak u ustanovi doprinio rješavanju dugogodišnjeg problema zavisnosti. U razgovoru je iskazano razumijevanje posljedica ranijeg ponašanja koje su dovele do ograničenja pojedinih pogodnosti, uz izraženu spremnost na saradnju i poštovanje kućnog reda. Predmet je zatvoren nakon intervencije Ombudsmena.

7.3.2. Uslovi boravka i smještajni kapaciteti

Ombudsmeni BiH su razmatrali više predmeta koji su se odnosili na uslove boravka u kazneno-popravnim zavodima, posebno u pritvorskim jedinicama. Dio zaprimljenih žalbi odnosio se i na uslove ishrane i svakodnevni tretman osuđenih osoba, pri čemu su pojedini predmeti zaključeni nakon ranije provedenog postupka i u ovom izvještaju se navode u okviru ukupnog pregleda postupanja Institucije.

U predmetu koji se odnosio na zavod, Ombudsmeni BiH su utvrdili da je do pogoršanja smještajnih uslova došlo usljed instrukcije ministarstva pravde entiteta o prijemu dodatnog broja pritvorenih osoba, bez istovremenog osiguranja dodatnih kapaciteta i kadrovskih resursa. Zbog toga su Ombudsmeni BiH uputili preporuku ministarstvu pravde entiteta da preispita navedenu instrukciju i izvrši pojačan nadzor nad primjenom propisa koji se odnose na smještaj i tretman osoba lišenih slobode⁵⁰⁰. Ombudsmeni prate realizaciju preporuke.

Ombudsmeni BiH su po službenoj dužnosti postupali u vezi s premještajem osuđene osobe iz zavoda zbog ozbiljnih psihičkih poteškoća i samopovređivanja. Utvrđeno je da zavod ne raspolaže adekvatnim kapacitetima za pružanje potrebnog zdravstvenog i psihijatrijskog tretmana, nakon čega je, po intervenciji Ombudsmena, odobren premještaj osuđene osobe u zavod zatvorenog tipa, koji raspolaže stacionarom i odgovarajućim zdravstvenim resursima.⁵⁰¹

7.3.3. Postupanje zavodskih uprava i tretman

U izvještajnom periodu Ombudsmeni BiH su postupali i po predmetima koji su se odnosili na postupanje zavodskih uprava prema pritvorenim/osuđenim osobama.

U predmetu koji se odnosio na zavod, Ombudsmeni BiH su, nakon neposredne posjete zavodu, razgovora sa upravom, uvida u službene evidencije i razgovora s pritvorenim osobama, utvrdili da nije bilo elemenata nehumanog ili ponižavajućeg postupanja, niti upućivanja u samicu, kako je navedeno u žalbama. S obzirom da nisu utvrđene povrede prava, predmet je zatvoren.⁵⁰²

U postupku po žalbi⁵⁰³ zbog neprofesionalnog postupanja ovlaštenih službenih osoba u zavodu zbog incidentne situacije tokom ostvarivanja posjete osuđenoj osobi, tokom istražnog postupka utvrđeno je da je osuđena osoba do predmetnog događaja redovno koristila posjete i druge pogodnosti. Zbog međusobno suprotstavljenih i kontradiktornih navoda uključenih strana, nije bilo moguće pouzdano utvrditi tok događaja, niti da li je došlo do neprofesionalnog postupanja

⁵⁰⁰ Ž-SA-07-592/25, preporuka broj P-196/25 od 03.07.2025. godine;

⁵⁰¹ Ž-SA-07-741/25

⁵⁰² Ž-SA-07-1596/25

⁵⁰³ Ž-BL-07-478/25

ili prekoračenja ovlaštenja. Ombudsmeni su ukazali na obavezu ovlaštenih službenih osoba da postupaju s povećanom pažnjom prema osobama koje se nalaze u ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija, te su i ustanovi i podnosiocu žalbe skrenuli pažnju na potrebu poduzimanja preventivnih mjera i radnji s ciljem sprečavanja ponovnog nastanka incidentnih situacija koje mogu negativno utjecati na proces resocijalizacije osuđenih osoba.

Ombudsmeni BiH su postupali i po žalbi⁵⁰⁴ koja se odnosila na ostvarivanje prava na komunikaciju osuđene osobe s vanjskim svijetom. Razmatrani su navodi o usmenom uskraćivanju prava na telefon, kontroli razgovora bez donošenja pisanog akta, kao i uskraćivanju pojedinih pogodnosti bez obrazloženja i bez mogućnosti izjavljivanja pravnog lijeka. Nakon pribavljanja izjašnjenja zavoda i Suda Bosne i Hercegovine, te provjere relevantnih okolnosti, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku kojom je zatraženo da se u svim slučajevima ograničenja ili kontrole komunikacije odluke donose u pismenoj formi, uz jasno navođenje pravnog osnova, trajanja mjere i pouke o pravnom lijeku, te da Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine osigura nadzor nad primjenom propisa. U dostavljenom odgovoru zavod je obavijestio da je postupio po preporuci, da su mjere ograničenja komunikacije stavljene van snage, te da će ubuduće sve odluke koje se odnose na ograničenje komunikacije biti donošene isključivo u pismenoj formi, nakon čega je predmet zaključen.

⁵⁰⁴ Ž-SA-07-54/25, preporuka broj P-161/25 od 13.06.2025. godine

VIII. PREVENTIVNI MEHANIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI

8.1. Uvod

Uspostava Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine u martu 2025. godine predstavlja jednu od najsloženijih i najzahtjevnijih institucionalnih aktivnosti u oblasti zaštite prava osoba lišenih slobode u Bosni i Hercegovini. Preuzimanjem dodatnog preventivnog mandata u skladu s Fakultativnim protokolom uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (OPCAT)⁵⁰⁵ Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine započela je izgradnju potpuno novog institucionalnog mehanizma, čije djelovanje po svojoj prirodi zahtijeva istovremeno normativno uređenje, organizaciono pozicioniranje, operativnu spremnost, intenzivan terenski angažman i punu međunarodnu usklađenost.

Preventivni mehanizam uspostavljen je kao poseban odjel unutar Institucije, s ciljem sistemskog sprečavanja mučenja i zlostavljanja kroz redovne i *ad hoc* aktivnosti u svim mjestima lišenja slobode, nezavisno od postojanja pojedinačnih žalbi.

Već u samoj početnoj fazi bilo je jasno da se radi o mandatu koji ne dopušta postepeno, ograničeno ili formalno uvođenje, već zahtijeva istovremeno pokretanje više procesa, normativnih, organizacionih, kadrovskih i operativnih.

8.2. Zakonski i podzakonski okvir kao polazište preventivnog mandata

Zakonski osnov za uspostavu i djelovanje Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine osiguran je izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine⁵⁰⁶, kojima su Ombudsmeni, u skladu s članom 17. OPCAT-a, formalno određeni kao nosioci poslova preventivnog mehanizma. Navedenim zakonskim rješenjima definisana su osnovna ovlaštenja Preventivnog mehanizma⁵⁰⁷, uključujući obilazak svih mjesta lišenja slobode, davanje preporuka nadležnim organima, saradnju s Potkomitetom Ujedinjenih naroda za prevenciju mučenja, te obavezu posebnog izvještavanja o njegovom radu u okviru godišnjeg izvještaja Institucije.

Radi provođenja zakonskog okvira, Institucija ombudsmena donijela je Pravilnik o vršenju poslova Preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni u Bosni i Hercegovini⁵⁰⁸, kojim su detaljno uređeni predmet i obim preventivnog mandata, metodologija rada, godišnje planiranje aktivnosti, način izvještavanja, postupak izbora i angažmana nezavisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva, kao i druga pitanja od značaja za rad i funkcionisanje Preventivnog mehanizma.

⁵⁰⁵ Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupanja ili kažnjavanja, "Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 08/08;

⁵⁰⁶ Zakon o izmjenama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 61/23;

⁵⁰⁷ Član 4a. stav (2) Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH;

⁵⁰⁸ Pravilnik o vršenju poslova Preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni u BiH, „Službeni glasnik BiH“, broj 62/24;

Međutim, iako su Zakon i Pravilnik predstavljali nužan normativni osnov, u trenutku stupanja na snagu oni su postavljali formalni okvir djelovanja. U praksi nisu postojali unaprijed uspostavljeni operativni modeli, procedure, evidencijski sistemi i ostalo što bi omogućilo stvarno funkcionisanje Preventivnog mehanizma.

Stvarna uspostava mehanizma započela je tek u fazi njihove praktične primjene, koja je zahtijevala istovremeno normativno tumačenje, organizaciono strukturiranje i intenzivan terenski i institucionalni angažman.

8.3. Normativno i organizaciono uređenje rada Preventivnog mehanizma

Tokom 2025. godine Preventivni mehanizam nalazio se u kontinuiranom procesu normativnog i organizacionog uspostavljanja, koji se odvijao paralelno s redovnim radom Institucije ombudsmena.

Na sedmoj redovnoj sjednici Ombudsmena Bosne i Hercegovine, održanoj 27. maja 2025. godine, donesena je Odluka o visini naknade, pokrivanju troškova i načinu angažovanja vanjskih saradnika u okviru aktivnosti Preventivnog mehanizma, čime su prvi put precizno uređeni uslovi angažmana nezavisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva, u skladu s interdisciplinarnim pristupom predviđenim OPCAT-om.

Istovremeno su izvršene izmjene i dopune Pravilnika o načinu obavljanja kancelarijskog poslovanja u Instituciji ombudsmena, kojima je uspostavljen poseban djelovodnik Preventivnog mehanizma. Time su stvorene administrativne pretpostavke za vođenje zasebnih i specijalizovanih evidencija o planiranju, provođenju i praćenju aktivnosti, posjeta, nalaza, preporuka i izvještaja.

Navedene aktivnosti realizovane su u kratkim vremenskim rokovima, paralelno s drugim aktivnostima.

8.3.1. Uspostava Registra subjekata nadzora

Jedan od najobimnijih i operativno najzahtjevnijih zadataka u izvještajnom periodu odnosio se na uspostavu Registra subjekata nadzora Preventivnog mehanizma. Donošenjem Odluke o uspostavi Registra kreirana je centralizovana evidencija svih ustanova i organa u Bosni i Hercegovini koji potpadaju pod mandat Preventivnog mehanizma, uključujući kazneno-popravne zavode, pritvorske jedinice, policijske stanice, imigracijske centre, psihijatrijske ustanove zatvorenog tipa, ustanove socijalne zaštite i druga mjesta lišenja slobode.

Proces uspostave Registra zahtijevao je paralelno prikupljanje, provjeru i sistematizaciju podataka sa svih nivoa vlasti i iz različitih sektora, te je proveden istovremeno s normativnim, terenskim i međunarodnim aktivnostima, bez umanjenja obima drugih zadataka Preventivnog mehanizma.

8.4. Terenski rad

Tokom proljeća i ljeta 2025. godine Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine djelovao je u režimu kontinuiranog, vremenski izuzetno zgusnutog i operativno zahtjevnog terenskog angažmana, koji je obuhvatao neposredne posjete ustanovama, višednevne radne sastanke s nadležnim institucijama, kao i intenzivan institucionalni dijalog na svim nivoima vlasti.

Terenski rad u ovom periodu nije imao karakter sporadičnih ili izolovanih aktivnosti, već se odvijao u kontinuitetu, često bez vremenskog razmaka između pojedinih posjeta i sastanaka, uz učestala putovanja između entiteta, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i kantona.

Kako se radilo o potpuno novom mehanizmu u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine, terenski angažman Preventivnog mehanizma bio je u velikoj mjeri usmjeren na detaljno, ponovljeno i sadržajno objašnjavanje preventivne prirode mandata, razlike između preventivnog i reaktivnog nadzora, kao i praktičnih implikacija budućih preventivnih posjeta u smislu OPCAT-a. Ovaj segment rada zahtijevao je neposrednu prisutnost na terenu i direktnu komunikaciju s rukovodstvima ustanova i nadležnim organima, jer unaprijed uspostavljeno razumijevanje preventivnog mandata u praksi nije postojalo.

Već 15. maja 2025. godine realizovana je terenska posjeta Kazneno-popravnom zavodu Busovača, tokom koje su, pored obilaska ustanove i upoznavanja s uslovima boravka osoba lišenih slobode, vođeni opsežni razgovori s upravom o ulozi Preventivnog mehanizma, njegovim ovlaštenjima, načinu rada i očekivanjima u pogledu buduće saradnje. Ova posjeta predstavljala je jedan od prvih neposrednih terenskih koraka u praktičnoj afirmaciji preventivnog mandata.

U periodu od 9. do 11. juna 2025. godine realizovan je niz intenzivnih višednevnih radnih sastanaka koji su obuhvatili pravosudne institucije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Kazneno-popravni zavod Orašje, kao i Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona. Tokom ovih sastanaka Preventivni mehanizam je detaljno predstavljao međunarodni i domaći pravni okvir preventivnog mandata, metodologiju rada, pitanja pristupa dokumentaciji i evidencijama, razgovora s osobama lišenim slobode, kao i ulogu preporuka u unapređenju institucionalnih praksi.

Riječ je o nizu povezanih aktivnosti koje su zahtijevale višednevni boravak na terenu i intenzivnu koordinaciju s različitim sektorima.

Neposredno nakon toga, dana 18. i 19. juna 2025. godine, održan je bilateralni sastanak sa Delegacijom Evropske unije i Vijećem Evrope, organizovan u okviru programa Horizontal Facility, tokom kojeg su razmatrana pitanja institucionalnog pozicioniranja Preventivnog mehanizma, izazovi početne faze njegovog rada i usklađivanje domaćih aktivnosti s evropskim standardima.

Potom je 24. juna 2025. godine uslijedio bilateralni sastanak sa UNHCR-om Bosne i Hercegovine, fokusiran na razjašnjavanje preventivnog mandata u odnosu na osobe lišene slobode koje potpadaju pod režime međunarodne zaštite, azila i migracija.

Intenzitet rada dodatno je pojačan tokom jula 2025. godine. U periodu od 7. do 8. jula 2025. godine održani su radni sastanci s Ministarstvom pravde Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvom zdravstva i Kazнено-popravnim zavodom Mostar, tokom kojih su vođeni detaljni razgovori o primjeni preventivnih standarda u praksi, s posebnim naglaskom na pitanja zdravstvene zaštite osoba lišenih slobode.

Dana 9. jula 2025. godine održani su sastanci s Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine, Federalnim ministarstvom pravde i Ministarstvom sigurnosti Bosne i Hercegovine, s ciljem razjašnjavanja nadležnosti, koordinacije i buduće institucionalne saradnje u kontekstu rada Preventivnog mehanizma.

Nastavno na navedene aktivnosti, 15. jula 2025. godine realizovan je terenski sastanak u Kazнено-popravnom zavodu Banja Luka, dok je 16. jula 2025. godine održan sastanak s Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srpske. Tokom ovih aktivnosti Preventivni mehanizam je dodatno pojašnjavao preventivnu prirodu svog mandata, očekivanja u pogledu neometanog pristupa mjestima lišenja slobode, kao i značaj kontinuiranog dijaloga kao osnovnog alata prevencije.

Sve navedene terenske aktivnosti realizovane su u kratkim vremenskim razmacima, uz učestala putovanja, višednevne boravke na terenu i istovremeno izvršavanje drugih obaveza, te su se odvijale paralelno s normativnim uređenjem, međunarodnim aktivnostima i redovnim radom Institucije ombudsmena.

Ove aktivnosti nisu imale karakter formalnih preventivnih posjeta u smislu OPCAT-a, one su predstavljale sadržajno neophodan, operativno izuzetno zahtjevan i vremenski intenzivan pripremni korak, bez kojeg ne bi bilo moguće stvoriti minimalne uslove razumijevanja, povjerenja i operativne spremnosti za započinjanje redovnih preventivnih posjeta.

8.5. Okrugli sto o ulozi Preventivnog mehanizma u zaštiti prava osoba lišenih slobode

U okviru aktivnosti usmjerenih na sistemsko jačanje vidljivosti Preventivnog mehanizma i stvaranje jedinstvenog institucionalnog razumijevanja njegove preventivne uloge, dana 29. septembra 2025. godine u Sarajevu je, u organizaciji Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i uz podršku Vijeća Evrope, održan cjelodnevni okrugli sto pod nazivom „Uloga Preventivnog mehanizma u zaštiti prava osoba lišenih slobode“. Ovaj događaj predstavljao je jednu od najznačajnijih i najzahtjevnijih aktivnosti u početnoj fazi rada Preventivnog mehanizma, jer je prvi put na jednom mjestu okupio gotovo sve ključne domaće i međunarodne aktere koji neposredno ili posredno učestvuju u sistemu lišenja slobode u Bosni i Hercegovini.

Organizacija okruglog stola zahtijevala je cjelovitu sadržajnu, organizacionu i logističku pripremu, uključujući izradu koncepta, definisanje programskog okvira i dnevnog reda, upućivanje ciljanih poziva nadležnim institucijama, koordinaciju učešća predstavnika kazneno-popravnih zavoda, ministarstava pravde i unutrašnjih poslova na svim nivoima vlasti, kao i međunarodnih partnera, te pripremu prezentacija i moderiranje cjelokupnog događaja.

Skup je okupio Ombudsmene Bosne i Hercegovine, predstavnike Vijeća Evrope i Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, Misije OSCE-a u BiH, UNHCR-a, i OHCHR-a, kao i predstavnike relevantnih domaćih institucija, čime je osigurana izuzetno široka i reprezentativna institucionalna zastupljenost.

Tokom okruglog stola detaljno su predstavljani mandat i nadležnosti Preventivnog mehanizma u skladu s OPCAT-om, uz posebno pojašnjenje razlike između preventivnog i reaktivnog nadzora. Ova pojašnjenja bila su od naročitog značaja, imajući u vidu da je u početnoj fazi rada Preventivnog mehanizma postojalo ograničeno i neujednačeno razumijevanje preventivne prirode mandata, koje nije bilo rezultat otpora, već odsustva prethodnog iskustva s ovakvim mehanizmom u domaćem sistemu. Upravo zbog toga, okrugli sto je poslužio kao ključna platforma za zajedničko tumačenje svrhe preventivnog djelovanja, njegove uloge u ranom prepoznavanju sistemskih rizika i njegove komplementarnosti s postojećim mehanizmima nadzora.

Posebna pažnja posvećena je pitanjima neometanog pristupa mjestima lišenja slobode, transparentnosti i razmjene informacija, postupanja po preporukama Preventivnog mehanizma, kao i zaštiti ranjivih kategorija osoba u sistemu lišenja slobode. Kroz otvorenu i strukturiranu diskusiju razmatrana su i očekivanja institucija u pogledu buduće saradnje, čime je postavljen osnov za kontinuirani preventivni dijalog zasnovan na povjerenju i jasno definisanim ulogama.

Iako je sam okrugli sto bio vidljiva jednodnevna aktivnost, on je predstavljao kulminaciju višemjesečnog, intenzivnog rada, koji je obuhvatao terenske sastanke, pojedinačne razgovore s institucijama, kontinuirano objašnjavanje mandata, normativna tumačenja i koordinaciju na više nivoa vlasti. U tom smislu, okrugli sto nije bio izolovani događaj, već završna tačka jedne izuzetno zahtjevne faze uspostavljanja Preventivnog mehanizma.

Održavanje ovog skupa imalo je presudnu ulogu u stvaranju minimalnih institucionalnih, operativnih i komunikacijskih preduslova za započinjanje redovnih preventivnih posjeta u smislu OPCAT-a. Time je okrugli sto poslužio kao ključni most između normativnog okvira i njegove praktične primjene, dodatno učvršćujući temelje za puni operativni rad Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine.

8.6. Jačanje operativnih kapaciteta Preventivnog mehanizma kroz angažman vanjskih saradnika

Paralelno s intenzivnim terenskim aktivnostima, normativnim uspostavljanjem Preventivnog mehanizma i ispunjavanjem međunarodnih obaveza, tokom 2025. godine provedena je procedura

Javnog poziva za izbor vanjskih saradnika, u skladu s važećim zakonskim i podzakonskim okvirom.

Javni poziv objavljen je 2. juna 2025. godine, čime je osigurana transparentnost i dostupnost postupka širokom krugu kandidata. U periodu od 4. do 7. avgusta 2025. godine provedeni su intervjui sa 48 nezavisnih stručnih osoba i predstavnicima četiri organizacije civilnog društva koje su ispunjavale formalne uslove.

Cilj provedenog postupka bio je odabir stručnih, kompetentnih i profesionalno integrisanih osoba koje će svojim specijalističkim znanjem i iskustvom doprinijeti kvalitetnom provođenju preventivnih obilazaka mjesta lišenja slobode, izradi stručnih mišljenja i formulisanju utemeljenih preporuka, u skladu sa mandatom i standardima Preventivnog mehanizma.

8.7. Međunarodno umrežavanje i stručno osnaživanje

Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine je tokom 2025. godine ostvario značajan iskorak u pogledu međunarodnog pozicioniranja i regionalnog umrežavanja. U periodu od 12. do 14. maja 2025. godine, tokom sastanka održanog u Ljubljani, Bosna i Hercegovina je postala punopravna članica Mreže nacionalnih preventivnih mehanizama Jugoistočne Evrope (SEE NPM Network).

Članstvo u SEE NPM mreži imalo je poseban značaj upravo u početnoj fazi rada Preventivnog mehanizma, jer je omogućilo neposredno sagledavanje organizacionih i operativnih modela rada drugih nacionalnih preventivnih mehanizama, razmjenu iskustava u vezi s provođenjem preventivnih posjeta, izradom nalaza i formulisanjem preporuka, kao i bolje razumijevanje izazova s kojima se mehanizmi suočavaju u ranim fazama djelovanja.

U okviru šireg procesa međunarodnog pozicioniranja i stručnog osnaživanja, predstavnici Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine su tokom 2025. godine učestvovali u nizu međunarodnih stručnih skupova, obuka i sastanaka, uključujući aktivnosti održane u Varšavi, Strasbourgu, Ljubljani, Podgorici i Parizu⁵⁰⁹. Sve navedene međunarodne aktivnosti realizovane su paralelno s intenzivnim domaćim terenskim radom, provođenjem Javnog poziva, normativno-organizacionim uspostavljanjem Preventivnog mehanizma i redovnim poslovima Institucije.

8.7.1. Nalazi CPT-a kao potvrda nužnosti i pravovremenosti uspostave Preventivnog mehanizma

Izvještaj Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) o posjeti Bosni i Hercegovini, provedenoj u periodu od 2. do

⁵⁰⁹ OSCE-ODIHR NHRI Training, Varšava, 23–26. mart 2025; Stručni skup „NPM monitoring in the context of migration“, Strasbourg, 9–10. april 2025; Sastanak Mreže nacionalnih preventivnih mehanizama Jugoistočne Evrope – SEE NPM Network, Ljubljana, 12–14. maj 2025; Sastanak u okviru podrške Vijeća Evrope EU mreži tijela za nadzor zatvorskog sistema, Strasbourg, 5–6. juni 2025; Međunarodna konferencija „Mental Health in Places of Deprivation of Liberty“, Kosovo*, 25–27. juni 2025; Regionalni sastanak o alternativama imigracijskom pritvoru, Podgorica, 21–23. oktobar 2025; ENPMF Training – obuka nacionalnih preventivnih mehanizama, Pariz, 8–10. decembar 2025.

13. septembra 2024. godine, objavljen 27. januara 2026. godine⁵¹⁰, pružio je dodatnu, međunarodno potvrđenu sliku sistemskih rizika i nedostataka u postupanju prema osobama lišenim slobode.

CPT je u izvještaju ponovo zaprimio brojne navode o fizičkom zlostavljanju pritvorenih osoba od strane policijskih službenika na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou, posebno u kontekstu djelovanja specijalnih policijskih jedinica, te zaključio da osobe lišene slobode ostaju izložene stvarnom riziku od torture i ozbiljnih povreda. Nadalje, ukazano je na niz strukturnih problema u kazneno-popravnim ustanovama, uključujući neadekvatne uslove boravka, prenapučenost, nedostatak zdravstvenog osoblja i primjenu spornih praksi u pogledu sredstava sputavanja i izolacije, naročito prema ranjivim kategorijama zatvorenika. Posebno zabrinjavajući nalazi odnosili su se na stanje u pojedinim ustanovama socijalne zaštite i na postupanje prema stranim državljanima lišenim slobode u imigracijskom kontekstu, gdje su zabilježeni uslovi koji mogu dosezati prag nečovječnog i ponižavajućeg postupanja.

Objavljivanje izvještaja CPT-a početkom 2026. godine retrospektivno potvrđuje opravdanost i nužnost obima i intenziteta rada Preventivnog mehanizma tokom 2025. godine. Aktivnosti koje su u početnoj fazi imale karakter normativnog uređenja, izgradnje organizacionih kapaciteta, intenzivnog terenskog angažmana i sistematskog objašnjavanja preventivnog mandata, pokazale su se kao neizostavan preduslov za stvaranje minimalnih uslova za efikasan preventivni nadzor.

U tom smislu, Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine nije izgrađen kao formalna institucionalna struktura, već kao operativan odgovor na međunarodno utvrđene rizike i preporuke, s ciljem da kroz redovne preventivne posjete, kontinuirani dijalog sa subjektima nadzora i praćenje provođenja preporuka doprinese stvarnom smanjenju rizika od torture i zlostavljanja.

Polazeći od uspostavljenih normativnih i organizacijskih osnova, izgrađenih kapaciteta i stečenog institucionalnog iskustva, Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine će početkom 2026. godine započeti punu operacionalizaciju preventivnih posjeta u smislu OPCAT-a, uz poseban fokus na oblasti i rizike identifikovane u nalazima CPT-a, čime se uspostavljeni mehanizam prevodi iz faze intenzivne izgradnje u fazu kontinuiranog, sistemskog i efikasnog preventivnog djelovanja.

8.8. Primjeri dobre prakse u preventivnoj zaštiti

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su tokom 2025. godine zaprimili i razmatrali informaciju o postupanju Komisije za zaštitu osoba s duševnim smetnjama Javne ustanove Bolnica Travnik, o čemu je Institucija bila uredno i blagovremeno obaviještena. Dostavljeni podaci ukazuju da se radi o primjeru dobre prakse u preventivnoj zaštiti prava osoba lišenih slobode, zasnovanom na razvijenom sistemu unutrašnjeg nadzora i samoprocjene. Postupanje Komisije obuhvata redovno razmatranje slučajeva prisilnog zadržavanja, dosljedno poštivanje zakonom propisanih

⁵¹⁰ Dostupno na: <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/the-council-of-europe-anti-torture-committee-publishes-critical-report-on-its-2024-periodic-visit-to-bosnia-and-herzegovina>

procedura, uvažavanje dostojanstva pacijenata, kao i saradnju s porodicom, pri čemu tokom izvještajnog perioda nisu utvrđene povrede ljudskih prava.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ocjenjuju da ovakav pristup doprinosi ranom prepoznavanju rizika od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i predstavlja model dobre prakse za druge zdravstvene i srodne ustanove.

8.9. Zaključna ocjena

Rad Preventivnog mehanizma Bosne i Hercegovine u 2025. godini obilježen je fazom uspostave koja je po svom obimu, intenzitetu i složenosti prevazilazila uobičajene institucionalne procese. Preventivni mehanizam nije uspostavljan kroz izdvojeni ili odvojeni proces, već paralelno sa redovnim radom Institucije ombudsmena, uz istovremeno normativno tumačenje, organizacijsku izgradnju, intenzivan terenski angažman, međunarodno umrežavanje i jačanje operativnih kapaciteta.

Veliki dio rada u ovoj fazi imao je karakter „nevidljivih“ aktivnosti, kontinuiranih razgovora, objašnjavanja mandata, koordinacije s institucijama, izgradnje povjerenja i stvaranja operativnih pretpostavki, ali je upravo taj segment bio ključan za stvaranje minimalnih uslova za efektivno preventivno djelovanje u skladu sa OPCAT-om.

Zahvaljujući realizovanim normativnim rješenjima, uspostavljenim evidencijama, intenzivnom terenskom radu, provedenom Javnom pozivu i međunarodnom umrežavanju, Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine je do kraja 2025. godine izgradio stabilnu i održivu osnovu za puni operativni rad.

U tom kontekstu, početkom 2026. godine očekuje se započinjanje redovnih preventivnih posjeta, izrada tematskih nalaza i upućivanje preporuka, čime će Preventivni mehanizam Bosne i Hercegovine u potpunosti započeti ostvarivanje svoje preventivne uloge u sistemu zaštite ljudskih prava.

IX. PRAVA DJETETA

9.1. Uvod

U skladu sa svojim mandatom, Ombudsmeni BiH su zaduženi za praćenje, zaštitu i promociju prava i interesa djece i izvještavanje o pravima djece ispunjavaju svoju zadaću i obavezu. Izvještaj o pravima djece predstavlja i trenutno stanje o pravima djece u Bosni i Hercegovini i Ombudsmeni BiH žele pojačati glas djece i zauzeti se za prava svakog djeteta.

Ombudsmeni BiH smatraju da je u posljednje tri decenije podignuta svijest o pravima djece i da je mnogo učinjeno u zaštiti prava djece, ali daleko od ostvarivanja cilja da svako dijete ima jednaka prava i jednake šanse za razvoj svojih potencijala. Siromaštvo je, nažalost, svakodnevnicom velikog broja djece. Djeca se susreću s preprekama u pristupu kvalitetnom obrazovanju i osnovnim zdravstvenim uslugama i stoga bi morali svi još jednom pažljivo razmotriti koje su zadaće u ostvarivanju dječijih prava ostale nedovršene. Mišljenja djece se ne uzimaju dovoljno u obzir u pitanjima koja su i djeci važna.

Generalna je ocjena Ombudsmena BiH da se pravima djeteta samo deklarativno u brojnim oblastima daje prioritet u odnosu na ostala prava, a djeca i mladi mogu biti snažni pokretači promjena, donoseći nove ideje i perspektive koje mogu pomoći u oblikovanju boljeg svijeta za sve.

9.1.1. Statistika

U Odjelu za praćenje ostvarivanja prava djece u 2025. godini registrovane su 404 žalbe⁵¹¹, što predstavlja povećanje u odnosu na 2024. godinu kada je broj žalbi iznosio 299, što iznosi povećanje od 35,12%. Povrede prava djeteta se razmatraju i u okviru drugih odjela, najčešće kroz Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije, Odjel za praćenje političkih i građanskih prava, ali i kroz rad svih drugih odjela.⁵¹²

Žalbe su se u velikoj mjeri odnosile na oblast obrazovanja (žalbe na rad odgojno-obrazovnih ustanova i prosvjetno osoblje zbog izvođenja nastave, neprofesionalnog ponašanja prosvjetnog osoblja, stručnih službi i uprava škole, zbog vršnjačkog nasilja), oblast zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja, oblast visoko konfliktnih razvoda, na rad centara za socijalni rad, sudova, tužilaštava, policiju i oblast zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja.

Ombudsmeni BiH su izdali 58 preporuka u 41 predmetu koje su se najčešće odnosile na zaštitu prava i interesa djece u visokokonfliktnim razvodima, obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu.

⁵¹¹ Devet predmeta je otvoreno po službenoj dužnosti u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

⁵¹² Npr. u Odjelu za praćenje osoba lišenih slobode, Ombudsmeni BiH su postupali u predmetu Ž-SA-07-389/23 po žalbi majke koja izdržava kaznu zatvora, a žalbom se ukazuje na navodno loše uslove boravka svoje maloljetne djece u ustanovi za smještaj djece bez roditeljskog staranja. Ombudsmeni BiH kada uoče u okviru predmeta u drugom Odjelu ugrožavanja ili kršenja prava djeteta reaguju po službenoj dužnosti i ispituju činjenice koje se tiču prava i interesa djece (npr. predmet broj Ž-BL-01-290/24 – podnosilac žalbe nije upisao svoje dijete u osnovnu školu, a nakon uključivanja svih nadležnih od strane Ombudsmena BiH, dijete je upisano u osnovnu školu);

9.2. Zdravstvena zaštita djece

Fizičko zdravlje se tradicionalno smatra prioritetom, a mentalnom zdravlju djece se često ne daje dovoljno značaja. U savremenom svijetu djeca i adolescenti suočavaju se s brojnim izazovima koji ozbiljno ugrožavaju njihovo fizičko, mentalno i socijalno zdravlje, a time i njihov puni razvojni i obrazovni potencijal. Zdravlje djece je ključno jer postavlja temelje za njihov cjelokupni razvoj.

Postupajući po žalbi majke djeteta koje nije primljeno u predškolsku ustanovu jer nije vakcinisano,⁵¹³ Ombudsmeni BiH su ukazali da je pravo na vakcinu i cijepljenje pravo djeteta na zdravstvenu zaštitu prema najvišim zdravstvenim standardima. U raspravi koja se vodi između stručnjaka - zagovaratelja imunizacije i roditelja koji se protive imunizaciji, Ombudsmeni BiH u fokus rasprave primarno mjesto daju djetetu i zaštiti njegovog zdravlja. U predmetima ove vrste, Ombudsmeni BiH nalaze da odgojno-obrazovne ustanove ne krše i ne ugrožavaju pravo djeteta na obrazovanje i imaju pravo prilikom upisa zahtijevati od roditelja da svoju djecu vakcinišu, odnosno da dostave dokaze o izvršenoj imunizaciji prije upisa.

Nakon postupka istraživanja po žalbi⁵¹⁴ kojom se zahtijeva pomoć u uspostavljanju mobilnog tima fizioterapeuta za djecu onkološke pacijente, Ombudsmeni BiH su Vladi Brčko distrikta BiH i Odjelu za zdravstvo i ostale usluge i JZU „Zdravstveni centar Brčko“ uputili preporuku da u okviru svojih nadležnosti učine sve neophodne mjere i radnje i uspostave mobilni tim fizioterapeuta koji će pružati usluge fizikalne terapije u kućnim uslovima djeci oboljeloj od malignih bolesti. Ombudsmeni BiH će tokom 2026. godine pratiti realizaciju preporuke.

Ombudsmenima BiH se obratila majka djeteta - onkološkog pacijenta, zahtijevajući za svoje dijete, ali i za drugu djecu, da se odobre lijekovi koji nisu na esencijalnoj listi lijekova, kao i dodaci koje preporučuju doktori, odnosno refundiranje troškova lijekova, suplemenata i propisane terapije u liječenju djece oboljele od maligne bolesti.⁵¹⁵ Ombudsmeni BiH su Fondu zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta BiH uputili preporuku da razmotre mogućnost refundiranja svih troškova liječenja. Ombudsmeni BiH će tokom 2026. godine pratiti realizaciju preporuke.

Majka novorođenčeta obratila se Ombudsmenima BiH, jer se dijete nalazilo u komi i vodilo se kao palijativni pacijent na klinici za anesteziologiju i intenzivno liječenje. Majka u obraćanju Ombudsmenima BiH izražava bojazan da će dijete biti pušteno iz bolnice, a porodica nema uslova za kućnu njegu djeteta⁵¹⁶. Nadležni ljekari su se izjasnili da nije postojala namjera da se dijete otpušta sa liječenja, odnosno osoblje je preuzelo adekvatnu brigu o djetetu u vidu palijativne njege, iako to nadilazi kapacitete i definisani okvir rada zdravstvene ustanove.

⁵¹³ Ž-BL-01-807/25

⁵¹⁴ Ž-BR-04-19/25, preporuka broj P- 292/25

⁵¹⁵ Ž-BR-04-22/25, preporuka broj P- 293/25

⁵¹⁶ Ž-BL-01-509/25, dijete je preminulo i bolnica dostavlja otpusno pismo na znanje i informaciju Ombudsmenima BiH;

U svojoj žalbi otac djeteta opisuje da je dijete odveo kod hirurga s uputnicom od porodičnog doktora, jer je dijete imalo problema sa urastanjem nokta.⁵¹⁷ Dijete je pregledano od strane hirurga, isti dan je urađena intervencija, a potom mu se saopštava da mora platiti anesteziju. Kako nije platio zdravstvenu uslugu za anesteziologa, hirurg je na njega povisio ton, izvršena medicinska intervencija nije uvedena u zvanične evidencije, nije imao otpusno pismo, nije imao zakazanu kontrolu, te od Ombudsmena BiH traži savjet. Podnosilac žalbe je upoznat da postoji više načina da zaštiti svoja prava, odnosno prava svog djeteta kao korisnika zdravstvene usluge.

9.3. Pravo na obrazovanje

Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece tokom 2025. godine bilježi dosta predmeta koji ukazuju na ugrožavanje i kršenje prava djece u oblasti obrazovanja. U oblasti obrazovanja neophodno je djeci osigurati kvalitetan predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje. Ombudsmeni BiH su svjesni toga da je mnogo obaveza i nadležnosti na školama, ali u svim onim situacijama u kojima je ponašanje roditelja ugrožavajuće za dijete, odgojno-obrazovne ustanove trebaju i moraju uključiti druge nadležne na području svoje lokalne zajednice (centar za socijalni rad, po potrebi i policiju, centar za mentalno zdravlje), radi ostvarivanja najboljeg interesa djeteta.

9.3.1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbe roditelja zbog nejednakog tretmana djece pri ostvarivanju prava na predškolski odgoj i obrazovanje.⁵¹⁸ Kako se navodi, roditelji djece čija djeca su primljena u javne vrtiće plaćaju boravak 160 KM mjesečno, dok roditelji djece čija djeca pohađaju privatne vrtiće plaćaju mjesečno iznose od 400 do 550 KM, uz subvenciju grada u iznosu od 150 KM. Bez obzira na subvencije i dalje smatraju da je cijena privatnih vrtića visoka. Ombudsmeni BiH su zauzeli stav da u konkretnim slučajevima nije riječ o diskriminaciji, ali su pozvali nadležne da i u budućem periodu aktivno rade na iznalaženju što boljih rješenja kako bi što veći broj djece pohađao ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje.

Po pitanju subvencija za smještaj djece u privatnoj predškolskoj ustanovi tokom 2024. godine zaprimljena je žalba roditelja čije dijete pohađa privatnu predškolsku ustanovu.⁵¹⁹ Upućena je preporuka nadležnim organima da osiguraju efikasan mehanizam praćenja i nadzora nad dodjeljivanjem subvencija za upis djece u predškolske ustanove/vrtiće, ali preporuka nije uvažena.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu grada u vezi sa štrajkom zaposlenih u predškolskoj ustanovi.⁵²⁰ Gradska uprava smatra da je organizacija i provođenje štrajka suprotno međunarodnim standardima i domaćim propisima. Ombudsmeni BiH su se bavili ovim pitanjem, kada se u slučaju štrajka prosvjetnih radnika djeci uskraćuje pravo na obrazovanje. Zabrinutosti su posebno izražene kada sindikati ne odustaju od svojih zahtjeva, a pri tome ni nadležne vlade ne posustaju i ne nude eventualna kompromisna rješenja i ne pregovaraju. Ove žalbe uvijek

⁵¹⁷ Ž-BL-01-318/25

⁵¹⁸ Ž-BL-01-864/25 i Ž-BL-01-599/25

⁵¹⁹ Ž-BR-04-20/24, preporuka broj P-129/24

⁵²⁰ Ž-BL-01-811/25

otvaraju pitanje zaštite prava djeteta – odnosno postavlja se pitanje da li se na ovaj način djeci uskraćuje pravo na obrazovanje. Ombudsmeni BiH su ukazali na svoje mišljenje da ostvarivanje radnih prava prosvjetnih radnika/odgajatelja ne smije biti na štetu djece. Ukoliko se djeci uskraćuje pravo na obrazovanje i ne pohađaju školu i/ili vrtiće usljed štrajka, ta odluka nije u najboljem interesu djeteta i na taj način se krše prava djece. Ombudsmeni BiH u potpunosti uvažavaju sve okolnosti u kojima odgajatelji i drugo osoblje djeluju i rade, kao i ostvarivanje njihovih radnih prava, ali istovremeno Ombudsmeni BiH, ali i svi drugi nadležni, ne mogu zanemariti osnovni princip zagarantovan članom 3. UN Konvencije o pravima djeteta - najbolji interes djeteta.

9.3.2. Osnovno obrazovanje i odgoj

Postupajući po žalbi⁵²¹ s ciljem osiguranja besplatnog prevoza do škole za učenike, Ombudsmeni BiH su preporukom pozvali osnovnu školu da zahtjev za odobravanje besplatnog prevoza prosljedi na odlučivanje Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske, u skladu sa utvrđenom praksom sa zahtjevima za učenike koji stanuju u ulicama koje ne pripadaju upisnom području škole. Škola je postupila u skladu s preporučenim mjerama Ombudsmena BiH, a Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske je obavijestilo Ombudsmene BiH da će zahtjev uputiti gradskoj upravi kako bi se ulica u kojoj stanuje dijete podnositeljice žalbe „*vratila*“ u upisno područje škole.

Ombudsmenima BiH se obratio zabrinuti građanin⁵²², navodeći da se krše prava djeteta jer su djeca – učenici osnovnih škola prisustvovali javnoj manifestaciji pod nazivom Dan policije Unsko-sanskog kantona i tom prilikom su vidjeli oružje i naoružane pripadnike policije. Razmatrajući žalbene navode, Ombudsmeni BiH su zaključili da su djeca i mladi povodom Dana policije imali priliku vidjeti oružje koje koristi policija, ali posmatranje oružja ne predstavlja edukaciju za rukovanje oružjem. Iz dostavljenih fotografija zaključeno je da se radi o aktivnostima koje podrazumijevaju upoznavanje djece i mladih o mandatu i nadležnostima policije, što predstavlja važan segment života građana radi zaštite njihove sigurnosti i njihovih prava. Shodno tome, ocijenjeno je da nema kršenja i ugrožavanja prava djeteta.

Roditelji učenika osnovne škole duži vremenski period se suočavaju s ozbiljnim problemima koji su posljedica neprihvatljivog i nedoličnog ponašanja jednog učenika, kao i njegovih roditelja, zbog kojih je narušena sigurnosna situacija, nesmetan rad škole, kao i sigurnost svih učenika i zaposlenika škole. Od Ombudsmena BiH se traži pomoć.⁵²³ Nadležno ministarstvo obrazovanja bilo je aktivno uključeno u rješavanje problema nastalih u školi, održano je niz sastanaka sa roditeljima učenika i predstavnicima nadležnih organa. Roditeljima djeteta je predloženo da obave zdravstveni pregled djeteta kako bi se utvrdilo njegovo zdravstveno stanje i medicinska dokumentacija o obavljenom pregledu dostavila školi, nakon čega bi škola mogla poduzeti odgovarajuće mjere. Prema saznanjima koje ima nadležno ministarstvo obrazovanja, roditelji su to i učinili. Predmet je zatvoren, jer je uspostavljena dobra saradnja na relaciji škola - roditelji i ustanovljeno je da se poduzimaju odgovarajuće mjere i radnje.

⁵²¹ Ž-BL-01-723/24, preporuka broj P- P-143/25

⁵²² Ž-BL-01-440/25

⁵²³ Ž-SA-01-628/25

Ombudsmeni BiH su zaprimili prijavu koja se tiče kršenja i ugrožavanja prava djeteta u osnovnim školama.⁵²⁴ Prema žalbenim navodima, umjesto redovne nastave, učenici su izvedeni iz učionica i bili su „*primorani*“ učestvovati u manifestaciji koja je bila u organizaciji nadležnih organa kojoj su prisustvovali i brojni političari. Prijavom se ukazuje da je došlo do kršenja prava na obrazovanje, prava na slobodu izražavanja i izbora, prava roditelja da odlučuju o učestvovanju svoje djece u vannastavnim aktivnostima i da su djeca izmanipulisana i zloupotrijebljena u političke i promotivne svrhe. Ombudsmeni BiH su preporučili osnovnim školama koje su učestvovala u manifestaciji da u svim budućim sličnim situacijama obavijeste roditelje učenika o svim vannastavnim aktivnostima u kojima učestvuju učenici i koje podrazumijevaju napuštanje objekta škole i školskog dvorišta, te pribave saglasnosti roditelja. Škole su odgovorile da će imati u vidu preporučene mjere Ombudsmena BiH.

9.3.3. Srednje obrazovanje i odgoj

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu roditelja zahtijevajući premještaj djeteta iz jedne srednje škole u drugu srednju školu zbog zdravstvenih razloga i udaljenosti škole od mjesta stanovanja.⁵²⁵ Tokom postupka istraživanja udovoljeno je zahtjevu i dijete je upisalo željenu srednju školu.

9.3.4. Saradnja škole i roditelja

Ombudsmeni BiH uočavaju u postupanju po pojedinačnim žalbama da su roditelji djece nezadovoljni radom prosvjetnog osoblja, stručnih službi i upravama predškolskih, osnovnih i srednjih odgojno-obrazovnih ustanova, ali i da je velik broj takvih žalbi neosnovan. U predmetima ove vrste, Ombudsmeni BiH od roditelja i škola insistiraju na rješavanju konfliktnih situacija mirnim putem, saradnjom svih relevantnih aktera i uvijek u najboljem interesu djeteta. Na školi je odgovornost da u vlastitoj sredini doprinese stvaranju kulture koja poštuje ljudska prava i osnovne slobode svih građana. Ukoliko postoji problem u odnosu nastavnika i učenika ili međusobnih odnosa učenika, to zahtijeva urgentno djelovanje menadžmenta, nastavnog osoblja, ali i roditelja učenika, kako bi se spriječile neželjene posljedice. Škola je mjesto gdje se svi moraju osjećati sigurno i zaštićeno. To je zajednica u kojoj bi trebalo vladati razumijevanje, topla međuljudska komunikacija i briga za sve članove. Istovremeno je i mjesto gdje se podjednako posvećuje pažnja obrazovnim postignućima, ali i emotivnom razvoju djece kako bi se osjećala dijelom školske zajednice. Važna zadaća škole je kontinuirano podsticanje roditelja na saradnju i jačanje međusobne komunikacije. Škola ne može, niti treba da se sama nosi sa problemima i svakodnevnim izazovima u radu s djecom, ali kao institucija koja prva prepoznaje i uoči zabrinjavajuću okolnost, ima obavezu da uključi druge relevantne faktore u rješavanje problema.

Majka djeteta se obraća Ombudsmenima BiH, navodeći da je s upravom škole imala nesuglasice oko jednodnevne ekskurzije učenika, a potom dobija informaciju da međunarodna privatna osnovna škola ne želi produžiti ugovor o pohađanju nastave u narednoj školskoj godini za njeno

⁵²⁴ Ž-BL-01-371/25, preporuka broj P-215/25

⁵²⁵ Ž-SA-01-1242/25

dijete.⁵²⁶ Škola se na žalbene navode izjašnjava da je, „*uprkos brojnim spornim situacijama u kojima je škola u četiri uzastopne godine izložena kontinuiranim i neosnovanim pritiscima od strane jednog roditelja, uz evidentne oblike verbalnog i pisanog maltretiranja osoblja, uprave i nastavnika, često u prisustvu učenika*“, odlučila omogućiti nastavak školovanja djeteta i za narednu školsku godinu i da su se pri tome vodili isključivo najboljim interesom djeteta.

Roditelji učenika obraćaju se Ombudsmenima BiH, navodeći da su nezadovoljni ponašanjem nastavnice u jednoj osnovnoj školi, a uprava škole ne reaguje na prijave roditelja.⁵²⁷ Pritužba je upućena i nadležnom ministarstvu. Nadležno ministarstvo obavještava Ombudsmene BiH da su djelovali u skladu s važećim zakonom kojim je propisano da ministarstvo vrši nadzor nad zakonitošću rada škole. Ministarstvo je zaključilo da je direktor škole postupao po prijavama roditelja, da je djelovao u okviru svojih nadležnosti i u više navrata tražio očitovanje predmetnog nastavnika. Ombudsmeni BiH su uputili roditelje da se obrate direktoru škole, razredniku, stručnoj službi škole koji su obavezni da učenicima pruže podršku i pomoć u unapređenju socijalnih vještina u odnosima s vršnjacima, roditeljima i nastavnicima.

Majka učenice jedne osnovne škole obraća se Ombudsmenima BiH jer je nezadovoljna provođenjem nastavnog plana i programa iz predmeta Informatika, kao i ophođenjem nastavnice Informatike⁵²⁸. Kako je iz žalbenih navoda bilo jasno da je njenom djetetu bilo omogućeno komisijsko polaganje predmeta, te da mu je ocjena ostala ista, Ombudsmeni BiH ocijenili su da nema osnova za djelovanje u konkretnom slučaju i predmet su zatvorili.

Ombudsmenima BiH su se obratili roditelji djeteta učenika jedne osnovne škole zbog nasilnog ponašanja učiteljice prema njihovom djetetu.⁵²⁹ Škola obavještava Ombudsmene BiH da su proveli disciplinski postupak i da je utvrđeno da je učiteljica počinila težu povredu radne obaveze zbog nasilnog ponašanja prema učeniku i izrečena joj je novčana kazna. Škola je također obavijestila Ombudsmene BiH da su prije početka nove školske 2025/2026. godine napravili novu raspodjelu odjeljenskih starješina i da je došlo do zamjene učiteljice.

Podnositeljica žalbe se obraća Ombudsmenima BiH, navodeći da su njena djeca diskriminirana i trpe „*razne lažne optužbe od strane direktorice škole i drugog osoblja*“.⁵³⁰ Za svoje dijete tvrdi da ima disleksiju, disgrafiju, poremećaj koncentracije i ADHD sindrom za koji se još uvijek vrše odgovarajuće medicinske analize i pohađa nastavu po individualno prilagođenom planu i programu. Ombudsmeni BiH nisu utvrdili diskriminaciju, ali su, vodeći se najboljim interesom djeteta, preporučili osnovnoj školi da u saradnji s roditeljima izvrše reviziju Individualnog plana i programa sačinjenog za potrebe djeteta i ukoliko postoji potreba da ga dodatno prilagode na način da se djetetu omogući asistent u nastavi, te da se uspostavi kontinuirana saradnja s roditeljima. Od roditelja se zahtijevalo da pravovremeno i detaljno informišu školu o potencijalnim problemima i rizicima u učenju, vladanju i ponašanju djece. Preporuka Ombudsmena BiH je u potpunosti realizovana.

⁵²⁶ Ž-SA-01-712/25

⁵²⁷ Ž-SA-01-719/25

⁵²⁸ Ž-SA-01-891/25

⁵²⁹ Ž-BL-01-384/25

⁵³⁰ Ž-SA-01-271/25, preporuka broj P- 236/25

9.3.5. Školski objekti

Kvalitet obrazovanja podrazumijeva multidimenzionalan i dinamičan koncept koji u sebe uključuje kvalitet različitih aspekata obrazovanja, a pod kojima se, između ostalog, podrazumijeva kvalitet sredine, odnosno važnost školskog objekta. S ciljem osiguranja najboljeg interesa djeteta u oblasti obrazovanja podrazumijeva se da su školski objekti izgrađeni u skladu s tehničkim propisima o građenju objekta (građevinska i upotrebna dozvola), propisanim pedagoškim standardima i normativima, da su prilagođeni za kretanje svakog djeteta i odrasle osobe, da su škole opremljene neophodnim nastavnim sredstvima i modernim informacijsko - komunikacijskim tehnologijama, uz dovoljan broj učionica i kabineta itd.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu vijeća roditelja osnovne škole u kojoj se navodi da više od dvanaest godina zahtijevaju od nadležnih organa poduzimanje mjera i radnji s ciljem izmještanja nadležnih institucija koji su godinama smješteni u školskoj zgradi, a što potvrđuje i označeni organ.⁵³¹ Upućena je preporuka nadležnima da bez daljeg odlaganja poduzmu sve potrebne mjere s ciljem konačnog izmještanja organizacionih jedinica i institucija koje nisu neposredno povezane s obrazovnim procesom iz prostorija. Ombudsmeni BiH su zaprimili odgovor na preporuku u kojem se navodi da se radi na realizaciji preporuke.

Postupajući po žalbi⁵³² kojom grupa roditelja od Ombudsmena BiH zahtijeva poduzimanje aktivnosti kako bi se popravilo stanje u toaletima u osnovnoj školi, ustanovljeno je da su žalbeni navodi osnovani. Roditelji opisuju kako se neugodan miris širi školom i roditelji strahuju za zdravlje svoje djece. Ombudsmeni BiH su preporučili osnovnoj školi, ministarstvu i opštini na čijem se području nalazi škola da, u zajedničkoj saradnji i u koordinaciji riješe problem mokrih čvorova u osnovnoj školi, te na taj način unaprijede zaštitu prava djece na obrazovanje i spriječe ugrožavanje prava djeteta na zdravlje. Tokom 2026. godine pratit će se realizacija preporuke.

Podnosilac žalbe se obratio Ombudsmenima BiH, zahtijevajući da se obavi inspekcijski nadzor nad tehničkim uslovima⁵³³ u školskom objektu u kojem je smještena srednja škola.⁵³⁴ Upućena je preporuka nadležnom ministarstvu da u skladu sa zakonskim ovlaštenjima uzme u razmatranje zahtjev za inspekcijski nadzor. Ministarstvo dostavlja odgovor na preporuku, navodeći da vrši upravni nadzor nad zakonitošću rada škole i da će imati u vidu preporučene mjere Ombudsmena BiH.

9.4. „Amber alert“ u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu BiH

Postupajući po službenoj dužnosti⁵³⁵ Ombudsmeni BiH su preporučili Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova i Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da poduzmu dodatne napore kako bi na području Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine došlo do uspostavljanja sistema hitnog obavještanja javnosti u slučaju nestanka djeteta. Ombudsmeni BiH konstatuju da su nadležni organi poduzimali napore i radnje, odnosno po

⁵³¹ Ž-BR-04-116/25, preporuka broj P-289/25

⁵³² Ž-BL-04-116/25, preporuka broj P-359/25

⁵³³ Tehnički uslovi se odnose na prostorne uslove (broj učenika u učionicama) i higijenske (uslovi u toaletima).

⁵³⁴ Ž-BL-05-50/25, preporuka broj P-234/25

⁵³⁵ Ž-BL-01-627/23, preporuka broj P- P-80/25

preporuci Ombudsmena djelimično je postupljeno, ali poduzete radnje nisu rezultirale konačnom uspostavom sistema hitnog obavještanja javnosti u slučaju nestanka djeteta na području Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

9.5. Zabrana pušenja u Republici Srpskoj

Ombudsmeni BiH su tokom 2023. godine otvorili predmet po službenoj dužnosti o upotrebi elektronskih cigara ili tzv. *vape* cigara i nargila.⁵³⁶ Ombudsmeni su preporukom pozvali Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i JZU Institut za javno zdravstvo Republike Srpske da, u svojstvu predlagača, poduzmu dodatne napore i razmotre svaku zakonsku mogućnost da pronađu i predlože izmjene i dopune postojećih zakonskih i/ili podzakonskih rješenja ili predlože usvajanje novih zakonskih i/ili podzakonskih rješenja kako bi se, pored već postojećih zabrana, maloljetnicima zabranila i prodaja svih novih oblika duhanskih proizvoda koji su se pojavili na tržištu Republike Srpske. Također, preporukom je pozvano Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i JZU Institut za javno zdravstvo Republike Srpske da poduzmu i dodatne aktivnosti kako bi se jasno adresirali problemi djece i mladih u prevenciji pušenja u Republici Srpskoj i definisale smjernice za rješavanje problema upotrebe duhana i svih duhanskih proizvoda. Tokom 2026. godine pratit će se realizacija preporuke.

9.6. Nasilje nad djecom i među djecom

Ombudsmeni BiH smatraju da prioritet nadležnih mora biti suzbijanje nasilja nad i među djecom i digitalna sigurnost djece. Djeca, ali i roditelji, nisu svjesni rizika objava na društvenim mrežama i uplitanja medija u događaje u koje su uključena djeca.

Problem vršnjačkog nasilja ne bi trebala rješavati „ulica“ niti društvene mreže, već se problem mora rješavati u okviru postupanja nadležnih institucija te, u slučaju potrebe, uključiti i nadležne koji nadziru njihov rad. Objave na društvenim mrežama i u medijima nerijetko krše pravo djece na privatnost i na dostojanstvo, a često su i jednostrane, jer nije objavljena cijela i objektivna informacija.

Važno je da roditelji svakodnevno komuniciraju sa svojom djecom i da izgrade odnos povjerenja koji je ključan za dobru komunikaciju i uvid u djetetov život. Važno je i da cijela uža i šira zajednica imaju jasan stav o neprihvatljivosti nasilja i neophodno je da se na nasilje uvijek reaguje. Po pitanju vršnjačkog nasilja, mnoge škole organizuju različite radionice za djecu i roditelje, ali ipak vršnjačko nasilje se i dalje događa i sve je okrutnije.

Roditelji su se obratili Ombudsmenima BiH⁵³⁷ jer je njihovo dijete duži period izloženo nasilju u razredu, te je bilo prisiljeno napustiti nastavu i polagati razredni ispit. Nakon uspješno položenog ispita i dobijenog svjedočanstva, nije se željelo vratiti u školu, uz ljekarsko opravdanje. Roditelji su se obratili ministarstvu obrazovanja i podnijeli su žalbu školskom odboru na odluku nastavnčkog vijeća. Tokom postupka istraživanja dijete je premješteno u drugi razred iste škole

⁵³⁶ Ž-BL-01-608/23, preporuka broj P-34/25

⁵³⁷ Ž-SA-01-1374/25

i predmet je zatvoren. Ombudsmeni BiH su doprinijeli rješavanju problema na način da su u njegovo rješavanje uključili sve nadležne.

Majka djeteta se obraća žalbom Ombudsmenima BiH, navodeći da je njeno dijete žrtva vršnjačkog nasilja, a povodom prijave koju je podnijela nadležnim organima nema reakcije i stoga se obraća Ombudsmenima BiH.⁵³⁸ Odmah su pozvani nadležni – škola, centar za socijalni rad i policija, da se na žalbene navode izjasne i da Ombudsmene BiH obavijeste o poduzetim radnjama i o ishodima poduzetih radnji povodom prijave vršnjačkog nasilja. Tokom postupka istraživanja Ombudsmeni BiH su ustanovili da su nadležni poduzeli sve mjere iz svoje nadležnosti, što je rezultiralo rješavanjem svih problema na koje se ukazivalo žalbom. Kako je i podnositeljica žalbe potvrdila navode, predmet je zatvoren.

U žalbi Ombudsmenima BiH majka navodi da su njena djeca bila izložena brutalnom fizičkom i psihičkom nasilju kada je grupa odraslih muškaraca nasilno provalila u njihov porodični dom i izvršila napad na porodicu.⁵³⁹ Djeca su bila svjedoci nasilnog upada i brutalnog premlaćivanja njihovog oca koji je zadobio povrede, a pri tome su i djeca zadobila povrede i pretrpjela su traumu i strah. Ombudsmeni BiH su preporučili nadležnom tužilaštvu da poduzme dodatne napore i mjere s ciljem donošenja konačne tužilačke odluke. Preporuka je uvažena.

9.7. Zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja

Bosna i Hercegovina je 2012. godine ratifikovala Konvenciju Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja. Ratifikacijom međunarodnih standarda zaštite ljudskih prava, Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu zaštite djece od svakog oblika psihičkog ili fizičkog nasilja, kao i seksualne zloupotrebe. U Republici Srpskoj i u Federaciji BiH usvojeni su zakoni o posebnom registru pravosnažno osuđenih osoba za krivična djela seksualne zloupotrebe i iskorištavanja djece. Donošenje zakona, kojim se uređuje prikupljanje i čuvanje podataka o počiniocima krivičnih djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanje djece, obaveza je koju je Bosna i Hercegovina preuzela prihvatanjem navedene Konvencije Vijeća Evrope.⁵⁴⁰ Imajući u vidu zakonska rješenja u Republici Srpskoj i u Federaciji BiH, intenzivirane su radnje radi donošenja Zakona o posebnom registru osoba pravosnažno osuđenih za krivična djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta u Brčko distriktu BiH.⁵⁴¹ Ombudsmeni BiH su Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH i Skupštini Brčko distrikta BiH preporučili da poduzmu neophodne radnje radi donošenja Zakona o posebnom registru osoba pravosnažno osuđenih za krivična djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta u Brčko distriktu BiH. Dana 5. novembra 2025. godine na 20. redovnoj sjednici Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine usvojen je Zakon o posebnom registru osoba pravosnažno osuđenih za krivična djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

⁵³⁸ Ž-BL-01-731/25

⁵³⁹ Ž-BL-01-453/25, preporuka broj P-283/25

⁵⁴⁰ Član 37. Konvencije Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe propisuje obaveze za države članice: “S ciljem sprečavanja i krivičnog gonjenja za krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom, svaka članica će poduzeti potrebne zakonske i druge mjere da prikuplja i pohranjuje, u skladu s relevantnim odredbama o zaštiti ličnih podataka i drugim odgovarajućim pravilima i garancijama koje propisuje domaći zakon, podatke koji se odnose na identitet i genetski profil (DNK) osoba osuđenih za krivična djela utvrđena u skladu sa Konvencijom.“

⁵⁴¹ Ž-BR-01-81/25, preporuka broj P-263/25

Ombudsmeni BiH su otvorili predmet po službenoj dužnosti⁵⁴² vezano za krivične postupke pokrenute od strane Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona zbog krivičnih djela počinjenih na štetu djece od strane više osoba. Kada se krivična djela počine na štetu djeteta, važno je da se što strožije kažnjavaju počinioci krivičnih djela, da djeca žrtve seksualnog nasilja imaju pristup pravosuđu prilagođenom djeci, da se osigura koordiniran i efikasan odgovor na nasilje koje je dijete doživjelo, da se djetetu pruži podrška i pomoć, uključujući medicinsku procjenu i liječenje, u okruženju sigurnom za djecu, a sve kako bi se izbjegla ponovna viktimizacija djeteta tokom istrage i sudskog postupka. Ombudsmeni BiH su, povodom istog slučaja, pozvali medije da zaštite prava djece koje su žrtve bilo kojeg oblika nasilja i da eliminišu senzacionalizam iz izvještavanja o djeci.⁵⁴³ Ombudsmeni BiH će tokom 2026. godine nastojati razmotriti svaku mogućnost da iscrpe sve svoje zakonske nadležnosti i ovlaštenja i doprinesu zaštiti prava i interesa djece – žrtava.

9.8. Djeca u ustanovama socijalne zaštite

Ombudsmeni BiH su tokom 2023. godine izradili Specijalni izvještaj o smještaju djece bez roditeljskog staranja s posebnim fokusom ustanove.⁵⁴⁴ Izvještajem je, između ostalog, konstatovano da u Bosni i Hercegovini i dalje postoje “*velike ustanove*” i da je neophodno ubrzati procese deinstitucionalizacije i transformacije te da, bez obzira na brojne poduzete aktivnosti i promjene, veliki broj djece bez roditeljskog staranja odrasta u ustanovama.

Djeca bez roditeljskog staranja susreću se s brojnim problemima o čemu je detaljno bilo riječi u navedenom Specijalnom izvještaju iz 2023. godine. Postoje i brojni problemi u ostvarivanju prava djeteta na zdravstvenu zaštitu tokom trajanja smještaja u ustanovama i potrebno je trajno i sistemski riješiti pitanje ostvarivanja ovog prava koje će isključivo biti u najboljem interesu djeteta i u skladu sa UN Konvencijom o pravima djeteta, bez obzira iz kojeg dijela Bosne i Hercegovine dolaze.

Ombudsmeni BiH uočavaju probleme djece koja su smještena u ustanovama socijalne zaštite jer su bez adekvatnog roditeljskog staranja ili su bez roditeljskog staranja i istovremeno imaju poteškoća u razvoju, kao i probleme djece koja dolaze iz funkcionalnih porodica, ali susreću se brojnim problemima u obrazovanju. Uočen je i problem djece bez roditeljskog staranja koja imaju poteškoće u razvoju i ozbiljne psihijatrijske probleme/dijagnoze.

9.9. Djeca s poteškoćama u razvoju

Institucija ombudsmena zaprimila je zahtjev⁵⁴⁵ potpisan od strane svih centara za socijalni rad u Federaciji BiH, tražeći hitno rješavanje i osiguranje smještajnih kapaciteta za djecu u sistemu

⁵⁴² Ž-BL-01-849/25

⁵⁴³ Specijalni izvještaj Ombudsmena BiH „Preporuke za unapređenje zaštite prava djece na privatnost kada su prava narušena od strane medija u BiH“ iz novembra 2012. godine dostupan na www.ombudsmen.gov.ba Saopštenje za javnost broj: OI-K-BL-484/25 od dana 03.11.2025. godine

⁵⁴⁴ Kompletan izvještaj dostupan na www.ombudsmen.gov.ba

⁵⁴⁵ Dana 08.03.2024. godine;

socijalne zaštite.⁵⁴⁶ O problemima smještaja djece s poremećajima u ponašanju Ombudsmeni BiH imaju saznanja postupajući i po pojedinačnim žalbama, a ovom problemu posebnu pažnju posvetili su i u svojim godišnjim izvještajima o aktivnostima Institucije ombudsmena za 2023. i 2024. godinu, kao i u već spomenutom Specijalnom izvještaju o smještaju djece bez roditeljskog staranja s posebnim fokusom na ustanove iz 2023. godine.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike obavještava Ombudsmene BiH⁵⁴⁷ da je Vlada Federacije BiH rješenjem⁵⁴⁸ imenovala Radnu grupu za rješavanje problematike smještaja djece s poremećajima i lakim mentalnim poremećajima u ustanove.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike poduzimalo je izvjesne napore da se jasno reguliše pitanje zdravstvene zaštite i osiguranja djece smještene u ustanovama socijalne zaštite i ukoliko dolaze iz drugog kantona, odnosno opštine ili entiteta, te obavještavaju⁵⁴⁹ Ombudsmene BiH da je Radna grupa u septembru 2025. godine pripremila dokument pod nazivom „*Prijedlog mjera za adekvatno postupanje i tretman djece s poremećajima u ponašanju*“ koji je Vlada Federacije BiH usvojila zaključkom od 07.10.2025. godine.⁵⁵⁰ Navode i da postojeći zakonodavni okvir nije prepreka za razvijanje usluga na kantonalnom nivou, neophodnih za tretman djece kojima je dijagnostifikovan poremećaj u ponašanju koji se javlja u djetinjstvu i adolescenciji i da su izloženi problemi u nadležnosti prvenstveno kantonalnih organa socijalne zaštite koji su u obavezi raditi na iznalaženju rješenja kada su upoznati s problemom povećane potrebe za dodatnim smještajem ili alternativnim kapacitetima za navedene kategorije djece.

Po pitanju Izmjena i dopuna Zakona o hraniteljstvu u FBiH Nacrt je dostavljen u oba doma Parlamenta FBiH.⁵⁵¹

U vezi s problemima u ostvarivanju prava djeteta na zdravstvenu zaštitu koja su smještena u ustanovama, iz ovog ministarstva naglašavaju da Federalno ministarstvo zdravstva još uvijek nije donijelo podzakonske akte u skladu sa Zakonom o ustanovama socijalne zaštite u Federaciji BiH.

Pojedinačne žalbe u Instituciji ombudsmena ukazuju da problemi smještaja djece sa poteškoćama u razvoju postoje i u Republici Srpskoj i u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

Postupajući po žalbi oca djeteta⁵⁵² da se razmotri svaka mogućnost pomoći njegovom djetetu da više ne bude smješteno na klinici za psihijatriju, Ombudsmeni BiH su svim nadležnim organima uputili preporuku⁵⁵³ da poduzmu konkretne mjere i radnje kako bi se dijete zbrinulo na adekvatan način i pružio svaki vid pomoći. Nakon izdate preporuke, dijete je stavljeno pod

⁵⁴⁶ Ž-BL-01-156/24

⁵⁴⁷ Aktom broj 05-31/13-674/24 od 25.10.2024. godine;

⁵⁴⁸ Rješenje broj 1595/2024 od 16.10.2024. godine;

⁵⁴⁹ Aktom broj 05-31/2-674/25 od 01.12.2025. godine;

⁵⁵⁰ Tačkom 3. Zaključka je navedeno da će navedeni dokument biti dostavljen na upoznavanje, distribuiranje i dalje postupanje Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke, Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, kantonalnim vladama, jedinicama lokalne samouprave preko Saveza opština i gradova Federacije BiH, kao i Vijeću za djecu Federacije BiH.

⁵⁵¹ Aktom Vlade FBiH, broj 03-02-1555-1/2025 od 26.11.2025. godine;

⁵⁵² Ž-BL-01-538/24

⁵⁵³ Preporuka broj P-96/25 od 14.04.2025. godine;

starateljstvo nadležnog centra za socijalni rad, sud je oduzeo roditeljsko pravo majci djeteta i nadležni su poduzeli i druge radnje i mjere koje su rezultirale smještajem djeteta u ustanovu socijalne zaštite.⁵⁵⁴

Postupajući po žalbi⁵⁵⁵ Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Odjela za zdravstvo i ostale usluge, Pododjela za socijalnu zaštitu⁵⁵⁶ u vezi sa smještajem djeteta sa zdravstvenim poteškoćama s područja Brčko distrikta BiH u ustanovu socijalne zaštite⁵⁵⁷ otvorilo se i pitanje adekvatnog smještaja djece s područja Brčko distrikta BiH. Utvrđeno je da Brčko distrikt BiH nema ustanovu za smještaj djece bez roditeljskog staranja i Ombudsmeni BiH uputili su preporuku Vladi Brčko distrikta BiH da, bez odlaganja, postupi po preporukama Ombudsmena BiH iz Specijalnog izvještaja o zbrinjavanju djece bez roditeljskog staranja, s posebnim fokusom na institucionalni smještaj. Preporučeno je da se izvrši normativno i materijalno uređenje pitanja uspostave ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja, čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, djece žrtava nasilja ili nekog oblika eksploatacije, žrtava trgovine ljudima, kao i djece kojoj je zbog posebnih okolnosti potrebna zaštita i siguran institucionalni smještaj. Nadležni organ dostavio je odgovor iz kojeg proizlazi da su tokom 2025. godine pokrenute aktivnosti na realizaciji navedenih preporuka, a Ombudsmeni BiH će nastaviti pratiti aktivnosti nadležnih i tokom 2026. godine.

Ombudsmeni BiH koriste priliku da upoznaju donosiocje odluka na svim nivoima vlasti o uočenim problemima koji svakako podrazumijevaju poduzimanje dodatnih napora i intenziviranje aktivnosti kako bi se unaprijedio i poboljšao položaj djece bez roditeljskog staranja, a posebno djece koja i pored toga što su bez adekvatnog roditeljskog staranja, imaju i poteškoće u razvoju.

Roditelji djeteta se obraćaju Ombudsmenima BiH, navodeći da se njihovom djetetu u osnovnoj školi onemogućava pohađanje nastave.⁵⁵⁸ Škola u svom izjašnjenju navodi da je prilikom procjene djeteta u junu mjesecu 2024. godine utvrđeno da se radi o djetetu koje se prati pod dijagnozom disharmoničan razvoj, da se teško uspostavlja saradnja s djetetom i da nije bilo moguće primijeniti standardizovani test za procjenu zrelosti za upis u I razred. Dijete je zbog toga upućeno na stručnu procjenu prvostepene stručne komisije, a majka je savjetovana da razmotri mogućnost školovanja u specijalizovanoj ustanovi. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku centru za socijalni rad da, u što kraćem vremenskom roku, upute dijete na procjenu potreba i usmjeravanja u skladu s podzakonskim aktima, dok je osnovnoj školi koju je dijete pohađalo preporučeno da, do nove procjene potreba i usmjeravanje djeteta, u saradnji i u uz pomoć nadležnih resornih ministarstava, odluče o daljem nastavku školovanja djeteta. Preporuka je u potpunosti realizovana.

⁵⁵⁴ Da ovaj problem postoji i u Republici Srpskoj ukazuje predmet u Instituciji ombudsmena pod brojem Ž-BL-01-812/25 – osnovna škola upoznaje Ombudsmene BiH da je dijete bilo smješteno na Klinici za psihijatriju, da je djetetu dijagnostifikovana odgojna zapuštenost i poremećaj u ponašanju, pri tome dijete je vraćeno u porodicu, ali njegovo stanje zahtijeva konstantan rad i tretman i nema uslova za njegov oporavak (zdravstveni) u porodici, a ne postoji adekvatna ustanova u kojoj bi se djetetu pružio stalni stručni nadzor, obrazovanje, ljekarska podrška i stalna terapija, psihološka podrška itd.

⁵⁵⁵ Ž-BR-01-120/25

⁵⁵⁶ Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Odjel za zdravstvo i ostale usluge, Pododjel za socijalnu zaštitu broj: UP-1-34-001307/25 05-1246ZB-0004/25 od 11. 3. 2025. godine;

⁵⁵⁷ Ž-BR-01-94/25, Ž-BR-01-95/25, Ž-BR-01-96/25 i Ž-BL-01-187/25, preporuka broj P- 77/25

⁵⁵⁸ Ž-BL-01-86/25, preporuka broj P-110/25

9.10. Konfliktne razvodi

Tokom 2025. godine i dalje je primjetan velik broj žalbi u tzv. visoko konfliktnim razvodima, zbog povrede prava djeteta u brakorazvodnim parnicama i zbog loših roditeljskih odnosa između supružnika/bivših supružnika, odnosno roditelja djece.

Žalbe se najčešće odnose na rad sudova, tužilaštava i centara za socijalni rad, zbog dužine trajanja postupaka, nepostupanja po različitim zahtjevima i podnescima stranaka, zbog pristrasnosti, nestručnosti i sl.⁵⁵⁹

U predmetima ove vrste roditeljima se skreće pažnja da i roditelji imaju i prava i dužnosti brinuti se o podizanju i odgoju djece. Djeca i odrasli ne doživljavaju protok vremena na isti način, a svako odlaganje ili dugotrajno odlučivanje ima posebno negativne efekte na djecu u razvoju.⁵⁶⁰ Roditelji često nemaju uspostavljenu roditeljsku komunikaciju pa se, pored nezadovoljstva ishodom sudskih postupaka, obraćaju centrima za socijalni rad različitim pritužbama na drugog roditelja i različitim zahtjevima zbog niza različitih spornih pitanja oko kojih roditelji ne mogu postići saglasnost, a tiču se i prava djece, npr. očeva kupovina motocikla djetetu i majčino neslaganje,⁵⁶¹ preseljenje roditelja kome je dijete povjereno u inostranstvo,⁵⁶² sporni kontakti djeteta s roditeljima s kojim ne živi,⁵⁶³ nezadovoljstvo drugih bliskih srodnika djetetom,⁵⁶⁴ neizvršavanje sudskih pravosnažnih odluka i predaja djeteta drugom roditelju,⁵⁶⁵ neplaćanje alimentacije,⁵⁶⁶ nemogućnost pribavljanja očeve saglasnosti/punomoći za izdavanje putne isprave⁵⁶⁷ itd.

Majka djeteta obratila se Ombudsmenima BiH zbog ograničavanja kontakata s djetetom. Ombudsmeni BiH su u konkretnom predmetu⁵⁶⁸ ustanovili da je nadležni centar za socijalni rad sudu po službenoj dužnosti podnio prijedlog za oduzimanje roditeljskog staranja i majci i ocu djeteta, zbog saznanja o zapuštanju, zanemarivanju i nasilju nad djetetom. Žalba majke djeteta je bila neosnovana, a po izuzimanju djeteta iz porodice, dijete je prvobitno bilo smješteno u ustanovu socijalne zaštite, a potom u hraniteljsku porodicu.

Ombudsmenima BiH obratila se majka djeteta tokom trajanja brakorazvodne parnice, izražavajući zabrinutost zbog kontakata djeteta s ocem, odnosno smatra da nadležni centar za socijalni rad ne postupa u najboljem interesu djeteta.⁵⁶⁹ Ombudsmeni BiH nisu ustanovili povredu ili ugrožavanje prava djeteta od strane nadležnih. Centar za socijalni rad je sudu dostavljao sve izvještaje o održavanju kontakata oca i djeteta i ustanovljeno je da se kontakti nisu odvijali u skladu s određenim sudskim mjerama. Centar je roditeljima ukazao na neophodnu uključenost oba roditelja za podizanje i pravilan psihofizički, emotivni i socijalni razvoj djeteta.

⁵⁵⁹ Ž-BL-08-84/25, Ž-SA-08-268/25

⁵⁶⁰ Ž-LI-01-130/25, Ž-SA-01-670/25

⁵⁶¹ Ž-BL-01-593/25

⁵⁶² Ž-BL-01-324/25

⁵⁶³ Ž-BL-01-513/24, Ž-BL-01-727/24, Ž-BL-01-183/24, Ž-SA-01-1020/25, Ž-SA-01-427/25

⁵⁶⁴ Ž-BL-01-598/24

⁵⁶⁵ Ž-BL-01-776/23, Ž-BL-01-707/22, Ž-BL-01-129/23

⁵⁶⁶ Ž-BL-01-550/23

⁵⁶⁷ Ž-SA-01-1102/25

⁵⁶⁸ Ž-MO-01-16/25

⁵⁶⁹ Ž-MO-01-69/25

Predmet je zatvoren, jer je provedenim vještačenjima tokom sudskog postupka jasno ustanovljena kompetentnost oba roditelja za brigu o djetetu, a jedino je sud nadležan da donese konačnu odluku o povjeravanju djeteta i o svim drugim pitanjima koja se tiču prava djeteta.

Ombudsmeni BiH su u više predmeta jasno ustanovili da su roditeljski odnosi poremećeni i da roditelji djeteta nemaju uspostavljenu komunikaciju usljed neriješenih i nagomilanih partnerskih konflikata i obračuna.⁵⁷⁰ U predmetima ove vrste, istovremeno se ukazuju i nadležnima i roditeljima da se nastali roditeljski nesporazumi moraju riješiti u najboljem interesu djeteta, kojem se uvijek daje prednost u odnosu na mišljenje ili stavove roditelja, iako se postavlja pitanje kako to riješiti u praksi i šta poduzeti da se dijete zaštiti. Ombudsmeni BiH preporučuju i zagovaraju mirno rješavanje sporova, ali se pojavi pitanje da li će ponekad zaštita najboljeg interesa djeteta podrazumijevati primjenu sile, ukoliko je to jedini način da se provede izvršenje, ali pod uslovom da je to u interesu djeteta. Uloga centra za socijalni rad od ključnog je značaja, a Ombudsmeni BiH su svjesni da je veoma složeno i komplikovano štititi prava i interese djeteta kada se ta prava krše od strane roditelja prvenstveno. Nije sporno da su brojna prava djeteta ugrožena i da se krše, kao i da dijete trpi posljedice usljed roditeljskog konflikta. Međutim, nadležni moraju, bez obzira na ponašanja roditelja, da u skladu s pozitivnim propisima razmotre, poduzmu i iscrpe sve mogućnosti djelovanja u okviru svojih nadležnosti i djelovanja kako bi se dijete zaštitilo. Pravo je djeteta da odrasta uz oba roditelja.

Ombudsmeni BiH su svjedoci brojnih situacija gdje su roditeljski odnosi okarakterisani kao visokokonfliktni i često su nedovoljni angažmani svih nadležnih organa, ako roditeljska komunikacija izostaje. Gotovo je nemoguće da centar ili sud ili tužilaštvo donese odluku koja će udovoljiti zahtjevima oba roditelja, upravo zbog nedostatka komunikacije i međusobnog razumijevanja kao korijena problema. U slučajevima nepremostivih razlika u partnerskim odnosima, neophodno je veliko zalaganje obje strane i konstantan trud da se razlike i neslaganja prevaziđu.

Otac djece se obraća Ombudsmenima BiH tokom trajanja brakorazvodne parnice, nezadovoljan postupanjem centra za socijalni rad nakon okončanja postupka mirenja, posebno u pogledu nepostupanja po njegovim prijavama o mogućem nasilju majke nad starijom kćerkom, suicidalnih misli djeteta i izjavama da ne želi ići kod majke.⁵⁷¹ Ombudsmeni BiH su centru za socijalni rad preporučili da razmotri sve pravne mogućnosti u skladu s Porodičnim zakonom FBiH, kako bi se doprinijelo ostvarivanju najboljeg interesa djece, a pozvani su i roditelji na saradnju sa nadležnima. Iz odgovora nadležnih na preporuku proizlazi da se sa porodicom radilo kontinuirano, da su poduzimane stručne radnje i aktivnosti i utvrđeno je da su duboko narušeni roditeljski odnosi. Međutim, nastavljaju rad s roditeljima s ciljem uspostavljanja što kvalitetnijih roditeljskih odnosa. U međuvremenu, majka je deportovana iz BiH, što onemogućuje dalji rad na realizaciji tog dijela preporuke, ali će se, kako navode iz nadležne službe, nastaviti rad s porodicom čim se stvore uslovi.

Postupajući po žalbi majke, već duži vremenski period Ombudsmeni BiH prate postupak izvršenja pravosnažne presude iz 2024. godine, kojom je maloljetno dijete povjereno na odgoj,

⁵⁷⁰ Ž-BL-01-632/25, Ž-BL-01-723/25, Ž-BL-01-764/25, Ž-SA-01-1236/24

⁵⁷¹ Ž-SA-01-417/25, preporuka broj P-304/25

čuvanje i izdržavanje majci.⁵⁷² U sudskom postupku izvršenja više puta bezuspješno se pokušavalo dijete predati majci s kojom godinama nema kontakt. U postupak predaje djeteta bili su uključeni sud, centar za socijalni rad, ministarstvo unutrašnjih poslova, sudska policija, predstavnici Institucije ombudsmena i vještaci. Svi nadležni su mišljenja da je u najboljem interesu djeteta da bude dodijeljeno majci na odgoj i brigu i da je neophodno dijete izuzeti iz očeve porodice. Predstavnici Institucije ombudsmena prisustvovali su višesatnim ročištima na sudu s ciljem postizanja dogovora oko predaje djeteta ili iznalaženja najboljeg načina provođenja pravosnažne presude. Na insistiranje djeteta, prolongirano je vrijeme predaje majci, do kraja školske godine, ali uz ostvarivanje kontakata s majkom svakog vikenda u naredna dva mjeseca s ciljem uspostavljanja kontakata sa majkom i bratom koji već živi s majkom. Kako i takav način provođenja kontakata nije rezultirao uspjehom, sud je obustavio izvršni postupak radi predaje djeteta i ukinuo sve provedene radnje. Međutim, rješenjem drugostepenog suda uvažene su žalbe, prvostepeno rješenje je ukinuto i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovan postupak. U ponovnom postupku sud donosi rješenje da se, s ciljem pripreme djeteta za dalju realizaciju izvršenja radi predaje djeteta majci, određuje mjera privremenog smještaja djeteta u ustanovu socijalne zaštite. Po ovom rješenju je otac maloljetnog djeteta bio dužan postupiti što nije učinio, dok je majka uplatila iznos određen od strane suda na ime troškova smještaja djeteta. Ombudsmeni BiH su nadležnom sudu preporučili da poduzme adekvatne mjere i dodatne napore kako bi se okončao izvršni postupak, a tokom 2026. godine pratit će se realizacija preporuke.

9.11. Pravo na dječiji dodatak

Ombudsmeni BiH u 2025. godini bilježe predmete koji se tiču ostvarivanja prava djeteta na dječiji dodatak. U julu 2021. godine Ombudsmeni BiH su izradili Specijalni izvještaj o ostvarivanju prava na dječiji dodatak u Bosni i Hercegovini.⁵⁷³ Sumirajući sve rezultate istraživanja prilikom izrade Specijalnog izvještaja, zaključeno je da iznosi naknada koji se odvajaju za dječiji dodatak ne mogu značajnije doprinijeti smanjenju siromaštva djece u Bosni i Hercegovini. Postojeći sistem socijalnih naknada čini se nedjelotvornim u rješavanju razmjera i dubine (intenziteta) dječijeg siromaštva u zemlji. Iznosi naknada na ime dječijeg dodatka, uz set drugih mjera i aktivnosti, suviše su niski da bi se ostvarila stvarna razlika u životima korisnika. Specifične potrebe mladih rijetko su u fokusu sistema socijalne zaštite, iako neuspjeh ulaganja u mlade može imati dugoročne implikacije za društvo.

Povodom žalbi iz 2025. godine,⁵⁷⁴ a s ciljem pribavljanja informacija o eventualnim promjenama u ostvarivanju prava na dječiji dodatak u Federaciji BiH, Ombudsmeni BiH zaprimaju akt Federalnog ministarstva rada i socijalne politike⁵⁷⁵ da su svjesni činjenice da se Bosna i Hercegovina suočava s brojnim demografskim problemima i da je u saradnji sa Ekonomskim institutom u Sarajevu i Unicefom napravljena studija uvođenja dječijeg univerzalnog dodatka koja je obuhvatila više scenarija sa fokusom na 2 modela.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu koja se tiče prava na dječiji dodatak, a specifičnost predmeta je u tome što su otac i sve troje djece državljani BiH, a majka je državljanka Sirije i

⁵⁷² Ž-MO-08-149/24, preporuka broj 54/25

⁵⁷³ Kompletan izvještaj dostupan na www.ombudsmen.gov.ba

⁵⁷⁴ Ž-BL-01-589/25, Ž-SA-01813/25

⁵⁷⁵ Akt broj: 05-31/13-1599/25 ASDŽ od 5.8.2025. godine;

zbog situacije u Siriji ne može regulisati status boravka u Bosni i Hercegovini.⁵⁷⁶ Zbog neriješenog statusa majke, nadležni ne priznaju pravo na dodatak na djecu. Shodno tumačenju nadležnog organa nosilac tog prava je porodica, a prema Zakonu o materijalnoj podršci porodicama sa djecom u FBiH, porodica je zajednica djece i njihovih roditelja ili posvojitelja, odnosno djece i njihovih srodnika, koji su ih zakonski dužni izdržavati. Ministarstvu je preporučeno da postupe po žalbi i riješe je u meritumu. Žalba je odbijena kao neosnovana, a iz obrazloženja rješenja proizlazi da je nosilac prava na dodatak na djecu - porodica, ali u konkretnom slučaju iako majka faktički živi na adresi na kojoj su prijavljeni ostali članovi porodice, nema prijavljeno prebivalište i nadležno ministarstvo ne priznaje porodici pravo. Preporuka Ombudsmena BiH nije realizovana.

9.12. Zaštita privatnosti djeteta

U digitalnom dobu internet je postao svakodnevni dio života djece širom svijeta, pa tako i u Bosni i Hercegovini. Internet donosi velike koristi, ali i izazove, posebno kada je u pitanju zaštita djece.

Ombudsmenima BiH obratila se majka djevojčice koja navodi da je maloljetnik koji pohađa istu školu fotošopirao lice njene kćeri na tijelo obnažene ženske osobe, te sliku putem telefona i društvenih mreža prosljedio drugoj djeci u školi, dok je druga djevojčica sliku prodavala za 1 KM.⁵⁷⁷ Škola se izjasnila da je jedan učenik priznao da je distribuirao spornu fotografiju, ali da ju je on dobio od učenika iz druge škole, čija imena je naveo prilikom ispitivanja od strane policijskih službenika. U međuvremenu se i oštećena učenica vratila na nastavu, uz podršku razreda, razrednice i cijele škole. Škola je u skladu sa podzakonskim propisom izrekla odgojno – disciplinske sankcije svim učenicima, bez obzira na postupanje policije i eventualnu krivičnu odgovornost. Predmet je zatvoren, jer su nadležni odmah reagovali i uspostavljena je dobra saradnja škole s djecom i roditeljima djece i svi su spremni raditi na rješavanju nastale situacije i na prevenciji da se u budućnosti izbjegnu ugrožavanja i kršenja prava djeteta na privatnost.

9.13. Usvojenje djeteta

Usvojenje je najpoželjniji i najadekvatniji oblik zaštite djece bez roditelja ili bez odgovarajućeg roditeljskog staranja, s obzirom da se usvojenjem zasniva roditeljski, odnosno srodnički odnos između djeteta i osoba koje ga usvajaju, ali uočava se da se mali broj djece usvaja u Bosni i Hercegovini.⁵⁷⁸

Ombudsmeni BiH su postupali po žalbi usvojitelja koji su nakon pet godina potražili pomoć organa starateljstva, nakon uspostavljanja dijagnoze djetetu, koja se reflektovala kroz poteškoće u prilagođavanju sredini, probleme u vrtiću, pogoršanjem bračnih odnosa između usvojitelja i podnose zahtjev za smještaj djeteta kod druge osobe ili ustanovu.⁵⁷⁹ Iako je dijete potpuno usvojeno, pet godina nakon usvojenja, nadležni organ starateljstva donosi rješenje kojim se dijete

⁵⁷⁶ Ž-SA-01-419/25, preporuka broj P-226/25;

⁵⁷⁷ Ž-LI-01-187/24

⁵⁷⁸ Podaci iz Specijalnog izvještaja o zbrinjavanju djece bez roditeljskog staranja sa fokusom na ustanove;

⁵⁷⁹ Ž-SA-01-1367/25

povjerava na odgoj i čuvanje ustanovi na period od najviše dva mjeseca. U istom periodu usvojitelji su podnosili zahtjeve za uspostavljanje kontakta s djetetom, ali su njihovi zahtjevi odbijeni. Nezadovoljni odlukom organa starateljstva obraćaju se Ombudsmenima BiH, navodeći da zahtjev usvojitelja za smještaj djeteta kod druge osobe ili u ustanovu nije značio i da se odriču prava na viđanje s djetetom, već su zahtijevali da im se pomogne u prevazilaženju problema u pružanju adekvatne pomoći djetetu koju dijagnoza djeteta podrazumijeva. Tokom postupka istraživanja, rješanjem nadležnog suda oduzeto je roditeljsko staranje podnosilaca žalbe nad djetetom, a iz ustanove u kojoj je dijete smješteno navode da se dijete adaptiralo na novu okolinu u kojoj ima dobar odnos sa vršnjacima, da je odgovorno u ispunjavanju školskih obaveza i da nema problema u ponašajnom funkcionisanju. Ombudsmeni BiH su predmet zatvorili sa konstatacijom da su nadležni postupali u skladu sa svojim nadležnostima i u najboljem interesu djeteta.

9.14. Zanemarena i zapuštena djeca iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Ombudsmeni BiH su, povodom slučaja kršenja prava djece na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i pronalaska 31-og djeteta bez roditeljske pratnje, otvorili više predmeta po službenoj dužnosti.⁵⁸⁰

Nakon sumiranja svih činjenica i okolnosti, Ombudsmeni BiH su, zbog nepostojanja ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja na području BDBiH preporučili Vladi Brčko distrikta BiH da, bez odlaganja, postupe po preporukama Ombudsmena BiH iz Specijalnog izvještaja o zbrinjavanju djece bez roditeljskog staranja s posebnim fokusom na ustanove, a posebno da izvrše normativno i materijalno uređenje pitanja uspostave ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja, čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, djece žrtava nasilja ili nekog vida eksploatacije, žrtava trgovine ljudima ili djece kojoj je zbog posebnih okolnosti potrebna zaštita i siguran institucionalni smještaj.

Ombudsmeni BiH su preporučili Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da, djelujući u okviru svojih nadležnosti i u koordinaciji sa organima i ustanovama svih nivoa vlasti pruže pomoć i podršku radi sigurnog smještaja djece, koji su pronađeni u privatnoj kući u Brčko distriktu, bez roditeljske pratnje, zdravstveno i higijenski zanemarena, uskraćeni za osnovna prava i potencijalno žrtve trgovine ljudima, kao i da poduzmu neophodne radnje i mjere i osiguraju zaštitu prava djece od svih vidova eksploatacije ili nasilja, a posebno od opasnosti da postanu žrtve trgovine ljudima.

Vladi Brčko distrikta BiH je preporučeno da poduzme neophodne aktivnosti s ciljem usvajanja Akcionog plana za provođenje Strategije suprotstavljanja trgovini ljudima u Bosni i Hercegovini za područje Brčko distrikta BiH i osigura stalni monitoring provođenja Strategije i akcionog plana, da unaprijede mehanizme međusobne saradnje i koordinacije između institucija na suprotstavljanju trgovini ljudima na području Brčko distrikta BiH, da osnaže multidisciplinarni pristup u radu koordinacionih timova uz učešće vlasti nadležnih za krivično gonjenje, socijalnu

⁵⁸⁰ Ž- BR-01-94/25, Ž-BR-01-95/25, Ž-BR-01-96/25, Ž-BR-01-120/25 i Ž-BL-01-187/25, preporuke br. P-77/25 i P-83/25

zaštitu, zdravstvo, mentalno zdravlje, obrazovanje, besplatnu pravnu pomoć, granicu i strance, kao i da radi ispunjenja strateških mjera razmotre mogućnost osnivanja ustanove u kojoj bi se osigurao siguran smještaj djece koja su u riziku od bilo kojeg vida eksploatacije ili nasilja, te poduzmu neophodne radnje radi uspostave dnevnog centra za djecu koja rade i žive na ulici ili su u riziku da to postanu.

Jedna od preporuka Ombudsmena BiH jeste i da se kontinuirano jačaju resursi Pododjela za socijalnu zaštitu radi što efikasnijeg obavljanje poslova starateljstva nad djecom kojima je neophodna intervencija i pomoć nadležnih, djecom koja su žrtve krivičnih djela, uključujući i trgovine ljudima, kao i da Vlada Brčko distrikta BiH osigura mehanizme zaštite i koordinacije nadležnih organa u aktivnostima na suprotstavljanju trgovini ljudima.

Policiji Brčko distrikta BiH i Tužilaštvu Brčko distrikta BiH preporučeno je da poduzmu sve neophodne aktivnosti na pronalaženju i sankcionisanju počinitelja krivičnih djela.

Ombudsmeni BiH će i tokom 2026. godine pratiti aktivnosti nadležnih, a nastaviti će zagovarati primjenu svojih preporuka u pojedinačnim predmetima, kao i preporuka iz Specijalnog izvještaja o zbrinjavanju djece bez roditeljskog staranja s posebnim fokusom na ustanove na svim nivoima vlasti.

9.15. Maloljetnici u sukobu sa zakonom

Kada je riječ o certifikovanju profesionalaca u radu s maloljetnicima u sukobu sa zakonom, Federalno ministarstvo pravde nadležno je za provođenje programa edukacija o sticanju znanja i vještina, kao i certifikovanje profesionalaca koji rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece i maloljetnika u FBiH. Postupajući po žalbi⁵⁸¹ kojom se Ombudsmenima BiH ukazuje da je posljednji put proces certifikacije proveden još 2018. godine, te da velik broj osoblja koji je prošao ranije obuke više ne radi na ovim poslovima i zadacima, Ombudsmeni BiH su od strane Federalnog ministarstva pravde obaviješteni⁵⁸² da su tokom 2025. godine održali edukaciju i certifikaciju zaposlenih u Širokom Brijegu, Mostaru, Bihaću i Zenici. Tokom obuka certifikaciju je prošlo preko 140 policijskih službenika, pripadnika centara za socijalni rad i zaposlenih u zavodima za besplatnu pravnu pomoć.

⁵⁸¹ Ž-BL-01-668/24

⁵⁸² Akt broj 04-45-3737/25 od 03.11.2025. godine;

X. PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

10.1. Uvod

Osnovni princip na kojem se zasniva UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, a koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala 2009. godine jeste osigurati ravnopravno i punopravno učešće osoba s invaliditetom u društvu bez diskriminacije po bilo kojem osnovu. Ratifikovanjem Konvencije, Bosna i Hercegovina je prihvatila i ključne principe na kojima se zasniva Konvencija i obavezala se da materijalne odredbe Konvencije ugradi u svoje zakonodavstvo.

Osnovna svrha UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom jeste promicanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda svih osoba s invaliditetom i poštivanja njihovog urođenog dostojanstva.

Iako se promjene dešavaju sporo, ipak se može konstatovati da u Bosni i Hercegovini postoji određeni napredak u pogledu unapređenja zakonodavstva, izdvajanja većih novčanih davanja, kao i jačanja stepena svijesti javnosti da su osobe s invaliditetom ravnopravni članovi društva sa istim životnim potrebama, ali različitim načinom ispunjavanja potreba. Ovim poboljšanjima je doprinio i snažniji glas organizacija osoba s invaliditetom koje su u proteklom periodu, zajedničkim djelovanjem, poduzimale različite aktivnosti i upućivale inicijative nadležnim institucijama na svim nivoima vlasti.

Međutim, žalbe zaprimljene u Instituciji ombudsmena pokazuju da su brojne oblasti u kojima je potrebno, koordiniranim aktivnostima svih relevantnih aktera, poduzimati konkretne mjere s ciljem poboljšanja položaja osoba s invaliditetom.

O stanju prava osoba s invaliditetom ukazala je i Evropska komisija u Izvještaju za Bosnu i Hercegovinu za 2025. godinu, u kojem je navedeno da je pravni i institucionalni okvir o pravima osoba s invaliditetom nepotpun, te da je potrebno poboljšati njihovo provođenje i primjenu. Navedeno je i da Bosna i Hercegovine treba osigurati jedinstvenu definiciju invaliditeta u skladu s međunarodnim konvencijama i uskladiti kriterije za ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu i standarde socijalne zaštite. Također, ukazano je da treba uskladiti zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a, među ostalim i u području dostupnosti, te razviti modele za podržano donošenje odluka kojima se promiču nezavisnost i samostalnost osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom, uključujući djecu, i dalje se suočavaju s preprekama, stigmatizacijom i diskriminacijom u pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i socijalnoj pomoći. Istaknuto je i da se Vijeće za osobe s invaliditetom mora dodatno uključiti u sve relevantne zakonodavne postupke. Nadležni organi također trebaju poboljšati prikupljanje podataka, uključujući podatke razvrstane po spolu, te da Bosna i Hercegovina mora hitno izraditi, donijeti i provesti strategiju deinstitucionalizacije kako bi se osobama s invaliditetom osigurao samostalan život i uključivanje u zajednicu.⁵⁸³

⁵⁸³ Radni dokument osoblja Komisije, Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu, uz dokument saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Saopštenje o politici proširenja EU-a za 2025., dostupno na: https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/izvjescje-o-bosni-i-hercegovini-za-2025-bhs3_1764581924.pdf

10.1.1. Statistika

Tokom 2025. godine zaprimljeno je ukupno 98 žalbi kojima se ukazuje na povrede prava osoba s invaliditetom. U odnosu na broj žalbi zaprimljenih u 2024. godini može se konstatovati da je došlo do značajnog povećanja broja žalbi i to za više od 55%. Četiri žalbe su registrovane po službenoj dužnosti.

U odnosu na povredu prava osoba s invaliditetom izdato je ukupno 18 preporuka, od čega je u vezi sa 10 izdatih preporuka ostvarena saradnja, tri su preporuke realizovane, za tri predmeta nema odgovora, jedna preporuka nije realizovana, dok je jedna preporuka djelimično realizovana. Navedeni statistički podaci pokazuju da, iako je saradnja javnih organa s Ombudsmenima BiH na zadovoljavajućem nivou, postoji prostor za njeno unapređenje, s ciljem povećanja stope realizovanih preporuka.

10.2. Saradnja s organizacijama osoba s invaliditetom

Tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH su učestvovali u različitim aktivnostima organizacija osoba s invaliditetom koje su za cilj imale zagovaranje i podizanje svijesti nadležnih institucija o potrebama osoba s invaliditetom i prioritnim oblastima gdje je potrebno poduzeti konkretne mjere s ciljem otklanjanja diskriminacije osoba s invaliditetom, efikasnijeg funkcionisanja pojedinih mehanizama, unapređenje socio-ekonomskog statusa i dr.

Jedna od važnijih aktivnosti jeste učešće na Trećem kongresu osoba s invaliditetom. Centralna tema Trećeg kongresa osoba s invaliditetom bile su asistivne tehnologije, te je fokus stavljen na poticanje dijaloga, razmjenu znanja i razvoj konkretnih mjera koje doprinose većoj dostupnosti i primjeni asistivnih tehnologija – alata koji osobama s invaliditetom omogućavaju samostalniji, aktivniji i ravnopravniji život. Treći kongres osoba s invaliditetom rezultirao je sljedećim zaključcima:

1. Usklađivanje propisa s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom
2. Pojednostavljenje procedura za ostvarivanje prava na asistivna pomagala
3. Donošenje zakona i uspostava fondova za asistivne tehnologije i pomagala
4. Razvoj domaćih kapaciteta i istraživanja
5. Edukacija i licenciranje stručnjaka
6. Standardizacija i fiskalne olakšice za asistivna pomagala
7. Partnerstva javnog, privatnog i civilnog sektora
8. Aktivno zagovaranje provedbe zaključaka.

U vezi s asistivnim tehnologijama važno je istaći i da je za osobe s invaliditetom od velike važnosti mogućnost uvođenja oslobađanja od plaćanja PDV-a na pomagala neophodna za svakodnevni život osoba s invaliditetom.

10.3. Vijeće za osobe s invaliditetom

Vijeće za osobe s invaliditetom imenovano je Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o formiranju Vijeća za osobe s invaliditetom Bosne i Hercegovine⁵⁸⁴, kao stručno, savjetodavno, interresorno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Od njegovog formiranja, Vijeće funkcioniše u otežanim uslovima a, prema stavovima Evropske komisije iz Izvještaja o Bosni i Hercegovine za 2025. godinu, nije dovoljno uključeno u proces donošenja odluka, odnosno u relevantne zakonodavne postupke.

Važno je spomenuti da su tokom 2025. godine započete aktivnosti s ciljem uspostavljanja Vijeća za osobe s invaliditetom pri Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, čime bi Bosna i Hercegovina ispunila obavezu iz člana 33. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i uspostavila nezavisni mehanizam praćenja primjene UN Konvencije. Time bi se realizovala i preporuka UN Komiteta za prava osoba s invaliditetom od 12.4.2017. godine⁵⁸⁵, te bi se značajno unaprijedio i sistem zaštite i nadzora nad provođenjem UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Ombudsmeni će tokom 2026. godine pratiti navedeni proces.

10.4. Zakonodavstvo, inicijative i mišljenja

Značajan segment mandata Ombudsmena BiH odnosi se na praćenje toka usvajanja zakonskih propisa, odnosno učešće Ombudsmena u navedenim procesima, najčešće kroz upućivanje komentara, mišljenja, ali i prisustva na sastancima i sjednicama zakonodavnih organa i drugih javnih organa koji usvajaju propise.

Značajno je spomenuti da su tokom izvještajnog perioda Ombudsmeni BiH uputili Skupštini Brčko distrikta BiH i Uredu Gradonačelnika Brčko distrikta BiH komentare na Nacrt Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom⁵⁸⁶ u kojima je, između ostalog, istaknuto da usvajanje predmetnog zakona predstavlja važan korak ka sistemskom uređenju ove oblasti u Brčko distriktu BiH. Ombudsmeni su u dostavljenim komentarima podsjetili da je u Specijalnom izvještaju o efikasnosti zakonskih rješenja o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom iz 2021. godine⁵⁸⁷ konstatovano da u Brčko distriktu BiH nije usvojen poseban zakon iz oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, niti je oblast zapošljavanja osoba s invaliditetom uređena na sistemski način. Zakonsko regulisanje ove oblasti značajno doprinosi boljem položaju i otvara nove mogućnosti osobama s invaliditetom za profesionalno angažovanje i napredovanje. Činjenica da je Zakon usvojen⁵⁸⁸ pokazuje spremnost institucija Brčko distrikta BiH da realizuju preporuke Ombudsmena BiH.

⁵⁸⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj: 57/23;

⁵⁸⁵ Dostupno na:

https://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf

⁵⁸⁶ Akt broj Oi-K-SA-24/25 od 21.5.2025. godine;

⁵⁸⁷ Ž-BL-02-379/25

⁵⁸⁸ Zakon je usvojen na 16. redovnoj sjednici Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, održanoj dana 10. septembra 2025. godine.

Ombudsmeni BiH su po službenoj dužnosti⁵⁸⁹ registrovali predmet koji se odnosio na usvajanje Pravilnika o studiranju studenata s invaliditetom. Nakon provedenog postupka istraživanja, izdata je preporuka da se pristupi izradi pravilnika o studiranju studenata s invaliditetom, kontinuirano prate i uklanjaju prepreke kako bi što veći broj osoba s invaliditetom imao pristup visokoškolskom sistemu obrazovanja, kao i da razmotri mogućnost osnivanja koordinacijskog tijela „Ured za studente s invaliditetom“ s ciljem stvaranja akademskog inkluzivnog okruženja i promovisanja obrazovanja za sve. Preporukom je naglašena važnost pružanja pomoći, podrške i razvijanja inkluzivnog pristupa prema ovoj kategoriji studenata, što podrazumijeva i nabavku opreme za studente s oštećenjima vida i sluha, kako bi im se omogućio pristup literaturi i lakšem praćenju nastave. U toku je praćenje realizacije izdate preporuke.

Ombudsmeni BiH su razmatrali i zahtjev za dostavljanje mišljenja na Program afirmativnih mjera za upis kandidata s malignim oboljenjima i invaliditetom.⁵⁹⁰ Imajući u vidu dosadašnji rad i opredijeljenost za poboljšanje i izjednačavanje položaja osoba s invaliditetom, Ombudsmeni BiH dali su svoje mišljenje na dostavljeni program. Mišljenjem je ukazano da je pristup obrazovanju jedno od osnovnih ljudskih prava, garantovano nizom međunarodnih standarda i regulisano domaćim zakonodavstvom. Ovo pravo preduslov je za ostvarivanje niza drugih prava, zbog čega se izuzetan akcenat stavlja na obaveze države da omogući uslove s ciljem njegovog ostvarivanja. Osobe s invaliditetom se suočavaju s velikim broj izazova, a što se ogleda u nejednakim mogućnostima, stigmatizaciji, predrasudama, diskriminaciji, te opštem nedostatku senzibiliteta i nerazumijevanja društva za potrebe osoba s invaliditetom. Pravo na obrazovanje treba biti inkluzivno na svim nivoima, a obaveza obrazovnih ustanova jeste podsticanje i provođenje afirmativnih mjera s ciljem inkluzivnog obrazovanja osoba s invaliditetom. Ombudsmeni su dali komentare na pojedinačne tačke Programa, podsjećajući i na „*Smjernice za unapređenje svakodnevne komunikacije s osobama s invaliditetom*“⁵⁹¹ jer je prilagođavanje komunikacije jedan od ključnih načina ostvarivanja ljudskih prava na slobodu izražavanja.

Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁵⁹² koja se odnosila na pitanje usklađenosti Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine⁵⁹³, konkretno člana 69. (prava roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju) i odredbi Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo⁵⁹⁴ koje se odnose na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta i dodatnu pomoć na ime brige i njege djeteta. Zakonom o radu je uređeno da jedan od roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju (*teže hendikepiranog djeteta*) ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena u slučaju da se radi o samohranom roditelju ili da su oba roditelja zaposlena, pod uslovom da dijete nije smješteno u ustanovu socijalno - zdravstvenog zbrinjavanja na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove. Iako je navedeno pravo propisano Zakonom o radu, nije definisano da poslodavac ima obavezu isplate naknade plaće za onaj dio

⁵⁸⁹ Ž-MO-02-191/23, preporuka broj P-279/25

⁵⁹⁰ Ž-BL-02-379/25

⁵⁹¹ „Smjernice za unapređenje svakodnevne komunikacije s licima s invaliditetom“, dostupno na https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2022120108585014bos.pdf

⁵⁹² Ž-SA-06-904/25, P-270/25

⁵⁹³ "Službene novine Federacije BiH", br. 26/2016, 89/2018, 23/2020 - odluka Ustavnog Suda, 49/2021, 44/2022 i 39/2024;

⁵⁹⁴ "Službene novine Kantona Sarajevo", br. 38/2014 - prečišćen tekst, 38/2016, 44/2017, 28/2018, 52/2021, 40/2022 i 13/2025;

radnog vremena koji roditelj ne radi. S druge strane, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom pruža posebnu zaštitu ženi majci koja ima pravo na rad s polovinom punog radnog vremena, ali istovremeno to pravo ograničava na trajanje do navršene treće godine života djeteta. S tim u vezi, postavlja se pitanje zašto zakonodavac iz oblasti socijalne zaštite nije zasebno obradio pitanje prava na rad s polovinom punog radnog vremena do treće godine života djeteta (član 64. Zakona o radu) i prava roditelja djeteta sa težim smetnjama u razvoju (član 69. Zakona o radu). Zakonom o radu jasno je napravljena razlika između dvije prethodno navedene kategorije, odnosno prva se odnosi na davanje prava na rad s polovinom punog radnog vremena do navršene treće godine života, ukoliko dijete treba pojačanu brigu i njegu, a u drugom slučaju pravo se priznaje ukoliko je riječ o težim smetnjama bez ograničavanja i određivanja uslova koji se odnosi na godine života djeteta za ostvarivanje prava. Ombudsmeni BiH su izdali Inicijativu za izmjenu člana 153. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo, s ciljem usaglašavanja navedenih zakonskih propisa. Prati se realizacija izdate Inicijative.

10.5. Implementacija odredbi Zakona o roditeljima njegovateljima Federacije BiH

Ombudsmeni su u prethodnim izvještajnim periodima ukazivali na efekte usvajanja Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji BiH, čije usvajanje predstavlja značajan iskorak u sistemskom uređenju ove oblasti. Istovremeno, žalbe koje Institucija ombudsmena zaprima ukazuju na slabosti koje proizlaze iz Zakona, a na koje su Ombudsmeni ukazivali još dok je trajao postupak usvajanja Zakona.⁵⁹⁵

Ombudsmeni BiH smatraju da je usvajanje Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji BiH od neprocjenjivog značaja, prvenstveno zbog pružanja mogućnosti da se na zakonit način uredi status roditelja koji preuzimaju njegu osobe s invaliditetom kada nije u stanju sama se brinuti o sebi i koji su zbog cjelodnevne njege osobe s invaliditetom spriječeni da rade. Značaj Zakona ogleda se i u isplaćivanju naknade u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine (1000,00 KM) u skladu sa Zakonom o radu, na koju se uplaćuju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti, a što predstavlja ekonomsku sigurnost za roditelje njegovatelje.

Međutim, roditelji osoba s invaliditetom, ukoliko imaju više od 65 godina ne mogu ostvariti ovo pravo, iako i oni imaju dužnost njege osobe s invaliditetom koja nije u stanju sama se brinuti o sebi. Zbog cjelodnevne njege osobe s invaliditetom spriječeni su da ostvare radni angažman sve i da im to njihove godine i zdravstvene mogućnosti dozvoljavaju.⁵⁹⁶

⁵⁹⁵ Godišnji izvještaj o aktivnostima Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH ZA 2022. godinu, str. 124, dostupno na: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2023042110381041bos.pdf

⁵⁹⁶ Ukoliko imaju status penzionera treba reći da prema zvanično objavljenim podacima Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje iznos najniže penzije u julu 2025. godine iznosi 599,28 KM, a zagwarantovane 715,21 KM, preuzeto sa <https://www.fzmiopio.ba/isplata-mirovine-za-srpanj-i-jednokratnog-dodatka-na-mirovinu-u-utorak-5-kolovoza/?lang=hr>

Ombudsmenima BiH obratili su se roditelji djece s invaliditetom⁵⁹⁷ koji imaju više od 65 godina života, smatrajući da se nalaze u neravnopravnom položaju u odnosu na roditelje koji na osnovu odredbi Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji BiH imaju pravo na mjesečnu naknadu u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji BiH u skladu sa Zakonom o radu FBiH. Roditelji-penzioneri naglašavaju da postoji nesrazmjer u primanjima, ukoliko se uzme u obzir da zbir svih naknada koje oni primaju po osnovu invalidnosti djeteta (lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe i dječiji dodatak) nije ni približne visine iznosu mjesečne naknade koju primaju roditelji njegovatelji (1.000,00 KM), koji uz to imaju i lične invalidnine, te dječiji dodatak. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku Vladi Federacije BiH i Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike da se preispita mogućnost poduzimanja dodatnih mjera s ciljem osiguranja jednakog položaja osoba s invaliditetom, bez obzira na godine života njihovih roditelja, kao i da se u skladu s tržišnim kretanjima kontinuirano revidiraju politike i odluke koje se odnose na finansijska izdvajanja za osobe s invaliditetom, kako bi se osigurao odgovarajući standard i adekvatne egzistencijalne prilike. Ombudsmeni su ukazali da organi vlasti trebaju imati u vidu da mora postojati srazmjer ovih primanja kako bi sva djeca/osobe s invaliditetom imali jednake mogućnosti. Ombudsmeni su zaprimili odgovor Federalnog ministarstva rada i socijalne politike iz kojeg proizlazi spremnost da se uvrsti odredba koja će osigurati pravo i ovoj kategoriji osoba, te će Ombudsmeni u fazi javne rasprave intervenirati u skladu s ovlaštenjima i mandatom.

U pogledu ostvarivanja prava na naknadu roditelju – njegovatelju ili njegovateljici u Republici Srpskoj, u skladu sa Zakonom o dječijoj zaštiti Republike Srpske, Ombudsmeni BiH su tokom 2024. godine zaprimili određen broj žalbi koje se odnose na ostvarivanje ovog prava.⁵⁹⁸ Javni fond za dječiju zaštitu Republike Srpske prekida upravne postupke u kojima se odlučuje o pravu na naknadu roditelju – njegovatelju ili njegovateljici, zbog rješavanja prethodnog pitanja, odnosno do usklađivanja nalaza različitih stručnih komisija. Rad stručnih komisija propisan je podzakonskim propisima i to Pravilnikom o procjeni potreba i usmjeravanju djece i omladine sa smetnjama u razvoju⁵⁹⁹ i Pravilnikom o postupku utvrđivanja potrebe za posebnom negom djeteta sa smetnjama u razvoju koju pruža roditelj – njegovatelj ili njegovateljica.⁶⁰⁰ Stručne komisije, nakon svoje ekspertize, navode sve moguće vidove podrške i prava koja djeca i roditelji mogu ostvariti u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite, kao i u oblasti obrazovanja, s napomenom da su nalazi komisija samo jedan od dokaza u upravnom postupku koji Javni fond mora cijiniti sa svim drugim dokazima. U registrovanim predmetima uočeno je i da postoje nedoumice i različita tumačenja u vezi s procjenama djece, radi priznavanja ovog prava, o mogućnostima osposobljavanja za rad u struci i nastavka školovanja. Ombudsmeni BiH su od nadležnih insistirali da sve poteškoće ili nedoumice u primjeni zakona i podzakonskih akata otklone u najboljem interesu djeteta, jer sticanje statusa roditelja njegovatelja mora imati efekte podrške, a ne da se stvaraju komplikacije i prepreke porodicama koje se već ionako suočavaju s brojnim problemima.

⁵⁹⁷ Ž-SA 02-344/25, Ž-BR-02-158/25, Ž-BR-02-161/25, Ž-BR-02-162/25, Ž-BR-02-164/25, Ž-BR-02-165/25, Ž-BR-02-166/25, Ž-BR-02-167/25, Ž-BR-02-168/25, preporuka broj P-246/25

⁵⁹⁸ Ž-BL-01-430/24, Ž-BL-01-502/24 i Ž-BL-01-643/24,

⁵⁹⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 117/12 i 16/18;

⁶⁰⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 14/20;

Ombudsmeni BiH su izdali preporuku⁶⁰¹ Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Javnom fondu za dječiju zaštitu Republike Srpske da poduzmu mjere iz svoje nadležnosti i u zajedničkoj saradnji sa koordinatorima stručnih komisija otklone sve nejasnoće i nedoumice u vezi s priznavanjem prava na naknadu roditelju njegovatelju ili njegovatelju. Preporuka nije realizovana.

10.6. Pristupačnost i razumno prilagođavanje

Pristupačnost je pretpostavka za ostvarivanje svih drugih prava. Osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini često se susreću s problemom nepristupačnosti - arhitektonskoj, informacionoj, medijskoj, pristupačnosti usluga i javnih servisa. Članom 9. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, države imaju obavezu poduzeti odgovarajuće mjere osiguravanja pristupačnosti osobama s invaliditetom, između ostalog i prostorima, građevinama, informacijama, komunikacijama i drugim uslugama, uključujući elektroničke usluge i službe hitnih intervencija i slično.

Komitet UN-a za prava osoba s invaliditetom ukazao je na problem pristupačnosti u Zaključnim razmatranjima⁶⁰² u kojima je izražena zabrinutost zbog nepostojanja sveobuhvatne strategije pristupačnosti niti zakona sa efektivnim sankcijama, koji bi bili usklađeni na svim nivoima, te što se usluge masovnih elektronskih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom.

Ombudsmeni su u više navrata ukazali da su osobe s invaliditetom, kao ranjiva grupa, često onemogućene da ostvare puno i efikasno učešće u svim sferama života, ravnopravno s ostalim građanima. Uskraćivanje pristupa kako fizičkom okruženju, tako i informacijama, komunikacijama i uslugama, smatra se diskriminacijom. Ovo je posebno važno za rad javnih institucija kao pružaoca usluga. Od ključne je važnosti da javne institucije na lokalnom nivou putem kojih se i ostvaruje najviše prava, ali i druge institucije koje pružaju usluge, otklone arhitektonske barijere, prilagode način pružanja informacija osobama s invaliditetom, pruže dodatnu pomoć i slično.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni su zaprimili više žalbi kojima je ukazano na problem arhitektonskih barijera⁶⁰³, neadekvatnu pristupačnost i dostupnost parking prostora za vozila osoba s invaliditetom⁶⁰⁴, pristupačnost radnih prostorija i slično.

U pogledu pristupačnosti radnih prostorija Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁶⁰⁵ kojom se ukazuje da je žalitelj ratni vojni invalid, zaposlen na poziciji savjetnika, te da je zbog nepristupačnosti zgrade sjedišta poslodavca podnio zahtjev za premještanje u drugu zgradu koju poslodavac koristi, a koja je pristupačna za osobe s invaliditetom. Predmetna žalba je razmatrana u kontekstu

⁶⁰¹ P-53/25 od 28.02.2025. godine;

⁶⁰² Zaključni komentari od dana 12.04.2017. godine dostupni na:

http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuk%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf

⁶⁰³ Ž-BL-02-338/25

⁶⁰⁴ Ž-SA-02-324/25, Ž-SA-08-730/25

⁶⁰⁵ Ž-SA-02-149/25, preporuka broj P-46/25

osiguranja i zaštite prava osoba s invaliditetom u smislu prava na rad i zapošljavanje. Prilagođavanje radnog mjesta osobama s invaliditetom predstavlja ključni aspekt omogućavanja ravnopravnog pristupa tržištu rada za osobe s invaliditetom. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku da, uvažavajući odredbe UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom odluči o zahtjevu za premještanje, na način da se žalitelju osigura prilagođavanje radnog mjesta u skladu s potrebama žalitelja. Preporuka je u cijelosti realizovana.

Ombudsmeni BiH su pitanje pristupačnosti razmatrali i u okviru žalbe⁶⁰⁶ kojom se ukazuje na nepristupačnost stambene zgrade u Banjoj Luci. U žalbi se navodi da je tehnički prijem uspješno okončan u oktobru 2024. godine i da zgrada još uvijek nema upotrebnu dozvolu. Navodi se da zgrada samo formalno ima pristupnu stazu za osobe s invaliditetom, ali da ova staza nije funkcionalna jer joj nije omogućen adekvatan pristup. Ombudsmeni BiH su, s ciljem pribavljanja relevantnih činjenica, u više navrata uputili akt Gradskoj upravi, ali s obzirom da u ostavljenom roku informacije nisu zaprimljene, izdata je preporuka s ciljem uspostavljanja saradnje s Ombudsmenima BiH. Preporuka nije realizovana.

10.7. Pristup obrazovanju

Obrazovanje je osnovno ljudsko pravo svakog djeteta zagarantovano brojnim međunarodnim dokumentima i zakonima u Bosni i Hercegovini. UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom istaknute su obaveze država potpisnica u smislu priznavanja prava osoba s invaliditetom na obrazovanje, bez diskriminacije i na osnovu jednakih mogućnosti. Države potpisnice moraju osigurati da osobe s invaliditetom imaju dostupno inkluzivno, kvalitetno i besplatno osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama, razumno prilagođavanje prema individualnim potrebama, te da osobe s invaliditetom dobiju potrebnu podršku, u sistemu opšteg obrazovanja. Zbog toga je neophodno da sistem stručne podrške učenicima s posebnim obrazovnim potrebama bude dostupan, kvalitetan i funkcionalan, a obaveza organa vlasti i obrazovnih ustanova je da to osiguraju.

Ombudsmeni su tokom 2025. godine razmatrali žalbu⁶⁰⁷ roditelja djeteta s posebnim obrazovnim potrebama koje ne može ostvariti pravo na intenzivnu svakodnevnu stručnu podršku defektologa oligofrenologa. U školi je zaposlen defektolog samo na 20% norme u skladu s brojem učenika s posebnim obrazovnim potrebama u navedenoj školi. Defektolog radi jedan dan u sedmici. Žalitelju je ponuđena druga pomoć u vidu asistenta za koga se ispostavilo da je nastavnik hemije, što je žalitelj odbio, smatrajući da to nije stručna pomoć.

Ombudsmeni BiH su uputili preporuku da se bez odlaganja poduzmu neophodne mjere kako bi učenicima s posebnim obrazovnim potrebama bila osigurana puna pomoć stručne osobe u nastavi i kvalitetno inkluzivno obrazovanje. Ombudsmeni su ukazali da, ukoliko je angažman defektologa odgovarajućeg usmjerenja izražen procentualno zavisno od broja učenika s posebnim obrazovnim potrebama koji pohađaju školu, u tom slučaju ne postoji realna mogućnost da učenici dobiju punu pomoć/asistenciju u obrazovnom procesu. Prati se realizacija preporuke.

⁶⁰⁶ Ž-BL-02-338/25, preporuka broj P-295/25

⁶⁰⁷ Ž-BR-04-83/25, preporuka broj P-262/25

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁶⁰⁸ podnesenu radi osiguravanja edukatora-rehabilitatora, kao i logopeda od strane škole. Žalitelj navodi da se škola obraćala nadležnom ministarstvu proteklih godina, ali da nema informaciju da li je bilo zahtjeva škole prema ministarstvu u školskoj 2024/2025. godini. Postupkom istrage utvrđeno je da dijete ima asistenta u nastavi, a da su usluge edukatora-rehabilitatora, kao i logopeda dostupne isključivo u zdravstvenim ustanovama. Škola je dostavila izjašnjenje da kao obrazovna ustanova prema važećim pravilnicima i propisima nema uslove za angažovanje edukatora-rehabilitatora i logopeda. Nesporno, trenutna zakonska rješenja za angažovanje logopeda i edukatora-rehabilitatora omogućavaju isključivo u okviru zdravstvenog sistema. Shodno navedenom Ombudsmeni nisu pronašli zakonski osnov da se kroz obrazovni sistem nametne obaveza pružanja i zdravstvenih usluga.

10.8. Socijalno i zdravstveno zbrinjavanje

Osnovna uloga socijalne sigurnosti odnosi se na osiguranje ljudskog dostojanstva za sve osobe, smanjenje siromaštva i otklanjanje socijalne isključenosti.

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu Udruženja⁶⁰⁹, podnesenu u ime žaliteljice kao civilne žrtve rata kojom se ukazuje na nemogućnost rješavanja stambenog pitanja. U okviru navedene žalbe razmatrano je pitanje da li su nadležni organi poduzeli sve raspoložive mjere s ciljem zaštite ugroženih porodica, te pružanja pomoći stambenog zbrinjavanja posebno u slučaju najugroženijih kategorija. Ombudsmeni BiH su uputili preporuku nadležnim organima da, uz koordiniranu saradnju svih organa, poduzmu sve zakonom propisane mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti s ciljem rješavanja problema stanovanja žaliteljice i njenog malodobnog djeteta, te dodijeli joj uslovnu stambenu jedinicu koja će zadovoljiti zdravstvene potrebe djeteta. Preporuka je u cijelosti realizovana.

Razmatrana je i žalba⁶¹⁰ kojom se ukazuje na dugotrajne probleme sa komšijom, osobom s duševnim smetnjama, čije ponašanje utječe na kvalitetu života žaliteljice. Ombudsmeni BiH su, nakon provedenog postupka, konstatovali da je izostalo aktivno i koordinirano djelovanje nadležnih organa, u smislu zaštite i brige o osobi s invaliditetom i mentalnim/duševnim poteškoćama. Izdata je preporuka odgovornim javnim organima da poduzmu sve neophodne radnje iz okvira svoje nadležnosti, kako bi se osigurala neophodna zaštita i briga za bolesnu osobu. Iz dostavljenih odgovora vidljivo je da su određene aktivnosti započete, a odnose se prije svega na redovne i češće kontrole nadležnog psihijatra, kao i kućne posjete tima, a sve s ciljem adekvatnijeg nadzora i praćenja zdravstvenog stanja pacijentice.

Ombudsmeni su postupali i po žalbi⁶¹¹ majke djeteta sa 100% invaliditetom koje boluje od teškog senzorno-selektivnog poremećaja u ishrani i ima dijagnozu disharmoničnog razvoja s elementima autizma. Majka navodi da, uprkos višestrukim nalazima specijalista koji potvrđuju da dijete može unositi isključivo Nutridrink - medicinski preparat, koji mu pruža jedini izvor hranjivih materija, Zavod zdravstvenog osiguranja je rješenjem odbio zahtjev za refundaciju

⁶⁰⁸ Ž-BL-02-636/24

⁶⁰⁹ Ž-SA-02-119/25, preporuka broj P-88/25

⁶¹⁰ Ž-BR-04-170/25, preporuka broj P-327/25

⁶¹¹ Ž-SA-02-739/25

troškova koje je majka lično snosila u ranijem periodu kada Nutridrink nije bio dostupan putem sistema. U toku intervencije Ombudsmena BiH, predmet je pozitivno okončan i žaliteljici je odobrena refundacija troškova za kupljeni lijek.

10.9. Utjecaj i posljedice Odluke Vlade Federacije BiH o minimalnoj plaći za 2025. godinu na osobe s invaliditetom

Godina 2025. je obilježena i Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o povećanju minimalne plaće.⁶¹² Iako je po svojoj suštini Odluka imala pozitivne efekte na osobe s invaliditetom kao zaposlenike, medijska izvještavanja ukazuju da se Odluka negativno odrazila na pojedina socijalna poduzeća koja ne funkcionišu po tržišnom modelu. Među njima je socijalno preduzeće iz Mostara „Ružičnjak – Los Rosales“ koje je bilo prisiljeno obustaviti rad. Zatvaranjem ovog preduzeća nisu samo izgubljena radna mjesta već i mjesto gdje su se ljudi osjećali vrijedno, prihvaćeno i uključeni u zajednicu. S ciljem istraživanja predmetne problematike, Ombudsmeni su registrovali žalbu po službenoj dužnosti⁶¹³.

U vezi s istom problematikom, zaprimljena je i žalba Udruženja za edukaciju, profesionalno osposobljavanje i socijalno osnaživanje osoba s invaliditetom,⁶¹⁴ kojom se ukazuje na dva problema: prvi problem odnosi se na nedosljednost primjene člana 50. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom FBiH od strane javnih institucija, kojim je propisana obaveza nabavke određenog procenta roba i usluga od privrednih društava koja zapošljavaju osobe s invaliditetom,⁶¹⁵ dok se drugim problemom ukazuje na negativan utjecaj Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o iznosu najniže plaće za 2025. godinu na zaposlenost osoba s invaliditetom.

Imajući u vidu sličnost problematike obje žalbe, predmeti su spojeni, te su Ombudsmeni BiH uputili preporuku vladi kantona i gradu da poduzmu neophodne mjere iz okvira svoje nadležnosti kako bi se osigurala безусловna primjena člana 50. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom FBiH. Vladi Federacije preporučeno je da ponovno preispita utjecaj Odluke Vlade Federacije BiH o minimalnoj plaći za 2025. godinu na privredne subjekte/udruženja koji primarno zapošljavaju osobe s invaliditetom i razmotri modalitete dodatne podrške koja im može osigurati nastavak rada i ispunjavanje poslovnih obaveza. Ombudsmeni BiH su zaprimili odgovor Federalnog ministarstva rada i socijalne politike u kojem je, između ostalog, navedeno da povećanje minimalne plaće nije jedini i osnovni uzrok prestanka rada ovih preduzeća, nego je u pitanju ukupno poslovanje koje nije osiguravalo opstanak na tržištu. Preporuka je djelimično realizovana.

⁶¹² Odluka o iznosu najniže plaće za 2025. godinu, broj 2056/2024 od 30.12.2024. godine;

⁶¹³ Ž-MO-02-56/25, preporuka broj P-264/25;

⁶¹⁴ Ž-BR-02-188/25, preporuka broj P-264/25, Ž-BR-02-320/25;

⁶¹⁵ Član 50. Zakona propisuje obavezu javnih institucija da 35% svojih potreba za proizvodima i uslugama, koje proizvode i pružaju privredna društva za zapošljavanje osoba s invaliditetom, zaštitne radionice i samostalne djelatnosti u vlasništvu osoba s invaliditetom, zadovoljavati od ovih privrednih društava, zaštitnih radionica i samostalnih djelatnosti u vlasništvu osoba s invaliditetom, pod uslovima koji vrijede na tržištu. Ugovorni organ obavezno primjenjuje preferencijalni tretman od 20% ukupnih uslova tendera u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

U kontekstu primjene člana 50. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom FBiH, u odgovoru Ureda za zajedničke poslove kantonalnih organa ukazano je na koliziju Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, zapošljavanju i osposobljavanju osoba s invaliditetom i Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni BiH će se navedenom problematikom baviti u narednom periodom. Preporuka je djelimično realizovana.

10.10. Utvrđivanje invaliditeta i postupci medicinskog vještačenja

Tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH su zabilježili povećan priliv žalbi kojima se izražava nezadovoljstvo radom Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja u Federaciji BiH.⁶¹⁶ Ombudsmeni su postupali i po žalbi koja se odnosila na povredu odredbi Pravilnika o utvrđivanju sposobnosti osoba u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite i utvrđivanja funkcionalnog stanja korisnika Republike Srpske.⁶¹⁷

Ombudsmeni su ostvarili dobru saradnju s Institutom za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja u Federaciji BiH, a žalbe razmatrane u Instituciji ombudsmena najčešće su se odnosile na nezadovoljstvo procentom utvrđenog invaliditeta, u vezi s čim su Ombudsmeni BiH informisali stranke da nemaju ovlaštenje ulaziti u meritum rada ljekarske komisije Instituta koja postupa u pojedinačnim slučajevima, jer ne posjeduju specijalističko ljekarsko znanje kako bi vršili procjenu opravdanosti rada komisije. Komisija je jedina mjerodavna upustiti se u ocjenu zdravstvenog stanja i utvrđivanja stepena oštećenja organizma, odnosno u konačnici stepena invaliditeta.

Ombudsmeni su tokom 2025. godine razmatrali žalbu⁶¹⁸ koja se odnosi na primjenu Odluke o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dadžbina⁶¹⁹. Žalitelj je otac maloljetnog djeteta, kod kojeg je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, utvrđen invaliditet u procentu 100%, s pravom na tuđu njegu i pomoć prve grupe. Žalitelj želi uvesti automobil iz inostranstva i podnijeti zahtjev za oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dadžbina za mladb. dijete. Dobio je informacije da je potrebno provesti novo vještačenje zdravstvenog stanja djeteta, te je pri podnošenju zahtjeva potrebno dostaviti i dokaz o uplati u iznosu od 267,93 KM na ime vještačenja zdravstvenog stanja. Žalitelj nije zadovoljan zbog činjenice da ponovo mora platiti vještačenje, jer je kod djeteta već utvrđen invaliditet te navedeni iznos smatra neopravdano visokim. Ombudsmeni BiH nisu pronašli osnov za postupanje, o čemu je obaviješten žalitelj. Ombudsmeni su ukazali na odgovor Instituta za medicinsko vještačenje i Uprave za indirektno oporezivanje u kojem je navedeno da ostvarivanje različitih prava podrazumijeva i različitu vrstu vještačenja zdravstvenog stanja, a u skladu sa uslovima propisanim za ostvarivanje određenog prava. S tim u vezi, Institut je propisao različite obrasce za podnošenje zahtjeva za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja. U pogledu cijene medicinskog vještačenja, cjenovnik je donesen u zakonom propisanom postupku i uz saglasnost Vlade Federacije BiH i drugih nadležnim organa.

⁶¹⁶ Ž-SA-02-239/25, Ž-SA-02-366/25, Ž-SA-02-391/25, Ž-SA-04-659/25, Ž-SA-02-707/25, Ž-SA-02-763/25, Ž-SA-02-953/25, Ž-SA-04-1196/25

⁶¹⁷ Ž-BL-02-165/25

⁶¹⁸ Ž-SA-02-239/25

⁶¹⁹ "Službeni glasnik BiH", broj: 24/18;

Ombudsmeni zaprimaju i upite građana o mogućnostima ostvarivanja različitih prava, i pravnim mogućnostima koje im stoje na raspolaganju. Žaliteljica⁶²⁰ se obratila Instituciji ombudsmena navodeći da je od posljednje ocjene radne sposobnosti njeno zdravstveno stanje dodatno pogoršano, te je zatražila informaciju da li ima pravo na ponovno vještačenje zdravstvenog stanja. Institucija ombudsmena je dopisom obavijestila žaliteljicu da može ponovo podnijeti zahtjev pod zakonom propisanim uslovima, te je informisala o postupku ostvarivanja prava.

U kontekstu primjene Pravilnika o utvrđivanju sposobnosti lica u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite i utvrđivanju funkcionalnog stanja korisnika⁶²¹ Ombudsmeni su postupali po žalbi udruženja,⁶²² a u vezi s postupkom revizije prava iz oblasti socijalne zaštite. Žalbom je problematiziran sastav prvostepene stručne komisije koja vrši procjenu zdravstvenog stanja, te je navedeno da je sastav komisije isti bez obzira o kojoj vrsti invaliditeta se radi, čak i kada postoji potreba, ne učestvuju povremeni članovi, odnosno specijalista odgovarajuće struke (npr. ORL, neuropsihijatar/psiholog i dr.). Istom žalbom je izraženo i nezadovoljstvo u pogledu rokova za dostavu dokumentacije u postupku revizije, smatrajući rokove prekratkim. Ombudsmeni BiH su izdali preporuku opštini i centru za socijalni rad da ponovo razmotre zahtjeve udruženja i da poduzimanje radnji iz okvira svoje nadležnosti vrše na način da sve informacije budu jasne i dostupne svim zainteresovanim osobama. Preporuka se smatra realizovanom.

10.11. Banjsko liječenje i rehabilitacija

Pravo na banjsko liječenje kao vid medicinske rehabilitacije ostvaruje se u skladu s važećim propisima iz različitih oblasti (propisi iz oblasti socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, kao i iz oblasti prava boraca i ratnih vojnih invalida).

Ombudsmeni su razmatrali žalbu kojom se žaliteljici sa multiplom sklerozom navodno uskraćuje pravo na banjsko liječenje i rehabilitaciju⁶²³. Žaliteljici nije odobreno pravo na banjsko liječenje zbog visokog EDSS skoro 8.5., koji je godinama nepromijenjen i ranije je odobravano banjsko liječenje na osnovu istog skora. Ombudsmeni su proveli postupak istraživanja, te pribavili informaciju zdravstvene ustanove iz kojeg proizlazi da od zavoda zdravstvenog osiguranja klinika za neurologiju dobije na korištenje 14 obrazaca mjesečno, a broj zahtjeva na mjesečnom nivou iznosi cca 40-50. Prema uputama na obrascu zavoda pacijenti koji imaju pravo na banjsko-fizikalni stacionarni tretman su pacijenti sa širokim spektrom dijagnoza. Prema odgovoru ordinirajućeg ljekara nije moguće obezbijediti da svaki pacijent ide jednom godišnje na banjsko-fizikalni tretman. Ombudsmeni nisu našli osnov za upućivanje preporuke nadležnom organu, ali ova žalba otvara pitanje adekvatnog finansiranja prava na banjsko liječenje i rehabilitaciju od strane zavoda zdravstvenog osiguranja, jer trenutno finansiranje očigledno ne odgovara stvarnim potrebama građana kao osiguranika.

⁶²⁰ Ž-SA-02-953/25

⁶²¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 116/2012, 111/2013 i 9/2017;

⁶²² Ž-BL-02-165/25, preporuka broj P-199/25

⁶²³ Ž-SA-02-1117/25

Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁶²⁴ u kojoj se navodi da žalitelj ne može ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu, zbog toga što komisija za procjenu radne sposobnosti smatra da liječenje nije završeno, te da podnosilac žalbe treba obaviti stacionarnu medicinsku rehabilitaciju, nakon čega bi se vršila ponovna procjena. Žalitelj ima preporuke specijalista o neophodnosti banjškog liječenja koje fond zdravstvenog osiguranja nije uvažio. Tokom intervencije Ombudsmena problem je riješen, te je žalitelju u ponovljenom postupku odobrena banjška rehabilitacija.

10.12. Institucionalni kapaciteti i podrška radu dnevnih centara

Ombudsmeni BiH u okviru svojih nadležnosti svakodnevno postupaju po žalbama koje se odnose na osiguranje ravnopravnosti i punog uključivanja osoba s invaliditetom u društvene tokove. Ombudsmeni su, s ciljem sagledavanja realnog stanja i identifikovanja ključnih problema, sačinili „*Prateći izvještaj o stanju prava osoba s intelektualnim i mentalnim poteškoćama u Bosni i Hercegovini*“.⁶²⁵ Jedna od preporuka upućena nadležnim organima odnosila se na stvaranje podrške u zajednici putem osnivanja dnevnih centara i drugih službi koje bi omogućile pružanje adekvatne pomoći zavisno od konkretnih potreba.

Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁶²⁶ Udruženja za podršku porodicama, licima i zajednici u mentalnom zdravlju, koje vrši i usluge dnevnog centra za ovu kategoriju osoba. Udruženje kroz provođenje usluge dnevnog zbrinjavanja u dnevnom centru zbrine između 35 i 40 korisnika na dnevnom nivou. Zbog niske cijene usluga Udruženje ima stalne probleme s ljudskim resursima koje ne može angažovati u potrebnom kapacitetu, niti ih zadržati nakon što se obuče za rad. Od 35 korisnika usluga njih 99% su korisnici prava na tuđu njegu i pomoć drugog lica, što ukazuje da im je potrebna veća asistencija osoblja. Nedostatak osoblja značajno ugrožava održivost ovih usluga, ali i ukupne kapacitete Udruženja. Ombudsmeni su izdali preporuku s ciljem uključivanja organizacija/udruženja u proces definisanja minimuma standarda koje pružaoci usluga trebaju ispuniti. Preporučeno je i da se poduzmu sve neophodne aktivnosti s ciljem osiguranja neometanog i redovnog finansiranja, te usklađivanja cijena usluga s realnim tržišnim cijenama i potrebama. Preporuka je realizovana.

10.13. Prelazak državne granice

Ombudsmeni BiH su razmatrali žalbu⁶²⁷ u vezi s pitanjem prelaska državne granice Bosne i Hercegovine, te se u žalbi navodi da na ulazu i izlazu iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske često nailazi na velike gužve te na prelaz granice čeka po više sati. Žalitelj ističe da su u kolonama automobila često osobe s invaliditetom, starije osobe, djeca do jedne godine što na graničnim prelazima dovodi do situacije veoma teške po zdravlje navedenih kategorija osoba. Ombudsmeni BiH su proveli postupak istraživanja, nakon čega je utvrđeno da nema osnova za daljim postupanjem po žalbi. Granična policija Bosne i Hercegovine dostavila je akt u kojem se navodi da se, u slučajevima dugog čekanja, osobe s invaliditetom, trudnice i slično, mogu obratiti policijskim službenicima na graničnim prelazima kako bi im se dala prednost nad ostalim

⁶²⁴ Ž-BL-02-115/25

⁶²⁵ Dostupno na: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2024090209463204bos.pdf

⁶²⁶ Ž-BL-02-72/24, preporuka broj P-12/25

⁶²⁷ Ž-SA-08-713/24

putnicima, ukoliko to infrastruktura graničnog prelaza dozvoljava, a o čemu je žalitelj obaviješten.

10.14. Sport i rekreacija

Potreba za samostalnim i dostojanstvenim životom, unapređenjem kulturnog, javnog života, kao i sportskim aktivnostima i rekreacijom, prije svega podrazumijeva razbijanje stereotipa prisutnih u društvenoj zajednici o tome da su osobe s invaliditetom osobe s posebnim potrebama. Nasuprot tome, treba nastojati prepoznati njihove mogućnosti, u skladu sa zahtjevima njihovog invaliditeta.⁶²⁸ Sport i rekreacija igraju važnu ulogu u životu svake osobe, pa tako i djeteta. Uključivanje djece u sportske i rekreativne aktivnosti je od velike važnosti za razvoj i unapređenje različitih vještina. S druge strane, inkluzija (u oblasti obrazovanja, sporta itd.) u kontekstu prava djece s poteškoćama je kontinuiran i nimalo jednostavan zadatak nadležnih institucija, porodice i društva u cjelini.

Ombudsmeni BiH su na osnovu saznanja iz medija po službenoj dužnosti registrovali žalbu,⁶²⁹ koja se odnosi na odluku direktora Olimpijskog bazena kojom se zabranjuju individualni treninzi plivanja s djecom, a što se negativno odražava na djecu s poteškoćama. Ombudsmeni su mišljenja da neadekvatna uređenost ove oblasti doprinosi nezadovoljstvu, kako roditelja djece, tako i uprave Bazena. Neadekvatna pravna i sistemska uređenost otvara i mogućnosti za različite zloupotrebe. Izdata je preporuka Bazenu da se putem koordiniranih aktivnosti, a s ciljem zaštite djece koja koriste usluge bazena i sprečavanja mogućih zloupotreba, usvoje jednoobrazna i jasna pravila korištenja bazena, da se kontinuirano potiče i podržava inkluzija djece s poteškoćama u razvoju. Također, preporučeno je da se redovno održava komunikacija sa sportskim klubovima čiji su članovi djeca s poteškoćama, te da se u saradnji s roditeljima kreiraju najpovoljniji uslovi za djecu. Preporuka se smatra djelimično realizovanom.

10.15. Povrede prava osoba s invaliditetom od strane bankarskih institucija

Tokom 2025. godine Ombudsmeni BiH su zaprimili više žalbi kojima je ukazano na povrede prava osoba s invaliditetom od strane banaka i bankarskih institucija.

Ombudsmeni BiH su zaprimili akt Agencije za bankarstvo Federacije BiH - Ombudsmena za bankarski sistem,⁶³⁰ kojim je dostavljen na nadležno postupanje prigovor/žalba u vezi s potencijalnom diskriminacijom osoba s invaliditetom u oblasti pružanja bankarskih usluga, odnosno na nepristupačnost bankarskih usluga osobama s invaliditetom.⁶³¹ Prigovorom se ukazuje na generalni problem nepristupačnosti bankarskih usluga osobama s invaliditetom.

Konkretno, navodi se da su slijepe osobe diskriminisane zbog različitih pravila koja se primjenjuju na njih prilikom podizanja novca u bankama, odnosno od slijepih osoba se zahtijeva da imaju dva svjedoka prilikom podizanja vlastitog novca s računa. Navedenim

⁶²⁸ Strategija za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom 2025-2030, dostupno na: <https://api.fmrsp.gov.ba/files/5442d10e-b1a2-44b9-97f8-85869684ce84>

⁶²⁹ Ž-SA-02-412/25, preporuka broj P-164/25

⁶³⁰ Akt broj: 06-3240/25-4 od 04.06.2025. godine;

⁶³¹ Ž-SA-02-787/25

postupanjem se narušavaju osnovna prava slijepih osoba na jednakost, ravnopravnost, povjerljivost i tajnost ličnih podataka, te se postavlja pitanje *“zašto bi slijepa osoba morala dovoditi nepoznate osobe s ulice, članove porodice (ako ih ima) ili čak plaćati nekome da svjedoči njihovim novčanim transakcijama?”* Ističe se da isti zahtjev ne postoji kada slijepa osobe polažu novac na svoj račun, što dodatno ukazuje na nelogičnost i nedosljednu primjenu pravila. Žaliteljica smatra da bi, ako postoji bojazan od eventualnih pritužbi ili pravnih posljedica, bilo razumno da banka sama obezbijedi dodatna dva svjedoka iz reda svojih zaposlenika.

Istovremeno se ukazuje i na fizičke barijere prilikom pristupa bankama i bankomatima, te se navodi da bankomati često nisu pristupačni za osobe koje za kretanje koriste kolica, da bi trebali biti postavljeni na pristupačnom mjestu, bez stepenica, kako bi osobe koje koriste kolica ili druga ortopedska sredstva mogle prići i koristiti usluge bankomata kao i ostali. Visina bankomata treba biti pristupačna tako da osobe koje sjede, odnosno koriste kolica za kretanje mogu vidjeti ekran, dosegnuti tipke, uzeti novac i umetnuti karticu. Navodi se i da osobe s intelektualnim i psihosocijalnim invaliditetom također imaju pravo na pristupačne informacije koje su u najvećoj mogućoj mjeri prilagođene osobama sa smanjenim intelektualnim potencijalom.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu⁶³² u kojoj se navodi da je žaliteljica osoba s invaliditetom (slijepo lice) i da je korisnica usluga UniCredit Bank. Obratila se nadležnoj poslovnici sa zahtjevom za izdavanje kreditne kartice vezane za tekući račun, ali je odbijena uz obrazloženje da joj se na taj način može ukrasti novac, te da ona kao osoba s invaliditetom ne može imati spomenutu karticu. Potom je kontaktirala besplatni info telefon kojom prilikom joj je saopšteno da ima pravo na tu karticu, da bi je potom pozvali iz poslovnice i saopštili joj da mora imati dva svjedoka i da je potrebno da određene dokumente ovjeriti kod notara da bi joj mogli izdati karticu. Ombudsmeni su proveli postupak istraživanja i pribavili izjašnjenje UniCredit bank d.d. u kojem se navodi da su poučeni prijašnjim negativnim iskustvom, u dobroj namjeri klijentici ukazali na rizike kompromitacije i zlouporabe kartice, a s ciljem zaštite njene dobrobiti i interesa, navodeći i sljedeće:

„Naknadno su i kolege iz poslovnice kontaktirale klijenticu i informisali o postupku i uvjetima za izdavanje kartice, te da je potrebno da kao slabovidna/slijepa osoba potpiše dokumentaciju vezanu za izdavanje kartice otiskom faksimila, ukoliko ga ima ili da se uz klijenticu potpišu dva svjedoka koji bi time potvrdili identitet klijentice, odnosno koji bi potvrdili da je klijentica u njihovom prisustvu potpisala dokumentaciju, a koja joj je prethodno kako u predugovornoj tako i u ugovornoj fazi pročitana i uručena ili da predugovornu i ugovornu dokumentaciju može potpisati i ovjeriti kod notara, a sve iz razloga kako bi klijentica na jasan i transparentan način bila upoznata sa uvjetima korištenja usluge.”

Žaliteljica je izrazila zadovoljstvo navedenim odgovorom, te je izrazila zahvalnost Instituciji ombudsmena na angažmanu s ciljem rješavanja nastale situacije.

U okviru jednog od razmatranih predmeta žalitelj se obratio Ombudsmenima BiH zbog nemogućnosti ostvarivanja prava na raspolaganje i upravljanje svojom imovinom.⁶³³ Žalitelj je osoba s invaliditetom I grupe sa 100% oštećenja organizma i pod starateljstvom je svoje sestre.

⁶³² Ž-SA-02-126/25

⁶³³ Ž-MO-02-169/25

Žalitelj je izrazio želju da sa svojom sestrom podigne stambeni kredit, u iznosu koji su u mogućnosti osigurati u skladu sa svojim primanjima, kako bi riješili stambeno pitanje. Međutim, odlaskom u banke, dobili su usmene odbijenice jer ovlašteni službenici smatraju da žalitelj zbog svog zdravstvenog stanja nije pouzdan klijent, te kao razloge za odbijanje ističu mogućnost oduzimanja poslovne sposobnosti i sl. Žalitelj je tražio i pismena obrazloženja zbog kojih ga odbijaju uz obrazloženje da je to diskreciono pravo banaka.

Sve opisane žalbe nesporno ukazuju da određena pravila i procedure banaka otežavaju ostvarivanje prava osobama s invaliditetom, kao korisnicima usluga i dovode ih u nejednak položaj u odnosu na osobe bez invaliditeta. Ombudsmeni BiH će u narednom periodu poduzeti konkretne mjere kako bi sa Ombudsmenom za bankarski sistem Federacije BiH definisali ključne probleme u ovoj oblasti i odredili načine prevazilaženja problema, a s ciljem osiguravanja osobama s invaliditetom kvalitetnih usluga, te jednakih i pravičnih uslova za ostvarivanje i ispunjavanje svakodnevnih životnih aktivnosti.

XI. DISKRIMINACIJA I ZAŠTITA PRAVA NACIONALNIH I VJERSKIH MANJINA

11.1. Uvod

S obzirom da se godišnji izvještaj dostavlja kada i izvještaj o pojavama diskriminacije, odlučeno je, kao i prethodnih godina zbog ekonomičnosti, da se oba izvještaja dostave u jedinstvenom dokumentu, što se odnosi i na izvještaj o radu Preventivnog mehanizma i slobodi pristupa informacijama.

Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini⁶³⁴ povjerava Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine status “centralne institucije nadležne za zaštitu od diskriminacije” i u tu svrhu predviđa osnivanje i rad posebnog odjela s isključivim zadatkom razmatranja predmeta diskriminacije koju je počinila bilo koja pravna ili fizička osoba u bilo kojoj oblasti života. U 2025. godini Ombudsmeni su primjenjivali Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini u skladu s unaprijeđenim zakonskim okvirom za zaštitu od diskriminacije, koji podrazumijeva proširen obim nadležnosti Institucije ombudsmena i Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije.

U godini izvještavanja registrovano je 309 predmeta diskriminacije što predstavlja povećanje od 60% u odnosu na prethodnu 2024. godinu, kada je bilo registrovano 196 predmeta.

Institucija ombudsmena je povećala vidljivost svog rada kroz različite promotivne aktivnosti, odgovore na medijske zahtjeve, učešće na skupovima posvećenim diskriminaciji u zemlji i inostranstvu i putem objavljivanja rezultata rada, uključujući sažetke preporuka na Internet-stranici, što ohrabruje građane da otvorenije istupe u zaštiti svojih prava.

Od usvajanja izmjena Zakona o zabrani diskriminacije iz 2016 godine, žalbe iz oblasti diskriminacije su sve kompleksnije, jer je preporukama Ombudsmena data snaga dokaznog sredstva u sudskom postupku. Zbog toga se Instituciji ombudsmena često obraćaju advokati, nevladine organizacije, istraživači ili instituti, usko specijalizovani za zaštitu ljudskih prava i zaštitu od diskriminacije, tražeći meritoran i kompetentan stav Ombudsmena za ljudska prava kako bi ostvarili konkretan zahtjev u formalnim postupcima koje vode pred nadležnim organima. Ovo nesumnjivo predstavlja napredak u provođenju Zakona o zabrani diskriminacije jer je to i bila intencija zakonodavca prema izmjenama iz 2016. godine. To, međutim, postavlja pitanje ne samo kapaciteta gdje su za ovakvu ulogu osnovane zasebne institucije (organi za ravnopravnost) uključujući i u zemljama regiona, nego i pitanje podrške ovakvoj ulozi Ombudsmena za ljudska prava koja nije dovoljno prepoznata od različitih institucija, uključujući organe vlasti i pravosuđe. Ovo je posebno izraženo u činjenici da od 2009. godine, kada je usvojen Zakon o zabrani diskriminacije u BiH, kojim je u članu 7. utvrđeno da su Ombudsmeni tijelo za jednakost propisano je da će biti doznačena budžetska sredstva za tu namjenu. Do osiguravanja sredstava za tu funkciju ovog tijela nikada nije došlo. Ombudsmeni svake godine uz svoj osnovni budžetski zahtjev Ministarstvu finansija i trezora dostavljaju aneks kojim traže sredstva za

⁶³⁴ Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 59/09 i 66/16;

izvršenje ove zakonske obaveze. Ovaj zahtjev je podnesen i u okviru budžeta za 2025. godinu i isti nije prihvaćen.

11.2. Ocjena stanja po žalbama

Postupak po pojedinačnim žalbama građana predstavlja najznačajniji vid zaštite ljudskih prava. U Instituciji ombudsmena u 2025. godini registrovano je ukupno 309 predmeta diskriminacije. Ombudsmeni ističu da su određeni predmeti riješeni pozitivno i prije izdavanja preporuke, posredovanjem, podsticanjem prijateljskog rješenja ili sporazumno, a ponekad i odgovorni javni organ sam koriguje svoje postupanje nakon prvog obraćanja Ombudsmena, što je uostalom pokazao i Specijalni izvještaj o realizaciji preporuka Ombudsmena za ljudska prava iz 2023. godine.

U 2025. godini u odnosu na 2024. godinu vidljivo je povećanje broja predmeta za 113 u odnosu na broj predmeta koji su registrovani u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije. Treba imati na umu da se predmeti diskriminacije osoba s invaliditetom, kao i diskriminacije nacionalnih i vjerskih manjina, registruju i u drugim odjelima, a ne u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije. Ovo se odnosi i na sve odjele, gdje navodi žalbe ukazuju na diskriminatoran tretman, ali se registruju kao žalbe koje se odnose na policiju, radne odnose, obrazovanje ili socijalna prava.

Najveći broj žalbi u izvještajnom periodu odnosi se na mobing, kao poseban oblik diskriminacije na radnom mjestu - 66, zatim slijede žalbe na diskriminaciju na osnovu etničke pripadnosti - 14, na osnovu jezika - 12, na osnovu obrazovanja - 11, na osnovu vjere - 11, uznemiravanje - 11, na osnovu invaliditeta - 10, na osnovu društvenog položaja i spola - devet, na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla - šest, na osnovu političkog ili drugog uvjerenja - šest, govor mržnje - četiri, na osnovu seksualne orijentacije - tri, na osnovu imovinskog stanja - tri, po jedna žalba na osnovu veze s nacionalnom manjinom, članstva u sindikatu i rodnog identiteta, te 110 žalbi u potkategoriji ostalo, u koju se ubrajaju predmeti koji se u momentu registracije na osnovu žalbenih navoda nisu mogli kategorizirati.

U pogledu posebnih potkategorija iz šifrnika, registrovane su 24 žalbe na nasilje i dvije žalbe zbog povrede ravnopravnosti spolova.

U periodu izvještavanja Ombudsmeni su izdali 52 preporuke. Preporuke su upućivane najčešće u slučajevima mobinga, diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti, rodne ravnopravnosti, kao i po ostalim osnovama, najviše u oblasti zapošljavanja i obrazovanja. Preporukama je konkretno zahtijevano usklađivanje internih akata s članom 24. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, poduzimanje mjera na prevenciji diskriminacije generalno, poduzimanje koraka ka pokušaju pronalaska sporazumnog rješenja spora i uspostavljanje drugih mehanizama za prijavljivanje i zaštitu od diskriminacije unutar same organizacije. Ombudsmeni podsjećaju da je članom 24. propisano da su svi javni organi te ostale pravne osobe dužne da svojim opštim pravnim aktima, ili posebnim pravnim aktima, regulišu principe jednakog postupanja, te da osiguraju efikasne interne procedure zaštite od diskriminacije. Istim članom ostavljen je rok od godinu dana da se svi zakoni i opšti propisi usaglase s odredbama ovog zakona, od dana

njegovog stupanja na snagu, što nije u potpunosti i sistematski provedeno. Očito da ova zakonska odredba treba biti predmetom sveobuhvatne javne kampanje kojom će se nadležne institucije podsjetiti na svoju zakonsku obavezu.

U slučajevima diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti, preporukama je zahtijevano prioritarno obnavljanje infrastrukture u povratničkim sredinama, jednake mogućnosti u korištenju javnih resursa, blagovremeno postupanje u ostvarivanju prava na penziju pred nadležnim fondovima, te jednake mogućnosti prilikom konkurisanja na javne pozicije, što uključuje ravnomjernu zastupljenost konstitutivnih naroda u organima javne vlasti, pravu na ravnopravnu upotrebu jezika, ali i u procesu unapređenja i imenovanja rukovodećih kadrova.

11.3. Diskriminacija u obrazovanju

Institucija ombudsmena postupala je po žalbi⁶³⁵ roditelja djeteta u kojoj se navodi da je dijete zbog neorganizovanja nastave iz alternativnog predmeta (kultura i zajednica) bilo primorano (zakonski) pohađati nastavne sate vjeronauka/e tokom školske godine. Nakon istraživanja upućena je preporuka⁶³⁶ nadležnom kantonalnom ministarstvu da poduzme mjere iz svoje nadležnosti radi poboljšanja institucionalne reakcije na zahtjeve roditelja u pogledu izbornih ili alternativnih predmeta, kao i potencijalnog kršenja srodnih prava u obrazovnom procesu, u skladu sa članom 6. stav (1) i članom 9. Zakona o osnovnoj školi Zeničko-dobojskog kantona. Dostavljen je odgovor na preporuku u kojem se navodi da je resorno ministarstvo dostavilo obavijest svim osnovnim školama na području Zeničko-dobojskog kantona, tražeći njihovo dalje postupanje u skladu s preporukom Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

S druge strane, nezadovoljstvo učenika ili roditelja ocjenom ili odnosom nastavnika, ne predstavlja u svakom slučaju diskriminaciju, s obzirom da postoje propisane procedure za rješavanje takvih spornih situacija unutar obrazovne ustanove. U konkretnoj žalbi⁶³⁷ sporna je bila ocjena iz jednog predmeta, ali nije moglo biti utvrđeno da je škola postupala u suprotnosti s Pravilnikom o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevo⁶³⁸, niti da je postojala diskriminacija učenika po nekom od zabranjenih osnova iz člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini. Ostavljajući mogućnost da je bilo roditelj, bilo učenik nezadovoljan zaključenom ocjenom iz pojedinog predmeta, kao i mogućnost da su postojali propusti u komunikaciji povodom procesa ocjenjivanja ili obaveza učenika usljed naročitih okolnosti, što uključuje i opravdano odsustvo s nastave, Ombudsmeni nisu mogli s neophodnom dozom izvjesnosti utvrditi da je takvo postupanje rezultat nezakonitog postupanja bilo koje strane u postupku, naročito u svjetlu činjenice da postoje predviđene procedure za rješavanje takvih situacija, a za koje u konkretnom slučaju nije izvjesno da su potvrdile osnovanost navoda iz žalbe.

⁶³⁵ Ž-BL-06-779/24, Ž-BL-01-358/25

⁶³⁶ P-150/25, P-249/25

⁶³⁷ Ž-BL-06-440/24

⁶³⁸ „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 24/18;

11.4. Diskriminacija po osnovu jezika

Ombudsmenima se često obraćaju stranke zahtijevajući da informacije koje dobijaju od javnih organa budu na jednom od jezika ili pisama koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, bilo da se radi o web-stranici institucije, opštim pravnim aktima ili pojedinačnom rješenju.

U takvim predmetima⁶³⁹ Ombudsmeni upućuju na prethodno zauzet javno saopšten stav prema kojem je potrebno poduzeti sve mjere kojim će se osigurati izdavanje i štampanje obrazaca i zvaničnih dokumenata na svim službenim jezicima od strane nadležnih institucija, a s ciljem uspostavljanja potpune ravnopravnosti jezika i pisma utvrđenih ustavima Bosne i Hercegovine i njenih entiteta.⁶⁴⁰ Nesporno je da u pogledu izdavanja zvaničnih dokumenata i obrazaca na sve tri službena jezika i pisma u Bosni i Hercegovini postoji neujednačena praksa u zemlji, iako korištenje sve tri službena jezika u BiH predviđaju ustavi, ali i niži pravni akti, pa je Institucija ombudsmena izradila i Specijalni izvještaj o upotrebi službenog jezika i pisma u Bosni i Hercegovini.⁶⁴¹

U predmetima⁶⁴² po žalbi Inicijative „Građanke za ustavne promjene“ upućene su preporuke⁶⁴³ Parlamentarnoj skupštini BiH i Parlamentu Federacije BiH da poduzmu mjere iz svoje nadležnosti s ciljem korištenja rodno osjetljivog jezika u izradi, izmjeni ili prevodu Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kada se takva pitanja nađu na dnevnom redu. Preporuka Ombudsmena stavljena je na dnevni red nadležnih parlamentarnih komisija i tom prilikom su Ombudsmeni imali mogućnost obrazložiti svoj stav po ovom pitanju.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupala je po pritužbi⁶⁴⁴ u vezi s navodima o diskriminatornoj jezičkoj praksi Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Nakon provedenog postupka, Ombudsmeni BiH su uputili preporuku⁶⁴⁵ kojom je zatraženo osiguranje ravnopravne upotrebe sve tri službena jezika i oba pisma u eksternoj komunikaciji prema građanima. Ministarstvo je obavijestilo⁶⁴⁶ Ombudsmene da je donesen Pravilnik o dopuni Pravilnika o radu web-redakcije⁶⁴⁷ kojim je propisano da se svi sadržaji na službenoj web-stranici Ministarstva objavljuju na tri službena jezika i dva pisma u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Slična žalba⁶⁴⁸ odnosila se na nedosljednu upotrebu službenih jezika i pisama na službenoj web-stranici Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH. Upućena je preporuka⁶⁴⁹ kojom je VSTV-u preporučeno usvajanje formalnog akta radi osiguranja ravnopravne upotrebe bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, odnosno latinice i ćirilice, u eksternoj komunikaciji. VSTV BiH je obavijestio Ombudsmene da je na sjednici održanoj 18. i 19. juna 2025. godine usvojio Pravilnik

⁶³⁹ Ž-SA-06-360/24 i Ž-BL-06-545/25

⁶⁴⁰ <http://ombudsmen.gov.ba/Novost.aspx?newsid=326&lang=SR#sthash.bUmh5orX.dpuf>

⁶⁴¹ https://ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2017051211015795ser.pdf

⁶⁴² Ž-SA-06-196/25 i Ž-BL-06-90/24

⁶⁴³ P-75/25 i P-114/24

⁶⁴⁴ Ž-SA-06-346/24

⁶⁴⁵ P-116/25

⁶⁴⁶ Akt broj 01-50-1-1957-7/24 od 18.09.2025. godine;

⁶⁴⁷ Broj 02-02-2-14-2/23 od 22.08.2025. godine;

⁶⁴⁸ Ž-SA-06-346/24

⁶⁴⁹ P-117/25

o upotrebi službenih jezika i pisama u eksternoj komunikaciji, koji stupa na snagu 01.07.2025. godine. Preporuka u cijelosti realizovana.

Ombudsmeni su uputili preporuku⁶⁵⁰ privatnom univerzitetu da poduzme mjere s ciljem informisanja studenata o pravima koja im pripadaju u pogledu izdavanja isprava na jeziku i pismu po vlastitom izboru. Suštinu žalbe⁶⁵¹ predstavljao je navod da je studentica morala platiti uslugu izdavanja dodatka diplomi na jeziku i pismu po svom izboru. Na preporuku nije dostavljen odgovor.

11.5. Diskriminacija po osnovu invaliditeta

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine primila je žalbu⁶⁵² Helsinškog parlamenta građana Banja Luka povodom navoda o diskriminaciji osoba s invaliditetom u primjeni Pravilnika o utvrđivanju sposobnosti lica u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite i utvrđivanja funkcionalnog stanja korisnika. Suštinu žalbe predstavlja navod da je spomenutim Pravilnikom (članom 12) propisano da je instrument za procjenu aktivnosti svakodnevnog života Bartelov test, koji je zastario i diskriminiše osobe s određenim vrstama oboljenja, odnosno stanja/invalidnosti, kao što su oštećenje sluha, vida ili govora. U toku istrage predstavljene su informacije o upotrebi savremenijih i sveobuhvatnijih instrumenata za procjenu nivoa funkcionalnosti i invalidnosti, kao što je WHODAS 2.0 instrument koji koristi Svjetska zdravstvena organizacija. Upućena je preporuka⁶⁵³ Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite da u skladu s mogućnostima poduzme mjere iz svoje nadležnosti, s ciljem usklađivanja odredbi Pravilnika o utvrđivanju sposobnosti lica u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite i utvrđivanja funkcionalnog stanja korisnika koje se odnose na procjenu samostalnosti (Bartelov test), s razvojem standarda u ovoj oblasti, postavljenih od strane Svjetske zdravstvene organizacije. U odgovoru na preporuku nadležno ministarstvo navodi da je radilo i trenutno radi na unapređenju modela procjene i tome će biti posvećeno i u budućnosti.

U oblasti diskriminacije po osnovu invaliditeta Ombudsmeni su razmatrali žalbu⁶⁵⁴ u kojoj otac dvoje malodobne djece sa smetnjama u razvoju, koji pohađaju nastavu u jednom od centara za djecu s poteškoćama u razvoju, nije mogao da im ovjeri knjižicu uz obrazloženje da djeca ne pohađaju redovnu nastavu. Zavod za zdravstveno osiguranje kantona nije imao službenu informaciju da je spomenuta ustanova u smislu važećih propisa o odgoju i obrazovanju izjednačena sa školom kao odgojno-obrazovnom ustanovom. Djeci je zdravstvena iskaznica ovjeravana na razdoblje od mjesec dana, a ne na razdoblje trajanja školske godine. Nakon pokretanja postupka pred Institucijom ombudsmena, Zavod zdravstvenog osiguranja je ovjerio zdravstvene knjižice djeci. Predmet je zatvoren kao uspješno okončan.

Institucija ombudsmena je zaprimila žalbu⁶⁵⁵ u kojoj se navodi da je podnosiocu žalbe koji je obavljao poslove medicinskog tehničara prekinut radni odnos u privatnoj zdravstvenoj ustanovi

⁶⁵⁰ P-47/25

⁶⁵¹ Ž-BL-06-262/24

⁶⁵² Ž-BL-06-222/25

⁶⁵³ P- 290/25

⁶⁵⁴ Ž-LI-06-55/25

⁶⁵⁵ Ž-SA-06-984/25

jer je HIV pozitivan. Međutim, navodi o diskriminaciji nisu učinjeni vjerovatnim, što mu je detaljno u odluci i obrazloženo, pa je predmet zatvoren.

11.6. Vraćanje troškova specijalizacije

I u ovoj godini izvještavanja Institucija ombudsmena je razmatrala pitanje⁶⁵⁶ u vezi sa situacijom u kojoj javna zdravstvena ustanova od doktora medicine traži da izvrše povrat već isplaćenih bruto plata ili da prihvate obavezu ostanka na radu u trajanju od više godina, pozivajući se na odredbe ugovora o radu. Prethodno je Institucija ombudsmena za ljudska prava uputila preporuku⁶⁵⁷ Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Ministarstvu zdravstva Federacije Bosne i Hercegovine da poduzmu mjere iz svoje nadležnosti s ciljem sistematskog uređenja pitanja naknade za troškove specijalizacije kod prijevremenog raskida radnog odnosa, u skladu s opštim ustavnim principima koji garantuju svakome pravičnu naknadu za rad, slobodu volje kod stupanja u obligacione odnose i jednakost strana kod zaključivanja ugovora. U toku 2025. godine Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine zauzeo je novi pravni stav kojim se ukida obaveza vraćanja plaća i naknada specijalizantima koji prekinu radni odnos prije isteka ugovorenog roka.⁶⁵⁸ Institucija ombudsmena i dalje prima žalbe⁶⁵⁹ doktora iz Republike Srpske koji navode da im javne zdravstvene ustanove traže povrat zarađenih plaća u slučaju prekida specijalizacije.

11.7. Diskriminacija u konkursnoj proceduri

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupala je po žalbi⁶⁶⁰ u kojoj se navodi da je kandidat, koji ima visoku stručnu spremu pravnog ili ekonomskog smjera, diskriminisan pri prijavljivanju na javne oglase u osnovnim i srednjim školama jer nije u mogućnosti da posjeduje radni staž u institucijama nadležnim za odgoj i obrazovanje, prema važećim kriterijima nadležnog ministarstva. Ombudsmeni su utvrdili da primjena kriterija može voditi nepravičnim rezultatima, s obzirom da ograničava mogućnosti osoba koje imaju potrebnu stručnu spremu i adekvatno iskustvo, ali nemaju radni staž u ustanovama obrazovanja i da takva mjera nije u svakom slučaju proporcionalna cilju koji se želi postići, jer ograničava mogućnost izbora širokom krugu osoba koje mogu biti potpuno kompetentne i sasvim adekvatno obavljati funkciju sekretara škole. Upućena je preporuka⁶⁶¹ kantonalnom ministarstvu da preispita kriterije s ciljem osiguravanja jednakog pristupa konkursima za poziciju sekretara, osobama koje imaju visoku stručnu spremu i relevantno radno iskustvo izvan ustanova obrazovanja i odgoja. Dostavljen je odgovor na preporuku u kojem se navodi da će nadležno ministarstvo, poštujući

⁶⁵⁶ Ž-BL-06-952/25

⁶⁵⁷ P-249/23

⁶⁵⁸ U presudi broj 58 0 P 220129 24 Rev od 20.03.2025. godine, Vrhovni sud FBiH je po uzoru na sudsku praksu najviših sudova u regiji, iz temelja preinačio dosadašnje pravno shvatanje koje je smatralo da su bruto plaće i druge naknade dio troškova specijalizacije – i da se u slučaju ranijeg raskida ugovora o radu moraju vratiti zdravstvenoj ustanovi. Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH je na sjednici održanoj 19. marta 2025. godine zauzelo konačan stav: "U troškove specijalizacije ne spadaju isplaćene bruto i neto plaće i druge naknade vezane za radni odnos, bez obzira gdje je specijalizant obavljao rad". Drugim riječima, plaće, topli obrok i naknada za odvojeni život više se ne mogu smatrati "troškovima specijalizacije" koje ljekar mora vratiti ako ode iz ustanove prije isteka ugovora.

⁶⁵⁹ Ž-BL-06-952/25

⁶⁶⁰ Ž-BL-06-123/25

⁶⁶¹ P-178/25

preporuku i sugestije Ombudsmena za ljudska prava, u saradnji sa sindikalnim predstavnicima nastaviti razgovore i aktivnosti kojima se osigurava poboljšavanje uslova rada svih radnika u ustanovama obrazovanja na području kantona.

Ombudsmeni BiH primaju žalbe koje se odnose na poštivanje ustavne obaveze osiguranja ravnopravne zastupljenosti konstitutivnih naroda i ostalih na konkursima zbog čega se utvrđuje lista uspješnih kandidata koja omogućuje rukovodiocu da izvrši ustavnu obavezu i primijeni afirmativnu mjeru.

Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH postupala je po pritužbi⁶⁶² koja se odnosila na navode o diskriminaciji na nacionalnoj osnovi u javnom konkursu za prijem policijskih službenika u početne činove „policajac“ i „mlađi inspektor“ u upravi policije kantonalnog MUP-a. Nakon provedenog postupka istraživanja Ombudsmeni su uputili preporuku⁶⁶³ kojom je zatraženo da se poduzmu aktivnosti na usklađivanju nacionalne i spolne strukture policijskih službenika, da se u budućim konkursnim procedurama vodi računa o navedenoj obavezi, te da se razmotri mogućnost ponovnog uključivanja podnositeljice žalbe u postupak odabira, s obzirom na postojeću disproporciju u strukturi zaposlenih. U izjašnjenju odgovorne strane istaknuto je da će uprava policije i dalje nastojati poštovati nacionalnu strukturu prema popisu iz 1991. godine i spolnu zastupljenost žena. Ukazano je na problem nedovoljnog broja prijavljenih kandidata, naročito srpske i hrvatske nacionalnosti. Također je navedeno da podnositeljica žalbe ne može biti naknadno uključena u okončanu konkursnu proceduru, ali je planirano raspisivanje novog konkursa, čime će se kandidatima omogućiti ponovno apliciranje.

U sličnom predmetu⁶⁶⁴ zatraženo je izjašnjenje i dostava podataka o nacionalnoj strukturi zaposlenih u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), posebno na pozicijama rukovodilaca i šefova unutrašnjih organizacionih jedinica. Nakon analize dostavljenih podataka i uporednih navoda podnositeljice žalbe, Ombudsmeni su ocijenili da postoje elementi koji ukazuju na narušenu nacionalnu ravnotežu, te su donijeli preporuku⁶⁶⁵ da Agencija u budućim postupcima prijema i unapređenja vodi računa o nacionalnoj strukturi, te da osiguraju transparentno, zakonito i nepristrasno postupanje u skladu sa Ustavom BiH i Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH.

S druge strane, Ombudsmeni nisu mogli utvrditi da je uvođenje testiranja prilikom provođenja konkursne procedure za sudsku administraciju poduzeto s ciljem direktne ili indirektno diskriminacije bilo kojeg kandidata, zbog činjenice da je jednako primjenjivano na sve kandidate, kao i zbog činjenice da je odgovorna strana argumentovala navode da se radi o uslovu predviđenom opštim aktima relevantnim za oglašeno radno mjesto.⁶⁶⁶

Po pitanju unapređenja u viši policijski čin Ombudsmeni su uputili preporuku⁶⁶⁷ kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova da otkloni opisane povrede prema podnosiocu žalbe i poduzme

⁶⁶² Ž-SA-06-48/25

⁶⁶³ P-118/25

⁶⁶⁴ Ž-SA-06-553/24

⁶⁶⁵ P-6/25

⁶⁶⁶ Ž-BL-06-672/24

⁶⁶⁷ P-128/25

mjere iz svoje nadležnosti, kako bi se postupak unapređenja u viši čin provodio strogo rukovođen principima objektivnosti, jednakih mogućnosti i kvaliteta kandidata. U tom predmetu⁶⁶⁸ Ombudsmeni su zaključili da je odgovorni organ postupao formalno ispravno, ali da su mogući rezultati takvog postupanja nepravični prema podnosiocu žalbe, jer je isti trebao ostvariti pravo na unapređenje na osnovu procjene biografije, kao najobjektivnijeg kriterija. Uprava policije je dostavila odgovor na preporuku u kojem se navodi da su konkursi za unapređenje putem internog oglasa provedeni u skladu s važećim propisima, kao i da je podnosiocu žalbe data mogućnost za unapređenje u viši čin pod istim i jednakim uslovima, kao i ostalim policijskim službenicima, te da je konačna odluka donesena u skladu s članom 16. stav (6) Pravilnika o proceduri unapređenja policijskih službenika.

Žalba⁶⁶⁹ u kojoj je kao odgovorna strana označen pravni fakultet odnosila se na povredu procedure izbora članova senata, nemogućnost uživanja prava da bira i bude biran, kao i direktne diskriminacije i nemogućnosti pristupa efikasnom pravnom lijeku. Upućena je preporuka⁶⁷⁰ univerzitetu da poduzme mjere s ciljem osiguranja usklađivanja statuta sa Zakonom o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini i Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i stvori pravne pretpostavke za ravnopravnu zastupljenost u senatu i drugim tijelima univerziteta. Preporuka je realizovana i predmet je zatvoren.

U pojedinim predmetima⁶⁷¹ nije utvrđeno postojanje diskriminacije kada se kao uslov za radno mjesto propiše specifično radno iskustvo nakon stjecanja stručne spreme tražene konkursom. Činjenica da je u prethodnim konkursima bodovan staž stečen tokom rada u obrazovnim ustanovama bez obzira na vrstu posla koju je obavljao kandidat ne dovodi u pitanje ispravnost novog kriterija, koji ima za cilj bodovanje specifičnog radnog iskustva vezanog za oglašeno radno mjesto. Vezano za navode koji se odnose na davanje bodova boračkoj populaciji, ukazano je da je Institucija ombudsmena, razmatrajući u prethodnom periodu određeni broj žalbi na spomenuta zakonska i podzakonska rješenja kojim se određuje dodatno bodovanje ove populacije prilikom zapošljavanja u različitim kantonima, zauzela stav da bi, kada su u pitanju kategorije izričito spomenute Zakonom o pravima boraca i članova njihovih porodica FBiH, pravičnije rješenje bilo da se u slučaju istog broja bodova prednost daje kandidatima koji spadaju u kategorije iz navedenih zakonskih i podzakonskih akata, a ne da se pripadnost ovoj kategoriji boduje kao poseban kriterij.⁶⁷²

11.8. Mobing i drugi oblici diskriminacije na radnom mjestu

Ombudsmeni BiH često ukazuju na obavezu primjene člana 24. stav (4) Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini prema kojem su svi javni organi te ostale pravne osobe dužni da svojim opštim pravnim aktima ili posebnim pravnim aktima, regulišu principe jednakog postupanja, te da osiguraju efikasne interne procedure zaštite od diskriminacije.

⁶⁶⁸ Ž-BL-05-608/24

⁶⁶⁹ Ž-BR-06-128/25

⁶⁷⁰ P-157/25

⁶⁷¹ Ž-SA-06-1250/25

⁶⁷² P-192/13; P-28/15; P-100/15;

U kontekstu predmeta koji su Ombudsmeni razmatrali, usvajanje internih procedura je od izuzetne važnosti na eventualne buduće slučajeve prijave diskriminacije u radnoj organizaciji.⁶⁷³ U pojedinim žalbama⁶⁷⁴ mobing se ogleda u činjenici da je u instituciji narušen koncept dobre uprave i normi etičkog ponašanja, da su narušeni međuljudski, kolegijalni odnosi ili je izostao mehanizam za postupanje po prijavama.

Upućena je preporuka⁶⁷⁵ Vladi Brčko distrikta BiH da, u skladu sa zakonskim i etičkim normama, preispita ponašanje i profesionalne odnose zaposlenih i poduzme neophodne radnje iz okvira svoje nadležnosti kako bi se osigurao rad svih zaposlenih na zakonit način uz poštivanje profesionalne etike, kao i da poduzme mjere s ciljem implementacije člana 24. stav (4) Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini. Apelacioni sud Brčko distrikta BiH potvrdio je postojanje zlostavljanja u odgovornom odjeljenju Vlade Brčko distrikta BiH, a presuda je donesena protiv direktorice institucije.

Preporuka⁶⁷⁶ za uspostavljanje internog mehanizma za zaštitu od diskriminacije upućena je i Gradu Zenica po žalbi⁶⁷⁷ koja se odnosila na političku diskriminaciju nakon promjene lokalne vlasti. U odgovoru na preporuku, navedeno je da je nadležna služba pripremila Nacrt pravilnika o sprečavanju i zaštiti od diskriminacije u Gradskoj upravi Grada Zenica. Srodna preporuka⁶⁷⁸ upućena Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine u potpunosti je ispoštovana.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupala je po pritužbi⁶⁷⁹ radnika koji navodi da je izložen kontinuiranom uznemiravanju i degradaciji radnog statusa u privatnom sektoru. Poslodavac je negirao navode, te naveo da je nezadovoljstvo tužilaca proizašlo iz neispunjenja internih kriterija radnog učinka i umanjenog bonusa. Ombudsmeni BiH nisu utvrdili postojanje formalno-pravnih elemenata mobinga u smislu Zakona o zabrani diskriminacije, ali je zaključeno da okolnosti predmeta upućuju na nedovoljnu osjetljivost poslodavca u načinu vođenja evaluacija, nedostatak preventivnih komunikacijskih koraka, kao i nepovoljnu upravljačku praksu koja u efektu može rezultirati narušavanjem dostojanstva radnika i profesionalne radne atmosfere, što nije u skladu sa standardima dobre uprave i zaštite radničkih prava. Upućena je preporuka⁶⁸⁰ poslodavcu da preispita interne procedure, osigura transparentnu, dosljednu i pravičnu primjenu kriterija radnog učinka, te da unaprijedi interne mehanizme zaštite radničkih prava kako bi se osiguralo radno okruženje lišeno svakog oblika uznemiravanja i nejednakog postupanja. Preporuka je u cijelosti ispoštovana.

Mobing se može manifestovati i kroz evidentno narušene kolegijalne odnose na rasnoj i nacionalnoj osnovi, koji dovode do otkaza. U takvom predmetu⁶⁸¹ upućena je preporuka⁶⁸² direktoru bolnice da poduzme sve aktivnosti s ciljem prevladavanja narušenih kolegijalnih

⁶⁷³ Ž-SA-06-382/25, Ž-SA-06-632/25, Ž-BL-06-360/24, Ž-BL-06-631/24, Ž-BL-06-650/24

⁶⁷⁴ Ž-BR-06-149/25, Ž-BL-06-631/24

⁶⁷⁵ P-261/25

⁶⁷⁶ P-72/25

⁶⁷⁷ Ž-SA-06-340/24

⁶⁷⁸ Ž-BL-06-650/24, P-48/25

⁶⁷⁹ Ž-SA-06-62/25

⁶⁸⁰ P-136/25

⁶⁸¹ Ž-BR-06-90/25

⁶⁸² P-113/25

odnosa u radnoj sredini i rješavanja spornih pitanja, kao i eventualne netrpeljivosti usmjerene na rasnoj, nacionalnoj osnovi prema podnosiocu žalbe. Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine zaprimila je odgovor bolnice u kojem se navodi da je podnosilac žalbe raskinuo radni odnos, nakon čega je i odustao od žalbe.

Kada diskriminacija po osnovu stručne spreme proizlazi iz internog akta ili pravilnika o radu⁶⁸³, upućuje se preporuka⁶⁸⁴ upravi javnog preduzeća da pristupi preispitivanju, odnosno izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i pravilnika o radu na način da se utvrde prava i obaveze radnika na ravnopravnoj osnovi, bez diskriminacije, a u skladu s odredbama Zakona o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine i Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine. Preporuka nije ispoštovana, te je o tome obaviješteno gradsko vijeće jedinice lokalne samouprave.

Pojedine žalbe iz radnog odnosa tiču se nejednakih uslova rada i ostvarivanja beneficija, zbog čega radnici osjećaju da su diskriminirani ili da su žrtve mobinga. Zaposleni u zavodu za izvršenje krivičnih sankcija navode⁶⁸⁵ da je dio službenika i namještenika, iako svakodnevno radi u zatvorskom kompleksu (ograničeno kretanje, sigurnosne kontrole, neposredan kontakt sa zatvorenici i povišeni rizici), izuzet iz prava na dodatak na plaću za posebne uslove rada. Prikupljena su izjašnjenja Ministarstva finansija i trezora BiH i Ministarstva pravde BiH te analizirana relevantna regulativa; dostavljen je i nalaz vještaka zaštite na radu kojim se potvrđuje povećana izloženost štetnostima i opasnostima i za administrativna radna mjesta unutar kompleksa. Ombudsmeni su zaključili da različit tretman administrativnog kadra koji radi u istim zatvorskim uslovima predstavlja povredu načela jednakosti i oblik diskriminacije u ostvarivanju prava iz radnog odnosa, budući da se razlika zasniva na formalnoj klasifikaciji radnog mjesta, a ne na stvarnim uslovima rada, pa je upućena preporuka⁶⁸⁶ Vijeću ministara BiH, Ministarstvu pravde BiH i Ministarstvu finansija i trezora BiH da, u okviru svojih ovlaštenja, razmotre i urede uvođenje dodatka na plaću za kategorije zaposlenih u zavodu koji objektivno rade u posebnim uslovima, te tako osiguraju jednak tretman i usklađenost s članom 26. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH i standardima zaštite na radu. Preporuka nije realizovana.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine postupa po žalbama⁶⁸⁷ u kojima se navodi o mobingu obrazlažu premještanjem radnika bez uvažavanja njihovih interesa. U postupku istrage Ombudsmeni uočavaju nedostatak kompromisa između poslodavca i radnika u pogledu premještanja radnika na rad u drugu radnu jedinicu koji može biti prouzrokovan nepostojanjem jasnih pravila ili kriterija kod donošenja ovakvih odluka, kao i odsustvom interne procedure za rješavanje primjedbi unutar radnog kolektiva. Uvažavajući pravo poslodavca ili uprave društva da na najbolji ili najoptimalniji način organizuje rad, Ombudsmeni za ljudska prava podvlače da takva rješenja moraju biti ne samo formalno ispravna, nego i potpuno objektivna i neselektivna, a svako postupanje poduzeto s ciljem što kvalitetnijeg organizovanja procesa rada, ostavljajući eventualne lične animozitete po strani. Odgovornost leži prvenstveno na upravi da kreira radnu okolinu koja smanjuje vjerovatnost diskriminacije ili mobinga i da

⁶⁸³ Ž-BR-06-246/23

⁶⁸⁴ P-138/25

⁶⁸⁵ Ž-SA-06-933/23

⁶⁸⁶ P-1199/25

⁶⁸⁷ Ž-BL-247/25; Ž-BL-06-188/25

promoviše organizaciju koja podržava pravo svih zaposlenih da realizuju svoj maksimum u zdravom radnom okruženju, kao i njihovo pravo da izraze neslaganje ili predlože svoja rješenja u pogledu organizacije i načina obavljanja rada posla. Upućene su preporuke⁶⁸⁸ rukovodiocima da prilikom promjene radnog statusa, uključujući mjesto obavljanja posla, uzmu u obzir interese radnika u mjeri u kojoj je to moguće, u skladu s potrebama organizacije rada i nalazima iz preporuke. Poslodavci u odgovorima navode da će se odluke o premještanju donositi uvažavajući potrebe organizacije rada, često uz pribavljeno mišljenje sindikalne organizacije.

Žalba⁶⁸⁹ koja se odnosi na navodna ograničenja javnog istupanja zaposlenika predstavništva strane privatne kompanije razmatrana je i u kontekstu ograničenja prava na slobodu izražavanja. Utvrđeno je da predstavništva stranih pravnih osoba u BiH, iako zapošljavaju domaće radnike nemaju pravni subjektivitet. Uspostavlja se segment radnih odnosa u kojem domaći radnici nemaju efektivnu mogućnost zaštite, što predstavlja rizik od nejednakog tretmana i posredne diskriminacije. Ombudsmeni su Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH uputili preporuku⁶⁹⁰ da, radi otklanjanja ove praznine, razmotri izmjene Odluke o osnivanju i radu predstavništava stranih lica u BiH i uspostavi jasan mehanizam nadzora i odgovornosti za zaštitu radnih prava zaposlenih u tim subjektima. U toku je praćenje realizacije preporuke.

Posredna diskriminacija može proizaći iz selektivnog odobravanja obavljanja dodatnih aktivnosti državnih službenika, pa je u takvom predmetu⁶⁹¹ upućena preporuka⁶⁹² direktoru Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine da postupanje po zahtjevima državnih službenika za obavljanje dodatnih aktivnosti vrati u zakonske okvire i da iste rješava u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i Odlukom o slučajevima u kojima se može dati odobrenje državnom službeniku da obavlja dodatnu aktivnost. U odgovoru na preporuku navodi se da je Agencija pokrenula aktivnosti na izradi internog pravilnika kojim bi se uredilo obavljanje dodatne djelatnosti zaposlenih, te druga pitanja iz oblasti radnopravnog statusa državnih službenika, a posebno u segmentu zaštite integriteta službe i funkcionisanja institucije.

Ombudsmeni BiH su zaprimili žalbu⁶⁹³ žaliteljice radi zaštite svog radnog mjesta i mobinga. Žaliteljica je učinila vjerojatnim da je poslodavac učinio da se osjeća “nepoželjnom” u svojoj radnoj sredini što je utjecalo na žaliteljicu na način da se osjeća da je poslodavac tretira drugačije u odnosu na druge zaposlenike i stvorilo tjeskobu i stres koji se odrazio negativno na njezino zdravlje, zbog čega je morala zatražiti i ljekarsku pomoć. Zabrinjavajuća je činjenica da na brojne dopise i prijave žaliteljice prema poslodavcu nije bilo reakcije poslodavca, a i sami odgovori Ombudsmenima BiH su neadekvatni. Žaliteljica je pred nadležnim sudom pokrenula parnični postupak radi diskriminacije na radnom mjestu, kao i krivični postupak protiv poslodavca radi nepoštivanja pravomoćne sudske odluke. U okviru nadležnosti ove institucije upućena je preporuka bolnici da u svemu postupi prema rješenju Kantonalnog suda i privremenoj mjeri – rješenju opštinskog suda; da bez odlaganja poduzme sve aktivnosti s ciljem prevladavanja narušenih međuljudskih odnosa, nedostatka profesionalne i kolegijalne

⁶⁸⁸ P-200/25, P-202/25, P-176/25

⁶⁸⁹ Ž-SA-06-96/25

⁶⁹⁰ P-379/25

⁶⁹¹ Ž-SA-06-1045/24

⁶⁹² P-57/25

⁶⁹³ Ž-MO-04-122/24, preporuka broj P-158/25

komunikacije sa žaliteljicom; da poduzme mjere s ciljem implementacije člana 24. stav (4) Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini prema kojem su svi javni organi te ostale pravne osobe dužni u svoje opšte pravne akte, ili kroz posebne pravne akte, regulisati načela i principe jednakog postupanja, te da osiguraju efikasne interne procedure zaštite od diskriminacije. Realizacija preporuke se prati.

U pojedinim predmetima⁶⁹⁴ nije utvrđeno postojanje mobinga ali Ombudsmeni i tada naglašavaju da institucija treba da ima kapacitete da samostalno riješi probleme interno, da temeljito sagleda cjelokupnu situaciju, utvrdi prave uzroke problema, a zatim i mjere koje će se poduzeti, ukoliko smatra da postoje određene povrede. Nesporno je da se određene nesuglasice poslodavca i zaposlenika dešavaju tokom svakog radnog procesa, a to može dovesti do narušenih međuljudskih odnosa i nedostatka komunikacije, pa je zbog toga kod radnika prisutan subjektivan osjećaj kršenja ljudskih prava i degradacije profesionalnog statusa. Ombudsmeni smatraju da je u svim konfliktnim situacijama potrebno izgraditi svijest o priznavanju vlastite odgovornosti za postupke, kako na strani poslodavca, tako i na strani zaposlenika. Nedostatak komunikacije sa zaposlenicima manifestuje se kroz autoritativan odnos poslodavca prema zaposlenicima, gdje se istim ne daje mogućnost da iznesu svoje poteškoće i probleme. U okruženju gdje vlada nepovjerenje, komunikacijski prekid i strah, niti jedna strana ne može biti u prednosti, za obje strane nastaju problemi koji se odražavaju na sam rad, kako poslodavca, tako i zaposlenika, što često utječe na zdravstveno stanje radnika, povredu ličnosti, ali i sam proces i kvalitet rada.

Konačno, ako poslodavac i ima usvojene procedure prevencije, prijave i zaštite od diskriminacije na radnom mjestu, Ombudsmeni ističu da nije dovoljno formalno-pravno uspostaviti procedure, nego osigurati da se u praksi iste efikasno provode i da osiguravaju adekvatnu zaštitu za zaposlenike i prijavitelje diskriminacije.⁶⁹⁵

11.9. Diskriminacija po osnovu članstva u sindikatu

Jedan od osnova diskriminacije je i članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, gdje se naročit oprez primjenjuje u zaštiti radnih prava sindikalnih predstavnika.

U konkretnom predmetu⁶⁹⁶ Instituciji ombudsmena se obratio dugogodišnji radnik entitetskog ministarstva, koji je ujedno obavljao funkciju predsjednika sindikalne organizacije, što po prirodi stvari uključuje javne istupe, kritike i sindikalnu borbu koja se ne poklapa u svakom slučaju sa interesima poslodavca. U postupku istrage predstavljeni su navodi o tome da je podnosilac žalbe isključen iz određenih radnih procesa, kao i da je pokrenuo postupak za zaštitu od uznemiravanja na radu, koji nije doveo do rješavanja spornih situacija, a što je u konačnici kod podnosioca žabe stvorilo dodatni osjećaj kršenja prava i neadekvatnosti ili neobjektivnosti internih mehanizama zaštite. Zbog toga su Ombudsmeni naglasili da odgovornost leži prvenstveno na poslodavcu da kreira radnu okolinu koja smanjuje vjerovatnost diskriminacije ili mobinga i da promovise organizaciju koja podržava pravo svih zaposlenih da realizuju svoj maksimum u zdravom

⁶⁹⁴ Ž-SA-06-382/25

⁶⁹⁵ P-241/25

⁶⁹⁶ Ž-BL-06-745/24

radnom okruženju, ali i njihovo pravo da izraze neslaganje ili predlože svoja rješenja u vlastito ili u ime drugih radnika, koji im za to ukažu povjerenje. Upućena je preporuka⁶⁹⁷ ministarstvu da poduzme sve neophodne mjere na zaštiti podnosioca žalbe od diskriminacije, posebno imajući u vidu njegovu sindikalnu djelatnost kao aktivnost od opšteg značaja, te mu omogući potpunu realizaciju i zaštitu prava koja proizlaze iz radnog odnosa, isključivo u skladu s potrebama optimalne organizacije posla i principom kvaliteta radnika. U odgovoru ministarstva navodi se da je podnosilac žalbe vraćen na prvobitno radno mjesto na kojem se nalazio prije privremenog rasporeda, te da ministarstvo u kontinuitetu omogućava nesmetan rad sindikalne organizacije, o čemu su predstavljeni konkretni podaci.

U slučaju naplate potraživanja od javnog gradskog preduzeća, činjenica da su tražioci izvršenja članovi sindikalne organizacije ni na koji način ih ne smije staviti u nepovoljniji položaj kod redoslijeda naplate. Institucija ombudsmena u takvom predmetu⁶⁹⁸ je uputila preporuku⁶⁹⁹ nadležnoj gradskoj službi da, u okviru budžetskih mogućnosti, poduzme dodatne mjere iz svoje nadležnosti radi planiranja sredstava za isplatu potraživanja radnicima zavoda za prostorno uređenje u narednom budžetskom periodu. Preporuka je uzeta o obzir kod planiranja budžeta za narednu godinu.

11.10. Diskriminacija u dodjeli sredstava iz budžeta

Ombudsmeni su uvažili široko polje slobodne procjene različitim nivoima vlasti kod propisivanja uslova za stipendije. Tako se u predmetima⁷⁰⁰ u kojima se postavlja dobna granica za dodjelu stipendija (npr. 26 godina) ili dodatni bodovi za broj djece kod ostvarivanja prava na subvenciju kamate⁷⁰¹ donosi odluka o neprihvatljivosti ili neosnovanosti žalbe jer takve mjere služe legitimnom cilju - podršci mladim osobama, što je jedna od afirmativnih mjera koje su predviđene odredbama Zakona o zabrani diskriminacije⁷⁰² (čl. 5, Izuzeci od principa jednakog postupanja).

U pogledu ostvarivanja prava na podsticaje u privredi⁷⁰³ postavljanje različitih uslova (od broja zaposlenih do namjene nabavljene opreme ili mašina) ne predstavlja diskriminaciju, jer se nije moglo zaključiti da se bilo koje osobe različito tretiraju na nekom od zabranjenih osnova iz člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije ili po nekom drugom osnovu koji je vezan za lično svojstvo podnosioca žalbe.

11.11. Diskriminacija putem društvenih mreža i vještačke inteligencije

Poseban problem predstavljaju žalbe⁷⁰⁴ koje ukazuju na diskriminaciju, uznemiravanje ili govor mržnje u upotrebi algoritama (vještačke inteligencije) i na društvenim mrežama. Ombudsmeni ukazuju da je potrebno pod hitno poduzeti mjere s ciljem prilagođavanja pravnog okvira, ljudskih i stručnih resursa, kao i metodologije rada s ciljem zaštite ravnopravnosti i osiguranja

⁶⁹⁷ P-86/25

⁶⁹⁸ Ž-BL-06-517/24

⁶⁹⁹ P-177/25

⁷⁰⁰ Ž-SA-06-314/25

⁷⁰¹ Ž-BR-06-383/25

⁷⁰² „Službeni glasnik BiH“, br. 59/09, 66/16;

⁷⁰³ Ž-SA-06-884/25 i Ž-BL-06-423/25

⁷⁰⁴ Ž-SA-06-240/25

jednakog položaja naročito ugroženih grupa, u kontekstu upotrebe vještačke inteligencije. Ukoliko se ne shvati ozbiljnost potrebe poduzimanja urgentnih mjera, postoji bojazan da će Ombudsmeni i dalje nastaviti registrovati ove povrede bez mogućnosti osiguranja efikasne zaštite prava građana.

Postupajući po žalbi⁷⁰⁵ koja se odnosila na uvredljive komentare i širenje predrasuda prema Romima, Ombudsmeni su je prosljedili na nadležno postupanje Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova i Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo. U kontekstu sadržaja spornog komentara, Ombudsmeni su ukazali da se na komentare korisnika društvenih mreža primjenjuju smjernice zajednice konkretne društvene mreže, u ovom slučaju Facebook, te je žaliteljica imala mogućnost prijaviti isti komentar i zatražiti njegovo uklanjanje. U predmetu⁷⁰⁶ u kojem je izostala reakcija nadležnih policijskih organa, povodom neovlaštene objave videosnimka maloljetne osobe na Facebook društvenoj mreži, Ombudsmeni su uputili preporuku⁷⁰⁷ tim organima da hitno poduzmu mjere u saradnji s Agencijom za zaštitu ličnih podataka BiH i nadležnim tužilaštvom, kako bi se pokrenuo postupak uklanjanja snimka s društvenih mreža, uključujući kontakte s upravom Facebooka; da uspostave jasnu internu proceduru za postupanje po prijavama o neovlaštenoj objavi snimaka djece na internetu; te da provode redovne edukacije policijskih službenika o digitalnim pravima djeteta i prepoznavanju oblika digitalnog nasilja. Isto tako, preporučeno je centru za socijalni rad i osnovnoj školi da se aktivno uključe u pružanje psihosocijalne podrške djetetu i porodici te da iniciraju preventivne radionice o sigurnom korištenju interneta i zaštiti od digitalnog nasilja. U izvještajnom periodu, preporuka nije realizovana.

11.12. Ostali oblici diskriminacije

Različiti organi uprave primjenjuju različite kriterije kod određivanja visine naknade za pojedine usluge koje pružaju građanima. Iako su organi uprave samostalni u svom radu, Ombudsmeni ukazuju da takvi kriteriji moraju biti zasnovani na objektivnim okolnostima.

Razmatrana žalba⁷⁰⁸ ukazuje na to da se takse u različitom iznosu naplaćuju za izdavanje uvjerenja iz kazneno-popravnih evidencija ili uvjerenja o nekažnjavanju, zavisno od toga da li će se koristiti u domaćem pravnom saobraćaju ili u inostranstvu. Ombudsmeni su uputili preporuku⁷⁰⁹ kantonalnoj vladi da u skladu sa svojim nadležnostima u zakonodavnom procesu, preispita odredbe o visini administrativne takse. Preporuka nije realizovana.

11.13. Situaciono testiranje

Odredba člana 15. stav (5) Zakona o zabrani diskriminacije, glasi: *“Osoba iz stava (4) ovog člana dužna je obavijestiti ombudsmane za ljudska prava Bosne i Hercegovine o namjeravanoj radnji, osim ako okolnosti to ne dozvoljavaju, kao i da o poduzetoj radnji izvijesti ombudsmana u*

⁷⁰⁵ Ž-SA-06-240/25

⁷⁰⁶ Ž-SA-05-1025/24

⁷⁰⁷ P-90/25

⁷⁰⁸ Ž-BL-06-283/25

⁷⁰⁹ P-283/25

pismenom obliku". Ombudsmeni su registrovali tri takva predmeta,⁷¹⁰ u kojima se predstavnici nevladine organizacije svjesno izlažu diskriminaciji da bi dokazali nejednako postupanje i uputili podnosiocima žalbi na procedure postupanja Institucije ombudsmena.⁷¹¹

11.14. Govor mržnje

U godini izvještavanja registrovana su tri predmeta u kojima je kao potkategorija naznačen govor mržnje. U predmetu⁷¹² u kojem se govor mržnje ogleda u komentarima o ličnosti koji potiču od fizičke osobe, podnosilac žalbe upućen je na Specijalni izvještaj o govoru mržnje u Bosni i Hercegovini i sistemske mjere koje je Institucija ombudsmena preporučila za unapređenje pravnog okvira za borbu protiv govora mržnje. Govor mržnje može se ogledati i u javno istaknutim porukama koje dehumanizuju čitavu zajednicu, na način da se u javnom objektu koji pruža ugostiteljske usluge istakne znak da određene nacije ili grupe nisu dobrodošle.⁷¹³ U konkretnom predmetu, dva puta je upućivan zahtjev za dopunu žalbe, odnosno zahtjev za dostavu objave povodom koje se stranka obratila Ombudsmenima BiH, ali stranka nije dostavila traženo.

U pogledu širenja govora mržnje i dezinformacija putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija potrebno je naglasiti da je Bosna i Hercegovina ratifikacijom pristupila Konvenciji Vijeća Evrope o visokotehnološkom kriminalu i njenom dodatnom protokolu, ali je ona samo djelimično implementirana. Krivičnim zakonima nije propisano nijedno posebno krivično djelo koje se odnosi na zabranjeni govor na internetu. Ombudsmeni za ljudska prava BiH su stava da pitanje kršenja ljudskih prava putem visokotehnoloških aktivnosti predstavlja izazov, ne samo za pravnike i osobe koje se bave zaštitom i promocijom ljudskih prava, već za svaku osobu, a s obzirom da visoke tehnologije ulaze u sve sfere života. Visoke tehnologije dobijaju na značaju kada se koriste za aktivnosti koje dotiču prava pojedinca, posebno kada ulaze u sferu njegovog privatnog života i kada postaju objekat putem kojeg se krši pravo na privatnost ili se ugrožava sigurnost osobe. U preporuci Vijeća Evrope (97) istaknuto je da se u tekstu domaćih zakona i u praksi o govoru mržnje treba napraviti jasna razlika između odgovornosti autora izjave koja predstavlja govor mržnje i odgovornosti medija zbog objavljivanja takve izjave kao dijela njihove misije da prenesu informacije i ideje o pitanjima od javnog interesa. Pretpostavlja se da bi obaveza svakog portala trebala biti poduzimanje dodatnih mjera kako bi se spriječio govor mržnje u komentarima svojih korisnika, i kako bi takve komentare trebao ukloniti bez odlaganja i bez posebnog zahtjeva. U sferi informacionih tehnologija može se zaključiti da postoje manifestacije govora mržnje na nacionalnoj osnovi, vjerskoj osnovi, kao i incidenti usmjereni prema vjerskim simbolima, govor mržnje usmjeren prema osobama koje su pripadnici LGBTI populacije, nacionalnim manjinama, osobama ženskog spola, posebno prisutnim u javnoj sferi.

⁷¹⁰ Ž-BL-05-518/25, Ž-BL-06-791/25 i Ž-SA-06-193/25

⁷¹¹ Pravila postupka Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 104/11;

⁷¹² Ž-BL-06-558/25

⁷¹³ Ž-SA-06-1076/25

11.15. Prevencija nasilja nad ženama

Institucija ombudsmena je povodom tragičnih događaja u Gradačcu i drugim mjestima, a nakon što je prepoznala potrebu sistemskog praćenja i unapređenja okvira za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja, izradila „Specijalni izvještaj o pojavnim oblicima, mehanizmima zaštite i prevencije od nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini“⁷¹⁴ koji je krajem 2025. godine dostavljen izvršnim organima svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini. Izdavanje izvještaja pratila je i promocija s javnim tribinama organizovanim uz podršku Populacijskog fonda UN-a (UNFPA) u Mostaru⁷¹⁵, Banjoj Luci⁷¹⁶ i Tuzli⁷¹⁷, kao i konferencija za novinare u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u Sarajevu⁷¹⁸.

Cilj ovog izvještaja je osigurati razumijevanje problema i pitanja vezanih za položaj osoba izloženih nasilju u porodici u Bosni i Hercegovini, kao jednog od preduslova za osiguranje prava svakoga, a posebno žena na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu, te doprinijeti opštem poboljšanju prava svih osoba da žive slobodno od nasilja.

Izvještaj se fokusira na nasilje nad ženama u porodici, s obzirom na to da rodno zasnovano nasilje može podrazumijevati širok spektar pojmova i oblasti i postoji opasnost da bude preširoko postavljen zadatak s malim konkretnim doprinosom.

Prije svega, obrađen je važeći zakonodavni okvir i analizirano pitanje njegove usklađenosti s Istanbulsom konvencijom i ostalim međunarodnim dokumentima. Razmotreno je pitanje koliko je zadovoljavajuća trenutna zakonska regulativa usljed posljednjih učestalih slučajeva femicida. Ombudsmeni su vodili računa o činjenicama da u javnom diskursu, ali i među pravnim stručnjacima, postoje različiti stavovi da li je ili nije dovoljno zakonski regulisana ova problematika. Nadalje, izvještajem je istražena praksa, odnosno primjena trenutno važeće zakonske regulative, pa su s tim u vezi prikupljene relevantne informacije od nadležnih organa. U izvještaju je predstavljena i analiza sistemskih mjera, usmjerenih na otklanjanje socijalne nesigurnosti žrtava nasilja u porodici, a s ciljem intersekcionalne saradnje. Na osnovu analize i zapažanja, upućene su preporuke entitetskim, kantonalnim organima i Vladi Brčko distrikta BiH:

Da poduzmu efikasne mjere i radnje na dosljednom provođenju međunarodnih standarda o ljudskim pravima, domaćeg zakonodavstva i podzakonskih i opštih akata s ciljem prevencije, zaštite i borbe protiv nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini, a te mjere mogu podrazumijevati: pooštavanje kaznene politike u dijelu koji se odnosi na nasilje u porodici putem izrade nacrtu zakonskih rješenja; davanja većih ovlaštenja policijskim organima ili uvođenja novih tehnologija u procesu nadzora i praćenja nasilnika; edukacije i obuke policijskih službenika i nosilaca pravosudnih funkcija, kampanje podizanja svijesti s ciljem promovisanja mehanizama zaštite i podrške žrtvama, programe podrške i finansiranja sigurnih kuća, usvajanje Protokola o postupanju u slučaju nasilja u porodici, Programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici te Akcijskih planova za realizaciju Programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici; formiranje koordinacijskog tijela za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici u kojem bi bili zastupljeni predstavnici pravosuđa, policije, organa socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstvene

⁷¹⁴ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Download.aspx?id=386&lang=BS>

⁷¹⁵ 01.12.2025. godine;

⁷¹⁶ 03.12.2025. godine;

⁷¹⁷ 04.12.2025. godine;

⁷¹⁸ 15.12.2025. godine;

zaštite, te po mogućnosti predstavnici medija, nevladinih organizacija i drugi eksperti ovisno o potrebama i mogućnostima.

U ostalim predmetima koji se mogu klasifikovati kao nasilje nad ženama ili nasilje u porodici, Ombudsmeni su zahtijevali osiguranje podrške žrtvama nasilja putem sigurne kuće na području Brčko distrikta BiH,⁷¹⁹ tražili informacije od nadležnog tužilaštva o poduzetim mjerama po prijavi nasilja u porodici,⁷²⁰ informacije o poduzetim mjerama i radnjama od ustanova socijalne zaštite i obrazovne ustanove u slučaju maloljetnog djeteta,⁷²¹ ili su prosljedili prijavu Regulatornoj agenciji za komunikacije u slučaju govora mržnje u medijima protiv osobe ženskog spola.⁷²²

11.16. Prava nacionalnih i vjerskih manjina

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije jedan je od osnovnih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima koji obavezuje države-potpisnice da ukinu rasnu diskriminaciju i poštuju jednakost svih ljudi bez obzira na rasu, boju kože, porijeklo ili etničku pripadnost. Slijedeći obaveze preuzete ratifikacijom Bosna i Hercegovina je donijela Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH koji propisuje niz prava koja vlasti u BiH trebaju osigurati manjinama čime je u značajnoj mjeri uspostavljen okvir unutar kojeg se trebaju razvijati institucionalni mehanizmi i procedure koje će osigurati stvarni pristup prihvaćenim pravima. Zakoni o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina na nivou države, entiteta i kantona propisuju niz prava koja organi vlasti trebaju osigurati manjinama, uključujući pravo na jezik, informisanje, osiguranje uživanja ekonomsko-socijalnih prava, te učešće u organima vlasti.

U 2025. godini, Ujedinjene nacije su kroz mehanizam Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) uputile Bosni i Hercegovini niz preporuka koje se tiču prava nacionalnih manjina.⁷²³ Između ostalog, preporučeno je osiguranje jednakosti i nediskriminacije i veća participacija nacionalnih manjina u vlasti, putem implementacije preporuka Evropskog suda za ljudska prava i izmjene izbornog zakonodavstva. Zapažanja Evropske komisije iz Izvještaja o Bosni i Hercegovini za 2025. godinu korespondiraju s ovim preporukama zbog čega bi *Vijeća nacionalnih manjina trebala proaktivno razvijati praktične, političke i zakonodavne inicijative kako bi se ova situacija poboljšala*. Navodi se da bi trebalo poboljšati pravni i institucionalni okvir o pravima Roma, i ukazuje da se žene pripadnice nacionalnih manjina, posebno Romkinje i žene u ruralnim područjima, suočavaju s dodatnom diskriminacijom i preprekama u pristupu uslugama, izbjegavanju nasilja te preuzimanju vidljivih i vodećih uloga.⁷²⁴

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine cijene da je obaveza svih nivoa vlasti kontinuirano raditi kako bi se postigla veća uključenost pripadnika nacionalnih manjina u javne poslove, zbog čega se moraju osigurati inkluzivne konsultacije s organizacijama manjina prilikom izrade zakona i politika koji utječu na njihovu ravnopravnost i prava.

⁷¹⁹ Ž-BR-06-74/24, P- 314/25

⁷²⁰ Ž-BL-06-640/24

⁷²¹ Ž-BL-06-132/25

⁷²² Ž-BL-06-784/24

⁷²³ Generalna skupština Ujedinjenih naroda Vijeće za ljudska prava, Radna grupa za Univerzalni periodični pregled, 16. juni-11. juli 2025. godine;

⁷²⁴ SWD (2025) 751 final, od 04. 11. 2025. godine;

Tokom 2025. godine Institucija ombudsmena zaprimila je tri žalbe koje se referišu na pripadnike nacionalnih manjina: zbog povrede prava djece,⁷²⁵ pitanja vlasništva⁷²⁶ te iseljenja i predaje stana u posjed⁷²⁷. U pogledu dostavljenih žalbenih navoda Ombudsmeni nisu ocijenili osnovanim upućivanje preporuke označenim odgovornim organima.

⁷²⁵ Ž-BR-03-107/25

⁷²⁶ Ž-SA-05-1046/25

⁷²⁷ Ž-SA-08-783/25

XII. SARADNJA S ORGANIMA I INSTITUCIJAMA, ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA I CIVILNIM SEKTOROM

12.1. Saradnja s organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini

Institucije vlasti u Bosni i Hercegovini dužne su osigurati građanima efikasnu primjenu i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine, u okviru ustavnog i zakonskog mandata, predstavljaju ključni institucionalni mehanizam komunikacije između građana i organa vlasti, te nezavisni korektiv u postupanju javne uprave. Kvalitet saradnje s institucijama vlasti neposredno utječe na mogućnost rješavanja pojedinačnih predmeta, ali i na identifikaciju i otklanjanje sistemskih problema u ostvarivanju ljudskih prava.

Mandat Ombudsmena Bosne i Hercegovine od posebnog je značaja jer obuhvata prevenciju kršenja ljudskih prava, promociju međunarodnih standarda koje je Bosna i Hercegovina preuzela ratifikacijom međunarodnih ugovora, kao i davanje preporuka za unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira, uključujući donošenje administrativnih i drugih mjera radi njihove pune implementacije.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su intenzivnu saradnju s institucijama zakonodavne i izvršne vlasti na državnom, entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou. U tom kontekstu, saradnja je obuhvatila komunikaciju s Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine, uključujući Zajedničku komisiju za ljudska prava, Dom naroda i Predstavnički dom, u okviru kojih su razmatrani godišnji i specijalni izvještaji Institucije ombudsmena, kao i pitanja od značaja za funkcionisanje Institucije, uključujući budžetska i organizaciona pitanja.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su i u radu entitetskih zakonodavnih organa, uključujući Narodnu skupštinu Republike Srpske, Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Dom naroda kao i u radu odbora i komisija nadležnih za ljudska prava, unutrašnju politiku, sigurnost i društveni nadzor. Na ovim sjednicama razmatrani su godišnji i tematski izvještaji Institucije ombudsmena, realizacija preporuka, te institucionalni odgovor nadležnih organa na utvrđene povrede ljudskih prava.

Saradnja s izvršnom vlašću tokom 2025. godine ostvarena je kroz sastanke i razgovore s Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, entitetskim vladama, kantonalnim vladama i resornim ministarstvima, uključujući oblasti obrazovanja, rada i socijalne politike, zdravstva, unutrašnjih poslova, evropskih integracija i komunalnih djelatnosti. Tokom ovih aktivnosti razmatrana su pitanja radno-socijalnih prava, prava zaposlenih u obrazovanju, funkcionisanja sistema socijalne i zdravstvene zaštite, kao i postupanja organa uprave u predmetima po žalbama građana.

Na lokalnom nivou, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su saradnju s opštinskim i gradskim vlastima, uključujući gradove i opštine Sarajevo, Doboj, Sanski Most, Travnik i druge jedinice lokalne samouprave, kroz razgovore s načelnicima, gradonačelnicima, predsjedavajućim

opštinskih vijeća i rukovodiocima javnih ustanova. Posebna pažnja posvećena je predmetima formiranim po žalbama građana, kao i mogućnostima unapređenja saradnje s ciljem efikasnije zaštite ljudskih prava na lokalnom nivou.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine nastavili su saradnju s centrima za socijalni rad, policijskim organima i drugim javnim institucijama, s ciljem jačanja međuinstitucionalne koordinacije u zaštiti prava djece, osoba s invaliditetom i drugih ranjivih kategorija stanovništva. Kroz ove aktivnosti razmatrana su pitanja primjene zakona, nadležnosti i odgovornosti, te potreba za unapređenjem prakse u postupanju prema građanima.

Kroz kontinuirani dijalog s institucijama vlasti, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine doprinijeli su unapređenju međusobnog razumijevanja, razmjeni informacija i jačanju odgovornosti, s ciljem osiguravanja efikasnije zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda u Bosni i Hercegovini.

12.2. Saradnja sa zakonodavnim organima

Saradnja sa zakonodavnim organima predstavlja jedan od ključnih segmenata djelovanja Ombudsmena Bosne i Hercegovine, imajući u vidu da zakonodavna vlast ima centralnu ulogu u kreiranju normativnog okvira za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava. Kroz redovan dijalog sa parlamentarnim organima na svim nivoima vlasti, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine doprinose unapređenju javnih politika i promociji sistemskog pristupa rješavanju uočenih povreda ljudskih prava.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine aktivno su učestvovali u radu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, prije svega kroz sjednice Zajedničke komisije za ljudska prava, Doma naroda i Predstavničkog doma. U okviru ovih aktivnosti razmatrani su Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, Prateći izvještaj o stanju u ustanovama za smještaj osoba sa intelektualnim i mentalnim teškoćama u Bosni i Hercegovini, kao i Specijalni izvještaj o sprečavanju rizika apatridije u Bosni i Hercegovini. Parlamentarna rasprava o ovim dokumentima omogućila je sagledavanje stanja ljudskih prava iz perspektive zakonodavne vlasti, te ukazala na potrebu jačanja odgovornosti nadležnih organa u postupanju po preporukama Ombudsmena.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su i u radu Komisije za finansije i budžet Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, gdje su razmatrana pitanja finansijskih i organizacionih pretpostavki za rad Institucije ombudsmena, uključujući planiranje budžeta i osiguravanje adekvatnih uslova za nesmetano obavljanje mandata.

Na entitetskom nivou, tokom 2025. godine, ostvarena je saradnja sa Domom naroda i Predstavničkim domom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, uključujući učešće na sjednicama klubova izaslanika bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda, kao i na tematskoj sjednici Predstavničkog doma posvećenoj postupanju nadležnih organa po preporukama Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Ove aktivnosti omogućile su direktan

dijalog sa zakonodavcima o izazovima u implementaciji preporuka, kao i razmjenu informacija o institucionalnim i normativnim preprekama u zaštiti ljudskih prava.

U Republici Srpskoj Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su u radu Odbora jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske - Odbora za predstavke, prijedloge i društveni nadzor, u okviru kojeg je razmatran Godišnji izvještaj Institucije ombudsmena, kao i pitanja u vezi s realizacijom preporuka i jačanjem parlamentarnog nadzora nad radom organa uprave.

Parlamentarni dijalog tokom 2025. godine obuhvatio je i saradnju s Odborom za unutrašnju politiku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine gdje su razmatrana pitanja od značaja za unapređenje normativnog okvira i administrativne prakse, uključujući inicijative Ombudsmena usmjerene na unapređenje funkcionisanja institucija i zaštite prava građana.

Kroz kontinuirano učešće u parlamentarnim raspravama, sjednicama komisija i odbora Ombudsmeni Bosne i Hercegovine nastavili su jačati svoju ulogu kao nezavisni savjetodavni mehanizam, doprinoseći razvoju zakonodavnih rješenja i javnih politika koje su utemeljene na međunarodnim standardima ljudskih prava i stvarnim potrebama građana Bosne i Hercegovine.

12.3. Promocija ljudskih prava i saradnja s akademskom zajednicom

Promocija ljudskih prava i jačanje svijesti o njihovom značaju predstavljaju važan segment djelovanja Ombudsmena Bosne i Hercegovine, posebno u kontekstu prevencije kršenja prava i izgradnje dugoročnih kapaciteta za njihovu zaštitu. Kroz saradnju s akademskom zajednicom, obrazovnim institucijama i stručnim organizacijama, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine nastavili su doprinositi razvoju kulture ljudskih prava, unapređenju znanja i jačanju uloge nezavisnih institucija u društvu.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su saradnju sa univerzitetima i visokoškolskim ustanovama u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru, uključujući univerzitete i fakultete iz oblasti prava, društvenih i humanističkih nauka. U okviru ove saradnje organizovana su predavanja, stručne prezentacije i učešća na akademskim skupovima, tokom kojih su razmatrana pitanja praktične primjene zakonskog okvira za zaštitu ljudskih prava, slobode pristupa informacijama, zabrane diskriminacije i uloge Institucije ombudsmena u zaštiti prava građana.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su i u stručnim edukacijama i treninzima namijenjenim državnim službenicima i službenicima zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine, s ciljem jačanja administrativnih kapaciteta i razumijevanja mehanizama post-zakonodavnog nadzora, odgovornosti organa uprave i primjene preporuka Ombudsmena u praksi. Ove aktivnosti doprinijele su unapređenju profesionalnih standarda i boljoj saradnji između Institucije ombudsmena i organa javne uprave.

U okviru promotivnih aktivnosti Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su na konferencijama, panel-diskusijama i javnim događajima posvećenim borbi protiv diskriminacije, zaštiti prava djece i mladih, pravima osoba s invaliditetom, rodnoj ravnopravnosti i slobodi

izražavanja. Posebna pažnja posvećena je pitanjima zaštite prava djece, uključujući saradnju s obrazovnim ustanovama i organizacijama koje djeluju u oblasti dječijih prava, kao i aktivnostima usmjerenim na jačanje svijesti mladih o mehanizmima zaštite ljudskih prava.

Kroz saradnju s akademskom zajednicom i učešće u edukativnim i promotivnim aktivnostima, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine nastavili su jačati svoju savjetodavnu i edukativnu ulogu, doprinoseći razvoju informisanog i odgovornog društva utemeljenog na poštivanju ljudskih prava i vladavine prava.

12.4. Saradnja s međunarodnim organizacijama i institucijama

Međunarodna saradnja predstavlja sastavni dio mandata Ombudsmena Bosne i Hercegovine, imajući u vidu obaveze države preuzete ratifikacijom međunarodnih ugovora iz oblasti ljudskih prava, kao i ulogu Institucije u praćenju njihove primjene na nacionalnom nivou. Kroz kontinuiranu saradnju s međunarodnim organizacijama, diplomatsko-konzularnim predstavništvima i međunarodnim mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine nastavili su doprinostiti unapređenju standarda ljudskih prava i jačanju međunarodne vidljivosti Institucije.

Tokom 2025. godine ostvarena je intenzivna saradnja sa sistemom Ujedinjenih nacija, uključujući Ured rezidentne koordinatorice Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini, Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA), kao i Ured visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR). Saradnja je obuhvatila učešće u dijalozima, konsultacijama i zajedničkim aktivnostima u oblasti zaštite prava osoba s invaliditetom, rodno zasnovanog nasilja, prava branilaca ljudskih prava, nematerijalnih reparacija i prevencije diskriminacije.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom godine ostvarili su i direktan dijalog sa specijalnim izvjestiocima i ekspertima Ujedinjenih nacija, s ciljem razmjene informacija o pravnom okviru zaštite ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, identifikacije ključnih izazova u praksi, te dokumentovanja navoda o kršenjima ljudskih prava. Ove aktivnosti doprinijele su jačanju saradnje između nacionalnih i međunarodnih mehanizama zaštite ljudskih prava.

Značajan segment međunarodne saradnje odnosio se i na saradnju sa Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini, Visokim komesarijatom OSCE-a za nacionalne manjine, kao i na učešće u stručnim raspravama i prezentacijama posvećenim pitanjima prava nacionalnih manjina, zaštite okoliša, pristupa informacijama i jačanju uloge nezavisnih institucija u demokratskim društvima.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su i u aktivnostima u organizaciji Vijeća Evrope i Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, uključujući projekte usmjerene na borbu protiv diskriminacije, unapređenje obrazovnog sistema, zaštitu socio-ekonomskih prava i jačanje institucionalnih kapaciteta u procesu evropskih integracija. Posebna pažnja posvećena je praćenju implementacije preporuka međunarodnih mehanizama, uključujući Univerzalni periodični pregled, te jačanju dijaloga između domaćih institucija i međunarodnih partnera. Nadalje, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine učestvovali su na

sastancima Upravnog i Savjetodavnog odbora projekata realizovanih u okviru Zajedničkog programa Evropske unije i Vijeća Evrope – Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku, čime je osigurano kontinuirano institucionalno praćenje reformskih procesa, razmjena stručnih iskustava te doprinos unapređenju standarda zaštite ljudskih prava i inkluzivnih javnih politika u Bosni i Hercegovini.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su i saradnju s diplomatsko-konzularnim predstavništvima akreditovanim u Bosni i Hercegovini, kroz učešće na prijemima, sastancima i panel-diskusijama posvećenim aktuelnim pitanjima iz oblasti ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih standarda. Ova saradnja doprinijela je razmjeni informacija, jačanju međusobnog razumijevanja i podršci reformskim procesima u Bosni i Hercegovini.

Kroz međunarodnu saradnju i učešće u procesima izvještavanja, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine nastavili su jačati ulogu Institucije kao relevantnog i pouzdanog partnera međunarodnim organizacijama, te doprinositi unapređenju zaštite ljudskih prava u skladu s međunarodnim standardima i obavezama Bosne i Hercegovine.

12.5. Saradnja s mrežama nacionalnih institucija za ljudska prava

Saradnja s mrežama nacionalnih institucija za ljudska prava predstavlja važan segment institucionalnog djelovanja Ombudsmena Bosne i Hercegovine, posebno u kontekstu jačanja nezavisnosti, kapaciteta i međunarodne prepoznatljivosti nacionalnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava. Kroz aktivno učešće u radu ovih mreža Ombudsmeni Bosne i Hercegovine osiguravaju kontinuiranu razmjenu znanja i iskustava, praćenje razvoja međunarodnih standarda, te usklađivanje domaće prakse sa savremenim evropskim i globalnim trendovima u oblasti zaštite ljudskih prava.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine aktivno su učestvovali u radu međunarodnih i evropskih mreža nacionalnih institucija za ljudska prava, uključujući Evropsku mrežu nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI), Globalni savez nacionalnih institucija za ljudska prava (GANHRI) i Evropsku mrežu tijela za ravnopravnost (EQUINET). Učešće u aktivnostima ovih mreža obuhvatilo je radne grupe, tematske sastanke, webinare, konferencije i forume liderstva, tokom kojih su razmatrana pitanja jačanja institucionalne nezavisnosti, efikasnosti postupanja, zabrane diskriminacije, zaštite ranjivih grupa, kao i uloge nacionalnih institucija za ljudska prava u kontekstu savremenih društvenih i političkih izazova. Pored navedenog, Ombudsmeni BiH su kroz međunarodnu saradnju i bilateralne kontakte razmjenjivali iskustva i primjere dobre prakse sa srodnim institucijama, s ciljem unapređenja metodologije postupanja u predmetima, jačanja standarda etičkog upravljanja i modernizacije rada institucije. U tom kontekstu, ostvareni su kontakti i razgovori s institucijama ombudsmena u regionu i šire, uključujući i učešće u aktivnostima Asocijacije mediteranskih ombudsmena, tokom kojih su razmatrani regionalni izazovi i strateška opredjeljenja, te mogućnosti primjene tehnoloških inovacija u zaštiti prava građana i podršci ranjivim grupama.

Saradnja na nivou regiona Jugoistočne Evrope ostvarena je kroz aktivno učešće Ombudsmena Bosne i Hercegovine u radu regionalnih mreža i stručnih foruma, uključujući Mrežu tijela za

jednakost Jugoistočne Evrope, Mrežu nacionalnih preventivnih mehanizama Jugoistočne Evrope (SEE NPM Network), kao i Mrežu institucija nadležnih za slobodu pristupa informacijama i zaštitu privatnosti.

Razmatrana su pitanja primjene relevantnih zakonskih okvira i praktičnih izazova u ostvarivanju prava na pristup informacijama od javnog značaja, uz razmjenu iskustava u provođenju propisa u oblasti zaštite privatnosti, kao i mogućnosti unapređenja transparentnosti i odgovornosti javnih institucija kroz jačanje regionalne saradnje i dijaloga.

Posebna pažnja posvećena je i razmatranju pitanja zaštite prava osoba lišenih slobode kroz rad Mreže nacionalnih preventivnih mehanizama Jugoistočne Evrope, pri čemu su razmijenjena iskustva o izazovima u radu preventivnih mehanizama, uključujući pitanja prisilne hospitalizacije u krivičnim i građanskim postupcima, kao i primjere dobre prakse u oblasti preventivnog nadzora nad mjestima lišenja slobode.

Također, kroz regionalne konferencije tijela za jednakost Jugoistočne Evrope dodatno je naglašena važnost jačanja saradnje između institucija za jednakost i organizacija civilnog društva, uz razmjenu znanja i najboljih praksi te razvoj zajedničkih inicijativa usmjerenih na unapređenje zaštite od diskriminacije i promociju jednakosti u regionu.

Poseban značaj imalo je učešće Ombudsmena Bosne i Hercegovine u regionalnim i međunarodnim stručnim raspravama posvećenim razmjeni dobrih praksi između nacionalnih institucija za ljudska prava, uključujući pitanja migracija i azila, biznisa i ljudskih prava, zaštite okoliša, pristupa pravdi i jačanja mehanizama odgovornosti javne vlasti. Kroz ove aktivnosti Ombudsmeni Bosne i Hercegovine imali su mogućnost da doprinesu zajedničkim inicijativama i stavovima mreža nacionalnih institucija za ljudska prava, te da prenesu iskustva i izazove iz domaćeg konteksta na međunarodni nivo.

Učešće u radu Mreža nacionalnih institucija za ljudska prava tokom 2025. godine doprinijelo je i jačanju institucionalnih kapaciteta Ombudsmena Bosne i Hercegovine, unapređenju metodologije rada, kao i boljem pozicioniranju Institucije u regionalnim i međunarodnim okvirima zaštite ljudskih prava. Kroz ove oblike saradnje dodatno je osnažena uloga Ombudsmena Bosne i Hercegovine kao nezavisnog i relevantnog aktera u sistemu zaštite ljudskih prava, utemeljenog na principima nezavisnosti, pluralizma, odgovornosti i poštovanja ljudskog dostojanstva.

12.6. Saradnja s organizacijama civilnog društva

Saradnja s organizacijama civilnog društva predstavlja važan segment djelovanja Ombudsmena Bosne i Hercegovine, posebno u kontekstu identifikacije problema s kojima se građani suočavaju u svakodnevnom ostvarivanju svojih prava, kao i u prepoznavanju sistemskih nedostataka u radu institucija vlasti. Organizacije civilnog društva, kroz neposredan rad s građanima i ranjivim kategorijama stanovništva, predstavljaju značajan izvor informacija o stvarnom stanju ljudskih prava na terenu i važan partnerski resurs u promociji i zaštiti ljudskih prava.

Tokom 2025. godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su sadržajnu i kontinuiranu saradnju s organizacijama civilnog društva koje djeluju u oblastima zaštite prava žena, djece, osoba s invaliditetom, migranata, novinara i drugih ranjivih grupa. Saradnja je ostvarivana kroz sastanke, konsultacije, učešće u javnim raspravama, panel-diskusijama i konferencijama, s ciljem razmjene informacija, unapređenja međusobnog razumijevanja i jačanja institucionalnog odgovora na uočene povrede ljudskih prava.

U oblasti zaštite prava žena i borbe protiv rodno zasnovanog nasilja, saradnja je ostvarena s organizacijama kao što su Fondacija Udružene žene, Centar ženskih prava i Vive Žene, CURE, Sarajevski otvoreni centar kroz razmjenu informacija o položaju žena, izazovima u primjeni zakonskog okvira i potrebi jačanja institucionalne zaštite žrtava nasilja.

Saradnja u oblasti prava djece i zaštite djece bez roditeljskog staranja ostvarena je s organizacijama kao što su Save the Children i SOS Dječija sela, posebno u kontekstu pitanja institucionalne brige, alternativne zaštite i zaštite djece u riziku, uključujući djecu migrante i djecu bez pratnje.

U oblasti slobode izražavanja, sigurnosti novinara i prava na pristup informacijama, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ostvarili su saradnju s organizacijama BH novinari i BIRN BiH, Centar za istraživačko novinarstvo, Transparency International i brojne druge kroz razmjenu informacija o pritiscima na novinare, slobodi medija i institucionalnim mehanizmima zaštite.

Saradnja je ostvarena i s organizacijama koje djeluju u oblasti prava migranata i tražilaca azila, uključujući Vaša prava, kao i s organizacijama aktivnim u oblasti borbe protiv diskriminacije i unapređenja ravnopravnosti, poput Transparency International BiH i AIRE Centre u okviru regionalnih inicijativa.

Kroz saradnju s organizacijama civilnog društva Ombudsmeni Bosne i Hercegovine tokom 2025. godine dodatno su unaprijedili participativni pristup u zaštiti ljudskih prava, koristeći informacije i saznanja s terena u formulisanju preporuka nadležnim organima vlasti i jačanju institucionalnog odgovora na uočene povrede ljudskih prava. Ovaj oblik saradnje predstavlja važan dopunski mehanizam institucionalnom djelovanju Ombudsmena Bosne i Hercegovine i doprinosi jačanju povjerenja između građana, civilnog društva i institucija vlasti.

12.7. Pregled aktivnosti Ombudsmena

VRSTA AKTIVNOSTI	SUBJEKT S KOJIM JE SASTANAK ODRŽAN	DATUM I MJESTO ODRŽAVANJA	NOSILAC AKTIVNOSTI	Tema sastanka
Saradnja s organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini	Predsjednik Vijeća za osobe s invaliditetom Bosne i Hercegovine	08.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor na temu funkcionisanja Vijeća za osobe s invaliditetom Bosne i Hercegovine; Razmjena informacija o dosadašnjim aktivnostima i nalazima iz Izvještaja o pravima osoba s invaliditetom;
	Premijerka Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona	16.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor o pravima prosvjetnih radnika i aktivnostima Vlade; Pitanja saradnje i ljudskih prava u HNK;
	Ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona	16.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor o pravima prosvjetnih radnika i aktivnostima Vlade; Pitanja saradnje i ljudskih prava u HNK;
	Sindikat osnovnog i srednjeg obrazovanja Hercegovačko-neretvanskog kantona	16.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor na temu pitanja radno-socijalnih prava nastavnika i zaposlenih u obrazovanju
	Muftijstvo Mostarsko	16.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor o položaju vjerskih zajednica i pravima vjernika; Dijalog o međureligijskoj saradnji i zaštiti prava vjerskih zajednica u društvu;
	Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine	22.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razmatranje Specijalnog izvještaja u vezi sa sprečavanjem rizika apatridije u Bosni i Hercegovini
	Federalna ministrica obrazovanja i nauke	24.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor o pitanjima od značaja za obrazovni sistem u Federaciji BiH i međusobnoj saradnji
	Jevrejska opština Banja Luka, Jevrejski kulturni centar <i>Aire Livne</i> i Društvo srpsko-jevrejskog prijateljstva	26.01.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Memorijalna akademija povodom Dana sjećanja na žrtve Holokausta
	Direktor Centra za socijalni rad Ljubuški	28.01.2025. godine, Ljubuški	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovor o ulozi centara za socijalni rad u ostvarivanju prava ranjivih kategorija stanovništva i međusobnoj budućoj saradnji
	Ministar unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona	28.01.2025. godine, Ljubuški	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovor o pitanjima saradnje iz nadležnosti i djelokruga funkcionisanja i rada dvije institucije
	Premijerka Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona	29.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovor o pravima prosvjetnih radnika i aktivnostima Vlade; Pitanja saradnje i ljudskih prava u HNK;

Ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona	29.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovor o pravima prosvjetnih radnika i aktivnostima Vlade; Pitanja saradnje i ljudskih prava u HNK;
Direkcija za evropske integracije BiH	30.01. 2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Radionica za jačanje administrativnih kapaciteta i vještina državnih službenika uključenih u pregovore o pristupanju BiH EU
PFBiH, Dom naroda, Komisija za ljudska prava i slobode	30.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razmatranje preporuka Institucije ombudsmena BiH
KPZ posjete	04.-05.02.2025. godine u Orašju i Tuzli	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Utvrđivanje stanja ljudskih prava osoba lišenih slobode u ustanovama i razgovori sa osuđenima po čijim žalbama su registrovani predmeti u Instituciji
KPZ posjeta	12.02.2025. godine, Vojkovići	Ombudsmeni BiH	Razgovor o značajnim pitanjima vezanim za rad i funkcionisanje Zavoda i dosadašnjoj saradnji; Obilazak zatvorskih prostora za smještaj pritvorenika i zatvorenika;
IDDEEA	13.-14.02.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Konferencija se bavi digitalnom transformacijom javne uprave, razvojem eUprave i njenim utjecajem na poslovni rast i EU integracije.
JU Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida Republike Srpske	20.02.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovor o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, dosadašnjim rezultatima Fonda i jačanju saradnje s ciljem unapređenja zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom
Grad Sarajevo, u saradnji s Općinom Centar Sarajevo	02.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Konferencija je bila posvećena borbi protiv diskriminacije, s fokusom na djecu i mlade s Downovim sindromom te promociji jednakosti, inkluzije i poštivanja različitosti.
Predsjedavajući Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara BiH	14.3.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovor o jačanju saradnje i unapređenju postupka rješavanja žalbi radi efikasnije zaštite prava građana
Direktor Centra za socijalni rad Grude	18.03.2025. godine, Grude	Ombudsmenka Nives Jukić	Sastanak je bio posvećen jačanju zaštite ljudskih prava djece i razmjeni iskustava između Centra za socijalni rad i Institucije ombudsmena.

Sjednica Kluba delegata hrvatskog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	20.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o pitanjima Dnevnog reda 17. sjednice Doma naroda Parlamenta Federacije BiH.
Sjednica Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	20.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o pitanjima Dnevnog reda 17. sjednice Doma naroda Parlamenta Federacije BiH.
Sjednica Kluba delegata srpskog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	20.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o pitanjima Dnevnog reda 17. sjednice Doma naroda Parlamenta Federacije BiH.
Sjednica Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	20.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razmatranje Specijalnog izvještaja <i>Analiza realizacije preporuka Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine</i>
Predstavnik Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine	20.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razgovarano je o jačanju saradnje između Ombudsmena, UN-a i Agencije za statistiku BiH radi promocije ljudskih prava, boljeg prikupljanja podataka i mogućeg potpisivanja smjernica o saradnji.
Predstavnici Centra za socijalni rad i Policijske stanice u Sanskom Mostu	27.03.2025. godine, Sanski Most	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o jačanju saradnje Centra za socijalni rad i Policijske stanice s Ombudsmenom radi unapređenja socijalne zaštite i zaštite prava ranjivih grupa, posebno djece.
Načelnik Općine i predsjedavajući Općinskog vijeća Sanski Most	27.03.2025. godine, Sanski Most	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o aktuelnoj situaciji u općini Sanski Most, ostvarivanju prava građana i jačanju saradnje općinskih vlasti s Institucijom ombudsmena.
Rektor Univerziteta u Sarajevu	28.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o saradnji Univerziteta u Sarajevu i Ombudsmena s akcentom na promociju ljudskih prava i edukaciju studenata o ljudskim pravima i jačanje svijesti mladih o ovoj temi.
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske	04.04.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o obilježavanju Dana policije Republike Srpske i centralnoj svečanosti održanoj u organizaciji MUP-a RS u Banjoj Luci.
Sjednica Zajedničke komisije za ljudska prava PSBiH	14.04.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razmatranje zahtjeva Institucije ombudsmena BiH za dodatnim kancelarijskim prostorom

	Federalni ministar rada i socijalne politike	21.04.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o pitanjima iz oblasti socijalne zaštite, predmetima u radu Institucije ombudsmena BiH i unapređenju saradnje sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike.
	Sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH	24.04.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razmatranje Pratećeg izvještaja o stanju u ustanovama za smještaj osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama u Bosni i Hercegovini i Specijalnog izvještaja u vezi sa sprečavanjem rizika apatridije u Bosni i Hercegovini
	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Zajednička komisija za ljudska prava PSBIH u saradnji s Udruženjem slijepih Kantona Sarajevo i Informativnim centrom za osobe s invaliditetom <i>Lotos</i> iz Tuzle u okviru projekta <i>Kreiranje politika u Bosni i Hercegovini uz poštivanje ljudskih prava i prava osoba s invaliditetom</i>	14.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o položaju i pravima osoba s invaliditetom u pravnom sistemu BiH te obavezama države prema Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom.
	Posjeta KPZ	15.05.2025. godine, Busovača	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Upoznavanje sa ostvarivanjem prava osoba lišenih slobode u KPZ Busovača, razgovor sa direktorom o saradnji i tekućim pitanjima ustanove, te sastanci sa osuđenim osobama čije su žalbe registrovane u Instituciji ombudsmena
	Sjednica Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine	28.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razmatranje Godišnjeg izvještaja o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2024. godinu
	Sjednica Komisije za finansije i budžet Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine	28.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Pitanja u vezi s osiguravanjem uslova za funkcionisanje Institucije ombudsmena u skladu s njenim mandatom
	Sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.	29.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razmatranje Pratećeg izvještaja o stanju u ustanovama za smještaj osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama u Bosni i Hercegovini i Specijalnog izvještaja u vezi sa sprečavanjem rizika apatridije u Bosni i Hercegovini
	Sjednica Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH	12.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razmatranje Godišnjeg izvještaja o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2024. godinu

	Sjednica Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH	24.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Tematska sjednica <i>Postupanje nadležnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine po preporukama ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine</i>
	Gradonačelnik Grada Doboja	02.07.2025. godine, Dboj	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o stanju ljudskih prava u gradu Doboju, predmetima formiranim po žalbama građana i unapređenju međusobne saradnje.
	Sjednica Odbora za predstave, prijedloge i društveni nadzor Republike Srpske	03.07.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razmatran je Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2024. godinu.
	Direktor KPZ poluotvorenog tipa Sarajevo	03.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Svečano otvaranje dijela novoizgrađenog kompleksa pritvorske jedinice Kazneno-popravnog zavoda poluotvorenog tipa Sarajevo
	Federalni ministar zdravstva	09.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o saradnji između Institucije ombudsmena i Federalnog ministarstva zdravstva, aktuelnim problemima u oblasti zdravstvene zaštite i žalbama građana zbog povreda prava iz ove oblasti.
	Direktor Instituta za medicinsko vještačenje zdravstveno stanja	09.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o pitanjima zajedničkog interesa u oblasti zdravstvene zaštite, posebno u vezi s primjenom podzakonskih akata u postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja i o mogućnostima međusobne saradnje u najboljem interesu građana.
	Sjednica NSRS	09.07.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razmatranje Godišnjeg izvještaja o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2024. godinu
	Memorijalni centar Potočari	11.07.2025. godine, Srebrenica	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Obilježavanje 30. godišnjice genocida nad Bošnjacima
	Sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH	17.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razmatranje Pratećeg izvještaja o stanju u ustanovama za smještaj osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama u Bosni i Hercegovini i Specijalnog izvještaja u vezi sa sprečavanjem rizika apatridije u Bosni i Hercegovini
	Vrhbosanski nadbiskup metropolita	21.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o aktuelnim temama i izazovima s kojima se suočavamo na nivou pojedinca, porodice, lokalne zajednice, ali i u cjelokupnom društvu.

Ministrica za odgoj i obrazovanje KS	18.08.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o saradnji između Institucije ombudsmena i Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, žalbama građana te stanju u osnovnom i srednjem obrazovanju, uz naglasak na važnost međusobne koordinacije.
Načelnik Općine Centar Sarajevo	20.08.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o zaštiti ljudskih prava na lokalnom nivou, dosadašnjim praksama, predmetima registrovanim u Instituciji ombudsmena i unapređenju saradnje između Općine Centar Sarajevo i Ombudsmena BiH.
Predsjedavajući i član Predsjedništva BiH	25.08.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Obilježavanje 33. godišnjice spaljivanja Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine (NUBBiH) u Vijećnici
Sindikatski odbor srednjeg i visokog obrazovanja, odgoja, nauke i kulture BiH – Kantonalni odbor Kantona Sarajevo	28.08.2025. godine, Neum	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o položaju i pravima radnika u obrazovanju, posebno nastavnika i stručnih saradnika, te o radu Institucije ombudsmena u zaštiti njihovih prava.
Institut za nestale osobe BiH	03.09.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Obilježavanje 20. godišnjice osnivanja Instituta za nestale osobe BiH, uz podsjećanje na važnost traženja i identifikacije nestalih osoba, očuvanja ljudskog dostojanstva i kontinuiranog poštovanja prava žrtava
Sjednica Odbora za unutrašnju politiku Vijeća ministara BiH	08.09.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Inicijativa o potrebi izmjene Pravilnika o uslovima i načinu korištenja službenih vozila u institucijama BiH, čiji je predlagatelj Institucija ombudsmena BiH
Načelnik općine Travnik	17.09.2025. godine, Travnik	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o predmetima registrovanim u Instituciji ombudsmena na osnovu obraćanja građana općine Travnik, uz razmjenu informacija i unapređenje saradnje između općine i Ombudsmena.
Direktor Sarajevostana	30.09.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o održavanju zajedničkih dijelova stambenih zgrada u Sarajevu, postojećim problemima i mogućnostima poboljšanja upravljanja i održavanja tih prostora.

Udruženje pravnika Republike Srpske i Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci	09.10.2025. godine, Teslić	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovaralo se o stanju digitalizacije javne uprave u Bosni i Hercegovini, u okviru teme <i>Izgradnja i funkcionisanje pravnog sistema.</i>
Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, u okviru projekta CORDIAL, kojeg provodi Caritas BiH u saradnji s Unijom organizacija osoba s invaliditetom u BiH, a finansiraju Evropska unija i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, uz podršku Ureda Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava u BiH	05.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o mogućnostima uvođenja oslobađanja od PDV-a na pomagala neophodna za svakodnevni život osoba s invaliditetom, s ciljem olakšavanja pristupa i smanjenja prepreka u svakodnevnom životu.
KPZ Posjeta	11.11.2025. godine, Zenica	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o ostvarivanju prava osoba lišenih slobode u Kazneno-popravnim zavodu Zenica, uključujući razmatranje registrovanih žalbi i stanje u ustanovi.
Udruženje poslodavaca u FBiH	13.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o izazovima i perspektivama razvoja industrije i ekonomije u Bosni i Hercegovini, usklađivanju djelovanja s evropskim integracijama, te primjeni Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima u privatnom sektoru.
Ministar komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo	14.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o saradnji između Institucije ombudsmena i Ministarstva komunalne privrede Kantona Sarajevo, izazovima u pružanju komunalnih usluga, zaštiti okoliša i rješavanju žalbi građana.
KPZ Posjeta	20.11.2025. godine, Vojkovići	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o ostvarivanju prava osoba lišenih slobode u Kazneno-popravnim zavodu Vojkovići, uključujući razmatranje registrovanih žalbi i stanje u ustanovi.
Univerzitet u Sarajevu	21.-22.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o naslijeđu Dejtonskog sporazuma, vezi između mira i pravde te zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini u proteklih trideset godina.

	Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Republike Srpske	25.11.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovaralo se o prevenciji i suzbijanju digitalnog nasilja prema ženama, razmjeni iskustava i jačanju koordinacije institucija i organizacija u zaštiti žena od nasilja.
	Udruženje žrtava i svjedoka genocida i Pokret <i>Majke enklava Srebrenica i Žepa</i>	26.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o pravdi za žrtve genocida, očuvanju historijskog pamćenja i razmjeni znanja i iskustava u izgradnji budućih puteva ka pravdi i pomirenju.
	Sjednica Komisije za finansije i budžet Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Sarajevu	26.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razmatranje nacrta budžeta Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2026. godinu
	Koordinatori prakse sa Fakulteta političkih nauka u Banjoj Luci	01.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovaralo se o značaju povratnih migracija, institucionalnoj podršci povratku i ulogama dijaspora u razvoju lokalnih zajednica.
	Ministar za evropske integracije i međunarodnu saradnju u Vladi Republike Srpske	04.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o saradnji u okviru nadležnosti dviju institucija, aktuelnom stanju ljudskih prava, reformskim procesima i evropskim integracijama.
	Ministarstvo pravde Republike Srpske i Centar za javnu upravu i javne politike	10.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Predavanje o borbi protiv korupcije, povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv korupcije, 9.12.

VRSTA AKTIVNOSTI	SUBJEKT S KOJIM JE SASTANAK ODRŽAN	DATUM I MJESTO ODRŽAVANJA	NOSILAC AKTIVNOSTI	Tema sastanka
Aktivnosti na promociji ljudskih prava	Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci	06.02.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Svečana akademija povodom obilježavanja 50. godina postojanja PF UNBL
	Delegacija Institucije za ljudska prava i ravnopravnost Turske i generalni konzul Republike Turske u Banjoj Luci	25.02.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Posjeta je bila usmjerena na razmjenu iskustava i jačanje saradnje između institucija Bosne i Hercegovine i Turske u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava, s posebnim fokusom na preventivne mehanizme.
	Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu	28.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Tema predavanja ombudsmenke dr. Džumhur je bila praktična primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama i načinu podnošenja žalbi Instituciji ombudsmena.

	Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru	20.05.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka Nives Jukić	Upoznavanje studenata s aktivnostima Ombudsmena BiH usmjerenim na promociju i zaštitu ljudskih prava (tokom predavanja održanog u okviru kolegija Civilno društvo)
	Učesnici treninga su državni službenici i službenice koji rade u Parlamentarnoj skupštini BiH, Uredu za reviziju institucija BiH, Ministarstva odbrane BiH, APIK-a i dr. Organizator treninga je Centar za sigurnosne studije	04.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Prezentacija i edukacija učesnika treninga o Zakonu o ombudsmenima za ljudska prava BiH i metodama post-zakonodavnog nadzora u okviru projekta BIHOS u Sarajevu.

VRSTA AKTIVNOSTI	SUBJEKT S KOJIM JE SASTANAK ODRŽAN	DATUM I MJESTO ODRŽAVANJA	NOSILAC AKTIVNOSTI	Tema sastanka
Saradnja s međunarodnim organizacijama i institucijama i podnesci UN komitetima	Novoimenovani rezidentni predstavnik UNDP u BiH	09.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Nastupna posjeta novoimenovanog rezidentnog predstavnika UNDP-a u BiH i planiranje nastavka saradnje s Institucijom
	Novoimenovani rezidentni predstavnik UNDP u BiH	10.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Nastupna posjeta novoimenovanog rezidentnog predstavnika UNDP-a u BiH i planiranje nastavka saradnje s Institucijom
	Novoimenovani rezidentni predstavnik UNDP u BiH	16.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Nastupna posjeta novoimenovanog rezidentnog predstavnika UNDP-a u BiH i planiranje nastavka saradnje s Institucijom
	Novoimenovani rezidentni predstavnik UNDP u BiH	30.01.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovor o modalitetima buduće saradnje, posebno na izradi Specijalnog izvještaja o zagađenosti zraka u BiH
	Ured Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini	18.02.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Proces izrade Okvira saradnje za održivi razvoj u BiH
	Rezidentna koordinatorica i predstavnici UN Agencija u BiH	19.03.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni BiH	Razgovarano je o jačanju saradnje između Institucije ombudsmena i UN Agencija u BiH, razmjeni iskustava te planiranju zajedničkih aktivnosti u oblasti ljudskih prava.
	Delegacija Misije OSCE-a, predvođena šefom terenskog ureda u Banjoj Luci	26.03.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o dosadašnjoj i budućoj saradnji Ombudsmena i Misije OSCE-a, s fokusom na promociju ljudskih prava, prava nacionalnih manjina i podršku uredovnim danima.

	Pravni savjetnik Misije OSCE-a u BiH	23.04.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o nacrtu Zakona o socijalnoj karti Republike Srpske i mogućnostima saradnje Ombudsmena BiH i Misije OSCE-a na praćenju njegovog usvajanja, provođenja i utjecaja na ljudska prava.
	Ambasador Evropske unije u BiH	08.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Obilježavanje Dana Evrope
	Peti sastanak Savjetodavnog odbora projekta <i>Kvalitetno obrazovanje za sve</i> , Ured Vijeća Evrope u Sarajevu	12.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o unapređenju kvaliteta obrazovanja, inkluziji i suzbijanju diskriminacije.
	Grupa eksperata za akciju protiv trgovine ljudima (GRETA)	13.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o praćenju provođenja Konvencije Vijeća Evrope o suzbijanju trgovine ljudima i mjerama koje Bosna i Hercegovina poduzima u toj oblasti, na sastanku Ombudsmenki BiH s ekspertima GRETA.
	Predstavnici ambasada Norveške, Danske, Finske i Švedske u BiH	20.05.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Prijem povodom obilježavanja zajedničkog Dana državnosti skandinavskih zemalja te jačanje saradnje i dobrosusjedskih odnosa
	Generalni konzul Republike Turske	27.05.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmeni BiH	Razgovarano je o aktuelnoj situaciji u oblasti vladavine prava, promociji i zaštiti ljudskih prava, nadležnostima i aktivnostima Ombudsmena BiH te dosadašnjoj i budućoj saradnji.
	Misija OSCE-a u BiH	03.06.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Prezentacija Izvještaja iz sjene o implementaciji Arhuske konvencije u BiH i razgovor o njenim nalazima i doprinosu ekoloških organizacija i relevantnih subjekata. U pripremi i izradi Izvještaja učestvovala su ekološke organizacije iz Bosne i Hercegovine, kao i relevantni subjekti sa svih administrativnih nivoa u Bosni i Hercegovini.
	Specijalna izvjestiteljica Ujedinjenih nacija za položaj branilaca ljudskih prava	10.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o pravnom i institucionalnom okviru zaštite branilaca ljudskih prava u BiH, izazovima s kojima se susreću, njihovoj važnosti za očuvanje ljudskih prava i dokumentovanju kršenja tih prava.

	Ambasada Velike Britanije u BiH	11.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Svečani prijem povodom proslave rođendana Kralja Charlesa III
	Visoki komesarijat OSCE-a za nacionalne manjine	13.06.2025. godine, Hag, Holandija	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o izazovima i položaju žena pripadnica nacionalnih manjina u BiH te razmjeni iskustava i preporuka za unapređenje politika i prakse na nivou zajednice i država učesnica OSCE-a.
	Ambasada Republike Slovenije u BiH	16.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Prijem povodom Dana državnosti i dana oružanih snaga Republike Slovenije
	Specijalna izvjestiteljica Ujedinjenih nacija za položaj branilaca ljudskih prava	16.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o pravnom i institucionalnom okviru zaštite branilaca ljudskih prava u BiH, izazovima s kojima se susreću, njihovoj važnosti za očuvanje ljudskih prava i dokumentovanju kršenja tih prava.
	Ambasada Švicarske u BiH	25.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Panel-diskusija ima za cilj dijalog između vlasti, institucija i aktera civilnog društva o situaciji ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, s fokusom na procjenu postignutog napretka i izazova u implementaciji preporuka iz 4. Univerzalnog periodičnog pregleda Bosne i Hercegovine.
	ICMP - Međunarodna komisija za nestale osobe	30.06.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Panel-diskusija <i>Potraga za nestalima u BiH - od dosadašnjih napora ka budućim rješenjima</i> na kojoj su predstavljeni rezultati i aktivnosti podrške procesu traženja nestalih osoba u Bosni i Hercegovini (2020-2025)
	Ambasador Francuske u BiH	14.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Svečani prijem povodom Nacionalnog praznika Republike Francuske
	Generalni konzul Republike Turske	15.07.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmeni dr. Nevenko Vranješ i dr. Jasminka Džumhur	Obilježavanje 15. jula, Dana demokratije i nacionalnog jedinstva
	Ambasador Kraljevine Danske u BiH	23.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o aktuelnim pitanjima i izazovima u oblasti ljudskih prava, aktivnostima Institucije ombudsmena u promociji dobre uprave i zaštiti prava građana, te o jačanju saradnje i podršci Ambasade Kraljevine Danske.

	Predstavnici UN Agencija u BiH	31.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni dr. Nevenko Vranješ i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o saradnji sa UN agencijama u BiH u oblastima digitalnog nasilja, zdravstvene zaštite i prava osoba starije životne dobi, uključujući pristup zdravstvenoj zaštiti za oboljele od karcinoma i rijetkih bolesti, nasilje u digitalnim tehnologijama i plan istraživanja po tim temama.
	Delegacija Ministarstva za ljudska prava Indonezije	11.09.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o nadležnostima i aktivnostima Institucije ombudsmena BiH, razmjeni iskustava i znanja s delegacijom Ministarstva za ljudska prava Republike Indonezije, s ciljem razvoja plana za rješavanje ozbiljnih slučajeva kršenja ljudskih prava.
	Sastanak Upravnog odbora projekta <i>Ka jednakoj, inkluzivnoj i tolerantnoj Bosni i Hercegovini</i> u okviru Zajedničkog programa Evropske unije i Vijeća Evrope Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku	16.10.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o napretku i narednim koracima u implementaciji projekata za promociju jednakosti, borbu protiv diskriminacije, mržnje i rasizma u Bosni i Hercegovini, te o važnosti redovne razmjene informacija i daljem unapređenju inkluzivnih i tolerantnih praksi.
	Novoimenovana rezidentna koordinatorica Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini	22.10.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Svečana proslava Dana Ujedinjenih nacija
	Ambasador Austrije u BiH	23.10.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmeni Nives Jukić i dr. Nevenko Vranješ	Obilježavanje Nacionalnog praznika Republike Austrije
	Generalni konzul Republike Turske	30.10.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmenka Nives Jukić	Obilježavanje 102. godišnjice proglašenja Republike Turske
	Ured visokog povjerenika za ljudska prava Ujedinjenih nacija (OHCHR), u partnerstvu sa Delegacijom Evropske unije u Bosni i Hercegovini i Balkanskom regionalnom istraživačkom mrežom (BIRN)	03.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o pristupima i mogućnostima osiguravanja nematerijalnih reparacija u Bosni i Hercegovini, uključujući memorijalizaciju, borbu protiv negiranja ratnih zločina i garancije neponavljanja.
	Sastanak Savjetodavnog odbora projekta <i>Kvalitetno obrazovanje za sve</i> u okviru Zajedničkog programa Evropske unije i Vijeća Evrope Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku	04.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovaralo se o unapređenju kvaliteta obrazovanja u Bosni i Hercegovini, promociji inkluzije i uklanjanju diskriminacije unutar obrazovnog sistema, te o postignutim rezultatima i narednim koracima projekta.

	Ambasada Republike Indonezije u Bosni i Hercegovini	21.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Diplomatski prijem povodom 80. godišnjice nezavisnosti Republike Indonezije
	UNFPA, Populacijski fond Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini	01.12.2025. godine, Mostar, Tuzla i Banja Luka	Ombudsmenka Nives Jukić	U okviru globalne kampanje “16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja” prezentacija Specijalnog izvještaja o pojavnim oblicima, mehanizmima zaštite i prevencije od nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini
	Šef Misije OSCE-a u BiH	09.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Predavanje koje je održano studentima Fakulteta političkih nauka: <i>Perspektive nove generacije: Zašto je Misija OSCE-a i dalje važna u BiH</i>
	Ambasador Francuske u BiH	16.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o aktuelnim pitanjima i izazovima u oblasti ljudskih prava, promociji dobre uprave i vladavine prava, te jačanju Institucije ombudsmena.

VRSTA AKTIVNOSTI	SUBJEKT S KOJIM JE SASTANAK ODRŽAN	DATUM I MJESTO ODRŽAVANJA	NOSILAC AKTIVNOSTI	Tema sastanka
Učešće u mrežama NHRI	Sastanak ENNHRI radne grupe za azil i migracije	14.01.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o nacionalnom radu u oblasti azila i migracija, uključujući razvoje u implementaciji Pakta i prioritetima za 2025. godinu.
	ENNHRI Webinar	22.01.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Rasprava i provođenje presude Klimasenioren i njegovim implikacijama. Centralna tema razgovora tiče se zaštite okoliša kroz postojeća prava i mogućnost rješavanja širokog spektra situacija koje utječu na okoliš i ljudska prava.
	GANHRI Webinar	30.01.2025. godine <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Webinar je bio posvećen ulozi nacionalnih institucija za ljudska prava u zaštiti ranjivih grupa od torture i zlostavljanja, kroz primjenu OPCAT-a i drugih relevantnih međunarodnih standarda.
	Mreža civilnog društva: AGE Platform Europe, ENNHRI i Equinet	06.02.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o načinima jačanja zaštite od starosne diskriminacije u Evropi.

	Equinet radionica	24.-27.02.2025. godine, Krakov, Poljska	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Radionica je posvećena primjeni EU direktiva o standardima za tijela za ravnopravnost, s fokusom na jačanje njihove nezavisnosti, ovlaštenja i institucionalnog djelovanja.
	GANHRI Godišnji sastanak	10.-13.03.2025. godine, Ženeva, Švicarska	Ombudsmeni BiH	Učešće je usmjereno na razmatranje strateških prioriteta GANHRI-ja, jačanje međunarodne saradnje te unapređenje zaštite ljudskih prava, s posebnim fokusom na položaj starijih osoba.
	Sastanak ENNHRI članova Mreže	01.04.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o teoriji promjene, njenoj svrsi i primjeni, s fokusom na izradu izjave o problemu i utjecaj u okviru rada ENNHRI-ja.
	Sastanak u zajedničkoj organizaciji EQUINET-a i UNAR-a <i>Centar Equinet Liderstvo za ravnopravnost</i>	08.-09.05.2025. godine, Palermo, Italija	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o izazovima sa kojima se suočavaju u svakodnevnom radu
	Njemačka Savezna antidiskriminacijska agencija u saradnji s Kućom svjetskih kultura	12.05.2025. godine, Berlin, Njemačka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o aktuelnim društveno-političkim pitanjima i sprečavanju diskriminacije na međunarodnoj konferenciji <i>Njemački dani borbe protiv diskriminacije</i> u Berlinu.
	CILD	22.-23.05.2025. godine, Rim, Italija	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Upoznavanje s praksama i metodologijama praćenja administrativnih pritvorskih centara, razmjena iskustava i diskusija o zaštiti ljudskih prava
	Konferencija Equinet članova Mreže	09.06.2025. godine, Brussels, Belgija	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o evoluciji politika ravnopravnosti u Evropi, aktuelnim izazovima i budućim pravcima djelovanja tokom konferencije EQUINET „25 godina ravnopravnosti“ u Brusselsu.
	Konferencija Equinet članova Mreže	09.06.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o evoluciji politika ravnopravnosti u Evropi, aktuelnim izazovima i budućim pravcima djelovanja tokom konferencije EQUINET „25 godina ravnopravnosti“ u Brusselsu.
	Sastanak ENNHRI radne grupe za biznis i ljudska prava	26.06.2025. godine, online	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Sagledavanje aktuelnih procesa u ovoj interdisciplinarnoj oblasti koja se zalaže za to da i država i poslovni subjekti budu nosioci obaveza koje se tiču ljudskih prava

	ENNHRI sjednica članova Mreže	30.06.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenke Nives Jukić i dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o strateškom planiranju i primjeni <i>Teorije promjene</i> za definisanje ciljeva, aktivnosti i mjerenje utjecaja rada nacionalnih institucija za ljudska prava.
	ENNHRI članice Mreže	24.07.2025. godine, <i>online</i>	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Webinar o zaštiti okoliša kroz postojeća ljudska prava, tumačenju Evropskog suda za ljudska prava i mogućnostima usvajanja dodatnog protokola o pravu na zdrav okoliš.
	Deveta regionalna konferencija tijela za ravnopravnost jugoistočne Evrope	22.-23.09.2025. godine, Split, Republika Hrvatska	Ombudsmeni BiH	Razgovarano je o jačanju saradnje tijela za ravnopravnost i organizacija civilnog društva u jugoistočnoj Evropi kroz razmjenu znanja, najboljih praksi i zajedničke inicijative.
	ENNHRI Forum liderstva 2025 <i>Snalaženje u novom okruženju za evropske nacionalne institucije za ljudska prava</i>	24.09.2025. godine, Brussels, Belgija	Ombudsmeni BiH	Razgovarano je o izazovima i rješenjima za evropske nacionalne institucije za ljudska prava, uključujući upravljanje otvorenim kursovima ljudskih prava, mandat NHRI i razmjenu iskustava radi doprinošenja strateškom planu ENNHRI.
	15. sastanak Kolaborativne platforme COE-FRA-ENNHRI-EQUINET	01.10.2025. godine, Edinburgh, Škotska	Ombudsmeni BiH	Razgovaralo se o izazovima i mogućnostima za ostvarenje socio-ekonomskih prava u ruralnim zajednicama te o primjeni evropskih standarda i instrumenata ljudskih prava za unapređenje ruralnog razvoja i socijalne pravde.
	Komesarka Agencije za informisanje i privatnost Kosova*	13.-15.10.2025. godine, Prizren, Kosovo*	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o zakonskim i praktičnim izazovima u pristupu javnim ispravama, razmjeni iskustava u provođenju propisa te jačanju regionalne saradnje, dijaloga, transparentnosti i odgovornosti.
	Institucija ombudsmena Malte	15.-16.10.2025. godine, Malta	Ombudsmeni Nives Jukić i dr. Nevenko Vranješ	Razgovaralo se o ulozi ombudsmena u izgradnji povjerenja građana, zaštiti ranjivih grupa, unapređenju etičkog upravljanja i primjeni tehnoloških inovacija, te o regionalnim izazovima i strategijama Asocijacije mediteranskih ombudsmena

	Sastanak Mreže nacionalnih preventivnih mehanizama zemalja Jugoistočne Evrope (SEE)	04.-06.11.2025. godine, Podgorica, Crna Gora	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovaralo se o prisilnoj hospitalizaciji u istražnim i građanskim postupcima, te o nalazima, izazovima i dobrim praksama Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini u zaštiti prava osoba lišenih slobode.
	Lokalni ombudsmen Grada Niša	12.11.2025. godine, Niš, Republika Srbija	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Svečano obilježavanje 20. godišnjice Lokalnog ombudsmena Grada Niša
	Zaštitnik građana Republike Srbije	13.-14.11.2025. godine, Beograd, Republika Srbija	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Obilježavanje 20. godišnjice. Razgovaralo se o pravnoj prirodi institucije ombudsmena u sistemu podjele vlasti, pravnom položaju ombudsmena i perspektivama razvoja ove institucije u regionalnom kontekstu.
	Poverenik za zaštitu ravnopravnosti Republike Srbije	18.11.2025. godine, Beograd, Republika Srbija	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o obrazovanju i rodnoj ravnopravnosti, s naglaskom na iskustva zemalja u regionu i utjecaj obrazovanja na unapređenje položaja žena.
	Equinet članice Mreže	20.11.2025. godine, Stockholm, Švedska	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovaralo se o pristupu pravdi za žrtve diskriminacije, razmjeni iskustava i modela između nacionalnih tijela za ravnopravnost, te o primjeni novih direktiva i jačanju ovlaštenja za bolju podršku nosiocima prava.

VRSTA AKTIVNOSTI	SUBJEKT S KOJIM JE SASTANAK ODRŽAN	DATUM I MJESTO ODRŽAVANJA	NOSILAC AKTIVNOSTI	Tema sastanka
Saradnja s civilnim društvom	AIRE Centar u saradnji sa partnerskim organizacijama u BiH, Centrom ženskih prava i Atlantskom inicijativom	24.01.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o podsticanju konstruktivnog dijaloga među svim relevantnim akterima i budućim pravcima djelovanja.
	Predstavnici neformalne grupe građana <i>Zaustavimo nezakonite izmjene prostornog plana Grada Mostara</i>	27.01.2025. godine, Mostar	Ombudsmenka Nives Jukić	Razgovarano je o problematici koja se tiče izmjene Prostornog plana radi izgradnje obnovljivih izvora energije.
	Zainteresovane strane u okviru Projekta <i>Inicijativa za ženska prava i antidiskriminaciju ugroženih grupa</i> - Udruženje građana LIR Civilno društvo	10.02.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o potrebama i mogućnostima organizacija civilnog društva u lokalnom kontekstu i budućim strateškim principima.

v.d. direktorica Save the Children za sjeverozapadni Balkan	19.02.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o trenutnim aktivnostima, prioritetima i planovima u oblasti zaštite dječijih prava.
Predsjednica Udruženja građana <i>Stop mobbing</i> iz Trebinja Anica Ramić i pravni savjetnik Esad Bećirović	21.03.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o uznemiravanju na radu, diskriminaciji žena i mogućnostima jačanja saradnje između Ombudsmena i Udruženja radi unapređenja zaštite prava zaposlenih.
Centar ženskih prava	25.03.2025. godine, Etno selo Čardaci	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o primjeni Instituta „Osobe od povjerenja“ i vaninstitucionalnim modelima podrške ženama žrtvama rodno zasnovanog nasilja.
Fondacija <i>Udružene žene Banja Luka</i>	26.03.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o analizi sudskog odgovora na nasilje prema ženama i djeci te o preporukama za unapređenje zaštite i pristupa pravdi žrtvama.
Udruženje građana <i>Mozaik prijateljstva Banja Luka</i>	01.07.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Razgovarano je o radu udruženja, izazovima u pružanju pomoći najugroženijim građanima i mogućnostima saradnje s Institucijom ombudsmena.
Udruženje „Ja bih u EU“ i „World University Service (WUS) Austria“, uz finansijsku podršku Evropske unije u BiH	09.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Panel-diskusija na temu zaštite novinara i medijskih radnika, uz isticanje uloge Ombudsmena u zaštiti prava novinara i promovisanje slobode izražavanja, posebno među mladima i civilnim društvom
Djeca iz SOS Dječijih sela Sarajevo i Gračanica	23.07.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Upoznavanje s radom Institucije ombudsmena i mogućnostima zaštite prava djece, u okviru nastavka saradnje na promociji i zaštiti dječijih prava.
Centar ženskih prava Zenica, uz podršku Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH kroz LEAD program i Multipartnerski povjerilački fond	27.08.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o zakonskom okviru i nadzoru nad zaštitom prava žena žrtava nasilja, implementaciji preporuka u praksi i unapređenju multisektorske saradnje s ciljem prevencije femicida.
Transparency International BiH	29.09.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Obilježavanje Međunarodnog dana slobode pristupa informacijama

	Djeca iz SOS Dječijih sela Sarajevo i Gračanica	06.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o mehanizmima za implementaciju Rezolucije 2533 Vijeća Evrope, uključujući prevenciju zlostavljanja djece, osiguranje pravde i reparaciju bivšim korisnicima te unapređenje zaštite prava i sigurnosti djece u sistemu socijalne zaštite.
	BIRN BiH, Memorijalni centar Srebrenica i Udruženje Zaboravljena djeca rata, uz podršku Fonda za izgradnju mira i generalnog sekretara Ujedinjenih nacija (PBF)	21.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovaralo se o važnosti obrazovanja zasnovanog na činjenicama o ratu u Bosni i Hercegovini, otvorenom dijalogu o prošlosti i promociji trajnog mira, međusobnog razumijevanja i pomirenja.
	BH Novinari	24.11.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Na press-u je bilo riječi o unapređenju sigurnosti novinarki u Bosni i Hercegovini, prevenciji rodno zasnovanog nasilja i jačanju pravne i institucionalne zaštite novinarki.
	<i>Perpetuum mobile</i> – Institut za razvoj mladih i zajednice uz podršku Transparency International BiH, a finansira Evropska unija	09.12.2025. godine, Banja Luka	Ombudsmen dr. Nevenko Vranješ	Javna prezentacija rezultata istraživanja o finansiranju političkih stranaka u Bosni i Hercegovini za period 2021–2024. Istraživanje je realizovano u okviru projekta <i>Čist račun – Pošteniji izbori</i>
	Transparency International u BiH	09.12.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka Nives Jukić	Konferencija <i>Moć, Interesi i Država: Indeks Zarobljenosti BiH</i> bavila se zarobljenošću države, sukobom interesa i integritetom javnih funkcija.
	Predstavnice organizacija Collective Aid i INTERGreat	18.12.2025. godine, Sarajevo	Ombudsmenka dr. Jasminka Džumhur	Razgovarano je o povratku migranata u BiH, uslovima u pritvorskim centrima, mogućim centrima za povratak, poštivanju ljudskih prava i utjecaju EU migracijskih politika.

*Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je s Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Deklaraciji nezavisnosti Kosova

XIII. SARADNJA S MEDIJIMA

Jedan od važnih segmenata zaštite ljudskih prava je informisanje građana o radu javnih organa, što uključuje i Instituciju ombudsmena, koja na tom polju djeluje u skladu s principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti. Ovi principi posebno dobijaju na značaju u komunikaciji s javnošću, koja ima pravo i potrebu da u svakom momentu bude informisana o pitanjima od značaja za svakodnevni život, bilo da se radi o ostvarivanju pojedinačnih prava ili sistemskim mjerama za unapređenje principa dobre javne uprave ili vladavine prava. Komunikacija s javnošću također ima značajnu ulogu u kreiranju percepcije društva, odnosno načina razumijevanja djelovanja institucije od strane javnosti. Konačno, dobro informisana javnost u mogućnosti je da razumije i koristi alate koji su joj na raspolaganju za ostvarivanje ljudskih prava.

Shodno tome, saradnja s predstavnicima sredstava javnog informisanja predstavlja važan segment rada Ombudsmena, posebno imajući u vidu utjecaj koji mediji imaju na formiranje javnog mnijenja, te njihov doprinos u promociji ljudskih prava. Isto tako, nacionalne institucije za ljudska prava kroz svoj rad pružaju pomoć novinarima u njihovom radu, počevši od provođenja zakona o slobodnom pristupu informacijama do zaštite prava novinara. Ombudsmeni svakako ostaju posvećeni daljem razvijanju tih odnosa jer su novinari veoma značajni saveznici u ostvarenju njihovog mandata.

Ombudsmen raspolaže s nekoliko instrumenata putem kojih informiše javnost o temama iz oblasti ljudskih prava. Saopštenja u kojima Ombudsmeni iskazuju svoj stav zasnovan na međunarodnim standardima ljudskih prava i zakonodavstvu u BiH informišu javnost o temama kršenja ljudskih prava i mjerama koje je potrebno poduzeti da bi se stepen zaštite na konkretnom planu podigao na viši nivo. Pored toga Ombudsmeni sažetke donesenih preporuka redovno objavljuju na svojoj web- stranici kako bi mogli poslužiti kao smjernice u radu nadležnih organa.

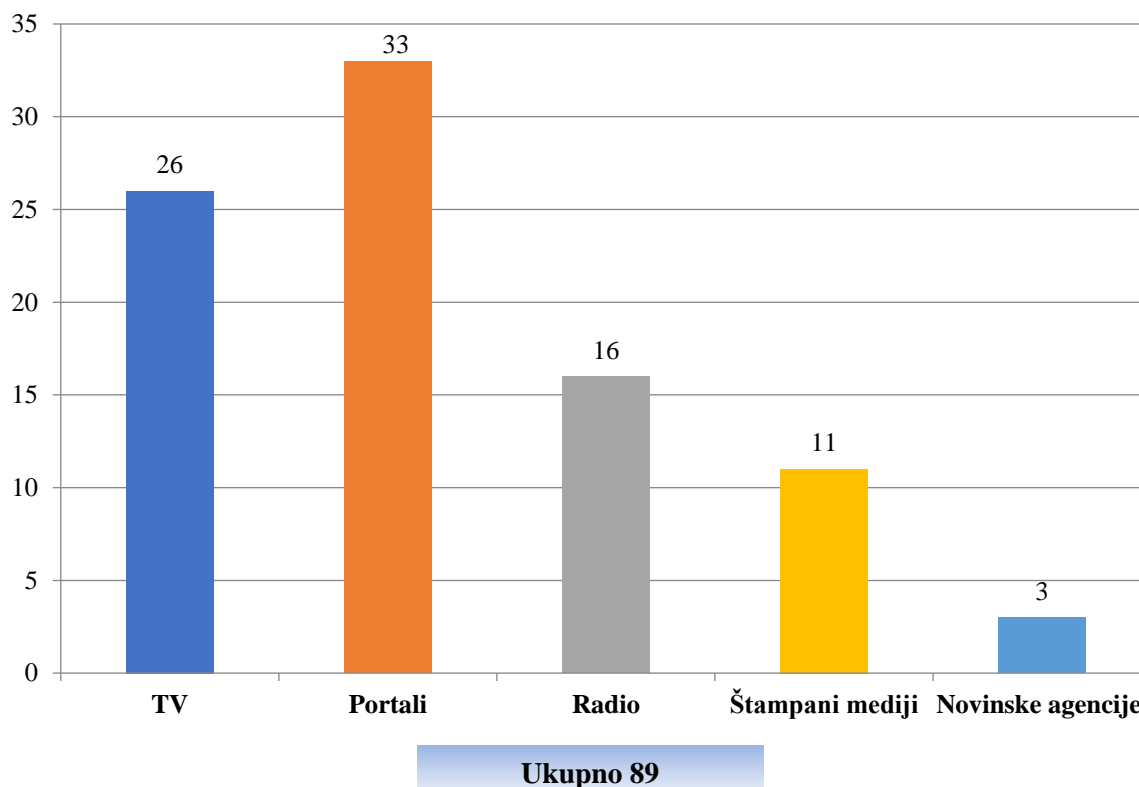
Objavljivanje informacija i organizovanje pres-konferencija povodom događaja, kao što su prezentovanje godišnjih i specijalnih izvještaja, konferencije i okrugli stolovi, sastanci s predstavnicima civilnog društva koriste se za animiranje medija kako bi teme iz oblasti ljudskih prava učinile dostupnim javnosti ili kako bi se podstakla debata koja može proizvesti reakciju nadležnih institucija (npr. Specijalni izvještaj o pojavnim oblicima, mehanizmima zaštite i prevencije od nasilja u porodici).

Kontinuirana saradnja s predstavnicima sredstava javnog informisanja realizuje se kroz koordinaciju, planiranje, organizaciju i implementaciju aktivnosti u utvrđenim vremenskim rokovima.

Kada su u pitanju konkretne brojke, u izvještajnoj godini Institucija ombudsmena je odgovorila na 89 zahtjeva medija.

Pored audio i videoizjava (intervjui, izjave, gostovanja u TV i radio emisijama...), odgovori za medije dostavljani su i pismenim putem. Kada je riječ o saradnji s medijima u cijelosti su ispoštovani rokovi koji su uglavnom bili unaprijed zadani i definisani aktuelnim dešavanjima te prirodom posla samih medija.

O aktivnostima Ombudsmena izvještavali su i pisali štampani i elektronski mediji. Najčešće korištena novinarska forma u izvještavanju bile su vijesti, izvještaji i intervjui. Ombudsmeni su u izvještajnoj godini govorili za BHRT, FTV, RTRS, N1, Nova TV, Radio Slobodna Evropa, Oslobođenje, Euronews, Dnevni avaz, Glas Srpske, online magazin Žurnal, Fokus.ba, Faktor.ba, portal eTrafika, uključujući neke od lokalnih medija kao što su RTVUSK, Radio Čapljina, Tuzlanski.ba, Mostarski.ba ali i za BIRN, Udruženje BH novinari, Mediacentar i dr.

Grafikon 3. Učešće predstavnika Institucije u medijima prema medijskim zahtjevima

U skladu sa savremenim trendovima, procentualno najveći udio zauzimaju elektronski mediji, uz evidentan trend rasta portala u ukupnom broju obraćanja, dok se u nešto manjem broju slučajeva radilo o štampanim medijima.

U izjavama za medije Ombudsmeni su prezentovali ulogu i funkciju Institucije, konkretne predmete koji se nalaze u njenom radu, preporuke, kao i ostale pokazatelje kojima se ocjenjuje opšte stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

U izvještajnoj godini nastavljen je trend iz prethodnih godina po kojem se u fokusu medijske pažnje nalaze prava djece i diskriminacija po različitim osnovama, a slijede ih pitanja iz oblasti građanskih i političkih te ekonomsko-socijalnih prava.

U domenu dječijih prava, Ombudsmeni su za medije govorili na temu djece žrtava trgovine ljudima, prevenciji i zaštiti djece od seksualne eksploatacije, vršnjačkom nasilju, maloljetničkim brakovima i brojnim drugim temama od značaja za ostvarivanje dječijih prava.

Kada je riječ o diskriminaciji, Ombudsmeni su u svojim izjavama za medije govorili o diskriminaciji na osnovu dobi, rodnoj diskriminaciji, mobingu, govoru mržnje i drugim temama.

U izjavama na temu ostvarivanja građanskih i političkih prava, Ombudsmeni su, između ostalog, govorili o položaju povratnika, slobodi izražavanja, statusu i pravima novinara i sl.

U oblasti ekonomsko.socijalnih prava, bilo je riječi o pravima iz radnih odnosa, socijalnoj zaštiti, zdravstvu i obrazovanju.

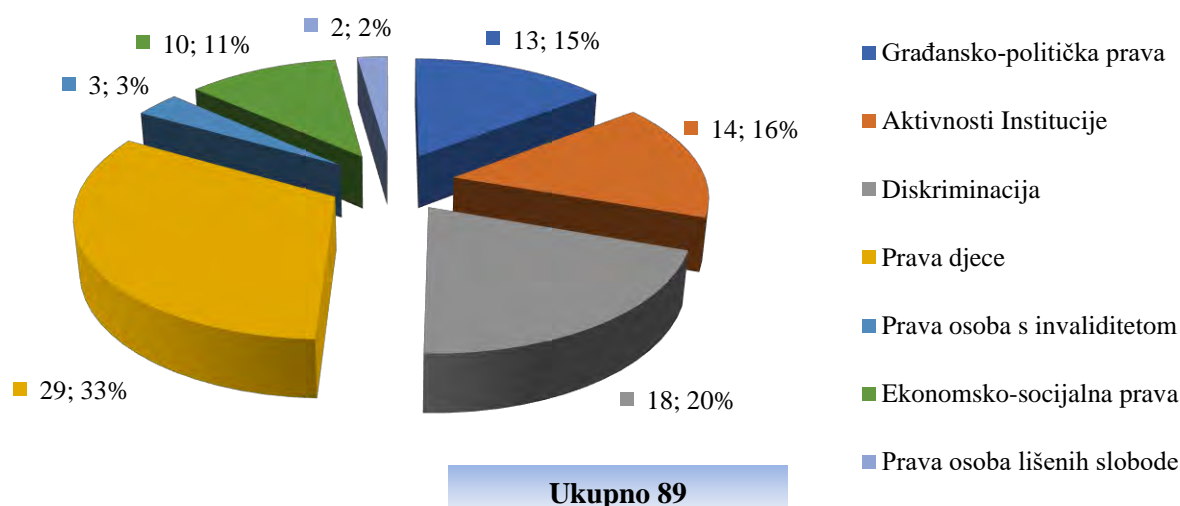
U izjavama za medije Ombudsmeni ili drugi predstavnici Institucije govorili su i o drugim oblastima ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući prava osoba s invaliditetom, prava osoba lišenih slobode i dr. Shodno tome, neke od tema ticale su se statusa roditelja njegovatelja, inkluzije osoba s invaliditetom, uslova u kazneno-popravnim ustanovama i dr.

U izvještajnoj godini Ombudsmeni su samostalno ili u saradnji s drugim (međunarodnim) institucijama organizovali pres-konferencije na kojima su prezentovane informacije od značaja za rad ove institucije, posebno kada su u pitanju godišnji ili specijalni izvještaji Institucije.

Ombudsmeni su istovremeno, u formi saopštenja za javnost, istakli da se osobama sa invaliditetom mora omogućiti jednako uživanje ljudskih prava i ravnopravno učešće u upravljanju društvom u kome žive, podsjetili na potrebu očuvanja romskog jezika i kulture kao neodvojivog dijela identiteta romskih zajednica, najoštrije osudili svaki vid nasilja i prijetnji usmjerenih protiv novinara te skrenuli pažnju javnosti na potrebe i prava starijih osoba, ali i na važnost njihovog doprinosa porodicama, zajednicama i društvu u cjelini.

Prepoznajući važnost slobodnog pristupa informacijama, kao suštinskog obilježja transparentnog i odgovornog rada, te ostajući opredijeljeni da trajno djeluje u tom pravcu Ombudsmeni omogućavaju široj javnosti uvid u svoj rad, ne zadržavajući se samo u okvirima obaveza u ovom polju koje definiše Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH. Ova svoja nastojanja Ombudsmeni realizuju pravovremenim objavljivanjem svih relevantnih informacija na zvaničnoj internet-stranici www.ombudsmen.gov.ba, kroz prezentacije svojih akata, preporuka i obavijesti o radu i aktivnostima ove institucije u vezi s događajima i pitanjima od značaja za ostvarivanje ljudskih prava u BiH.

U 2025. godini na ovoj stranici objavljeno je više od 496 različitih sadržaja. U tom periodu ostvareno je 55.391 posjeta, prilikom čega je pregledano više od 133.301 stranica sa sadržajima koji su objavljeni. Najviše posjeta zabilježeno je iz Bosne i Hercegovine, SAD-a, Srbije, Njemačke, Hrvatske, Holandije, Kine i Austrije.

Grafikon 4. Učešće nastupa u medijima raspoređeno po odjelima

Da bismo određeno društvo okarakterisali kao demokratsko i posvećeno vladavini prava ono mora da garantuje i štiti slobodu mišljenja i izražavanja, i da u tom kontekstu osigura medijske slobode. Mediji obavljaju važnu društvenu ulogu jer ukazuju na i istražuju zloupotrebe organa vlasti, kršenja prava i sloboda pojedinaca, neetično postupanje ili zloupotrebu ovlaštenja. Kroz svoj rad novinari upoznaju javnost, te omogućuju građanima da utječu na kreiranje i provođenje javnih politika. Oni aktueliziraju pitanja i probleme s kojima se suočava jedno društvo, doprinose otvaranju debate, te stvaraju mogućnosti da sve zainteresovane strane izraze svoj stav i tako upoznaju javnost, doprinoseći nivou demokratičnosti u jednom društvu, izgradnji društva koje toleriše i prihvata druge stavove i uvjerenja, te teži ka punoj ravnopravnosti svih pojedinaca i grupa. Novinari ne mogu obavljati navedene zadatke i profesionalne obaveze ukoliko nisu zaštićeni od napada, pritisaka i prijetnji u jednom društvu.

Na sličan način i nacionalne institucije za ljudska prava ukazuju na povrede prava i sloboda u jednoj zemlji, obavještavajući nadležne organe i upoznavajući javnost s ciljem jačanja i promovisanja dobre uprave i vladavine prava. U tom smislu saradnja s medijima, odnosno novinarima je značajna za ukupan rad nacionalnih institucija za ljudska prava. Isto tako, nacionalne institucije za ljudska prava kroz svoj rad pružaju pomoć novinarima u njihovom radu, počevši od provođenja zakona o slobodnom pristupu informacijama do zaštite prava novinara. Naravno, to ne oslobađa novinare potrebe da provjeravaju informacije i da, u skladu s profesionalnim obavezama, osobama na koje se te informacije odnose omoguće da se izjasne i pruže svoje odgovore.

Ombudsmeni ostaju čvrsto pri stavu da su mediji značajan partner u promociji ljudskih prava i kreiranju svijesti o potrebi prevencije njihovog kršenja, te izražavaju spremnost na dalje jačanje međusobne saradnje. Javnost je dvostruko važna kada je riječ o radu Ombudsmena: prvo, njihov rad je javan i, drugo, javnost je dragocjeni saveznik Ombudsmena u ostvarivanju njihove funkcije zaštitnika ljudskih prava. Konačno, ako mediji ne prepoznaju značaj Institucije ombudsmena za ljudska prava, postavlja se pitanje da li aktivnosti ove institucije predstavljaju teme od javnog interesa.

13.1. Značaj medija za javnost

Mediji su po prirodi saveznici Institucije ombudsmena za ljudska prava, ali s obzirom na probleme s kojima se suočavaju, sami mediji utječu na način izvještavanja, što često zavisi od uređivačke politike medijske kuće koja je u pitanju. Pišući o aktivnostima Ombudsmena, mediji po pravilu čine njegov rad transparentnim, efikasnim i jačaju njegov autoritet. S druge strane, pišući o zbivanjima u društvu, mediji dostavljaju Ombudsmenu BiH informacije o kršenju ljudskih prava, na osnovu kojih Ombudsmeni na vlastitu inicijativu pokreću istrage.

U radu Ombudsmena mediji imaju veliku i značajnu ulogu – mogu da ga afirmišu, ali i informišu o slučajevima kršenja ljudskih prava, utječu na formiranje javnog mnijenja i mobilišu podršku.

Preko medijskih napisa Ombudsmeni dolaze do informacija o konkretnim primjerima kršenja ljudskih prava, kao i informacija i podataka potrebnih za stjecanje šireg uvida u stanje ljudskih prava. Istovremeno, preko medija Ombudsmeni upoznaju građane s rezultatima svojih istraživanja i preporukama koje su formulisali s ciljem potpunijeg ostvarivanja i efikasnije zaštite ljudskih prava.

XIV. PREPORUKE OMBUDSMENA

Ombudsmeni, u skladu s članom 32. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, nakon provedenog postupka istraživanja odgovornom organu mogu dati preporuke, s ciljem otklanjanja uočenih povreda ljudskih prava. Organi koji dobiju takve preporuke dužni su pismeno odgovoriti i obavijestiti Ombudsmene o efektu preporuka u roku koji su Ombudsmeni odredili.

Ako odgovorni organ ne poduzme mjere iz preporuke ili ako ne obavijesti Ombudsmene o razlozima njihovog nepoduzimanja, Ombudsmeni neposredno višem organu ukazuju na tok predmeta i na dalje preporuke. Slijedi tabelarni prikaz preporuka upućenih u prošloj godini i način njihovog realizovanja:

TABELARNI PRIKAZ PREPORUKA

BROJ PREPORUKE	BROJ PREDMETA	UPUĆEN ORGANU	POVREDA PRAVA	DATUM IZDAVANJA PREPORUKE	REALIZACIJA	ZAPRIMLJEN ODGOVOR
P-1/25	Ž-SA-08-835/24	OPĆINA CENTAR SARAJEVO, SLUŽBA ZA LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ SARAJEVO	19 - UPRAVA	15.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-2/25	Ž-LI-04-192/24	JAVNO KOMUNALNO PODUZEĆE "KUPRES" D.O.O. KUPRES	21 - KOMUNALNE USLUGE	13.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-3/25	Ž-SA-04-1190/24	JAVNO PREDUZEĆE "VODOVOD I KANALIZACIJA" D.O.O. ZENICA	17 - JAVNE ISPRAVE	15.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-4/25	Ž-SA-05-1124/23	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO; RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, NADZORNI ODBOR SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	15.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-5/25	Ž-SA-06-861/24	SEKRETARIJAT PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH, KOLEGIJ SEKRETARIJATA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	15.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-6/25	Ž-SA-06-553/24	DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU ISTOČNO SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	15.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-7/25	Ž-SA-01-860/24	JU „CENTAR ZA SOCIJALNI RAD PROZOR – RAMA“	13 - PRAVA DJETETA	20.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-8/25	Ž-SA-01-865/24	SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE ILIDŽA	13 - PRAVA DJETETA	20.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-9/25	Ž-SA-08-410/24	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	09 - PRAVOSUĐE	23.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-10/25	Ž-SA-06-1136/24	FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA	01 - DISKRIMINACIJA	24.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-11/25	Ž-SA-04-913/24	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE	20 - RATNE ŠTETE	23.1.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-12/25	Ž-BL-02-72/24	MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE GRAD BANJALUKA	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	24.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-13/25	Ž-BL-05-523/24	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE I KOMUNALNU POLICIJU - ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKA INSPEKCIJA	32 - INSPEKCIJE	24.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-14/25	Ž-BL-05-669/24	GRAD DOBOJ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	24.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-15/25	Ž-SA-05-943/23	MINISTARSTVO ZDRAVSTVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	27.1.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-16/25	Ž-LI-04-145/24	SREDNJA ŠKOLA „TIN UJEVIĆ“ GLAMOČ	10 - RADNI ODNOSI	28.1.2025.	REALIZOVANA	DA
P-17/25	Ž-BL-05-778/24	UNSKO-SANSKI KANTON, KANTONALNO PRAVOBRANILAŠTVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	3.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-18/25	Ž-BL-05-462/24	POLICIJSKA UPRAVA ZVORNIK, POLICIJSKA STANICA BRATUNAC	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	3.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-19/25	Ž-BL-06-517/24	PON- GRAD BIHAĆ	01 - DISKRIMINACIJA	7.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-20/25	Ž-BL-05-575/24	PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE, ADVOKATSKA KANCELARIJA RADIĆ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	7.2.2025.	REALIZOVANA	NE
P-21/25	Ž-SA-04-791/24, Ž-SA-04-801/24, Ž-SA-04-803/24, Ž-SA-06-995/24	MINISTARSTVO ZDRAVSTVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	01 - DISKRIMINACIJA, 23 - ZDRAVSTVO	13.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-22/25	Ž-SA-05-847/24	ŽALBENO VIJEĆE PRI VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-23/25	Ž-BL-05-639/24	VISOKA ŠKOLA ZA USLUŽNI BIZNIS SOKOLAC-ISTOČNO SARAJEVO, UNIVERZITET U NOVOM SADU, FAKULTET SPORTA I FIZIČKOG VASPITANJA - KANCELARIJA DEKANA NOVI SAD	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	11.2.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-24/25	Ž-BR-05-248/24	GRADONAČELNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE - SKUPŠTINI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE - ZASTUPNICIMA SKUPŠTINE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-25/25	Ž-SA-05-924/24	OPĆINA CENTAR SARAJEVO	32 - INSPEKCIJE	13.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-26/25	Ž-SA-05-1195/24	OPĆINA USORA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-27/25	Ž-SA-08-1008/24	OPĆINA CENTAR SARAJEVO	19 - UPRAVA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-28/25	Ž-SA-05-1323/24	FEDERALNA UPRAVA POLICIJE SARAJEVO	05 - POLICIJA	13.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-29/25	Ž-SA-05-1291/24	BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA, POLICIJSKA UPRAVA DOBOJ, POLICIJSKA STANICA MODRIČA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-30/25	Ž-BL-04-768/23, Ž-SA-04-1002/23, Ž-SA-04-1213/23	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE; MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	21 - KOMUNALNE USLUGE, 24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	13.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-31/25	Ž-BL-07-665/24	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA UNSKO-SANSKOG KANTONA, POLICIJSKA STANICA VELIKA KLADUŠA	07 - ZATVORI	14.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-32/25	Ž-BL-05-576/24	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA SAOBRAĆAJ I PUTEVE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	14.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-33/25	Ž-BL-05-768/24	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA, AGENCIJA ZA PREVENCIJU KORUPCIJE I KOORDINACIJU BORBE PROTIV KORUPCIJE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	14.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-34/25	Ž-BL-01-608/23	VLADA REPUBLIKE SRPSKE, MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE, JZU INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVSTVO REPUBLIKE SRPSKE; VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA, ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	13 - PRAVA DJETETA	14.2.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-35/25	Ž-BL-08-425/24, Ž-BL-08-443/24, Ž-BL-08-454/24, Ž-BL-08-542/24	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE	19 - UPRAVA	14.2.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-36/25	Ž-LI-04-197/24, Ž-LI-04-198/24, Ž-LI-04-5/25, Ž-LI-04-6/25, Ž-LI-05-200/24	MINISTARSTVO NAUKE, PROSVJETE KULTURE I SPORTA KANTONA 10	10 - RADNI ODNOSI, 32 - INSPEKCIJE	27.2.2025.	REALIZOVANA	DA
P-37/25	Ž-BL-08-396/24	OPŠTINA STANARI	19 - UPRAVA	6.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-38/25	Ž-BL-05-625/24	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE	05 - POLICIJA	6.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-39/25	Ž-BL-05-713/24	VISOKA ŠKOLA ZA USLUŽNI BIZNIS SOKOLAC-ISTOČNO SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	6.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-40/25	Ž-SA-05-1171/24	KJKP „POKOP“ DOO SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	7.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-41/25	Ž-SA-04-1180/24	PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE - SEKRETARIJAT SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	7.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-42/25	Ž-SA-06-816/23	JAVNA USTANOVA CENTAR ZA KULTURU LUKAVAC	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	7.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-43/25	Ž-SA-01-1101/24	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA USK BIHAĆ	13 - PRAVA DJETETA	7.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-44/25	Ž-SA-06-567/19	JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA BOLNICA ISTOČNO SARAJEVO KASINDOL	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	10.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-45/25	Ž-SA-05-852/24	FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	10.3.2025.	REALIZOVANA	NE
P-46/25	Ž-SA-02-149/25	MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	11.3.2025.	REALIZOVANA	NE
P-47/25	Ž-BL-06-512/24	UNIVERZITET SINERGIJA	01 - DISKRIMINACIJA	17.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-48/25	Ž-BL-06-650/24	KANCELARIJA ZA HARMONIZACIJU, KOORDINACIJU I SISTEME PLAĆANJA U POLJOPRIVREDI, ISHRANI I RURALNOM RAZVOJU BOSNE I HERCEGOVINE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	17.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-49/25	Ž-BL-06-631/24	UNIVERZITET U ZENICI	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	17.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-50/25	Ž-BL-04-700/24	ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA UNSKO SANSKOG KANTONA	23 - ZDRAVSTVO	17.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-51/25	Ž-BL-06-262/24	KANTONALNO JAVNO PRAVOBRANILAŠTVO SREDNJOBOSANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA	17.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-52/25	Ž-BL-05-655/24	PON- REPUBLIKA SRPSKA, MINISTARSTVO FINANSIJA, PORESKA UPRAVA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.3.2025.	REALIZOVANA	DA

P-53/25	Ž-BL-01-10/25, Ž-BL-01-34/25, Ž-BL-01-430/24, Ž-BL-01-492/24, Ž-BL-01-502/24, Ž-BL-01-504/24, Ž-BL-01-643/24	VLADA REPUBLIKE SRPSKE, MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE, JAVNI FOND ZA DJEČIJU ZAŠTITU REPUBLIKE SRPSKE	13 - PRAVA DJETETA	17.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-54/25	Ž-MO-08-149/24	OPĆINSKI SUD U LJUBUŠKOM	09 - PRAVOSUĐE -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	19.3.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-55/25	Ž-BL-04-381/22	PORESKA UPRAVA REPUBLIKE SRPSKE, PODRUČNI CENTAR BANJA LUKA; REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE REPUBLIKE SRPSKE	10 - RADNI ODNOSI	18.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-56/25	Ž-BL-05-47/25	GRAD DOBOJ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	18.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-57/25	Ž-SA-06-1045/24	AGENCIJA ZA JAVNE NABAVKE BOSNE I HERCEGOVINE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	19.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-58/25	Ž-SA-04-1308/24	JAVNA USTANOVA DOM ZDRAVLJA KANTONA SARAJEVO	23 - ZDRAVSTVO	19.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-59/25	Ž-SA-01-12/25	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU	13 - PRAVA DJETETA	19.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-60/25	Ž-SA-05-17/25	„SARAJEVOPUTEVI“ D.D. SARAJEVO, NA ZNAJNE: VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	19.3.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-61/25	Ž-BL-05-694/24	OPĆINA ŽEPČE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	21.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-62/25	Ž-BL-05-775/24	PRIVREDNA KOMORA REPUBLIKE SRPSKE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	21.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-63/25	Ž-BL-01-557/23	OSNOVNI SUD BANJA LUKA, OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO BANJALUKA, CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BANJALUKA	13 - PRAVA DJETETA -- 13-1 - CENTRI ZA SOCIJALNI RAD	21.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-64/25	Ž-LI-05-181/24	SKUPŠTINA KANTONA 10	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	27.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-65/25	Ž-LI-05-140/24	OPĆINA GORNJI VAKUF USKOPLJE	32 - INSPEKCIJE	27.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-66/25	Ž-BL-05-781/24	JU KANTONALNI FOND ZA POMOĆ U STAMBENOM ZBRINJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJU BORAČKE POPULACIJE, PROGNANIH OSOBA I SOCIJALNO UGROŽENIH KATEGORIJA BIHAĆ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	27.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-67/25	Ž-BL-04-750/24	ODS „ELEKTROKRAJINA“ A.D. BANJA LUKA	21 - KOMUNALNE USLUGE	28.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-68/25	Ž-BL-05-174/24	OPĆINA SANSKI MOST, OPĆINSKO VIJEĆE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	28.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-69/25	Ž-BL-05-18/25	VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA; VLADA UNSKO- SANSKOG KANTONA MINISTARSTVO PRAVDE I PRAVOSUĐA	05 - POLICIJA	28.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-70/25	Ž-BL-04-427/24	PRIVREDNO DRUŠTVO "KOSMOS" A.D. BANJA LUKA	25 - PENZIJE	28.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-71/25	Ž-BL-05-730/24	REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE BANJA LUKA, PODRUČNA JEDINICA KOZARSKA DUBICA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	28.3.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-72/25	Ž-SA-06-340/24	GRAD ZENICA, GRADSKA UPRAVA - GRADONAČELNIK ZENICA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	28.3.2025.	REALIZOVANA	DA
P-73/25	Ž-SA-05-338/23	BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE - VLADA SARAJEVO	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	28.3.2025.	REALIZOVANA	NE
P-74/25	Ž-SA-05-1216/24	BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	28.3.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-75/25	Ž-SA-06-196/25	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, PREDSTAVNIČKI DOM DOM NARODA - N/R PREDSJEDNICE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	1.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-76/25	Ž-MO-04-65/24, Ž- MO-04-65/24	JKP "ČAPLJINA" D.O.O ČAPLJINA	21 - KOMUNALNE USLUGE	2.4.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-77/25	Ž-BL-01-187/25, Ž- BR-01-120/25, Ž-BR- 01-94/25, Ž-BR-01- 95/25, Ž-BR-01-96/25	VLADA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE	13 - PRAVA DJETETA	4.4.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-78/25	Ž-BR-05-13/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE, POLICIJSKA STANICA JANJA	05 - POLICIJA	4.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-79/25	Ž-BL-04-12/25	MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE	10 - RADNI ODNOSI	4.4.2025.	REALIZOVANA	DA

P-80/25	Ž-BL-01-627/23	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, GENERALNI SEKRETARIJAT, MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE, DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU POLICIJSKIH TIJELA U BIH; FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA „POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE	13 - PRAVA DJETETA	4.4.2025.	REALIZOVANA	DA
P-81/25	Ž-BL-08-679/24	MINISTARSTVO ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE	19 - UPRAVA	4.4.2025.	REALIZOVANA	DA
P-82/25	Ž-BL-04-660/24	„ELEKTROPRENOS BIH“ A.D. BANJALUKA	21 - KOMUNALNE USLUGE	4.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-83/25	Ž-BL-01-172/25, Ž-BL-01-187/25, Ž-BR-01-94/25, Ž-BR-01-95/25, Ž-BR-01-96/25	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE; VLADA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ODJEL ZA ZDRAVSTVO I OSTALE USLUGE, POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE	13 - PRAVA DJETETA	8.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-84/25	Ž-BL-06-17/25	UNIVERZITET U BIHAĆU	01 - DISKRIMINACIJA	14.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-85/25	Ž-BL-05-49/25	GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	14.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-86/25	Ž-BL-06-745/24	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-06 - PODSTICANJE NA DISKRIMINACIJU	15.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-87/25	Ž-SA-08-118/25	FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE - N/R DIREKTORA	32 - INSPEKCIJE	25.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-88/25	Ž-SA-02-119/25	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU, RASELJENA LICA I IZBJEGLICE KANTONA SARAJEVO - N/R MINISTRA; OPĆINA NOVI GRAD - N/R NAČELNIKA; JU „KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ SARAJEVO, SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE NOVI GRAD - N/R DIREKTORA	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	25.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-89/25	Ž-SA-05-67/25	VLADA KANTONA SARAJEVO, MINISTARSTVO PRIVREDE KANTONA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	25.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-90/25	Ž-SA-05-1025/24	FEDERALNA UPRAVA POLICIJE; MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTONA SARAJEVO; JU KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD SARAJEVO; OSNOVNA ŠKOLA OSMAN NURI HADŽIĆ	05 - POLICIJA	25.4.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-91/25	Ž-SA-04-843/24	KANTONALNO JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE „RAD“ D.O.O. SARAJEVO - N/R DIREKTORA	10 - RADNI ODNOSI	25.4.2025.	REALIZOVANA	DA
P-92/25	Ž-SA-07-73/25	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD TUZLA - N/R DIREKTORA; FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE - KOMISIJA ZA USLOVNI OTPUST	07 - ZATVORI	25.4.2025.	OSTVARENA SARADNJA	NE
P-93/25	Ž-SA-01-404/25	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU - N/R PREDSJEDNIKA SUDA	13 - PRAVA DJETETA	25.4.2025.	REALIZOVANA	NE
P-94/25	Ž-SA-08-1294/24	GRAD ZENICA, GRADSKA UPRAVA, GRADONAČELNIK, GRADSKO VIJEĆE ZENICA	19 - UPRAVA	25.4.2025.	REALIZOVANA	
P-95/25	Ž-LI-04-32/25	PON - ŠGD "HERCEGBOSANSKE ŠUME" D.O.O. KUPRES	10 - RADNI ODNOSI	30.4.2025.	REALIZOVANA	DA
P-96/25	Ž-BL-01-538/24	MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE; UNIVERZITETSKO-KLINIČKI CENTAR BANJA LUKA, KLINIKA ZA PSIHIJATRIJU; CENTAR ZA SOCIJALNI RAD PRIJEDOR; JZU DOM ZDRAVLJA PRIJEDOR; OSNOVNI SUD U PRIJEDORU; OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U PRIJEDORU	13 - PRAVA DJETETA	30.4.2025.	REALIZOVANA	DA
P-97/25	Ž-BL-05-28/25	GRADSKA UPRAVA, GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	30.4.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	NE
P-98/25	Ž-BL-05-622/24	GRADSKA UPRAVA, GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	30.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-99/25	Ž-BL-06-133/25	JZU ZAVOD ZA MEDICINU RADA I SPORTA REPUBLIKE SRPSKE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	30.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-100/25	Ž-BL-05-15/25	JU SLUŽBENI GLASNIK REPUBLIKE SRPSKE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	30.4.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-101/25	Ž-BL-05-417/24	ZAVOD ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	5.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-102/25	Ž-MO-06-89/23	OPŠTINA NEVESINJE, ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO- KOMUNALNE POSLOVE NEVESINJE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	8.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-103/25	Ž-MO-05-168/24, Ž-MO-05-169/24, Ž-MO-05-171/24	MINISTARSTVO PRAVOSUĐA, UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE HNK MOSTAR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	8.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-104/25	Ž-SA-01-994/24	VIJEĆE ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	8.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-105/25	Ž-SA-04-936/21	VLADA KANTONA SARAJEVO	11 - OBRAZOVANJE -- 11-4 - VISOKO OBRAZOVANJE	9.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-106/25	Ž-SA-04-1276/24	KANTON SARAJEVO, ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA SARAJEVO	23 - ZDRAVSTVO	19.6.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-107/25	Ž-SA-05-237/25, Ž-SA-05-241/25, Ž-SA-05-283/25	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU-PRIVREMENI UPRAVNI ODBOR SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	16.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-108/25	Ž-BL-05-134/25	PRIVREMENI NADZORNI ODBOR JP „VETERINARSKA STANICA“ D.O.O. VELIKA KLADUŠA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	15.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-109/25	Ž-BL-01-80/25	VLADA UNSKO –SANSKOG KANTONA, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA UNSKO –SANSKOG KANTONA	13 - PRAVA DJETETA	14.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-110/25	Ž-BL-01-86/25	OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO RADIČEVIĆ“; CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BANJA LUKA; MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE; MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE	13 - PRAVA DJETETA	15.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-111/25	Ž-BR-05-178/24	SLUŽBA ZA EKONOMSKI RAZVOJ, PODUZETNIŠTVO I POLJOPRIVREDU GRADA TUZLA; SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE GRADA TUZLA; OBA NAVEDENA ORGANA	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	16.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-112/25	Ž-BR-04-23/25	GRADONAČELNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE -SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE - ZASTUPNICI SKUPŠTINE BDBiH	23 - ZDRAVSTVO	16.5.2025.	REALIZOVANA	NE
P-113/25	Ž-BR-06-90/25	POSAVSKI KANTON; KANTONALNA BOLNICA ORAŠJE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	16.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-114/25	Ž-BL-08-84/25	OSNOVNI SUD U PRNJAVORU	09 - PRAVOSUĐE -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	19.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-115/25	Ž-SA-04-893/24, Ž-SA-04-894/24, Ž-SA-04-895/24, Ž-SA-04-896/24, Ž-SA-04-897/24, Ž-SA-04-898/24, Ž-SA-04-899/24, Ž-SA-04-900/24, Ž-SA-04-901/24, Ž-SA-04-937/24	MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA KANTONA SARAJEVO - N/R MINISTRA; OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA KOMUNALNE I STAMBENE POSLOVE I SAOBRAĆAJ - N/R NAČELNIKA	21 - KOMUNALNE USLUGE	21.5.2025.	REALIZOVANA	NE
P-116/25	Ž-SA-06-1167/24	MINISTARSTVU ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE SARAJEVO - N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	19.5.2025.	REALIZOVANA	NE
P-117/25	Ž-SA-06-346/24	MINISTARSTVU ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO - N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	19.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-118/25	Ž-SA-06-48/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZENICA - N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-10 - NA OSNOVU VJERE	19.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-119/25	Ž-SA-06-933/23	VIJEĆE MINISTARA BIH SARAJEVO, MINISTARSTVO PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO - N/R MINISTRA, MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA SARAJEVO - N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA	20.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-120/25	Ž-SA-05-872/24	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTONA SARAJEVO - N/R MINISTRA; KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA SARAJEVO - N/R GLAVNE TUŽITELJICE; JU "KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD" SARAJEVO - N/R V.D. DIREKTORICA; PSIHIJATRIJSKA BOLNICA KANTONA SARAJEVO - N/R DIREKTORA	05 - POLICIJA	21.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-121/25	Ž-SA-04-1099/24	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	21.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-122/25	Ž-SA-07-289/25	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD TUZLA - N/R DIREKTORA; FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO	07 - ZATVORI	21.5.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	DA
P-123/25	Ž-SA-08-248/25,	KANTON SARAJEVO MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA	19 - UPRAVA	21.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-124/25	Ž-BL-05-230/25	UNIVERZITET U BIHAĆU, ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	27.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE

P-125/25	Ž-BL-04-46/25	FOND ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE	25 - PENZIJE	27.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-126/25	Ž-BL-05-301/24	REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE REPUBLIKE SRPSKE PODRUČNA JEDINICA KNEŽEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	26.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-127/25	Ž-BL-06-112/25	GRAD TUZLA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-14 - NA OSNOVU POLITIČKOG ILI DRUGOG UVJERENJA	27.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-128/25	Ž-BL-05-608/24	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA UNSKO-SANSKOG KANTONA	05 - POLICIJA -- 05-1 - ŽALBA NA RAD POLICIJE	27.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-129/25	Ž-SA-05-411/25	OPĆINA KISELJAK	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-3 - PRAVO NA DVOSTEPENOST	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-130/25	Ž-BL-05-151/25	OPĆINA GORNJI VAKUF-USKOPLJE	02 - MEDIJI I SLOBODA INFORMISANJA	28.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-131/25	Ž-BL-04-105/25, Ž-BL-04-106/25, Ž-BL-04-107/25	VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA	11 - OBRAZOVANJE -- 11-2 - OSNOVNO OBRAZOVANJE	28.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-132/25	Ž-LI-05-57/25	UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE KANTONA 10	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	28.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-133/25	Ž-LI-08-44/25	MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA KANTONA 10	19 - UPRAVA	28.5.2025.	REALIZOVANA	DA
P-134/25	Ž-SA-08-758/24	OPĆINA ŽEPČE, OPĆINSKO VIJEĆE ŽEPČE	19 - UPRAVA	30.5.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-135/25	Ž-BL-01-698/24	MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE	13 - PRAVA DJETETA	28.5.2025.	REALIZOVANA	NE
P-136/25	Ž-SA-06-62/25	DM DROGERIE MARKT D.O.O. SARAJEVO - N/R DIREKTORA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-137/25	Ž-SA-06-318/25	MINISTARSTVO ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	30.5.2025.	REALIZOVANA	NE
P-138/25	Ž-BR-06-246/23	JAVNOM PREDUZEĆU VODOVOD I KANALIZACIJA „SREBRENİK“ D.D. SREBRENİK - DIREKTORU I NADZORNOM ODBORU	01 - DISKRIMINACIJA	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-139/25	Ž-BR-04-124/24	ZAVODU ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA TUZLANSKOG KANTONA TUZLA - DIREKTORU	10 - RADNI ODNOSI	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-140/25	Ž-BR-05-190/24, Ž-BR-05-265/24	GRAD TUZLA – GRADONAČELNIKU, SLUŽBA ZA KOMUNALNE POSLOVE, IZGRADNJU I POSLOVE POSLOVE MJESNIH ZAJEDNICA GRADA TUZLA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE GRADA TUZLA	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI, 32 - INSPEKCIJE	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-141/25	Ž-BR-08-74/25	KANTONALNO TUŽILAŠTVO TUZLANSKOG KANTONA, OPĆINSKI SUD U TUZLI:	09 - PRAVOSUĐE	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-142/25	Ž-BR-05-139/23, Ž-BR-05-72/23, Ž-BR-05-79/23	FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE, SEKTOR ZA KATASTAR OPĆINA TEOČAK - N/R GRADONAČELNIKA, SLUŽBA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	30.5.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-143/25	Ž-BL-01-723/24	JU OŠ „BRANKO RADIČEVIĆ“ BANJA LUKA; MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE	13 - PRAVA DJETETA	3.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-144/25	Ž-SA-08-1344/24	MINISTARSTVO KOMUNALNE PRIVREDE, INFRASTRUKTURE, PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA KANTONA SARAJEVO	19 - UPRAVA	4.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-145/25	Ž-SA-04-238/25, Ž-SA-05-247/25	RUDNIK MRKOG UGLJA „BANOVIĆI“	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA, 10 - RADNI ODNOSI	4.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-146/25	Ž-SA-04-1163/23	MINISTARSTVO ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE KANTONA SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	4.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-147/25	Ž-BL-05-196/25	OPĆINA POSUŠJE, SLUŽBA ZA IMOVINSKO-PRAVNE, GEODETSKE POSLOVE, PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITU OKOLINE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	5.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-148/25	Ž-BL-04-229/25	PON- MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	23 - ZDRAVSTVO	5.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-149/25	Ž-BL-05-118/25	GRADSKA UPRAVA GRAD TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	5.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-150/25	Ž-BL-06-779/24	MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-10 - NA OSNOVU VJERE	5.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-151/25	Ž-BL-04-552/24	VLADA REPUBLIKE SRPSKE MINISTARSTVO FINANSIJA	25 - PENZIJE	5.6.2025.	REALIZOVANA	NE
P-152/25	Ž-SA-05-302/25	OPĆINA NOVO SARAJEVO, OPĆINSKI NAČELNIK	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	6.6.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-153/25	Ž-SA-08-128/25	BOSNA I HERCEGOVINA FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO	09 - PRAVOSUĐE	6.6.2025.	REALIZOVANA	NE

P-154/25	Ž-MO-01-33/25	P.P.U. NEDOĐIJA MOSTAR	11 - OBRAZOVANJE -- 11-1 – PREDŠKOLSKI ODGOJ	9.6.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	DA
P-155/25	Ž-LI-08-47/25	SKUPŠTINA KANTONA 10 TOMISLAVGRAD	19 - UPRAVA	10.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-156/25	Ž-MO-05-131/24	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO; FEDERALNO MINISTARSTVO RASELJENIH OSOBA I IZBJEGLICA SARAJEVO; GRAD KONJIC	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	11.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-157/25	Ž-BR-06-128/25	UNIVERZITETU U TUZLI, PRAVNI FAKULTET TUZLA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	12.6.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-158/25	Ž-MO-04-122/24	SVEUČILIŠNA KLINIČKA BOLNICA MOSTAR	10 - RADNI ODNOSI	13.6.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-159/25	Ž-SA-04-108/25	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR - N/R DIREKTOR	25 - PENZIJE	13.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-160/25	Ž-SA-05-229/25	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE - NA ZNANJE: REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA RASELJENA LICA I MIGRACIJE; OPŠTINA VIŠEGRAD	05 - POLICIJA	13.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-161/25	Ž-SA-07-54/25	ZAVOD ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA, PRITVORA I DRUGIH MJERA BIH ISTOČNA ILIDŽA; MINISTARSTVO PRAVDE BIH SARAJEVO	07 - ZATVORI -- 07-1 - KORIŠTENJE ZAVODSKIH POGODNOSTI I POSJETE	13.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-162/25	Ž-SA-05-176/25	JP ELEKTROPRIVREDA BIH SARAJEVO - N/R RUKOVODIOCA UPRAVE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	16.6.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	DA
P-163/25	Ž-SA-05-160/25	MINISTARSTVO NAUKE, PROSVJETE, KULTURE I SPORTA KANTONA 10 LIVNO - N/R MINISTRA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	16.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-164/25	Ž-SA-02-412/25	GRAD SARAJEVO - N/R GRADONAČELNIKA; JP OLIMPIJSKI BAZEN OTOKA D.O.O. SARAJEVO - N/R DIREKTORA	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	16.6.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	NE
P-165/25	Ž-SA-04-288/25	MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	16.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-166/25	Ž-SA-06-123/25	BICIKLISTIČKI SAVEZ FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE - N/R PREDSDJEDNIKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	16.6.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-167/25	Ž-SA-04-1200/23	KJKP „PARK“ D.O.O. SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	17.6.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-168/25	Ž-LI-06-1/25,	VLADA KANTONA 10 LIVNO - N/R PREDSDJEDNIKA VLADE	01 - DISKRIMINACIJA	18.6.2025.	REALIZOVANA	DA

P-169/25	Ž-LI-04-86/25	OSNOVNA ŠKOLA "GRAHOVO" - N/R DIREKTORICE; MINISTARSTVO NAUKE, PROSVJETE, KULTURE I SPORTA K10 LIVNO - N/Z MINISTRA	10 - RADNI ODNOSI	18.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-170/25	Ž-LI-01-45/25	PON - MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA	13 - PRAVA DJETETA	18.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-171/25	Ž-BL-05-352/24	FOND ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA REPUBLIKE SRPSKE, FILIJALA DOBOJ - N/R RUKOVODIOCA	23 - ZDRAVSTVO	20.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-172/25	Ž-BL-08-542/23	OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U BIJEJLJINI, PODRUČNA KANCELARIJA SREBRENICA	26 - TUŽILAŠTVA	23.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-173/25	Ž-BL-06-283/25	VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-15 - NA OSNOVU IMOVINSKOG STANJA	20.6.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-174/25	Ž-BL-05-199/25	OPŠTINA SREBRENICA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	20.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-175/25	Ž-BL-05-275/25	GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	20.6.2025.	NEMA ODGOVORA	DA
P-176/25	Ž-BL-06-60/25	ŠPD „UNSKO-SANSKE ŠUME“ D.O.O.	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	20.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-177/25	Ž-BL-06-517/24	UNSKO-SANSKI KANTON, GRAD BIHAĆ – GRADONAČELNIK, SLUŽBA ZA FINANSIJE I PRIVREDU; SINDIKALNA ORGANIZACIJA JU „ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE“ BIHAĆ	01 - DISKRIMINACIJA	20.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-178/25	Ž-BL-06-123/25	MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	20.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-179/25	Ž-SA-08-432/25, OD Ž-SA-08-440/25 DO Ž-SA-08-561/25, Ž-SA-08-567/25 I Ž-SA-08-643/25	VLADA KANTONA SARAJEVO	19 - UPRAVA	26.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-180/25	Ž-BR-05-103/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA, POLICIJSKA UPRAVA GRADAČAC	05 - POLICIJA	26.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-181/25	Ž-BR-04-133/25	ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA TUZLANSKOG KANTONA	23 - ZDRAVSTVO	26.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-182/25	Ž-BR-05-78/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA	05 - POLICIJA	26.6.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-183/25	Ž-BL-05-240/25	JZU UKC TUZLA UDRUŽENJE GRAĐANA „NDNM“ TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	30.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-184/25	Ž-BL-08-126/25	OPĆINSKI SUD U ČAPLJINI	09 - PRAVOSUĐE -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	26.6.2025.	REALIZOVANA	DA
P-185/25	Ž-BL-04-646/24	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	10 - RADNI ODNOSI	1.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-186/25	Ž-BL-05-104/25	GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	1.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-187/25	Ž-BL-05-191/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE POLICIJSKA UPRAVA DOBOJ POLICIJSKA STANICA DERVENTA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	1.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-188/25	Ž-SA-04-902/24	JZU "DOM ZDRAVLJA" JAJCE	10 - RADNI ODNOSI	2.7.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-189/25	Ž-SA-08-78/25	FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE - N/R DIREKTORICE, SARAJEVO	32 - INSPEKCIJE	2.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-190/25	Ž-SA-04-1170/23	ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA UNSKO-SANSKOG KANTONA BIHAĆ - N/R DIREKTORA	23 - ZDRAVSTVO	2.7.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-191/25	Ž-SA-04-330/23	VLADA KANTONA SARAJEVO SARAJEVO - N/R PREMIJER; UNIVERZITET U SARAJEVU - N/R REKTOR - NA ZNANJE FAKULTET POLITIČKIH NAUKA, SARAJEVO - N/R DEKAN	11 - OBRAZOVANJE -- 11-4 - VISOKO OBRAZOVANJE	2.7.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-192/25	Ž-SA-04-237/24	KJP CENTAR "SKENDERIJA", SARAJEVO - N/R DIREKTOR	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	2.7.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-193/25	Ž-SA-04-617/25	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA - N/R MINISTRA	25 - PENZIJE	2.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-194/25	Ž-SA-04-400/25	VLADA KANTONA SARAJEVO, MINISTARSTVO KOMUNALNE PRIVREDE, INFRASTRUKTURE, PROSTORNOG UREĐENJA, GRAĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA SARAJEVO	21 - KOMUNALNE USLUGE	2.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-195/25	Ž-SA-01-1350/24	JU OŠ „KOVAČIĆI“ SARAJEVO - N/R DIREKTORICE	13 - PRAVA DJETETA	2.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-196/25	Ž-SA-07-592/25	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD TUZLA - N/R DIREKTORA; FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO - N/R MINISTRA	07 - ZATVORI	4.7.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-197/25	Ž-LI-04-162/24, Ž-LI-04-163/24	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BIH SARAJEVO; FEDERALNO MINISTARSTVO ZA RASELJENE OSOBE I IZBJEGLICE SARAJEVO; JP ELEKTROPRIVREDA HZ HB MOSTAR. OPĆINA GLAMOČ	21 - KOMUNALNE USLUGE	14.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-198/25	Ž-LI-05-67/25	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	14.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-199/25	Ž-BL-02-165/25	OPŠTINA BRATUNAC - N/R NAČELNIKA - N/R ČLANOVA KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE SPOSOBNOSTI I FUNKCIONALNOG STANJA LICA U POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA I USLOVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE; JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BRATUNAC - N/R DIREKTORA	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	10.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-200/25	Ž-BL-06-247/25	ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.7.2025	REALIZOVANA	DA
P-201/25	Ž-BL-05-263/25	VOLONTERSKI SERVIS REPUBLIKE SRPSKE	30 - SLOBODA OKUPLJANJA	11.7.2025	NIJE REALIZOVANA	NE
P-202/25	Ž-BL-06-188/25	DOM ZDRAVLJA „STANA TOMIĆ“ PALE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.7.2025	REALIZOVANA	DA
P-203/25	Ž-MO-05-21/25	PON-GRAD MOSTAR - URED GRADONAČELNIKA MOSTAR; PON-GRAD MOSTAR - ODJEL ZA URBANIZAM I GRAĐENJE GRADA MOSTARA; PON-GRAD MOSTAR - ODJEL ZA FINANSIJE I NEKRETNINE MOSTAR	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	15.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-204/25	Ž-SA-06-230/23	INSTITUT ZA RAZVOJ PREDUNIVERZITETSKOG OBRAZOVANJA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	15.7.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-205/25	Ž-SA-08-230/25	VLADA KANTONA SARAJEVO MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA SARAJEVO	19 - UPRAVA	15.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-206/25	Ž-BL-05-21/25	OPĆINA CENTAR SARAJEVO	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	17.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-207/25	Ž-BL-05-248/25	GRAD BANJA LUKA	32 - INSPEKCIJE	17.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-208/25	Ž-BL-08-555/24	GRAD PRNJAVOR; SKUPŠTINA GRADA	19 - UPRAVA	17.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-209/25	Ž-BL-05-234/25	JZU DOM ZDRAVLJA „DR. MUSTAFA ŠEHOVIĆ, TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	17.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-210/25	Ž-BL-05-239/25	JP „PANNONICA“ D.O.O. TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	17.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-211/25	Ž-BL-05-242/25	POREZNA UPRAVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	17.7.2025.	REALIZOVANA	DA

P-212/25	Ž-BL-05-92/25	GRADSKA UPRAVA GRAD BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	17.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-213/25	Ž-BL-05-75/25	JP „PUTEVI REPUBLIKE SRPSKE“	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	22.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-214/25	Ž-SA-08-580/25	SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE NOVO SARAJEVO; NA ZNANJE JU „KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ SARAJEVO; SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	19 - UPRAVA	17.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-215/25	Ž-BL-01-371/25	OSNOVNA ŠKOLA „IVAN GORAN KOVAČIĆ“ MRKONJIĆ-GRAD; OSNOVNA ŠKOLA „PETAR KOČIĆ“ MRKONJIĆ-GRAD; OSNOVNA ŠKOLA „BRANKO ČOPIĆ“ MRKONJIĆ-GRAD	13 - PRAVA DJETETA	29.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-216/25	Ž-BL-05-85/25	OPŠTINA PALE, SKUPŠTINA OPŠTINE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	22.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-217/25	Ž-BL-05-232/25	TURISTIČKA ZAJEDNICA TUZLANSKOG KANTONA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	21.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-218/25	Ž-BL-05-235/25	CENTRALNO GRIJANJE D.D. TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	21.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-219/25	Ž-BL-05-237/25	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I POVRATAK TUZLANSKOG KANTONA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	21.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-220/25	Ž-LI-08-43/25	KANTON 10, MINISTARSTVO GRADITELJSTVA, OBNOVE, PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA; OPĆINA TOMISLAVGRAD, SLUŽBA ZA GRADITELJSTVO, PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE	19 - UPRAVA	23.7.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-221/25	Ž-LI-05-63/25	TUŽILAŠTVO KANTONA 10 U LIVNU	05 - POLICIJA	23.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-222/25	Ž-LI-05-69/25	PON - FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	23.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-223/25	Ž-LI-04-91/25	OPĆINA KUPRES	10 - RADNI ODNOSI	23.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-224/25	Ž-SA-04-765/25	ENERGOINVEST D.D. SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	30.7.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-225/25	Ž-SA-04-629/25, Ž-SA-04-629/25	DM DROGERIE MARKT D.O.O. ILIDŽA	10 - RADNI ODNOSI	30.7.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-226/25	Ž-SA-01-419/25	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU, RASELJENA LICA I IZBJEGLICE KANTONA SARAJEVO - N/R MINISTRICE	13 - PRAVA DJETETA	30.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-227/25	Ž-SA-08-589/25	OPĆINA TEOČAK, OPĆINSKI NAČELNIK	19 - UPRAVA	5.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-228/25	Ž-MO-08-31/25, Ž-MO-08-32/25	PON-GRAD MOSTAR, GRADONAČELNIK, ODJEL ZA URBANIZAM I GRAĐENJE MOSTAR	19 - UPRAVA	30.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-229/25	Ž-LI-05-101/25	FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	31.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-230/25	Ž-LI-04-78/25	OPĆINA DRVAR; JP "KOMUNALAC" DRVAR	21 - KOMUNALNE USLUGE	31.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-231/25	Ž-LI-04-83/25	JZU DOM ZDRAVLJA "ISTOČNO SARAJEVO" LUKAVICA	23 - ZDRAVSTVO	31.7.2025.	REALIZOVANA	DA
P-232/25	Ž-LI-04-17/25	JU "ČETVRTA OSNOVNA ŠKOLA" TORLAKOVAC; MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA SBK; MINISTARSTVO PRIVREDE SBK	10 - RADNI ODNOSI	31.7.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-233/25	Ž-BL-05-57/25	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE I KOMUNALNU POLICIJU - ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE; REPUBLIČKA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE, INSPEKTORAT REPUBLIKE SRPSKE	32 - INSPEKCIJE	4.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-234/25	Ž-BL-05-50/25	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE	32 - INSPEKCIJE	5.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-235/25	Ž-BL-04-124/25	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	10 - RADNI ODNOSI	4.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-236/25	Ž-SA-01-271/25,	JU OSNOVNA ŠKOLA „ALEKSA ŠANTIĆ“ SARAJEVO N/R DIREKTORICE, SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	5.8.2025	REALIZOVANA	DA
P-237/25	Ž-BR-05-302/23, Ž-BR-05-304/23	KANTONALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE TUZLANSKOG KANTONA; MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA	05 - POLICIJA, 32 - INSPEKCIJE	8.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-238/25	Ž-BR-04-176/25	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE TUZLANSKOG KANTONA; PEDAGOŠKI ZAVOD TUZLANSKOG KANTONA; JAVNA USTANOVA DRUGA OSNOVNA ŠKOLA ŽIVINICE	11 - OBRAZOVANJE	8.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-239/25	Ž-BR-04-45/24, Ž-BR-04-48/24	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE	25 - PENZIJE	8.8.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-240/25	Ž-SA-04-606/22	OPĆINA FOČA USTIKOLINA - N/R NAČELNIK	10 - RADNI ODNOSI	18.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-241/25	Ž-SA-06-632/25	UNICREDIT BANK D.D. SARAJEVO - N/R PREDSJEDNICE UPRAVE I ČLANOVA UPRAVE	10 - RADNI ODNOSI	18.8.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	DA
P-242/25	Ž-SA-05-153/25	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, ZASTUPNIČKI DOM SARAJEVO - N/R PREDSEDAVAJUĆEG ZASTUPNIČKOG DOMA, - N/R PREDSJEDNIKA KOMISIJE ZA IZBOR I IMENOVANJE - N/R PREDSEDNIKA RADNE GRUPE ZA PROVOĐENJE POSTUPKA IZBORA SUDIJE USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE KOJEG BIRA ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTA FEDERACIJE BIH	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	18.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-243/25	Ž-SA-04-644/25	MINISTARSTVO KOMUNALNE PRIVREDE, INFRASTRUKTURE, PROSTORNOG UREĐENJA, GRAĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA KANTONA SARAJEVO - N/R MINISTRA, KJKP VODOVOD I KANALIZACIJA D.O.O. SARAJEVO - N/R V.D. DIREKTORA, HETIG D.O.O. SARAJEVO - N/R DIREKTORA	21 - KOMUNALNE USLUGE	18.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-244/25	Ž-SA-08-140/24	OPĆINA BANOVIĆI - N/R NAČELNIKA	19 - UPRAVA	18.8.2025.	REALIZOVANA	NE
P-245/25	Ž-SA-05-878/25	GRAD MOSTAR	17 - JAVNE ISPRAVE	18.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-246/25	Ž-BR-02-158/25, Ž- BR-02-161/25, Ž-BR-02- 02-162/25, Ž-BR-02- 164/25, Ž-BR-02- 165/25, Ž-BR-02- 166/25, Ž-BR-02- 167/25, Ž-BR-02- 168/25, Ž-SA-02- 344/25	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO - N/R PREMIJERA, - N/R MINISTRA	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	18.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-247/25	Ž-BL-04-292/24	JU OSNOVNA ŠKOLA „SVETI SAVA“ ROGATICA	10 - RADNI ODNOSI	19.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-248/25	Ž-BL-05-175/25	PON- GRAD BANJA LUKA, ODSJEK ZA SARADNJU SA GRAĐANIMA-URED ZA GRAĐANE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	19.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-249/25	Ž-BL-01-358/25	VLADA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA, MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT	13 - PRAVA DJETETA	19.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-250/25	Ž-BL-01-668/24	PON- FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE	13 - PRAVA DJETETA	19.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE

P-251/25	Ž-BL-05-460/25	OPŠTINA BRATUNAC	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	20.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-252/25	Ž-BL-05-373/25	JP "RAD" A.D. BRATUNAC	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	20.8.2025.	REALIZOVANA	NE
P-253/25	Ž-BL-05-299/25	FEDERALNO MINISTARSTVO RASELJENIH OSOBA I IZBJEGLICA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	20.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-254/25	Ž-BL-05-193/25	REPUBLIČKA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	20.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-255/25	Ž-BL-06-142/25	POLICIJSKA UPRAVA BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	25.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-256/25	Ž-BL-04-444/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA UNSKO-SANSKOG KANTONA; POLICIJSKA STANICA BOSANSKA KRUPA	14 - EKOLOGIJA I ZAŠTITA OKOLIŠA	25.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-257/25	Ž-BL-05-178/25	PON- OPŠTINA ISTOČNO NOVO SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	25.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-258/25	Ž-BL-05-264/25	GRAD BANJA LUKA, GRADSKA UPRAVA	32 – INSPEKCIJE	25.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-259/25	Ž-BR-04-200/24	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE - SEKTOR ZA SISTEM I PROVOĐENJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA SARAJEVO; FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE - KANTONALNA ADMINISTRATIVNA SLUŽBA U TUZLI TUZLA; INSTITUT ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE ZDRAVSTVENOG STANJA SARAJEVO; KANTONALNI SUD U TUZLI – NA ZNANJE	25 – PENZIJE	26.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-260/25	Ž-BR-05-203/25	OPĆINI KALESIJA, OPĆINSKI NAČELNIK, STRUČNA SLUŽBA OPĆINSKOG NAČELNIKA/ ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	26.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-261/25	Ž-BR-06-149/25	ODJELJENJE ZA OBRAZOVANJE VLADE BRČKO DISTRIKTA BIH	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	26.8.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-262/25	Ž-BR-04-83/25	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE TUZLANSKOG KANTONA; JAVNA USTANOVA OSNOVNA ŠKOLA „BAŠIGOVCI“	11 - OBRAZOVANJE	26.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-263/25	Ž-BR-01-81/25	PRAVOSUDNA KOMISIJA BRČKO DISTRIKTA BIH; SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BIH	13 - PRAVA DJETETA	26.8.2025.	REALIZOVANA	DA
P-264/25	Ž-BR-02-188/25, Ž-MO-02-56/25	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	2.9.2025.	DJELIMIČNO REALIZOVANA	DA

P-265/25	Ž-BR-05-174/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA, POLICIJSKA UPRAVA BANOVIĆI, POLICIJSKA STANICA BANOVIĆI	05 – POLICIJA	26.8.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-266/25	Ž-BL-08-65/25	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA BORAČKO-INVALIDSKU ZAŠTITU	19 – UPRAVA	1.9.2025.	REALIZOVANA	NE
P-267/25	Ž-LI-08-99/25	PON - OPĆINA TOMISLAVGRAD	19 – UPRAVA	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-268/25	Ž-LI-05-129/25	OPĆINSKI SUD U LIVNU	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	5.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-269/25	Ž-SA-04-830/25	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA SARAJEVO - N/R GENERALNOG DIREKTORA, UPRAVNI ODBOR	10 - RADNI ODNOSI	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-270/25	Ž-SA-06-904/25	VLADA KANTONA SARAJEVO, MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU, RASELJENA LICA I IZBJEGLICE KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-271/25	Ž-SA-08-1247/24	JU "KOMUNALNO-STAMBENI FOND" GRAD CAZIN - N/R DIREKTORA	19 – UPRAVA	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-272/25	Ž-SA-04-1226/24	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA, ZENICA - N/R MINISTRA; GRAD ZENICA, SLUŽBA ZA SOCIJALNU ZAŠTITU, STAMBENE POSLOVE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI ZENICA	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-273/25	Ž-SA-04-908/25	ODBOR DRŽAVNE SLUŽBE ZA ŽALBE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	5.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-274/25	Ž-SA-08-1047/25	OPĆINA DOBOJ ISTOK	19 - UPRAVA	22.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-275/25	Ž-SA-07-950/25	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD ZENICA - N/R DIREKTORA	07 - ZATVORI -- 07-2 - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I HIGIJENSKI USLOVI	9.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-276/25	Ž-MO-05-9/25	SVEUČILIŠNA KLINIČKA BOLNICA MOSTAR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	8.9.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-277/25	Ž-SA-07-624/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA UNSKO-SANSKOG KANTONA BIHAĆ - NA ZNANJE; SKUPŠTINA UNSKO -SANSKOG KANTONA - ODBOR ZA ŽALBE JAVNOSTI UNSKO-SANSKOG KANTONA BIHAĆ	07 - ZATVORI	9.9.2025.	REALIZOVANA	NE
P-278/25	Ž-MO-05-44/25	PON-GRAD MOSTAR SLUŽBA ZA KATASTAR MOSTAR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	9.9.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-279/25	Ž-MO-02-191/23	UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	9.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-280/25	Ž-BL-05-312/25	MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE SBK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	10.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-281/25	Ž-BL-05-523/25	REPUBLIČKA KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE SUKOBA INTERESA U ORGANIMA VLASTI REPUBLIKE SRPSKE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	10.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-282/25	Ž-BL-04-332/25	REPUBLIČKA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	10 - RADNI ODNOSI	10.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-283/25	Ž-BL-01-453/25	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TREBINJE; OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO TREBINJE	13 - PRAVA DJETETA	10.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-284/25	Ž-BL-01-367/25	OSNOVNI SUD U TREBINJU; CENTAR ZA SOCIJALNI RAD U TREBINJU	13 - PRAVA DJETETA	10.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-285/25	Ž-BR-08-192/24	NAČELNIK OPŠTINE LOPARE	19 - UPRAVA	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-286/25	Ž-BR-08-195/24	ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE OPŠTINE LOPARE	19 - UPRAVA	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-287/25	Ž-BR-05-131/25	ODJELJENJE ZA POLJOPRIVREDU, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDU VLADE BRČKO DISTRIKTA BIH	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-288/25	Ž-BR-04-116/24	FONDU PIO REPUBLIKE SRPSKE – FILIJALA BIJE LJINA	25 - PENZIJE	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-289/25	Ž-BR-04-116/25	ODJELJENJE ZA OBRAZOVANJE VLADE BRČKO DISTRIKTA BIH	11 - OBRAZOVANJE	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-290/25	Ž-BL-06-222/25	MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-23 - NA OSNOVU INVALIDITETA	12.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-291/25	Ž-SA-08-332/23	GRAD GRAČANICA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE - URBANISTIČKO – GRAĐEVINSKI INSPEKTORAT GRAČANICA	19 - UPRAVA	12.9.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-292/25	Ž-BR-04-19/25	VLADA BRČKO DISTRIKTA BIH - ODJEL ZA ZDRAVSTVO I OSTALE USLUGE BRČKO; JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA „ZDRAVSTVENI CENTAR BRČKO“ BRČKO	23 - ZDRAVSTVO	16.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-293/25	Ž-BR-04-22/25	FOND ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA BRČKO DISTRIKT BIH	23 - ZDRAVSTVO	16.9.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-294/25	Ž-BL-05-310/24	OPĆINA POSUŠJE NA ZNANJE; MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA, GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA ZAPADNOHERCEGOVAČKOG KANTONA; UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE ZAPADNOHERCEGOVAČKOG KANTONA	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	18.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-295/25	Ž-BL-02-338/25	GRAD BANJA LUKA - ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE - ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	12 - OSOBE S INVALIDITETOM	18.9.2025.	REALIZOVANA	NE
P-296/25	Ž-BL-05-343/25	FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA; FEDERALNA UPRAVA POLICIJE - JEDINICA ZA PROFESIONALNE STANDARDE	05 - POLICIJA -- 05-1 - ŽALBA NA RAD POLICIJE	18.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-297/25	Ž-BL-04-501/25, Ž-BL-04-502/25	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	10 - RADNI ODNOSI	18.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-298/25	Ž-BL-05-255/25	OPŠTINA MODRIČA	32 - INSPEKCIJE	19.9.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-299/25	Ž-BL-05-212/25	NOTARSKA KOMORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	19.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-300/25	Ž-BL-05-325/25	PON- GRADSKA UPRAVA GRAD BANJE LUKE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	19.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-301/25	Ž-SA-04-1118/25, Ž-SA-04-1119/25	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE - N/R MINISTRA SARAJEVO	25 - PENZIJE	19.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-302/25	Ž-SA-05-609/25	BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON GORAŽDE, MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE UPRAVA POLICIJE GORAŽDE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	19.9.2025.	REALIZOVANA	DA
P-303/25	Ž-SA-05-333/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA - N/R MINISTRA; KANTONALNO TUŽILAŠTVO SREDNJOBOSANSKOG KANTONA	05 - POLICIJA	19.9.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-304/25	Ž-SA-01-417/25	KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD SARAJEVO - N/R DIREKTORA, SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE NOVO SARAJEVO -N/R ŠEFA SLUŽBE; NOVO SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	29.9.2025.	REALIZOVANA	NE
P-305/25	Ž-SA-05-101/25	FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA SARAJEVO - N/R MINISTRA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	29.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-306/25	Ž-BL-08-481/25	OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO BANJA LUKA	26 - TUŽILAŠTVA	30.9.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-307/25	Ž-SA-04-733/25	UNIVERZITET U SARAJEVU, REKTORAT SARAJEVO	11 - OBRAZOVANJE	13.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-308/25	Ž-LI-01-88/25, Ž-LI-01-89/25	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BUGOJNO; MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA	13 - PRAVA DJETETA -- 13-1 - CENTRI ZA SOCIJALNI RAD	3.10.2025.	REALIZOVANA	DA

P-309/25	Ž-SA-08-276/25	FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA SARAJEVO	19 - UPRAVA	6.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-310/25	Ž-LI-08-40/23	KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA 10 LIVNO	26 - TUŽILAŠTVA	7.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-311/25	Ž-BL-04-287/22	OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO BANJA LUKA	25 - PENZIJE	8.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-312/25	Ž-SA-04-376/25	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR - N/R DIREKTORA	25 - PENZIJE	10.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-313/25	Ž-BR-01-257/25	JAVNA USTANOVA CENTAR ZA SOCIJALNI RAD GRADAČAC	13 - PRAVA DJETETA	10.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-314/25	Ž-BR-06-74/24	PON-VLADA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE - GRADONAČELNIK	16 - NASILJE	10.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-315/25	Ž-SA-06-1104/24	MINISTARSTVO ZDRAVSTVA TUZLANSKOG KANTONA, JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA DOM ZDRAVLJA GRAČANICA	01 - DISKRIMINACIJA	13.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-316/25	Ž-SA-05-1246/25	GRAD GRADAČAC	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	17.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-317/25	Ž-SA-06-688/24	KONZUM BH D.O.O. SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	13.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-318/25	Ž-LI-05-135/25	OPĆINA TOMISLAVGRAD	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	15.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-319/25	Ž-LI-04-138/25	JP KOMUNALNO DOO LIVNO UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE KANTONA 10 LIVNO; GRAD LIVNO	21 - KOMUNALNE USLUGE	15.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-320/25	Ž-BL-08-744/24	GRAD BOSANSKA KRUPA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, IMOVINSKO – PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE	19 - UPRAVA	20.10.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-321/25	Ž-BL-05-241/25	MINISTARSTVO TRGOVINE, TURIZMA I SAOBRAĆAJA TUZLANSKOG KANTONA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	20.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-322/25	Ž-BL-05-202/24	JU „CENTAR ZA KULTURU“ GORAŽDE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	20.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-323/25	Ž-BL-04-783/24	ŠPD „UNSKO-SANSKE ŠUME“ D.O.O. BOSANSKA KRUPA	10 - RADNI ODNOSI	20.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-324/25	Ž-BL-05-209/25	OPĆINA POSUŠJE, SLUŽBA ZA IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE, GEODETSKE POSLOVE I KATASTAR, PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITU OKOLIŠA	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	22.10.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA

P-325/25	Ž-SA-04-312/25, Ž-SA-06-318/25	MINISTARSTVO ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE KANTONA SARAJEVO; FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE SARAJEVO; FOND ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE BIJE LJINA	01 - DISKRIMINACIJA, 10 - RADNI ODNOSI	22.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-326/25	Ž-SA-05-597/25	JKP "BAŠBUNAR" TRAVNIK	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	22.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-327/25	Ž-BR-04-170/25	JU „CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ TUZLA; JZNU DOM ZDRAVLJA „DR MUSTAFA ŠEHOVIĆ“ TUZLA	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	22.10.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-328/25	Ž-LI-04-87/25	VLADA KANTONA 10, ŽALBENO VIJEĆE VLADE KANTONA 10	10 - RADNI ODNOSI	27.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-329/25	Ž-LI-04-110/25	JP ELEKTROPRIVREDA HZ HB MOSTAR	10 - RADNI ODNOSI	27.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-330/25	Ž-LI-05-128/25	PON - CESTE D.D. MOSTAR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	27.10.2025.	REALIZOVANA	DA
P-331/25	Ž-SA-04-778/25	OPĆINA HADŽIĆI - N/R NAČELNIKAI	10 - RADNI ODNOSI	29.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-332/25	Ž-SA-08-584/25	JKP "BAŠBUNAR" TRAVNIK K - N/R NADZORNI ODBOR	19 - UPRAVA	31.10.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-333/25	Ž-SA-05-303/25	OPĆINA NOVO SARAJEVO, OPĆINSKI NAČELNIK	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	4.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-334/25	Ž-BL-06-439/25	ŽELJEZNICE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE BIHAĆ	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-22 - NA OSNOVU STAROSNE DOBI	3.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-335/25	Ž-BL-08-591/25	MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE	19 - UPRAVA	3.11.2025.	NIJE REALIZOVANA	NE
P-336/25	Ž-BL-04-117/25	VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA MINISTARSTVO OBRAZOVANJA NAUKE, KULTURE I SPORTA	11 - OBRAZOVANJE -- 11-2 - OSNOVNO OBRAZOVANJE	3.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-337/25	Ž-BL-04-291/25	TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, VLADA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ODJELJENJE ZA OBRAZOVANJE; JU TEHNIČKA ŠKOLA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE	11 - OBRAZOVANJE -- 11-3 - SREDNJE OBRAZOVANJE	3.11.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-338/25	Ž-BL-08-420/25	OSNOVNI SUD FOČA	19 - UPRAVA	3.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-339/25	Ž-BL-05-617/25	GRAD BANJA LUKA, GRADSKA UPRAVA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	3.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-340/25	Ž-BL-01-585/23	PON- OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U BIJE LJINI	13 - PRAVA DJETETA	3.11.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-341/25	Ž-BL-08-156/25, Ž-BL-08-157/25	ADVOKATSKA KOMORA REPUBLIKE SRPSKE	31 - ADVOKATI	4.11.2025.	REALIZOVANA	DA

P-342/25	Ž-LI-05-155/25	GRAD LIVNO - SLUŽBA ZA GRADITELJSTVO, PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE - GRAĐEVINSKO-URBANISTIČKI INSPEKTOR - KOMUNALNI INSPEKTOR - GRADONAČELNIK	32 - INSPEKCIJE	11.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-343/25	Ž-LI-08-141/25	GRADSKO VIJEĆE GRADA LIVNA	19 - UPRAVA	11.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-344/25	Ž-SA-01-211/25	OPĆINA ŽEPČE	13 - PRAVA DJETETA	12.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-345/25	Ž-SA-04-1103/24	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA SARAJEVO; FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	25 - PENZIJE	12.11.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-346/25	Ž-BL-04-298/25	MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, GRAĐEVINARSTVO I EKOLOGIJU REPUBLIKE SRPSKE; FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA; FEDERALNO MINISTARSTVA OKOLIŠA	14 - EKOLOGIJA I ZAŠTITA OKOLIŠA	13.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-347/25	Ž-BR-08-86/24	GRAD LUKAVAC - GRADONAČELNIK – GRADSKO PRAVOBRANILAŠTVO - SLUŽBA ZA BUDŽET I FINANSIJE - SLUŽBA ZA URBANIZAM, IMOVINSKE I GEODETSKE POSLOVE LUKAVAC	19 - UPRAVA	14.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-348/25	Ž-BR-04-330/23	PON-VLADA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE; GRADONAČELNIK	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	14.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-349/25	Ž-BR-08-107/24	INSPEKTORAT BRČKO DISTRIKTA BIH	32 - INSPEKCIJE	20.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-350/25	Ž-BR-04-9/25	FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA – PON	23 - ZDRAVSTVO	20.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-351/25	Ž-SA-05-307/25	KJP “SARAJEVO-ŠUME” D.O.O. SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	18.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-352/25	Ž-SA-08-773/25	BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO	19 - UPRAVA	18.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-353/25	Ž-SA-07-170/24	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD ZATVORENOG TIPRA ZENICA	07 - ZATVORI -- 07-2 - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I HIGIJENSKI USLOVI	18.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-354/25	Ž-SA-04-1204/25	JU APOTEKE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	21.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-355/25	Ž-SA-05-227/23	SREDNJOBOSANSKI KANTON SKUPŠTINA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA - N/R PREDSEDAVAJUĆEG TRAVNIK	33 - BESPLATNA PRAVNA POMOĆ	21.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE

P-356/25	Ž-SA-08-1169/22	OPĆINA BOSANSKI PETROVAC	18 - MANJINE	21.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-357/25	Ž-BL-05-238/25	RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O. TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	24.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-358/25	Ž-BL-01-638/25	SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA; URED ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE UNSKO-SANSKOG KANTONA	13 - PRAVA DJETETA	24.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-359/25	Ž-BL-04-116/25	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE; OPŠTINA SRBAC; OSNOVNA ŠKOLA „JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ“ SRBAC	11 - OBRAZOVANJE -- 11-2 - OSNOVNO OBRAZOVANJE	24.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-360/25	Ž-BL-05-119/25	GRAD ZENICA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	24.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-361/25	Ž-BL-05-604/25	OPŠTINA VLASENICA, OPŠTINSKA UPRAVA OPŠTINE VLASENICA - ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO KOMUNALNE POSLOVE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	24.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-362/25	Ž-BL-05-605/25	PON- FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	24.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-363/25	Ž-BL-08-304/23	GRAD PRIJEDOR - ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE	19 - UPRAVA	24.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-364/25	Ž-SA-08-1272/25	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU, RASELJENA LICA I IZBJEGLICE KANTONA SARAJEVO I JU „KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ SARAJEVO	09 - PRAVOSUĐE	28.11.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-365/25	Ž-BL-05-757/25	GRAD ŠIROKI BRIJEG	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	28.11.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-366/25	Ž-SA-04-702/25	FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA SARAJEVO - N/R MINISTRA,	23 - ZDRAVSTVO	3.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-367/25	Ž-SA-01-565/23	GRAD DOBOJ, CENTAR ZA SOCIJALNI RAD ORAŠJE, MINISTARSTVO UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA, FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	28.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-368/25	Ž-SA-06-994/25	VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	1.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-369/25	Ž-SA-08-870/25	OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA OBLAST PROSTORNOG UREĐENJA I URBANIZMA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE SARAJEVO	19 - UPRAVA	1.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-370/25	Ž-SA-05-1331/25	OPĆINA VOGOŠĆA, STRUČNA SLUŽBA ZA POSLOVE KABINETA VOGOŠĆA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	1.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-371/25	Ž-SA-04-1333/25	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO - N/R PREMIJERA; VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE - URED ZA ZAKONODAVSTVO I USKLAĐENOST SA PROPISIMA EU SARAJEVO - N/R DIREKTORA; FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO - N/R MINISTRA; FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	1.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-372/25	Ž-MO-05-35/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA ZAPADNOHERCEGOVAČKOG KANTONA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	28.11.2025.	REALIZOVANA	DA
P-373/25	Ž-SA-01-1480/25	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU	13 - PRAVA DJETETA	1.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-374/25	Ž-SA-01-1208/25	JU „KANTONALNI CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ - SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE STARI GRAD SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	1.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-375/25	Ž-SA-05-597/25	JKP “BAŠBUNAR” TRAVNIK - N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	1.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-376/25	Ž-LI-05-160/25	OPĆINA GLAMOČ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	2.12.2025.	NIJE REALIZOVANA	DA
P-377/25	Ž-LI-05-164/25	OPĆINA TOMISLAVGRAD	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	2.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-378/25	Ž-LI-05-176/25	UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE KANTONA 10	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	2.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-379/25	Ž-SA-06-96/25	MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	10.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-380/25	Ž-SA-07-1504/25	KANTONALNO TUŽILAŠTVO ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA	07 - ZATVORI	15.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-381/25	Ž-SA-04-1342/25	KANTON SARAJEVO, MINISTARSTVO ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE - N/R MINISTRICE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	15.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-382/25	Ž-SA-05-968/25	GRAD VISOKO, GRADONAČELNIK VISOKO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	15.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-383/25	Ž-SA-05-1198/25	MINISTARSTVO PRIVREDE KANTONA SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	15.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-384/25	Ž-SA-06-1214/25	AGENCIJA ZA UNAPREĐENJE INOSTRANIH INVESTICIJA U BOSNI I HERCEGOVINI - N/R DIREKTORA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	16.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-385/25	Ž-SA-05-1227/25	VLADA KANTONA SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	16.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-386/25	Ž-SA-06-1566/25	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOG KANTONA - N/R MINISTRA; POLICIJSKA UPRAVA MOSTAR - ODJEL KRIMINALISTIČKE POLICIJE	16 - NASILJE	16.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-387/25	Ž-SA-04-1437/25	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE TUZLANSKOG KANTONA, TUZLA	11 - OBRAZOVANJE -- 11-4 - VISOKO OBRAZOVANJE	16.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-388/25	Ž-BL-08-681/25	OSNOVNI SUD BANJA LUKA	09 - PRAVOSUĐE	17.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-389/25	Ž-BL-05-721/25	ODS "ELEKTRO-BIJELJINA" AD BIJELJINA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	18.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-390/25	Ž-BL-05-861/25	MINISTARSTVO PORODICE, OMLADINE I SPORTA REPUBLIKE SRPSKE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	18.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-391/25	Ž-BL-01-632/25, Ž-BL-01-723/25, Ž-BL-01-764/25	KANTONALNO TUŽILAŠTVO UNSKO-SANSKOG KANTONA; CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BIHAĆ; OPĆINSKI SUD U BIHAĆU	13 - PRAVA DJETETA	17.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-392/25	Ž-BL-01-262/25	PON- OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO BANJA LUKA	13 - PRAVA DJETETA	17.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-393/25	Ž-BL-05-665/25	OPŠTINA STANARI, ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE, STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE I EKOLOGIJU, ODSJEK ZA PROSTORNO UREĐENJE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	17.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-394/25	Ž-BL-05-51/25	GRAD BANJA LUKA – ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE - ODJELJENJE ZA KOMUNALNU POLICIJU	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	18.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-395/25	Ž-BL-04-955/25, Ž-BL-04-956/25	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	10 - RADNI ODNOSI	19.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-396/25	Ž-BL-01-329/25	TUZLANSKI KANTON MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I KULTURE	13 - PRAVA DJETETA	19.12.2025.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-397/25	Ž-BL-04-313/25	JAVNA USTANOVA „CENTAR ZA SOCIJALNI RAD“ BIHAĆ	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	22.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-398/25	Ž-BL-05-322/25	JU „DOM ZA STARA LICA ZENICA“ - N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	22.12.2025.	REALIZOVANA	DA
P-399/25	Ž-BR-05-169/24	GRAD ŽIVINICE	15 – IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI	23.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE
P-400/25	Ž-BR-04-199/25	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR; KANTONALNA ADMINISTRATIVNA SLUŽBA U TUZLI	25 - PENZIJE	23.12.2025.	NEMA ODGOVORA	NE

P-401/25	Ž-BL-05-401/25	PON- GRAD BANJA LUKA - ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	24.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-402/25	Ž-SA-06-572/25	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA - N/R MINISTRA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	26.12.2025	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-403/25	Ž-SA-06-1401/25	UNIVERZITET U SARAJEVU, SENAT UNIVERZITETA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	26.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-404/25	Ž-SA-05-1297/24	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU - DIREKTOR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	26.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-405/25	Ž-SA-05-1580/25	FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA FEDERACIJE BIH SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	26.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-406/25	Ž-SA-01-679/24	KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA SARAJEVO; ADVOKATSKO DRUŠTVO KM SARAJEVO, NA ZNANJE; CENTAR ZA SOCIJALNI RAD ZENICA	13 - PRAVA DJETETA	26.12.2025	REALIZOVANA	DA
P-407/25	Ž-LI-05-147/25	OPĆINA GLAMOČ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	30.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-408/25	Ž-LI-05-170/25	MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE KANTONA 10	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	30.12.2025	NEMA ODGOVORA	NE
P-409/25	Ž-LI-05-119/25	OPĆINA KUPRES	32 - INSPEKCIJE	30.12.2025	REALIZOVANA	DA

ANEKS I. PREGLED BUDŽETA ZA 2025. GODINU**BOSNA I HERCEGOVINA**

Institucija: Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Sjedište: Banja Luka

ID: 4403087410007

Šifra djelatnosti: 69.10

Obrazac 2.

Organizacioni kod: 0304

Fond: Opšti fond (10)

Projektni kod: 0

Zbirni obrazac: x

Pregled rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama

Period izvještavanja: od 01.01.2025. do 31.12.2025.

BUDŽET

Redni broj	Opis	Ekonom. kod	Budžet	Izmjene i dopune (rebalans, prestruktura, preraspodjela, rezerva, namjenska sredstva i dr.)	Korigovani budžet	Ostvareni kumulativni iznos ukupnih rashoda i izdataka	Ostvareni kumulativni iznos istog perioda prethodne godine	Procenat 7/6 x 100	Procenat 7/8 x 100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Ukupni rashodi i izdaci (2+16)		3.851.000	115.052	3.966.052	3.516.997	3.259.738	88,70	107,90
2	Ukupni tekući rashodi (3+6)	610000	3.761.000	115.052	3.876.052	3.502.227	3.173.897	90,40	110,30
3	Plaće i naknade troškova zaposlenih (4+5)	611000	3.349.000	115.052	3.464.052	3.220.263	2.941.724	93,00	109,50
4	Bruto plaće i naknade plaća	611100	2.967.000		2.967.000	2.726.079	2.624.368	91,90	103,90
5	Naknade troškova zaposlenih	611200	382.000	115.052	497.052	494.184	317.356	99,40	155,70
6	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge (7+.....+15)	613000	412.000		412.000	281.964	232.173	68,40	121,40
7	Putni troškovi	613100	111.000		111.000	93.988	65.989	84,70	142,40
8	Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	613200	48.000	2.000	50.000	46.948	43.271	93,90	108,50
9	Izdaci za energiju i komunalne usluge	613300	8.000		8.000	3.957	3.882	49,50	101,90
10	Nabavka materijala i sitnog inventara	613400	42.000		42.000	39.912	37.276	95,00	107,10
11	Izdaci za usluge prevoza i goriva	613500	27.000		27.000	15.302	14.057	56,70	108,90
12	Unajmljivanje imovine i opreme	613600	25.000		25.000	10.800	10.800	43,20	100,00
13	Izdaci za tekuće održavanje	613700	25.000	4.000	29.000	28.895	14.617	99,60	197,70
14	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	613800	8.000		8.000	5.919	5.407	74,00	109,50
15	Ugovorene i druge posebne usluge	613900	118.000	-6.000	112.000	36.243	36.874	32,40	98,30
16	Ukupni kapitalni izdaci		90.000		90.000	14.770	85.841	16,40	17,20
17	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	821000	90.000		90.000	14.770	85.841	16,40	17,20
18	Nabavka opreme	821300	90.000		90.000	14.770	85.841	16,40	17,20

ANEKS II. PREGLED OBAVEZA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE PREMA ZAKONU O SLOBODU PRISTUPA INFORMACIJAMA NA NIVOU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

a) Javni organi na nivou Bosne i Hercegovine koji su tokom 2025. godine dostavljali statističke podatke u skladu s ZOSPI:

1. Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH;
2. Agencija za nadzor nad tržištem BiH;
3. Agencija za osiguranje u BiH;
4. Agencija za rad i zapošljavanje BiH;
5. Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH;
6. Agencija za javne nabavke BiH;
7. Agencija za državnu službu BiH;
8. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH;
9. Agencija za poštanski saobraćaj BiH;
10. Agencija za policijsku podršku BiH;
11. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH;
12. Centralna banka BiH;
13. Centralna izborna komisija BiH;
14. Direkcija za civilno vazduhoplovstvo BiH;
15. Direkcija za ekonomsko planiranje BiH;
16. Direkcija za evropske integracije BiH;
17. Državna regulatorna komisija za električnu energiju;
18. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH;
19. Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost;
20. Elektroprenos BiH;
21. Fond za povratak BiH;
22. Granična policija BiH;
23. Institut za intelektualno vlasništvo BiH;
24. Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH;
25. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH;
26. Institut za akreditovanje BiH;
27. Institut za meteorologiju BiH;
28. Institut za standardizaciju BiH;
29. Konkurencijsko vijeće BiH;
30. Komisija za odlučivanje o sukobu interesa u institucijama na nivou BiH
31. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH;
32. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH;
33. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH;
34. Ministarstvo vanjskih poslova BiH;
35. Ministarstvo sigurnosti BiH;
36. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH;
37. Ministarstvo civilnih poslova BiH;
38. Ministarstvo finansija i trezora BiH;
39. Ministarstvo pravde BiH;
40. Ministarstvo odbrane BiH;
41. Predsjedništvo BiH – Sekretarijat;
42. Parlamentarna skupština BiH;
43. Pravobranilaštvo BiH;

44. Sud BiH;
45. Tužilaštvo BiH;
46. Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH;
47. Ured za razmatranje žalbi BiH;
48. Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH;
49. Ured za reviziju institucija BiH;
50. Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH;
51. Ustavni sud BiH;
52. Uprava za indirektno oporezivanje BiH;
53. Vijeće ministara BiH – Generalni sekretarijat;
54. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH;

U pogledu dostavljanja statističkih podataka od strane javnih organa na državnom nivou, Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine konstatuje da su 54 javna organa ispunjavala svoju obavezu u izvještajnoj godini.

b) Tokom 2025. godine sljedeći javni organi na nivou Bosne i Hercegovine su ispunili obavezu dostavljanja rješenja o službeniku za informisanje, Vodič i Indeks registra u skladu s ZOSPI:

1. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH;
2. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH;
3. Agencija za statistiku BiH;
4. Državna agencija za istrage i zaštitu;
5. Ministarstvo finansija i trezora BiH;
6. Parlamentarna skupština BiH, Sekretarijat;
7. Memorijalni centar Srebrenica-Potočari;
8. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH;
9. Ustavni sud BiH;
10. Institut za mjeriteljstvo BiH;
11. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije;
12. Pravobranilaštvo/Pravobraniteljstvo Brčko distrikta BiH;
- 13. Gradonačelnik Brčko distrikt BiH;**
- 14. Pravosudna komisija/Apelacioni sud/Osnovni sud/Kancelarija za pravnu pomoć Brčko distrikt BiH;**
- 15. Ured koordinatora Brčko distrikta BiH pri Vijeću ministara BiH;**
- 16. Ured za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH;**

PODACI ZA NIVO ENTITETA

c) Javni organi na nivou Federacije Bosne i Hercegovine koji su tokom 2025. godine dostavljali statističke podatke u skladu s ZOSPI:

1. Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH;
2. Federalni hidrometeorološki zavod;
3. Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova;
4. Federalno ministarstvo kulture i sporta;
5. Federalno ministarstvo prostornog uređenja;
6. Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu;
7. Fond za zaštitu okoliša FBiH;
8. Finansijsko – informatička agencija (FIA);
9. Grad Mostar;
10. Grad Gračanica;
11. Grad Gradačac;
12. Grad Novi Travnik;

13. Grad Goražde;
14. JP Međunarodni aerodrom „Sarajevo“;
15. Kantonalni sud u Zenici;
16. Kantonalni sud u Tuzli;
17. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo;
18. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo;
19. Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona;
20. Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo;
21. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo;
22. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći BPK Goražde;
23. Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine;
24. Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona;
25. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo;
26. Memorijalni centar Sarajevo;
27. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona;
28. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ-K;
29. Općina Sanski Most;
30. Općina Kakanj;
31. Općina Hadžići;
32. Općina Novo Sarajevo;
33. Općina Tešanj;
34. Općina Ilijaš;
35. Općina Travnik;
36. Općina Tomislavgrad;
37. Općina Busovača;
38. Općina Foča/Ustikolina;
39. Općina Vogošća;
40. Općina Busovača;
41. Općina Foča;
42. Općinski sud u Visokom;
43. Općinski sud u Banovićima;
44. Općinski sud u Jajcu;
45. Razvojna banka Federacije BiH;
46. Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (FERK);
47. Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona;
48. Univerzitet u Sarajevu;
49. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine;
50. Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
51. Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.

U izvještajnoj godini, obavezu dostavljanja statističkih podataka u skladu s ZOSPI ispunio je 51 javni organ na području Federacije Bosne i Hercegovine.

d) Javni organi na nivou Republike Srpske koji su tokom 2025. godine dostavili statističke podatke u skladu s ZOSPI:

1. Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske;
2. Grad Gradiška;
3. Javna ustanova „Vode Srpske“ Bijeljina;
4. Okružno javno tužilaštvo Banja Luka;
5. Okružni privredni sud Doboj;
6. Okružni sud u Doboju;
7. Osnovni sud u Tesliću;
8. Opština Bratunac.

U 2025. godini, obavezu dostavljanja statističkih podataka ispunilo je 8 javnih organa na nivou Republike Srpske.

e) Tokom 2025. godine sljedeći javni organi su ispunili obavezu dostavljanja rješenja o službeniku za informisanje, Vodič i Indeks registra u skladu s ZOSPI:

1. Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport BPK Goražde;
2. Ministarstvo za unutrašnje poslove BPK Goražde;
3. Federalno ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata;
4. Pravobranilaštvo Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
5. Federalni zavod za statistiku;
6. Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
7. Direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
8. Vlada Zeničko-dobojskog kantona;
9. Federalna uprava za inspekcijske poslove;
10. JU Penzionerski dom sa stacionarom Zeničko-dobojskog kantona;
11. Kantonalna uprava civilne zaštite BPK Goražde;
12. Ministarstvo za boračka pitanja BPK Goražde;
13. Služba za odnose s javnošću BPK Goražde;
14. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći BPK Goražde;
15. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo;
16. Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice BPK Goražde;
17. Kabinet predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo;
18. Ministarstvo za privredu BPK Goražde;
19. Općina Ilidža;
20. Arhiv BPK Goražde;
21. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo;
22. Ministarstvo za finansije BPK Goražde;
23. Federalna uprava za inspekcijske poslove;
24. Ju Srednja škola za saobraćaj i komunikacije;
25. Finansijsko-informatička agencija FBiH;
26. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći BPK Goražde;
27. Općina Stari grad Sarajevo;
28. Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ d.o.o.;
29. Druga Gimnazija Sarajevo;
30. Univerzitet u Sarajevu;
31. Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline;
32. Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona;
33. Fond za okoliš FBiH;
34. Dom zdravlja Neum;
35. Ured Vlade Kantona Sarajevo za dijasporu;
36. JU Arhiv Unsko-sanskog kantona;
37. JU Memorijalni centar Sarajevo;
38. Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona;
39. Federalna uprava za inspekcijske poslove;
40. JU Gimnazija „Edhem Mulabdić“ Maglaj;
41. Javno preduzeće „Šumsko-privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona“ d.o.o. Zavidovići;
42. Klinički centar Univerziteta u Sarajevu (KCUS);
43. Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS;
44. Ministarstvo pravosuđa i uprave USK;
45. Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kakanj;

46. Općina Vogošća;
47. Ured za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona;
48. Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona;
49. Ured premijera Zeničko-dobojskog kantona;
50. Općina Banovići;
51. Općinski sud u Banovićima;
52. JU OŠ „Novi Šeher“ Maglaj;
53. JU „Srednja škola za stručno obrazovanje i radno osposobljavanje“ Zenica;
54. JU Osnovna škola „Mak Dizdar“;
55. JU Osnovna škola „Rešad Kadić“ Brnjic, Kakanj;
56. JU Mješovita srednja škola „Musa Ćazim Ćatić“ Olovo;
57. Škola za osnovno muzičko obrazovanje „Avdo Smajlović“ Visoko;
58. Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Breza;
59. Javna ustanova mješovita srednja škola Maglaj;
60. JU OŠ „Hamdija Kreševljaković“ Kakanj;
61. JU Osnovna škola „15. april“ Doboj-Kakanj;
62. OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Dobrinje;
63. JU Osnovna škola „Meša Selimović“ Zenica;
64. JU Osnovna škola „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica;
65. JU OŠ „Kulin Ban“ Tešanjka;
66. JU Srednja muzička škola Zenica;
67. JU „Prva osnovna škola“ Maglaj;
68. Medicinska škola Zenica;
69. JU Osnovna škola „Maglaj“ Maglaj;
70. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike USK;
71. Grad Čapljina;
72. Srednja tehnička škola „Kemal Kapetanović“ Kakanj;
73. JU Mješovita srednja škola Zenica;
74. Općinski sud u Sanskom Mostu;
75. JU OŠ „Arnauti“ Arnauti-Zenica;
76. JU Druga Gimnazija u Zenici;
77. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;
78. JU Osnovna škola „Gostović“ Gostović;
79. Škola za osnovno muzičko obrazovanje „Avdo Smajlović“ Visoko;
80. JU Druga osnovna škola Zavidovići;
81. Ekonomska škola Zenica;
82. JU Osnovna škola „Omer Mušić“ Brežani-Kakanj;
83. Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZE-DO Kantona;
84. JU Osnovna škola „Hamza Humo“, Babino;
85. KJU „Gerontološki centar“ Sarajevo;
86. JU Osnovna škola „Hajderovići“, Zavidovići;
87. JU Osnovna škola „Kulin Ban“ Visoko;
88. Osnovna škola „21. mart“ Matuzići;
89. Općina Kiseljak
90. Osnovna škola „Rešad Kadić“ Tešanj;
91. Katolički školski centar „Sveti Pavao“ Opća gimnazija Zenica;
92. JU Osnovna škola „Omer Mušić“ Brežani-Kakanj;
93. Osnovna škola „1. mart“ Jelah;
94. JU Osnovna škola „Vareš“ u Varešu;
95. JU OŠ „Ćamil Sijarić“ Nemila;
96. JU „Osnovna škola Kovači“ Kovači;
97. Prva gimnazija u Zenici;

98. JU Srednja tehnička škola Zavidovići;
99. JU Osnovna škola „Vozuća-Ribnica“ Zavidovići;
100. JU Osnovna škola „Hajderovići“ Zavidovići;
101. JU Srednja tehnička škola Tešanj;
102. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona;
103. JU OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Donje Moštre, Visoko;
104. „Natron“ Maglaj d.o.o.;
105. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove USK;
106. Mješovita srednja škola „Mehmedalija Mak Dizdar“ ZE-DO;
107. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
108. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona;
109. Gimnazija „Musa Ćazim Ćatić“ Tešanj;
110. JU Mješovita srednja škola Maglaj;
111. JU OŠ „Alija Nametak“ Zenica;
112. JU Škola za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa poteškoćama u psiho-fizičkom razvoju Zenica;
113. JU Mješovita srednja škola Zenica;
114. JU OŠ „Aleksa Šantić“ Perin Han-Zenica;
115. Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona;
116. Kantonalno javno komunalno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo;
117. Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo;
118. Sudska policija u Federaciji BiH;
119. Grad Gradačac;
120. Mješovita srednja škola Kakanj;
121. Skupština kantona BPK Goražde.

ANEKS III. TABELARNI PRIKAZ STATISTIČKIH POKAZATELJA

ODJEL	Zaprimljeno u 2025. god.	Preneseno iz ranijih godina	Ukupno rađeno u 2025. god.	Ukupno završeno u 2025. god.	Preneseno u 2026. god.
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece	404	184	588	319	269
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom	108	26	134	67	67
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	2	12	14	2	12
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	1028	452	1480	864	616
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava	1014	517	1531	902	629
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	309	213	522	247	275
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode	100	70	170	112	58
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi	794	367	1161	729	432
UKUPNO	3759	1841	5600	3242	2358

Rad po žalbama po odjelima u 2025. godini

Odjel	Broj
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece // Sarajevo	207
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom // Sarajevo	57
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Sarajevo	1
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava // Sarajevo	521
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava // Sarajevo	452
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Sarajevo	168
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode // Sarajevo	85
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi // Sarajevo	422
Ukupan broj predmeta Sarajevo	1913
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece // Banja Luka	140
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom // Banja Luka	28
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Banja Luka	0
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava // Banja Luka	201
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava // Banja Luka	340
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Banja Luka	101
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode // Banja Luka	12
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi // Banja Luka	207
Ukupan broj predmeta Banja Luka	1029
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece // Brčko	18
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom // Brčko	11
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Brčko	1
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava // Brčko	181
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava // Brčko	73
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	20
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode // Brčko	3
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi // Brčko	80
Ukupan broj predmeta Brčko	387
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece // Mostar	26
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom // Mostar	12
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava // Mostar	57
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava // Mostar	61
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	14
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi // Mostar	38
Ukupan broj predmeta Mostar	208
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece // Livno	13
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava // Livno	68
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava // Livno	88
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	6
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi // Livno	47
Ukupan broj predmeta Livno	222
Ukupan broj predmeta u instituciji	3759

Broj žalbi po uredima u 2025. godini

Povreda prava	Potkategorija	Broj predmeta
01 - Diskriminacija	00 - ostalo	110
01 - Diskriminacija	01-01 - uznemiravanje	11
01 - Diskriminacija	01-02 - seksualno uznemiravanje	1
01 - Diskriminacija	01-03 - mobing	66
01 - Diskriminacija	01-06 - podsticanje na diskriminaciju	1
01 - Diskriminacija	01-09 - na osnovu jezika	12
01 - Diskriminacija	01-10 - na osnovu vjere	11
01 - Diskriminacija	01-11 - na osnovu etničke pripadnosti	14
01 - Diskriminacija	01-12 - na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla	6
01 - Diskriminacija	01-13 - na osnovu veze s nacionalnom manjinom	1
01 - Diskriminacija	01-14 - na osnovu političkog ili drugog uvjerenja	6
01 - Diskriminacija	01-15 - na osnovu imovnog stanja	3
01 - Diskriminacija	01-16 - na osnovu članstva u sindikatu ili drugom udruženju	1
01 - Diskriminacija	01-17 - na osnovu obrazovanja	11
01 - Diskriminacija	01-18 - na osnovu društvenog položaja i spola	9
01 - Diskriminacija	01-19 - na osnovu seksualne orijentacije	3
01 - Diskriminacija	01-20 - na osnovu rodnog identiteta	1
01 - Diskriminacija	01-22 - na osnovu starosne dobi	2
01 - Diskriminacija	01-23 - na osnovu invaliditeta	10
01 - Diskriminacija	01-24 - govor mržnje	4
01 - Diskriminacija	SUMA	283
02 - Mediji i sloboda informisanja	SUMA	20
03 - Pristup informacijama	00 - ostalo	188
03 - Pristup informacijama	03-1 - neodlučivanje u zakonskom roku	93
03 - Pristup informacijama	03-2 - odbijanje pristupa informacijama	29
03 - Pristup informacijama	03-3 - pravo na dvostепенost	2
03 - Pristup informacijama	SUMA	312
04 - Vjerske slobode / religija	SUMA	2
05 - Policija	00 - ostalo	168
05 - Policija	05-1 - žalba na rad policije	57
05 - Policija	05-2 - žalbe policijskih službenika	10
05 - Policija	SUMA	235
06 - Javni prihodi	SUMA	1
07 - Zatvori	00 - ostalo	82
07 - Zatvori	05-2 - žalbe policijskih službenika	1
07 - Zatvori	07-1 - korištenje zavodskih pogodnosti i posjete	13
07 - Zatvori	07-2 - zdravstvena zaštita i higijenski uslovi	4
07 - Zatvori	07-4 - pomilovanja	1
07 - Zatvori	SUMA	101
08 - Ravnopravnost polova	SUMA	2
09 - Pravosuđe	00 - ostalo	197
09 - Pravosuđe	09-1 - žalbe na rad sudija/sutkinja	22

09 - Pravosuđe	09-2 - dužina trajanja postupka (član 6)	38
09 - Pravosuđe	09-3 - izvršenje presuda	35
09 - Pravosuđe	09-4 - VSTV	6
09 - Pravosuđe	SUMA	298
10 - Radni odnosi	SUMA	373
11 - Obrazovanje	00 -ostalo	74
11 - Obrazovanje	11-1 – predškolski odgoj	2
11 - Obrazovanje	11-2 - osnovno obrazovanje	9
11 - Obrazovanje	11-3 - srednje obrazovanje	6
11 - Obrazovanje	11-4 - visoko obrazovanje	16
11 - Obrazovanje	SUMA	107
12 - Osobe s invaliditetom	SUMA	98
13 - Prava djeteta	00 - ostalo	383
13 - Prava djeteta	13-1 - centri za socijalni rad	24
13 - Prava djeteta	SUMA	407
14 - Ekologija i zaštita okoliša	SUMA	31
15 – Imovinskopravni odnosi	SUMA	195
16 - Nasilje	00 - ostalo	15
16 - Nasilje	16-1 - nasilje u porodici	7
16 - Nasilje	16-2 - vršnjačko nasilje	2
16 - Nasilje	SUMA	24
17 - Javne isprave	SUMA	15
18 - Manjine	SUMA	3
19 - Uprava	SUMA	405
20 - Ratne štete	SUMA	5
21 - Komunalne usluge	SUMA	176
22 - Vladina i ministarska imenovanja	SUMA	83
23 - Zdravstvo	SUMA	127
24 - Socijalna zaštita	SUMA	75
25 - Penzije	SUMA	134
26 - Tužilaštva	SUMA	76
28 - Predmeti korupcije	SUMA	13
29 - Migracije i azil	SUMA	28
30 - Sloboda okupljanja	SUMA	7
31 - Advokati	SUMA	10
32 - Inspekcije	SUMA	112
33 - Besplatna pravna pomoć	SUMA	1
SUMA	SUMA	3759

Broj žalbi primljenih po potkategorijama u 2025. godini

R.br.	Način okončanja	Predmeti 2025.	Predmeti iz ranijih godina	Ukupno
1	U toku intervencije Ombudsmena	500	267	767
2	Preporukom Ombudsmena	264	232	496
3	Nezainteresovanost stranke za dalje vođenje postupka	362	137	499
4	Neprihvatljiva žalba	507	127	634
5	Na drugi način	480	266	746
6	Nenadležnost i ustupanje predmeta nadležnom organu	73	9	82
7	Prosljeđen drugom uredu Ombudsmena	2	0	2
8	Specijalnim izvještajem	3	1	4
9	Ponovni postupak	10	2	12
10	Ukupno	2201	1041	3242

SAMO ZA NEPRIHVATLJIVA ŽALBA - POTKATEGORIZACIJA

00 - Ostalo	117	45	162
01 - Anonimna žalba	0	0	0
02 - Zlonamjerna žalba	0	0	0
03 - Neosnovana žalba	295	77	372
04 - Žalba ne sadrži nikakav zahtjev	10	0	10
05 - Narušavanje legitimnih prava treće strane	0	0	0
06 - Kašnjenje podnosioca od 1g. nakon činjenica, događaja ili odluke	12	1	13
07 - Nisu iscrpljena sva pravna sredstva	12	0	12
08 - Žalba nepotpuna ili nerazumljiva (nije naknadno dopunjena)	27	0	27
09 - Podnosilac odustao od žalbe	8	1	9
10 - Žalba sa već razmatranim činjenicama (dupliranje žalbe)	26	2	28
11 - Činjenično stanje prije 14. decembra 1995.g.	0	1	1
Ukupno	507	127	634

Broj žalbi koje su završene//način okončanja žalbi u 2025. godini

R.br.	Povreda prava	Broj preporuka
1	01 - Diskriminacija	51
2	02 - Mediji i sloboda informisanja	1
3	03 - Pristup informacijama	94
4	05 - Policija	15
5	07 - Zatvori	9
6	09 - Pravosuđe	8
7	10 - Radni odnosi	44
8	11 - Obrazovanje	14
9	12 - Osobe s invaliditetom	10
10	13 - Prava djeteta	65
11	14 - Ekologija i zaštita okoliša	2
12	15 – Imovinskopravni odnosi	18
13	16 - Nasilje	2
14	17 - Javne isprave	2
15	18 - Manjine	1
16	19 - Uprava	168
17	20 - Ratne štete	1
18	21 - Komunalne usluge	22
19	22 - Vladina i ministarska imenovanja	18
20	23 - Zdravstvo	16
21	24 - Socijalna zaštita	6
22	25 - Penzije	15
23	26 - Tužilaštva	3
24	30 - Sloboda okupljanja	1
25	31 - Advokati	2
26	32 - Inspekcije	16
27	33 - Besplatna pravna pomoć	1
28	UKUPNO	605

Način realizacije	Broj predmeta
Djelimično realizovana	7
Nema odgovora	87
Nije realizovana	90
Ostvarena saradnja	135
Realizovana	286
Ukupno	605

Broj žalbi s preporukama izdatim u 2025. godini po kategorijama povreda prava i realizaciji

Naziv odjela	Broj preporuka
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece	41
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom	9
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	0
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	94
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava	152
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	52
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode	9
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi	52
Ukupan broj preporuka	409

Broj preporuka po odjelima u 2025. godini

Naziv odjela	Broj preporuka
01 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava djece	58
02 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba s invaliditetom	18
03 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	0
04 - Odjel za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	119
05 - Odjel za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava	162
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	54
07 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode	9
08 - Odjel za praćenje ostvarivanja prava u pravosuđu i upravi	185
Ukupan broj preporuka	605

Broj žalbi s izdatom preporukom po odjelima u 2025. godini

Ured	Broj preporuka
Sjedište Institucije Banja Luka	153
Ured Sarajevo	163
Ured Brčko	41
Ured Mostar	13
Ured Livno	39
Ukupan broj preporuka	409

Broj preporuka po uredima u 2025. godini

Ured	Broj predmeta s preporukom
Sjedište Institucije Banja Luka	302
Ured Sarajevo	180
Ured Brčko	60
Ured Mostar	18
Ured Livno	45
Ukupan broj preporuka u predmetima	605

Broj žalbi s izdatom preporukom po uredima u 2025. godini

20 najčešćih protivnih strana iz oblasti pravosuđa

R. Br.	Naziv organa	Broj predmeta	Sjedište organa
1	OPĆINSKI SUD SARAJEVO	45	SARAJEVO
2	OSNOVNI SUD BANJA LUKA	41	BANJA LUKA
3	OPĆINSKI SUD TUZLA	17	TUZLA
4	KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA SARAJEVO	15	SARAJEVO
5	USTAVNI SUD BIH	14	SARAJEVO
6	OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO BANJA LUKA	12	BANJA LUKA
7	OPĆINSKI SUD MOSTAR	12	MOSTAR
8	KANTONALNI SUD TUZLA	12	TUZLA
9	OPĆINSKI SUD LIVNO	10	LIVNO
10	VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BIH	10	SARAJEVO
11	KANTONALNO TUŽILAŠTVO ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	10	ZENICA
12	OKRUŽNO TUŽILAŠTVO BIJELJINA	9	BIJELJINA
13	TUŽILAŠTVO BIH	9	SARAJEVO
14	KANTONALNO TUŽILAŠTVO TUZLANSKOG KANTONA	9	TUZLA
15	KANTONALNO TUŽILAŠTVO USK	8	BIHAĆ
16	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	8	SARAJEVO
17	OPĆINSKI SUD ZENICA	8	ZENICA
18	VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE	7	BANJA LUKA
19	OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BiH	7	BRČKO DISTRIKT
20	KANTONALNO TUŽILAŠTVO HNK MOSTAR	7	MOSTAR

20 najčešćih protivnih strana bez oblasti pravosuđa

R. Br.	Naziv organa	Broj predmeta	Sjedište organa
1	VLADA KANTONA SARAJEVO	143	SARAJEVO
2	FEDERALNI ZAVOD PIO/MIO	58	TUZLA
3	MUP REPUBLIKE SRPSKE	45	BANJA LUKA
4	GRAD BANJA LUKA	43	BANJA LUKA
5	MUP KANTONA SARAJEVO	34	SARAJEVO
6	ZAVOD ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA, PRITVORA I DRUGIH MJERA BiH	21	ISTOČNA ILIDŽA
7	FOND PIO REPUBLIKE SRPSKE	19	BIJELJINA
8	UNIVERZITETSKI KLINIČKI CENTAR TUZLA	19	TUZLA
9	GRAD TUZLA	18	TUZLA
10	MUP TUZLANSKOG KANTONA	18	TUZLA
11	UNIVERZITET U ZENICI	18	ZENICA
12	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU	17	SARAJEVO
13	KPZ ZENICA	17	ZENICA
14	MUP UNSKO-SANSKOG KANTONA	17	BIHAĆ
15	OPĆINA NOVO SARAJEVO	17	SARAJEVO
16	VLADA FEDERACIJE BiH	16	SARAJEVO
17	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD MOSTAR	15	MOSTAR
18	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BANJA LUKA	15	BANJA LUKA
19	MUP HNK	15	MOSTAR
20	MUP ZE-DO KANTONA	15	ZENICA